SA NE CUNOAŞTEM CREDINŢA

Ghidul profesorului la disciplina

Educaţie creştin-ortodoxă

clasele a V-a - a IX-a

Cu multă recunoştinţă dedicăm această carte pururea pomenitului Episcop Dorimedont, blîndului şi mărinimo-sului nostru păstor, care şi-a închinat, cu dragoste, viaţa slujirii lui Hristos şi Bisericii. Cu smerenie cerem sfintele voastre rugăciuni pentru mîntuirea sufletului lui.

Editorii

Cuvînt către cititori

Credinţa Ortodoxă şi-a demonstrat în timp rolul său benefic în formarea unei personalităţi morale, acesta fiind argumentul major în revenirea la pre-darea religiei creştin-ortodoxe în şcolile din Republică. În acest context, s-a impus necesitatea elaborării concepţiei, curriculumului şi a unui ghid pen-tru profesori care constituie elemente de sprijin în activitatea didactică.

Cui îi este adresată cartea?

Lucrarea de faţă *Să ne cunoaştem credinţa,* constituie un îndrumar pentru şcoală şi familie. Este de mult folos creştinilor care doresc să-şi cunoască în profunzime credinţa ortodoxă.

Cartea vine în sprijinul celor care predau disciplina *Educaţie creştin-ortodoxă,* precum şi al profesorilor şcolilor duminicale.

Cum să citim cartea?

Cartea este structurată în două compartimente:

1. Culegere de texte ce explică esenţa credinţei ortodoxe.

Ele pot fi citite în familie şi pot fi utilizate de profesori în realizarea pro-gramei curriculare pentru clasele V-IX ;

2. Curriculum-ul şi programa curriculară la disciplina *Educaţie creştin-ortodoxă, pentru clasele V-IX.*

Creştinii care doresc să se familiarizeze cu învăţătura ortodoxă citesc cartea începînd chiar de la primul compartiment.

Profesorilor care predau disciplina *Educaţie creştin-ortodoxă* recomandăm să studieze mai întîi compartimentul doi al cărţii (Curriculum-ul şi pro-grama curriculară la disciplina *Educaţie creştin-ortodoxă, pentru clasele V-IX)* să găsească textele recomandate pentru

fiecare clasă aparte, iar apoi să le citească, respectiv, din primul compartiment.

Menţionăm că în selectarea materialului informativ ne-am inspirat din sursele deja elaborate în acest domeniu de către fraţii ortodocşi din Rusia, România, Serbia şi Grecia.

Textele oferite vor fi preluate şi adaptate la condiţiile concrete de predare. Segmentarea conţinutului pe teme nu implică obligativitatea parcurgerii ma-teriei într-o singură oră sau consecutivitatea strictă a textelor. Textele propuse pot fi selectate, adaptate, utilizate la alte lecţii, în funcţie de raţionamentul didactic stabilit de educator.

Episcopul Dorimedont - stîlp al Ortodoxiei

„Aşa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor,
aşa încît să vadă faptele voastre cele bune şi să
slăvească pe Tatăl vostru cel din ceruri"

În decursul istoriei, neamul nostru a cunoscut multe şi adevărate pietre de temelie, care au susţinut cu tărie unitatea spirituală a credincioşilor Bisericii Ortodoxe.

Episcopul Dorimedont a fost una dintre acestea şi a lăsat urme adînci în memoria urmaşilor săi. Epoca noastră e luminată de faptele măreţe ale acestui Episcop vrednic, fapte ce dau culoare epocii în care trăim, fapte înscrise în istoria Bisericii şi a ţării, înveşnicite nu doar în registrele timpului, ci înveşnicite în ini-mile tuturor celor care 1-au iubit şi l-au cunoscut. Mai mult, înveşnicite pentru totdeauna în cartea vieţii, în Împărăţia lui Dumnezeu, de unde nimeni şi nicio-dată nu va putea să le şteargă.

Cu binecuvîntarea şi străduinţa PS Dorimedont, în anul 2004 a fost tipărită lucrarea „Educaţie creştin-ortodoxă, clasele I-IV. Ghidulînvăţătorului". În anii următori 2005-2006, au văzut lumina tiparului manualele „Educaţie creştin-or-todoxă" pentru clasele primare. PS Dorimedont a binecuvîntat şi a dorit din suflet să dăruiască copiilor, părinţilor şi pedagogilor lucrarea de faţă, considerînd-o lumină pentru tot sufletul creştin.

Între timp, Prea Sfinţia Sa, a fost chemat la Domnul, pentru a-şi lua răsplata ostenelilor sale şi astfel n-a reuşit să vadă tipărirea ei.

De aceea, prezenta ediţie este un umil omagiu şi o smerită rugăciune de pomenire în memoria celui mai vestit ierarh al ţării noastre din veacul acesta, cărturar şi rugător neobosit - PS Dorimedont.

Editorii

Episcopul Dorimedont Cecan (din botez Nicolae Teodor Cecan), s-a născut pe data de 4 martie 1961 în satul Petrunea din raionul Glodeni într-o familie numeroasă de 9 copii. În anul 1978 a absolvit cursurile şcolii secundare. În perioada 1979-1981 a efectuat stagiul militar obligatoriu în cadrul Armatei Sovietice. A studiat la Seminarul Teologic din Moscova (1983-1987) şi apoi la Academia Teologică din Moscova (1987-1991), ale cărei studii le-a absolvit la 30 mai 1991. Apoi, la 3 iunie 1993, Academia Teologică din Moscova i-a conferit titlul de candidatîn teologie cu teza de istorie a Bisericii Ortodoxe Ruse "Mănăstirile şi viaţa monahală din Biserica Rusă în secolele XIII-XIV".

În anul 1986 a intrat ca frate în obştea Lavrei Sf. Serghie din oraşul Serghiev Posad, regiunea Moscovei. La 7 decembrie 1986 a fost tuns în monahism,

cu numele de Dorimedont, de către arhimandritul Aleksei Ku-tepov, stareţul Lavrei (în prezent Arhiepiscop de Tula şi Belevsk). Este hirotonit ca ierodiacon la 6 ianuarie 1987 în Catedrala din Vladimir de către IPS Serapion Fadeev, arhiepiscop de Vladimir şi Suzdal şi apoi ca ieromonah la 27 decembrie 1987 în Catedrala din Chişinău de către IPS Sera-pion Fadeev, Mitropolit al Chişi-năului (viitor mitropolit de Tula şi Belevsk).

La 25 septembrie 1990, este numit stareţ la Mănăstirea Noul Neamţ din Chiţcani, fiind ridicat la rangul de egumen al acestei mănăstiri la 18 octombrie 1990 de către Episcopul Vichentie Moraru de Bender. A deţinut funcţia de stareţ al Mănăstirii Noul Neamţ din

Chiţcani timp de 8 ani (1990-1998). Din anul 1998, stareţ al Mănăstirii Noul Neamţ a devenit fratele său, arhimandritul Paisie Cecan. Mitropolitul Vladimir al Chişinăului l-a ridicat pe PS Dorimedont la rangul de arhimandrit la 8 ianuarie 1993. În acelaşi an este decorat cu toiag păstoresc de către IPS Vladimir, Mitropolitul Chişinăului şi al Întregii Moldove. Mitropolitul Vladimir i-a acordat la 28 noiembrie 1994 dreptul de a purta crucea pectorală cu diamante. Pentru meritele sale deosebite în cadrul Bisericii, a fost decorat cu ordinul "Ştefan cel Mare şi Sfînt", gradul II şi ordinul "Gloria muncii".

La 29 ianuarie 1995, arhimandritul Dorimedont Cecan a fost numitîn func-ţia de prorector al Seminarului Teologic din Chişinău, cu sediul la Mănăstirea Noul-Neamţ din Chiţcani. Apoi, la 28 mai 1997 a fost numit preşedinte al Co-misiei de formare religioasă şi catehizare din cadrul Mitropoliei Chişinăului şi a Întregii Moldove. Din anul 1996 este şi membru al Comisiei Teologice a Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Ruse.

La 6 octombrie 1998, Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Ruse a decis înfiinţarea Episcopiei de Edineţ şi Briceni şi numirea ca episcop a stareţului Mănăstirii Noul Neamţ din Chiţcani, Dorimedont Cecan. El a fost hirotonit arhiereu la 8 noiembrie 1998 în Catedrala Patriarhală din Moscova, de către Patriarhul Aleksei al II-lea al Moscovei, asistat de către Mitropolitul Juvenalie de Krutiţa şi Kolomna, Mitropolitul

Vladimir al Chişinăului, Arhiepiscopul Serghie de Solnechnogorsk, Arhiepiscopul Arsenie de Istrinsk, Episcopul Evghenie de Vereysk, episcopul Aleksie de Orekhovo-Zuevski, Episcopul Iustinian de Dubăsari şi Episcopul Chiril de Bogoroda.

Pentru activitatea sa zeloasă în cadrul Bisericii, PS Dorimedont a fost distins cu Ordinul "Sf. Vladimir" de gradul II (1994) şi cu Medalia "Sf. Serghie de Radonej" de gradul II (1987) şi Medalia "Sf. Serghie de Radonej" de gradul I (1988) toate acestea fiindu-i conferite de către Patriarhia Moscovei şi a Întregii Rusii.

Gontribuţia Prea Sfinţitului Dorimedont în promo varea învăţămîntului teologic

Cu binecuvîntarea P.S. Dorimedont au fost editate: ziarul „Steaua Betleemului", revistele „Ekklesia", „Ortodoxia" şi "Ortodoxia pentru Copii". Începînd cu anul 2004 şi pînăîn 2006 au fost tipărite cu Binecuvîntarea PS. Dorimedont cărţile "Educaţie creştin-ortodoxă, clasele I-IV. Ghidul învăţătorului" şi manua-lele „Educaţie creştin-ortodoxă" pentru clasele I, II, III şi IV.

PS Dorimedont a înfiinţat pe teritoriul Eparhiei de Edineţ şi Briceni următoarele şcoli teologice: Institutul Teologic Ortodox „Sfîntul Ioan Teologul" şi Seminarul Teologic Liceal (de băieţi) „Sfîntul Sfinţit Mucenic Foca" din Edineţ (ambele avînd sediul la Mănăstirea „Naşterea Domnului" din satul Zăbriceni, raionul Edi-neţ), Seminarul Teologic Liceal (de fete) „Sfînta Cuvioasă Muceniţă Elisabeta" din oraşul Edineţ (avînd sediul în clădirea Episcopiei de Edineţ şi Briceni) şi Centrul de Studii Patristice "Sf. Paisie Velicicovski" de la Mănăstirea din Zabriceni.

Prea Sfinţitul Dorimedont a considerat oportună deschiderea acestor insti-tuţii teologice şi a demonstrat nobila şi sincera dorinţă de a ajuta tineretul, de a-l scoate din starea de somnolenţă spirituală. În aceşti ani au absolvit 220 de tineri ale celor cinci promoţii din ambele seminare, care în timpul studiilor au benefidat de cazare, hrană şi studii gratuite. Bibliotecile acestori şcoli constituie patrimoniul cel mai valoros. Ele numără în prezent peste 60 de mii de cărţi. Absolvenţii instituţiilor teologice promovează în satele din Republică misiunea şi pedagogia creştină, spiritualitatea ortodoxă pe care ne-au lăsat-o strămoşii.

Pe data de 5 decembrie 2006, PS Dorimedont, Episcop de Edineţ şi Briceni a suferit un grav accident rutier. Episcopul Dorimedont Cecan a trecut la cele veşnice în dimineaţa zilei de 31 decembrie 2006 în Clinica de Neurochirurgie din Viena (Austria), la vîrsta de doar 45 de ani. Corpul neînsufleţit a fost adus la Chişinău în ziua de 2 ianuarie 2007.

PS Dorimedont Cecan a fost înmormîntat în capela cu hramul "Acoperămîntul Mai-cii Domnului", Mănăstirea Noul Neamţ din Chiţcani, pe data de 4 ianuarie 2007.

Dumnezeu să-l odihnească cu drepţii alături de sfinţii Trei Ierarhi: Sfîntul Vasile cel Mare, Sfîntul Grigore Teologul şi Sfîntul Ioan Gură de Aur, mari Dascăli ai lumii, pe care-I iubea şi-I imita după măsura darurilor date lui de Dumnezeu!

Introducere

Societatea modernă este o societate fără Dumnezeu; fără Dumnezeu, nu fiindcă omul n-ar avea trebuinţă de Dumnezeu ci, fiind prea ocupat cu „dezvoltarea pământului", uită de Dumnezeu. Cînd omul se înstrăinează de Dumnezeu - Izvorul vieţii, atunci şi viaţa pe pământ devine fără sens sau are doar un singur sens: satisfacerea propriilor plăceri. Omul modern e închis ca o pasăre în colivia sa aurită, fără altă alternativă decît disperarea pricinuită de lipsa libertăţii duhovniceşti.

Într-o vreme cînd păcatul cucereşte din ce în ce mai multe suflete, Dum-nezeu a rînduit ca toţi creştinii să folosească cărţile duhovniceşti. Văzînd în jurul lor atîta cădere, creştinii se simt parcă singuri. Nevoia lor de comuni-une este foarte mare. Oricît ar fi de puţini, ei mai au totuşi o Cetate pe care duşmanul diavol nu o poate birui. Aceasta este Biserica Ortodoxă.

Prin cartea de faţă le oferim creştinilor cunoştinţe care îi vor ajuta să cunoască credinţa ortodoxă şi, oricît de mari ar fi ispitele din jur, să nu o părăsească niciodată.

Cuvîntul „ortodoxie" cuprinde două noţiuni: prima - dreapta învăţătură despre Dumnezeu, om şi mîntuire, iar cea de a doua — dreapta slăvire a lui Dumnezeu.

Slăvirea lui Dumnezeu este strîns legată de învăţătura despre Dumnezeu, de aceea Sfinţii Părinţi au dus lupte eroice ca să păstreze mărturisirea dreptei credinţe. Fiind denaturată credinţa, este denaturată şi mîntuirea omului.

Precum recomandările medicului au în vedere omul sănătos şi vor ca la această stare să-l aducă pe cel bolnav, tot astfel şi poruncile lui Hristos ne arată firescul şi desăvîrşitul mod de viaţă.

Pentru a ajunge la sănătatea duhovnicească, credinţa ortodoxă ne arată modalitatea vindecării şi cum să ne eliberăm de jugul păcatelor şi al morţii. Iar atunci cînd este denaturată credinţa, este denaturată şi metoda de vin-decare, de exemplu, acest lucru îl întîlnim în alte confesiuni şi religii. De aceea Sfinţii Părinţi au luptat pentru păstrarea credinţei.

Omul a fost creat ca să aibă comuniune adevărată cu Dumnezeu. Sfîntul Nicolae Cabasila, scrie: „Am primit gîndire ca să-L cunoaştem pe Hristos, dorinţă ca să alergăm spre Acela, am avut memorie, ca să Îl purtăm pe Acela".

Să ne ajute Bunul Dumnezeu să ajungem şi noi la acest urcuş duhovnicesc:

"Să trăim cu Dumnezeu în fiecare clipă".

Autorii

1. Dumnezeu Se descoperă omului

Sufletul omului tinde spre Dumnezeu tot aşa precum şi plantele tind spre soare. Mulţi se întreabă de ce Dumnezeu nu Se arată oameni-lor ca ei cu ochii trupeşti să-L vadă. „Nu poate omul să-L vadă pe Dumnezeu şi să fie viu", îi spune Dum-nezeu lui Moise. Pentru a înţelege mai bine, să facem o comparaţie. Viaţa noastră pe pământ are nevo-ie de soare. Nici oamenii, nici plantele, nici animalele nu pot trăi fără soare. Dar dacă ne-am apropia prea tare de soare, am arde, n-am suporta căldura şi lumina lui.

Dumnezeu, din marea Sa iubire pentru oameni, a găsit un mijloc pentru a Se arăta oamenilor fără să le provoace vreo primejdie: Dumnezeu-Fiul S-a coborît pe pământ şi a luat trup omenesc, născîndu-Se din Fecioara Maria

prin lucrarea Sfîntului Duh. Trebuie să ne învăţăm să trăim aşa după cum ne-a arătat Domnul - Izvorul Vieţii şi al Iubirii. Pentru ca să păstrăm viaţa şi să o schimbăm spre bine, trebuie să cunoaştem învăţă-tura de credinţă şi să o aplicăm în viaţă. Mai întîi trebuie să fie schimbată atitudinea omului faţă de Dumnezeu, apoi unii faţă de alţii şi faţă de mediu. Dacă fiecare dintre noi s-ar schimba pe sine însuşi, ar fi mai bun, atunci întreaga societate ar deveni mai bună şi viaţa ar fi paşnică şi fericită.

Scopul vieţii creştine este mîntuirea sufletului. Pentru a dobîndi mîntuirea, omul trebuie să-L iubească pe Dumnezeu şi să îndeplinească poruncile Lui.

Din iubirea Sa faţă de oameni, Dumnezeu le descoperă şi le arată acestora voia Sa, planurile Sale, pentru ca oamenii să le respecte, să le împlinească şi să-şi salveze sufletul. Această des-coperire dumnezeiască se numeşte *Revelaţie divină.* Dumnezeu Se descoperă omului pe două căi: *naturală* şi *supranaturală.*

Revelaţia naturală

Dumnezeu este o fiinţă spirituală şi noi nu-L putem vedea, dar ne putem da seama de existenţa Lui privind cerul, păsările, animalele şi întreaga creaţie.

Natura în mijlocul căreia trăim ne spune că este Cineva care a creat-o. Creatura are un Creator. Fericitul Augustin spunea: „Întreabă lumea, podoaba cerului şi vezi că-ţi răspunde: Dumnezeu ne-a creat!"

Ordinea şi frumuseţea desăvîrşită din lume ne arată că aceasta este lucrarea unui Făcător Atotputernic, Preaînţelept şi Prea-iubitor. Vederea nenumăratelor minuni care au loc în cer şi pe pămînt reprezintă cartea pe care o poate citi fiecare.

Noi Îl decoperim pe Dumnezeu din creaţia Sa, prin pute-rea raţiunii luminate de credinţă.

Prin Revelaţia naturală, noi cunoaştem doar că Dumnezeu există, dar aceasta nu este suficient, deoarece noi mai trebuie să cunoaştem şi voia Sa, şi poruncile Sale. Revelaţia naturală nu ne este de ajuns pentru mîntuire, de aceea Dumnezeu vine să Se descopere oamenilor prin *Revelaţia supranaturală.*

Revelaţia supranaturală

Prin Revelaţia supranaturală aflăm adevărurile necesare pentru mîntuire. Pe acestea le primim de la Dumnezeu şi le înţelegem prin *credinţă.*

Revelaţia supranaturală poate fi transmisă de Dumnezeu în mod direct sau prin aleşii săi: îngeri, prooroci. Dumnezeu S-a descoperit lui Adam şi Evei, patriarhilor, lui Moise, profe-

ţilor, iar apoi, prin Mîntuitorul nostru Iisus Hristos, Fiul Său. Sfîntul Apostol Pavel spune: „După ce Dumnezeu, odinioară, în multe rînduri şi în multe chipuri, a vorbit părinţilor noş-tri prin prooroci, în zilele acestea mai de pe urmă ne-a grăit prin Fiul" (Evrei 1, 1-2).

Revelaţia supranaturală a început în Grădina Raiului cu strămoşii noştri, Adam şi Eva, şi s-a desăvîrşit în Iisus Hristos.

Creştinismul este o religie descoperită de Însuşi Dumnezeu.

Deosebirea dintre Revelaţia supranaturală şi cea naturală constă în faptul că:

1. Ea nu este dată tuturor oamenilor, ci numai celor aleşi, sfinţi, cum au fost patriarhii Avraam, Noe, Moise; proorocii şi apostolii.
2. Ea se dă nu pentru o persoană aparte, ci pentru omenirea întreagă, pentru mîntuirea ei.
3. Revelaţia naturală va continua în lume cît timp aceasta va exista, iar revelaţia supranaturală a început cu crearea lumii şi s-a încheiat în Noul Testament, cu venirea pe pămînt a Însuşi Fiului lui Dumnezeu.

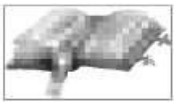

Cuvînt din Sfînta Scriptură

„Cînd a venit plinirea vremii, a trimis Dumne-zeu pe Fiul Său, Unul-Născut, Care S-a născut din femeie" (Galateni 4, 4).

„Ştim, de asemenea, că Fiul lui Dumnezeu a venit şi ne-a dat lumină şi minte, ca să cunoaştem pe adevăratul Dumne-zeu" (I Ioan, 5, 20).

"Cerurile spun slava lui Dumnezeu şi facerea mîinilor Lui o vesteşte tăria" (Psalm 18, 1).

Idei esenţiale

Dumnezeu nu este idee, El este Persoană, fiinţă vie, pe Care mintea noastră n-o poate inventa, adică n-o poate scoate din sine însăşi.

Din acest motiv, Dumnezeu vine în ajutor oamenilor şi Se descoperă lor prin Revelaţia supranaturală.

Creştinismul înseamnă credinţa în Hristos şi descoperirea lui Hristos. Aceasta este descoperirea personală, unică şi deplină a lui Dumnezeu spre luminarea şi mîntuirea oamenilor, iar pînă la Sfîrşitul lumii nu putem aştepta un alt Mesia, afară de Iisus Hristos. Acest adevăr ni-L mărturiseşte Însuşi Domnul Iisus: „Eu vorbesc ceea ce am văzut" (Ioan 8, 38) şi „Nimeni nu S-a suit în cer decît Cel Ce S-a coborît din cer, Fiul Omului, Care este în cer" (Ioan 3, 13). Prin aceste cuvinte Domnul Iisus ne adevereşte că El este Dumnezeu venit pe pămînt ca să ne descopere tainele dum-nezeieşti şi nimeni dintre oameni nu cunoaşte adevărul absolut mai bine decît Fiul lui Dumnezeu.

Lectură

Creştinul este răsădit în Biserica lui Hristos ca un pom frumos, roditor şi ales. Este mai bun decît alţi pomi, deoarece rădăcinile lui nu vin din pămînt, ci din Cerul din care se hrăneşte duhovniceşte. Rădăd-na cerească a creştinului este credinţa în Domnul nostru Iisus Hristos. Creştinul nu poate să trăiască fară credinţa în Hristos, după cum nici pomul nu poate trăi fără rădăcină.

Psalmul 103

(fragment)

Binecuvîntează, suflete al meu, pe Domnul! Doamne, Dumnezeul meu, măritu-Te-ai foarte! Întru strălucire şi în mare podoabă Te-ai îmbrăcat. Cel ce Te îmbraci cu lumina ca şi cu o haină. Cel ce întinzi cerul ca un cort...

Cel ce trimiţi izvoare în văi, prin mijlocul munţilor vor trece ape; Adăpa-se-vor toate fiarele cîmpului, asinii sălbatici setea îşi vor potoli...

Cel ce răsari iarbă dobitoacelor şi verdeaţă spre slujba oa-menilor.
Ca să scoată pîine din pămînt şi vinul veseleşte inima omului.
Cît s-au mărit lucrurile Tale, Doamne, toate cu înţelepciune le-ai făcut!

Învăţăturile Sfintilor Părinţi

Un învăţat l-aîntrebat pe Sfîntul Antonie: "În ce carte ai aflat mărturiile privitoare la înaltele adevăruri predi-cate de tine?" Sfîntul Antonie, fără să spună un cuvînt, cu o mînă a arătat cerul, iar cu cealaltă pămîntul. După cum este imposibil să cunoaştem soarele fără soarele însuşi, tot astfel e cu neputinţă să-L cunoaştem pe Dumnezeu, fără Dumnezeu Însuşi.

(Sfîntul Tihon Zadonski)

Dicţionar

Revelaţie dumnezeiască - acţiunea prin care Dumnezeu Se face cunoscut oamenilor, la început, prin profeţii Vechiului Testament.

Profet - trimis al lui Dumnezeu, prezicător al viitorului. *Mesia* - uns, împuternicit (în limba ebraică - Mesiah, tradusă în gre-ceşte Hristos). Adevăratul Mesia este Mîntuitorul Iisus Hristos, tri-mis de Dumnezeu pe pământ pentru mîntuirea neamului omenesc.

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Răspunde la întrebări:
   - Care este scopul vieţii creştine?
   - Ce este *Revelaţia dumnezeiască?*
- Ce înţelegem prin *Revelaţia naturală?*
- Ce înţelegem prin *Revelaţia supranaturală?*

2. Stabileşte corespondenţa dintre text şi tipul Revelaţiei:

- Îngerulîi vesteşte Fecioarei Maria: „Duhul Sfînt Se va pogorî peste

Tine şi puterea Celui PreaînaltTe va umbri; pentru aceea şi Sfîntul Care Se va naşte din Tine, Fiul lui Dumnezeu Se va chema"(Luca 1, 35).

• „Cerurile spun slava lui Dumnezeu şi facerea mîinilor Lui o vesteşte tăria"(Psalmi 18, 1).

3. Descrie modulîn care armonia naturii vorbeşte despre Creator.

Bibliografie

1. *Învăţături creştineşti,* **Bunavestire,** Bacău, 2002, p. 9-10.
2. *Grădina deflori duhovniceşti,* **Bunavestire,** Bacău, 2001, p. 33-42.
3. *Credinţa Ortodoxă,* **Trinitas,** Iaşi, 1996.
4. P. Svetlov, **prot. prof., Universitatea Imperială din** Kiev, *Învăţătura creştină în expunere apologetică,* vol. I, **Chişinău** 1935, p. 4-31.

2. Sfinta Scriptură şi Sfînta Tradiţie

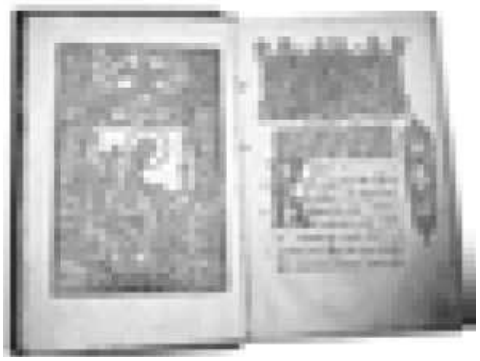

Dumnezeu S-a descoperit oamenilor începînd din grădina Raiului şi pînă la venirea Domnului nostru Iisus Hristos. Comoara de adevăruri necesare pentru mîn-tuire se cuprinde în Sfînta Scrip-tură şi în Sfînta Tradiţie.

Noi ştim că Iisus Hristos n-a scris nici o carte. El învăţa prin viu grai, iar prin faptele Sale şi viaţa Sa, confirma cele spuse. Învăţăturile şi impresiile pe care le-au acumulat în suflet oamenii care L-au văzut pe Iisus au fost povestite mai apoi urmaşilor, în scris şi oral. Ucenicii lui Iisus au scris viaţa şi minunile Mîntuitorului. Aceste scrieri au alcătuit Noul Testament.

Sfînta Scriptură

Sfînta Scriptură este o colecţie de cărţi sfinte, scrise de către profeţi sau apostoli, sub inspiraţia Duhului Sfînt. Ea se mai numeşte *Biblia* sau *Cuvîntul lui Dumnezeu.*

Sfînta Scriptură este alcătuită din două testamente: Noul Testament şi Vechiul Testament. Testamentul Vechi conţine re-velaţia pînă la venirea Mîntuitorului. El este alcătuit din 39 de cărţi canonice (recunoscute de biserică) şi 14 necanonice, bune de citit. Noul Testament este alcătuit din 27 de cărţi canonice şi cuprinde viaţa, minunile, învăţăturile Domnului nostru Iisus Hristos, precum şi viaţa, faptele Sfinţilor Apostoli.

Biblia este o colecţie de cărţi sfinte scrise de oameni aleşi, prooroci, apostoli, sub inspiraţia Duhului Sfînt. Biblia a fost scrisă într-o perioadă de aproximativ 1500 de ani (1400 î. Hristos -100 d. Hristos).

Sfînta Scriptură este cea mai importantă, cea mai citită şi cea mai răspîndită carte. Ea a fost tradusă în 2197 de limbi.

Prima Biblie tipărită în limba română este Biblia de la Bucu-reşti, din 1688 de Şerban Cantacuzino.

Importanţa Bibliei nu constă în vechimea ei şi nici în influ-enţa ei istorico-culturală, ci în Persoana lui Iisus Hristos: toată Biblia este mărturie

despre Hristos. Pentru noi, El este Cuvîn-tul viu al lui Dumnezeu. În El noi am aflat pe Dumnezeu.

Biblia este compusă din diferite cărţi. În ea găsim povestiri despre neamuri şi popoare, cărţi istorice, de învăţătură, profe-tice, poezie, cîntări lirice.

Care este scopul Bibliei?

Biblia nu ne învaţă ştiinţele naturii. Un astronom evlavios a spus: „Biblia nu ne învaţă cum se mişcă cerul, ci cum să ne ur-căm la cer. Ea ne povesteşte cum şi ce a făcut Dumnezeu din iubirea Sa de oameni prin poporul israelitean pentru a da mîn-tuire tuturor oamenilor. Doritorul de a cunoaşte tainele naturii trebuie să citească cărţi ştiintifice. Dar cine doreşte să ştie cum să se mîntuiască, care e voinţa lui Dumnezeu faţă de noi şi ce ne-a descoperit El nouă, acela trebuie să citească Biblia".

Biblia are ca scop descoperirea căii lui Dumnezeu pe pămînt, comunicarea poruncilor dumnezeieşti pentru mîntuirea noastră.

Ca să găsim un anumit fragment în Biblie, ni se dă o referin-ţă: „Ioan 4, 12". Cuvîntul „Ioan" ne arată numele cărţii, cifra 4-capitolul, cifra 12-versetul.

Despre Sfînta Tradiţie

Sfînta Tradiţie cuprinde totalitatea adevărurilor de credinţă pe care Apostolii au primit-o chiar de la Iisus Hristos şi au trans-mis-o ucenicilor lor (preoţi şi episcopi), pînă în zilele noastre.

Învăţătura dată de Mîntuitorul, Sfinţilor Apostoli, a fost transmisă prin viu grai, iar mai tîrziu, o parte din ea a fost scrisă pentru a nu fi pierdută.

Învăţătura dată Bisericii de Dumnezeu prin viu grai şi din care o parte s-a fixat în scris mai tîrziu se numeşte Sfînta Tradi-ţie sau Predanie.

Sfînta Tradiţie cuprinde mai multe documente: hotărîrile dogmatice ale sinoadelor ecumenice şi ale sinoadelor locale, simbolurile şi mărturisirile de credinţă ale Bisericii primare, ca-noanele Bisericii, scrierile Sfinţilor Părinţi, cultul divin cuprins în cărţile de slujbă, monumente de artă bisericească, practicile şi obiceiurile Bisericii.

Sfînta Scriptură şi Sfînta Tradiţie nu se contrazic, ci se com-pletează reciproc, fiind sfinte prin conţinutul lor: Taina În-trupării Domnului Hristos. Scrierea, păstrarea şi interpretarea acestora sînt strîns legate de activitatea Sfintei Biserici, stîlpul şi temelia Adevărului (I Timotei 3, 15).

Carte Sfîntă

Carte Sfîntă, mînă sfîntă Te-a adus în a mea cale; Cîte lacrimi semănat-am Eu pe paginile Tale!

Am aflat cum, prin păcate, Eu eram pierdut şi-n moarte, Am aflat chemarea dulce Să las cărţile deşarte.

Am aflat de Marea Jertfă Dată pentru-a mea scăpare: Pe Iisus Mîntuitorul, Scumpul vieţii mele Soare.

Şi azi, Cuvîntul Sfînt al vieţii Mi-este-ndemn şi îndrumare, Mîngîiere-nţelepciune, Întărire şi mustrare.

Mai unit să fiu cu Domnul, Mai cu rîvnă-n calea strîmtă... Tu, comoara vieţii mele, Carte Sfîntă, Carte Sfîntă...

Traian Dorz

Cugetare

Despre Iisus Hristos, singura Lumină care luminează în întuneric

„Eu sînt Lumina lumii" (Ioan 8, 12)

Niciodată, nici o persoană de pe faţa pămîntului nu a în-drăznit să rostească aceste cuvinte. Au existat şi mai există oa-meni care spun: „Eu aduc lumină", dar nimeni nu a cutezat să afirme *Eu sînt lumina*. Numai Mîntuitorul Hristos a rostit aceste cuvinte, cu încredere şi cu putere. Scurta Lui viaţă pe pămînt şi îndelungata Lui istorie de peste două mii de ani au arătat pe deplin adevărul suprem al acestor cuvinte.

Iisus este Lumina Adevărului pentru că El S-a arătat pe Sine ca Dumnezeu Adevărat şi Om Adevărat. Prin El s-a arătat care este adevărata legătură dintre om şi om şi dintre Dumnezeu şi om. Cerul şi pămîntul vor trece, dar cuvintele Lui nu vor trece, căci şi cerul şi pămîntul au venit la fiinţă prin cuvîntul Lui.

El este Lumina Dreptăţii, căci El a arătat puterea de nebiruit a dreptăţii, şi slăbiciunea, şi neputinţa nedreptăţii. Dreptatea este de la Dumnezeu şi niciodată n-a fost înfrîntă. Nedreptatea este de la neputincioşi. Nedreptatea se ridică în sus, dar repe-de este împinsă în mormînt.

Iisus este Lumina Vieţii. Cuvintele Lui luminează viaţa. Faptele Lui luminează viaţa. Biruinţa Lui luminează viaţa şi mai ales Învierea Lui luminează ca cel mai luminos soare toată viaţa pămîntului, împrăştiind umbrele morţii.

Sfîntul Nicolae Velimirovici, Episcopul Ohridei şi Jicei

Lectură

Ar fi trebuit să avem o viaţă atît de curată, încît ha-rul Duhului să fi ţinut locul Scripturilor în sufletele noastre. Şi după cum Sfintele Scripturi sînt scrise cu cerneală, tot aşa ar fi trebuit ca şi inimile noastre să fi fost scrise cu Duhul Sfînt.

Dumnezeu n-a vorbit prin scrieri cu Noe, cu Avraam şi cu ur-maşii lui, cu Iov şi cu Moise, ci a vorbit cu ei faţă către faţă, pen-tru că a găsit curat sufletul lor. Cînd, însă, întregul popor a căzut în păcate grele, atunci a fost nevoie de scrieri, de porunci, de însemnarea în scris a tuturor faptelor şi cuvintelor lui Dum-nezeu. Gîndeşte-te, cît de rău am ajuns! Noi, care eram datori să vieţuim atît de curat, încît să nu mai fi avut nevoie de Sfin-tele Scripturi, ci în loc de hîrtie să fi dat lui Dumnezeu inimile noastre spre a scrie pe ele, am pierdut cinstea aceasta şi am ajuns să avem nevoie de scrieri. Gîndeşte-te acum, ce mare vină avem să nu voim să dobîndim Duhul Sfînt nici după ce am primit ajutorul Sfintelor Scripturi, ba dimpotrivă, dispre-

ţuim Scripturile, socotindu-le zadarnice şi fără de rost. Prin această atitudine ne atragem şi mai mare osîndă.

Sfîntul Ioan Gură de Aur

Rugăciune

Stăpîne, Iisuse Hristoase, Lumină a lumii, Soare al Adevărului şi al Dreptăţii, Soare al Vieţii, luminează-ne pe noi, păcătoşii! Căci a Ta este slava în veci. Amin.

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Completează propoziţiile: Vechiul Testament cuprinde istoria ... Noul Testament cuprinde... Sfînta Tradiţie este...
2. Stabileşte corespondenţa dintre elementele din coloanele A şi B: **Coloana A Coloana B**

Noul Testament are	anul 1688
Vechiul Testament are	27 de cărţi
Prima Biblie în limba română a fost scrisă în	39 de cărţi

3. Descrie relaţia dintre Sfînta Scriptură şi Sfînta Tradiţie.

Bibliografie

1. *Grădina deflori duhovniceşti,* Bacău: Bunavestire, 2001, p. 33-42.
2. *Credinţa Ortodoxă,* Iaşi: Trinitas, 1996, p. 19-30.
3. P. Svetlov, prot. Prof. Universitatea Imperială din Kiev, *Învăţătura creştină în expunere apologetică,* vol. I, Chişinău, 1935, p. 4-31.
4. Sfîntul Nicolae Velimirovici, *Proloage de la Ohrida,* vol I, Editura Egumeniţa, 2005, p. 87.
5. *3aK0H EOJKUU*, CpeTeHCKHiî MOHacTbipb, 2004, p. 17-19.
6.

3. Despre Dumnezeu

Noi ştim că Dumnezeu există. Dumnezeu este fiinţă superi-oară. Nimeni nu este egal cu El nici în cer, nici pe pămînt. Noi, oamenii, cu mintea noastră niciodată n-am fi putut să-L cu-noaştem dacă Dumnezeu Singur nu avea să Se descopere nouă. Apostolul Ioan spune: „Pe Dumnezeu nimeni nu L-a

văzut vre-odată; Fiul cel Unul-Născut, Care este în sînul Tatălui, Acela L-a făcut cunoscut" (Ioan 1, 18). Deci Fiul lui Dumnezeu, Iisus Hristos, a venit în lume şi ne-a descoperit pe Dumnezeu pe atît pe cît poate mintea noastră să înţeleagă.

Însuşirile ***lui Dumnezeu:***

Dumnezeu ne-a descoperit care sînt lucrările Sale în lume, adică însuşirile dumnezeieşti. Iată cîteva dintre ele:

1. **„Dumnezeu este Duh** şi unde este Duhul Domnului, acolo este libertate" *(2 Corinteni 3, 17).*

2. **Dumnezeu este Unul, Veşnic, Neschimbător, Necuprins.** „Mai înainte de ce s-au făcut munţii şi s-au zidit pămîntul şi lumea, din veac şi pînă în veac eşti Tu" *(Psalmul 89, 3).*

3. **Dumnezeu este Atotprezent.** Fiind fără început şi fără sfîrşit, Dumnezeu e pretutindeni, după cum exclamă Proorocul David: „De mă voi sui în cer, Tu acolo eşti, de mă voi coborî în iad, de faţă eşti" *(Psalmul 138, 8-10).*

4. **Dumnezeu este Atotştiutor.** Ştiinţa lui Dumnezeu cunoaşte toate deodată: cele trecute, cele prezente, cele viitoare, El cunoaşte totul din veci. Mai înainte de a crea lumea, Dumnezeu ştia ce se va întîmpla cu oamenii. Dumnezeu priveşte în inimi, ştie toate şi aude toate. „Din cer a privit Domnul şi a văzut pe toţi fiii oamenilor" *(Psalmul 32, 13).*

5. **Dumnezeu este Atotputernic.** „Dumnezeul nostru în cer şi pe pămînt, toate cîte a voit a făcut" *(Psalmul 113, 11).*

6. **Dumnezeu este Atotbun, Drept şi Milostiv.**

7. „Dumnezeu este Iubire" *(I Ioan 4, 8).*

8.

8. Dumnezeu este Sfînt, Desăvîrşit, după cuvintele Mîntui-torului Iisus: „Fiţi dar desăvîrşiţi, precum Tatăl vostru din ce-ruri desăvîrşit este" *(Matei 5, 48).* Dumnezeu îi cheamă pe toţi la viaţa veşnică în Împărăţia Sa. Dar în Împărăţia Cerurilor nimic spurcat nu intră. Prin Jertfa de pe Cruce a Mîntuitorului am obţinut posibilitatea de a ne curăţa de păcat şi a trăi veşnic. Tre-buie să ducem o viaţă plăcută lui Dumnezeu şi să ne curăţim de păcate prin mărturisire şi împărtăşanie.

Lectură

Sufletul păcătos nu poate să-L vadă pe Dumnezeu

Un ucenic totîl întreba pe stareţul său de ce oamenii nu pot să-L vadă pe Dumnezeu. Stareţul i-a spus ucenicului: „Priveşte soarele". "Nu pot, mă dor ochii", i-a răspuns ucenicul. "Iată, dragul meu, cum tu nu poţi să priveşti soarele, tot aşa şi sufletul păcătos nu poate să-L privească pe Dumnezeu. Pentru păcătos este un chin să fie lîngă Dumnezeu tot aşa cum şi pentru tine este un chin să priveşti soarele pentru că te dor ochii".

Dumnezeu este pretutindeni

Dorind să-l încerce pe un băiat în credinţă, un necredincios i-a zis: "Dacă tu îmi vei spune unde se află Dumnezeu, eu îţi voi da un cadou". Băiatul i-a răspuns: "Iar eu vă voi face două cadouri dacă îmi veţi spune unde nu se află Dumnezeu". Prin acest răs-puns necredinciosul a înţeles că Dumnezeu este pretutindeni.

Gînd vrem ca Dumnezeu să nu existe?

Aceasta s-a întîmplat cu un profesor renumit, dar care era ateu şi nu credea în Dumnezeu. El locuia în Anglia. Într-o zi s-a întîlnit cu preotul şi a început să-i demonstreze că Dumnezeu

nu există. Preotul n-a intrat în dezbateri cu el, ci i-a spus doar atît: "Încercaţi să vă amintiţi cînd aţi observat că Dumnezeu a început să vă încurce în această viaţă".

Profesorului la început nu i-au plăcut aceste cuvinte, dar apoi a încercat să-şi reamintească toată viaţa sa. Şi a găsit acel moment despre care i-a spus preotul. În copilărie, profesorul era credincios şi deseori mergea la biserică împreună cu părin-ţii. El se ducea aproape de altar şi asculta cu atenţie slujba bi-sericească. După ce se termina slujba, mămica îi dădea bănuţi pe care el îi arunca în pălăria unui cerşetor bătrîn şi orb, care se afla lîngă uşa bisericii.

Într-o zi el a observat în magazin o jucărie, un căluţ foarte drăguţ. Copilul a rugat părinţii să-i cumpere această jucărie, dar ei i-au spus că este prea scumpă şi nu au bani. Atunci bă-iatul a încercat să caute mijloace cum ar putea să facă rost de bani. I-a venit în minte să fure nişte bani. În curînd el a acu-mulat suma necesară şi şi-a procurat jucăria. Dar de acum în biserică el nu se simţea liniştit. Băiatului i se părea că sfinţii de pe icoane privesc la dînsul şi-l mustră pentru fapta făcută. Lui i se părea că şi preotul îşi dă seama de ce făcuse el şi se temea ca el nu cumva să le spună şi părinţilor. După acest caz băiatul nu mai îndrăznea să se apropie de altar, ci stătea chiar la intrarea în biserică şi cu greu asculta Liturghia. Odată un coleg i-a spus că Dumnezeu nu există, băiatul s-a bucurat şi a încetat să frecventeze biserica. Astfel, păcatul a fost cel care l-a îndepărtat pe profesor de Dumnezeu. Dumnezeu a început să-i încurce băiatului atunci cînd el a făcut păcate şi dorea să fugă de răspundere.

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Enumeră care sînt însuşirile lui Dumnezeu.
2. Scrie o compunere pe tema: „Sfinţenia - scopul vieţii creştinului".
3.

Bibliografie

1. *Grădina deflori duhovniceşti,* Bacău: Editura Bunavestire, 2001.
2. *Credinţa Ortodoxă,* Iaşi: Trinitas, 1996, p. 50-53.
3. *ЗапоН ЕООКUU,* CpeTeHCKHiî MOHacTbipb, 2004, p. 26-29.
4. C. ycneHCKHii, *Kamexu3uc,* CBHTo-TpoHiţKaH CepraeBa AaBpa, 1995, p. 18.

5.

4. Argumente raţîonale pentru dovedirea existenţei luî Dumnezeu

Iisus Hristos Cel Vechi de zile, frescă.

Dovedirea existenţei lui Dumnezeu pe cale raţională l-a preocupat pe om din cele mai vechi timpuri.

Argumentele raţionale pentru susţinerea ideii de existenţă a lui Dumnezeu pot fi grupate în trei categorii:

1. Grupa argumentului cosmologic.
2. Grupa argumentului teleologic.
3. Grupa argumentului psihologic.

Să examinăm mai amănunţit cîteva argumente.

1. Argumentul cosmologic. Denumirea argumentului provine de la grecescul *cosmos,* care înseamnă *lume, univers, frumuseţe.* Pen-tru prima oară a fost expus de către filozoful grec Platon (347 î.de Hr), susţinut de Aristotel (322 î. de Hr.) şi de alţi filozofi, gînditori din trecut, precum şi de scriitori bisericeşti şi de Sfin-ţii Părinţi, ca: Sfîntul Atanasie cel Mare (pornind de la creaţie la Creator), Sfîntul Vasile cel Mare şi Sfîntul Grigorie Teologul (critica apariţiei accidentale a lumii şi a păstrării legilor universa-le) ş.a. Aristotel spunea că „Dumnezeu Care nu poate fi văzut de nimeni, Se vădeşte în lucrurile Sale". Argumentul cosmologic se manifestă sub patru forme, şi anume:

a. Argumentul cauzalităţii;
b. Argumentul mişcării;
c. Argumentul entropologic;
d. Argumentul contingenţei.

Ce prezintă fiecare dintre aceste argumente?

a) *Argumentul cauzalităţii* deduce existenţa lui Dumnezeu din existenţa lumii, prin aplicarea legii cauzalităţii şi a principiului raţiunii suficiente. Aplicarea legii cauzalităţii presupune existenţa „primei cauze", iar principiul raţiunii suficiente spune că doar o pricină Absolută poate fi adevărata „primă cauză" a existenţei lumii.

Cercetînd lumea înconjurătoare, omul observă că întreaga existenţă este rezultatul unei înlănţuiri de cauze şi efecte. Nimic nu există prin sine însuşi, ci este rezultatul unei cauze. Dacă Universul este rezultatul unei cauze, rezultă că există o Primă Cauză care nu depinde de nimeni, ci îşi are existenţa prin sine însăşi. Această Primă Cauză este Dumnezeu.

b) *Argumentul mişcării.* Pentru prima oară a fost formulat de către

Aristotel. Principiul mişcării a fost propagat şi de Toma de Aquino.

Acest argument se bazează pe următoarele raţionamente. Se ştie că materia în sine este inertă. Fizica demonstrează că materia nu se poate mişca de la sine, dacă este în stare de repaus şi nici nu poate să se oprească singură, dacă este în mişcare.

Însă, odată ce universul se mişcă, înseamnă că există un Prim-Mişcător, care vine din afara Universului şi care stă la originea tuturor mişcărilor. Acesta este Dumnezeu.

c) *Argumentul entropologic* demonstrează raţional existenţa lui Dumnezeu, pornind de la principiile termodinamicii. Principiul întîi spune că în Univers cantitatea de energie rămîne constantă, deoarece aceasta nu se pierde, ci se transformă. Principiul al doilea evidenţiază faptul că nu este posibilă transformarea integrală a căldurii în lucru mecanic util, adică la orice transformare de energie se produce un coeficient de energie calorică care nu se transformă în noua energie şi nici nu se poate retransforma în vechea energie. Astfel, în univers se degajă treptat un singur fel de energie, acela al căldurii, care, cu timpul, va ajunge unica formă de energie în Univers. O dată cu încetarea transformărilor de energie, va înceta viaţa organică, iar corpurile cereşti se vor afla într-o completă imobilitate sau se va produce ceea ce savanţii numesc „moartea termică" a Universului. Dacă Universul va avea un sfîrşit, înseamnă că el a avut un început, a existat o creaţie, înseamnă că materia, spaţiul şi timpul au fost create de Dumnezeu.

Şi dacă natura nici nu poate pierde, nici nu poate cîştiga energia, înseamnă că izvorul ei trebuie căutatîn afara Universului. Deci izvorul energiei în lume nu poate fi decît un principiu din afara Universului. Acest principiu este numit de noi Dumnezeu.

d) Argumentul contingenţei. Contingent este contrarul necesarului. Lumea există şi nimeni nu se îndoieşte de aceasta. Vedem că un om se naşte, trăieşte şi moare. Un pom creşte, se usucă şi este ars. Nici în cazul dispariţiei omului, nici în cazul dispariţiei pomului, însă, nimic nu se schimbă. Lumea continuă să existe. Înseamnă că nici omul, şi nici pomul nu sînt strict necesari pentru existenţa lumii. Ceea ce este valabil pentru lucrurile particulare şi singulare, este valabil şi pentru totalitatea lor, deci pentru întreg Universul. Plecînd de la constatarea contingenţei universului, argumentul contingenţei ajunge să invoce existenţa unei realităţi necesare, la o existenţă necauzată, care ar fi şi rostul existenţei universului. Această existenţă trebuie să fie absolută, rostul fiinţării căreia trebuie să fie ea însăşi. Acesta este Dumnezeu, El nu depinde de nimeni, există de la Sine şi prin Sine şi doar în Dumnezeu toată creaţia capătă un sens, urmînd scopul pentru care a fost creată.

2. Argumentul teleologic. Este aplicat încă de filozoful grec Ana-xagora (500 - 428 î. de Hr.), fiind recunoscut mai apoi şi de alţi filozofi: Socrate (399 î. de Hr.), Platon (427 - 347 î. de Hr.). Ultimul a făcut din acest argument cheia de boltă a filozofiei sale. Denumirea acestui argument provine de la grecescul *te-los,* care înseamnă scop, ţintă, ţel şi ne sugerează ideea existen-ţei unui Dumnezeu - organizator şi guvernator, dacă pornim de la observaţia că pretutindeni în creaţie se resimt structuri inteligente care par

să fie integrate într-un plan universal. În tot ce există vedem o armonie şi o finalitate desăvîrşite. Universul există şi funcţionează ca un mecanism perfect, supunîn-du-se anumitor legi, în univers domneşte cea mai desăvîrşită armonie, nimic nu se produce la întîmplare, iar funcţionarea de milioane de ani şi frumuseţea pe care o are se pot datora doar unei fiinţe inteligente, atotperfecte, raţionale, atotînţe-lepte, Care le conduce pe toate spre scopurile pentru care au fost create. Scriptura ne vorbeşte deseori despre finalitatea, frumuseţea universului. „Cerurile spun slava lui Dumnezeu şi facerea mîinilor Lui o vesteşte tăria" (Psalm 18, 1) sau: „Cît s-au mărit lucrurile Tale, Doamne, toate cu înţelepciune le-ai făcut" (Psalm 103, 25).

Materialiştii spun că ordinea şi armonia nu se datorează existenţei lui Dumnezeu, ci hazardului sau întîmplării. Dar hazardul nu poate crea ordinea, deoarece tocmai el este an-tipodul ordinii.

Cicero consideră mai puţin neverosimilă ideea că Iliada şi Odiseea „ar fi putut lua naştere dintr-o cantitate de litere aruncate la întîmplare, decît că lumea a fost produsă din înt-împlare. Dacă întîmplarea a făcut lumea - continuă el - pentru ce astăzi nu mai face măcar o casă sau o colibă?", iar Lamartine este şi mai revoltat spunînd că ideea despre teoria hazardului „nu trebuie spusă nici cîinelui, spre a nu revolta instinctul din-tr-însul".

Mai există şi alte argumente ce dovedesc existenţa lui Dum-nezeu: moral, ontologic, psihologic, istoric etc.

Argumentele raţionale îl conduc pe om la concluzia existen-ţei divinităţii, a lumii spirituale şi a celei materiale. Însă, pen-tru ca omul să poată ajunge la cunoaşterea lui Dumnezeu, nu

sînt suficiente doar argumentele raţionale, ci este necesară şi descoperirea Lui prin rugăciune, post, citirea Sfintei Scripturi şi trăirea conform învăţăturii creştine.

Dicţionar

Entropie — în teoria informaţiei, stare de dezordine a unui sis-tem fizic.

Moarte termică — încetare a tuturor proceselor din natură în urma uniformizării temperaturii în Univers.

Termodinamică — disciplină a fizicii care se ocupă cu studiul fenomenelor legate de influenţa temperaturii asupra corpurilor.

Materialism — concepţie filozofică care consideră materia un factor pri-mordial, determinant, iar conştiinţa, gîndirea un factor derivat. *Antipod* — loc de pe globul pămîntesc, diametral opus altui loc. *Hazard* - întîmplare neaşteptată.

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Enumeră şi explică afirmaţiile pe care se bazează ar-gumentul cosmologic.
2. Analizează în ce măsură manifestarea unor fenomene catastrofale, a bolii sau a morţii se află în contradicţie cu ordinea, armonia şi finalitatea din Univers, pornind de la argumentul teleologic al existenţei lui Dumnezeu.

3. Organizează cu colegii şi cu ajutorul profesorului o discuţie în care să evidenţiaţi necesitatea argumentării raţionale a existenţei lui Dumnezeu pentru viaţa religioasă a oamenilor.

4. Apreciază din punct de vedere personal puterea de convingere a argumentelor raţionale.

Bibliografie

Fuştei Nicolae, *Curs de Teologie Fundamentală*, Chişinău, 2000.

5. Dumnezeu - Sfînta Treime

Învăţătura despre Sfîn-ta Treime este cea mai importantă învăţătură creşti-nă. Dacă vom aduna toate cunoştinţele ce se referă la viaţa noastră pămîntească şi le vom pune alături de învăţătura despre Dumnezeu, vom vedea că ele sînt ca o picătură în ocean, deoarece Dumnezeu este Izvorul înţelepciunii, iar cunoaşterea lui Dumnezeu este viaţa veşnică pentru făptura umană. Creştin este acela care cre-de în Sfînta Treime.

Sfînta Treime, icoană.

Iisus Hristos ne-a desco-perit că Dumnezeu este Unul după fiinţă, dar în Trei Persoa-ne: Tatăl, Fiul şi Sfîntul Duh. Aceste trei Persoane alcătuiesc Sfînta Treime. Dar să fim atenţi şi să înţelegem această învă-ţătură. Nu avem trei Dumnezei, ci Un Singur Dumnezeu în Trei Persoane. Ca să fie mai pe înţeles vom face o comparaţie cu soarele. Soarele este alcătuit dintr-un cerc luminos, raze şi căldură. Din cercul luminos se naşte lumina (razele) şi tot din cercul luminos izvorăşte căldura. Soarele e unul, nu trei, dar e alcătuit din trei elemente. La fel şi Dumnezeu e Unul, dar are Trei Persoane: Tatăl, Fiul şi Sfîntul Duh. Deci Dumnezeu este Sfînta Treime. Din Tatăl veşnic se naşte Fiul şi din Tatăl veşnic purcede Duhul Sfînt. Toţi Trei există împreună din veşnicie. N-a fost nici o clipă cînd să fi existat doar Tatăl şi să nu fi fost Fiul sau Duhul Sfînt.

În Sfînta Scriptură se vorbeşte în multe locuri despre cele

Trei Persoane sau Ipostaze ale Dumnezeirii. În Vechiul Tes-tament, Dumnezeu-Tatăl se adresează Fiului şi Sfîntului Duh, zicînd: „Să facem om după chipul şi asemănarea Noastră" (Facere 1, 26).

În Noul Testament, la descrierea Botezului Domnului Iisus, S-au arătat toate cele Trei Persoane ale Sfintei Treimi: Tatăl, arătînd lumii pe Fiul şi

binecuvîntîndu-L, Fiul botezîndu-Se de la Ioan, iar Duhul Sfînt coborînd asupra Fiului în chip de porumbel (Matei 3, 16-17).

Însuşi Domnul Iisus, trimiţînd pe apostoli la propovăduire, le-a zis: „Drept aceea, mergînd învăţaţi toate neamurile, bo-tezîndu-le în numele Tatălui, şi al Fiului, şi al Duhului Sfînt" (Matei 28, 19).

Sfîntul Ioan Damaschin spune: „Sfînta Treime este o singu-ră fire, o singură voinţă, o singură lucrare, o singură putere, o singură autoritate, pentru că e o singură Dumnezeire".

Tatăl este nenăscut. El nu primeşte existenţa de la nimeni, nu are cauză. El e Izvorul celorlalte două Persoane.

Dumnezeu e Tată din veci.

Fiul este Unul-Născut, fiind împreună veşnic cu Tatăl şi de o fiinţă cu El. Fiul e Fiu din veci, de cînd e Tatăl, e şi Fiul.

Duhul Sfînt purcede din Tatăl. Persoanele Sfintei Treimi există din veci şi n-a fost o clipă să fi existat Tatăl şi să nu fi fost Fiul şi Duhul Sfînt. De cînd este Tatăl, este şi Fiul, este şi Duhul Sfînt.

Idei esenţiale

- Tatăl, Fiul şi Duhul Sfînt au în comun însuşirile de a fi nefăcuţi şi Dumnezeirea.
- Fiul şi Duhul Sfînt au în comun însuşirea că sînt din Tatăl.
- Tatăl este nenăscut; Fiul este născut; Sfîntul Duh este purces.

Să-I mulţumim lui Dumnezeu că ne-am născut în credinţa adevărată şi că sîntem fiii lui Dumnezeu cel Adevărat. Să ne cunoaştem credinţa, s-o iubim şi niciodată să nu ne schimbăm credinţa.

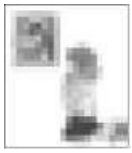

Rugăciune către Sfînta Treime

Nădejdea mea este Tatăl, Scăparea mea este Fiul, Acoperămîntul meu este Duhul Sfînt, Treime Sfîntă, Slavă Ţie!

Învăţăturile Sfintilor Părinţi

Cînd zic Dumnezeu, înţeleg Tatăl, Fiul şi Sfîntul Duh.

Îndată ce cuget la Cel Unul, mă şi învăluie strălucirea Celor Trei; îndată ce Îi deosebesc, sînt trimis înapoi la Cel Unul. Cînd gîndesc la vreunul dintre Cei Trei, mă gîndesc la El ca Întreg.

Sfîntul Grigorie de Nazianz

Lectură

În timp ce împăratul Constantin cel Mare dom-nea peste Imperiul Roman, Biserica Creştină a fost tulburată de o învăţătură greşită, pe care o rostea pretutindeni Arie, un om rău şi viclean. Filozofii păgîni, oameni învăţaţi, dar care nu-L iubeau pe Hristos şi Biserica Sa, erau bucuroşi să-l ajute pe Arie.

Sfîntul Spiridon era în vremea aceea episcop, fiind bătrîn, blînd, simplu şi ducînd o viaţă sfîntă. Văzînd necredinţa şi mîn-dria în cuvintele filozofilor, Sfîntul Spiridon i-a zis unui filozof că îi va arăta cum poate exista Dumnezeu în Trei Persoane. A luat Sfîntul o cărămidă în mîna stîngă, şi cu mîna dreaptă a fă-cut asupra ei semnul Sfintei Cruci, zicînd: "În numele Tatălui, şi

al Fiului, şi al Sfîntului Duh". Strîngînd cărămida, s-a întîmplat o minune! Focul s-a ridicat în aer, apa s-a vărsat pe pămînt, iar lutul a rămas în mîinile Sfîntului. Cei ce au văzut s-au înspăi-mîntat, iar filozoful tăcea uimit.

Venindu-şi în fire, filozoful a zis Sfîntului:

- Cred că cele spuse de tine despre Sfînta Treime sînt adevărate!

Apoi, întorcîndu-se către prietenii săi, a mai adăugat: „Ascultaţi-mă! Pînă acum prin cuvinte iscusite îl combăteam în discuţii pe Sfîntul Spiridon, învăţînd greşit despre Dumnezeu. Dar acum, văzînd minunea, am înţeles că nu poate omul sta împotriva lui Dumnezeu. Deci vă îndemn, împreună cu mine, să urmăm acestui om sfînt şi să primim învăţătura creştină!"

Află mai mult

Icoana „Sfînta Treime"

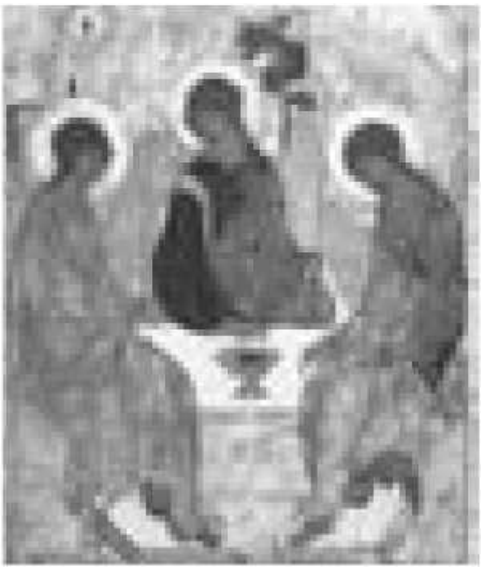

Călugărul iconograf rus, Sfîntul Andrei Rubliov, a pictat icoana „Sfînta Treime", în forma canonică recunoscută azi, aproximativ în anul 1425. Această icoană este valoroasă prin faptul că ne ajută să înţelegem mai bine dogma Sfintei Treimi. Icoana reprezintă arătarea celor trei îngeri dreptului Avraam. În Vechiul Testament se povesteşte că într-o zi, lîngă cortul lui Avraam, la stejarul Mamvri au venit Trei Îngeri. Dreptul Avraam şi soţia Sarra I-au primit cu bucurie şi I-au ospătat. Acest mesaj l-a fixat şi Sfîntul Andrei Rubliov în icoana sa. Vechiul Testament este o preînchipuire a

evenimentelor ce aveau să se desfăşoare în Noul Testament. În icoană Sfîntul Andrei a dezvăluit şi a descifrat înţelesul tainic al arătării îngerilor la stejarul Mamvri.

Să privim atent icoana *(pag 31).*

Prin cei Trei Îngeri trebuie să subînţelegem pe Dumnezeu Sfînta Treime - Tatăl, Fiul şi Sfîntul Duh.

Îngerul ce se află în stînga este Dumnezeu Tatăl. Simbolul care-L reprezintă este casa ce se află deasupra Lui. Casa sim-bolizează crearea lumii. Spre Dumnezeu Tatăl sînt îndreptate privirile celorlalţi doi îngeri.

Îngerul din centru este Dumnezeu Fiul, deasupra Lui aflîndu-se imaginea unui arbore. Arborele simbolizează Sfînta Cruce pe care avea să fie răstignit Fiul lui Dumnezeu pentru răscumpărarea omenirii din robia păcatelor.

Îngerul din dreapta este Sfîntul Duh, iar stînca ce se află deasupra Lui simbolizează înălţarea, desăvîrşirea spirituală la care sînt chemaţi toţi creştinii.

Masa în jurul căreia stau Îngerii nu este una obişnuită, ci reprezintă altarul pe care avea să se aducă jertfa. Din acest motiv, de pe masă lipsesc tacîmurile, afară de o ceaşcă, care simbolizează Potirul cu Sfînta Împărtăşanie.

Dumnezeu Fiul priveşte spre Tatăl, iar cu mîna arată spre potir, prin aceasta parcă voind să spună că Fiul lui Dumnezeu acceptă să vină pe pămînt şi să fie răstignit pe Cruce pentru răscumpărarea omenirii.

Dumnezeu Tatăl binecuvîntează Jertfa Fiului. Tatăl priveşte spre Dumnezeu Duhul Sfînt şi Îi cere acordul ca, după ce Fiul va Învia şi Se va Înălţa la cer, Duhul Sfînt să pogoare din ceruri şi să întemeieze Biserica pe care nici porţile iadului nu o vor birui. Dumnezeu Duhul Sfînt Îşi pleacă capul în semn de ascultare. Acest sfat al Sfintei Treimi se referă la mîntuirea lumii şi, totodată, vedem că la salvarea ei au participat toate Persoanele Sfintei Treimi.

Află mai mult

Capodopera lui Andrei Rubliov s-a transformat într-o icoană clasică. Această icoană este cu adevărat miracu-loasă, căci impune o tăcere plină de respect. Se află într-un muzeu de stat, în Galeria Tretiakov din Moscova. Nimeni nu poate trece pe alături fără să se oprească în faţa acestei imagini a Sfintei Treimi; ea transmite fiecăruia o părticică din viziunea sfîntului despre Dumnezeu...

Rubliov exprimă unitatea în credinţă prin asemănarea celor trei Îngeri. Atributele Tatălui sînt exprimate foarte succint în Crez, căci El este Cel Ce nu poate fi cunoscut, Cel despre Care nu ştim aproape nimic. În icoană, primul Înger, cel din stînga, este văzut pe trei sferturi, culoarea veşmîntului este azurie, foarte palidă, aproape transparentă.

Cel de-al doilea Înger ne stă în faţă, ni se arată mai din plin. Cunoaştem multe lucruri despre Fiul, căci El S-a Întrupat, S-a făcut cunoscut nouă, S-a lăsat să fie văzut, de aceea şi culoarea veşmîntului Său este contrastantă, albastră şi maronie. Aceasta exprimă cele două firi ale lui Hristos: dumnezeiască şi omenească. Albastrul simbolizează cerul, divinitatea. Maroniul este pămîntul, natura umană.

Cel de-al treilea Înger este Sfîntul Duh. În Biserică, Sfîntul Duh este numit "Dătătorul de viaţă", de aceea şi culoarea veşmintelor Sale este verde, ceea ce simbolizează viaţa, reînvierea. Verdele exprimă tinereţea, seva vieţii care face să rodească şi să crească toate.

Dicţionar

Dogmă - învăţătură de credinţă.
Confesiune - religie, cult.
Maronie - culoare care bate în maro.

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Explică dogma Sfintei Treimi.
2. Argumentează de ce învăţătura despre Sfînta Treime este cea mai importantă învăţătură de credinţă.

Bibliografie

Credinţa Ortodoxă, Iaşi, 1996, p. 51-55.

6. Numele lui Dumnezeu

În timpurile biblice, numele unei persoane era dat cu intenţia de a descrie trăsăturile de caracter ale persoanei respective. Tot aşa, Dumnezeu Se descoperă în Sfînta Scriptură prin mai multe nume, fiecare descriind şi arătînd cîte o trăsătură de caracter. Tot astfel, nu-mele lui Dumnezeu reprezintă caracterul Lui, însuşirea Lui.

Biblia Îl descoperă pe Dumnezeu prin diferite nume, toate re-ferindu-se la aceeaşi Fiinţă binecuvîntată.

Primul nume sub care Dumnezeu Se descoperă în Vechiul Testament este ELOHIM. Astfel, în Facerea citim: „La început Dumnezeu (ELOHIM) a făcut cerul şi pămîntul" (Facere 1, 1). Cuvîntul ELOHIM este un cuvînt compus. EL înseamnă mare, puternic şi în Sfînta Scriptură se referă la Dumnezeul Atotpu-ternic. Acest nume al lui Dumnezeu este folosit în Testamentul Vechi aproximativ de 217 ori. Terminaţia HIM, arată pluralul, adică mai multe persoane (trei). Traducătorii Bibliei au tradus ELOHIM ca Dumnezeu.

Alt nume dat lui Dumnezeu în Sfînta Scriptură este El ROI, care a fost tradus în limba română ca Dumnezeu care vede. Ast-fel, în povestirea lui Agar citim: „Şi a numit Agar pe Domnul, Cel ce-i grăieşte cu numele acesta: Ata-El-ROI (care se tîlcuieşte: Tu eşti Dumnezeu atotvăzător)... (Facere 16,13). Acest nume se întîlneşte şi în alte locuri din Biblie.

Dumnezeu este cunoscut şi sub numele EL ŞADAI, care se tra-

duce ca: Dumnezeul cel Atotputernic. Pentru prima oară acest nume îl întîlnim atunci cînd Dumnezeu i-a vorbit lui Avraam la împlinirea a 99 de ani: „I S-a arătat Domnul şi i-a zis: Eu sînt Dumnezeul cel Atotputernic (EL-Dumnezeu; ŞADAI - Cel Atot-puternic): fă ce-i plăcut înaintea Mea şi fii fără prihană" (Facere 17,1). Acest nume este întîlnitîn Biblie, în total, de 49 de ori.

Mai ştim şi alt nume al lui Dumnezeu, cu care ni S-a descope-rit în Sfînta Scriptură, şi anume cel de ADONAI, care înseamnă Domnul şi Stăpînul.

Pentru prima oară, acest nume a fost pronunţat atunci cînd Avraam a

vorbit cu Dumnezeu în vis: „Stăpîne, Doamne (ADO-NAI), ce ai să-mi dai?" (Facere 15,2). Acest nume apare de 400 de ori în Vechiul Testament.

Dintre toate numele referitoare la Dumnezeu, cel mai des folositîn Vechiul Testament este numele IEHOVA, care provine de la cuvîntul *havah* ceea ce înseamnă*afi* sau *a deveni.* Astfel, numele IEHOVA arată că Dumnezeu are viaţa de Sine, că nu depinde de nimeni şi de nimic. În loc de IEHOVA, traducătorii Sfintei Scripturi, utilizează cuvîntul Dumnezeu sau expresia analitică *Eu sînt Cel ce Sînt.*

În 10 locuri din Noul Testament Dumnezeu este numit Cel Atotputernic. În Apocalipsa este numit Alfa şi Omega, adică cel dintîi şi cel de pe urmă.

O altă noţiune ca nume al lui Dumnezeu apare în Noul Testament - Kirios (Domnul), folosit ca formă de politeţe pentru oa-meni, dar şi pentru Dumnezeu.

Probabil, cel mai duios nume dat lui Dumnezeu în Noul Testament este cel de Tată. Acest nume poartă cu cinste încărcătura de dragoste, de grijă, de tandreţe şi de protecţie şi ne asigură de faptul că Dumnezeu este plin de bunăvoinţă şi vrea să ne ia lîngă Sine şi să ne poarte de grijă.

Deci, după cum vedem, Sfînta Scriptură ne aduce o mulţime de nume prin care Se identifică Dumnezeu, dar acestea de fapt, după cum am văzut, nu sînt nişte nume propriu-zise, ci mai curînd nişte atribute ale lui Dumnezeu. De aceea pare stranie intenţia unor sectanţi (Martorii lui Iehova) de a insista asupra necesităţii de a ne opri doar la un singur nume al lui Dumnezeu, şi anume la cel de IEHOVA. Cu atît mai mult cu cît nici nu sîntem convinşi de corectitudinea pronunţării a tetragramatonului IHWH. Astăzi, pronunţarea originală s-a pierdut cu desăvîrşire. Unii comentatori spun că cea mai adecvată ar fi IAHWEH. Şi atunci de ce sectanţii pronunţă IEHOVA?

Dumnezeu este Unul şi n-are nevoie de nume. Vedem că nu-mele atestate în Biblie se referă la atributele lui Dumnezeu.

Lectură

Fericitul Augustin, un mare scriitor bisericesc, po-vesteşte că a vrut să scrie o carte cu titlul: Cine este Dumnezeu? Dar tot meditînd cum să înceapă şi cum să lămurească mai bine Cine este Dumnezeu, obosi. Aşa obosit cum era, plimbîndu-se pe ţărmul mării, văzu un copil care săpase o gropiţă şi cu un ciob aducea apă în ea.

- Ce faci aici, copile?

- Car toată apa din mare în gropiţa mea, răspunse acesta. Şi Augustin, zîmbind de naivitatea copilului care credea că în gropiţa lui poate să încapă apa mării, merse mai departe frămîntat de problema sa. Dar deodată el îşi zise:

„Nu mă asemuiesc eu oare acestui copil?! Căci vreau să cu-prind cu mintea mea mărginită pe Nemărginitul Dumnezeu?"

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Numeşte prin care nume S-a descoperit Dumnezeu în Sfînta Scriptură.
2. Argumentează greşeala sectanţilor (a iehoviştilor) cu

privire la numele Domnului.

Bibliografie

Fuştei Nicolae, *Curs de Teologie Fundamentală,* Chişinău, 2000.

7. Cosmosul ca dovadă a creaţiei lui Dumnezeu

Nimic nu e întîmplător în viaţa aceasta, cu atît mai mult nu poate fi întîmplătoare însăşi viaţa.

De faptul că lumea a fost creată şi este lucrarea lui Dumne-zeu, ne conving şi următoarele date.

1. Pămîntul se află în locul cel mai favorabil vieţii. Temperatura de pe planetele Mercur şi Venus sînt prea înalte, iar temperatura planetelor Marte şi a celorlalte pînă la Pluton este prea scăzută pentru a menţine viaţa.

2. Atmosfera pămîntului conţine 78 părţi de Azot şi 28 părţi de Oxigen. În cazulîn care concentraţia azotului ar fi mai mare, toate procesele biochimice s-ar schimba şi ar duce la moarte. Dacă cantitatea de Oxigen ar fi mai mare, toate procesele biochimice s-ar intensifica şi viaţa ar fi foarte scurtă.

Deci o astfel de structură a atmosferei nu este întîmplătoare.

3. Atmosfera ne protejează de radiaţia ucigătoare din cosmos, care are o valoare de 10 rentgheni pe oră la o altitudine de 2000 de metri, dacă această radiaţie ar atinge faţa pămîntului, ar distruge tot ce există.

4. Atmosfera ne apără şi de bombardamentul a aproape 20 de milioane de meteoriţi, care ard zilnic în straturile înalte ale atmosferei; dacă acestea ar atinge suprafaţa pămîntului ar avea loc mari cataclisme care ar pune în pericol însăşi existenţa noastră.

5. Dimensiunile Pămîntului sînt optime, dacă ar avea mărimea Lunii, ar pierde toată apa şi atmosfera, astfel încît viaţa pe pămînt ar fi imposibilă; dacă ar avea un diametru de două ori mai mare decît cel pe care îl are, presiunea atmosferică s-ar mări astfel încît asupra fiecărui centimetru pătrat ar acţiona o greutate de 22 kg, ceea ce ar distruge tot ce e viu pe suprafaţa pămîntului.

Dar poate cel mai convingător argument în favoarea creaţiei este însuşi omul.

Presupunem că un călător întîlneşte în cale un ceasornic, de care nu a mai văzut altădată; examinîndu-l, va ajunge la concluzia că a fost făcut pentru un anumit scop, de către un anumit constructor.

Organismul uman este mult mai complicat decît mecanismul ceasornicului. Să medităm asupra structurii unor organe omeneşti şi a problemelor pe care vom fi nevoiţi să le rezolvăm dacă vom dori să le construim.

Corpul omenesc este alcătuit din 22 kg de oxigen, 56 gr. de sare, 47 litri de apă, 1 kg şi 360 gr de calciu, 11 kg de carbon şi o cantitate mică de clor, potasiu, fier, sulf şi glicerină. Aceste substanţe le procurăm de la farmacie şi

le punem într-o cutie. Acum se pune problema să construim din aceste elemente cor-pul unui om, dar să nu uităm că, chiar dacă vom reuşi, oricum nu vom avea decît un corp neînsufleţit. Acel lucru tainic ce se numeşte viaţă trebuie „fabricat" şi pus în corpul mort.

Lectură

Doi profesori, prieteni buni, discutau aprins despre originea Universului. Unul era ateu şi susţinea că Universul a apărut de la sine, dintr-o materie preexistentă care s-a organizat încetul cu încetul, fără să fie creată de Dumnezeu. Celălalt profesor era credincios şi susţinea că lumea a fost creată de Dumnezeu, deoarece nimic preexistent nu se justifică logic şi nici organizarea datorată hazardului nu poate duce la forme logice.

Trecînd în bibliotecă, profesorul credincios i-a arătat prietenului său o carte preţioasă. Ateul l-a întrebat:

- Cine a scris-o?
- Nimeni, a răspuns prietenul.
- Cum nimeni? Să fim serioşi!
- Dar sînt foarte serios. Aveam pe masă o sticlă de cerneală. Sticla s-a răsturnat, pe masă mai erau nişte hîrtii şi, deodată, din cerneala răsturnată pe hîrtii a apărut cartea aceasta!
-

Ateul a rămas tăcut. A înţeles. Prietenul i-a mai spus: „Ca să pot crede că totul a apărut din întîmplare, după cum zici tu, ar trebui să umplu o căciulă cu litere, să le amestec bine şi, răsturnîndu-le pe masă, să obţin poezia „Luceafărul". Sau măcar o strofă. Sau măcar un vers!".

Pe aripi de ceară

Ian spune frate: lumina cînd se ţese Cu întunericul în blînde nopţi de vară De ce-ntr-a noastre firi, pe aripi de seară, Cresc rugăciuni, de noi neînţelese?

Şi focul lor, întocmai ca o ceară, Ne arde firile de patimi îngheţate Şi-aprinde-n noi credinţele curate, Ce fac ca toată patima să piară.

Umblăm atunci, ca umbre uşurele, Şi alte lumi vedem în depărtări Uităm păcat şi vrajbă-toate cele;

Şi luminaţi, zburăm-n acele ţări, Care sînt în zare, mai presus de stele Spre Cel Ce a zidit pămînt şi cer.

Al. Mateevici (1888-1917) **Află mai mult**

Dumnezeu şi savanţii

După întoarcerea sa din cosmos, Iurii Gagarin a declarat: „Am fost în spaţiul interplanetar şi nu L-am văzut acolo pe

Dumnezeu. Aşadar, Dumnezeu nu există". Unii oameni de rînd au dat crezare acestei declaraţii: că ştiinţa modernă ar nega existenţa lui Dumnezeu. Alţii, însă, văzînd că el nu a ajuns nici măcar pe lună, au dedus: desigur că el nu a avut dreptul să declare că a studiat întreaga galaxie. Deoarece, pentru a parcurge întreaga noastră galaxie cu viteza de 300.000 km/ oră, e nevoie de un milion de ani, iar pentru a ajunge la altă galaxie - de un milion şi jumătate. Şi există bilioane de gala-xii! Doar oamenii care intenţionat Îl neagă pe Dumnezeu sînt de acord cu această concluzie naivă a regretatului Gagarin. Spre deosebire de acesta, primul grup de astronauţi ameri-cani care a ajuns pe Lună şi a aterizat aici, a citit pe orbita Lunii primul stih al primului capitol din Biblie: „La început a făcut Dumnezeu cerul şi pămîntul" (Facere 1, 1) şi acest eve-niment a fost arătat prin televiziune întregii lumi. Concluzia lui Gagarin nu a fost acceptată de alţi astronauţi şi cu atît mai mult de savanţi. Bunăoară, savantul Bierke afirmă: "Ştiinţa contemporană nu a desfiinţat adevărurile fundamentale ale Bibliei. Eu cred în Dumnezeu, cred în Iisus, cred în Biblie".

În mulţimea infinită de corpuri cereşti, planete şi stele, Pă-mîntul este un firicel minuscul de praf, şi aici trăieşte omul: aici s-a produs căderea lui în păcat şi aici s-a săvîrşit mîntui-rea lui. Însuşi Creatorul lumii, luînd chip de om, a coborît pe pămînt şi a vieţuit în înveliş omenesc 33 de ani şi jumătate; însă creaţia Lui s-a răsculat împotriva Creatorului său şi L-a dat morţii pe cruce.

Ce este omul în comparaţie cu Dumnezeu? Nimic. Însă şi acum, ca şi pe timpuri, el sfidează cu obrăznicie Cerul: în nebunia sa, Îl neagă pe Creatorul său şi prin aceasta se con-damnă la veşnica pieire. Însă credinţa în Dumnezeu nu va dispărea niciodată: ea a trăit şi va trăi în popor atîta timp cît va exista lumea; ea trăieşte în inimile curate.

Cuvînt din Sfînta Scriptură

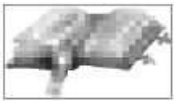

„Adevărat, adevărat zic vouă: Cel ce ascultă cu-vîntul Meu şi crede în Cel ce M-a trimis, are viaţă veşnică şi la judecată nu va veni, ci s-a mutat de la moarte la viaţă" (Ioan 5, 24).

Bibliografie

Mitropolitul Antonie Plămădeală, *Tîlcuiri noi la texte vechi.*

8. Crearea îngerilor

Soborul Sfinţilor Îngeri, frescă.

Dumnezeu este Iubire. Viaţa în iubire este fericirea supremă. Dumnezeu a dorit ca şi alte făpturi să se bucure de iubirea Sa. Pentru aceasta Dumnezeu a creat lumea.

Fericitul Augustin spune: „Dumnezeu este izvorul fericirii noastre. Noi tindem spre El cu dragoste ca să ne liniştim cînd vom ajunge în Împărăţia Sa. Altă fericire nu avem decît să ne unim cu Dum-nezeu. Totul provine de la Dumnezeu şi totul tinde spre Dum-nezeu - izvorul existenţei sale".

La început Dumnezeu a creat lumea nevăzută, adică îngerii, şi apoi lumea văzută.

Cerul este locuinţa fiintelor nevăzute, dar şi locuinţa noastră viitoare. Da, noi avem cerul care ne-a fost deschis prin Jertfa de pe cruce a Domnului Iisus.

Biserica la Sfînta Liturghie ne îndeamnă: „Sus să avem ini-mile". Spre înaltul cerului, spre lumea îngerilor vom călători acum cu mintea şi cu inima. Vom călători fiind însoţiţi şi ajutaţi de aripile cuvîntului Domnului şi ale Sfintilor Părinţi.

Înger... Cînd pronunţăm acest cuvînt sau meditǎm asupra lui, de fiecare dată în sufletul nostru se trezeşte o stare de sfin-ţenie, puritate, nevinovăţie, frumuseţe, bunătate, desăvîrşire, perfecţiune, ceva spre care el tinde, iubeşte şi i se închină. Spre exemplu, cînd privim la un copil drăgălaş, exclamăm: „este ca un înger", „are ochi de îngeraş", „un zîmbet de înger". Dacă ascultăm o cîntare plină de umilinţă, voci catifelate şi fine, spu-nem: „este o cîntare îngerească", „parcă sîntem în ceruri şi cîn-tă îngerii". Dacă ne aflăm într-o familie unde toţi se iubesc re-ciproc, domneşte bunăvoinţa, blîndeţea, dragostea, susţinem că „trăiesc ca îngerii". Dacă ni s-ar propune să desenăm un înger, cum îl vom reprezenta? Vom schiţa chipul unui prea-frumos tînăr în veşminte albe, cu chipul luminos şi cu aripi fine. Întreaga fiinţă a îngerului emană o frumuseţe spirituală, nepămîntească, care ne duce cu gîndul spre cerurile înalte, spre Dumnezeu.

Cuvîntul Domnului ne învaţă că îngerii sînt fiinţe spirituale, ne-materiale, înzestrate cu minte, voinţă şi putere, cum spune Sfînta Scriptură: "Cel ce face pe îngerii Săi duhuri şi pe slugile Sale pară de foc" (Psalmul 103, 4). Cuvîntul înger provine din limba grea-că şi înseamnă vestitor. Ei vestesc oamenilor voia lui Dumnezeu. Îngerii slujesc lui Dumnezeu pentru mîntuirea noastră. Sfîntul Ioan Gură de Aur, spune: „Lucrul îngerilor este să facă totul pen-tru mîntuirea oamenilor". După ce-am căzutîn păcat, Dumnezeu nu ne lasă fără ajutorul Său. El ne trimite cîte un înger ca să ajute vieţii noastre.

Îngerii sînt păzitorii oamenilor. La Botez, fiecărui om îi este dăruit un înger păzitor. În fiecare zi creştinii trebuie să se roage îngerului lor păzitor.

Îngerii se mişcă fulgerător, pentru ei nu există vreo piedică: pot trece prin perete, prin uşile încuiate. Ei pot să-i acopere pe oameni cu aripile lor şi într-o clipă să-i ducă la distanţe foarte mari. Spre exemplu, în Vechiul Testament se descrie următo-

rul caz. Proorocul Daniel se afla în robie la babilonieni. El a fost aruncat într-o groapă cu lei, care, în loc să-l sfîşie, au înce-put să-l lingă. Şase zile el nu mîncase nimic, foamea îl chinuia cumplit. În acest timp, la sute de kilometri, în Iudeea, Proo-rocul Avacuum a gătit bucate şi pîine şi s-a pornit la cîmp să-i hrănească pe lucrători, însă îngerul Domnului i-a spus: „Du acest prînz în Babilon lui Daniel, care se află în groapa cu lei". Mirat, Avacuum i-a răspuns: „Babilonul eu nu l-am văzut ni-ciodată şi groapa nu ştiu unde se află!" Atunci îngerul l-a luat pe Avacuum şi într-o clipă l-a adus în Babilon la groapa cu lei. Avacum l-a strigat pe Daniel şi i-a spus: „Daniel! Ia prînzul pe care ţi l-a trimis Dumnezeu!". Daniel, cu umilinţă, a exclamat: "Ţi-ai adus aminte de mine, Doamne, şi n-ai părăsit pe cei ce Te iubesc pe Tine!" După aceasta, îngerul l-a luat pe Avacuum şi într-o clipă l-a adus în Iudeea (Daniel, 14, 31-39).

Îngerii sînt veşnici. Noi îmbătrînim şi murim, dar ei nu ştiu ce este timpul. Pentru ei nu există noţiunea de ieri sau mîine, deoarece îngerii trăiesc cu Dumnezeu şi se bucură pururea de prezenţa Lui. Şi omul, atunci cînd trăieşte cu Dumnezeu, uită de timp. Îngerii au doar un singur gînd, o singură dragoste în inimă - pe Dumnezeul Cel veşnic. Numărul îngerilor este nespus de mare: mii de mii. Sfinţii Părinţi susţin că îngerii sînt cîte stele sînt pe cer.

Către Sfîntul înger

Durerea mea-i nealinată Şi plînge sufletul rănit, Căci toată viaţa-i întinată De un şuvoi necontenit. De un şuvoi - amestec groaznic Din gînd, din faptă şi cuvînt, Ce-a alungat pe bunul paznic Al vieţii mele pe Pămînt.

O, Sfinte Îngere! La tine Eu vin să caut pocăinţă, Întoarce-ţi faţa înspre mine Arată-mi calea spre credinţă.

Tatiana Doibani

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Răspunde la întrebări:
   - De ce Dumnezeu a creat lumea?
   - Ce înţelegem prin lumea nevăzută? • Ce sînt îngerii?
2. Descrie în cîteva propoziţii ce sentimente îţi trezeşte în suflet cuvîntul „înger".
3. Povesteşte ce s-a întîmplat cu Proorocul Avacuum.
4. Scrie o compunere pe tema: "Sfinţii îngeri - păzitorii noştri".

Bibliografie

1. *Credinţa Ortodoxă,* Trinitas, Iaşi, 1996. p. 57-59.
2. CBHTHTeAb Cepacf>HM 3BC34HHCKHH, *Amejim,* MocKBa, 2002, p. 12-30.
3. *3auoH EOJKUU,* CpeTeHCKHiî MOHacTbipb, 2004 p. 66-70.
4. P. Svetlov, prot. prof. Universitatea Imperială din Kiev, *Învăţătura creştină în expunere apologetică,* vol. I, Chişinău, 1935, p. 445-450.

9. Originea răului

Conform învăţăturii Sfintei Scripturi, cel mai superior şi primul dintre toţi îngerii, Lucifer, s-a îndepărtat de Dumnezeu, devenind astfel rău şi, pînă într-atît s-a întărit în vrăjmăşia sa contra lui Dum-nezeu, încît a ajuns incapabil să se mai îndrepteze. După învăţătura creştină, satana este înger căzut, o fiinţă rea, reală, vie, care a fost începutul a tot răul din întreaga lume. Mai întîi a atras după sine o mulţime de îngeri, care au devenit duhuri rele, apoi a înşelat primii oameni. Această răutate izvorăşte din iubirea de sine şi din mîndrie.

Dumnezeu l-a înzestrat pe Lucifer, la fel ca şi pe toţi îngerii, cu libertatea voinţei. Lucifer, cunoscînd puterile şi mărirea sa, a dorit să se pună în rînd cu Dumnezeu şi să nu mai asculte de Cre-atorul său. Dumnezeu a creat îngeri buni, după cum a făcut bun tot ce există, dar o parte dintre ei au încălcat porunca ascultării de Dumnezeu şi au fost aruncaţi în întunericul cel mai adînc.

Duhurile rele şi oamenii păcătoşi formează o împărăţie apar-te. În fruntea acestei împărăţii stă satana, adică înşelătorul. În Sfînta Scriptură se spune că păcătoşii se află sub stăpînirea dia-volului şi îndeplinesc voia lui. Împărăţia răului luptă contra Îm-părăţiei lui Dumnezeu.

Oamenii trebuie să ştie cum să lupte cu forţele răului. Cea mai mare biruinţă a diavolului este faptul că el i-a făcut pe oameni să nege existenţa duhurilor rele. Domnul Iisus Hristos ne previne, zicînd: „Am văzut pe satana ca un fulger căzînd din cer" (Luca 10, 18). Iar Apostolul Petru ne avertizează: „Diavolul umblă, răcnind ca un leu, căutînd pe cine săînghită"(Petru, 5, 8).

După ce duhurile rele au fost alungate din cer, toată puterea şi-au îndreptat-o spre pămînt ca să semene aici cît mai mult rău printre oameni. Astfel, răul constituie o necesitate a diavolilor fără de care ei nu mai pot trăi. Diavolul se gîndeşte doar la rău, nu doreşte nimic decît să facă rău, nu găseşte mulţumire decît numai făcînd rău. Împărăţia Binelui a lui Dumnezeu o urăş-te, de aceea se străduieşte în orice chip să împiedice răspîndi-rea binelui; să scoată din sufletele oamenilor orice gînd despre Dumnezeu. Îndepărtînd pe oameni de la Dumnezeu, diavolul încearcă din răsputeri să-i ţină pe păcătoşi în stăpînirea sa.

Oamenii nu trebuie să asculte duhurile rele. Creştinii se pot apăra de duhurile rele prin post, rugăciune, mărturisire, împăr-tăşanie, purtînd semnul Sfintei Cruci. Sfinţii Părinţi spun: după cum un cîine, văzînd toiagul cu care a fost lovit o dată, fuge repe-de şi cît mai departe de el tot astfel diavolul,

văzînd semnul Crucii lui Hristos prin care s-a sfărîmat puterea lui, se cutremură şi fuge din faţa celor credincioşi.

Învăţăturile Sfintilor Părinţi

Trebuie să avem o mare veghere, pentru că vrăjmaşul nostru, diavolul, nu doarme; odinioară el ne-a aruncat jos din rai, iar acum nu ne îngăduie să ne ridicăm la ceruri.

Sfîntul Ioan Postitorul

Întoarceţi-vă cu mintea şi cu inima voastră spre cer şi spre veşnicie şi nu veţi fi prinşi de diavol. Pasărea cu cît zboară mai sus, cu atît e mai ferită de primejdii, iar cînd se lasă în jos pe pămînt, ea poate fi uşor prinsă sau împuşcată.

Sfîntul Tihon Zadonski

Lectură

Dumnezeu i-a descoperit Sfîntului Nifon cum dia-volii, mergînd printre oameni, îi îndeamnă la diferite păcate: să se mînie, să se certe, să judece, să vorbească urît. Atunci Sfîntul i-a spus diavolului: „Încetează de a mai face rău. Ce folos ai tu din toate acestea?" Demonul i-a răspuns: „N-am nici un folos, dar noi am primit poruncă de la regele nostru să luptăm zi şi noapte făcînd rău oamenilor, iar dacă nu vom face rău, atunci o să fim pedepsiţi cumplit".

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Răspunde la întrebări:
   - În ce constă slujirea îngerilor?
   - Care este originea răului?
   - Cine formează împărăţia satanei?
   - Cum pot creştinii să se apere de duhurile rele?

Bibliografie

1. *Grădina deflori duhovniceşti,* Editura Bunavestire, Bacău, 2001, p. 81-83;
2. P. Svetlov, prot. prof. Universitatea Imperială din Kiev, *Învăţătura creştină în expunere apologetică,* vol. I, Chişinău, 1935, p. 450;
3. HryMeH MapK, *3nme dyxu u ux enufiuue uajiwdeu,* MocKBa, 2005, p. 20 - 24.
4.

10. Cetele îngereşti

Toţi îngerii buni au aceeaşi natură, dar se deosebesc prin sla-vă, putere şi lucrare. Există nouă cete îngereşti împărţite în trei triade:

1) Serafimii, Heruvimii, Scaunele;
2) Domniile, Stăpîniile, Puterile;
3) Începătoriile, Arhanghelii, Îngerii.

Serafimii

Dintre toate cetele îngereşti, Serafimii sînt cei mai aproape de Dumnezeu. Ei Îl contem-plă pe Dumnezeu ca fiind un ocean de Iubire desăvîrşită, veşnică. Serafimii sînt pătrunşi de această iubire, ei înşişi parcă transformîndu-se într-o „pară de foc", o iubire care „arde" pen-tru Dumnezeu. Serafimii, zi şi noapte Îl slăvesc cu umilinţă pe Dumnezeu, Care din Iubire de oameni S-a Întrupat şi S-a răstignit. Ei nu îndrăznesc să privească faţa lui Dumnezeu, în-treaga lor fiinţă se cutremură de măreţia Dom-*Heruvim.* nului şi cu evlavie îşi acoperă faţa cu două aripi, cu altele două îşi acoperă picioarele şi cu două aripi zboară cîntînd cu umilinţă: „Sfînt, sfînt, sfînt, Domnul Savaot!" Serafimii sînt re-prezentaţi pe icoane avînd şase aripi.

Creştinii se roagă Serafimilor ca prin rugăciunile lor să aprindă în suflete dragostea pentru Dumnezeu.

Heruvimii

Heruvimii Îl concep pe Dumnezeu ca întruchipînd Înţelep-ciunea desăvîrşită. Heruvimii neîncetat se adîncesc în gîndirea dumnezeiască şi veşnic o proslăvesc în cîntările lor. Heruvimii sînt

slujitorii neobosiţi ai Domnului. Ei sînt atît de rîvnitori, încît dacă observă că cineva dintre oameni nu ascultă poruncile Domnului sau pun la îndoială adevărul descoperit de Dumnezeu, într-o clipă se coboară şi opresc această fărădelege. De exemplu, cînd Adam şi Eva n-au ascultat de Dumnezeu şi au mîncat din pomul oprit, un heruvim cu o sabie de foc i-a scos pe primii oameni din Grădina Raiului. Deoarece heruvimii pururea stau de veghe, pe icoane sînt reprezentaţi avînd mulţi ochi. Creştinii se roagă heruvimilor să le lumineze mintea cu lumina cunoştinţei dumnezeieşti.

Scaunele

Noi ştim că Scaunele sau Tronurile ne indică măreţia împără-tească. De exemplu, spunem „Tron împărătesc" şi gîndul nostru zboară la persoana care stă pe acest tron, la împărat. La fel şi în cer, Scaunele sînt cetele de îngeri care Îl admiră pe Dumnezeu ca pe Împăratul Slavei, Împăratul lumii create, ca Împăratul Care face judecată şi dreptate. Se întîmplă că şi oamenii, meditînd asupra frumuseţii lumii create de El, să-I înalţe imnuri de slavă Creatoru-lui. Să ştiţi că în aceste clipe, Scaunele sînt alături şi-i inspiră ce să spună. Spre exemplu, Proorocul David exclamă: „Doamne, cine este asemenea Ţie?" (Psalmul 34, 9); „Mare este Domnul şi lăudat foarte şi măreţia Lui nu are sfîrşit!" (Psalmul 144, 3).

Domniile

Pentru a înţelege mai bine care este slujirea acestor îngeri, să vedem mai întîi care este sensul cuvîntului domn. Domnul este Cel Care a zidit toate şi conduce în chip minunat lumea. Domniile în-ţeleg cum Dumnezeu are grijă de întreg universul, ei văd că Dum-nezeu zi şi noapte veghează ca oamenii să nu se abată de la calea pe care le-a dat-o Ziditorul. Se minunează Domniile cum Se îngrijeşte Creatorul de fiecare insectă, floare, animal, om. Nimeni şi nimic nu este uitat de Dumnezeu. Domniile îi învaţă pe oameni ca şi ei

să aibă grijă de natură, de aproapele, să-şi orînduiască viaţa, să se îngrijească de trup şi suflet. Le insuflă oamenilor ca ei să domnească asupra patimilor şi să nu se lase biruiţi de păcate. Dacă cineva e biruit de vreun păcat, să se roage: "Domnii sfinte, daţi-mi putere, întăriţi-mi voinţa mea slabă să lupt con-tra păcatului care mă biruie" şi imediat Domniile îi vor veni în ajutor şi el va simţi cum biruie uşor orice patimă.

Sfinţii Arhangheli Mihail şi Gavriil, icoană.

Puterile

Puterile Îl sesizează pe Dumnezeu ca pe Cel Care face multe minuni. „Tu eşti Dumnezeu Care faci minuni!", exclamă Puterile. Ele pătrund şi înţeleg cum Dumnezeu biruie rînduiala firii şi lor le este descoperit de ce Dumnezeu procedează într-un mod sau altul.

Stăpîniile

Stăpîniile Îl concep pe Dumnezeu şi Îl proslăvesc ca pe Cel Atot-puternic, Care are putere în ceruri şi pe pămînt. Fiind aproape de Domnul, stăpîniile sînt şi ele pătrunse de putere dumnezeiască, aşa precum fierul se înfierbîntă cînd se află în apropierea focului. Stăpîniile au puterea de a izgoni duhurile necurate. De aceea, cînd sîntem în ispită, trebuie să ne rugăm stăpîniilor ca să ne elibereze din această cursă diavolească.

începătoriile

Aceste cete se numesc Începătorii, deoarece ele au primit de la Dumnezeu puterea de a domni asupra stihiilor naturii: apelor, focului, vîntului, tunetului, cutremurului, asupra animalelor şi a

tuturor obiectelor văzute şi nevăzute. Începătoriile sînt puse să ve-gheze asupra popoarelor, localităţilor.

Ârhanghelii

Arhanghelii sînt învăţători cereşti. Ei îi învaţă pe oameni să tră-iască după poruncile Domnului şi le descoperă voia lui Dumne-zeu. Arhanghelii cunosc ce-l aşteaptă pe om în viitor şi-i insuflă să aleagă calea corectă. Dacă cineva este nehotărît ce alegere să facă în viaţă, e bine să se roage Sfinţilor Arhangheli. Cunoaştem şapte arhangheli: Mihail, Gavriil, Rafail, Uriil, Salatiil, Iegudiil, Varahiil.

Ingerii

Îngerii sînt cei mai aproape de noi. Îngerii ne conduc în viaţă, ne păzesc. Ei sîntînjurul nostru şi neîncetat ne privesc. Întreg văz-duhul este plin de îngeri. Ei se află în chip nevăzutîn altar la Sfînta Liturghie şi slujesc împreună cu preotul. Vrei să fii întotdeauna cu îngerul alături? Fugi de păcat! Teme-te să greşeşti! Sfîntul Vasile cel Mare spune: „Pe albine le alungă fumul, aşa şi îngerii nu pot să se afle acolo unde este păcat".

Gătre îngerul Păzitor

O, Înger Preafrumos, Lumină blîndă Apărător al meu din Sfînt Botez, Mă-nchin la tine-n inimă plăpîndă, Te rog, te chem, te caut, te visez.

Doar tu îmi eşti suport în calea lungă Pîndită de noroi, de patimi, de păcat, Aduci scînteia-n cale să-mi ajungă Cînd trec prin loc întunecat.

Căci mîna ta pe-a mea o întăreşte Şi ochiul tău pe-al meu îl face văzător,

Şi la urechea mea cuvîntul tău şopteşte Adus de tine, de la Creator.

Mă-nchin adînc Sfinţiei tale, Te rog să fii alăturea oricînd, Căci fără tine eu mă pierd pe cale Şi pot să fiu un veşnic rătăcit.

Tatiana Doibani

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Răspunde la întrebări:
   - Cîte cete îngereşti există?
   - Care ceată este cea mai aproape de oameni?
   - Ce trebuie să facă creştinul ca îngerul să nu se îndepărteze?
2. Stabileşte corespondenţa dintre elementele din coloanele A şi B:

Coloana A

Coloana B

Serafimii	**sînt învăţători cereşti;**
Heruvimii	**domnesc asupra stihiilor naturii;**
Scaunele	**sînt păzitorii vieţii noastre;**
Domniile	**sînt pătrunşi de iubire, numiţi „pară de**
Puterile	**preamăresc Inţelepciunea lui Dumnezeu;**
Stăpînirile	**înţeleg cum Dumnezeu are grijă de lume;**
Incepătoriile	**înţeleg cum Dumnezeu face minuni;**
Arhanghelii	**sînt pătrunse de putere dumnezeiască;**
îngerii	**îl percep pe Dumnezeu ca pe împărat;**

3. Numeşte cei şapte Arhangheli.

Bibliografie

1. CBHTHTeAb Cepac[>HM 3BC34HHCKHH, *Auzejim,* MocKBa, 2002, p. 34-56.
2. *Credinţa Ortodoxă,* Trinitas, Iaşi, 1996, p. 59-60.
3.

11. Lumea - opera dragostei Dumnezeieşti

Dumnezeu este iubire. El a creat întreaga lume şi pe om din dragoste.

Universul este creat absolut perfect de Creator. Sfînta Scrip-tură menţionează că lumea a fost creată timp de 6 zile. La sfîr-şitul fiecărei zile, Dumnezeu a văzut că tot ce a creat este foarte bun. Apostolul Pavel scrie: „Tot ce a făcut Dumnezeu este bun" (1Timotei4, 4).

Dumnezeu a creat lumea din nimic, doar cu Cuvîntul. Totul a apărut dintr-un gînd şi din Cuvînt: „El a zis şi s-a făcut; El a poruncit şi s-au zidit" (Psalmul 148, 4-5). La auzirea glasului dumnezeiesc au apărut cerul, pămîntul, luminătorii cereşti, apele s-au separat de uscat şi mai apoi pămîntul s-a acoperit cu verdeaţă, animalele au început să vieţuiască.

Prin frumuseţea sa, întregul Univers se aseamănă cu un enorm ceas care funcţionează după anumite legităţi. Privind Universul la fel cum am privi un ceas, ne apare întrebarea: „Cine este acest mare Meşter care l-a creat?" Răspunsul îl aflăm în Biblie: „La început Dumnezeu a făcut cerul şi pămîn-tul" (Facere 1,1). Prin această frază ni se descoperă un adevăr important: totul ce există în ceruri şi pe pămînt are un început şi a fost creat de Dumnezeu.

Primul cuvînt al lui Dumnezeu a fost: „Să fie lumină". Şi a fost lumină. „Şi a văzut Dumnezeu că este bună lumina, şi a despărţit Dumnezeu lumina de întuneric. Lumina a numit-o Dumnezeu ziuă, iar întunericul l-a numit noapte. Şi a fost sea-ră, şi a fost dimineaţă: ziua întîi" (Facere 1, 4-5).

Odată cu apariţia luminii a început o mişcare în materia primară: enorme mase de vapori s-au ridicat de pe suprafaţa pămîntului şi l-au învăluit nori şi ceaţă în aşa mod încît se pier-dea hotarul dintre cer şi pămînt. Şi a zis

Dumnezeu: „Să fie o

tărie prin mijlocul apelor şi să despartă ape de ape!... A des-părţit Dumnezeu apele de sub tărie de apele cele de deasupra tăriei. Tăria a numit-o Dumnezeu cer. Şi a văzut Dumnezeu că este bine. Şi a fost seară, şi a fost dimineaţă: ziua a doua" (Facere 1, 6-8).

Deasupra materiei exista deja atmosfera, dar pământul în-suşi era acoperit de ape. Şi a zis Dumnezeu: „Să se adune apele cele de sub cer la un loc şi să se arate uscatul!"... Uscatul l-a numit Dumnezeu pământ, iar apele le-a numit mări. Odată ce a apărut uscatul, s-au creat condiţii pentru a creşte plan-te. Apoi a zis Dumnezeu: „Să dea pământul din sine verdeaţă, iarbă, pomi roditori" (Facere 1, 9-13). Şi a fost seară, şi a fost dimineaţă: ziua a treia.

Pentru a se dezvolta plantele au nevoie de soare. Dumnezeu a zis: „Să fie luminători pe tăria cerului, ca să lumineze pe pă-mînt, să despartă ziua de noapte... să deosebească anotimpu-rile, zilele şi anii". În ziua a patra, Dumnezeu a creat soarele, luna şi stelele. Şi a fost seară, şi a fost dimineaţă: ziua a patra (Facere 1, 14-19).

Cerul era înfrumuseţat de corpurile cereşti, pământul era înzestrat cu flori şi verdeaţă, dar nu existau fiinte vii care să se bucure de aceste bunătăţi. Şi a zis Dumnezeu: „Să mişune apele de vietăţi, fiinţe cu viaţă în ele şi păsări să zboare pe pământ... Şi a fost seară, şi a fost dimineaţă: ziua a cincea" (Facere 1, 20-23).

Apa şi aerul erau înzestrate cu vietăţi, dar uscatul încă nu era locuit de vietăţi. Şi a zis Dumnezeu: „Scoată pământul fiin-ţe vii, după felul lor: animale, tîrîtoare şi fiare sălbatice după felul lor" (Facere 1, 24-25).

Lumea creată se asemăna cu un arbore a cărui rădăcină o formau insectele şi păsările, iar ramurile - animalele, însă pe acest copac lipsea floarea care îl înfrumuseţează. E vorba de om, regele naturii şi cununa creaţiei lui Dumnezeu. Omul a fost creat tot în ziua a şasea, spre seară.

Tatăl nostru

Tatăl nostru Carele eşti în cer,
Pe Tine Te avem şi-Ţi mulţumim
. . În cîte cu lumin'agonisim
Şi-n umbrele odihnitoarei seri.

Tatăl nostru Carele eşti în cer Sfinţească-Se Treimea în vecii, Vecii de flori, de vis şi-ngenuncheri, Că Tu sădeşti şi Tu pe toţi ne ştii.

Tatăl nostru Carele eşti în cer, Cădem, dar nu ne duce în ispită. În coasta noastră-i suliţa de fier, Cu stropi rodim lumina risipită.

George Gregorian (1886 - 1962)

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Răspunde la întrebări:
   - De ce Dumnezeu a hotărît să creeze lumea?
   - În cîte zile a creat Dumnezeu lumea?
2. Descrie ce a creat Dumnezeu în fiecare zi.
3. Argumentează fraza: „Tot ce a creat Dumnezeu este bun".
4. Realizează o compunere pe tema: „Toată suflarea să laude pe Domnul".
5. Învaţă cîntarea liturgică:

„Binecuvîntează suflete al meu pe Domnul şi toate cele dinlăun-trul meu, numele cel sfînt al Lui. Binecuvîntat eşti, Doamne".

Bibliografie

Credinţa Ortodoxă, Trinitas, Iaşi, 1996, p. 64-66.
3anoH EOOKUU, CpeTeHCKHiî MOHacTbipb, 2004, p. 80-90.

12. Omul - chipul şi asemănărea lui Dumnezeu

Te-ai gîndit vreodată la modul în care eşti constituit? Prin ce te deosebeşti de plante, piatră, animale? Să meditǎm puţin asupra acestor întrebări.

Toate lucrurile ce ne înconjoară au ceva comun. Aceasta este materia. Piatra, fierul, au o compoziţie, plantele alta. Animalele au trup. Omul tot are un trup, dar care se deosebeşte esenţial de cel al animalelor. Însă, în afară de trup, omul are şi suflet.

Omul poate vorbi, scrie, desena. Şi înainte de orice activitate, el mai întîi gîndeşte. Omul simte în inimă bucurie, tristeţe sau alte emoţii. Uneori conştiinţa îl mustră dacă a făcut un rău. Deci, omul are în interiorul său o lume nevăzută a gîndurilor, senti-mentelor, dorinţelor. Această lume nevăzută şi nematerială există după legile ei.

Omul - suflet şi trup

Omul este o fiinţă superioară mediului. Despre acest fapt ne mărturiseşte Sfînta Scriptură. Dumnezeu l-a creat pe om într-un mod special, diferit de celelalte creaturi, care au luat fiinţă prin Cuvîntul lui Dumnezeu, pe cînd pe om, Dumnezeu l-a făcut cu mîinile Sale, după chipul şi asemănarea Sa. Trupul omului a fost făcut din ţărînă, iar sufletul i s-a dat prin suflare dumnezeiască.

Omul întruneşte lumea văzută şi nevăzută. Prin trup el este înrudit cu mediul înconjurător, iar prin suflet cu Dumnezeu. Sfîntul Apostol Pavel ne îndeamnă: „Proslăviţi pe Dumnezeu în trupurile voastre şi în sufletele voastre" (1 Corinteni 6, 20; 7, 34). Primii oameni Îl slăveau pe Dumnezeu şi comunicau cu El aşa cum vorbim noi cu părinţii. Ei aveau obligaţia să păstre-ze Raiul.

Scopul, menirea omului

Dumnezeu l-a creat pe om pentru ca acesta să-L cunoască, să-L iubească şi să se împărtăşească de viaţa dumnezeiască. Omul este chemat să proslăvească numele lui Dumnezeu prin toate: şi prin viaţă sfîntă şi prin fapte bune şi exemplu bun în viaţa socială, şi prin activitatea sa ca cetăţean şi ca membru al bisericii; cu toată fiinţa sa - şi cu trupul şi cu sufletul său - omul trebuie să fie crai-nicul măririi lui Dumnezeu pe pămînt.

Sfintul Apostol Pavel priveşte pe fiecare creştin ca pe omul ce aparţine lui Hristos: „voi însă sînteţi ai lui Hristos" (I Co-rinteni 3, 23); fiecare pas al vieţii omului, fiecare faptă îşi are scopul său, nu în sine, ci în Hristos. Iată principiul de care trebuie să se conducă creştinul. „Şi tot ce faceţi cu cuvîntul sau cu fapta, în numele Domnului Iisus Hristos să faceţi, căci Domnului Iisus Hristos slujiţi" (Coloseni 3,17; 23,24).

Scopul vieţii creştine constă în dobîndirea Duhului Sfînt, adică îndumnezeirea omului.

Pentru a se uni cu Dumnezeu, creştinul trebuie să lupte cu răul (patimile şi viciile) şi să dobîndească virtuţile creştine. Omul trebuie să corespundă destinaţiei sale - aceea de a fi Biserică a atotperfecţiunii dumnezeieşti. Mintea omului trebuie să fie ase-menea cu cea a lui Dumnezeu, vorbele lui - asemenea Cuvîntu-lui lui Dumnezeu, duhul lui să fie unit cu Duhul lui Dumnezeu, calităţile lui să fie asemenea cu cele ale lui Dumnezeu.

Lectură

Un om avea mai mulţi copii, dar era foarte supărat, fi-indcă fiii săi se certau între ei, tratîndu-se cu răutate. Azi aşa, mîine aşa ... într-un cuvînt, între fiii săi era mereu gîlceavă. Mare durere îi pricinuiau tatălui, care ar fi vrut să-i vadă în pace şi înţelegere.

Vreţi să vă spun cine sînt fraţii aceştia atît de cruzi unii cu ceilalţi? Sîntem noi, oamenii. Nu sîntem noi, toţi oamenii, fiii

aceluiaşi Tată - Dumnezeu? Ne înţelegem noi unii cu alţii? Ne iubim aproapele aşa cum ar trebui să o facem? Nu-L doare pe Dumnezeu cînd vede că între oameni e atîta neînţelegere, min-ciuni, hoţii, războaie, păcate?

De ce ne-a creat Dumnezeu? Pentru a ne iubi unii pe alţii, pentru ca unul să poarte de grijă celuilalt. Şi pentru fiecare bun creştin, pentru fiecare om care trăieşte fără păcate, în dra-goste şi înţelegere cu cei de alături, Dumnezeu Se bucură, la fel cum se bucură un tată pentru copiii lui.

Iubindu-ne unii pe alţii, căutînd binele celorlalţi mai mult decît pe al nostru, devenim mai buni şi mai înţelepţi. Doar aşa ne apropiem, cu fiecare clipă, de Dumnezeu, de dragostea şi bunătatea Lui.

Leon Madan

Omul

(Fragment)

Eşti Tatăl meu! Te simt din tot, din toate Ce-n cale îmi surîd înfrigurate Vorbind din adîncimile din mine. Eşti Tatăl meu!

Suprem şi pretutindeni şi-n oricare. Cu mîinile întotdeauna pline De dimineţi şi de amurguri clare. Sînt fiul Tău! Suit din rădăcina Ce freamătă de Tine toată, Umil, şi slab, şi păcătos, şi rău, O, spre ruşinea mea, sînt fiul Tău, Copilul celui mai de seamă Tată! Tu Cer, Tu Strălucirea, Tu cel Sfînt Iar eu o biată dîră de pămînt! Dar tot în trupul acesta de pămînt,

Mai sus de ce mă doare efemer, În negură şi-n fulgere de gînd, Mi-e sufletul!

George Gregorian (1886 - 1962)

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Răspunde la întrebări:
   - Din ce a fost creat trupul omului?
   - Cum a fost creat sufletul omului? • Prin ce se deosebeşte omul de alte creaturi?
2. Completează propoziţiile:

Scopul creării omului a fost .....

Scopul vieţii creştine constă .....

3. Realizează o compunere pe tema: „Omul - cununa creaţiei lui Dumnezeu".
4. Învaţă cîntarea liturgică:

„Fie numele Domnului binecuvîntat, de acum şi pînă în veac".

Bibliografie

1. Sfîntul Ignatie Briancianinov, *Cuvînt despre om,* Editura Bunavestire, Bacău2001, p.15-20.
2. *Credinţa Ortodoxă,* Trinitas, Iaşi 1996, p. 58-61.
3. P. Svetlov, prot. prof. Universitatea Imperială din Kiev, *Învăţătura creştină în expunere apologetică,* vol. I, Chişinău, 1935, p. 440-450.
4. AAeKceii Mopo3, *yponu/ţoâpomojiwâuu,* CaHKT-IleTepGypr, 2004, p. 5-8.

13. Sufletul omului - comoară de mare preţ

Din toate timpurile, cel mai mult se vorbeşte despre sufletul omului. Sufletul este începutul vieţii. Viaţa sufletului constă în unirea lui cu Dumnezeu, acesta fiind scopul perfecţiunii morale a omului şi a societăţii.

Sufletul este cea mai importantă parte a fiinţei uma-ne. Sufletul este un fel de energie care încă n-a fost descoperită de ştiinţă. Însă, din Sfînta Scriptură aflăm că sufletul este o putere du-hovnicească - morală, pe care omul a primit-o de la Dumnezeu în momentul creării.

Sufletul este o fiinţă spirituală, independentă, raţională şi nemuritoare.

Oamenii nu pot să-şi vadă sufletul şi de aceea nu-l preţuiesc. Sufletul este spiritual şi nemuritor. Cu ajutorul Duhului Sfînt, sufletul poate să se desăvîrşească, să crească în bine, să se îndumnezeiască. Prin suflet Îl putem cunoaşte pe Dumnezeu, ne putem ruga, căci rugăciunea este hrana sufle-tului. Sufletul este acea parte a fiinţei umane care gîndeşte, are voinţă şi putere pentru a cunoaşte poruncile dumnezeieşti şi a le îndeplini.

Starea sufletului omului.

Prin suflet, Dumnezeu locuieşte în noi, dacă sîntem botezaţi şi ne străduim să trăim după cum ne-a poruncit Domnul. Ce preţ mare are sufletul! Toate bogăţiile lumii nu valorează ni-mic în comparaţie cu sufletul. Sufletul a fost răscumpărat din ghearele păcatului şi ale morţii prin sîngele dumnezeiesc al Domnului Iisus şi este chemat la o viaţă veşnică fericită. Acum putem înţelege de ce sufletul se îndreaptă spre Tatăl Ceresc şi doar atunci cînd se află lîngă Dumnezeu este liniştit, asemeni unui copil în braţele mamei.

Învăţăturile Sfintilor Părinţi

Vreţi să cunoaşteţi preţul sufletului vostru? Pri-viţi la preţul răscumpărării. Nu aurul lumii întregi, nu lumea întreagă cu toate ce sînt într-însa, ci Însuşi Dumnezeu a fost preţul răscumpărării noastre!

Sfîntul Ioan Gură de Aur

Atunci vei fi înţelept cînd te vei îngriji de suflet în măsura în care te îngrijeşti acum de trup.

După cum lucrarea lui Dumnezeu este să cîrmuiască lumea, tot astfel lucrarea sufletului este să cîrmuiască trupul.

Avva Talasie

Lectură

Omul este fiinţa care transcende timpul spre veş-nicie prin nădejde şi pocăinţă.

Omul nu poate trăi nici o clipă închis în prezent. El nu este satisfăcut niciodată de ceea ce îi dă prezentul. El aş-teaptă mai mult de la viitor. Niciodată nu socoteşte că a ajuns la capătul drumului, că are totul şi pentru totdeauna în prezent. Chiar despre moarte nu crede că ea va încheia existenţa lui. El aspiră spre absolut, care nu-i poate fi dat în viaţa pămîntească. Nădejdea săditä în fiinţa lui nu-l lasă să admită că fiinţa lui e des-tinată unui sfîrşit total prin moarte. Omul nu e numai cît se vede. El e o fiinţă deschisă mereu spre viitor, neputînd cugeta nicioda-tă că a ajuns la sfîrşitul existenţei sale. El este o fiinţă în mişcare neîncetată spre viitor, spre o viaţă plină de fericire fără sfîrşit. Nu se opreşte niciodată din această mişcare în spiritul său, nici chiar pe patul de moarte. Mişcarea lui e spre o veşnicie fericită. Aceasta e ţinta lui. Fără mişcarea spre această ţintă, existenţa omului nu poate fi concepută. Fără Dumnezeu cel personal omul nu poa-te găsi fericirea deplină după care însetează. Viaţa omului fără Dumnezeu e mai mult moarte decît viaţă.

Sfîntul Maxim Mărturisitorul zice: „Cel ce a adus la existen-

ţă toată firea cu înţelepciune, şi a săditîn chip ascuns în fiecare dintre fiinţele raţionale, ca primă putere, cunoaşterea Sa, ne-a dat şi nouă, umiliţilor oameni, ca un stăpîn preadarnic, prin fire, dorul de El. Deci, mişcîndu-ne potrivit acestui dor, în ju-rul Adevărului şi al Înţelepciunii, şi al Cîrmuirii ce se arată tu-turor în chip bine orînduit sîntem ajutaţi de aceasta să ne silim să ajungem la Acela spre care am primit dorul".

Preot profesor Dumitru Stăniloae

Bibliografie

1. P. Svetlov, prot. prof. Universitatea Imperială din Kiev, *Învăţătura creştinăîn expunere apologetică,* vol. I, Chişinău, 1935, p. 523-525.

2. ApxHMaH^piiT HoaHH (KpecraaHKHH), *Pa3MWUuieHun o âeccMepmuou dyuie,* IlcKOB, 2006, c. 80 - 86.

3. *Grădina deflori duhovniceşti,* Editura Bunavestire, Bacău, 2001, p. 140-142.

14. Căderea în păcat a primilor oameni

În mijlocul Raiului se afla po-mul vieţii: gustînd din rodul lui, trupul omenesc se menţinea ne-muritor. Se mai afla în mijlocul Raiului şi alt pom - pomul cu-noaşterii binelui şi răului. Dum-nezeu le-a dat o poruncă primilor oameni: „Din toţi pomii din Rai poţi să mănînci, iar din pomul cu-noştinţei binelui şi a răului să nu mănînci, căci în ziua în care vei mînca din el, vei muri negreşit" (Facere 2, 16-17). Dumnezeu, din dragoste le-a interzis oamenilor

acest fruct, deoarece există o cunoaştere a răului aducătoare de moarte pe care omul ar putea să o dezvolte în sine. Ea aduce moarte pentru că bunătatea firească a omului se otrăveşte cu primirea răului, după cum o mîncare gustoasă, cu otravă, devi-ne ucigătoare.

În vremea cînd strămoşii noştri Adam şi Eva se bucurau de dulceaţa Raiului, Lucifer împreună cu duhurile rele erau deja aruncaţi din cer. Diavolul i-a invidiat pe oameni pentru viaţa lor fericită, a luat chip de şarpe şi a venit la femeie ca la o fiinţă mai slabă. El i-a pus o întrebare vicleană: „Au zis Dumnezeu să nu mîncaţi din tot pomul Raiului"(Facere 3,1). Eva i-a răs-puns că Dumnezeu le-a interzis să mănînce numai din pomul cunoaşterii binelui şi răului, căci vor muri. Văzînd că femeia a intrat în discuţie, vicleanul a început să combată şi să respingă dreptatea poruncii dumnezeieşti. El i-a spus Evei cuvinte pline de hulă: „Nu veţi muri... Că ştie Dumnezeu că în orice zi veţi mînca dintr-însul, se vor deschide ochii voştri şi veţi fi ca Dum-nezeu cunoscînd binele şi răul"(Facere 3, 4-5). Femeia a luat în seamă cuvintele şarpelui.

Şi ea a încălcat porunca lui Dumnezeu, a luat din pom un fruct şi a mîncat, apoi i-a dat şi lui Adam.

În istoria omenirii s-a întîmplat o tragedie. Primii oameni care trebuiau să fie un izvor de curăţie din care se va naşte întreg nea-mul omenesc s-au rupt de Dumnezeu prin păcatul neascultării.

Urmările păcatului

În urma păcatului, Adam şi Eva au observat că sînt goi şi şi-au cusut prima haină. Conştiinţa a început să-i mustre şi lor li s-a făcut frică de Dumnezeu. Pînă acum, în răcoarea serii ei vorbeau cu Dumnezeu şi ca nişte copii aşteptau acest moment, iar după ce au păcătuit, ei se temeau şi doreau ca întîlnirea cu Dumnezeu să nu mai aibă loc niciodată. Cînd au auzit glasul dumnezeiesc, de frică, s-au ascuns printre pomii raiului. Păcatul le-a întunecat mintea şi ei au uitat că de Dumnezeu nu te poţi

ascunde pentru că El este pretutindeni. Dumnezeu, dorind ca oamenii să-şi recunoască vina, l-a întrebat pe Adam: „Adame, unde eşti?" Adam I-a răspuns că este gol şi de aceea s-a ascuns. Dumnezeu l-a întrebat: "Dar cine ţi-a spus că eşti gol? Nu cum-va ai mîncat din pomul oprit?" Adam n-a dat un răspuns direct, ci plin de viclenie: „Femeia pe care mi-ai dat-o Tu, ea mi-a dat să mănînc". În felul acesta, Adam nu s-a pocăit, ci s-a îndreptăţit aruncînd vina asupra femeii, şi apoi chiar asupra lui Dumnezeu. Femeia, la fel se îndreptăţeşte şi aruncă vina pe şarpe, astfel nici unul, nici altul nu s-a pocăit şi nu şi-a cerut iertare.

Pentru păcatul săvîrşit, Dumnezeu l-a pedepsit mai întîi pe şar-pe şi l-a blestemat ca în toate zilele lui să se tîrască pe pămînt.

Femeia a fost pusă sub stăpînirea bărbatului şi ca în dureri să nască copii, iar bărbatului, Dumnezeu i-a spus ca în sufe-rinţe şi greutăţi să lucreze

pământul şi în sudoarea frunţii să-şi dobîndească hrana.

Groaznice au fost pedepsele, dar Dumnezeu este milostiv şi, ca un Tată iubitor, le-a făgăduit oamenilor spunîndu-le că Se va naşte Cineva, din sămînţa femeii, care va zdrobi capul şarpelui şi le va da posibilitate să fie fericiţi şi să aibă viaţă veşnică. Aceas-ta a fost prima prezicere despre venirea pe lume a Mîntuitoru-lui Iisus Hristos.

După aceasta, Adam şi Eva au fost scoşi din rai, iar un heru-vim cu sabie de foc a fost pus să păzească Pomul Vieţii.

Noi nu ştim cum a fost pământul în starea lui iniţială, noi îl cu-noaştem cum este acum, în stare de blestem, sortit arderii, însă la început Dumnezeu l-a creat pentru veşnicie. Pe el creşteau în cantităţi foarte mari grîne, legume, fructe, nefiind alte culturi dă-unătoare şi insecte. Plantele nu erau afectate de boli şi nu piereau, deoarece bolile au venit după schimbarea pământului, adică după ce Adam şi Eva au încălcat porunca lui Dumnezeu.

În momentul facerii totul era minunat, bun, destinat pentru o viaţă nemuritoare şi fericită. Clima nu se schimba, vremea era permanent aceeaşi: senină şi bineîntocmită. Animalele şi

toate vieţuitoarele trăiau într-o strînsă armonie şi se hrăneau

'. ~ ... .

cu ierburi. În urma păcatului primilor oameni, Dumnezeu a blestemat pământul: „Blestemat să fie pământul întru lucrurile tale". Şi au început să sufle vînturile, să se dezlănţuiască fur-tunile, să scînteieze fulgerele, să lovească tunetele, au apărut cutremurele.

Ultima urmare a păcatului strămoşesc constă în transforma-rea păcatului individual al protopărinţilor noştri Adam şi Eva în păcat general, universal, în aşa-zisul păcat originar. Păcatul pro-topărinţilor noştri cu toate urmările a trecut asupra urmaşilor lor şi acest păcat, ce se atribuie fiecăruia dintre noi, în virtutea apartenenţei noastre la neamul omenesc, se numeşte *păcat strămoşesc.* Astfel, toată omenirea, prin însăşi natura ei, se conside-ră supusă păcatului, responsabilă înaintea dreptăţii, vinovată şi stricată în întreaga sa fiinţă spiritual-trupească. Îndepărtarea de Dumnezeu, mînia lui Dumnezeu, pierderea harului şi a venera-ţiei pentru chipul lui Dumnezeu, alterarea şi slăbirea chiar a or-ganismului trupesc, care se termină cu moartea, iată moştenirea regretabilă de la Adam, pe care fiecare dintre noi o primeşte o dată cu venirea sa pe lume!

Şi această moştenire noi o mai înmulţim cu poftele, depu-nerile şi agonisirile noastre păcătoase, adăugînd pe parcursul vieţii la păcatul general, ale cărui urmări apasă asupra naturii noastre, şi păcatele noastre proprii, individuale, a căror vină cade numai asupra noastră şi care ne înrăutăţesc şi mai mult starea firii.

Idei esenţiale:

Păcatul strămoşesc a adus primilor oameni: - pierderea harului lui Dumnezeu, ruperea legătu-rii cu Dumnezeu;

- slăbirea chipului lui Dumnezeu în om prin înclinarea mai mult spre rău decît spre bine;

- pierderea sfinţeniei, curăţiei şi nemuririi.
-

Păcatul strămoşesc a trecut la toţi oamenii, cum spune Sfîntul Apostol Pavel: „Printr-un om (Adam) a intrat păcatul în lume" (Romani 5, 20).

Lectură

Iubiţilor! Să înţelegem răutatea păcatului şi să ne ferim de el. Oamenii ştiu că otrava este rea şi se feresc de ea; ştiu că veninul şarpelui omoară pe om şi se pă-zesc; după cum ştiu că tîlharii îi fură şi îi omoară şi se feresc de ei. Să cunoaştem şi noi răul pe care ni-l aduc păcatele şi să ne ferim de ele.

Deoarece, fiind mai omorîtoare decît otrava, mai periculoase decît veninul şarpelui, păcatele fură sufletul şi ni-l omoară mai rău decît tîlharii. Ele ne lipsesc de viaţa veşnică şi ne fură Raiul. Iată care sînt roadele păcatului: mînia, trufia, ura, furia, cleve-tirea, înjosirea aproapelui, furtul, înjurăturile, minciuna, vicle-nia, făţărnicia, beţia, desfrînarea. Să ne ferim de ele.

Sfîntul Nicolae Velimirovici, Episcopul Ohridei şiJicei

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Răspunde la întrebări:
   - De ce diavolul i-a înşelat pe primii oameni?
   - De ce Eva a ascultat de cuvintele şarpelui?
   - Dumnezeu i-ar fi iertat pe primii oameni? • Adam şi Eva şi-au cerut iertare de la Dumnezeu?
2. Enumeră pedepsele date de Dumnezeu şarpelui, femeii şi bărbatului.
3. Numeşte ce făgăduinţă le-a dat Dumnezeu primilor oameni.
4. Scrie care sînt urmările păcatului strămoşesc asupra întregului neam omenesc.

Evaluare

1. Completează propoziţiile:

Creştinismul a apărut în secolul.....
Cuvîntul „Ortodoxie" înseamnă.....

Revelaţia naturală este .....
Revelaţia supranaturală este.....
Urmările păcatului strămoşesc sînt .....
2. Descrie relaţia dintre Sfînta Scriptură şi Sfînta Tradiţie.
3. Descrie patru însuşiri ale lui Dumnezeu.
4. Argumentează fraza:"Dumnezeu nu este autorul răului".
5. Enumeră cetele îngereşti.
6. Descrie zilele creaţiei:

În ziua întîi Dumnezeu a creat .....
În ziua a doua Dumnezeu a creat .....
În ziua a treia Dumnezeu a creat.....
În ziua a patra Dumnezeu a creat.....
În ziua a cincea Dumnezeu a creat.....

În ziua a şasea Dumnezeu a creat .....

7. Enumeră însuşirile prin care omul se deosebeşte de celelalte creaturi.

8. Argumentează fraza: „Păcatul atrage pedeapsa".

9. Prezintă exemple din viaţa ta şi comentează unde ne poate duce neascultarea.

Bibliografie

Credinţa Ortodoxă, Trinitas, Iaşi, 1996, p. 64-66.
3anoH EOOKUU, CpeTeHCKHiî MOHacTbipb, 2004, c. 125-140.
K. B. 3opiiH, *^imo maKoe HaaiedcmeeHHan nopua,* MocKBa 2006, c 58- 63.

Diinjnezeii ~ lumii Mîntiiitoriil

1. Esenţa învăţăturii creştine

Pogorîrea la iad a Domnului, frescă.

Creştinismul în întregime este cuprins într-un singur cuvînt - Hristos.

Ce înseamnă aceasta? Aceasta este jertfa pe care a adus-o Domnul pentru mîntuirea neamului omenesc: luarea asupra Sa a întregii fiinţe umane, cu toată stricăciunea ei, cu toată schimonosirea care a venit asupra lui Adam, iar apoi a trecut asupra tuturor urmaşilor în urma ruperii lui de Dumne-zeu. În aceasta constă esenţa şi deosebirea creştinismului de toate celelalte religii.

Crucea este simbolul creştinismului. Crucea este suferinţă şi tot Crucea este scut şi apărare, izvorul bucuriei pentru creştini. De ce a fost nevoie de Cruce? De ce n-au fost suficiente învăţă-turile şi minunile Domnului Iisus, fără Jertfa de pe Cruce?

De ce pentru mîntuirea oamenilor şi pentru unirea lor cu Dumnezeu n-a fost îndeajuns faptul că Dumnezeu-Creatorul a devenit om-creatură? De ce oamenii au avut nevoie nu numai de Dumnezeu, ci de Dumnezeu Jertfit pe Cruce?

Ce rol are Crucea Fiului lui Dumnezeu în legătura dintre oameni şi Dumnezeu? Ce s-a întîmplat în timpul Jertfei de pe Cruce şi care au fost consecinţele ei?

Iisus Hristos a vorbit de nenumărate ori apostolilor că toc-mai pentru acest moment a venit pe lume. Ultimul şi cel mai vechi duşman cu care luptă Hristos este moartea. Dumnezeu este Însăşi Viaţa. Tot ce există şi trăieşte îşi are izvorul în Dum-

nezeu. Iar cînd omul face păcate, el se rupe de Izvorul Vieţii, de Dumnezeu. Şi atunci omul „se sufocă", moare pentru veş-nicie. În acest sens, omul poate fi comparat cu un scafandru care înoată la fundul mării. Şi dacă se întîmplă ca din neatenţie să-şi deterioreze tubul prin care vine oxigenul de la suprafaţă, omul se sufocă. Îl poate salva doar restabilirea legăturii prin care vine oxigenul. La fel se întîmplă şi în creştinism.

Ruperea legăturii cu Dumnezeu a fost urmarea păcatului pri-milor oameni şi apoi păcatele urmaşilor lor. Oamenii au creat o barieră între ei şi

Dumnezeu, s-au rupt de Creator. Această barieră se afla în inima omului. A apărut necesitatea de a o în-lătura. Pentru ca oamenii să dobîndească nemurirea, trebuia să se restabilească legătura cu Cel Care este veşnic, cu Dumnezeu. Omenirea trebuia salvată, ea trebuia să-L dobîndească din nou pe Dumnezeu. Omenirea avea nevoie de a fi din nou cu Dum-nezeu, nu cu un profet, sau cu un învăţător, sau cu un înger, ci cu Însuşi Dumnezeu.

Omenirea împovărată de păcate nu putea singură să se ridice la Cer, la Dumnezeu, de aceea Dumnezeu vine pe pământ, ca să ajute pe oameni să se ridice la El. Iisus Hristos, Fiul lui Dum-nezeu, ia trup omenesc şi Se naşte din Fecioara Maria. El îndumnezeieşte firea uma-nă, o sfinţeşte. Prin Jertfa de pe cruce, Iisus Hristos biruie moartea şi-i uneşte pe oameni din nou cu Dumnezeu.

Incninare Snntei Cruci, sec. al XII-lea, k Mosc Galma Tretmkou

Sfîntul Serafim de Sarov ne explică care este scopul vieţii creştine: „Scopul vieţii creştine constă în dobîndirea Duhului Sfînt. Rugăciunea, milostenia, fapta bună şi alte , „ . . „ . lucrari creştme smt doar nişte mijloace prin care dobîndim Duhul Sfînt. Şi acestea cu condiţia că au fost făcute în numele Domnului Hristos, pentru că doar atunci ne aduc în suflet roadele Duhului Sfînt. Este foarte important să reţinem aceasta, deoarece mulţi oameni fac fapte bune, însă nu le fac în numele Domnului şi atunci truda lor rămîne zadarnică pentru mîntuire. Din acest motiv, Iisus Hristos ne avertizează: „Cel ce nu este cu Mine, este împotriva mea; şi cel ce nu adună cu Mine, risipeşte" (Luca 11, 23).

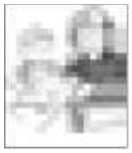

Idei esenţiale

• Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu S-a pogorît din cer şi prin Duhul Sfînt, luînd trup din Fecioara Ma-ria, S-a făcut Om ca să mîntuiască oamenii de păcatul strămoşesc şi să-i unească din nou cu Dumnezeu.

• Scopul vieţii creştine constă în dobîndirea Duhului Sfînt.

Învăţăturile Sfintilor Părinţi

? ? ?

Este cu neputinţă omului să zboare cu propriile aripi la cereasca cunună a sfinţeniei, de nu-l va ridica de la pământ şi din noroi harul lui Dumnezeu.

Sfîntul Ioan Casian

Lectură

Mîinile cele mai lungi

Într-o revistă ştiinţifică, un învăţat a pus întrebarea: - Care oameni şi care popoare au mîinile cele mai lungi?

S-au adunat mai multe răspunsuri. Unii spuneau că oamenii de culoare ar avea mîinile cele mai lungi, alţii că popoarele din Răsărit sau hoţii de buzunare. Printre aceştia, s-a găsit şi unul mai ciudat care a spus aşa:

- Eu cred că mîinile cele mai lungi le au oamenii care se

roagă lui Dumnezeu, pentru că mîinile acestora, ajung pînă la cer şi iau de acolo, prin rugăciune, tot ce le trebuie. Astfel de mîini a avut, de pildă şi Ilie, proorocul care şi-a întins mîinile în semn de rugăciune şi a încuiat cerul şi iarăşi l-a descuiat prin rugăciune.

Minunat răspuns! Să ne fie şi nouă de învăţătură!

Dicţionar

Mîntuire - eliberare; vindecare; răscumpărarea omului din ro-bia păcatului prin Jertfa de pe Cruce a Domnului Iisus Hris-tos; unirea cu Dumnezeu în viaţa veşnică; îndumnezeire. *Scafandru* - persoană specializată în lucrări sub apă cu aju-torul unui aparataj special; scafandrier.

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Răspunde la întrebări:
   - Care este însemnătatea Sfintei Cruci pentru creştini?
   - Cum a restabilit Domnul Iisus legătura dintre oameni şi Dumnezeu?

2. Argumentează fraza: "Creştinismul este cuprins într-un singur cuvînt - Hristos".

3. Realizează o scurtă compunere despre importanţa Jertfei de pe Cruce a Mîntuitorului.

Bibliografie

c.318-327.

MiiTponoAHT BeHHaMHH (Oe^^eHKOB), *«BceMUpumu ceemujitHUK. TJpe-nododumu CepacpUM Capoecuuu»,* MocKBa, 2003, p. 110-112.

KypaeB, *«UlKOJibuoe Eozocjioeue»,* C. IleTepGypr, 2000,

2. Iisus Hristos Dumnezeu şi Om

Cel mai mare dar pe care Dumnezeu L-a făcut oamenilor, a fost acesta: Dumnezeu S-a făcut Om şi a rămas Dumnezeu-Om pentru totdeauna. Fiinţa umană mică fi-ind L-a cuprins în întregime pe Cel Necuprins - pe Dumnezeu. Sfîntul Ioan Damaschin spune că „Dumnezeu-Omul este unica făptură nouă sub soare". Dar cel mai impor-tant e faptul că prin Iisus Hristos, Dumnezeu-Om, însăşi fiinţa uma-nă devine una nouă. Omul devine o făptură importantă, sfîntă, veşni-că, dumnezeiască. Iisus Hristos a întemeiat Biserica Sa şi a rămas în Ea, fiind alături de credincioşi. Biserica este Trupul lui Hristos. Capul Bisericii este Iisus Hristos, iar membrii acestei Biserici sînt creştinii. În Biserică, Dumnezeu ne-a dat toate mijloacele necesare pentru sfinţire; prin Ea ne face fii ai Tatălui Ceresc.

Domnul Puterilor, icoană, sec. al XV-lea,

Luînd trup omenesc şi întemeind Biserica, Iisus l-a înălţat pe om mai presus de orice făptură. Dumnezeu a devenit om şi nu înger. Astfel, omul a fost înălţat mai presus de îngeri. De aceea, cu ajutorul lui Dumnezeu, omul poate şi trebuie să ducă o viaţă sfîntă, îngerească. Prin Taina Sfîntului Botez, creştinul devine o părticică din Trupul lui Hristos, din Biserică. Putem compara Biserica cu un atelier în care creştinul, participînd la tainele bisericeşti, se uneşte cu Dumnezeu-Omul Iisus Hristos, se îndumnezeieşte. Chemarea creştinului constă în unirea lui cu Domnul Iisus Hristos.

Iisus Hristos este „idealul omului în trup", „oglindirea lui Dumnezeu pe pămînt". Iisus Hristos a venit pe pămînt şi prin aceasta ne-a arătat că şi fiinţa umană poate să se îmbrace în acea strălucire cerească, în care a apărut Domnul Iisus. Cei ce cred în Iisus şi se împărtăşesc cu Sfintele Taine se unesc cu El şi devin o creatură nouă.

Idei esenţiale

Adevărata Biserică a lui Hristos este Biserica Orto-doxă. Ea a păstrat învăţătura Domnului Iisus şi chi-pul Lui în forma cea adevărată. Biserica Ortodoxă ne uneşte cu Hristos şi în Hristos cu toţi credincioşii.

Sfat pentru viaţă

Dumnezeu-Omul Iisus Hristos ne-a argumentat că pentru fiinţa umană, El este totul în cer şi pe pă-mînt: şi viaţa, şi înţelepciunea, şi inima, şi conştiinţa, şi binele, şi calea, şi iubirea, şi lumina, şi adevărul,

v * *"

§1 dreptatea, şi bucuria, şi mîntuirea, şi învierea, şi înălţarea, şi veşnicia, şi raiul. El poate fi toate acestea prin firea Sa dumnezeiască-umană, prin Trupul Său - Biserica Sfîntă, Biserica Apostolească, Biserica Sfinţilor Părinţi - Biserica Or-todoxă.

Să nu te depărtezi niciodată de Hristos şi de Biserica Sa!

Arhimandrit Iustin Popovici

Învăţăturile Sfintilor Părinţi

? ? ?

Cercetaţi cu luare aminte pe Omul - Hristos şi veţi vedea fără nici o îndoială într-Însul pe Dumnezeu.

Fiul lui Dumnezeu S-a făcut Fiul Omului fără să înceteze a fi Fiul lui Dumnezeu.

Avva Talasie

Lectură

La întrebarea: „De ce a venit Fiul lui Dumnezeu în lume în chip de om şi nu sub altă înfăţişare?", Sfîn-tul Atanasie cel Mare, Arhiepiscopul Alexandriei, a răspuns: „Dar cum altfel trebuia să fi venit în lume Fiul lui Dumnezeu? Ca soarele ori ca luna, ori ca stelele sau ca focul? Nu, ci El a venit ca om, pentru că nu a dorit să ne uimească pe noi, ci să ne vindece. Nu a venit în chipul stihi-ilor, pentru că aceasta ar fi însemnat teatru. Căci a trebuit ca Vindecătorul şi Învăţătorul nu doar să vină, ci şi să slujească omenirea suferindă, venind într-un chip pe care să-L poată înţelege oamenii şi să-L urmeze. Nimic din zidire nu I-a greşit cu nimic Ziditorului, decît numai omul: nici soarele, nici luna, nici stelele, nici stihiile. Omul s-a rupt de Cauza lui bună şi s-a alipit de minciună, punînd înşelăciunea în locul adevărului".

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Răspunde la întrebări:
• Care este cel mai mare dar pe care L-a oferit Dumnezeu oamenilor?
• Cine este Capul Bisericii?
• Cine sînt mădularele Bisericii?
• Prin ce Taină creştinul devine membru al Bisericii?
2. Argumentează de ce prin Iisus Hristos, omul a fost înălţat mai presus de îngeri.
3. Explică citatele:
• Iubeşte casa lui Dumnezeu, dar fă-te şi tu singur o casă a lui Dumnezeu.
• Coborîndu-Se pe pămînt, Fiul lui Dumnezeu nu L-a părăsit pe Tatăl Său Ceresc şi, înălţîndu-Se la cer, nu S-a despărţit de cei ce cred în numele Lui.

Bibliografie

HycraH *YIOUOBIIH, npaeocjiaeuau LJepKoet u 9KyMeuu3M,* MocKBa, 2006, c. 9 - 14.

Grădina deflori duhovniceşti, Editura Bunavestire, Bacău, 2001, p. 22-23.

3. Iisus Hristos - Dumnezeu Adevărat din

Dumnezeu Adevărat

Vestea Evangheliei este vestea despre coborîrea din cer şi venirea pe pămînt în Trup omenesc a Fiului lui Dumnezeu.

Credinţa că Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu constituie piatra de temelie a Bisericii.

Cu această veste îşi începe povestirea sa Evanghelistul Mar-cu: „Începutul Evangheliei lui Iisus Hristos, Fiul lui Dumne-zeu" (Marcu 1,1).

Cu acelaşi adevăr de credinţă îşi încheie mesajul şi evanghe-listul Ioan: „Iar acestea s-au scris, ca să credeţi că Iisus este Hristosul, Fiul lui Dumnezeu, şi crezînd, să aveţi viaţă în nu-meleLui" (Ioan 20, 31).

Însuşi Domnul Iisus mărturiseşte despre Sine că El este Fiul lui Dumnezeu: „Toate Mi-au fost date de către Tatăl Meu şi ni-meni nu cunoaşte pe Fiul, decît numai Tatăl, nici pe Tatăl nu-L cunoaşte nimeni, decît numai Fiul şi cel căruia va voi Fiul să-i descopere" (Matei 11, 27). În convorbirea cu Nicodim, Iisus Hristos, spune: „Căci Dumnezeu aşa a iubit lumea, încît pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat ca oricine va crede în El să nu piară, ci să aibă viaţă veşnică" (Ioan 3, 16).

Apostolul Pavel mărturiseşte că Iisus Hristos este Dumne-zeu adevărat: „Căci întru El locuieşte trupeşte toată plinăta-tea Dumnezeirii" (Coloseni 2, 9).

Sfînta Scriptură întrebuinţează cuvîntul „adevărat", numin-du-L pe Iisus Hristos Fiul Adevărat al Dumnezeului Adevărat: „Ştim iarăşi că Fiul lui Dumnezeu a venit şi ne-a dat nouă pri-cepere, ca să cunoaştem pe Dumnezeul Cel Adevărat, adică întru Fiul Său Iisus Hristos. Acesta este Adevăratul Dumnezeu şi viaţa de veci" (I Ioan 5, 20).

Fiul Acesta veşnic Unul-Născut din Tatăl, S-a întrupat (adică a luat trup omenesc) şi a venit pe pămînt ca să ne descopere pe

Tatăl Ceresc, să vestească şi să facă voia Lui, să ne împace cu Tatăl şi să ne facă iarăşi fii iubiţi ai Lui. Iisus S-a făcut asemenea nouă, frate cu noi, dar totodată El rămîne a fi şi Dumnezeu. Ii-sus este sfînt, precum Tatăl Ceresc sfînt este. Sfinţenia lui Iisus se arată în lipsa de păcat, de aceea El Se roagă pentru păcatele altora şi niciodată pentru păcatele Lui. Iisus este Binele Întru-pat, Soarele sfinţeniei din Care ca nişte raze strălucesc toate virtuţile. Astfel, din făptura lui Hristos iradiază iubirea faţă de Dumnezeu şi de aproapele, milostivirea, blîndeţea, bunătatea, răbdarea, înţelepciunea, ascultarea, smerenia ş.a.

Dicţionar

Har - energie spirituală necreată, care vine de la Dumne-zeu.
Autonom - care este liber, care nu depinde de nimeni. *Virtuţi* - însuşiri de caracter care urmăresc binele; puterea de a realiza binele în diverse forme dorite şi poruncite de Dumnezeu.

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Răspunde la întrebări:
   - Ce ne vesteşte Evanghelia?
   - De ce Fiul lui Dumnezeu S-a întrupat şi a venit pe pământ?
2. Găseşte în text citatele biblice care se referă la dumnezeirea lui Iisus. Scrie-le în caiet.
3. Argumentează de ce Domnul Iisus este numit Binele Întrupat.
4. Povesteşte cîteva momente din Evanghelie unde Iisus ajută oamenilor.

Bibliografie

3aK0H EOJKUU, CpeTeHCKHii MOHacTbipb, 2004, c. 148-151. Nicolae (Mladin) Mitropolitul Ardealului, *Studii de Teologie Morală,* Si-biu, 1969, p. 163-168.

4. Iisus Hristos în viaţa creştinilor

Mulţi oameni au auzit de Iisus Hristos şi totuşi nu cred în El. De ce se întîmplă aşa? Cînd începe omul să creadă în Domnul Iisus?

Credinţa în Iisus Hristos începe atunci cînd omul îşi vede păcatele sale. Văzînd în ce prăpastie spirituală se află, omul se îngrozeşte şi îşi dă seama că are nevoie de un Mîntuitor (Salva-tor), Care îl va scoate din ghearele diavolului. Omul, văzîndu-şi păcatele, se smereşte, iar smerenia este cheia prin care intrăm în Rai. Mîndria l-a scos pe om din Rai, iar smerenia îl ridică la cer. Însuşi Iisus Hristos a afirmat că El a venit pe pământ ca să-i mîntuiască pe cei păcătoşi, zicînd: „Nu cei sănătoşi au nevoie de doc-tor, ci cei bolnavi". Sfîntul Ignatie Breanceaninov scrie: „Cel care nu-şi vede păcatele, căderea sa, moartea sa spirituală nu poate fi creştin. Smerenia şi Pocăinţa sînt unicele căi prin care se poate ajunge la Hristos. Pe acei care sînt bolnavi de mîndrie şi îngîmfa-re, pe acei care au o părere exagerată despre sine şi consideră că n-au nevoie de pocăinţă, deoarece sînt fără de păcate - pe aceştia îi respinge Domnul Iisus Hristos. Ei nu pot fi creştini".

Nu pot fi creştini cei care spun: eu ştiu totul şi n-am nevoie de ajutorul cuiva; nimeni nu este ca mine; eu sînt fără de păcate; eu pot totul; eu sînt cel mai bun.

Omul are nevoie de harul lui Dumnezeu aşa cum are nevoie de aer pentru a trăi. Fără ajutorul lui Dumnezeu nu putem face nimic bun. Iisus Hristos ne-a spus: "Fără Mine nu puteţi face ni-mic". Aceasta înseamnă că omul are nevoie de ajutorul lui Dum-nezeu. De aceea înainte de a începe lucrul trebuie să ne rugăm Domnului. Creştinul trebuie să spună: „Cu ajutorul Domnului voi face cutare lucru; Domnul mi-a ajutat şi am săvîrşit această faptă bună". Însuşi Apostolul Pavel mărturiseşte: „Toate le pot cu ajutorul lui Hristos Care mă întăreşte".

Omul nu a fost creat ca fiinţă autonomă sau autosuficientă; fiinţa umană este cu adevărat ea însăşi numai în măsura în care ea există „în Dumnezeu" sau „în har".

Iisus Hristos ne-a descoperit că legătura dintre Dumnezeu şi om este legătura iubirii. Prin El am aflat că Dumnezeu este Iubire, că Dumnezeu ne este Tată şi noi sîntem fii ai Lui; că relaţia dintre noi şi Dumnezeu nu este relaţia dintre rob şi stă-pîn, ci este relaţia dintre fiu şi părinte. Această legătură dintre om şi Dumnezeu îşi are temelia pe o morală înaltă. Dumnezeu este desăvîrşit, cel ce este fiu al lui Dumnezeu trebuie să tindă să fie asemeni Lui Dumnezeu. Căci fiul trebuie să fie imaginea Tatălui. De aici şi îndemnul Sfîntului Apostol Pavel către cre-dincioşi: „Fiţi dar următori lui Dumnezeu ca nişte copii iubiţi" (Efeseni 5, 1), „ca să fiţi fără prihană şi curaţi, fii nepătaţi ai lui Dumnezeu" (Filipeni 2, 15).

Sfat pentru viaţă

Să luăm aminte la Stăpînul Hristos Care a purtat sarcini, ocări şi ruşine de la oameni pentru mîntuirea noastră:

• Sarcini, ocări şi ruşine de la înţelepţii şi cărtura-rii evreilor;

• Sarcini, ocări şi ruşine de la mulţi înţelepţi şi cărturari ai zilelor noastre;

• Sarcini, ocări şi ruşine de la fiecare dintre noi, care în Numele Lui sîntem botezaţi, iar poruncile Lui nu le împlinim.

Sfîntul Nicolae Velimirovici, Episcopul Ohridei şi Jicei

Lectură

Au trecut două mii de ani din ziua în care Dom-nul Iisus le-a pus ucenicilor Săi întrebarea: „Cine zic oamenii că Sînt?" De atunci şi pînă în ziua de azi fiecare dintre noi îşi pune în fiecare zi această între-bare şi trebuie să dăm răspuns la ea. Aceasta este o întrebare de viaţă şi de moarte, iar răspunsul este fie dătător de viaţă, fie aducător de moarte. La această întrebare, Apostolul Petru a răspuns: „Tu eşti Hristosul, Fiul lui Dumnezeu Celui viu"

(Matei 16, 16). Şi noi cei botezaţi trebuie să mărturisim îm-preună cu Sfinţii Apostoli şi cu Sfînta Biserică că Hristos este Domnul Dumnezeu.

TotTu

Tot ce e bun în mine
E prin Tine,
Strălucitor Iisus.
Orice Ţi-aş da
Nu-i doar din avuţia mea,
Căci Tu ai fost Acel Ce-a pus
Sămînţa rodnică-n ogor
Şi ogorul ai lucrat
Iar cînd ceva eu Ţi-am adus
A fost un dar ce Tu Ţi-ai dat,
Tot Tu, Iisus.

Ştefan I. Neniţescu (1897-1979)

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Răspunde la întrebări:
   - Cînd începe credinţa în Iisus Hristos?
   - De ce oamenii mîndri nu pot fi creştini?

2. Argumentează fraza: „Toate le pot cu ajutorul lui Hristos Care mă întăreşte".

3. Realizează o compunere pe tema: „Dumnezeu este iubire".

Bibliografie

A. H. OCHIIOB, *TJpaeocjiaeuoe nouuMauue CMmcna JKU3HU*, KiieB, 2001, p. 100-104.

Nicolae (Mladin) Mitropolitul Ardealului, *Studii de Teologie Morală,* Si-biu, 1969, p. 163-164.

5. Să urmăm Domnului Hristos

Prin Taina Botezului, noi am devenit fii ai lui Dumnezeu după har şi sîntem obligaţi să avem o viaţă morală demnă de calitatea de fii ai lui Dumnezeu. La întrebarea: Cum să ştim care e com-portamentul unui fiu al lui Dumnezeu?, răspunsul este: privind la felul cum a vieţuit Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu şi modelîndu-ne viaţa după exemplul Fiului. Iisus Hristos este, deci, modelul suprem şi veşnic, după care trebuie să se orienteze toţi creştinii. Însuşi Iisus ne îndeamnă să luăm ca model blîndeţea şi smerenia Lui, lepădarea de sine şi jertfelnicia Lui, iubirea ce a arătat-o El către noi şi slujirea Lui. De aceea, a fi creştin înseamnă a-L urma întru toate pe Hristos şi a trăi după cum zice El, ca să ajungem a ne asemăna cu El, în aşa fel încît Tatăl să ne recunoască „mă-dulare" ale Fiului Său şi să găsească pe chipurile noastre înseşi trăsăturile Fiului. Apostolul Pavel ne îndeamnă: „Îmbrăcaţi-vă în Domnul Iisus Hristos"(Rom. 13, 14). Imitaţia lui Hristos constă în transformarea lăuntrică după chipul moral al Domnului: să ai sfinţenia lui Hristos, iubirea lui Hristos, smerenia Lui. La între-barea: poate credinciosul să ajungă la înălţimea morală a Dom-nului Iisus? Răspunsul este să luăm în consideraţie faptul că Iisus e Fiul lui Dumnezeu Întrupat, că în El firea omenească este unită cu firea dumnezeiască, de aceea Domnul Hristos este piscul unei desăvîrşiri neajunse şi nici un credincios nu poate să-L egaleze. Comparîndu-ne mereu cu Domnul Iisus, vedem cît de puţin am realizat şi cît de mult mai avem de făcut. Pe cărarea iubirii, pe cărarea curăţiei, a smereniei şi a blîndeţii, a îndurării şi a milei nu sînt hotare. Nu se află prag pe care, trecîndu-l, omul să poa-tă spune că a împlinit voia lui Dumnezeu. Deci, desăvîrşirea cea neajunsă a lui Hristos este izvorul unei necontenite alergări spre ţintă: ea înlătură posibilitatea mulţumirii cu un anumit fel de via-ţă, ceea ce înseamnă stagnare şi regres în viaţa duhovnicească, şi ţine mereu trează dorinţa şi lupta de depăşire de sine spre a se adînci tot mai mult în zările infinite ale desăvîrşirii divine.

Prin Botez, credinciosul devine în Hristos fiu al lui Dumne-zeu după har. Între Hristos şi credincios se stabileşte o relaţie de comuniune, actuală, vie şi

personală. La Botez se cîntă: „Cîţi în Hristos v-aţi botezat, în Hristos v-aţi îmbrăcat". Sfîntul Diadoh al Foticeii afirmă că "de la Botez, credinciosul îl are pe Hristos ascuns în sine".

Învăţăturile Sfintilor Părinţi

Creştin adevărat este acela care poartă nu numai numele lui Hristos, ci şi Îi urmează Lui.

Sfîntul Grigore de Nyssa

Tu eşti creştin spre a imita pe Iisus Hristos şi a te supune poruncilor Lui. Fă şi tu asemenea, după puterea ta.

Sfîntul Ioan Gură de Aur

Lectură

Domnul şi Mîntuitorul nostru a zis: rămîneţi întru Mine şi Eu întru voi (Ioan 15, 4).

Esenţa creştinătăţii constă în acest îndemn, acesta este rostul Botezului nostru: să ne unim cu Hristos pe veci, să rămînem întru El, ca şi El, potrivit făgăduinţei Sale dumnezeieşti, să rămînă în noi. A fi cu Domnul înseamnă să te uneşti cu El prin credinţă mare în El. Rămînerea în Domnul cere de la noi ca toate simţirile noastre, văzul, auzul, graiul, mîi-nile - să le închinăm slujirii Lui şi slujirii aproapelui, ca Domnul să fie stăpînul gîndurilor noastre, al inimii noastre, al faptelor noastre. Ca Hristos Însuşi să ne cîrmuiască viaţa trebuie să vie-ţuim în aşa fel încît, la orice pas din viaţă, la orice hotărîre, în adîncul inimii, să ne obişnuim cu întrebarea: ce ar zice, ce sfat ar da în aceste clipe Domnul şi Mîntuitorul meu?

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Răspunde la întrebări:
   - Prin ce Taină devenim fii ai lui Dumnezeu după har?
   - Cum ştim care e comportamentul unui fiu al lui Dumnezeu?
2. Argumentează fraza: „Îmbrăcaţi-vă în Domnul Iisus Hristos"
3. Realizează o compunere pe tema: „Domnul Hristos - piscul unei desăvîrşiri neajunse".
4. Învaţă cîntarea liturgică:

„Cîţi în Hristos v-aţi botezat, în Hristos v-aţi îmbrăcat".

Bibliografie

Nicolae (Mladin) Mitropolitul Ardealului, *Studiide Teologie Morală,* Sibiu, 1969, p. 170-177.

6. Viaţa în Hristos

Întreaga viaţă creştină - sub toate aspectele ei - este „viaţă în Hristos". Ea

se întemeiază pe Hristos şi izvorăşte din Hristos, Care sălăşluieşte în noi, lucrează în noi, este unit cu noi, ne creează din nou şi cu Care conlucrăm la mîntuirea noastră. Începutul „vieţii în Hristos" îl realizează Botezul. În Botez ne unim cu Hristos şi devenim o „creatură nouă", mădulare ale lui Hristos, mădulare ale Bisericii. În Biserică Îl avem pe Hristos şi pe Duhul Sfînt cu misiunea de a continua lucrarea Domnului Hristos în lume. Bi-serica a fost întemeiată de Domnul Iisus prin însăşi Jertfa Sa pe Cruce şi Învierea din morţi, dar a făcut-o văzută ca o comuniune şi comunitate sacramentală a oamenilor cu Dumnezeu în a cinci-zecea zi după Învierea Sa, la Cincizecime, cînd peste Apostoli S-a pogorît Duhul Sfînt, în chip de limbi de foc.

Biserica o putem numi loc de întîlnire între om şi Dumnezeu. La Cincizecime, Dumnezeu a trimis peste Biserică Duhul Sfînt, Care a rămas în Ea, Care lucrează în Ea; şi în Hristos, în Duhul Sfînt

noi ne unim cu Dumnezeu Tatăl. În Biserică prin Iisus Hristos noi vedem cum trebuie să fie omul şi ce este omul cu adevărat. Sfîntul

Ioan Gură de Aur ne explică taina omului: „Dacă vrei să ştii ce este omul, nu privi la împăraţi sau la stăpînitorii bogaţi, ci ridică-ţi ochii în sus, la prestolul dumnezeiesc, şi vei vedea de-a dreapta lui Dum-nezeu, şezînd în slavă cerească, pe Fiul Omului, Iisus Hristos".

Biserica şi Hristos formează un tot întreg. Mîntuitorul este Ca-pul Bisericii, iar Biserica este Trupul Lui. În calitate de Cap al Bise-ricii, Domnul Iisus Hristos o conduce, iar Duhul Sfînt o însufleţeş-te. Fericitul Augustin susţine: „Ceea ce este sufletul pentru trupul omului, aceasta este Duhul Sfînt pentru Trupul lui Hristos, care este Biserica. Sfîntul Duh lucrează în toată Biserica aşa cum lucrea-ză sufletul în toate mădularele unui singur trup". Ca să ne fie mai pe înţeles cum este unit Hristos şi credincioşii într-un singur Trup, adică în Biserică, vom analiza exemplul ce urmează:

Toţi creştinii trebuie să se facă părtaşi firii dumnezeieşti. Apostolul Pavel susţine că prin Taina Botezului, prin unirea cu Dumnezeu, noi ne altoim asemenea unei mlădiţe de arborele veşnic. Şi acest exem-plu e atît de convingător! Gîndiţi-vă: merge grădinarul şi priveşte cu dragoste la tot ce creşte în livada sa. Deodată, observă că o mlădiţă, care ar fi putut da roadă, începe să se vestejească. El ia mlădiţa şi o altoieşte la un arbore puternic, plin de viaţă. Pentru aceasta, grădi-narul, mai întîi va tăia mlădiţa de la rădăcina ei şi din ea va curge sevă, asemenea sîngelui. Apoi crenguţa se va aduce la acel copac care trebuie să-i dea viaţă. Grădinarul va face o tăietură ca o rană în ar-bore, şi de ea va lipi mlădiţa, rană către rană. Apoi ea se va hrăni cu seva arborelui şi, crescînd, va aduce rod. La fel şi creştinii, prin Tai-na Botezului şi a Sfintei Împărtăşanii, se altoiesc Domnului Hristos. Proorocul Isaia, cu mult timp înainte, a prezis aceasta prin cuvintele: „Prin rănile Lui, noi ne-am vindecat" (Isaia 53, 5).

Sfat pentru viaţă

Să luăm aminte la Domnul Hristos, Care chip de rob a luat: • De bună voie a venit în lume, luînd trup omenesc ca să slujească tuturor.

• Niciodată nu Şi-a întors faţa de la omul care a venit la El după ajutor.
• El şi astăzi, ca întotdeauna, în chip nevăzut şi tăcut slujeşte întreaga omenire.

Lectură

Ce nemăsurată bogăţie de daruri ale lui Dumnezeu, ce viaţă cerească, cîtă sfintenie şi cît adevăr - un adevă-rat buchet al tuturor virtuţilor dumnezeieşti - include în sine Biserica lui Dumnezeu! În ea se află toate tainele dumnezeieşti ce se săvîrşesc pentru sfinţirea, înnoirea şi mîntuirea noastră; în ea se află adunaţi în chip minunat toţi sfinţii care au bineplăcut lui Dumnezeu prin viaţa lor, prin virtuţile şi prin răbda-rea lor, precum şi întreaga lume a îngerilor; în ea răsună neîncetat minunata propovăduire a mîntuirii.

Însemnătatea Bisericii în viaţa creştinului nu cunoaşte margini: ea îl duce de mînă şi îl mîntuieşte în toate, din leagăn pînă la mor-mînt şi dincolo de mormînt.

Sfintul Ioan din Kronştadt

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Răspunde la întrebări:
   - Cînd a fost întemeiată Biserica?
   - Cine este Capul Bisericii?
2. Argumentează fraza: „Creştinii trebuie să se facă părtaşi firii dumnezeieşti".
3. Realizează o compunere în care să abordezi rolul Jertfei de pe Cruce a Domnului Hristos, pe tema: „Prin rănile Lui, noi ne-am vindecat".

Bibliografie

1. MnTponoAHT Cypo>KCKHH AHTOHHH, *Tpu Eecedm o Lfepneu,* KAHH, 2004, p. 4- 10.
2. *Credinţa Ortodoxă,* Trinitas, Iaşi, 1996, p. 128 - 130.
3.

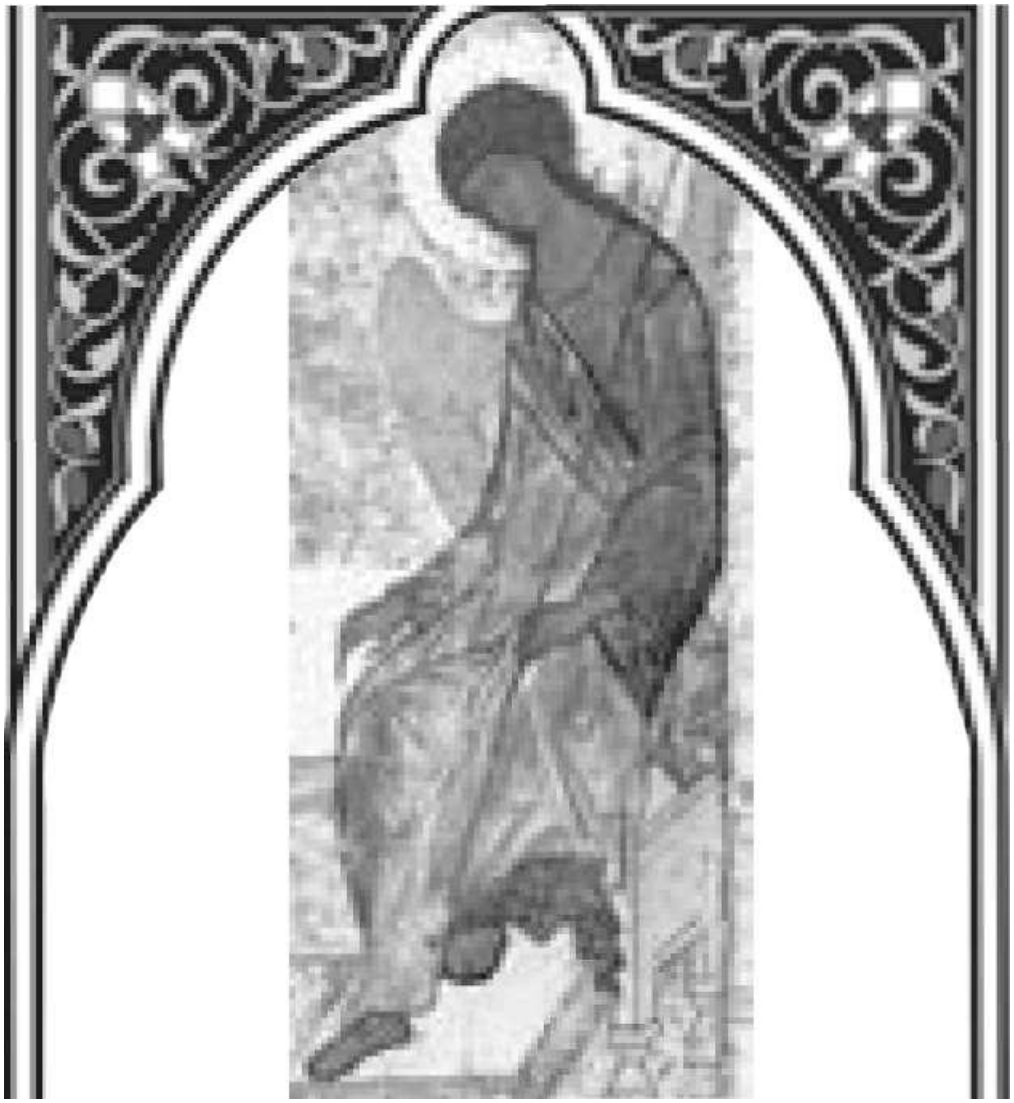

Diiipnezett ~ Diitiiil Sfibt

1. Persoana şî lucrarea Duhului Sfînt

Persoana Duhului Sfînt

Pe baza Revelaţiei divine, Biserica Ortodoxă a învăţat întot-deauna că Duhul Sfînt este Persoana a treia a Sfintei Treimi, Dumnezeu adevărat identic în fiintă cu celelalte două Persoa-ne: Tatăl şi Fiul. El îşi ia existenţa din Tatăl prin acţiunea nu-mită *purcedere.*

Din Simbolul Credinţei aflăm - Tatăl este „Făcătorul cerului şi al

pământului", Fiul, Cel născut din Tatăl mai înainte de veci este „Răscumpărătorul", iar Sfîntul Duh - „Carele din Tatăl purcede" - este „Sfinţitorul". Deci, un singur Dumnezeu în trei feţe sau Persoane, asemenea soarelui care are „disc", căl-dură şi raze, sau cărămida din exemplul Sfîntului Spiridon, care în constituirea ei a avut pământ, apă şi căldură; sau alt exemplu patristic, timpul, care este format din trecut, prezent si viitor, sau un alt exemplu dat nouă de Sfîntul Ioan Teologul care zice: „Trei mărturisesc pe pământ: Duhul, apa şi sîngele, şi aceştia trei la fel mărturisesc" (I Ioan 5, 8).

Duhul Sfînt este puterea sfinţitoare, de viaţă făcătoare şi unificatoare în Biserică. El S-a pogorît sub formă de limbi de foc peste Apostoli, în Ziua Cincizecimii, iar pogorîrea Lui a în-semnat în chip văzut Biserica întemeiată de Hristos prin Jertfa de pe Cruce.

Duhul Sfînt Îşi realizează lucrarea Sa mîntuitoare şi sfinţi-toare în Biserică, prin harul divin.

Divinitatea Duhului Sfînt a fost negată de către ereticii pnev-matomahi (pnevma=duh, mahi=luptă). Ei au fost condamnaţi la Sinodul II ecumenic. Divinitatea Duhului a fost formulată în articolul opt al Simbolului de credinţă.

Lucrarea Duhului Sfînt

Lucrarea specifică a Duhului Sfînt, la care participă şi celelalte Persoane Treimice, este lucrarea sfinţitoare. Prin Duhul Sfînt, Ii-sus Hristos este făcut prezent în Biserică şi lume pînă la sfîrşitul veacurilor.

Pogorîrea Duhului Sfînt, sec. al XVI-lea, icoană, Rusia.

Duhul Sfînt este Acela Care dă viaţă, Care plineşte şi desăvîrşeş-te, Care sfinţeşte lumea şi pe om. Toate rugăciunile Bisericii încep cu rugăciunea adresată Duhului Sfînt, „Împărate Ceresc", în care ne rugăm Duhului Sfînt, pe care Îl mărturisim ca fiind Mîngîietorul, Duhul adevărului, Care pretutin-denea este şi toate le plineşte, să Se sălăşluiască în noi, să ne curăţească de toată întinăciunea şi să mîntu-iască sufletele noastre.

Aşadar, Duhul Sfînt ne „curăţeşte de toată întinăciunea", de toate păcatele şi greşelile. El arde întinăciunea păcatului şi ne tă-măduieşte trupul şi sufletul de rănile păcatelor.

Lucrarea în lume a Sfîntului Duh este descrisă în Biblie. Aşa de pildă, în

lumina existenţei noastre pămînteşti, a lumii, a cre-aţiunii, „Duhul lui Dumnezeu se purta pe deasupra apelor" (Facere 1, 2). De asemenea, ca „dătător de viaţă", cum spune Sfîntul Ioan Teologul (Ioan 6, 63). Sfîntul Duh înnoieşte faţa pămîntului, ne spune psalmistul (Psalm 103, 31); El ne întăreşte cu harul Său (Ioan 3, 8), El ne sfinţeşte (I Cor. 6, 11) şi ne călăuzeşte în tot adevărul (Ioan 16, 13).

„Niciodată proorocia nu s-a făcut din voia omului, ci oamenii cei sfinţi ai lui Dumnezeu au grăit, purtaţi fiind de Duhul Sfînt" (II Petru 1, 21). Duhul Sfînt i-a insuflat pe profeţi (cf. Isaia 32, 15; Ezechiel 11, 19; Zaharia 12, 10; Matei 3, 11; Luca 3, 16), le-a luminat mintea şi i-a făcut să înţeleagă cele cereşti, să vadă cele viitoare, să vorbească oamenilor şi să scrie toate cele privitoare la venirea lui Hristos-Mesia, la întruparea lui Hristos, la viaţa şi învăţătura Mîntuitorului nostru Iisus Hris-tos, la înfricoşatele Sale patimi şi sfîrşitul acestei lumi.

—La Bunavestire, Arhanghelul Gavriil aduce Sfintei Fecioare Maria vestea cea bună de la Tatăl, că Fiul se va naşte - prin mijlocirea Sfîntului Duh (cf. Luca 1, 30 - 55).

—La Botezul Domnului, Tatăl grăieşte din cer către oameni, Fiul „cel iubit" era în apa Iordanului, iar Duhul Sfînt s-a arătat „în chip de porumbel" (Matei 3, 16 - 17; Luca 3, 22).

—Cu prilejul Schimbării la Faţă, de pe muntele Taborului, Sfîntul Duh S-a arătat sub formă de nor luminos (cf. Matei 17, 1-5), asemenea stîlpului de nor ziua, şi de foc (noaptea), care a călăuzit poporul evreu în pustie.

—De asemenea, după Înviere, Iisus Hristos S-a arătat Duminică Sfintilor Săi ucenici, care erau adunaţi într-un foişor de frica iudeilor şi le-a zis: „Luaţi Duh Sfînt" (Ioan 20, 22).

—Iar cu prilejul Înălţării Sale la cer, Mîntuitorul i-a obligat pe Sfinţii Apostoli să înveţe şi să boteze „în numele Tatălui, şi al Fiului, şi al Sfîntului Duh" (Matei 28, 20).

Nimeni nu poate veni la Tatăl (= Necunoscutul), decît prin Fiul care S-a făcut asemenea nouă, văzut, cunoscut; dar ni-meni nu poate cunoaşte pe Fiul, decît în Duhul Sfint.

Orice lucrare săvîrşită de Dumnezeu în lume este săvîrşită de cele Trei Persoane ale Sfintei Treimi în ordinea următoare: porneşte de la Tatăl, e înfăptuită de Fiul şi e desăvîrşită de Du-hul Sfînt. „Că de la El şi prin El şi întru El sînt toate", ne spune Apostolul Pavel (Romani 11, 36). Şi fapta mîntuirii noastre, la fel ca şi a creării a pornit din Tatăl, a fost împlinită de Fiul şi acum e desăvîrşită de Duhul Sfînt.

Relaţia dintre Hristos şi Duhul Sfînt în actul mîntuirii

Perioada scurtă din istoria omenirii — cei treizeci şi trei de ani ai vieţuirii Domnului Iisus Hristos pe pămînt — este ur-mată de una foarte lungă, nelimitată încă, a Domniei Duhului Sfînt, care începe la zece zile după Înălţarea la cer a Domnului şi durează în această lume pînă la finele istoriei

ei.

Dar în mod constant, Tatăl rămîne Necunoscutul, sau cel indirect cunoscut; El este „Izvorul Puterii" (cum zice Sfîntul Grigorie de Nyssa), Cel care creează lumea, Tatăl nu poate fi cunoscut decît prin Fiul, Care e „uşa" spre Tatăl. Iar „cheia" care deschide uşa spre Fiul este Duhul lui Dumnezeu, a Treia Persoană divină.

Hristos, prin Întruparea, Moartea pe Cruce şi Învierea Sa, ne-a deschis nouă porţile raiului, dar mai este necesar ca El să vină să-Şi facă locaş în inimile noastre, în sufletul fiecăruia dintre noi pentru a ne mîntui. Iisus Hristos Îşi face locaş în ini-mile noastre prin Duhul Sfînt, pentru că Sfîntul Duh sfinţeşte vasul sufletului şi al trupului nostru şi îl îndumnezeieşte. Este de neapărată trebuinţă să ne rugăm mereu pentru dobîndirea Duhului Sfînt, căci prin venirea Lui peste noi, Îşi fac loc în noi Tatăl şi Fiul, adică întreaga Sfînta Treime.

Cuvînt din Sfînta Scriptură

Iisus a zis: „Acestea vi le-am spus fiind cu voi şi acum v-am spus acestea înainte de a se săvîrşi, ca să credeţi cînd se vor întîmpla" (Ioan 14, 25, 29).

„Vă este de folos să Mă duc. Căci dacă nu Mă voi duce, Mîngîietorul nu va veni la voi; iar dacă Mă voi duce, Îl voi trimite la voi; şi El - venind - va vădi lumea de păcat şi de dreptate şi de Judecată..." „Încă multe am a vă spune, dar nu le puteţi purta acum. Iar cînd va veni Acela, Duhul Adevărului, vă va călăuzi la tot adevărul, căci nu va vorbi de la Sine..." „...Acela vă va învăţa toate şi vă va aduce aminte toate cele ce

v-am spus..." şi „Mă va slăvi pentru că din al Meu va lua şi vă va vesti" (Ioan 16, 7-8, 13-14; 14, 26).

Învăţăturile Sfintilor Părinţi

Duhul pregăteşte pe om în Fiul, Fiul Îl duce la Ta-tăl, iar Tatăl îi dă nestricăciunea pentru viaţa veşnică.

Sfîntul Irineu

Lectură

Sfîntul Simeon Noul Teolog zice: „Deci prin Cuvînt înţelegem pe Fiul lui Dumnezeu-Tatăl, adică pe Dom-nul Iisus Hristos. Iar gura Tatălui, care spune cuvinte negrăite, e Sfîntul Duh. Şi de ce Sfîntul Duh se nu-meşte gura lui Dumnezeu-Tatăl şi Fiul se numeşte Cuvîntul Ta-tălui? Fiindcă precum cuvîntul, care este în sufletul nostru, se rosteşte şi se arată altora prin gura noastră şi în alt chip e cu neputinţă să-l rostim sau să-l arătăm, decît prin vorbirea gurii, la fel şi Fiul lui Dumnezeu nu poate fi cunoscut sau auzit, dacă nu Se descoperă prin Sfîntul Duh".

Dicţionar

Purcedere - modul în care Duhul Sfînt îşi are existenţa personală din veci, din Tatăl.
Iconomie - planul lui Dumnezeu de mîntuire a lumii în general şi a fiecărui om în parte, realizat de Domnul Iisus Hristos prin Jertfa Sa.

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Răspunde la întrebări:
   - Cine este Duhul Sfînt?
   - Care este lucrarea Lui în opera de mîntuire a lumii?
   - Care este relaţia dintre Hristos şi Duhul Sfîntîn actul mîntuirii?

- De ce este nevoie de Duhul Sfînt pentru a ajunge în Împărăţia Ce-rului?

2. Meditează asupra rugăciunii „Împărate Ceresc" şi analizează conţinutul ei.
3. Completează spaţiile punctate din textul de mai jos:

„Şiîntru Duhul Sfînt ..... Care de la ..... purcede, Cela Ce împreună cu Tatăl şi cu Fiul este ..... şi .....Care a .....prin prooroci.

Bibliografie

1. Camelia Muha, *Religie creştin-ortodoxă, clasa a VIII-a,* Editura „Sfîntul Mina", 2001, p. 7.
2. Timiş Vasile, *Religie, Cultul ortodox, clasa a XI-a,* Editura Dacia Educaţional, 2004, p. 18-20.
3. *Credinţa Ortodoxă,* Trinitas, Iaşi, 1996, p. 115-118.

2. Harul divin mîntuitor. Raportul dintre har şj libertate

Harul divin în învăţătura Bisericii Ortodoxe

Harul divin mîntuitor este energia, puterea sau lucrarea dumnezeiască necreată, care izvorăşte din fiinţa Celor Trei Persoane ale Sfintei Treimi, fiind nedespărţită de Aceasta. El este comunicat oamenilor prin Duhul Sfînt în scopul mîntuirii şi sfintirii lor.

Ca energie a Duhului Sfînt, harul divin este prezent şi lu-crează în Biserică. El este parte componentă a Bisericii, pentru că Biserica este Trupul lui Hristos; Duhul nu poate lucra des-părţit de Hristos. Astfel, a avea cineva Duhul lui Hristos în sine (Romani 8, 9), înseamnă a avea harul Duhului Sfînt.

Harul, harismele şi darurile Duhului Sfînt

Harul divin este unic şi unitar după fiinţa sa, însă prin lu-crările şi efectele pe care le produce în persoanele umane, el ia înfăţişări şi manifestări diferite.

Manifestările sau diferitele lucrări care apar din colaborarea harului divin

cu omul se numesc *daruri.*

Harul e o bogăţie nesfîrşită de lumină şi de putere dumne-zeiască, din care primeşte fiecare cît poate. Această bogăţie de raze ale aceluiaşi izvor se numeşte dar sau daruri ale Sfîntului Duh. Proorocul Isaia (11, 2) numeşte şapte din aceste daruri:

Duhul înţelepciunii, duhul înţelegerii, duhul sfatului, du-hul puterii, duhul cunoştinţei, duhul temerii de Dumnezeu şi duhul bunei credinţe.

Ca „roade ale Duhului", Apostolul Pavel numeşte următoa-rele: "dragostea, bucuria, pacea, îndelunga-răbdare, bunăta-tea, facerea de bine, credinţa, blîndeţea, înfrînarea poftelor" (Galateni 5,22).

Harismele sînt daruri mai deosebite, daruri excepţionale, cu to-tul speciale ale Sfîntului Duh. Iată unele dintre ele: darul facerii de minuni, darul proorociei, darul vindecării. Harismele nu sînt accesibile fiecărui creştin ci doar persoanelor alese, pe care Dum-nezeu le-a înzestrat cu aceste harisme pentru viaţa lor sfîntă.

Necesitatea harului pentru mîntuire

Omul nu se poate mîntui fără har. Harul pune începutul mîntuirii în om, şi nu omul prin stăruinţele sale. Aceasta în-seamnă că harul îi vine în dar (Romani 3, 24).

Mîntuirea şi sfinţirea omului înseamnă unirea lui cu Dum-nezeu prin har, de aceea pierderea harului înseamnă pierde-rea mîntuirii. Harul îl pierdem atunci cînd facem păcate.

Raportul dintre har şi libertate în procesul de mîntuire

Harul dă putere libertăţii să se hotărască pentru primirea lui, astfel el dă o primă întărire libertăţii, care era slăbită de păcat. Totuşi, aceas-tă întărire nu înseamnă o silire a libertăţii. Libertatea nu a fost pusă prin această întărire sub un jug străin, d ea a obţinut un prim ajutor de a deveni iarăşi adevărata libertate, cum a fost înainte de păcat.

După învăţătura ortodoxă, între har şi libertate este o înrudire ca între medicament şi însănătoşire sau ca între aer şi plămîni. De aceea, după ce a primit harul, pe măsură ce omul sporeşte în har, se întăreşte în libertate. Astfel, viaţa omului renăscut în Hristos se datorează şi harului, dar şi libertăţii omului. Harul este cel ce întăreşte, dar noi trebuie să avem grijă de harul din noi: „Nu fi nepăsător faţă de harul ce este în tine", spune Apostolul Pavel (I Timotei 4, 14) şi „Duhul să nu-l stingeţi" (I Tesaloniceni 5, 19).

Necesitatea harului, credinţei şi a faptelor bune pentru mîntuire

Dumnezeu aşteaptă de la om credinţă şi fapte bune. Sfîn-tul Apostol Iacov, spune: „Vedeţi dar că din fapte bune este îndreptat omul, iar nu numai din credinţă" (Iacov, 2, 24) şi „Precum trupul fără suflet este mort, astfel şi

credinţa fără de fapte, moartă este" (Iacov 2, 26).

Faptele nu sînt un preţ de schimb, pe care îl plăteşte omul lui Dumnezeu pentru mîntuire, ca la un contract de vînzare-cumpărare, ci mijloace prin care se desăvîrşeşte omul, folosin-du-se de ajutorul harului, mijloace prin care omul se face tot mai mult asemenea lui Dumnezeu.

Naşterea la viaţa cea întru Hristos

Naşterea la viaţa în Hristos are loc la Botez, cînd primim harul Duhului Sfînt şi pe Hristos în noi. Cu alte cuvinte, ea constă în

omorîrea omului vechi al păcatului şi în naşterea omului nou, în Hristos: „Au nu ştiţi că toţi cîţi în Iisus Hristos ne-am botezat, în-tru moartea Lui ne-am botezat?..." „Aceasta ştiind, că omul nos-tru, cel vechi a fost răstignit împreună cu El ca să se nimicească trupul păcatului..." „Aşa şi voi, socotiţi-vă că sînteţi morţi păcatu-lui, dar vii pentru Dumnezeu" (Romani 6, 3, 6, 11).

Lectură

„Aşa cum cel ce umblă în întuneric n-are nici un folos dacă ţine în mîini lămpi multe şi preafrumoase, dar stinse, căci cu ele nu se vede nici pe sine însuşi şi nici pe altcineva, tot aşa şi cel căruia i se pare că are întru sine toate virtuţile, dar n-are în el lumina Duhului Sfînt, nici nu-şi vede bine faptele lui, nici nu este încredinţat în chip desăvîrşit dacă ele sînt pe placul lui Dumnezeu".

Sfîntul Simeon Noul Teolog, Cateheze

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Răspunde la întrebări:

- **Ce este harul divin?**
- **Ce sînt harismele?**

2. Argumentează de ce nu se poate mîntui cineva fără har.

3. Explică raportul dintre har şi libertatea omului în procesul de mîntuire.

Bibliografie

1. Camelia Muha, *Religie creştin-ortodoxă,* clasa **a VIII-a, Editura „SfîntulMina", 2001, p. 7.**

2. Timiş Vasile, *Religie, cultul ortodox,* clasa a XI-a, Editura Dacia Educaţional, 2004, p. 18-20.

3. *Credinţa Ortodoxă,* **Trinitas, Iaşi, 1996, p. 115-118.**

4.

3. Biserica - mîjlocitoare tn sfinţirea omului

Mîntuirea personală a fiecăruia constă în unirea harică cu Hristos, în

cuprinderea în Trupul tainic al lui Hristos. Dar lo-cul şi modul unirii duhovniceşti şi de vieţuire cu Hristos este Biserica pentru că ea este „trupul" tainic al Lui, iar Hristos este „Capul" ei, după cum ne spune Apostolul Pavel (Efeseni 1, 23).

Biserica a fost întemeiată tainic, duhovniceşte şi nevăzut, prin Jertfa de pe Cruce, conform Sfîntului Apostol Pavel „ca să păs-traţi Biserica lui Dumnezeu, pe care a cîştigat-o cu scump Sîn-gele Său" (Faptele Apostolilor 20, 28) şi în chip văzut, istoric, la Cincizecime, cînd s-a format prima comunitate creştină de 3000 de suflete.

Membrii Bisericii

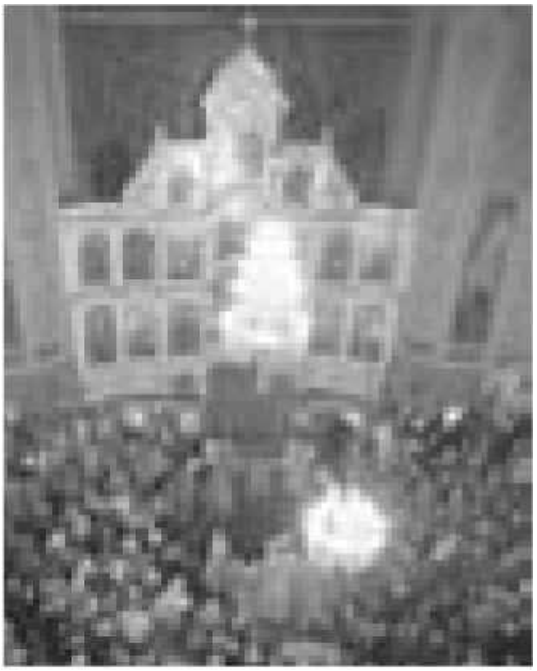

Devenim membri ai Bisericii prin Taina Sfîntului Botez, Taina Mirungerii, Taina Euharistiei. Prin Sfîntul Botez devenim făpturi noi în Hristos şi mădulare ale Bisericii. Prin Taina Mirungerii, nou-botezatul primeşte mulţime de daruri pentru întărirea şi creşterea în viaţa cea nouă primită la Botez, iar prin Sfînta Împărtăşanie se realizează deplina încorporare a omului în Hristos şi unirea cu El.

Biserica este alcătuită din comunitatea văzută a creştinilor, dar şi din toţi creştinii adormiţi în adevărata credinţă. Credincioşii vii formează Bise-rica luptătoare, iar cei care au adormit în dreapta credinţă for-mează Biserica biruitoare. Amîndouă aceste Biserici alcătuiesc acelaşi Trup al lui Hristos. Ele sînt legate prin legătura iubirii, prin rugăciunile celor vii pentru cei morţi şi mijlocirea celor adormiţi pentru cei ce sînt încă în această viaţă.

Pentru exercitarea funcţiilor, a slujirilor specifice Bisericii, Mîntuitorul a ales 12 apostoli şi 70 de ucenici. La rîndul lor, aceştia au împărţit prin hirotonie puterea preoţească şi altora. Deci, de la început, în Biserică au existat două categorii de membri:

- Clerul sau ierarhia bisericească;
- Poporul credincios sau mirenii.

Ierarhia bisericească cuprinde trei trepte: diacon, preot, episcop.

Însuşirile Bisericii: Conform Simbolului de Credinţă, Bi-serica are patru însuşiri speciale: una, sfîntă, sobornicească şi apostolică.

Biserica - mijlocitoare în sfinţirea omului

În actul sfintirii omului este absolut necesar atît dumneze-iescul har al Sfîntului Duh, cît şi credinţă din partea omului şi încă credinţă adevărată şi vie. Cum se poate învrednici omul de harul lui Dumnezeu? Cum poate credinţa să apară, să crească şi să-şi producă roadele în sufletul omului?

La prima întrebare ne răspunde Sfîntul Ioan Gură de Aur: „Dacă ai fi fără de trup, atunci ţi-ar da Dumnezeu darurile Sale în goliciunea lor, dar, fiindcă sufletul nostru este unit cu trupul, de aceea ţi se dau aceste daruri în forme sensibile". Ţinînd cont de această afirmaţie, înţelegem de ce harul Sfîntului Duh Îl primim în chip material, sensibil, spre exemplu, prin aghiasmă, prescură, ulei sfinţit şi, îndeosebi, prin Sfînta Împărtăşanie. Toate aceste

daruri noi le primim doar prin Biserică — Trupul lui Hristos.

La a doua întrebare e suficient să amintim cuvintele Sfîntului Apostol Pavel: „Oricine va chema numele Domnului se va mîn-tui. Dar cum vor chema numele Aceluia în care încă n-au crezut? Şi cum vor crede în Acela de Care n-au auzit? Şi cum vor auzi fără propovăduitor?... Prin urmare, credinţa este din auzire, iar auzirea, prin cuvîntul lui Hristos" (Romani 10, 13-15; 17).

Iisus Hristos le-a spus Apostolilor: „Voi zidi Biserica Mea şi por-ţile iadului nu o vor birui... Oricîte veţi lega pe pămînt, vor fi le-gate şi în ceruri şi oricîte veţi dezlega pe pămînt, vor fi dezlegate şi în ceruri" (Matei 16, 18; 18, 18). Din cele relatate vedem că Iisus Hristos S-a hotărît să zidească pe pămînt Biserica Sa care trebuie să se compună din cei ce cred în El, ca în Fiul lui Dum-nezeu celui Viu, cu scopul ca Biserica să existe neîntrerupt pînă la sfîrşitul veacurilor. Rolul Bisericii este de a-i pregăti pe oameni pentru Împărăţia Cerurilor. În calitate de mijlocitori şi conducă-tori ai oamenilor spre mîntuire, Domnul Hristos i-a desemnat pe Sfinţii Apostoli, precum şi urmaşii lor: preoţii, episcopii.

Deşi Mîntuitorul a dat putere văzută Apostolilor asupra Bi-sericii, totuşi le-a spus că El va fi conducătorul nevăzut al Ei şi a făgăduit să fie prezent în Biserică pînă la sfîrşitul veacurilor.

Locul şi misiunea Bisericii în lume

Biserica, după cum scrie Sfîntul Maxim Mărturisitorul, este „tip şi icoană a întregului cosmos (a întregii lumi), celui ce constă din fiinţe văzute şi nevăzute". Biserica este societatea cea adevărată, care pune în valoare firea omului privit ca persoană sau fiinţă socială. În Bise-rică, omul trăieşte comuniunea personală nu doar în relaţia lui cu aproapele, d şi în relaţia lui cu Dumnezeu. Comuniunea cu aproa-pele şi comuniunea cu Dumnezeu sînt legate organic şi inseparabil. De aceea Biserica nu este doar o societate omenească, d este „co-muniune divino-umană". Este societatea în care se împlineşte rostul existenţei omului, asemănarea lui cu Dumnezeu, îndumnezeirea.

Sfîntul Grigore Palama observă că părtăşia de Biserică este echivalentă cu părtăşia de adevăr. De aceea, cei care nu au le-gătură cu adevărul, nu au

legătură nici cu Biserica. Lucrarea în lume a Bisericii este aceeaşi cu lucrarea lui Hristos. Precum Hristos, la fel şi Biserica arată lumii adevărul lui Dumnezeu. Adevărul acesta este putere şi viaţă.

Creştinii constituie o minoritate în cadrul omenirii. Acest lucru nu reduce, însă, posibilităţile realizării misiunii lor. Creştinii sînt înfăţişaţi ca suflet al lumii. Îndeosebi Biserica, prin duhul iubirii creştine şi al filantropiei, poate da un nou suflu societăţii noastre organizate raţional, care adesea rămîne insensibilă faţă de dure-rea umană. Iubitor-de-oameni este Dumnezeu. Iar omul devine iubitor-de-oameni imitînd iubirea lui Dumnezeu faţă de om.

Viaţa Bisericii este împletită cu apostolatul sau misiunea. Ziua de naştere a Bisericii, Cincizecimea, este şi ziua venirii şi încadră-rii lumii în Biserică. „Mergînd, învăţaţi toate neamurile", adresat de Iisus Hristos Sfinţilor Apostoli, este adresat într-o anumită mă-sură şi tuturor membrilor Bisericii. Creştinii sînt „sarea pămîntu-lui" şi „lumina lumii" (Matei 5, 13) şi slujesc mîntuirii lumii.

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. În ce constă mîntuirea personală a fiecărui creştin?
   - Cînd a fostîntemeiată Biserica?
   - Cine sînt membrii Bisericii? • Care sînt însuşirile Bisericii?
2. Argumentează fraza: „Biserica - mijlocitoare în sfinţirea omului".
3. Explică de ce Biserica este numită „comuniune divino-umană".
4. Scrie o compunere pe tema: „Creştinii - sarea pămîntului şi lumina lumii".

Bibliografie:

Credinţa Ortodoxă, Trinitas, Iaşi, 1996, p. 115-118.

Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, *Teologie Dogmatică Ortodoxă,* vol. II, Buc., 2003.

Istoria creştinismiimi

1. jnceputul creştinismuluî şi a Bîserîcii Ortodoxe

Cu două mii de ani în urmă, în oraşul Bethleem S-a născut Fiul lui Dumnezeu, Iisus Hristos. Este uşor de reţinut această dată, deoarece o dată cu naşterea Domnului Iisus a început o eră nouă în istoria omenirii, şi sistemul actual cronologic al anilor începe cu Naşterea Domnului.

La vîrsta de treizeci de ani, Iisus Hristos a fost botezat în rîul Iordan de către Ioan Botezătorul. După botez, Domnul Iisus a început să propovăduiască despre Împărăţia Lui Dumnezeu, să vindece diferite boli şi chiar să învie morţii.

Iisus Hristos şi-a ales 12 apostoli şi i-a trimis să vestească Evan-ghelia, tuturor popoarelor. Apostolii au botezat primii creştini şi au întemeiat primele Biserici. Apostolul Petru a întemeiat Biserica din Roma; Apostolul Marcu a întemeiat Biserica din Alexandria care conducea creştinii din Egipt; Biserica din Antiohia conducea creştinii din Siria şi a fost întemeiată de către sfinţii Apostoli Petru şi Pavel; Apostolul Ioan a întemeiat Biserica din Efes şi conducea creştinii din Asia Mică.

Creştinismul şi-a luat numele de la Iisus Hristos. Numele Hris-tos este o traducere în limba greacă a ebraicului Mesia (Unsul lui Dumnezeu), iar Iisus în traducere înseamnă Mîntuitor.

În perioada Vechiului Testament se ungeau cu ulei sfînt împă-raţii, arhiereii şi proorocii.

Fiecare creştin care s-a botezat în Biserica Ortodoxă este creş-tin ortodox. Trebuie să ne cunoaştem credinţa, să ştim de ce ne numim ortodocşi şi atunci nimeni nu ne va putea abate de la cre-dinţa cea adevărată.

La început, cei care credeau în Iisus Hristos nu se numeau ortodocşi, ci doar credincioşi. Pentru prima dată, credincioşii din Antiohia au început să fie numiţi creştini, iar apoi acest nume s-a răspîndit în tot Imperiul Roman.

În timpul nostru, numele de creştin îl poartă toţi cei care cred în Iisus Hristos: catoli-cii, protestanţii (baptiştii, penticostalii, adventiştii). Dar ei nu sînt ortodocşi.

Temniţa în care au stat Sfinţii Apostoli Petru şi

Deci numai Ortodoxia este credinţa adevărată, credinţa care a păstrat neschimbată învăţătura Domnului Iisus Hristos. Simbolul Credinţei, sau Crezul prinde pe scurt toată învăţătura creştinului, cu-ortodoxă. Simbolul Credinţei trebuie să-l cunoască pe de rost fiecare creştin.

Credinţa în Dumnezeu trebuie să fie dreaptă. Fără credinţă adevărată nu putem să ajungem la Dumnezeu.

Cuvîntul *Ortodoxie* este de origine greacă. *Orthos* înseamnă dreaptă, iar *doxa* - slăvire. Deci, *Ortodoxia* este credinţa care „îl slăveşte drept pe Dumnezeu".

Din primele zile de la înfiinţarea Sa, Sfînta Biserică a Dom-nului Hristos a avut grijă ca creştinii să cunoască şi să respecte adevărurile de credinţă tot atît de sfinte şi curate cum le-a primit de la Domnul Iisus.

Cea dintîi datorie şi cea mai mare grijă a omului în viaţă este grija de mîntuirea sufletului său, după cum spune Domnul Iisus: „Ce va folosi omului de ar dobîndi lumea toată şi-şi va pierde sufletul său? Sau ce va da omul, în schimb, pentru sufletul său?" (Marcu 8, 36-37).

Mîntuirea este eliberarea din robia păcatului şi dobîndirea vie-ţii veşnice. Ea ne-a fost făcută cu putinţă prin Jertfa de pe Cruce a Domnului Iisus Hristos şi dăruită tuturor oamenilor care vor crede, căci „Dumnezeu voieşte

ca toţi oamenii să se mîntuiască şi să vină la cunoştinţa adevărului" (I Timotei 2, 4).

Adevărul care duce la mîntuire se află în Biserica Ortodoxă „stîlp şi temelie a adevărului" (I Timotei 3, 15). Acest adevăr, Dumne-zeu L-a dat Bisericii Sale prin Descoperirea dumnezeiască.

Sfîntul Nicolae, Episcopul Serbiei, spune: „Nu există nimic mai puternic în lume decît Credinţa Ortodoxă. Stăpînul Hristos a bi-ruit lumea păcătoasă. Aceasta este şi biruinţa noastră. Apostolii lui Hristos au biruit lumea şi biruinţa lor este şi biruinţa noastră.

Sfinţii, fecioarele şi mucenicii au biruit lumea prin credinţă şi bi-ruinţa lor a devenit şi a noastră. Săbiile care au izbit în Credinţă s-au tocit şi s-au frînt, dar Credinţa a rămas. Imperiile care au provocat război contra Credinţei au pierit. Cetăţile care au res-pins Credinţa zac în ruine. Ereticii care au stricat Credinţa au pierit şi cu trupul şi cu sufletul.

Cînd frumuseţea se preface în urîţenie, sănătatea în boală, bogăţiile în sărăcie, stăpînirea în sclavie, prin ce oare vom învin-ge această tristeţe, această degradare, această murdărie, această disperare, dacă nu prin Credinţă?"

Sfat pentru viaţă

Credinţa creşte şi se întăreşte:

- Prin citirea cărţilor sfinte.
- Prin rugăciune fierbinte şi curată.
- Prin frecventarea bisericii şi împărtăşirea cu Trupul şi Sîngele Domnului.
- Prin evitarea adunărilor unde nu se vorbeşte de Dumne-zeu (discoteci, baruri, cinema).

Cuvînt din Sfînta Scriptură

„Aceasta este biruinţa care a biruit lumea: credin-ţa noastră" (I Ioan 5,4).

Lectură

Nu există pe lume cinste sau chemare mai mare decît aceea de a fi creştin. Cînd judecătorul-călău Se-virus l-a întrebat pe tînărul Petru: „Care este neamul

tău?", Petru a răspuns: "Sînt de neam creştin". Judecătorul l-a întrebat mai departe: „Care-ţi este rangul?". Iar Petru a răspuns: „Sînt din rangul cel mai înalt: Sînt creştin". Părintele Ioan de Kronştadt scrie: „Întreaga lume nu e decît o pînză de păianjen în comparaţie cu sufletul creştin". Creştinul este un vas în care se toarnă puterea şi lumina dumnezeiască. Fie că el stă pe tronul de aur al împăratului, sau în cea mai umilă din-tre colibe, valoarea creştinului este întotdeauna aceeaşi. Oare aurul este mai puţin aur dacă este

învelit într-o foaie de varză, sau într-o batistă de mătase? Aurul tot aur rămîne.

Sfîntul Nicolae Velimirovici, Episcopul Ohridei şi Jicei

Învăţăturile Sfintilor Părinţi

Un om fără credinţă este asemenea unei corăbii fără cîrmă, purtată de valurile mării.

Sfîntul Ioan Gură de Aur Unde nu este credinţă, acolo nu este nici faptă bună.

Fericitul Augustin

O societate de oameni fără credinţă este o turmă de fiare sălba-tice, care întotdeauna sînt gata să se tortureze şi să se nimicească unele pe altele.

Macarie, Mitropolitul Moscovei

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Răspunde la întrebări:
   - Cînd a apărut creştinismul?
   - Ce este Ortodoxia?
   - Care este cea dintîi datorie a creştinului?
2. Argumentează de ce Biserica Ortodoxă este numită: „stîlp şi temelie a adevărului".
3. Stabileşte corespondenţa dintre elementele din coloanele A şi B:
4.

Coloana A	**Coloana B**
Apostolul Petru	a întemeiat Biserica din Efes.
Apostolul Marcu	a întemeiat Biserica din Antiohia.
Sf. Ap. Petru şi Pavel	a întemeiat Biserica din Roma.
Apostolul Ioan	a întemeiat Biserica din Alexandria.

Bibliografie

1. A. B. Bopo^HHa, *Ocuoffbi npaeocjiamou Kyjitmypm,* MocKBa, 2003, c 23-27.
2. Sfîntul Nicolae Velimirovici, *Proloage de la Ohrida,* vol I, Editura Egumeniţa, 2005, p. 55.
3. *Grădina de flori duhovniceşti,* Editura Bunavestire, Bacău, 2001, p. 33-42.
4. *Credinţa Ortodoxă,* Trinitas, Iaşi, 1996.
5. Preot Prof. Dr. Ion Bria, *Dicţionar de Teologie Ortodoxă,* Bucureşti, 1994, p. 204-205.

2. Lumea în momentul apariţiei creştinismuliii

După căderea omului în păcat, Dumnezeu a făgăduit un Răscumpărător. Au trecut mai mult de cinci mii de ani de la căderea primilor oameni şi pînă la Naşterea Domnului Iisus. Motivele pentru care Dumnezeu a întîrziat trimiterea în lume a Fiului Său au fost numeroase. Iată cîteva:

—trebuia să treacă o perioadă de timp pentru ca omenirea să conştientizeze gravitatea păcatului şi să dorească venirea unui Mîntuitor;

—păcatul trebuia să atingă cote maxime pentru a putea fi smuls din rădăcină;

—trebuia să se nască Fecioara Maria, acel „vas ales" în care avea să se sălăşluiască Mîntuitorul.

În acea perioadă, marea majoritate a popoarelor se închi-nau la zei şi uitaseră făgăduinţa lui Dumnezeu sau, cel puţin,

mai aveau doar cîteva reminescenţe. La începutul sec. I î. Hr., poporul evreu era singurul care mai păstra credinţa într-un singur Dumnezeu şi aştepta venirea unui Mîntuitor.

În momentul apariţiei creştinismului, Palestina, Ţara Sfîntă, făcea parte din Imperiul Roman. Acest Imperiu se dezvoltase foarte rapid, ajungînd să cuprindă - ca urmare a cuceririlor -imense teritorii. Palestina a căzut în mîinile romanilor în anul 63 î. Hr., cînd Pompei a cucerit Ierusalimul. A urmat apoi Galia - în jurul anului 50 î.Hr., adăugîndu-se Egiptul în anul 30 î. Hr. Din anul 63 î. Hr., statul iudeu a început să plătească tribut Romei. În anul 37 î.Hr., Irod cel Mare ajunge rege al Iudeii cu sprijinul armatei romane şi statul Iudeu devine aliat al Romei. În timpul domniei acestui rege S-a născut Domnul Iisus Hristos.

Religia romană politeistă se afla într-o stare de decădere, iar zeii erau pilde de imoralitate. Împăratul August (31 î.Hr.-14 d. Hr.), încă fiind în viaţă era considerat zeu. Se înmulţeau divorţurile, sinuciderile, mulţi nu se căsătoreau ducînd o viaţă de dezmăţ. Sclavii erau consideraţi animale vorbitoare şi nu aveau nici un drept. Familia era slab întemeiată, iar femeia se afla în stare de inferioritate faţă de bărbat.

Grecii din Imperiu credeau în forţe mistice şi răspîndeau elemente de magie, astrologie şi alte practici noi.

Imperiul Roman era format din mai multe popoare care îşi păstrează obiceiurile, limbile, cultura. Imperiul era împărţit în provincii, conduse de guvernatori care erau numiţi de Roma.

În Imperiul Roman se vorbea în două limbi: greaca şi latina. Limba greacă era limba comună a întregului Orient, era folo-sită de negustori, fiind cunoscută şi în Occident (Roma, Lion). Limba latină avea o mai mică răspîndire decît greaca, fiind limba ce se vorbea în Roma şi Occident şi era folosită mai mult în administraţie, iar mai tîrziu şi în Biserică.

Ghiar şi religia iudaică a început să decadă, evreii s-au îm-părţit în mai multe grupări religioase. Cei mai mulţi dintre ei aşteptau un Mesia care să-i elibereze de sub stăpînirea romană

şi nu un Mesia care să-i ducă în Împărăţia Cerurilor. Cu toate acestea, Dumnezeu n-a lăsat credinţa să dispară cu totul.

Pentru că Dumnezeu iubea atît de mult neamul omenesc, a hotărît să-L trimită pe Fiul Său în lume, ca să ridice lumea din păcat. Apostolul Pavel scrie în epistola sa: „Iar cînd a ve-nit plinirea vremii, Dumnezeu a trimis pe Fiul Său" (Galateni 4,4). Aceasta înseamnă că voia lui Dumnezeu se

împlineşte nu numai în viaţa omului în particular, ci şi în viaţa întregii lumi. Într-adevăr, dacă vom analiza mersul istoriei mondiale, vom vedea cum omenirea a fost pregătită pentru primirea Fiului lui Dumnezeu. Iată cîteva momente:

Unitatea Politică a Imperiului Roman

La începutul erei noastre, adică în timpul cînd S-a născut Domnul Iisus, cuceririle romane s-au apropiat de sfîrşit. Toate ţările apropiate erau deja sub stăpînirea romană. Armata ro-mană a pătruns pînă în partea de sud a Angliei. Siria şi Africa de Nord erau conduse de guvernatori romani. Doar India şi China rămăseseră necucerite.

Drumurile

Imperiul Roman era străbătut de numeroase drumuri, căi maritime. Niciodată în istoria omenirii n-a fost atît de simplu de călătorit. De la Ierusalim pînă la Roma şi de la Ghibral-tar pînă la Marea Neagră se putea ajunge fără mari greutăţi, deoarece hotarele erau formale, nu se cereau paşapoarte sau vize, aşa cum se cere în ziua de azi. Această situaţie era favora-bilă pentru Sfinţii Apostoli în predicarea Evangheliei la toate neamurile şi ei călătoreau uşor dintr-o ţară în alta.

Unicitatea limbii şi a civilizaţiei

Roma a preluat cultura Greciei Antice şi a răspîndit-o pe întreg teritoriul statului. În orice ungheraş al Imperiului Ro-man s-ar fi aflat călătorul, peste tot el găsea aceeaşi organizare socială, aceleaşi legi, aceiaşi guvernatori şi chiar aceleaşi cărţi.

Limba greacă era limba intelectualilor, dar şi oamenii simpli puteau comunica fără mari dificultăţi în greacă. Acest fapt le-a fost de mult ajutor Sfinţilor Apostoli şi urmaşilor lor în răspîn-direa creştinismului.

Împrăştierea evreilor pe întreg pămîntul

Încă o situaţie era favorabilă pentru Apostoli. Cu mult timp pînă la era creştină, evreii s-au împrăştiat în Ţările din preaj-ma litoralului. Meşteşugarii şi negustorii evrei pătrundeau în toate colţurile Imperiului Roman. Ei îşi construiau sinagogi (case de rugăciune), păstrîndu-şi credinţa şi obiceiurile iuda-ice. Credinţa într-un Singur Dumnezeu - Creatorul lumii - şi Poruncile Lui, le-au atras atenţia multor romani, care deja s-au dezamăgit de zeii lor. Mulţi păgîni frecventau sinagogile şi ascultau cărţile citite din Vechiul Testament. Astfel, ei au aflat despre aşteptarea Mîntuitorului - Mesia.

Căutările spirituale ale Lumii Antice

Plinirea vremii a venit şi în faptul că lumea antică simţea o mare sete spirituală. Civilizaţia romană desconsidera numeroşii zei: Marte, Jupiter, Venera şi încă mulţi alţii. Omenirea era în aşteptarea unei schimbări spirituale. În aceste împrejurări S-a născut Domnul Iisus. În aceste împrejurări, Domnul Iisus le-a spus ucenicilor: "Duceţi-vă şi învăţaţi toate

neamurile".

Idei esenţiale

— În momentul apariţiei creştinismului, Ţara Sfîntă făcea parte din Imperiul Roman.

— Cu excepţia poporului evreu, toate celelalte popoare se închinau la zei.

—Religia romană se afla în stare de decădere.

—Grecii din Imperiu răspîndeau elemente de magie, astrologie şi alte practici păgîne.

—

Lectură

Stăpînul Hristos este începutul zidirii, începutul mîntuirii, începutul învierii, şi începutul slavei celei veşnice.

Oriunde în lume se vrea începerea vreunui lucru bun, cu Hristos trebuie să se înceapă, căci fără El nimic nu putem face. Oricine doreşte să elimine răul din propria fami-lie sau din sat, oraş, sau din întreaga lume, cu El trebuie să înceapă, căci El este Începutul. Şi oricine doreşte să zideascâ bunăvoire, pace şi dragoste în propria familie, ţară sau întrea-ga lume, numai cu El trebuie să înceapă.

De ce oare nu putem dezrădăcina răul, nici zidi binele fără Hristos? Deoarece răul izvorăşte din păcate, şi numai El poa-te ierta păcatele. Nici un fel de bine nu se poate zidi fără El, pentru că doar El este vistierul a tot binele. El este Singurul Semănător al Binelui în ogorul întregii lumi.

Sfîntul Nicolae Velimirovici, Episcopul Ohridei şi Jicei

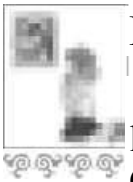

Rugăciune

O, Stăpîne, Doamne Iisuse Hristoase, fa-Te nouă În-ceput al luptei contra tuturor păcatelor şi al izbîndirii în toate faptele bune. Căci Ţie se cuvine toată slava şi mul-ţumirea în veci. Amin.

Dicţionar

Politeism - religie ce admite existenţa mai multor divinităţi.

Monoteism - sistem religios ce recunoaşte o singură divinitate.

Idolatrie - închinare la idoli.

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Enumeră motivele venirii pe lume a Domnului Hristos.
2. Descrie situaţia Imperiului Roman la apariţia creştinismului.
3. Prezintă situaţia religioasă a popoarelor din Imperiul Roman.
4. Argumentează şi enumeră care au fostîmprejurările pregătirii omenirii pentru

venirea Domnului Iisus şi răspîndirea evangheliei.

Bibliografie

1. Boldea Florin, *Religie creştin-ortodoxă (clasa a V-a),* Editura Corvin, 2003, p. 35-37.

2. KyAOM3HHa C. *C.,/ţee mmcnuu Jiem. Hcmopun npaeocjiaeuou xpucmuaucKou v^epKeu.* H34., IlaAOMHHK, 2000, p. 14-16.

3. Sfîntul Nicolae Velimirovici, *Proloage de la Ohrida,* vol I. Editura Egumeniţa, 2005, p. 120.

3. întemeierea Bisericii Creştine

Întemeietorul şi Capul Bisericii este Domnul nostru Iisus Hristos. Drepţii care au trăit în Vechiul Testament Îl aşteptau pe Mesia Hristos şi, crezînd în Cel Care avea să vină, şi-au mîn-tuit sufletele. Omenirea de astăzi trăieşte crezînd în Domnul Iisus Care a venit în lume în chip omenesc. În timpul domniei regelui roman Tiberiu (14 î. Hr. - 37 d. Hr.), Mîntuitorul a pre-dicat trei ani, învăţînd oamenii credinţa adevărată, vindecînd bolnavi şi înviind pe cei morţi.

Biserica creştină a fost înfiinţată de Domnul Iisus Hristos prin vestirea Evangheliei. Mulţimile de oameni care Îl urmau pretutindeni erau pregătite deja pentru înfiinţarea Bisericii, credeau în Hristos ca Fiu al lui Dumnezeu. Biserica propriu-zisă va fi înfiinţată însă mai tîrziu, la Pogorîrea Duhului Sfînt peste Apostoli, după făgăduinţa Domnului Hristos.

La răstignirea Sa pe cruce, la moartea Sa pămîntească, cerul s-a întunecat şi catapeteasma templului din Ierusalim s-a rupt

în două. Aceste evenimente i-au cutremurat pe unii dintre cei prezenţi pe muntele Golgota, căci ele arătau că Iisus Hristos a fost cu adevărat Fiul lui Dumnezeu. Apoi, la Învierea Sa din morţi, „lumea s-a bucurat", după cum spune o cîntare de Paşti, căci prin Înviere ni se dăduse şi nouă, oamenilor, posibilitatea de a cîştiga Raiul, pe care l-au avut cîndva Adam şi Eva. Acest lu-cru trebuia făcut însă cu sfătuire multă, cu ascultarea smerită a poporului credincios către unii oameni cu autoritate. Şi cine al-ţii puteau învăţa mai departe lumea cum să se mîntuiască, dacă nu chiar cei doisprezece Apostoli care au stat atîţia ani lîngă Domnul Iisus şi au fost învăţaţi, la rîndul lor, de către El?

Timp de patruzeci de zile după Înviere, Domnul Iisus Hris-tos S-a arătat Apostolilor Săi, spre a-i învăţa desăvîrşit. Apoi S-a înălţat la ceruri, făgăduind lumii că va fi mereu cu ea. Apos-tolilor Iisus le-a mai făcut o făgăduinţă: nu peste mult timp Dumnezeu Tatăl le va trimite pe Duhul Sfînt. La doar zece zile de la Înălţarea la cer a Domnului, Apostolii stăteau împreună cînd, deodată, „s-a făcut un vuiet, ca de suflare de vînt ce vine repede, şi a umplut toată casa unde şedeau ei. Şi li s-au ară-tat împărţite limbi ca de foc şi au şezut pe fiecare dintre ei. Şi s-au umplut toţi de Duh Sfînt şi au început să vorbească în alte limbi, precum le dădea lor Duhul a grăi" (Fapte 2, 2-4). Cum era acest dar al vorbirii în limbi? Fiecare Apostol vorbea o sin-gură dată, în limba pe care o ştia, dar cei care îl ascultau, deşi

erau din popoare diferite, cu limbi diferite, fiecare înţelegea pe limba lui.

După primirea Duhului Sfînt în chip de limbi de foc, Sfîn-tul Apostol Petru, care era cel mai în vîrstă şi căruia îi revenea des sarcina de a vorbi cel dintîi mulţimilor, a început să pre-dice. Învăţăturile sale, pe care le primise de la Domnul Iisus Hristos, au făcut ca atunci, imediat după predică, trei mii de oameni să se boteze în numele Sfintei Treimi şi să intre astfel cei dintîi în Biserica creştină, cea care crede în Hristos ca Fiu al lui Dumnezeu.

Sfîntul Botez a rămas pînă astăzi calea de intrare în Biserica adevărată, după cuvintele lui Iisus Hristos, Care a spus: „De nu se va naşte cineva din apă şi din Duh, nu va putea intra în Împărăţia lui Dumnezeu" (Ioan 3, 5).

Cei trei mii de oameni botezaţi atunci au format, deci, pri-ma comunitate creştină, miezul Bisericii creştine. Lor li se vor adăuga în curînd mii şi mii de alţi creştini.

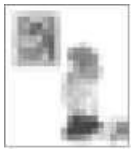

Rugăciune către Duhul Sfînt

Împărate Ceresc, Mîngîietorule, Duhul Adevăru-lui, Care pretutindenea eşti şi toate le împlineşti, Vistierul bunătăţilor şi Dătătorule de viaţă, vino şi Te sălăşluieşte întru noi şi ne curăţeşte pe noi de toată întinăciunea şi mîntuieşte, Bunule, sufletele noastre.

Sfat pentru viaţă

1. Botezul este poarta de intrare în creştinism.
2. Să ne rugăm Duhului Sfînt pentru a ne lumina.
3. Să ascultăm de slujitorii Bisericii şi să împlinim ceea ce ne învaţă.
4. Duminica Mare este ziua de Naştere a Bisericii creştine.

Cuvînt din Sfînta Scriptură

„Deci cei ce au primit cuvîntul lui s-au botezat şi în ziua aceea s-au adăugat ca la trei mii de suflete" (Fapte 2, 41).

Învăţăturile Sfintilor Părinţi

Unde e Biserica, acolo e şi Duhul Sfînt şi unde e Duhul Sfînt acolo e şi Biserica.

Sfîntul Irineu

Lectură

„Cred într-una sfîntă, sobornicească şi apostolească Biserică". Crezi tu că toţi creştinii ortodocşi sînt mădulare ale unui singur şi acelaşi Trup, şi că noi trebuie să păstrăm unitatea duhului, în legătura păcii, să ne ajutăm unii pe alţii?

Crezi tu că sfinţii sînt fraţii noştri, mijlocind pentru noi în cer înaintea lui

Dumnezeu?

Respecţi tu pe fiecare creştin ca pe un mădular al lui Hristos şi ca pe fratele tău după natura umană?

Iubeşti tu pe fiecare om ca pe tine însuţi, ca pe trupul şi sîn-gele tău?

Ierţi tu generos greşelile altora?

Ajuţi tu pe cei care sînt în nevoi, dacă îţi stă în putinţă? Înveţi legea lui Dumnezeu pe cel neştiutor? Întorci pe păcătos din căile lui rele?

Credinţa în Biserica sfîntă, sobornicească şi apostolească ne îndeamnă şi ne obligă să facem toate acestea. Şi pentru toate acestea, o mare răsplată ne este promisă de Capul Bisericii, Domnul nostru Iisus Hristos.

Sfîntul Ioan de Kronştadt

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Răspunde la întrebări:
   • Cît timp a rămas Mîntuitorul nostru Iisus Hristos pe pămînt după Învierea Sa?
   • Ce le-a promis Hristos Sfinţilor Apostoli înainte de Înălţarea Sa?
   • Cînd S-a pogorît Duhul Sfînt?
2. Descrie ce efect a avut pogorîrea Duhului Sfînt asupra Apostolilor.
3. Scrie o mică compunere despre rolul Duhului Sfîntîn viaţa creştinilor.

Bibliografie

1. Boldea Florin, *Religie creştin-ortodoxă,* clasa a V-a, Editura Corvin, 2003, p. 39-40.
2. Sfîntul Ioan din Kronştadt, *Viaţa mea în Hristos,* Sibiu, 1995, p. 177.
3.

4. Răspîndirea creştinismului prin predica Sfinţilor Apostolî şi organîzarea Biserîciî

Biserica „Sf. Ioan" din Efes, ridicată de împăratul Iustinian pe locul unde au predicat Sfinţii Apostoli Ioan şi Pavel.

La Pogorîrea Duhului Sfînt, prin predica Sfîntului Apostol Petru, au fost botezaţi trei mii de oameni. Aceştia au plecatîn locurile de unde erau, ducînd cu ei cuvîntul Evangheliei lui Hristos şi vestindu-l şi altora. Cei trei mii de primi creştini martori ai evenimentului din ziua Pogorîrii Sfîntului Duh dovedesc succesul extraordinar al predicii apostolice. Cuvîntul cald şi puternic al Apostolilor era crezut, încît numărul credincioşilor a crescut în curînd ca la cinci mii de bărbaţi.

În Ierusalim, numărul celor ce credeau în Hristos era tot mai mare; la un moment dat, Apostolii au hirotonit şapte diaconi, ca ajutători. Sfinţirea lor ca diaconi a fost făcută prin punerea mîini-lor Apostolilor peste capetele lor şi

prin rugăciune. Mai-marii evre-ilor şi cei necredincioşi au început deja să-i prigonească, Sfîntul Ştefan fiind chiar ucis cu pietre pentru credinţa lui. Sfîntul Ştefan este primul martir al Bisericii Creştine.

Apostolul Iacob cel mic, "fratele Domnului" rămas în Ierusalim, a predicat cuvîntul Domnului, pînă ce, prin anul 61a fost arestat de conducătorul oştilor romane de atunci şi, nedorind să se lepede de credinţa sa, a fost aruncat de pe aripa templului şi ucis cu pietre.

Sfîntul Apostol Ioan, care a primit-o în grijă pe Maica Domnu-lui, a rămas şi el în Ierusalim pînă la moartea ei. În anul 50 a luat parte la Sinodul apostolic din Ierusalim unde s-au adoptat unele

hotărîri importante pentru cei dintîi creştini. Apoi a predicat cu-vîntul Domnului prin Asia, întemeind în mai multe oraşe de acolo Biserici importante, precum cea din Efes. A murit pe timpul împă-ratului Traian, (98-117) de moarte naturală.

Despre activitatea celorlalţi Apostoli aflăm din Tradiţia biseri-cească. Pe unde a mers, fiecare a predicat Evanghelia lui Hristos, iar mulţi dintre oamenii din acele locuri se încreştinau, primindu-l ca părinte duhovnicesc pe Apostolul care L-a arătat lor pe Hristos. Astfel, Apostolii au întemeiat multe Biserici creştine locale cu care rămîneau în legătură, de multe ori prin intermediul scrisorilor.

Saul, marele prigonitor al creştinilor, a fost convertit în chip mi-nunat de către Domnul Iisus Hristos. Astfel, pe cînd mergea la ce-tatea Damasc, unde urma să fie conducător al celor ce-i chinuiau pe creştini, i S-a arătatîn nor de lumină Însuşi Hristos, mustrîndu-l blînd pentru prigoana la care Îl supune. Din acel moment, Saul s-a încreştinat, devenind Pavel, şi a pornit a învăţa pe oameni cuvîntul Evangheliei. El a fost unul dintre cei mai mari apostoli creştini, călătorind prin foarte multe ţări şi întemeind foarte multe Biserici creştine. În anul 67, a murit la Roma prin moarte martirică.

Ca să poată avea o bună orînduire, Biserica creştină trebuia să se organizeze. Trebuie să amintim aici că ea s-a numit de la început Biserică, avînd înţelesul de frăţie, de comunitate creştină.

La Ierusalim, comunitatea era grupată în jurul Apostolilor şi trăia în învăţătura lor, în comuniune frăţească, în frîngerea pîinii şi în rugăciune. Celelalte comunităţi creştine erau organizate în mod asemănător şi erau conduse de Apostolii fondatori, care le vizitau sau le supravegheau prin unii bărbaţi cu viaţă aleasă, care erau hirotoniţi episcopi, preoţi şi diaconi.

Vedem deci că ierarhia bisericească există de la Apostoli, iar cei care făceau parte din ea erau hirotoniţi prin punerea mîinilor de către Apostoli în timp ce se rosteau anumite rugăciuni.

Viaţa primilor creştini era plină de iubire, de rugăciune şi de credinţă, unii chiar murind pentru Hristos.

Cuvînt din Sfînta Scriptură

Drept aceea, mergînd, învăţaţi toate neamurile, bo-tezîndu-le în numele Tatălui, şi al Fiului, şi al Sfîn-

tului Duh (Matei 28, 19). Lectură

Creştinii adevăraţi sînt prieteni ai lui Dumnezeu şi duşmani ai lumii. Hristos şi sfinţii sînt Lumina lumii. Însă lumea a iubit întunericul şi a urît lumina. De aceea i-a urît pe sfinţi. Sfinţii, ca şi Hristos, desco-peră lucrările diavoleşti şi strigă celorlalţi: „Atenţie, aici este o nelegiuire şi o minciună. Luaţi aminte, aici este cîmpul minat al diavolului". Iată de ce diavolul şi oamenii răi îi urăsc şi îi pri-gonesc pe sfinţi cu toate mijloacele, pînă chiar şi cu moartea, ca şi pe Hristos. Sfinţii au spus „nu" lumii şi „da" lui Dumne-zeu. Ei fug de lume şi merg către Dumnezeu.

• Fug de discoteci şi merg în mănăstiri.

• Fug de parfumuri şi folosesc tămîie.

• Refuză plăcerea trupească şi desfătarea murdară şi imorală a simţurilor şi preferă fecioria şi înfrînarea.

• Desconsideră moda, machiajul, limitîndu-se la frumuseţea firească şi la simplitate.

• Desconsideră petrecerile şi distracţiile lumeşti şi preferă casa lor şi viaţa de familie.

• Sfidează vrăjitoriile, descîntecele, blestemele şi merg la Bi-serică.

Arhimandritul Spiridonos Logothetis

Dicţionar

Martir - persoană care a pătimit pentru păstrarea credin-ţei şi a murit pentru Hristos.

Prigonitor - persoană care urmăreşte pe cineva pentru a-i provoca un rău pe nedrept.

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Răspunde la întrebări:

• Din ce motiv Sfinţii Apostoli au hirotonit diaconi, pre-oţi şi episcopi? • Cine a fost primul martir al Bisericii Creştine? 2. Citeşte capitolele 8 şi 9 din Faptele Apostolilor. Alcătuieşte un scurt rezumat.

Bibliografie

1. Arhimandritul Spiridonos Logothetis, *Răspunsuri la întrebări ale tinerilor,* vol. 2, Sofia, Bucureşti, 2004, p. 96- 100.

2. Boldea Florin, *Religie creştin-ortodoxă, cl, V-a,* Ed. Corvin, 2003, p. 41- 44.

3. Persecuţiile împotriva creştinilor

Mărturisitorii creştinismu-lui, „fraţi ai Domnului" (adi-că creştinii) chiar de la înce-puturi au întîmpinat mari piedici în propovăduirea cu-vîntului Evangheliei, mai ales din partea romanilor, dar şi a iudeilor. Creştinii erau gata să sufere şi chiar să moară pen-tru credinţa în Domnul Iisus Hristos. De la creştini se ce-rea să dea dovadă de credin-ţă, bărbăţie şi jertfă pînă la moarte.

din Roma (Italia).

Persecuţiile au începutîn timpul împăratului Nero (54-68 d. Hr.) şi au continuat pînă în vremea cînd Constantin cel Mare, în anul 313, a emis un decret (Edictul de la Milan) prin care acorda li-bertate religioasă creştinilor din Imperiul roman. Persecuţiile au durat aproape 250 de ani. Ele au fost multe şi crude, iar numărul lor este socotit după numărul împăraţilor persecutori.

Persecuţiile au avut mai multe cauze, care pot fi grupate astfel:

a) *Cauze religioase,* datorită marilor diferenţe dintre creştinism şi religia greco-romană. În timp ce creştinismul era o religie nouă, monoteistă, spirituală, morală, păgînismul era o religie veche, politeistă, idolatrică şi decăzută.

b) *Cauzepolitice,* datorate strînsei legături dintre stat, religie şi viaţa publică. Păgînii credeau că Imperiul roman este protejat de zei şi că puterea şi măreţia lui se datora zeilor, iar necazurile (calamităţi, molimele, năvălirea altor popoare) veneau din cauza creştinilor care părăsiseră cultul zeilor. Astfel, romanii vedeau în creştini duşmani ai statului.

c) *Cultul împăratului* constituia o adevărată religie de stat. Refuzul creştinilor de a-l venera pe împărat era socotit o jignire la adresa acestuia.

d) *Cauze moral-sociale,* datorită faptului că păgînii nu înţelegeau cum se pot împărtăşi creştinii cu Trupul şi Sîngele Domnului. Din această cauză erau acuzaţi de ucidere. Prin aceste argumente, creştinii erau excluşi din orice activitate publică.

Prima persecuţie sîngeroasă de amploare a întreprins-o îm-păratul Nero în anul 64 d. Hr., atunci cînd la ordinul lui a fost incendiată Roma, pentru a-i învinui pe creştini şi a-i executa în masă. După Sfînta Tradiţie, sub împăratul Domiţian a fost persecutat Sfîntul Apostol şi Evanghelist Ioan. În timpul împă-ratului Traian (98 - 117) a murit ca martir episcopul Ignatie al Antiohiei, în anul 107. În timpul împăratului Antonius Pius a murit ca martir bătrînul episcop Policarp al Smirnei, iar în tim-pul lui Marcus Aurelius, Sfîntul Iustin Martirul şi Filosoful.

Sub împăraţii persecutori Diocliţian, Galeriu, Maximian Her-cule şi Constanţiu Chlor, Biserica Creştină a suferit cea mai cruntă prigonire. Aceşti împăraţi au dat decrete prin care creştinilor li se interzicea să participe la Sfintele Slujbe. Au fost dărîmate locaşurile de cult creştine, au fost arse cărţile sfinte şi au fost aspru pedepsiţi cei care nu se lepădau de credinţă.

Martirii şi mărturisitorii credinţei în Hristos au fost nume-

roşi: Sfînta Varvara, Sfinţii doctori fără de arginţi Cosma şi Damian, Sfîntul Gheorghe, Sfînta Irina.

În pofida tuturor supliciilor pe care le aplicau împăraţii per-secutori, numărul creştinilor devenea tot mai mare.

Sfat pentru viaţă

- Să urmăm exemplul Sfinţilor Mucenici, mărturisindu-L pe Hristos!
- Să-i cinstim pe Sfinţii Mucenici şi să-i rugăm să ne întărească în credinţă!

Urmările persecuţiilor:

- Mulţi păgîni, văzînd bărbăţia mucenicilor, au trecut la creştinism.
- Creştinii încep să-i cinstească în mod deosebit pe Sfinţii Mucenici şi moaştele lor.
- În cinstea martirilor s-au ridicat primele biserici numite "martyria".

Cuvînt din Sfînta Scriptură

„Oricine va mărturisi pentru Mine înaintea oa-[1] menilor, voi mărturisi şi Eu înaintea Tatălui Meu, Care este în ceruri" (Matei 10, 32).

Lectură

Sfinţii 40 de mucenici

Toţi aceştia au fost soldaţi în armata romană şi puter-nic credincioşi Mîntuitorului Hristos. Cînd au început prigoanele împotriva creştinilor sub împăratul păgîn Lucinius, ei au fost aduşi înaintea comandantului. La ameninţarea că vor fi lipsiţi de onorurile lor militare, unul dintre ei, Sfîntul Candid, a răspuns: „Nu doar onorurile militare, ci chiar şi trupurile noastre

poţi să ni le iei, căci nici o onoare nu este mai înaltă decît aceea de a fi al lui Hristos Iisus, Dumneze-ul nostru". După aceasta, comandantul a poruncit slugilor lui să-i bată pe ei cu pietre. Dar pietrele pe care le aruncau asupra mucenicilor se întorceau în chip minunat şi-i loveau pe cei care le aruncau. Una dintre ele a izbit capul comandantului, zdrobindu-i toţi dinţii. Mucenicii au fost legaţi şi aruncaţi într-un lac, apa fiindu-le pînă la gît. Timpul era geros, iar apa a îngheţat în jurul mucenicilor. Ca să le facă şi mai mare chinul şi pentru a-i convinge să se lepede de Hristos şi să se închine idolilor Romei, torţionarii au amenajat o baie la malul lacului, în vederea ochilor mucenicilor. Unul din ostaşi n-a mai rezistat şi a ieşit din apă intrînd în baie, dar a murit. Deodată o lumină minunată a venit din cer şi a în-călzit apa şi trupurile îngheţate ale mucenicilor. Odată cu lumina, s-au pogorît din cer treizeci şi nouă de cununi peste capetele lor. Văzînd această minune, una din gărzile de pe mal a mărturisit cu glas mare Numele lui Hristos Dumnezeu şi a intrat în apă ca să se învrednicească şi el de cea de-a patruzecea cunună cerească, care s-a pogorît peste capul lui. A doua zi, toţi locuitorii oraşului au aflat de minunea petrecută şi au văzut că mucenicii nu muriseră. Dar judecătorul păgîn a poruncit să li se zdrobească fluierele picioare-lor cu ciocane grele, apoi trupurile lor au fost aruncate în apă. A treia zi, mucenicii i s-au arătat în vis arhiereului cetăţii, poruncin-du-i să le scoată moaştele din apă. Episcopul împreună cu credin-cioşii au ieşit noaptea şi au văzut trupurile mucenicilor strălucind în apă. Fiecare os care fusese smuls din trup plutea strălucind ca o candelă. Episcopul a adunat cu cinste aceste rămăşiţe mai scumpe

Sfinţii 40 de mucenici, icoană.

decît orice piatră scumpă şi le-a îngropat. Sufletele acestor muce-nici care s-au jertfit pentru noi toţi s-au înălţat la Stăpînul Hristos, înviate în slavă. Ei au primit mucenicia în anul 320 după Hristos.

Dicţionar

Mărturisitor - persoană care a susţinut că Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu.
Moaşte - trupuri nealterate sau oseminte ale sfinţilor.

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Răspunde la întrebări:
   - Care sînt cauzele persecuţiilor împotriva creştinilor?
   - Cît timp au durat persecuţiile împotriva creştinilor?

2. Comentaţi cuvintele martirilor înainte de moarte, din textele următoare:

A. „Lăsaţi-mă să fiu mîncarea fiarelor, prin care pot ajunge la Dumnezeu. Sînt grîu curat al lui Dumnezeu şi voi fi măcinat de dinţii fiarelor ca să fiu găsit pîine curată a lui Hristos" *(Sfîntul Ignatie alAntiohiei).*

B. „Acum eu sufăr ceea ce sufăr. Acoloînsă Hristos va fiîn mine... fiindcă eu voi pătimi pentru El" *(Sfînta Perpetua).*

C. „Dorinţa noastră mare este să suferim pentru Hristos, căci Acesta ne dă încredere înaintea înspăimîntătorului Său scaun de judecată, la scara Căruia va avea să stea lumea întreagă" *(Sfîntul Iustin Martirul şi Filosoful).*

3. Alcătuiţi o scurtă compunere pe tema rolului martirilor în întărirea Bisericii creştine şi comparaţi argumentele pe care le folosiţi cu cele ale colegilor. Realizaţi o dezbatere pe această temă.

Bibliografie

1. Boldea Florin, *Religie creştin-ortodoxă,* Clasa a V-a, Ed. Corvin, 2003, p. 45-47.
2. KyAOM3HHa C. C, */ţ&e mmcnuu Jiem. Hcmopun npaeocjiaeuou xpucmuaucKou v^epKeu.,* IlaAOMHHK, 2000.
3. Sfîntul Nicolae Velimirovici, *Proloage de la Ohrida, vol I,* Editura Egumeniţa, 2005.

4. împăraţii Constantin şi Elena şi Edictul de la IVlilan dîn 313

Sfinţii Împăraţi Constantin şi Elena.

După trei sute de ani de suferinţe şi de prigoniri, Biserica creştină s-a putut bucura şi de zile mai senine, mai ales în zilele de domnie ale împăratului Constantin cel Mare (306-337).

Îndemnat şi de împărăteasa Elena, mama sa, care era o creştină cu frică de Dumnezeu, Constantin cel Mare a arătat multă dragoste pentru creştini şi a oprit prigonirea împotriva lor.

Constantin cel Mare stăpî-nea numai partea apuseană a Împărăţiei Romane. Spre sud, în părţile Italiei de azi, dom-nea Maxenţiu, care era un mare duşman al creştinismului. Maxenţiu îl duşmănea de moarte pe Constantin şi, în ascuns, acţiona împotriva puterii lui.

Din aceste pricini, între cei doi împăraţi s-a iscat un război. Constantin cel Mare a pornit către Maxenţiu. Oastea lui nu era prea numeroasă, dar avea cu ea nădejde în victorie, căci ostaşii lui Constantin erau în cea mai mare parte creştini.

În drum spre cîmpul de bătălie, lui Constantin i s-a arătat la amiază, deasupra soarelui, o cruce strălucitoare pe care sta scris: „Prin acest semn vei

învinge". În noaptea următoare, Mîntuitorul Hristos i S-a arătat în vis împăratului şi îi spuse că Sfînta Cruce are să-i fie semn de izbîndă. A doua zi, la po-runca lui Constantin, pe toate steagurile a fost cusut semnul crucii, iar ostaşii l-au aşezat pe coifurile şi pe scuturile lor.

Într-adevăr, Constantin cel Mare a ieşit biruitor din luptă şi, în chipul acesta, a ajuns stăpîn peste partea de sud a Împărăţiei Romane.

În semn de preţuire pentru creştini (în anul 313), Constantin a emis un act foarte important, cunoscut sub numele de „Edictul de la Milan". Prin acesta, creştinilor li se dădea dreptul de a se închina în libertate deplină.

Constantin cel Mare avea un cumnat cu numele Liciniu. El stăpînea în răsăritul imperiului. După o vreme, Liciniu s-a în-depărtat de Constantin şi îi persecuta pe creştinii din partea locului. De aceea, Constantin a pornit război şi împotriva lui, l-a învins şi i-a luat tronul. Liciniu a murit, iar Constantin cel Mare a ajuns unicul stăpînitor peste întreaga Împărăţie Romană.

Cu biruinţa lui Constantin cel Mare a izbîndit şi creştinismul. Îm-păratul i-a scos pe creştini din temniţe, le-a restituit averile pe care ei le pierduseră în vremea prigoanelor, i-a aşezat pe mulţi în slujbe de seamă şi le-a ridicat biserici măreţe, chiar pe cheltuiala imperiului.

În luarea de măsuri favorabile Bisericii, împăratul procedă cu mult tact şi treptat (el însuşi s-a botezat numai înainte de a muri).

La fel de multă vrednicie a arătat şi mama sa, Elena. Ea s-a aşezat cu locuinţa tocmai la Locurile Sfinte şi şi-a cheltuit averea întreagă pentru ajutorarea celor necăjiţi şi neputincioşi şi pen-tru înălţarea unor lăcaşuri sfinte. Împărăteasa Elena a pus lu-crători să sape pe Golgota şi să dezgroape crucea Mîntuitorului. Săpînd, ei au aflat trei cruci, dar nu ştiau pe care a fost răstignit Domnul. Tradiţia spune că o femeie foarte bolnavă, atingîndu-se de cele trei cruci, se tămădui de îndată ce atinse Crucea lui Ii-sus. Sfînta Cruce a fost apoi ridicată de acolo şi înălţată cu toată cinstea, în una din bisericile Ierusalimului.

De atunci, la 14/27 septembrie în fiecare an, prăznuim sărbă-toarea „Înălţarea Sfintei Cruci".

Mama împăratului, Elena, împreună cu soţia şi sora acestuia, au acordat sprijin material şi moral creştinismului. Astfel, s-au construit multe biserici creştine, unele dintre ele devenind mo-

numentale (amintim pe cele din Palestina, Roma, Nicomidia). Construirea unei noi capitale, Constantinopolul, fără edificii păgîne, cu biserici creştine, a arătat că împăratul Constantin a dorit să ofere Imperiului o capitală creştină.

Noua capitală a avut o deosebită importanţă atît din punct de vedere politic, cît şi religios. Constantinopolul era mai aproape de centrele creştine şi astfel punea în umbră vechea capitală.

Un alt mare sprijin acordat Bisericii de împăratul Constantin a fost convocarea Sinodului I Ecumenic de la Niceea (325). Si-nodul a combătut erezia ariană şi a deschis calea Ortodoxiei, pe care împăratul Teodosie cel Mare o va decreta ca religie oficială şi de stat a întregului Imperiu Roman.

Împăratul Constantin cel Mare a fost botezat cu puţin timp înainte de a muri.

Pentru meritele sale şi pentru sprijinul acor-dat creştinismului, după lunga perioadă de persecuţii, Biseri-ca l-a trecut în rîndul sfinţilor, împreună cu mama sa, Elena, punîndu-i pe amîndoi în rînd cu Apostolii.

Fapte importante din politica în domeniul religiei, ale Împăra-tului Constantin:

- Edictul de la Milan din 313 prin care se acordă libertate religioasă deplină creştinismului.
- Înlăturarea dispoziţiilor şi pedepselor date prin lege, contrare spiritului creştinismului:

1) răstignirea, zdrobirea picioarelor, stigmatizarea (arderea cu fier roşu);
2) vînzarea oamenilor pentru datorii;
3) luptele de gladiatori.

- înfiinţarea unei noi reşedinţe imperiale - Constantinopol (330).
- Sprijinirea şi ocrotirea creştinilor prin:

1) Eliberarea creştinilor întemniţaţi, scutirea de dări a Bisericii, înapoierea bunurilor confiscate Bisericii.
2) Acordarea unor sume considerabile de bani din tezaurul statului pentru ridicarea de biserici.
3)
4) Stabilirea zilei de duminică ca zi de odihnă în tot imperiul, din anul 321.
5) Numirea creştinilor în funcţii înalte de stat.
6) Convocarea Sinodului I de la Niceea din anul 325, pentru a defini adevărurile de credinţă şi a consolida unitatea creştinismului.

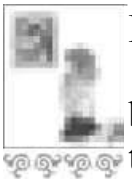

Rugăciune

Cel ce chipul Crucii pe cer mai mult decît soare-le l-ai văzut, biruinţă semnului Domnului bine ţi-a descoperit, cu care înarmîndu-te, pe toţi vrăjmaşii i-ai biruit, acum şi nouă celor ce ne plecăm genunchii înaintea icoanei tale, Sfinte Împărate Constantin, dă-ne nouă, împreu-nă cu buna ta Maică, Împărăteasa Elena, ajutor celor ce cîntăm vouă: Bucuraţi-vă, părinţii creştinilor.

(Acatistul Sfinţilor Împăraţi Constantin şi Elena, condacul 1)

Lectură

Hotărîndu-se să întemeieze o altă capitală, Împă-ratul Constantin a ales locul fostei colonii Bizanţ. El a lucrat cu repeziciune. În mai puţin de patru ani s-au ridicat monumente şi clădiri măreţe. Inaugurarea solemnă a avut loc la 11 mai 330. Oraşul a fost numit Constantinopol (oraşul lui Constantin).

Aşezată la întretăierea drumurilor care uneau pe uscat şi pe mare Europa cu Asia Mică, „Noua Romă", cum era numită capitala Constantinopol, a căpătat curînd o mare importanţă religioasă, economică, militară şi culturală. În acelaşi timp, a ajuns vestită şi prin frumuseţea şi bogăţia clădirilor şi a podoa-belor sale.

Constantinopolul a constituit temelia Imperiului Roman de Răsărit care a

durat pînă în 1453, cînd a fost cucerit de turci. Astăzi el se numeşte Istanbul.

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Pe arcul de triumf al lui Constantin (care se păstrează la Roma) se află inscripţia: „Prin inspiraţie divină"; ea amin-teşte de afirmaţia făcută de împărat după victoria asupra lui Maxenţiu.

• De ce a avut loc această bătălie?

• Povesteşte, motivînd afirmaţia împăratului Constantin.

2. Completează spaţiul punctat cu informaţia corectă:

• În semn de preţuire pentru creştini, împăratul a alcătuit un act foarte important sub numele.....

3. Povesteşte pentru ce a mers Sfînta Elena la Ierusalim.

4. Motivează de ce Biserica i-a aşezat pe Constantin şi pe Elena între sfinţi şi i-a numit „Întocmai cu Apostolii".

Bibliografie

1. Boldea Florin, *Religie creştin-ortodoxă,* Clasa a VI-a, Editura Corvin, 2003, p. 35-38.

2. KyAOM3HHa C. *C.,/ţee mmcnuu Jiem. Hcmopuu npaeoaiaeuou xpucmu-aHCKOU l^epK&U,* IlaAOMHHK, 2000.

5. Răspîndirea creştinîsmuluî după Edîctul de la IVIilan

După publicarea edictului de toleranţă religioasă de la Milan de către împăratul Constantin cel Mare, în anul 313, creştinismul s-a răspîndit repede în tot Imperiul Roman.

• La geto-daci, strămoşii românilor, care sînt cel mai vechi po-por creştin din Europa după greci şi romani, creştinismul a pă-truns încă din secolul I, prin predica Sfîntului Apostol Andrei şi a ucenicilor Sfîntului Apostol Pavel.

Procesul de formare şi încreştinare a geto-daco-romanilor a fost

complex şi îndelungat şi a durat de la finalul secolului I pînă în secolul al VI-lea. Unele creaţii folclorice şi unele toponime din Do-brogea şi din stînga Prutului atestă propovăduirea Sfîntului Apos-tol Andrei în aceste părţi: Pîrîiaşul şi Peştera Sfîntului Andrei.

A doua cale de încreştinare a geto-dacilor de la sudul şi nordul Dunării au fost provinciile sud-dunărene ale Imperiului roman.

Din ţinuturile evanghelizate de Sfîntul Apostol Pavel în provin-ciile Macedonia şi Illyricum, creştinismul a pătruns în provinciile sud-dunărene - Moesia Inferioară din care făcea parte Dacia Pon-tică (Dobrogea) - şi chiar nordul Dunării, în Dacia Carpatină.

• Printre primele popoare migratoare au fost goţii care, coborînd din Scandinavia, s-au aşezat la început în stepele de la nordul Mării Negre şi al

Crimeii, unde au cunoscut creştinismul prin legăturile lor cu locuitorii oraşelor din Crimeea, care se creştinaseră în secolele I-III.

Episcopul goţilor, care a avut merite deosebite pentru creştina-rea lor, a fost Ulfila. Acesta a predicat credinţa creştină timp de patruzeci de ani fără întrerupere printre goţii de la nordul şi sudul Dunării şi printre geto-daco-romani.

Un alt merit al lui Ulfila a fost traducerea Bibliei în limba gotică, traducere din care s-au păstrat unele fragmente.

Deoarece nici o faptă bună şi nici o lucrare bineplăcută lui Dum-nezeu nu se săvîrşeşte fără jertfă, nici creştinarea goţilor nu s-a fă-cut fără martiri - sfinţi mucenici. Aşa a fost martirizat Sfîntul Sava Gotul, înecatîn apele Buzăului.

• În Spania, creştinismul a pătruns pe la sfîrşitul secolului I, datorită legăturilor ei cu Roma şi Italia. Din ceea ce mărturiseşte Tradiţia, credinţa creştină a fost adusă aici de Sfîntul Apostol Pavel.

• Francii au fost încreştinaţi pe la începutul secolului al II-lea. După aceasta a urmat prigonirea cruntă de pe timpul împăratului Marc Aureliu, însă creştinismul s-a răspîndit pînă în regiunea Rinului unde în secolul III s-au format comunităţi creştine.

În secolul al V-lea, francii au fost atacaţi de o populaţie germană, alamanii. În lupta dintre ei, Clovis, regele francilor, căsătorit cu

Clotilda, principesă creştină burgundă, a jurat că dacă va cîştiga bătălia se va converti la creştinism. Astfel, în urma victoriei, Clovis împreună cu 3000 de nobili şi soldaţi au fost botezaţi în catedrala din Reims, actul său fiind urmat şi de ceilalţi franci.

• De la franci au primit credinţa în Mîntuitorul Hristos triburile germanice vecine, alamanii şi şvabii. Meritul cel mai mare în răspîndirea creştinismului printre triburile germanice îl are călugărul anglo-saxon Windfrid, pe care papa Grigorie al II-lea (715-731) l-a numit Bonifaciu, episcopul germanilor.

• În Marea Britanie, creştinismul a fost cunoscut începînd cu secolul al II-lea, de unde a pătruns şi în Irlanda, prin Sfîntul Patrick sau Patriciu. În Scoţia, credinţa creştină a început să fie propovăduită în secolul al IV-lea de abatele irlandez Columban. Anglo-saxonii au fost creştinaţi două secole mai tîrziu de egumenul benedictin Augustin şi de alţi 40 de călugări.

• Palestina, vatra creştinismului - ţara în care S-a născut Mîntuitorul Iisus Hristos, îşi pierduse importanţa misionară din epoca primară a bisericii, din cauza ruinării templului din Ierusalim. Capitala ei politică, Cezareea Palestinei, a devenit în secolul al III-lea un mare centru creştin.

• În Finicia s-au înfiinţatbiserid la Tyr, la Sidon şi la Beirut. Mai mult, capitala Siriei, Antiohia, a fost un important centru creştin - existînd aici o şcoală renumită în care se tîlcuia Evanghelia Mîntuitorului Hristos.

• Din Siria şi din Mesopotamia, credinţa creştină a pătruns în Persia şi de aici în Asia Centrală pînă în India şi China.

• Din Sfînta Tradiţie ştim că Sfîntul Apostol Toma a fost cel care a creştinat India, căci nu dorea Bunul Dumnezeu să lase vreun colţişor din această lume care să nu-L fi cunoscut pe El, Adevăratul Dumnezeu şi

Împărăţia Sa.

• În provinciile Asiei Mici, creştinismul a fost propovăduit de Sfinţii Apostoli Pavel, Ioan, Andrei şi Petru. În Capadocia a existat în secolul al III-lea o Biserică înfloritoare la Cezareea. De aid împărăţia lui Dumnezeu a fost vestită şi armenilor. Apostolul acestora este considerat Sfîntul Grigorie Luminătorul.

•

• În Alexandria (Egipt), Sfînta Evanghelie a fost propovăduită de Sfîntul Evanghelist Marcu, iar la sfîrşitul secolului al II-lea exista aici o renumită şcoală creştină condusă de Panten, apoi de Sfîntul Clement Alexandrinul.

• Din Egipt creştinismul s-a răspîndit în Etiopia, tînărul Frumenţie (nepotul filosofiilui Meropin) fiind considerat Apostolul naţional al etiopienilor.

• În Africa proconsulară, creştinismul e cunoscut din secolul al II-lea şi ca peste tot, el a dat un număr mare de martiri, printre care Sfinta Perpetua şi sclava ei, Felicitas.

În concluzie, putem spune că învăţătura şi credinţa în Domnul nostru Iisus Hristos s-a răspîndit mai mult în Răsărit decît în Apus, mai mult în provinciile maritime decît în cele interioare Imperiu-lui roman, mai mult în provinciile cucerite de romani şi mai mult la oraşe decît la sate.

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Răspunde la întrebări:
   • Cum s-a răspîndit creştinismul la geto-daci?
   • De ce creştinismul s-a răspîndit mai mult în Răsărit decît în Apus?
2. Relatează cum a fostîncreştinat fiecare popor.

Bibliografie

1. Boldea Florin, *Religie creştin-ortodoxă,* Clasa a V-a, Editura Corvin, 2003, p. 38 - 39.
2. KyAOM3HHa C. C, */ţee mmcnuu Jiem. Hcmopuu npaeoaiaeuou xpucmuaucKou iţepueu,* IlaAOMHHK 2000.

6. Rolul Sinoadelor Ecumenice în formularea şi trăirea dreptei credinţe

Sinodul ecumenic este o întrunire a reprezentanţilor Bise-ricii creştine din întreaga lume, prin care a lucrat puterea sfin-ţitoare a Duhului Sfînt pentru a formula adevărata învăţătură de credinţă, morală sau disciplină a Bisericii lui Hristos.

Organizatorii sinoadelor. Sinoadele ecumenice au fost con-vocate de împăraţii bizantini ai timpului respectiv la îndemnul patriarhilor de Constantinopol, din dorinţa de a asigura atît pacea şi liniştea Bisericii, cît şi a Imperiului. O dovadă în aceas-tă privinţă sînt cuvintele Împăratului Constantin cel Mare din deschiderea Sinodului I Ecumenic: „În ce mă

priveşte pe mine, am socotit că tulburarea împotriva Bisericii lui Dumnezeu este mai periculoasă decît orice război şi orice luptă groaznică, iar aceasta mă întristează mai mult decît treburile din afară".

Scopul sinoadelor ecumenice. Scopul principal al Sinoade-lor a fost combaterea ereziilor apărute, precizarea adevărurilor de credinţă şi morală şi stabilirea unor reguli de disciplină bise-ricească. Valoarea Sinoadelor a rămas neatinsă pînă în ziua de azi, deoarece ele au formulat sub inspiraţia Duhului Sfînt prin-cipalele învăţături de credinţă ale Bisericii.

Timpulşi locul susţinerii sinoadelor Ecumenice. Sinoadele ecume-nice au fost în număr de şapte şi s-au ţinut în Imperiul Bizantin (ortodox):

- Niceea - Sinodul I (a. 325);
- Constantinopol - Sinodul II (a. 381);
- Efes-SinodulIII (a. 431);
- Calcedon - Sinodul IV (a. 451);
- Constantinopol Sinodul V (a. 553); Sinodul VI (a. 680-681);
- Niceea - Sinodul VII (a.787);
-

Arianismul. Sinodul I Ecumenic

Primii creştini au căutat adevărul credinţei cu inima. Mai tîr-ziu, învăţaţii, deveniţi creştini, au căutat să înţeleagă adevărurile noii credinţe şi cu mintea. Ei s-au străduit să explice diverse pro-bleme teologice şi în special dogma Sfintei Treimi. Aceasta a dat naştere unei mari erezii, arianismul în secolul al IV-lea.

Prin anul 320, în oraşul Alexandria (Egipt), trăia un preot cu numele Arie. Cu mintea sa omenească, preotul Arie încerca să pătrundă pînă şi cele mai adînci învăţături de credinţă ale sfintei Biserici. Astfel, cugetînd la învăţătura despre Dumnezeu Fiul, el a căzut într-o rătăcire gravă.

În greşeala sa, Arie, învăţa că „Domnul nostru Iisus Hristos nu ar fi Dumnezeu adevărat, de aceeaşi fiinţă şi deopotrivă cu Dum-nezeu Tatăl, nici veşnic, ci este numai cea dintîi creatură a lui Dum-nezeu, creată din nimic, prin care Dumnezeu a făcut lumea".

Aceasta a fost şi este o învăţătură de credinţă greşită, o erezie. Arie însuşi era un eretic.

Ereticul Arie şi-a răspîndit erezia sa în mai multe părţi şi a reu-şit chiar să-şi strîngă o seamă de prieteni şi adepţi. Văzînd aceasta, sfinţii episcopi ai Bisericii Ortodoxe au început să combată erezia ariană. Împăratul Constantin cel Mare le-a venit şi el în ajutor. La îndemnul lui, episcopii din toată lumea creştină de atunci au convocat un sinod: primul Sinod Ecumenic.

Sinodul I ecumenic de la Niceea din anul 325.

Sinodul I Ecumenic a avut loc în orăşelul Niceea din Asia Mică, la anul 325. Au participat 318 Sfinţi Părinţi episcopi. Au participat episcopi din toate regiunile; unii adînciţi în bătrîneţe şi în evlavie, alţii încărcaţi de înţelepciune, iar alţii purtînd încă pe trupurile lor urmele chinurilor la care fuseseră supuşi pentru mărturisirea lui Hristos.

Primul Sinod ecumenic a combătut din temelie erezia lui Arie şi a arătat că: Domnul nostru Iisus Hristos este Dumnezeu adevărat, este veşnic şi de o fiinţă Tatălui. El este născut din

Tatăl mai înainte de toţi vecii. Sfîntul Sinod ecumenic a stabilit limpede învăţătura aceasta în primele şapte articole din Simbolul Credinţei. Diaconul Atanasie din Alexandria a lucrat cu înţelep-ciune de la Dumnezeu la această aşezare lămurită. El este aşezat în rîndul sfintilor.

Sinodul a mai reglementat:

1. Stabilirea datei Paştelui. Sfintele Paşti se prăznuiesc în toată lumea creştină în prima duminică, după lună plină, care urmează echinocţiului de primăvară. Ele nu pot fi serbate în aceeaşi zi cu paştele evreilor.

2. O hotărîre de seamă a adoptat acest Sinod şi cu privire la *căsătoria preoţilor* Bisericii noastre. Pot să se căsătorească, dar o singură dată şi înainte de a fi hirotoniţi [sfinţiţi]. Ei sunt liberi să trăiască şi necăsătoriţi, dar îndatorirea aceasta trebuie să o respecte întreaga viaţă.

Un episcop foarte bătrîn, pe nume Pafnutie, a lămurit această problemă, evidenţiind însemnătatea Tainei Cununiei.

Sfintii Părinţi de la Sinodul I Ecumenic au hotărît toate acestea sub insuflarea Duhului Sfînt. De aceea, hotărîrile lor de credinţă sunt fără de greşeală şi nu pot fi schimbate niciodată. Ele sunt veş-nice. Cine va îndrăzni să le strice, va cădea sub blestemul Bisericii.

Sinodul al H-lea ecumenic de la Constantinopol (381). Erezia lui Macedoniu

Puţin după anul 325, Sfînta Biserică s-a confruntat cu o altă erezie în care căzuse episcopul Macedoniu din Constantinopol. Acesta învăţa nu numai că „Duhul Sfînt este inferior Tatălui şi Fiului", ci şi că „e o creatură şi o făptură creată prin Fiul".

Macedoniu era înzestrat cu darul vorbirii alese şi de aceea a reuşit să-i cîştige de partea sa pe mulţi creştini de seamă. Printre aceştia erau chiar şi cîţiva episcopi.

Luptătorii contra Duhului Sfînt au fost numiţi după termenul grecesc "pnevmatomahi".

Erezia lui Macedoniu trebuia combătută şi stîrpită. Atanasie

cel Mare, episcopul de atunci al Alexandriei, porni lupta. I s-au alăturat şi alţi apărători ai dreptei credinţe.

Era în timpul domniei împăratului Teodosie cel Mare. Acesta, văzînd neliniştea creată de noua erezie, a convocat al doilea Sinod ecumenic. Lucrările s-au deschis la 1 mai, anul 381, la Constan-tinopol şi a durat pînă la 9 iulie 381. La acest sinod au participat 150 de episcopi, din provinciile orientale ale Imperiului Roman şi cîţiva din dioceza Macedonia.

Al doilea Sinod Ecumenic l-a combătut pe ereticul Macedoniu şi a stabilit învăţătura despre Duhul Sfînt în următoarele cuvinte:

„[Cred] şi întru Duhul Sfînt, Domnul de viaţă Făcătorul, Ca-rele din Tatăl

purcede, Cela ce împreună cu Tatăl şi cu Fiul este închinat şi mărit, Carele a grăit prin prooroci".

Tot atunci au fost alcătuite şi ultimele *cinci articole* din Simbolul Credinţei, ajungîndu-se la douăsprezece, aşa cum le rostim şi în ziua de azi.

Fiindcă s-a alcătuit în cadrul Sinoadelor ecumenice de la Ni-ceea şi de Constantinopol, *Simbolul Credinţei* se numeşte *Niceocon-stantinopolitan.* Biserica noastră ortodoxă îl păstrează şi îl mărturi-seşte fără nici o schimbare.

Simbolul de credinţă Niceo-Constantinopolitan sau Crezul creştinului:

I. Cred întru Unul Dumnezeu, Tatăl atotţiitorul, Făcătorul cerului şi al pămîntului, al tuturor celor văzute şi nevăzute;

II. Şi întru Unul Domn Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Unul-Născut, Care din Tatăl S-a născut mai înainte de toţi vecii: Lumină din Lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, născut iar nu făcut, Cel de o fiinţă cu Tatăl, prin Care toate s-au făcut;

III. Care, pentru noi, oamenii, şi pentru a noastră mîntuire, S-a pogorît din ceruri şi S-a întrupat de la Duhul Sfînt şi din Fecioara Maria şi S-a făcut om;

IV. Şi S-a răstignit pentru noi în zilele lui Ponţiu Pilat şi a pătimit şi S-a îngropat;

V. Şi a înviat a treia zi, după Scripturi;

VI. Şi S-a înălţat la ceruri şi şade de-a dreapta Tatălui;

VII. Şi iarăşi va să vină cu slavă să judece viii şi morţii, a Cărui împărăţie nu va avea sfîrşit.

VIII. Şi întru Duhul Sfînt, Domnul de viaţă Făcătorul, Care din Tatăl purcede, Cel ce împreună cu Tatăl şi cu Fiul este închinat şi slăvit, Care a grăit prin prooroci.

IX. Întru una, sfîntă, sobornicească şi apostolească Biserică;

X. Mărturisesc un botez spre iertarea păcatelor;

XI. Aştept învierea morţilor;

XII. Şi viaţa veacului ce va să fie. Amin".

Sfîntul Vasile cel Mare a combătut temeinic pe ereticii pnevma-tomahi în lucrarea *Contra lui Eunomiu* şi în lucrarea *Despre Duhul Sfînt* în care apără dumnezeirea Duhului Sfînt: "Noi trebuie să mărturisim că Tatăl e Dumnezeu, Fiul Dumnezeu, Duhul Sfînt Dumnezeu... Duhul Sfînt este de o fiinţă cu Tatăl şi cu Fiul".

Hotărîrile Sinodului II ecumenic

După cum se constată din primul canon al Sinodului, Părinţii sinodali au confirmat şi reîntregit hotărîrile dogmatice ale Sino-dului I ecumenic şi au rostit anatema contra ereziilor ivite pînă atunci în Biserică, şi anume: arieni, eunomieni, pnevmatomahi, sabelieni, marcelieni, fotinieni, apolinarişti.

Sinodul al IIMea ecumenic de la Efes (431). Nestorianismul

Sinodul al III-lea ecumenic de la Efes (431) a pus în discuţie învăţătura călugărului Nestorie care susţinea că în Hristos există două persoane: persoana divină a Fiului lui Dumnezeu născut din Tatăl mai înainte de toţi

vecii, şi persoana umană a lui Iisus Hristos, cu care S-a născut ca om din Fecioara Maria. Această idee eretică despre existenţa a două persoane în Iisus Hristos ducea la afirmatia că Dumnezeu-Tatăl a avut doi fii. Consecinţa acestei erezii era că Fecioara Maria nu L-a născut pe Fiul lui Dumnezeu,

ca să merite a fi numită Născătoare de Dumnezeu, ci Ea a născut pe omul Hristos şi de aceea trebuie numită „Născătoare de om".

Un merit deosebit în combaterea ereziei nestoriene l-a avut Sfîntul Chiril al Alexandriei. El a scris *Cinci cărţi pentru combaterea blasfemiei lui Nestorie.*

Părinţii sinodali, în număr de 198, luînd cabază cele 12 Anate-matisme ale Sfîntului Chiril şi alte texte din scrierile Sfintilor Pă-rinţi, în special din scrierile Sfîntului Vasile cel Mare, Grigorie de Nazianz şi Grigore de Nyssa, au declarat că în Iisus Hristos sînt două firi, una divină şi alta umană, dar o singură persoană, cea divină, a Fiului lui Dumnezeu. De aceea Fecioara Maria merită cu adevărat să fie numită "Născătoare de Dumnezeu".

Părinţii prezenţi la Sinod au vestit că **„duşmanii Fecioarei Ma-ria au fost înfrînţi".**

Se părea că, după condamnarea ereziei nestoriene, lumea creş-tină se va bucura de pace şi linişte. Dar nu s-a întîmplat aşa, căci în curînd a apărut o nouă erezie.

Sinodul al IV-lea ecumenic de la Calcedon (451). Monofizismul

Eutihianismul sau monofizismul este erezia al cărei nume provine de la Eutihie. El exagera aşa de mult unirea celor două firi - divină şi umană în persoana Mîntuitorului Hristos, afirmînd că după întruparea Sa din Fecioara Maria, Iisus Hristos a avut doar o singură fire, *firea dumnezeiască,* deoarece firea omenească a fost absorbită în întregime de firea Sa dumnezeiască şi a dispărut complet, aşa după cum o picătură de apă se pierde în imensitatea mării. După afirmaţia lui Eutihie, Mîntuitorul a avut o singură fire, firea dumnezeiască şi o singură persoană, iar trupul Său a fost dumnezeiesc şi nu omenesc.

Consecinţa ereziei monofizite este că, dacă Hristos, Fiul lui Dumnezeu nu are pe lîngă firea dumnezeiască, şi firea omeneas-că completă pe care a primit-o la întrupare din sînul Fecioarei

Maria, atunci se anulează întreaga lucrare de răscumpărare a omului. Fiindcă numai Fiul lui Dumnezeu, Iisus Hristos, devenit om real, consubstanţial (de o fiinţă) cu noi oamenii, putea duce neamul omenesc la mîntuire.

Sinodul al IV-lea ecumenic de la Calcedon (451) a condamnat erezia monofizită care susţinea că în Hristos există o singură per-soană şi o singură fire divină.

În şedinţa a 5-a din 22 octombrie 451, părinţii sinodali au de-finit doctrina ortodoxă a *celor douăfiri din persoana lui Iisus Hristos,* prin următoarea mărturisire de credinţă:

"Urmînd Sfinţilor Părinţi, noi învăţăm şi mărturisim cu toţii pe Unul şi

acelaşi Fiu, pe Domnul nostru Iisus Hristos, desăvîrşit în dumnezeire şi desăvîrşit în umanitate, Dumnezeu adevărat şi om adevărat, avînd suflet raţional şi trup, de o fiinţă cu Tatăl, după dumnezeire, şi de o fiinţă cu noi, după umanitate, fiind întru toa-te asemenea nouă, în afară de păcat.

Dumnezeu S-a născut mai înainte de toţi vecii din Tatăl, după dumnezeire, iar ca om S-a născut în zilele cele de pe urmă pentru noi şi pentru a noastră mîntuire din Fecioara Maria, *Născătoarea de Dumnezeu,* Unul şi acelaşi Hristos, Fiu, Domn, Unul-Născut, cunoscut în două firi, în chip neamestecat şi neschimbat şi neîmpărţit şi nedes-părţit, deosebirea firilor nefiind nicidecum distrusă prin unire, păs-trîndu-se mai ales însuşirea fiecăreia şi întîlnindu-se împreună într-o singură persoană şi un singur ipostas, nu în două persoane".

Sinodul al V-lea Ecumenic de la Constantinopol din 553

În timpul disputelor trinitare (referitoare la dogma Sfintei Tre-imi) şi hristologice (referitoare la Persoana Domnului Iisus Hris-tos), lucrările scriitorului Origen au fost invocate deseori provo-cînd mari divergenţe referitoare la ortodoxia lor. În lucrările sale, Origen a strecurat multe erori dogmatice.

Pentru a curma certurile interminabile dintre origenişti şi anti-origenişti, împăratul Iustinian (527-565) a alcătuit în 543 un *tra-tat teologic*, prin care condamna nouă propoziţii din scrierile lui

Origen, tratat adresat patriarhului Mina al Constantinopolului (536-552), publicat sub forma unui edict, pe care-l trimise tutu-ror scaunelor patriarhale. Origen este nominalizat printre marii eretici. Condamnarea dată de împăratul Iustinian a fost confir-mată după zece ani în 553, de Sinodul al V-lea ecumenic.

Sinodul al V-lea ecumenic şi-a deschis lucrările la 5 mai 553, în sala Sfintei Sofia din Constantinopol. În şedinţa a 8-a din 2 iunie au fost condamnate *"Cele Trei Capitole"*, pentru că ele răspîndeau învăţă-turi greşite, care vătămau foarte mult biserica cea dreptmăritoare:

1. Teodor, episcop de Mopsuestia (392-428), persoana şi opera;
2. Scrierile lui Teodoret de Cir (433-458), contra Sfîntului Chiril al Alexandriei şi contra Sinodului III ecumenic;
3. Scrisoarea episcopului Ibas de Edesa (435-457), adresată episopului Maris de Ardaşir, în Persia, contra Sfîntului Chiril.

Totodată au fost anatematizaţi din nou Arie, Macedonie, Apo-linarie, Nestorie, Eutihie şi Origen.

Monotelismul. Sinodul al VMea ecumenic de la Constantinopol (680-681)

a). Monotelismul. Între 612 şi 628, purtînd un război crîncen îm-potriva perşilor, împăratul Heraclie (610-641) s-a convins de perico-lul monofizit şi

trebuia să găsească un compromis dogmatic pentru împăcarea lor cu Ortodoxia. El credea că pentru acest scop îl va ajuta învăţătura monoenergistă, ivită în jurul anului 600, în Egipt, despre o singură voinţă şi o singură energie în persoana lui Iisus Hristos.

În 622, cîţiva conducători monofiziţi i-au inspirat împăratului Heraclie ideea că ei ar cădea de acord cu Sinodul al IV-lea ecu-menic din Calcedon, dacă ortodocşii ar admite concepţia monoe-nergistă, potrivit căreia în Hristos sînt două naturi, divină şi uma-nă, dar nu şi două voinţe şi energii, ci numai *o singură voinţă şi o singură energie,* deoarece voinţa şi energia umană sînt absorbite cu totul în voinţa şi energia divină. Din această concepţie greşită, s-a născut *erezia monotelită* sau monotelismul.

Împăratul Heraclie a dat în 638 un edict de credinţă, numit "Ekthesis" (Expunere), prin care declară căîn Iisus Hristos există numai o voinţă.

Ortodocşii protestară energic contra edictului. În fruntea apă-rătorilor credinţei ortodoxe se afla Sfîntul Maxim Mărturisitorul (662), fost secretar al împăratului Heraclie, iar din 630 - monah.

Pentru că Sfîntul Maxim a mărturisit cu ardoare credinţa or-todoxă a suferit chinuri grele, tăindu-i-se limba şi mîna dreaptă, ca să nu mai poată vorbi şi scrie contra ereziei monotelite. În 662, Sfîntul Maxim, în vîrstă de 82 de ani, a fost întemniţat şi a murit în chinuri grele, la 13 august 662.

Sinodul al VMea ecumenic de la Constantinopol (680-681)

Împăratul Constantin al IV-lea Pogonatul a convocat Sinodul al VI-lea ecumenic de la Constantinopol. Sinodul s-a deschis la 7 noiembrie 680 şi s-a încheiat după 18 şedinţe, la 16 septembrie 681. Au participat 174 de episcopi. Un rol importantîn lucrările Sinodului l-a avut patriarhul Gheorghe al Constantinopolului.

Părinţii sinodali au anatematizat susţinătorii ereziei monotelite, apoi în prezenţa împăratului au citit hotărîrea dogmatică despre *raportul celor două voinţe şi celor două energii sau lucrări din persoana divino-umană a lui Iisus Hristos:*

„Mărturisim, de asemenea, că în Hristos există, aşa cum ne-au învăţat Sfintii Părinţi, *două voinţe şi două lucrări* care sînt unite între ele în chip neamestecat şi neschimbat, neîmpărţit şi nedes-părţit. Cele două voinţe ale Sale nu sînt opuse, aşa cum pretind în mod neevlavios ereticii, ci voinţa Sa omenească, fără să se opună, se supune voinţei dumnezeieşti atotputernice..."

„Noi mărturisim că în Domnul Iisus Hristos, adevăratul Dum-nezeul nostru există şi *lucrări naturale,* unite între ele în chip ne-împărţit şi nedespărţit neamestecat şi neschimbat... Fiecare din-tre cele două firi lucrează ceea ce le este propriu fiecăreia".

Astfel Sfinţii Părinţi, privind la Sinoadele Ecumenice desfăşu-rate pînă atunci şi povăţuiţi de Duhul Sfînt, au mărturisit că în Hristos există două

voinţe, dumnezeiască şi omenească, şi două lucrări, dumnezeiască şi omenească, unite între ele şi aflate într-o desăvîrşită conlucrare.

După semnarea mărturisirii de credinţă, semnată şi de îm-părat, membrii sinodului au adresat împăratului o cuvîntare de mulţumire, iar împăratul a declarat hotărîrile sinodului obligato-rii pentru toţi creştinii, avertizînd pe cei ce nu le vor recunoaşte că vor fi pedepsiţi aspru.

Astfel, erezia monotelită, care a tulburat Biserica mai mult de o jumă-tate de secol, a fost înfrîntă, iar pacea a fost restabilită în sînul Bisericii.

Iconoclasmul. Sinodul al VIMea Ecumenic de la Niceea (787)

În secolul al VIII-lea, Biserica a fost greu tulburată de încerca-rea unor împăraţi bizantini de a înlătura cultul icoanelor, dezlănţu-ind o persecuţie contra clericilor şi credincioşilor care le venerau. Această luptă contra icoanelor este cunoscută în istorie cu numele de *iconoclasm* (de la cuvintele greceşti icoană şi sfărîmare, adică sfă-rîmarea icoanelor). Este ultima criză ivită din erezia monofozită, care interzicea icoana Mîntuitorului, negîndu-i firea umană, iar di-vinitatea (spuneau ei), nu poate fi zugrăvită în culori materiale.

Primul împărat iconoclast a fost Leon al III-lea Isaurul (717-740). El a dat poruncă să fie înlăturate sfintele icoane din bi-serici. Măsura imperială a scandalizat şi a dat naştere la tulburări în sînul credincioşilor. Lupta contra icoanelor a continuat cu o mai mare furie sub fiul lui Leon III, Constantin al V-lea Copro-mimul („cel cu nume de gunoi") şi Leon al IV-lea Hazarul.

La porunca acestor împăraţi, Sfintele Icoane au fost ridicate de prin biserici şi de prin casele creştinilor şi au fost arse sau distruse prin pieţe şi prin tîrguri.

În locul icoanelor, împăratul Constantin al V-lea a dispus ca bi-

sericile să fie împodobite cu tablourile împăratului şi cu diferite picturi din natură, scene profane, spre exemplu curse de cai, scene de vînătoare, scene teatrale şi de război şi podoabe geometrice.

Împotriva iconoclaştilor, adică a profanatorilor de icoane, s-au ridicat apărătorii şi cinstitorii sfintelor icoane. Numărul apără-torilor era foarte mare. Între ei erau mai ales mulţi călugări şi pustnici, care cutreierau sate şi oraşe şi propovăduiau dreapta credinţă cu privire la cinstirea Sfintelor Icoane.

În lupta aceea, numărul martirilor a sporit. Mulţi apărători ai dreptei credinţe s-au ales cu urechile tăiate, cu ochii scoşi ori cu mîi-nile smulse din umeri. Multor călugări li se ungea trupul cu răşină şi li se dădea foc. Unii dintre ei erau loviţi în cap cu Sfintele Icoane şi omorîţi fără frică de Dumnezeu şi fără ruşine de oameni.

Întru apărarea icoanelor a scris, îndeosebi, Sfîntul Ioan Damas-chin. Monah şi teolog renumit, el a respins afirmaţia iconoclaş-tilor precum că venerarea icoanelor este o reînviere a idolatriei, demonstrînd că icoana este un simbol şi mijlocitor al sfîntului re-prezentat pe ea. Reprezentarea icoanei,

după afirmaţia Sfîntului Ioan Damaschin, trebuie pusă în legătură cu dogma hristologică a celor două firi, dumnezeiască şi omenească, deoarece prin zugrăvirea Domnului Iisus ca om, se confirmă realitatea Întrupării şi a trăirii Sale în trup printre oameni.

Astfel, icoana are un rol multiplu:

1. Estetic - de a împodobi locaşul sfînt şi casele creştinilor.
2. Pedagogic - de a învăţa din istoria Bisericii;
3. Latreutic - de a însoţi cultul divin şi haric, de a mijloci harul divin.

Sinodul al VII-lea ecumenic de la Niceea, din 787

După moartea timpurie a împăratului Leon al IV-lea, tronul Bizanţului a revenit fiului său minor, un copil de zece ani, Con-stantin al VI-lea Porfirogenetul (780-797). În timpul minoratului său, sarcinile Imperiului au revenit mamei sale, Irina, care ofidal a împărţit tronul cu fiul său. Cu multă abilitate şi treptat, ea a permis cultul icoanelor.

Împărăteasa Irina a convocat Sinodul al VII-lea ecumenic, care s-a

desfăşuratla Niceeaîntre 24 septembrie şi 13 octombrie, sub preşeden-ţia patriarhului Tarasie. Au participat la sinod între 330 şi 367 episcopi.

În şedinţa a şaptea, părinţii sinodali, orientîndu-se după scrierile Sfîntului Ioan Damaschin, au emis următoarea hotărîre dogmatică:

"Hotărîm cu toată responsabilitatea şi grija ca, după cum se cinsteşte chipul cinstitei şi de viaţă făcătoarei Cruci, tot aşa să se zugrăvească sfintele icoane în culori, mozaic şi pe altă materie potrivită, în sfintele lui Dumnezeu biserici, pe vase şi pe veşminte sfinte... atît icoana Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, a Preacu-ratei Stăpînei noastre Născătoare de Dumnezeu, cît şi icoanele îngerilor şi ale tuturor sfinţilor.

Căci, cu cît chipurile (Mîntuitorului, Maicii Domnului, sfinţilor, îngerilor) sînt privite continuu prin înfăţişarea icoanei, cu atît şi cei ce le privesc se ridică cu mintea la amintirea şi dorirea prototipu-rilor. Căci *cinstirea icoanei trece laprototipul ei* şi cel ce se închină icoa-nei, se închină, prin ea, Sfîntului al cărui chip este zugrăvit pe ea".

Părinţii sinodali au hotărît:

„Este permis, folositor şi chiar bineplăcut înaintea lui Dum-nezeu a face icoane religioase. Acestor Icoane Sfinte însă nu li se dă adorare (închinare), care se cuvine numai lui Dumnezeu, ci venerare sau cinstire şi aceasta se reduce la persoana înfăţişa-tă pe icoană, iar nu la materia icoanei sau la chipul de pe ea".

Trebuie să ştim că sfintele icoane au fost totdeauna cinstite de către adevăraţii creştini. Ele ne înlesnesc pătrunderea învăţături-lor sfinte şi ajută mintea şi sufletul nostru să se înalţe mai uşor că-tre Dumnezeu şi către sfinţii Bisericii. Pentru neştiutorii de carte, ele sînt de un şi mai mare ajutor.

Însă, după moartea împărătesei Irina, lupta împotriva icoanelor a reînceput la îndemnul împăratului iconoclast Leon al V-lea Ar-meanul (813-820). Mai tîrziu, sub domnia Sfintei împărătese Teodo-ra, cinstitorii Sfintelor Icoane au ieşit învingători pentru totdeauna. Ea a convocat din nou Sinodul, la anul 842, în Constantinopol. Acest Sinod este însă numai faza (etapa) a doua a celui din 787 şi el a întărit hotărîrea adusă atunci cu privire

la cinstirea Sfintelor Icoane.

Părinţii sinodali au declarat *valabile toate hotărîrile celor şapte si-noade ecumenice, au restabilit cultul icoanelorşi au rostit anatema asupra tuturor iconoclaştilor.* La sfîrşit, sinodalii au compus un text special de anatematizare a tuturor ereticilor în decursul istoriei. Textul acesta şi al tuturor dogmelor Bisericii a intrat, apoi, într-un „Sy-nodicon" special, spre a fi citit în întreaga Biserică, în prima Du-minică din Postul Sfintelor Paşti, numită „Duminica Ortodoxiei", ca amintire a biruinţei Ortodoxiei asupra tuturor ereziilor.

De aceea, întîia duminică din Postul Paştilor se numeşte de atunci încoace *„Duminica Ortodoxiei"* şi o serbăm, în fiecare an, cu mare cinste.

Importanţa Sinoadelor Ecumenice

Biserica Ortodoxă atribuie o importanţă deosebită celor şapte Si-noade Ecumenice, deoarece hotărîrile şi canoanele lor constituie un izvor de mare preţ pentru credinţa, morala şi disciplina bisericească.

Sinoadele ecumenice au constituit momente importante de revărsare a Duhului Sfînt asupra Bisericii. De aceea, definiţiile lor dogmatice încep deseori cu formula Sinodului Apostolic: *"Părutu-s-a Duhului Sfînt şi nouă"* (Fapte 15, 28). Cele şapte Sinoade Ecumenice au fost considerate Pogorîri ale Duhului Sfînt în viaţa Bisericii; ele n-au fost simple adunări omeneşti, ci organe alese prin care a lucrat puterea sfinţitoare a Duhului Sfînt la definirea hotărîrilor dogmatice, morale şi canonice.

Scopul principal al Sinoadelor ecumenice a fost: **combaterea erezi-ilor trinitare şi hristologice, şi precizarea adevărurilor de credinţă.**

Toate Sinoadele ecumenice s-au ţinut în Răsăritul Ortodox, la îndemnul patriarhilor de Constantinopol şi nu al papilor de la Roma. Preşedenţia de onoare a revenit împăraţilor bizantini.

Sinoadele Ecumenice sînt importante şi prin canoanele pe care le-au stabilit pentru apărarea dogmelor şi întărirea disciplinei bisericeşti.

Din aceste canoane, o importanţă deosebită revine:

Canonului 7 al Sinodului III ecumenic, care interzice sub as-pră pedeapsă compunerea unui alt Simbol de credinţă decît cel niceo-constantinopolitan.

Canonului 28 al Sinodului IV ecumenic, care a ridicat la ran-gul de patriarhie Biserica Ierusalimului.

Canonului 3 al Sinodului I ecumenic şi canonului 28 al Sino-dului IV ecumenic care au stabilit că scaunul de la Constantino-pol este egal în cinste cu scaunul Romei, fiind scaunul capitalei Imperiului Bizantin.

Astfel, Sinoadele ecumenice au lăsat Bisericii cel mai preţios tezaur de credinţă şi de disciplină bisericească, de care gîndirea creştină va trebui să ţină seama în toate timpurile.

Dicţionar

Erezie - învăţătură de credinţă interpretată greşit, care este condamnată de Biserică.
Eretic - adept, propovăduitor al unei erezii.

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Răspunde la întrebări:
   - Ce este un sinod ecumenic?
   - Care a fost scopul convocării sinoadelor ecumenice?
   - Cîte sinoade ecumenice s-au ţinut în Biserica Creştină?
   - Ce învăţături de credinţă au fost formulate cu prilejul sinoadelor ecumenice?

Bibliografie

1. Boldea Florin, *Religie creştin-ortodoxă,* clasa a V-a, Editura Corvin 2003, p. 45-47.
2. KyAOM3HHa C. C, */ţ&e mmcnuu Jiem. Hcmopun npaeocjiaeuou xpucmuaucKou v^epKeu,* IlaAOMHHK, 2000.

7. Părinţii Bisericeştî

De foarte multe ori auzim de Sfintii Părinţi ai Bisericii. Dar cine sînt ei? De obicei, cuvîntul „părinte" are acelaşi înţeles cu strămoş. În Antichitate însă cel ce transmitea o înţelepciune (un sistem de idei, dar şi o disciplină de viaţă) era numit tot părinte. Cu acest înţeles este folosit şi în Sfînta Scriptură: „Căci de aţi avea zeci de mii de învăţători în Hristos, totuşi nu aveţi mulţi părinţi. Căci eu v-am născut prin Evanghelie în Iisus Hristos" (I Corinteni 4 15).

Părinţii sînt martorii privilegiaţi ai Tradiţiei Bisericii, adică ai Evangheliei trăite încă din primele veacuri.

Cei mai mulţi dintre ei au adus contribuţii importante la dezvoltarea culturii şi a literaturii bisericeşti.

Un loc aparte îl deţin prin viaţa şi scrierile lor, Marii Părinţi ai Bisericii din secolul al IV-lea - secolul al V-lea (epoca de aur a literaturii creştine).

Pentru a fi socotit „Părinte Bisericesc" se are în vedere:

a) doctrina (învăţătura) ortodoxă;
b) sfintenia vieţii;
c) recunoaşterea Bisericii;
d) vechimea.

Cei mai cunoscuţi Părinţi ai Bisericii sînt:

1) **Sfîntul Atanasie cel Mare** (+ 373, Alexandria), numit părintele Ortodoxiei. A avut un rol deosebit de important în stabilirea Crezului. Timp de 45 de ani a fost Episcop al Alexandriei (Egipt), fiind exilat de cinci ori în timpul luptelor cu arienii. Sfîntul Atanasie cel Mare a afirmat: „Fiul lui Dumnezeu S-a făcut om pentru a ne îndumnezei prin El". Prăznuirea: 18 ianuarie/31 ianuarie.

2) **Sfîntul Vasile cel Mare** (+379, Capadocia) a fost nu numai un mare

învăţat şi un aspru ascet, ci şi un mare episcop filantrop înfiinţînd azile şi alte instituţii sociale; opere deosebit de importante: Regulile monahale Mari şi Mici, Filocalia (Iubire de frumos, despre frumuseţea vieţii spirituale), Canoane, Liturghia ca-re-i poartă numele; a tîlcuit admirabil dogma Sfintei Treimi.

Fratele său **Sfîntul Grigorie de Nyssa** (+ 394) i-a completat opera. Prăznuirea: 1/14 ianuarie.

3) **Sfîntul Grigorie de Nazianz** (Teologul, +390, Capadocia), prieten cu Sfîntul Vasile; episcop al Constantinopolului; preşedinte al Sinodului al II-lea ecumenic; a lăsat multe cuvîntări, poezii şi scrisori; a stabilit cel dintîi raporturile dintre persoanele Sfintei Treimi: „Tatăl, Fiul şi Sfîntul Duh au în comun fiinţa, necrearea şi Dumnezeirea, formînd un singur Dumnezeu în trei persoane". Prăznuirea: 25 ianuarie/7 februarie şi 30 ianuarie/12 februarie.

4) **Sfîntul Ioan Hrisostom** (Gură de Aur, +401, Antiohia), mare predicator şi ascet; a ajuns patriarh al Bisericii din Constantinopol. Prin uneltiri, a fost depus din scaunul patriarhal de două ori, apoi a fost exilat; sfintele sale moaşte au fost depuse (după 30 de ani) în Biserica „Sfinţii Apostoli" din Constantinopol; a fost cel mai mare patriarh al timpului său; a fost cel mai mare predicator creştin. „De la începutul lumii nu a posedat nimeni altul un astfel de talent oratoric, în care el singur era aşa de bogat, ba încă numai el a primit, fără exagerare, supranumele Gură de Aur şi orator divin", se scria în secolul al X-lea despre el; opera sa este considerabilă: 150 de Omilii (predici) asupra Vechiului Testament şi 428 asupra Noului Testament, cuvîntări (peste 14 cărţi), scrisori (aproximativ 240), Despre preoţie (6 cărţi); (este autorul Liturghiei care îi poartă numele şi care este cel mai des întrebuinţată în cultul ortodox). Prăznuirea: 30 ianuarie/12 februarie şi 13 noiembrie/26 noiembrie.

5) **Sfîntul Chiril al Alexandriei** (+ 444) patriarh al Alexandriei timp de 32 de ani, a luptat împotriva ereziilor lui Nestorie (patriarh al Constantinopolului); preşedinte al Sinodului al III-lea Ecumenic; opera sa: scrieri comentarii la Evanghelii, Despre Sfînta şi cea de o fiinţă Treime, scrisori etc.

„După întruparea Sa din Fecioara Maria, Iisus Hristos a avut o singură persoană divino-umană şi două firi".

„Sfînta Fecioară Maria merită cu adevărat să fie numită Născătoare de Dumnezeu". Prăznuirea: 18/31 ianuarie şi 9/22 iunie.

6) **Sfîntul Maxim Mărturisitorul** (+ 662), cel mai mare teolog al secolului al VII-lea, a luptat cu mult curaj împotriva ereticilor (chiar şi împotriva patriarhului eretic, care căzuse el însuşi în erezie); a fost legat în lanţuri, a fost exilat de două ori, apoi din nou judecat că a mărturisit credinţa ortodoxă, suportînd chinuri grele: i s-a tăiat mîna dreaptă, limba (ca să nu mai poată scrie şi vorbi contra ereticilor); a scris aproape în toate domeniile teologiei; centrul teologiei sale este Hristos, modelul de urmat pentru toţi creştinii. Prăznuirea: 21 ianuarie/3 februarie.

7) **Sfîntul Ioan Damaschin** (+ 749), cel mai mare teolog al secolului al VIII-lea, încheie perioada patristică; cel mai mare apărător al cultului Sfintelor Icoane. Prăznuirea: 4/17 decembrie.

Alţi părinţi şi scriitori bisericeşti:

Sfîntul Efrem Sirul (373), Sfîntul Ambrozie al Milanului (+397), Fericitul Ieronim (+420), Fericitul Augustin (+430), Leonţiu de Bizanţ (543), Sfîntul Ioan Cassian (loc. Cassiaci-Dobrogea); (+430-435), Casiodor (583), Sfîntul Grigorie cel Mare (Dialogul; i se atribuie şi Sfînta Liturghie cu acest nume (+604).

Lectură

Să fim statornici în credinţă

Împăratul Valent iubea pe arieni, iar Sfîntul Vasile cel Mare, dimpotrivă, spunea tuturor să se ferească de această erezie. Într-o zi, Valent trimise pe sfetnicul său Modestus la Sfîntul Vasile ca să-l atragă de partea lui. Modestus, venind la Sfîntul Vasile, l-a întrebat: „Pentru ce nu te supui împăratului? Şi pentru ce nu mărturiseşti credinţa lui?". Sfîntul Vasile i-a răspuns: „Pentru că mă opreşte de la aceasta, Bunul Dumnezeu, Care este nesfîrşit mai mare decît împăratul!" Modestus, văzînd pe Sfînt apărîndu-şi dreapta credinţă cu atîta hotărîre, i-a zis: „Dar nu te temi de mînia împăratului şi de urmăririle lui? El te poate lipsi de toată averea, te poate exila, tortura şi, în sfîrşit, îţi poate lua chiar şi viaţa?" Sfîntul Vasile, ascultîndu-l, îi răspunse liniştit: „Toate înfricoşă-rile acestea împărăteşti nu mă mişcă cîtuşi de puţin din dreapta credinţă. Ceea ce am fost ieri sînt şi azi, voi fi acelaşi şi mîine şi întotdeauna. Nu mă voi închina niciodată la legea voastră rătăcită de la adevăr, şi nu voi recunoaşte niciodată pe Dumnezeu o creatură asemenea mie, şi niciodată nu voi intra în împărtăşirea voastră, şi nici în aceea a împăratului. Strălucirea puterniciei voastre, cinstea ce-o aveţi de a comanda unul din statele cele mai înfloritoare ale globului pămîntesc, nu trebuie să mă facă a măguli patimile voastre, nici a renunţa la credinţa mea. Deci, să vă fie ştiut, că: nici lipsirea de toată averea, nici exilul, nici tortura, şi nici moartea, nu mă vor face niciodată să mă lepăd de dreapta credinţă. Eu nu posed nimic pe acest pămînt decît o haină şi cîteva cărţi. Deci cine n-are nimic, acela nu se teme că-i vor lua ceva. Muncile nu mă vor frămînta, căci şi aşa, trupul meu este aşa de slab, încît se încovoaie de la prima lovitură. Moartea o primesc cu atît mai mult, ca pe o milă Divină, cu cît ea mă duce mai grabnic la Dumnezeul meu..."

Modestus, mirîndu-se de cele auzite, a zis: „încă nimeni n-a îndrăznit să vorbească aşa de cutezător cu mine". Sfîntul i-a zis: „Poate că e aşa cum zici, fiindcă niciodată n-ai vorbit cu un Episcop, deoarece în asemenea cazuri oricare Episcop ar vorbi ca mine".

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Răspunde la întrebări:
   - Cine sînt Părinţii bisericeşti?
   - Ce secol este considerat „Secolul de aur al literaturii creştine"?
2. Numeşte cei mai cunoscuţi Părinţi Bisericeşti.

Bibliografie:

1. Camelia Muha, *Religie creştin-ortodoxă clasa a VI-a,* Editura „Sf. Mina", 2004, p. 48-49.
2. Protos. Nicodim Măndiţă, *Oglinda Duhovnicească,* volumul I, Editura Agapis 1997, p. 282-283.

8. Schisma de la 1054 - dezbinarea dintre Bisericile de Apus şi Răsărit

Pînă la jumătatea se-colului al XI-lea exista o singură Biserică, Biserica Sobornicească sau Universală a Domnului Iisus Hristos. Între Biserica din partea Răsăritu-lui şi Biserica Apusului au apărut însă unele ne-înţelegeri, după Sinodul al VI-lea Ecumenic de la Constantinopol din cauze de ordin religios cărora li s-au adăugat şi unele de ordin politic. Toate au condus la ruptura dintre cele două Biserici, cunoscută sub numele de Schisma cea mare din 16 iulie 1054.

Cauze politice:

• Împărţirea Imperiului Roman încă de pe vremea lui Diocleţian (286), care a înţeles că există o lume orientală, cu concepţiile şi mentalitatea ei, deosebită de cea occidentală.

• Mutarea capitalei Imperiului Roman în Bizanţ (330) de către împăratul Constantin cel Mare.

• Împărţirea Imperiului Roman de către Teodosie cel Mare (395).

• Căderea Imperiului Roman de Apus, în anul 476. Imperiul Roman de Răsărit a continuat să dăinuiască încă aproape 1000 de ani, dar s-a transformat în Imperiul Bizantin.

Episcopii Romei, văzînd că Imperiul Roman de Răsărit nu-i poate ajuta, au apelat la popoarele barbare din Apus, în spe-cial la franci.

Din secolul al VII-lea, Imperiul Roman de Răsărit s-a elenizat (grecizat), devenind Imperiul Bizantin, în timp ce Occidentul s-a latinizat prin extinderea limbii latine la popoarele barbare. Grecii şi romanii, popoarele care au contribuit în mod esenţial la civilizaţia europeană, se priveau cu răceală şi resentimente.

Imperiul Bizantin a trecut în 731-732 provinciile Iliricului Oriental, Italia de Sud (Calabria), Sicilia şi Creta sub jurisdicţia patriarhului de Constantinopol, confiscînd veniturile Romei din aceste provincii.

Încoronarea regelui franc Carol cel Mare, în anul 800, ca împărat roman al Apusului, de către papa Leon al III-lea a fost considerată de împăraţii bizantini că a ştirbit autoritatea de care s-a bucurat pînă atunci Imperiul Roman de Răsărit, ca singur moştenitor legitim al fostului Imperiu Roman.

Cauze religioase

În anul 588, patriarhul Ioan al IV-lea Postitorul şi-a luat titlul de patriarh ecumenic, fapt ce l-a supărat pe papa Grigo-rie I cel Mare. Se ştie că papa de la Roma şi-a arogat primatul papal (puterea şi autoritatea religioasă şi politică).

În secolele VIII-IX, în Biserica din Apus s-a întrodus folosi-rea azimei (pîinea nedospită) la săvîrşirea Sfintei Euharistii, în locul pîinii dospite folosite în Răsărit.

În 1014, papa Benedict al VIII-lea a întrodus adaosul „Fili-oque" la Simbolul de credinţă, în întreaga Biserică Apuseană. Aceasta era o învăţătură greşită conform căreia Sfîntul Duh purcede „de la Tatăl şi de la Fiul" faţă de care a protestat în-suşi papa Leon al III-lea (în Simbolul de Credinţă se spune că Duhul Sfînt purcede din Tatăl nu şi din Fiul).

Prima fază a schismei s-a desfăşuratîn secolul al IX-lea. Pa-triarhul Fotie a respins pretenţiile papei Nicolae I de a impune

primatul papal şi asupra Bisericii Răsăritului. În sinodul ţinut la Roma, în 863, patriarhul Fotie şi tot clerul său au fost exco-municaţi (excluşi din comunitatea religioasă). Patriarhul Fotie n-a răspuns imediat la această provocare. După ce papa Nicolae I a trimis episcopi şi preoţi ţarului Boris Mihail I al Bulgariei, Sinodul convocat la Constantinopol l-a excomunicat pe papă.

A doua fază a schismei (schisma propriu-zisă) s-a petrecut în prima jumătate a secolului al XI-lea pe fundalul disputei dintre papa Leon IX şi patriarhul Mihai Celularie. Conflictul a apărut pentru Sicilia, unde interesele Bizanţului ortodox se ciocneau cu cele ale papei şi ale monarhilor din Apus.

Împăratul Constantin al IX-lea Monomahul, dorind să îm-pace lucrurile a hotărît convocarea unui sinod la Constanti-nopol. Papa Leon al IX-lea a trimis o delegaţie condusă de cardinalul Humbert, un om mîndru şi îngîmfat, cunoscut pentru faptul că nu-i suferea pe greci. Problemele în litigiu urmau să fie discutate în cadrul unui sinod. Pierzîndu-şi răb-darea, Humbert a compus, fără autorizarea papei, un act pe care l-a aruncat în ziua de 16 iulie 1054, la începutul Litur-ghiei, pe masa altarului din Biserica Sfînta Sofia. În acest act, el i-a afurisit (exclus din rîndul Bisericii) pe clericii şi cre-dincioşii Bisericii Ortodoxe, aducînd învinuiri neîntemeiate. Delegaţii papali au plecat apoi în grabă de la Constantinopol. După 8 zile, patriarhul Mihail Celularie a făcut acelaşi lucru în faţa unui sinod. Contemporanii acelor zile n-au acordat mare importanţă acestor evenimente, pentru că lumea creş-tină era obişnuită cu frecventele divergenţe dintre Roma şi Constantinopol. Din păcate, această ruptură durează pînă în zilele noastre. Singura modificare survenită a fost „Declara-ţia comună" citită concomitent la 7 decembrie 1965 în cele două centre (Roma şi Constantinopol), prin care s-au ridicat reciproc anatemele care au provocat Schisma cea mare din 1054. Totuşi, au rămas deosebirile de ordin dogmatic, cultic şi canonic.

Urmările schismei

- Separarea statelor catolice de cele ortodoxe, atît din punct de vedere teologic, cît şi politic.
- Slăbirea unităţii creştinilor.

Idei esenţiale

9

Motivele rupturii dintre cele două mari Biserici:

„...Dincolo de răceala sufletească dintre cele două Biserici,

dincolo de patimile polemice şi slăbiciunile omeneşti, dincolo de diferenţele dogmatice, cultice şi discipli-nar-canonice, adevăratul motiv al dezbinării religioase din 16 iulie 1054, îl constituie pretenţia papilor lajurisdicţia univer-sală asupra întregii Biserici de Apus şi Răsărit, la care papii de la Roma n-au renunţat şi nu vor să renunţe nici astăzi".

Pr. Prof. Dr. Ioan Rămureanu, Istoria Bisericească Universală

Învăţăturile Sfintilor Părinţi

Latinii nu doar că au făcut multe fărădelegi, ci au ajuns pînă la o asemenea îndrăzneală încît au intro-dus învăţătură mincinoasă chiar în Simbolul de cre-dinţă, spunînd că Duhul Sfînt purcede nu numai de la Tatăl, ci şi de la Fiul (filioque), şi prin această schimbare au schimonosit învăţătura fundamentală despre Sfînta Treime.

Sfîntul Fotie al Constantinopolului (820-891)

I-am respins de la noi pe latini nu din altă pricină decît că sînt eretici. Latinii nu numai că sînt schismatici, ci sînt şi eretici... Aşa, fraţilor, fugiţi de schimbările introduse de către latini.

Sfîntul Marcu din Efes (+1457)

Lectură

Sfîntul Ignatie Breanceaninov (1807-1867) afir-mă: „Papalitatea este o erezie ce a cuprins Apusul, de la care au răsărit, asemenea crengilor din trunchi, învăţăturile protestante. Papalitatea îşi asumă însu-şirile Domnului Hristos şi prin aceasta Îl respinge pe Hristos. Papa este idolul catolicilor; el este divinitatea lor. Din cauza acestei mari rătăciri, harul Domnului s-a retras de la catolici; ei s-au predat diavolului — acestui mare inventator al ereziilor. În această stare de întunecare a minţii ei au schimonosit unele dogme şi taine bisericeşti, iar Sfînta Liturghie au lipsit-o de cea mai însemnată parte, aruncînd din cuprinsul ei epicleza (Rugăciunea de invocare a Duhului Sfînt). Nici o erezie nu evi-denţiază aşa direct trufia, cruzimea şi ura faţă de oameni".

Apusul, despărţindu-se de Răsărit, prin căderea în erezie, a împrumutat învăţăturile şi viaţa păgînă; din acest moment, învăţăturile contrare (ostile) Bisericii Ortodoxe, învăţăturile viclene, deformate, hulitoare s-au înmulţit la infinit".

Dicţionar

Schismă - sciziune în interiorul unei Biserici; refuzul de a se supune unei conduceri oficiale; adoptarea unor dogme şi a unui ritual propriu.

Primat papal - dogmă a Bisericii Apusene potrivit căreia papa deţine supremaţia în Biserică; în Biserica de Răsărit, patriarhul, ca orice episcop era supus Sinodului şi nici o hotărîre dogmatică (învăţătură de credinţă) nu putea fi concepută fără a se recurge la Sinod.

Filioque - dogmă a Bisericii Apusene (Romano-Catolice) care susţine că Duhul Sfînt purcede „şi de la Fiul". Acest adaos l-a introdus în Simbolul de credinţă

Niceo-constantinopolitan, Biserica Apuseană.

Azimă - pîinea nedospită folosită la Sfînta Împărtăşanie în Biserica din Apus, spre deosebire de pîinea dospită folosită la Sfînta Împăr-tăşanie în Biserica din Răsărit.

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Enumeră cauzele politice şi religioase care au provocat Schisma cea mare din 1054.

2. Stabileşte corespondenţa dintre elementele din coloanele A şi B prin trasarea unei săgeţi între cuvintele care au legătură între ele.

Coloana A	**Coloana B**
Leon al IX-lea	
Ioan al IV-lea Postitorul	
Leon al III-lea	
Fotie	
Mihail Celularie	

a fost excomunicat de papa Nicolae I
a protestat faţă de adaosul „Filioque"
patriarh în momentul marii schisme
papă în momentul marii schisme
§i-a luat titlul de patriarh ecumenic

3. Evidenţiază consecinţele pe termen scurt şi pe termen lung ale marii schisme din 1054.

Bibliografie

1. Prof. Florin Boldea, *Religie creştin-ortodoxă, clasa a VII-a,* Editura Corvin2003, p. 36-39.
2. Pr. Prof. Ioan Rămureanu, *Istoria Bisericească Universală,* vol. II, Bucureşti 1993.
3. H. B. BacHAbeB,*Hataa eepa. TJpaeoaiaeue uMUpoemepejiuzuu,* MocKBa, , 2003, p. 83-87.

9. încercări de unire a celor două Biserici în secolele următoare

După marea schismă, contactele dintre cele două biserici nu au lipsit, dar au fost influenţate foarte mult de raporturile din-tre Apus şi Răsărit. Înainte de cruciada a I V-a, Papa Inocenţiu al III-lea a cerut bizantinilor să realizeze unirea celor două Biserici. Însă în timpul cruciadei, latinii au cucerit şi jefuit în mod barbar Constantinopolul. Au desfiinţat Imperiul Bizantin

şi au creat Imperiul Latin de Răsărit, instalînd şi un Patriarh latin. Aristocraţia şi clerul ortodox s-au refugiat la Niceea unde s-a instalat şi Patriarhia ecumenică. În timpul Imperiului grec de la Niceea au existat unele încercări de unire în contextul în care se urmărea plecarea latinilor din Constantinopol.

După alungarea latinilor din Constantinopol, împăratul Mi-hail al VIII-lea Paleologul a intrat în tratative de unire biseri-cească pentru a evita formarea unei noi coaliţii împotriva Bi-zanţului. Papa Grigore al X-lea a fructificat momentul, arătînd că unirea Bisericii sub autoritatea Romei era singura salvare a Bizanţului. Împăratul a trimis la sinodul de la Lyon o delegaţie care să încheie unirea, fără să accepte adaosul Filioque. Sino-dul a acceptat condiţia şi trimişii Răsăritului au depus jură-mîntul de unire la 6 iulie 1274. Unirea însă nu s-a putut aplica datorită resentimentelor grecilor. După moartea împăratului, noul suveran (Andronic al II-lea Paleologul) a renunţat la uni-re datorită opoziţiei clerului şi poporului.

O altă încercare de unire a avut loc în 1418 în contextul creşterii pericolului turcesc. O importantă delegaţie răsăritea-nă a participat la consiliul de la Constanz (în Germania), care s-a încheiat fără nici un rezultat. Domnitorii Mircea cel Bătrîn şi Alexandru cel Bun au avut şi ei reprezentanţi (prima parti-cipare a romînilor la un congres internaţional).

În situaţia în care presiunea turcilor devenea tot mai mare, Bizanţul a

cerut din nou ajutor Apusului, oferind din nou Unirea Bisericilor. O delegaţie de aproape 700 de persoane în frunte cu împăratul Ioan al VIII-lea Paleologul a plecat spre Italia. Sinodul a avut loc la Ferrara-Florenţa, în 1438-1439. Discuţiile s-au purtat asupra a 4 puncte care deosebeau cele două Biserici (numite cele 4 puncte florentine):

1. Dogma purcederii Sfîntului Duh sau „Filioque"; 2. Doc-trina despre purgatoriu; 3. Uzul de a săvîrşi Sfînta Euharistie cu pîine nedospită sau azimă; 4. Primatul Papal. Majoritatea delegaţiei răsăritene a acceptat aceste puncte de unire făcînd

concesii imense faţă de dreapta credinţă. Patriarhul Iosif al II-lea a trecut la cele veşnice la 10 iunie 1439 şi împăratul a condus discuţii cosultîndu-se numai cu cei favorabili unirii. Singurul succes al grecilor a fost evitarea printr-o formulare abilă a recunoaşterii primatului papal în Biserica universală. La 6 iulie 1439 a fost proclamată oficial Unirea celor două Biserici. Acest decret de unire a rămas pînă azi doar un simplu document în dosarele Vaticanului şi a fost ultima încercare de împăcare între cele două Biserici, încercare dictată de perico-lul cuceririi Constantinopolului de către turci.

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Răspunde la întrebări:
   - Cum s-au comportat cruciaţii în Constantinopol?
   - Din ce motive Bizanţul a încercat să accepte Unirea Bisericilor?
   - Ce eveniment a oprit încercarea de împăcare a celor două Biserici? 2. Stabileşte corespondenţa dintre elementele din coloanele A şi B prin trasarea unei săgeţi între cuvintele care au legătură.

Coloana A	**Coloana B**
Andronic al II-lea Paleologul	
Ioan al VIII-lea Paleologul	
Ferrara	
Constanz	
Grigore al X-lea	

Florenţa
a renunţat unirea de la Lion
a condus delegaţia pentru Florenţa
zicea că unirea e salvarea Bizanţului
Germania

3. Identifică cauzele pentru care încercările de unire a celor două Biserici nu s-au putut realiza.

Bibliografie

Prof. Florin Boldea, *Religie creştin-ortodoxă,* clasa a VII-a, Editura Cor-vin 2003.

Pr. Prof. Ioan Rămureanu, *Istoria Bisericească Universală,* volumul II, Bu-cureşti 1993.

10. Căderea Constantinopolului sub turci - 1453

După distrugerea Constantinopolului de către cruciaţi şi in-staurarea Imperiului Latin de răsărit, Bizanţul a intrat într-o criză profundă din care nu a mai putut ieşi nici după alunga-rea latinilor. Cel mai mare pericol a venit din partea turcilor otomani, care pătrunseseră în Asia Mică în contextul luptelor pentru tron din Imperiul Bizantin. Sultanul Murad I a mutat capitala la Adrianopol, în Europa pentru a-şi putea continua expansiunea. Popoarele balcanice (albanezii, bulgarii, sîrbii) au căzut sub dominaţie turcească. În 1430, turcii cuceresc Tesaloni-cul, al doilea oraş din Imperiul Bizantin. Iancu de Hunedoara, voievodul Transilvaniei, organizează o campanie, în sudul Dună-rii, dar se opreşte din lipsa ajutoarelor. Sesizînd pericolul, creşti-nii (în rîndul cărora au luptat şi ostaşii lui Iancu de Hunedoara şi cei din Ţara Romînească) organizează o cruciadă antiotomană, dar sînt învinşi la Varna, în 1444. O nouă încercare a lui Iancu se soldează cu înfrîngerea de la Cîmpia Mierlei în Serbia.

Noul sultan, Mahomed al II-lea (1451 - 1481), şi-a propus cucerirea Constantinopolului, întrucît Imperiul Bizantin s-a restrîns la o mică zonă din jurul capitalei sale. Acesta era mă-cinat de neînţelegerile creştinilor, de luptele pentru tron şi descurajat de indiferenţa statelor apusene, care nu şi-au dat seama sau nu au vrut să conştientizeze ameninţarea turcilor. Papa Nicolae al V-lea nu a voit să trimită nici un ajutor pînă nu se confirma oficial unirea Bisericilor.

În dimineaţa zilei de 5 aprilie 1453, turcii încep asediul ora-şului. Acesta era apărat pe uscat de ziduri groase şi pe mare de golful Cornul de Aur, a cărui intrare era închisă printr-un mare şi gros lanţ ce nu permitea intrarea corăbiilor duşma-ne. Populaţia oraşului era de 50.000 de oameni, din care doar 5.000 erau luptători. La apărarea oraşului au participat însă toţi locuitorii lui: inclusiv copiii şi călugării.

Primele atacuri au fost respinse, iar flota turcă a fost înfrîntă. Turcii au reuşit însă să treacă o parte a flotei pe uscat pe poduri de lemn şi au intrat în

port plutind pe scînduri. Avantajul creat a permis sultanului să declanşeze asaltul general pe 29 mai.

În noaptea dinaintea asaltului, autorităţile în frunte cu împăratul au asistat la o liturghie solemnă, la care s-au împărtăşit cu toţii şi apoi au plecat să apere oraşul. Între orele 1 şi 2 noaptea, turcii au atacat din trei părţi concomitent. Tunurile lor au reuşit să facă o spărtură mare unei porţi de la intrare. Rezistenţa locuitorilor a fost eroică, dar au fost înfrînţi. A doua zi, Mahomed al II-lea şi-a făcut intrarea triumfală în oraş, a pătruns în Biserica Sfînta Sofia, pe care a decla-rat-o moschee. Abia din 1924 a fost declarată muzeu.

Căderea Constantinopolului a constituit una din marile tra-gedii ale istoriei. Acesta a fost marele centru de răspîndire a creştinismului şi a civilizaţiei în spaţiul Mediteranei orientale.

Timp de mai bine de o mie de ani, Imperiul Bizantin a fost campionul creştinătăţii contra islamului, apărătorul civilizaţiei contra barbariei, educatorul Orientului slav, după ce a făcut să se simtă influenţa sa pînă în Occident. În viaţa sa de peste un mileniu, Bizanţul a propagat creştinismul, l-a apărat de erezii, a contribuit la stabilirea dogmelor fundamentale ale creştinismu-lui prin cele şapte Sinoade Ecumenice.

Moştenirea sa religioasă şi culturală nu s-a pierdut, însă, ci a fost preluată de popoarele ortodoxe din zonă.

Află mai mult

File din istoria Constantinopolului

Constantinopolul este situat între două mări: Ma-rea Neagră şi Marea Marmara. În anul 320, împăratul Constantin cel mare l-a instituit capitală a Imperiului Roman.

Iată istoria acestui oraş. În anul al 13-lea al domniei, Împăratul Constantin a hotărît să-şi înalţe un oraş în cinstea sa. Venind în Bizanţ a văzut aici un peisaj frumos: şapte coline şi două mări. Îm-

păratul a poruncit să se măsoare teritoriul şi să se înceapă lucrări-le de construcţie. În toiul lucrărilor a ieşit din pămînt un şarpe şi s-a îndreptat spre locul unde se petreceau lucrările, deodată un vultur s-a coborît repede şi a înşfăcat şarpele ridicîndu-se cu el în aer. Peste un timp şarpele s-a încolăcit în jurul gîtului vulturului şi l-a biruit. Fără puteri, vulturul a căzut cu tot cu şarpe. Atunci au alergat oamenii şi l-au eliberat pe vultur. Văzînd această întîm-plare, împăratul a chemat pe învăţaţii şi tîlcuitorii săi şi le-a spus să-i tălmăcească ce-ar fi însemnînd toate acestea. După puţin timp învăţaţii i-au spus: "Locul acesta se va numi cele Şapte Coline şi se va proslăvi în toată lumea prin frumuseţea sa. Dar deoarece se află între două mări, va fi supus atacurilor din partea duşmanilor. Vulturul este semnul creştinilor, iar şarpele - al musulmanilor. Şi precum şarpele l-a doborît pe vultur, tot aşa musulmanii îi vor birui pe creştini; însă precum oamenii au omorît pe şarpe şi au eliberat vulturul, tot aşa în cele din urmă creştinii îi vor înfrînge pe musulmani şi iarăşi oraşul va fi al lor". Auzind aceasta, împă-ratul s-a

întristat şi a poruncit să fie scrisă prezicerea.

Împăratul a hotărît să-şi construiască oraşul şi să-l înfrumuseţeze astfel încît acesta să fie mai strălucitor decît Roma. Şi a reuşit: zidu-rile înalte, palatele luxoase, construcţii înfrumuseţate cu marmură - totul strălucea şi uimea întreaga lume. Cu timpul, Constantino-polul s-a transformat într-o capitală măreaţă a Imperiului de Ră-sărit, adică a Bizanţului. Acest oraş a devenit locul triumfului creş-tinismului. Cea mai mare sfinţenie a oraşului era catedrala „Sfînta Sofia", care a fost înălţată de către Împăratul Iustinian în cinstea Înţelepciunii dumnezeieşti. Pereţii catedralei, atît cei interiori cît şi cei externi, erau din marmură albă. Scările - din pietre preţioase. Însăşi clădirea era foarte înaltă şi masivă. La zidirea catedralei au participat 10.000 de lucrători. Cînd a venit timpul să facă presto-lul, după multe cugetări au hotărît să topească 70 de feluri de pie-tre preţioase: aur, argint, smaralde, chihlimbar, perle etc. şi această compoziţie să fie turnată în forme speciale. Cînd au terminat au vă-zut că prestolul (Sfînta Masă) iradia în jur culori diferite, fiind de o

frumuseţe neobişnuită. Podeaua din altar a fost acoperită cu argint curat. Amvonul a fost şi el acoperit cu aur, argint, pietre scumpe, iar deasupra a fost înălţată o cruce de 100 kg de aur. Iată cum arăta cea mai frumoasă şi mai scumpă catedrală din lume, pe care turcii au transformat-o în moschee. În zilele noastre aici se află un muzeu.

În Constantinopol s-au ridicat numeroase biserici în care se păstrau icoane, obiecte sfinte, moaştele sfinţilor şi alte relicve creştine. Iată cîteva dintre ele:

1. În biserica Preasfintei Născătoare de Dumnezeu se păstra o mahramă cu chipul Domnului Iisus Hristos nescris de mînă. Ea a fost trimisă de către Însuşi Domnul Iisus regelui Avgar. Chipul Domnului S-a imprimat pe mahramă în mod minunat: Domnul Hristos Şi-a şters faţa şi pe mahramă a rămas chipul Lui.
2. Scrisoarea scrisă de către Domnul Iisus adresată regelui Avgar.
3. Vasul în care Domnul a spălat picioarele ucenicilor; o parte din Crucea Domnului şi obiectele care au fost folosite la Răstignirea Lui: cununa de spini, biciul, buretele, hlamida, pînza în care a fost înfăşurat şi pus în mormînt.
4. O parte din veşmintele Maicii Domnului, brîul Ei, încălţămintea.
5. Mîna şi capul Sfîntului Ioan Botezătorul, toiagul lui Moise (cel cu care a despărţit Marea Roşie), o parte din haina proorocului Ilie. Capul Sfîntului Apostol Pavel, lanţurile lui. Mîna Apostolului Andrei. Moaştele Sfîntului Panteleimon.

În catedrala „Sfînta Sofia" se afla:

1. O bucată de pînză în care a fost înfăşurat Pruncul Hristos, aurul care I-au adus magii. Într-un vas se păstrează Sîngele Domnului.
2. În partea dreaptă a bisericii se păstra icoana Maicii Domnului în faţa căreia s-a rugat Cuvioasa Maria Egipteanca înainte de a se duce în pustiu.

În Constantinopol se aflau numeroase instituţii de învăţă-mînt, mai mult de 50 de biblioteci publice în care se păstrau numeroase cărţi şi manuscrise.

Aproape toţi istoricii greci, care descriu cum a avut loc cu-cerirea Constantinopolului, istorisesc următoarea întîmplare.

Cînd Mahomed a intrat în catedrala „Sfînta Sofia", aici se slu-jea Sfînta Liturghie şi se cînta Imnul Heruvic. Deodată, o mînă nevăzută a închis uşile împărăteşti ale altarului. Zidul altarului s-a deschis şi în el a intrat preotul care ţinea Sfîntul Potir şi alţi slujitori. De atunci nimeni nu îndrăzneşte să pătrundă în altar. Se prezice că atunci cînd Constantinopolul va fi eliberat de sub turci, preoţii vor ieşi din zid şi vor termina Liturghia. Această prezicere o respectă chiar şi turcii. În anul 1849, cînd efectuau reparaţia catedralei, nimeni dintre turci n-a îndrăznit să fărîme uşile altarului şi să intre. Turcii recunosc şi spun că în Coran este scris faptul că Constantinopolul va fi cucerit de către creştini. Oraşul va fi eliberat de un popor nordic, şi toţi recunosc în el poporul rus. Cînd Constantinopolul va fi al creş-tinilor, acesta este încă un semn că sfîrşitul lumii se apropie.

Ce au făcut turcii după cucerirea Constantinopolului?

„Trei zile după cucerire, sultanul a dat drumul flotei, fiecare vas să plece în ţinutul şi oraşul său, încărcat, de mai să se scufunde. Iar încărcătura ce era? Veşminte de mare preţ, vase de aur, argint, aramă şi cositor, cărţi fără de număr; robi, preoţi şi laici, şi călugă-riţe, şi călugări. Şi era văzut, în mijlocul barbarilor, pe unul purtînd sacos arhieresc, altul încins cu patrafir de aur, odăjdii cu mielul lui Dumnezeu, ţesute în fir de aur, în loc de păturі pe cai. Alţii şezînd la ospeţe, şi cu sfintele discuri înaintea lor, mîncau diferite fructe şi beau vin din sfintele potire. Cărţile de-a valma, întrecînd orice număr, încărcate în căruţe, le-au împrăştiat pretutindeni în Apus şi Răsărit. Pentru un galben erau vîndute zece cărţi, scrieri de Aristotel, Platon, teologice şi orice fel de altă carte. Evanghelii cu podoabe de tot felul peste măsură, după ce desfăceau aurul şi argintul, unele le vindeau, altele le aruncau. Icoanele le puneau pe foc şi fierbîndu-şi cărnurile la flacăra aprinsă, mîncau".

Cronicarul bizantin Ducas, *Istoria turco-bizantină*

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Răspunde la întrebări:
• Care au fost cauzele ce au determinat căderea Constan-tinopolului sub dominaţie otomană în 1453?
• Ce strategie au folosit turcii pentru a cuceri Constantinopolul?
• Cum s-au comportat turcii după cucerirea Constantinopolului? 2. Stabileşte corespondenţa dintre elementele din coloanele A şi B prin trasarea unei săgeţi între cuvintele care au legătură între ele.

Coloana A **Coloana B**

1444
1453
1430
Mahomed al II-lea
Murad I

mută capitala la Adrianopol Cruciada de la Varna Cuceritorul Constantinopolului este cucerit Constantinopolul este cucerit Tesalonicul

3. Numeşte consecinţele cuceririi Constantinopolului

Bibliografie

1. Prof. Florin Boldea, *Religie creştin-ortodoxă,* clasa a VII-a, Editura Corvin 2003, p. 36-39.
2. Pr. Prof. Ioan Rămureanu, *Istoria Bisericească Universală,* volumul II, Bucureşti 1993.
3. *Cnoeo o Kouuuue mupa*, MocKBa, 2005, p. 29-45.
4. B. B. ApximoB, *Bu3aumuucKue npoopouecm&a o cydtde IJaptzpada, Yla*AOMHHK, MocKBa, 2002, p. 29-40; p. 84-90.

11. Reforma Protestantă
(secolul al XVI-lea)

La începutul secolului al XVI-lea, Biserica catolică era într-o criză profundă, datorită unor cauze multiple, care i-au slăbit au-toritatea. Acestea au fost:

- cauze religioase: unii Papi, cardinali sau episcopi nu erau mo-dele de moralitate şi scandalizau pe credincioşi cu purtarea lor imorală. La acestea se adăuga şi lăcomia după avuţie, care s-a manifestat prin tot felul de taxe, nepotism (acordarea de favoruri rudelor sau prietenilor, în special prin numirea şi promovarea lor în funcţii) şi simonie (păcat care constă în încercarea de a cumpă-ra cu bani puterea harului apostolic sau preoţesc);
- cauze economice: Biserica catolică era cel mai mare proprietar de pămînturi;
- cauze politice: rivalitatea dintre principii germani şi italieni şi creşterea sentimentului naţional;
- cauze culturale: umaniştii Renaşterii au sesizat diferenţa dintre Biserica din zilele lor şi cea din primele veacuri creştine, săracă, dar virtuoasă.

Necesitatea unei schimbări a fost susţinută răspicat de Martin Luther (1483-1546, Germania) un călugăr german cu studii teo-logice (inclusiv doctoratul) şi filosofice. Prilejul revoltei lui Luther l-a constituit predicarea indulgenţelor (iertarea păcatelor imediat şi sigur în funcţie de suma de bani dată de păcătos) de către că-lugării dominicani. În ajunul sărbătorii Tuturor Sfinţilor, Luther trimite un protest alcătuit din 95 de teze în care critică Papalitatea. Reacţia Papei nu l-a impresionat, arătînd că afară de Sfînta Scrip-tură, nimeni nu este infailibil (cineva care nu poate greşi, care nu se poate înşela). Considerat eretic, Luther s-a adresat poporului german făcîndu-şi mulţi adepţi. Fiind protejat de nobili, el a tra-dus Biblia în limba germană. Ideile lui Luther s-au extins rapid în Germania şi în ţările din nordul şi centrul Europei (inclusiv în Transilvania). La îndemnul împăratului catolic Carol Quintul din 1529 adresat statelor aderente la lutheranism, acestea au protes-tat solemn (de aceea lutheranii sînt numiţi şi protestanţi).

Afară de Luther au apărut şi alţi reformatori Urlic Zwingli (El-veţia, partea germană) şi Jean Calvin (Elveţia, partea franceză) Biserica Lutherană sau protestantă se mai numeşte şi Evanghe-lică, fiindcă are la bază doar Sfînta Scriptură. Cele trei învăţături protestante principale sînt: sola fidae (mîntuirea numai prin cre-dinţa omului); sola gratia (mîntuirea numai prin har); sola scrip-

tura (singurul izvor al revelaţiei divine este numai Sfînta Scriptu-ră). Lutheranismul a redus numărul celor 7 taine numai la trei: Botezul, Euharistia şi Pocăinţa. De asemenea, protestanţii de toa-te ramurile, nu acceptă cultul vechii biserici universale, cinstirea preacuratei Fecioarei Maria ca Născătoare de Dumnezeu, cinsti-rea sfinţilor îngeri şi a Sfinţilor, sărbătorile, cinstirea Sfintei Cruci ca obiect de cult, venerarea Sfintelor Icoane, a sfintelor moaşte şi vechile tradiţii legate de aceste sărbători.

Neştiind sau neputînd să se oprească, reformatorii în frunte cu Luther au ajuns la un creştinism desfigurat, abia perceptibil.

Sfat pentru viaţă

- Să păstrăm credinţa dreaptă a Bisericii Ortodoxe.
- Să nu o schimbăm şi să nu o părăsim pentru un cîştig sau ajutor material, nici pentru alte credinţe străine.
- Cine cade din dreapta credinţă a Bisericii Ortodoxe, se rupe de Hristos, de Sfinţi şi nu are mîntuire.

Învăţăturile Sfintilor Părinţi

? ? ?

Protestanţii lutherani au reuşit să se împartă în mai mult de şaptezeci de secte. Fiecare din ele afirmă că deţine adevărul... Dacă Luther şi Calvin ar fi cău-tat adevărul şi slava lui Dumnezeu dar nu pe a lor... atunci cînd au văzut rătăcirea şi abaterea de la dreapta credinţă a Bisericii Romano-Catolice, ei ar fi putut să vină în Biserica Ortodoxă. Dar iubirea de slavă i-a dus la rătăcirea lor şi a al-tora. Lutheranii n-au preoţie deoarece n-au episcopi, fiindcă, întemeietorul lor, Luther, n-a fost episcop şi deci n-a putut să transmită ucenicilor harul preoţiei.

Sfîntul Ambrozie de la Optina (1812-1891)

A fost o singură Biserică pe pămînt avînd credinţa adevă-rată. Dar a venit ispita: papa cu adepţii lui s-au pasionat de

înţelepciunea deşartă şi a căzut de la Adevărata Biserică şi credinţă. Aceasta este prima treaptă de cădere în minciună şi întuneric. Apoi papismul a dat naştere la protestantism, care încrezîndu-se în înţelepciunea deşartă, s-a rupt de credinţa papistă. Aceasta este treapta a doua spre minciună şi întuneric. De la protestanţi s-au născut tot felul de alte secte. Aceasta este treapta a treia de cădere...

Nici la papişti, nici la protestanţi, nici la anglicani nu este adevărul dumnezeiesc. El se află doar în Biserica Ortodoxă.

Lectură

De ce îngăduie Dumnezeu să vină asupra Dreptei Credinţe atîtea urgii şi necazuri, pe cînd pe eretici, sectanţi şi păgîni îi lasă să se bucure de tihnă şi de pace? De ce?, întreabă Sfîntul Ioan Gură de Aur şi tot el răspunde îndată:

"Aşa, ca să vezi slăbiciunea păgîneştii şi ereticeştii credinţe, care se descompune de la sine, fără să o atace nimeni, şi ca să vezi tăria Adevăratei credinţe care, lovită, scuipată, şi pururea însîngerată fiind din toate părţile, îndură totul cu pace şi chiar creşte şi se în-mulţeşte sănătoasă în pofida tuturor vrăjmaşilor. De aceea, în dis-cuţiile cu sectanţii şi păgînii, destul este să le arătăm că Ortodoxia, supusă veşnic prigonirilor pînă la ucidere şi sînge, veşnic a rămas deasupra şi biruitoare, chiar cînd întrega lume s-a pornit împo-triva ei. Sfîntul Isaac Sirul zice: „Minunata dragoste de oameni a lui Dumnezeu se vede atunci cînd omul se află în primejdii mari şi în chinuri pasibile să-i zdruncine nădejdea. De abia atunci se arată pe faţă puterea lui Dumnezeu pentru mîntuirea oamenilor. Căci omul niciodată nu recunoaşte puterea lui Dumnezeu atunci cînd petrece mereu în linişte şi libertate".

Sfîntul Nicolae Velimirovici, Episcopul Ohridei şiJicei

Dicţionar

Infailibil - cineva care nu poate greşi, care nu se poate înşela.
Reformă - mişcare religioasă, apărută în prima jumătate a secolului al XVI-lea care a dus la destrămarea Bisericii; modificare a unor stări de lucru.

Indulgenţă - conform învăţăturii catolice indulgenţa este iertarea tota-lă sau parţială a păcatelor, pe care Biserica Catolică o acordă credincio-şilor ei în schimbul unei sume de bani. Indulgenţele iartă pedeapsa vre-melnică şi nu vina (pentru care este nevoie de dezlegare sacramentală la spovedanie). Indulgenţele nu sînt recunoscute de Biserica Ortodoxă.

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Precizează locul apariţiei reformei.
2. Menţionează principalele cauze care au contribuit la apariţia reformei în Biserica Catolică.
3. Enumeră numele marilor reformatori apuseni.
4. Precizează urmările reformei.
5. Scrie o compunere în care să argumentezi de ce schisma din 1054 cît şi Reforma au dus la slăbirea unităţii creştine.

Bibliografie

1. Pr. Prof. Ioan Rămureanu, *Istoria Bisericească Universală,* volumul II, Bucureşti, 1993.
2. Boldea Florin, *Religie creştin-ortodoxă,* clasa a VII-a, Editura Corvin, 2003.
4. Sfîntul Nicolae Velimirovici, *Proloage de la Ohrida,* vol I, Editura Egumeniţa, 2005, p. 738.
5. H. B. BacHAbeB, *Hataa eepa. TJpaeoaiaeue u MUpoemepejiuzuu,* MocKBa, KoB^er, 2003, p. 88-91.

12. Culte religioase după reformă

Protestantismul, apărut în secolul al XVI-lea în cadrul Bi-sericii Romano-catolice, a dat naştere unei Biserici reformate (Calvine) şi unei Biserice Luterane (Evanghelice), care au pă-truns şi în ţara noastră. Mai tîrziu s-au răspîndit şi curentele neoprotestante, alte secte, erezii şi mişcări „paracreştine".

Baptiştii au apărut aproximativ în anul 1530;

Numele: *baptisto*= afund (afundarea la botez); susţin că bo-tezul trebuie împărtăşit doar adulţilor.

Întemeietor: J. Smith, pastor puritan (s-a botezat a doua oară prin turnare).

Răspîndire: baptiştii englezi, apoi baptiştii americani, bap-tiştii germani etc.; sînt peste zece feluri de baptişti; din Unga-ria au pătruns şi în Ţările Româneşti.

Baptiştii editează ziare, reviste, au seminarii, facultăţi etc.

• Ei se adună în „Casele de rugăciuni", avînd un cult simplificat: predici, rugăciuni, cîntece.

• Sînt împotriva Sfintelor Icoane, a Sfintei Cruci, a Sfintelor moaşte, a cinstirii Maicii Domnului şi a Sfinţilor.

• Botezul îl dau printr-o cufundare, numai celor vîrstnici.

• Nu recunosc ierarhia bisericească.

• Nu au rugăciuni şi pomeniri pentru cei morţi.

• Nu folosesc obiecte şi simboluri liturgice.

• Nu recunosc Sfînta Tradiţie şi cele şapte Taine etc. **Adventiştii** apar aproximativ în 1800.

Numele: adventus=venire (sînt preocupaţi de stabilirea da-tei celei de-a doua veniri a Domnului).

Întemeietor: W. Miller (fermier din America). Neavînd pu-tere pentru înţelegerea Bibliei, a scos din ea o rătăcire: venirea a doua va fi între 1.03.1843 şi 1.03.1844, cînd Hristos va înte-meia o împărăţie de o mie de ani (milenism). Dar a mărturisit public greşeala (i-a îndemnat pe adepţii săi să treacă la baptişti şi a urmat scindarea adventiştilor în numeroase grupări. Azi sînt două grupuri mai importante:

a) Adventiştii de ziua a şaptea (ei au fixat pe rînd, că sfîrşitul lumii va fi în anii 1845, 1849, 1851). La români au pătruns pe la sfîrşitul secolului al XIX-lea, printr-un fost preot romano-catolic, M. Czehovski, din regiunea Piteşti.

• Ei susţin că sîmbăta este pecetea şi semnul lui Dumnezeu (deci, „ţine sîmbăta", spun ei).

b) Adventiştii reformişti (mişcarea reformistă a adventiştilor de ziua a şaptea): Margareta Rosen din Los Angeles s-a separat de prima grupare şi a propus reforme. De pildă, ea a propus ca adventiştii adevăraţi să nu pună mîna pe arme pentru a ajuta statele în război. La români mişcarea a fost adusă de sol-datulKremer (1918).

Penticostalii apar după anul 1900 cu denumirea Biserica lui Dumnezeu apostolică.

Nume: Penticosti (grecesc) = Cincizecime. Ei susţin că toţi membrii au botezul cu Duhul Sfînt şi cu foc pe care l-au primit asemenea Apostolilor la Cincizecime. Ca semn al pogorîrii Du-hului Sfînt, ei emit bolboroseli fără sens, numindu-le pe aces-tea glosolalie sau vorbire în limbi (susţinînd că ele sînt identice cu ceea ce au trăit Sfinţii Apostoli la Cincizecime). Au mai fost numiţi „Tremurători" din cauza tremurăturilor pe care le ma-nifestă sub pretinsa influenţă a Sfîntului Duh.

Întemeiere: Pastorul baptist Carol Parham, după 1900, în America, a început să propovăduiască rătăcirea că Sfîntul Duh se revarsă din nou cu putere la a doua pogorîre a Sa.

• Doctrina este asemănătoare celei baptiste, diferenţiinduse prin accentul pus pe „pogorîrea" Sfîntului Duh asupra lor.

• Acordă o mare importanţă „vorbirii în limbi" susţinînd că cel care a primit „botezul Duhului Sfînt" vorbeşte fără vreo legătură cu mintea sa.

• Puterea Duhului Sfînt se manifestă în ei inclusiv prin profeţie şi darul vindecării minunate.

• Au apărut foarte multe grupări penticostale: Adunarea lui Dumnezeu, Biserica lui Dumnezeu, Biserica internaţională a Evangheliei, Biserica Baptistă Penticostală a Voii Libere etc.

În Ţările Româneşti a pătruns direct din America, prin cîţi-va români şi chiar printr-o revistă a lui P. Budeanu, „Vestitorul Evangheliei".

În secolul nostru, noile secte conţin elemente de credinţă ale mai multor religii, iar „urmele de creştinism" nu mai sea-

mănă deloc cu învăţătura Bisericii Ortodoxe. Cîteva dintre no-ile mişcări religioase ale secolului al XX-lea, pătrunse şi în ţara noastră, sînt: Martorii lui Iehova, Mormonii, Copiii Domnu-lui. Se întîlnesc şi secte orientale: Bahai, Meditaţie transcen-dentală ş.a.

Sfat pentru viaţă

Biserica Ortodoxă ne învaţă să păstrăm credinţa noastră dreaptă, să nu o schimbăm şi să nu o părăsim pentru un cîştig material de moment sau pentru cre-dinţe străine, pentru că procedînd astfel, ne rupem de Hristos şi ne pierdem sufletul.

Cuvînt din Sfînta Scriptură

„...Se vor ridica hristoşi mincinoşi şi prooroci min-cinoşi şi vor da semne mari şi chiar minuni, ca să amăgească, de va fi cu putinţă, şi pe cei aleşi" (Matei 24, 5-24).

Dicţionar

Sectă - grup religios care se rupe, se separă de Biserică prin falsificarea Bibliei şi a învăţăturii creştine. *Erezie* - abatere de la credinţa dreaptă a Bisericii, o învă-ţătură greşită ce duce la ruperea de Biserică.

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Explică sensul cuvintelor erezie şi sectă.
2. Argumentează de ce în secte credincioşii îşi pierd su-

3. Numeşte cîteva secte care activează în ţara noastră.
4. Explică fraza: „Cine nu are Biserica de mamă, aceluia nici Dumnezeu nu-i este Tată".
5. Scrie o compunere pe tema: „Biserica Ortodoxă - corabia mîntuirii".
6.

13. Religia romano-catolică pînă la Conciliul II Vatican

După schisma din 1054, romano-catolicii au luat o direcţie total diferită de învăţătura Creştinismului primar, pornind pe calea modernismului şi al schimbării.

Pentru a fi pe placul conducătorilor politici, dar şi al papilor, romano-catolicii au introdus un şir de inovaţii în credinţă, în cultul religios şi în canoane, schimbări care contravin învăţăturii apostolilor şi Revelaţiei divine. Toate acestea se întîmplă din ca-uza tendinţei Vaticanului de a prelua conducerea întregii lumi creştine şi de a-i supune pe creştini, îndeosebi pe ortodocşi. Din a doua jumătate a secolului XX, politica romano-catolicilor s-a extins, propunîndu-şi să domine asupra tuturor religiilor lumii şi să devină „conducătorul duhovnicesc" al religiilor mondiale.

Invăţăturile noi introduse în credinţă de către romano-catolici pînă la Conciliul II Vatican (1962-1965)

- **Învăţătura despre primatul papal**

Această învăţătură declară că papa este „locţiitorul lui Hris-tos pe pămînt" şi „capul văzut al întregii Biserici", al tuturor creştinilor; el este cîrmuitorul „casei Dumnezeului Celui viu"; el deţine „puterea deplină, superioară şi universală".

Aceasta este o învăţătură greşită, deoarece toată puterea asupra Bisericii Creştine o are Domnul Iisus Hristos, Care este Capul Bisericii.

* **Învăţătura despre infailibilitatea papală**

Această învăţătură a apărut mai înainte, dar a fost ridicată la rang de dogmă şi declarată oficial în anul 1870. Conform acesteia, papa, fiind locţiitorul lui Hristos pe pămînt şi capul văzut al Bisericii, este fără de păcat şi are capacitatea de a nu greşi în învăţătura de credinţă şi morală.

Istoria, însă, a demonstrat că papii au greşit, ba mai mult,

unii papi au căzut în erezie, iar alţii corectau greşelile făcute de papii anteriori. Spre exemplu, papa Victor (192) accepta erezia montanistă; papa Marcellin (296-304) a intrat în capiştea zeiţei Vesta şi i-a adus jertfă; papa Zosima încuviinţa erezia pelagiană; papa Paul al III-lea (1534- 1549) a aprobat ordinul iezuiţilor, iar

papa Climent al XIV-lea (1769-1774) a desfiinţat acest ordin; papa Piu al VII-lea (1800-1823) a reîntemeiat ordinul iezuiţilor. Acestea sînt doar unele greşeli săvîrşite de papi, şirul lor poate fi continuat. Avînd în vedere aceste considerente, dogma despre infailibilitatea papală trebuie considerată erezie.

- **Învăţătura despre purcederea Duhului Sfînt (Filioque).**
- **Învăţătura despre păcatul strămoşesc.**
- **Învăţătura despre tezaurul meritelor prisositoare ale sfinţilor şi despre indulgenţe.**

Conform acestei învăţături, omul, pentru a se mîntui, are nevoie de mai multe fapte bune pentru a-şi răscumpăra păcatele săvîrşite. Numărul lor depinde de păcatele săvîrşite. Sfinţii au săvîrşit mai multe fapte bune decît au avut nevoie pentru mîntuirea lor, de ace-ea din prisosul faptelor bune ale sfinţilor se formează aşa-numitul "tezaur al meritelor prisositoare", iar papa are puterea de a le îm-părţi celor cărora nu le ajung fapte bune pentru mîntuire. Indul-genţele reprezintă eliberarea păcătoşilor de pedeapsa cuvenită pen-tru păcatele săvîrşite prin acoperirea păcatelor cu fapte bune din contul meritelor prisositoare ale sfinţilor. Indulgenţele au început să fie vîndute de către papă pentru anumite sume de bani. Ulterior s-a ajuns pînă la aceea că ele nu se vindeau numai pentru păcatele comise, d chiar şi pentru cele viitoare. Indulgenţele au stîrnit ne-mulţumire în sînul credincioşilor romano-catolici şi au fost motivul principal al izbucnirii protestantismului în secolul al XVI-lea.

Această învăţătură este greşită. Însuşi Mîntuitorul ne spune să ne pregătim toată viaţa pentru a dobîndi Împărăţia cerurilor: "...Cînd veţi face toate cele poruncite vouă, să ziceţi: Sîntem slugi netrebnice, pentru că am făcut ceea ce eram datori să facem" (Luca 17, 10).

Reieşind din greşelile învăţăturii romano-catolice, observăm

că credinţa ei este diferită de cea descoperită nouă de Dumne-zeu, îl abate pe om de la calea mîntuirii, îi depărtează pe credin-cioşi de la pocăinţă şi de aceea este o învăţătură greşită, eretică.

Schimbări introduse de romano-catolici în săvîrşirea Sfintelor Taine

După marea schismă, romano-catolicii au introdus schim-bări în săvîrşirea Sfintelor Taine:

- Lipsirea pruncilor de Taina Mirungerii, care se oficiază copiilor între vîrsta de 7-12 ani.
- Lipsirea pruncilor de Taina Împărtăşaniei pînă la atingerea vîrstei de 7 ani.
- Lipsirea mirenilor de Împărtăşirea cu Sîngele Domnului Hristos. La romano-catolici mirenii se împărtăşesc doar cu Trupul Domnului, spre deosebire de slujitorii bisericeşti care se împărtăşesc cu Trupul şi cu Sîngele Domnului. Această practică contravine învăţăturii Mîntuitorului Hristos Care S-a adresat poporului, spunîndu-le tuturor: "Dacă nu veţi mînca Trupul Fiului Omului şi nu veţi bea Sîngele Lui, nu veţi avea viaţă în voi. Cel ce mănîncă Trupul Meu şi bea Sîngele Meu are viaţă veşnică, şi Eu îl voi învia

în ziua cea de apoi... Cel ce mănîncă Trupul Meu şi bea Sîngele Meu rămîne întru Mine şi Eu întru el" (Ioan 6, 53-54; 56). Din cuvintele Mîntuitorului reiese că atît preoţii cît şi mirenii pot să se împărtăşească cu Trupul şi Sîngele Domnului.

Învăţăturile Sfintilor Părinţi

Latinii (romano-catolicii) s-au rupt de Biserică şi au căzut în bezna ereziilor şi rătăcirilor, zăcînd în ele fără nădejdea de a se mai ridica. Latinii nici nu sînt creştini.

Sfîntul Paisie Velicicovski (1722-1794) Pînă în prezent noi credem toţi într-un gînd în Simbolul de

Credinţă şi nu adăugăm nimic la el , ca să nu ne lipsim de mîn-tuire pentru un adaos mincinos, precum au făcut-o catolicii, lutheranii şi protestanţii.

Papiştii, recunoscînd că papa este capul Bisericii, l-au înăl-ţat pe el şi l-au situat în locul lui Hristos, iar pe Domnul Iisus L-au aşezat pe planul doi... O, mîndrie omenească! O, mîndrie demonică! Catolicii, spunînd că papa este capul Bisericii, au rămas fără Cap, adică fără Hristos.

Sfîntul Ioan din Kronştadt (1829-1908)

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Numeşte care sînt învăţăturile noi introduse în credinţă de către romano-catolici pînă la Conciliul II Vatican.
2. Argumentează de ce aceste învăţături sînt numite erezii de Biserica Ortodoxă.
3. Enumeră schimbările introduse de romano-catolici în săvîrşirea Sfintelor Taine.

Bibliografie

H. B. BacHAbeB, *Hataa eepa. npaeoaiaeue u MUpoeme penmuu,* MocKBa, KoB^er, 2003, p. 56-98.

14. Conciliul II Vatican şi învăţăturile lui

Conciliul II Vatican a avut loc între anii 1962-1965 şi a pri-mit denumirea de conciliu "modernist" şi „ecumenist". El a pus începutul unui nou curent în istoria religiei romano-catolică, precum şi în întregul creştinism apusean. Pe de o parte, s-a de-clarat că Vaticanul va menţine credinţa tradiţională romano-ca-tolică care va lua direcţia ecumenismului creştin, iar pe de altă parte, s-a adoptat o nouă învăţătură dogmatică despre Biserică,

Dumnezeu, mîntuirea omului şi Revelaţia dumnezeiască. Aceas-tă învăţătură exprimă politica romano-catolică ecumenică in-terreligioasă şi transformarea catolicismului din creştinism în neopăgînism.

Nouaînvăţătură dogmatică adoptată la Conciliul II Vatican

Revelaţia dumnezeiască ne-a descoperit că mîntuirea (dobîndirea vieţii veşnice şi a Împărăţiei lui Dumnezeu) se poate dobîndi doar prin credinţa în Domnul Iisus Hristos şi în îndeplinirea învăţăturii evanghelice.

Însă Conciliul II Vatican a respins acest Adevăr şi a propus o altă învăţătură greşită, eretică. Se vorbeşte despre o Biserică universală în care pot să intre atît creştinii, cît şi credincioşii religiilor necreştine (musulmani, budişti, crişnaiţi ş.a), unde mîntuirea se poate obţine prin căi diferite, în conformitate cu credinţa omului.

La Conciliul II Vatican s-au adoptat următoarele învăţături:

- Înrudirea spirituală a creştinilor cu iudeii.

Această afirmatie contravine învăţăturii Mîntuitorului şi este o erezie. Iudeii au fost cei care L-au răstignit pe Iisus Hristos şi tot ei sînt cei care îl aşteaptă pe mesia antihrist, de aceea nu poate fi vorba de înrudire între creştini şi iudei.

- Apropierea spirituală a creştinilor cu musulmanii.

Această învăţătură este tot o erezie. Nu există nici o asemănare între Dumnezeul cel Adevărat, căruia I se închină creştinii, şi între Alah, dumnezeul musulmanilor, care este o născocire, căci Alah în realitate nici nu există. Musulmanii nu recunosc Sfînta Treime şi nu-L recunosc pe Iisus Hristos ca Dumnezeu. De aceea, nu există nici o apropiere spirituală între creştini şi musulmani.

- Apropierea spirituală a creştinilor cu păgînii.

Învăţătura respectivă este periculoasă pentru mîntuire, deoa-rece păgînii nu se închină Dumnezeului adevărat, ci se închină idolilor, filosofiei (budismul ş.a). Despre atitudinea faţă de pă-

gîni, scrie Apostolul Pavel: „Cele cejertfesc neamurile (păgînii), jertfesc demonilor şi nu lui Dumnezeu. Şi nu voiesc ca voi să fiţi părtaşi ai demonilor. Nu puteţi să beţi paharul Domnului şi paharul demonilor; nu puteţi să vă împărtăşiţi din masa Dom-nului şi din masa demonilor" (I Corinteni 10, 20-21).

- Despre mîntuirea „prin diferite căi".

Esenţa învăţăturii creştine se cuprinde în Revelaţia Dumne-zeiască. Doar creştinismul predicat de Sfinţii Apostoli ne indică cum putem să dobîndim mîntuirea. Celelalte religii necreştine se închină idolilor şi duc la pierderea sufletului. Ele nu-l apropie pe om de Dumnezeu ci, dimpotrivă, îl unesc pe om cu demonii.

În Sfînta Scriptură găsim multe mărturii despre faptul că doar credinţa în Domnul Iisus Hristos îl apropie pe om de Dumne-zeu şi-l conduce la mîntuire. Însuşi Mîntuitorul spune: „Eu sînt Calea, Adevărul şi Viaţa; Nimeni nu vine la Tatăl Meu decît prin Mine" (Ioan 14, 6). „Cel ce crede în Fiul are viaţă veşnică, iar cel ce nu ascultă de Fiul nu va vedea viaţa, ci mînia lui Dumnezeu rămîne peste el" (Ioan 3, 36). „Cel ce va crede şi se va boteza se va mîntui; iar cel ce nu va crede se va osîndi" (Marcu 16, 16).

Romano-catolicii, deşi nu neagă faptul că mîntuirea se obţi-ne numai prin credinţa în Domnul Iisus Hristos, totuşi afirmă că nu doar creştinii se

mîntuiesc, ci şi iudeii, şi musulmanii, şi chiar păgînii, adică şi religiile care nu cred în Iisus Hristos că este Dumnezeu şi Fiul lui Dumnezeu, se pot mîntui „prin căi diferite" rămînînd fiecare în religia lui. Această dogmă contravine învăţă-turii Domnului Iisus Hristos şi este erezie.

Sfîntul Ignatie Breanceaninov spune: „Cel care susţine că te poţi mîntui fără credinţa în Iisus Hristos, prin aceasta se leapădă de Hris-tos şi cade în păcatul greu al hulii împotriva Duhului Sfînt". De ace-ea, toate argumentele catolicilor aduse în favoarea noii dogme despre mîntuirea credincioşilor din religiile necreştine „prin căi diferite", nu are nici un temei veridic şi este o învăţătură falsă şi mincinoasă.

Avînd în vedere cele menţionate, conchidem că romano-ca-tolicii, prin faptul că au adoptat noile dogme, au rămas numai

cu numele de creştin, în esenţă însă noua învăţătură transformă catolicismul într-o religie neopăgînă, ea susţine ecumenismul interreligios, care de fapt Îl trădează pe Domnul Iisus Hristos şi Pronia lui Dumnezeu cu privire la mîntuire.

Credincioşii din religiile necreştine, pentru a se mîntui, tre-buie să se lepede de credinţa rătăcită, să se mărturisească, să se boteze în numele Tatălui, şi al Fiului, şi al Sfîntului Duh, devenind membri ai Bisericii Ortodoxe, să se Împărtăşească cu Trupul şi Sîngele Domnului Iisus Hristos. Doar aşa ei pot ajunge la mîntuire; altă cale nu există.

Învăţăturile Sfintilor Părinţi

Papalitatea se aseamănă cu un fruct, a cărui coajă aparţine bisericii creştine, moştenită din vechime şi care încetul cu în-cetul se dezveleşte ca să-şi descopere miezul anticreştin.

Sfîntul Filaret, Mitropolitul Moscovei (1783-1867)

Dicţionar

Capişte - lăcaş închinat zeităţilor antice.

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Răspunde la întrebări:
   - Cînd a avut loc Conciliul II Vatican?
   - De ce Conciliul II este numit „conciliu modernist şi ecumenist"?
2. Numeşte care sîntînvăţăturile dogmatice adoptate la Conciliul II Vatican.
3. Argumentează de ce dogmele adoptate la Conciliul II Vatican sînt eretice.
4. Argumentează de ce oamenii nu se pot mîntui fără credinţa în Domnul Iisus Hristos şi fără Biserica Lui.

Bibliografie

H. B. BacHAbeB, *Haiua eepa. npaeoaiaeue u MUpoeme pejiuzuu*, MocKBa, , 2003, p. 104-118.

15. Protestantismul în perioada modernă şî contemporană

În perioada modernă şi contemporană au apărut în sînul protestantismului un şir de şcoli şi opinii personale, dezbinări administrative şi numeroase denominaţiuni neoprotestante, care au avut şi au drept urmare fărîmiţarea unităţii interne şi externe a protestantismului, fie de nuanţă luterană şi calvinis-tă, fie neoprotestantă. În SUA, spre exemplu, în fiecare zi ia naştere o sectă nouă.

În protestantism totul este într-o continuă luptă, mişcare şi schimbare, unii reprezentanţi de şcoli şi teologi renumiţi merg atît de departe în susţinerile lor, încît neagă însăşi esenţa creş-tinismului ca religie revelată şi divină.

Protestantismul şi-a pus ca piatră de temelie a credinţei li-bera tîlcuire a Sfintei Scripturi şi prin aceasta a dat frîu liber numeroaselor culte religioase şi secte şi practic s-a descompus în ele. Din acest motiv, protestantismul a devenit un teren pri-elnic pentru implantarea în doctrina lui a diferitelor idei păgî-ne şi iudaice. La sfîrşitul secolului al XIX-lea - începutul seco-lului al XX-lea a dat naştere mişcării ecumenice creştine, care în jumătatea secolului XX s-a transformat într-un ecumenism interreligios, ce tinde să unească toate religiile lumii, protes-tantismul însuşi devenind o religie neopăgînă.

Catolicismul şi protestantismul se află înrt-o stare de înşe-lare. Sfîntul Ignatie Breanceaninov menţionează: „Înşelarea este acceptarea de către om a minciunii primită drept adevăr". Sfîntul Ignatie Breanceaninov susţine că există o înrudire di-rectă între înşelare şi ereziile în care cad creştinii: „Fiecare ce nu se ţine de învăţătura Bisericii Ortodoxe, şi meditează liber asupra cuprinsului unei dogme, tîlcuind-o greşit, după cum înţelege el, se află în stare de înşelare. Gradul de abatere de la adevăr şi îndărătnicie indică gradul de înşelare".

Din cele menţionate constatăm: depărtîndu-se de Biserica Ortodoxă, creştinii apuseni au acceptat învăţături noi, false şi practic s-au lipsit de harul Domnului, zăcînd într-o înşelare adîncă şi în loc să se unească cu Dumnezeu, ei s-au unit cu tatăl minciunii — diavolul.

În perioada contemporană creştinismul apusean se află într-o stare de decădere morală, păgînă. Se acceptă hirotonia femeilor, se tolerează perversiunile sexuale, iar religia anglicană îi cunu-nă pe homosexuali şi permite minorităţilor sexuale să primeas-că preoţia. Toate aceste căderi au avut loc din motivul că creşti-nismul apusean (catolicii şi protestanţii) L-au trădat pe Domnul Hristos şi s-au lepădat de învăţătura Evangheliei.

Învăţăturile Sfintilor Părinţi

Adevărate sînt cuvintele Domnului Iisus Hristos: "Cine nu este cu Mine este împotriva Mea" (Matei 12, 30). Catolicii, lutheranii şi reformatorii au căzut de la Bise-rica lui Hristos; ei merg vădit împotriva lui Hristos şi a

Bisericii Lui, nu respectă posturile, schimbă dogmele mîntuitoare ale credinţei.

Sfîntul Ioan din Kronştadt (1829-1908)

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Numeşte cauzele fărîmiţării unităţii interne şi externe a protestantismului.
2. Argumentează de ce protestantismul a devenit un teren prielnic pentru implantarea ideilor păgîne şi iudaice.
3. Caracterizează starea de înşelare a creştinismului apusean.

Bibliografie

1. H. B. BacHAbeB, *Hataa eepa. npaeoaiaeue uMUpoemepejiuzuu,* MocKBa, KoB^er, 2003, p. 133-144.
2. Pr. Prof. Ioan Rămureanu, *Istoria Bisericească Universală,* Bucureşti, 1993, p. 387.
3.

16. Erezîîle - moartea sufletului

Ortodoxia este adevărata cunoaştere a lui Dumnezeu; Orto-doxia este cinstirea lui Dumnezeu în Duh şi adevăr. Ortodoxia este învăţătura Duhului Sfînt dată de Dumnezeu oamenilor spre mîntuire. Unde nu este Ortodoxie, acolo nu este mîntuire.

Pentru a-i păzi pe credincioşi de învăţăturile false, greşite, potrivnice lui Dumnezeu, Biserica Ortodoxă le demască şi le enumeră, dîndu-le anatema, ca unor ucigaşi şi lupi răpitori.

Cuvîntul anatema semnifică excluderea, condamnarea învă-ţăturilor greşite.

Cînd Biserica anatematizează o învăţătură înseamnă că învăţă-tura respectivă conţine hulă împotriva Duhului Sfînt şi împiedică mîntuirea sufletului, de aceea ea trebuie înlăturată aşa precum în-lăturăm otrava de la mîncare.

Cînd Biserica anatematizează o persoană - înseamnă că per-soana a acceptat învăţătura greşită, hulitoare şi îşi pierde su-fletul său şi al celor care o ascultă. Dacă ereticul se leapădă de învăţătura greşită şi intră în Biserica Ortodoxă, atunci el este dator să dea anatema învăţăturii eretice.

Importanţa anatemei este asemenea unui medicament bi-sericesc pentru vindecarea duhului omenesc şi ferirea lui de moartea veşnică. La moartea veşnică duc toate învăţăturile greşite de credinţă numite *erezii.* Ele au fost născocite de tatăl minciunii — diavolul. O armă groaznică în mîinile demonilor sînt ereziile. Ele au dus la pieire spirituală popoare întregi. Erezia este un păcat care se săvîrşeşte de cele mai multe ori în minte. Astfel, erezia este boala minţii. Acest păcat este neînţe-les pentru cei care nu cunosc învăţătura creştină şi de aceea în cursa lui cad cei care nu-şi cunosc credinţa, sînt naivi, curioşi şi au o atitudine indiferentă faţă de Ortodoxie. Fiind un păcat care se face în minte, vindecarea lui are loc îndată ce omul se leapădă de această învăţătură greşită şi o dă anatemei.

Biserica afirmă: „Pe cel care îşi robeşte mintea în ascultare

de Revelaţia Dumnezeiască şi se nevoieşte pentru ea, îl fericim şi-l lăudăm; iar pe cei care se împotrivesc adevărului, dacă nu se pocăiesc îi excomunicăm şi-i dăm anatemei":

Sfîntul Ierarh Ignatie Breanceaninov.

„Celor care neagă existenţa lui Dumnezeu şi spun că această lume a apărut de la sine: anatema" (spre exemplu ateii).

„Celor care îndrăznesc să spună că Fiul lui Dumnezeu nu este deo-fiinţă şi deopotrivă cu Dumnezeu, la fel şi Duhul Sfînt; care nu măr-turisesc că Tatăl, Fiul şi Duhul Sfînt este Un singur Dumnezeu: anatema" (spre exemplu, martorii lui Iehova).

„Celor care-şi permit să spună că pentru mîntuirea noastră şi pentru curăţirea de păcate nu a fost nevoie de venirea pe pă-mînt în trup a Fiului lui Dumnezeu, de patimile Lui, moartea şi Învierea: anatema".

„Celor care nu primesc harul răscumpărării, predicat în Evanghelie, ca fiind unicul mijloc al îndreptării noastre în faţa lui Dumnezeu: anatema".

„Celor care îndrăznesc să spună că Preacurata Fecioara Ma-ria nu a fost înainte de naştere, în timpul naşterii şi după naşte-re Fecioară: anatema" (se referă la protestanţi şi secte: baptişti, sîmbătari, penticostali, martorii lui Iehova, armata salvării ş.a).

„Celor care nu cred că Duhul Sfînt i-a înţelepţit pe Prooroci şi pe Apostoli, şi că prin ei ne-a arătat calea adevărată spre mîn-tuire, mărturisindo prin minuni, că El şi acum locuieşte în ini-mile credincioşilor şi adevăraţilor creştini, pe care-i călăuzeşte spre tot adevărul: anatema".

„Celor care neagă nemurirea sufletului, sfîrşitul lumii, Jude-cata viitoare şi veşnica răsplată pentru faptele bune în ceruri,

iar pentru păcate osîndirea veşnică: anatema".

„Celor care neagă Tainele Sfintei Biserici Creştine: anatema".

„Celor care neagă Sinoadele Sfinţilor Părinţi şi Tradiţia care este în consens cu Descoperirea dumnezeiască, şi au fost păs-trate cu evlavie de Biserica Ortodoxă: anatema".

Adevărul dumnezeiesc (Fiul lui Dumnezeu) S-a Întrupat ca să ne mîntuiască prin Sine şi să ne elibereze de minciuna uci-gătoare. Iisus Hristos ne spune: "Dacă veţi rămîne în cuvîntul Meu, sînteţi cu adevărat ucenicii Mei şi veţi cunoaşte adevărul, iar adevărul vă va face liberi" (Ioan 8, 31-32).

Rămîne credincios învăţăturii Domnului Hristos doar acela care respinge cu fermitate toate învăţăturile născocite de min-tea omenească, potrivnice lui Hristos.

Învăţătura dumnezeiască se păstrează deplină şi neatinsă doar în Biserica Ortodoxă.

Lectură

Sînt mulţi creştini care nu cunosc ce este creştinis-mul. Unii dintre ei se întreabă: „De ce nu se mîntu-iesc şi păgînii, musulmanii, ereticii? Printre aceştia sînt şi oameni buni, de ce ar trebui ca ei să fie lipsiţi de mîntuire?".

Mă voi strădui să răspund. Creştinilor! Voi cugetaţi despre mîntuire, dar nu cunoaşteţi ce este mîntuirea, de ce oamenii au nevoie de ea, şi în sfîrşit nu-L ştiţi nici pe Domnul Hristos -Cel Care ne-a adus mîntuirea.

Biserica ne învaţă: mîntuirea este dobîndirea comuniunii cu Dumnezeu. Această comuniune a pierdut-o întreg neamul omenesc prin neascultarea strămoşilor Adam şi Eva. Consecin-ţa păcatului este moartea. Toţi am pierdut raiul şi am moştenit iadul. Cei care au trăit în Vechiul Testament, după moarte se duceau în iad şi drepţii, şi păcătoşii. Iată ce preţ au faptele bune ale umanităţii căzute - pogorîrea în iad!

Pentru redobîndirea comuniunii cu Dumnezeu a fost nece-sară răscumpărarea neamului omenesc din robia păcatelor şi a morţii. Răscumpărarea nu a fost făcută de un înger sau arhan-ghel, ci de Însuşi Dumnezeu. La întrebarea „Ce să facem ca să săvîrşim lucrările lui Dumnezeu", Iisus Hristos a răspuns: „Aceasta este lucrarea lui Dumnezeu, ca să credeţi în Acela pe Care L-a trimis" (Ioan 6, 28-29). Un singur lucru se cere de la noi pentru mîntuire - credinţa în Domnul Iisus Hristos! În zadar vă gîndiţi că oamenii buni din alte religii se vor mîntui. Biserica întotdeauna a susţinut că există un singur mijloc pen-tru mîntuire - Mîntuitorul Iisus Hristos! Creştinilor! Cunoaş-teţi pe Hristos! Înţelegeţi că atunci cînd susţineţi că oamenii se pot mîntui fără credinţa în Hristos, voi vă lepădaţi de Hristos şi căderi în groaznicul păcat al hulirii lui Dumnezeu. În Sfînta Scriptură se spune că credinţa fără fapte este moartă. Dar ce fapte trebuie să lucrăm pentru mîntuire? Faptele credinţei, iar nu alte fapte pe care le facem din firea noastră căzută în păcat. Faptele credinţei sînt: credinţa vie în Dumnezeu, îndeplinirea poruncilor dumnezeieşti. Iată de ce faptele păgînilor nu aduc mîntuire - ele sînt făcute nu din credinţa vie, ci izvorăsc din fiinta umană decăzută.

Ereticii, păgînii nu se mîntuiesc dacă nu intră în Biserica Orto-doxă. O mulţime numeroasă de sfinţi şi-au vărsat sîngele, au su-ferit cele mai cumplite chinuri pentru că au refuzat păgînismul şi ereziile. Biserica întotdeauna a recunoscut ereziile fiind un păcat de moarte. Ereziile sînt mai mult păcate ce ţin de raţiune. Erezi-ile sînt mai mult păcate demonice decît omeneşti; ele sînt fiicele diavolului, născocirea lui, apropierea de idolatrie.

Sfîntul Ignatie Breanceaninov

Dicţionar

Anatema - cea mai gravă dintre pedepsele bisericeşti, rostită de Sinodul Bisericii asupra celor ce s-au făcut vi-novaţi de profesarea unei erezii de doctrină sau de etică prin excluderea lor din comunitate şi prin condamna-

rea învăţăturii greşite. Expresia „să fie anatema!" apare la sfîrşi-tul expunerii doctrinei ortodoxe de către sinoadele ecumenice, în sensul că dacă cineva nu mărturiseşte această doctrină va fi supus condamnării Bisericii.

Bibliografie

1. CBHTHTeAb HrHaTHe BpHH^aHHHOB, *OTJpaeoaiaeue. Oueeo3MOJKHOcmu cnaceuuH epemuKoe*, H34aTeAbCTBo no^aeBCKoîî AaBpbi, p. 5-13.

7. Preot Prof. Dr. Ion Bria, *Dicţionar de Teologie Ortodoxă,* Buc., 1994, p. 22.

17. Biserica Ortodoxă -deţinătoarea adevărului

Omul nu este atotştiutor, atotînţelept şi nu cunoaşte toate eve-nimentele şi fiinţele care există. Omul nu cunoaşte totul, deoare-ce nu el este Creatorul lumii şi nici nu poate fi omniprezent (a fi în acelaşi timp peste tot). Mai mult, omul şi-a întunecat prin păcat chipul dumnezeiesc, raţiunea, dorinţa şi voinţa. Asupra gîndirii lui mai influenţează mediul, înclinaţiile pe care le are, educaţia pe care a primit-o. Toate acestea îl fac pe om să nu posede o atitudine obiectivă asupra realităţii. Legile gîndite de oameni nu pot fi veşnice şi neschimbătoare, dimpotrivă sînt nedesăvîrşite, nedepline şi insuficiente. Ele se schimbă tot timpul, oamenii le perfecţionează sau elaborează altele noi. Omul nu acceptă toate legile, se întîmplă ca el să protesteze împotriva lor.

Legile dumnezeieşti - legi veşnice şi incontestabile

Numai Cel Care este Creatorul Universului, Numai Cel Care este atotştiutor şi omniprezent, Cel Care posedă cunoştinţele depline despre evenimentele trecute, prezente şi viitoare, nu-mai Cel Care este neschimbător, Veşnic, Nepărtinitor, Care nu depinde de nimeni, doar Acela este Unicul legislator Care poate da legi incontestabile şi Absolute. Acesta este Dumnezeu.

Deci, noi putem fi deplin convinşi că avem răspunsul adevărat numai atunci cînd întrebăm de Dumnezeu, iar El ne răspunde, cînd Dumnezeu „coboară" pe pămînt. În Vechiul Testament, Dumnezeu vorbea prin prooroci şi le răspundea la întrebări. Iar apoi, coboară pe pămînt, luînd chip omenesc. Însuşi Fiul lui Dumnezeu, Iisus Hristos, aduce omenirii Adevărul, deoarece chiar El este „Calea, Adevărul şi Viaţa" (Ioan 14,6). De aceea, Iisus Hristos, dorind să arate judecata fără minte a oamenilor, spune iudeilor: „Voi acum căutaţi să Mă ucideţi pe Mine, Omul Care v-am spus adevărul, pe care l-am auzit de la Dumnezeu" (Ioan 8, 40). Anume acest Adevăr, El L-a transmis Sfinţilor Apos-toli, iar ei - succesorilor, episcopilor, întregii Biserici.

După Înălţarea la cer a Domnului Hristos, Dumnezeu trimite Bisericii pe Duhul Sfînt, Mîngîietorul, Duh al adevărului (Ioan 14, 16-17), Care va călăuzi Biserica la tot adevărul (Ioan 16, 13). Aşadar, Adevărul se află în

Biserica Domnului Care este Biserica Ortodoxă. Însuşi Apostolul Pavel numeşte Biserica „stîlp şi temelie a adevăru-lui" (Timotei 3, 15). Aceasta e posibil, deoarece Biserica este Trupul lui Hristos, iar Capul Bisericii este Domnul Hristos - El conduce şi însufleţeşte Biserica (vezi Efeseni 5, 23 şi Coloseni 1, 18).

Din cele expuse rezultă că astăzi pe pămînt, în întreg uni-versul, unicul şi fără de greş legislator, învăţător, judecător este Trupul lui Hristos - Biserica, Biserica Ortodoxă, Care este Una, Sfîntă, Sobornicească şi Apostolească şi atunci cînd Biserica se exprimă ca un tot întreg, atunci ea nu poate greşi.

Sinoadele Ecumenice

Biserica se exprimă ca un tot întreg atunci cînd ia hotărîri la „Sinoadele Ecumenice".

La Sinodul Ecumenic participă ierarhii tuturor Bisericilor Orto-doxe, care reprezintă Biserica Universală. Însă, Biserica nu cuprin-de numai pe creştinii vii, d şi pe cei adormiţi în dreapta credinţă. Creştinii vii formează Biserica luptătoare, iar creştinii adormiţi -Biserica biruitoare, nevăzută. Amîndouă aceste Biserici alcătuiesc

acelaşi Trup al lui Hristos. Ele sînt legate prin legătura iubirii ce se arată printr-un neîncetat schimb de bunuri duhovniceşti - ru-găciunile celor vii pentru cei adormiţi şi mijlocirea celor adormiţi înaintea lui Dumnezeu pentru cei care sînt încă în această viaţă.

Astfel, la Sinodul Ecumenic, ierarhii reprezintă creştinii din întrea-ga Biserică şi pe cei vii, şi pe cei morţi. În hotărîrile lor, episcopii tre-buie să ţină cont şi de părerile celor adormiţi. Mai bine zis: hotărîrile trebuie să fie în consens cu opinia celor adormiţi, adică cu Biserica biruitoare, nevăzută. Opinia Bisericii biruitoare (a creştinilor ador-miţi) o aflăm din Sinoadele Ecumenice anterioare. De aici rezultă că hotărîrile unui Sinod Ecumenic sînt incontestabile şi veridice numai dacă ele nu contravin hotărîrilor sinoadelor anterioare.

Un Sinod numai atunci poate fi proclamat Ecumenic şi Incontes-tabil (care nu poate greşi) cînd îndeplineşte următoarele condiţii:

1. Sobornicitatea pe verticală sau în timp.

Sinodul trebuie să reprezinte pe toţi creştinii care au trăit pe parcursul tuturor veacurilor şi să ţină cont de opinia lor pe care au exprimat-o la Sinoadele Ecumenice anterioare.

2. Sobornicitatea pe orizontală, în spaţiu.

Sinodul trebuie să reprezinte Biserica actuală în deplinăta-tea ei la care trebuie să participe ierarhi din toată lumea şi cu hotărîrile căruia va fi de acord întreaga Biserică.

Ganoanele Sinoadelor Ecumenice - îndrumar pentru credinţă şi viaţă

Deoarece Sinoadele ecumenice nu se pot convoca des, Bise-rica, fiind asemeni unei mame grijulii, ne-a transmis hotărîrile Sinoadelor Ecumenice -

Sfintele Canoane.

Sinoadele Ecumenice ne aduc la cunoştinţă şi ne conving că, canoanele lor sînt insuflate de Duhul Sfînt şi sînt dumnezeieşti; din acest motiv Sinoadele ne interzic să schimbăm sau să mai adăugăm ceva la canoanele pe care le-au acceptat, poruncindu-ne să le urmăm cu stricteţe.

În canonul 2 al Sinoadelor V-VI Ecumenice, citim: „Acest So-bor a hotărît ca de acum înainte, spre vindecarea sufletelor şi lecuirea patimilor, să fie păstrate neclintite şi neschimbate toate canoanele pe care le-au acceptat mai înainte părinţii cucernici avînd denumirea de Canoanele Sfinţilor Apostoli, precum şi toate cele care au fost acceptate de către Sfinţii Părinţi. La ca-noanele sus-numite, nimănui să nu-i fie permis să le schimbe, sau să le anuleze, sau să accepte alte canoane în locul acestora" şi în continuare sînt enumerate care sînt aceste canoane.

Lectură

Ortodoxia - credinţa adevărată

Toate religiile lumii, deşi au apărut ca rezultat al tendinţei omului de a găsi răspuns la întrebările: care este sensul vieţii umane, cum să-L dobîndească pe Creator şi cum să ajungă la El, totuşi nu satisfac răspunsurile aşteptate.

Numai creştinismul, fiind religia descoperită de Însuşi Dumnezeu, I-a arătat omenirii Calea spre Adevăr. Din păcate, însă şi creştinismul a suferit schimbări, s-a scindat: creştinismul apusean, fiind înşelat, a pierdut Adevărul. Ca urmare, a avut loc transfigurarea creştinismului apusean într-o religie neopăgînă, acceptînd învăţătura şi morala păgînă.

Doar Biserica Ortodoxă a păstrat învăţătura şi credinţa în Dumnezeu. Astăzi, dintre toate religiile lumii, doar Ortodoxia este Credinţa Adevărată, credinţa descoperită de Dumnezeu şi care duce spre Dumnezeu. Doar în Ortodoxie este harul lui Dumnezeu. Numai Ortodoxia îl conduce pe om în Împărăţia cerurilor! Ortodoxia este deţinătoarea Adevărului. În afara ei se află un ocean de învăţături false şi rătăcite. Nu există nici o cale de mijloc între Ortodoxie şi celelalte religii. Însuşi Mîntuitorul, ne spune: "Cine nu este cu Mine este împotriva Mea şi cine nu adună cu Mine risipeşte" (Matei, 12, 30).

Dicţionar

Canoanele bisericeşti sînt norme şi reguli privind etica creştină, cultul, disciplina clerului, monahismul, organizarea şi jurisdicţia bisericească, promulgate de Sinoadele Ecumenice sau recomandate de Părinţii Bisericii. Canoanele reprezintă Legislaţia Bisericească.

Bibliografie

1. *Credinţa Ortodoxă,* Trinitas, Iaşi, 1996, p. 136.
2. IlaHaHOTHc H. EyMiic, *HenozpeuiUMOcm'b TJpaeoaiaeun,* MocKBa, 2001, p. 8-20;

3. Preot Prof. Dr. Ion Bria, *Dicţionar de Teologie Ortodoxă,* Bucureşti, 1994, p. 78.

18. Ecumenismul - scurt istoric

Perioada începătoare (1850 - 1910)

Mişcarea cunoscută astăzi sub numele de ecumenism îşi are rădăcinile în iniţiativele şi acţiunile întreprinse în lumea anglicană şi protestantă din a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Organizatorii şi-au propus să-i unească pe toţi credincioşii într-o „biserică universală" unică:

1. Pe creştinii diferitelor confesiuni şi denominaţii şi în acest caz este vorba despre „ecumenism creştin sau pancreştin".
2. Pe creştini şi alte religii necreştine, adică ecumenismul interreligios, superecumenism.

La 22 august 1948, la Amsterdam, în Olanda, s-a întemeiat „Consiliul Ecumenic al Bisericilor" (CEB). Statutul său prevede că „Consiliul Ecumenic al Bisericilor" este o asociaţie frăţească de Biserici, care primesc pe Domnul Iisus Hristos ca Dumnezeu şi Mîntuitor".

De la început menţionăm că statutul CEB contravine învăţturii Bisericii Ortodoxe, se încalcă articolul 9 al Simbolului de Credinţă care cuprinde dogma despre Biserică. Arhiepiscopul Serafim Sobolev ne explică: „Biserica Ortodoxă este chemată să participe la conferinţa ecumenică ca una dintre multele comunităţi religioase cărora li se atribuie numele de biserici. Noi, creştinii ortodocşi, mărturisim că este o Singură Biserică, întemeiată de Însuşi Dumnezeu pentru mîntuirea noastră - Biserica Ortodoxă. Să atribuim numele de biserică adunărilor eretice, înseamnă să nu cunoaştem ce este Biserica, să încălcăm dogma despre Biserică, cuprinsă în articolul 9 al Simbolului de Credinţă".

După al Doilea Război Mondial, pe plan politic a fost înfiinţată Organizaţia Naţiunilor Unite (ONU), iar pe plan religios acelaşi scop îl urmăreşte şi CEB.

Însăşi ideea înfiinţării Mişcării Ecumenice a apărut încă la în-ceputul secolului al XVIII-leaîn sînul lojelor masonice anglicane. În revista „Le Temple", nr. 3, septembrie-octombrie 1946, găsim confirmare la cele expuse, în articolul „Unificarea Bisericilor" de către înşişi membrii masoni, care afirmă: „Problema înaintată de proiectul unificării bisericilor... îi interesează pe masoni şi este foarte apropiată masonilor. Organizarea primelor congrese ecu-menice se datorează implicării fraţilor noştri anglo-saxoni care au determinat activitatea de a organiza unificarea creştinismului".

Sectele, precum şi întreaga lume protestantă au început să simtă „foame spirituală", lipsa Duhului Sfînt şi dorul după harul dumnezeiesc, pe care le pot obţine doar prin intermediul Sfintelor Taine ale Bisericii Ortodoxe. Dintru început, în mediul anglican şi catolic a apărut tendinţa de a se apropia de Ortodoxie şi chiar să se unească cu Ea. Au început discuţiile. Mulţi teologi ortodocşi i-au crezut pe protestanţi că aceştia vor să renunţe la învăţăturile lor greşite şi să adere la Ortodoxie, de aceea ei au întreprins

demersuri pentru o activitate ecumenică intensivă — conferinţe, întruniri etc. Dar în curînd s-au dezamăgit, deoarece protestanţii nu voiau să se dezică de învăţăturile lor greşite.

Toate comunităţile neortodoxe care vor să se unifice într-o singură Biserică Universală le putem compara cu ramurile care s-au rupt de arbore, de Ortodoxie. Aceste ramuri rupte de copac au dorit să se unească de sine stătător şi să formeze biserici autonome. Însă, oricît de multe ramuri se vor uni, ele vor rămîne doar un mănunchi de ramuri, care, rupte de copac, se vor usca negreşit. Tocmai aşa s-a întîmplat cu mişcarea ecumenică. Căci nu se pune întrebarea cum să se altoiască crengile (protestantismul, sectele) la un arbore puternic (Biserica Ortodoxă), ci vor ca ramurile căzute să se unească şi să formeze o nouă „bise-rică ecumenică" — Consiliul Ecumenic al Bisericilor.

Mai întîi, oficial, a intrat în CEB, Biserica Constantinopolului. Celelalte Biserici Ortodoxe s-au pronunţat împotrivă. În anul 1948 la întrunirea ce a avut loc la Moscova, Biserici-le Ortodoxe: Rusă, Sîrbă, Bulgară, Gruzină, Română, Polonă, Cehoslovacă, Albaneză, Antiohă şi din Alexandria - au fost împotriva aderării la CEB şi au numit ecumenismul erezie. Însă, în anul 1961, sub presiunea Puterii Sovietice, în CEB a intrat Biserica Rusă, iar apoi şi alte Biserici Ortodoxe.

Romano-catolicii au refuzat să facă parte din CEB. Însă ei desfăşoară o activitate paralelă puternică de supunere a celorlalte religii pontificului roman şi, în primul rînd, a Bisericii Ortodoxe. Astfel, în Biserica Ortodoxă pe de o parte loveşte CEB, iar pe de alta - Biserica romano-catolică, ambele urmărind acelaşi scop - distrugerea Ortodoxiei.

Rezultatele întrunirilor mişcării ecumenice

După mai bine de trei sferturi de veac de consfătuiri, întruniri, congrese, discuţii şi adunări generale, constatăm că grupările religioase sînt încă departe de a realiza unitatea de credinţă. Astfel, observăm că Biserica Ortodoxă, prin participarea în cadrul CEB, nu numai că nu a reuşit să aducă în sînul Ei pe celelalte comunităţi religioase (protestanţi, catolici), ci dimpotrivă, a primit o lovitură Ea însăşi: a slăbit credinţa ortodoxă în rîndul credincioşilor şi a clerului, s-a înteţit activitatea sectanţilor, au fost întemeiate noi episcopii catolice în ţările ortodoxe.

Prezenţa Bisericii Ortodoxe la întrunirile CEB îi face pe protestanţi să fie şi mai convinşi în rătăcirea lor, susţinînd că Ortodoxia nu este decît una dintre multele organizaţii creştine şi, chipurile, toate credinţele creştine fac parte din Biserica Universală.

Unele Biserici Ortodoxe, membre ale CEB, şi-au dat seama că au făcut o greşeală, aderînd la mişcarea ecumenică şi s-au retras. Prima s-a retras Biserica Ierusalimului (1987), iar mai tîrziu a ieşit din CEB şi Biserica Georgiei (1997), apoi Biserica Ortodoxă Bulgară a declarat oficial că iese şi ea din componenţa CEB (1998).

Astăzi s-au adeverit cuvintele spuse cu 50 de ani în urmă de către Arhiepisopul Serafim Sobolev şi de care ar trebui să ţină cont întreaga Biserică Ortodoxă: „Biserica noastră nu doreşte, nu poate şi nici nu trebuie

să fie sub stăpînirea şi influenţa organizaţiilor nebisericeşti. Noi ne vom păzi libertatea duhovnicească ca pe un dar fără de preţ".

Bibliografie

1. *Ocyjtcdeuue epecu 9KjMeHU3Ma. Bcenpaeocjiaeuoe Coeeuţauue, 1948 zoda,* }KHTOMHP, 2002, p. 20-50.

2. H. B. BacHAbeB, *Haiua eepa. Tlpaeocjiaeue u MUpoeme pejiuzuu,* MocKBa, KoB^er, 2003.

3. *„H epama ada ue odojiemm ee. K eonpocy 06 9KjMeHU3Me",* KoB^er, 2001.

19. Atitudinea Sfinţilor Părinţi faţă de ideologia ecumenismului

Sfinţii Părinţi se străduiau să-i ferească pe credincioşi de cumplitul păcat al indiferentismului în domeniul credinţei. Indiferenţa în domeniul credinţei este potrivnică adevărului. Ea poate să zădărnicească mintea chiar şi celor care doresc sincer să lucreze lui Dumnezeu. Din acest motiv, Sfinţii Părinţi numeau abatere de la credinţă orice comunicare cu ereticii care se împotrivesc şi nu primesc adevărul. Sfîntul Ioan Gură de Aur, scrie: „Cel care comunică cu ereticii, chiar dacă duce o viaţă asemănătoare celor fără de trup, îngerească, se face străin Stăpînului Hristos".

Indiferenţa faţă de religie - iată lozinca ecumenismului. Principala dogmă a ecumenismului contemporan este recunoaşterea faptului că în adunările neortodoxe există dum-nezeiesc şi că credincioşii se pot mîntui aflîndu-se fiecare în credinţa lor. Astfel, ecumenismul afirmă că pe lîngă Biserica Ortodoxă celelalte comunităţi religioase fac parte şi ele din Biserica Nevăzută şi fiecare deţine o parte din adevăr.

Ei susţin că toate religiile sînt bune, din fiecare poţi lua ceva folositor - aceasta este afirmatia ecumenismului din secolul postindustrial. Consumatorii din epoca postindustrială doresc să obţină de la toţi zeii cîte un cadou.

Cuviosul Iustin Popovici scrie destul de clar: „Ecumenismul este denumirea tuturor tipurilor de pseudocreştinism şi pseudobiserici din Europa de Apus. Toate aceste diferite şi variate comunităţi pseudocreştine, precum şi toate aceste pseudobiserici, nu sînt altceva decît erezie lîngă erezie. Denumirea lor comună este erezie universală. De ce? Deoarece pe parcursul istoriei creştinismului diferite erezii atacau Biserica în diferite etape ale istoriei şi fiecare erezie aducea cîte o învăţătură greşită despre Domnul Iisus Hristos, iar aceste erezii europene vor să-L înlăture cu totul pe Iisus Hristos care este Dumnezeu şi Om, iar în locul Lui să instaureze omul european. Ecumenismul nu vede nici o deosebire între romano-catolici, protestanţi şi alte secte care sînt sute de mii".

Unicul remediu de unire cu Biserica Domnului Iisus Hristos este pocăinţa, lepădarea învăţăturii greşite şi aderarea la Biserica Ortodoxă. Fără pocăinţă şi fără convertire la Adevărata Biserică sînt fără sens discuţiile despre „unirea tuturor Bisericilor", dialogurile despre „iubire şi toleranţă".

1. „Dialogul iubirii" al ecumenismului contemporan ce se ţine sub forma unui sentimentalism deschis, înseamnă de fapt renunţarea la mîntuirea întru sfintirea duhului şi credinţa adevărului (II Tesaloniceni 2, 13).

Adevărul este Dumnezeu - Omul Iisus Hristos. Dacă adevărul ar fi fost doar o idee, o teorie, o schemă, sau raţiunea, sau ştiinţa, sau filosofia, sau omul, sau chiar întreg universul,

sau orice altceva - totuşi adevărul ar fi fost, în acest sens, nimicnicie, nedesăvîrşit, supus morţii. Însă Adevărul este Personalitate, este Persoana lui Dumnezeu-Omul Iisus Hristos, a doua Persoană a Sfintei Treimi, de aceea El este desăvîrşit, ne-stricăcios şi nemuritor. În Iisus Hristos Adevărul şi Viaţa sînt de o fiinţă: El este şi Adevărul Veşnic şi Viaţa Veşnică. Şi doar în Hristos credincioşii vieţuiesc în iubirea adevărată. De aceea „dialogul iubirii" poate fi veridic doar în Biserica lui Hristos — Biserica Ortodoxă.

Sfintii Părinţi ne-au lăsat sfaturi referitoare la iubirea faţă de oameni, precum şi la principiul de comportare faţă de eretici. În acest sens, Sfîntul Maxim Mărturisitorul, spune: „Eu nu doresc ca ereticii să se chinuie şi nu mă bucur de răul în care zac ei — Doamne păzeşte! Ci dimpotrivă, mă bucur nespus atunci cînd văd că ei s-au convertit la Biserica Adevărată... Ce poate fi mai umilitor pentru credincioşi decît faptul că copiii lui Dumnezeu, ce au fost împrăştiaţi, în sfîrşit, s-au adunat împreună. Eu vă sfătui să faceţi bine cu multă chibzuinţă, să ştiţi cui şi ce să-i daţi spre folos. Eu vreau şi insist ca faţă de eretici, făcîndu-le vreun bine, să fiti atenţi şi să nu-i întăriţi în rătăcirea lor; dimpotrivă în domeniul credinţei să fiţi fermi şi statornici. Fiindcă dacă nu veţi fi aşa, atunci nu sînteţi iubitori de oameni, ci duşmani ai lor şi veţi cădea din iubirea dumnezeiască. Cine îi susţine pe eretici în rătăcirea lor sînt ucigaşi de suflete şi vor fi vinovaţi de moartea lor veşnică".

Învăţătura Bisericii Ortodoxe, a Bisericii lui Hristos referitor la eretici, transmisă de la Sfinţii Apostoli, prin Sfinţii Părinţi şi prin Sinoadele ecumenice este următoarea: ereziile nu sînt Biserica şi nici nu pot fi. Din acest motiv ereticii nici nu au Sfintele Taine şi în special ei nu au Sfînta Împărtăşanie. Deoarece Sfînta Împărtăşanie este totul şi toate în Biserică: şi Însuşi Dumnezeu — Omul Iisus Hristos, şi însăşi Biserica - Trupul lui Hristos.

2. Intercommunio (Intercomunicarea)

O altă cursă a ecumenismului contemporan este interco-municarea, adică participarea cu ereticii la Sfintele Taine şi, în deosebi, la Sfînta Euharistie (Împărtăşanie). Sfîntul Iustin Popovici afirmă: „Participarea cu ereticii la Sfintele Taine este un act de trădare asemeni celei a lui Iuda, trădare a Domnului Iisus Hristos, precum şi trădare a Bisericii lui Hristos - Bserica Apostolească, Biserica Sfinţilor Părinţi, Biserica Sfintei Tradiţii. Despre Sfintele Taine se poate discuta doar în interiorul Bisericii - Trupul lui Hristos, Biserica Ortodoxă şi în afara Bisericii Ortodoxe nici nu poate fi vorba de Sfintele Taine".

Sfîntul Ioan Damaschin spune în numele Bisericii: „Pîinea Sfîntei Euharistii (Împărtăşanii) nu este pîine obişnuită, ci este unită cu Dumnezeirea... Noi ne unim cu Însuşi Trupul şi Duhul lui Hristos şi devenim Trupul lui Hristos, Biserică... Taina Sfintei Euharistii se mai numeşte Împărtăşanie, deoarece prin ea noi ne împărtăşim de Dumnezeirea lui Iisus. Ea se mai numeşte comuniune, deoarece, pe de o parte, noi intrăm în comuniune cu Hristos, cu dumnezeirea Lui, iar pe de altă parte, noi intrăm în comuniune unii cu alţii. Deoarece ne împărtăşim toţi dintr-o pîine devenim un singur Trup - Trupul lui Hristos şi mădulare ale Lui şi ale fiecăruia în parte. De aceea, să ne păzim cu toată puterea ca să nu luăm împărtăşania de la eretici şi să nu le dăm lor Sfînta Împărtăşanie. Domnul Iisus spune: „Nu daţi cele sfinte cîinilor, nici nu aruncaţi mărgăritarele voastre înaintea porcilor (Matei 7, 6), ca să nu ne facem şi noi părtaşi la credinţa lor rea, la învăţătura lor greşită şi la osînda lor veşnică".

În acelaşi duh, Sfîntul Teodor Studitul ne avertizează: „Împărtăşania de la eretici este osîndă, te depărtează de Dumne-zeu şi te dă în mîinile diavolului".

„Pîinea de la împărtăşania ereticilor nu este Trupul lui Hris-tos. Ce diferenţă există între lumină şi întuneric, tot aşa este şi între Împărtăşania ortodoxă faţă de cea a ereticilor. Împărtăşania Ortodoxă luminează, cea eretică întunecă; prima te

uneşte cu Hristos, cea de-a doua - cu diavolul; una înviază sufletul, cealaltă îl omoară. Împărtăşania din mîna ereticilor este otravă".

Canonul 45 apostolic porunceşte: „Episcopul, sau presbiterul (preotul), sau diaconul, care s-a rugat împreună cu ereticii, să se afurisească. Iar dacă au dat voie acelora ca unor clerici să slujească ceva, să fie caterisit".

Canonul 65 apostolic spune „Dacă cineva din clerici sau mi-reni va intra în sinagoga iudaică sau eretică să se roage: clericul să se caterisească, iar laicul să se afurisească din comunitatea bisericească".

Canonul 46 apostolic, afirmă: „Episcopul sau presbiterul care au primit botezul sau jertfa ereticilor poruncim să se caterisească. Ce învoire este între Hristos şi veliar sau ce parte are un credincios cu un necredincios?" (II Corinteni 6, 15-16). Acest canon ne porunceşte foarte aspru să nu recunoaştem valabilitatea Sfintelor Taine la eretici şi să le considerăm fără har şi nevalabile.

De aceea, dacă cineva vrea să se împărtăşească cu Tainele pe care le oferă Biserica Ortodoxă, trebuie mai întîi să devină membru al Bisericii Ortodoxe şi apoi să participe la Sfintele Tai-ne. Deci ereticii, atîta timp cît rămîn în rătăcirea lor, în credinţa lor greşită, nu pot lua parte la Sfintele Taine. Ereticii, aflîndu-se în pseudobiserică, trebuie prin pocăinţă să adere la adevărata Biserică Ortodoxă şi apoi să se bucure de Tainele Ei.

Sfîntul Apostol Pavel, scrie: „De omul eretic, după întîia şi a doua mustrare, depărtează-te. Ştiind că unul ca acesta s-a abătut şi a căzut în păcat, fiind singur de sine osîndit" (Tit 3, 10).

Apostolul şi Evanghelistul Ioan spune: „pentru că mulţi amăgitori au ieşitîn lume, care nu mărturisesc că Iisus Hristos a venit în trup... oricine se

abate şi nu rămîne în învăţătura lui Hristos nu are pe Dumnezeu" (II Ioan 1, 8-9). Apoi Sfîntul Ioan ne spune că pe eretici, adică pe cei care nu aduc învăţătu-ra adevărată, nu trebuie nici să-i primim în casă: „Dacă cineva

vine la voi şi nu aduce învăţătura aceasta (că Iisus Hristos S-a Întrupat). Să nu-l primiţi în casă şi să nu-i ziceţi: Bun venit! Căci cel ce-i zice: Bun venit! se face părtaş la faptele lui rele" (II Ioan 1, 10-11).

Sfîntul Filaret, Mitropolitul Moscovei (1783-1867) ne spune: „Hristos, Mîntuitorul nostru, întemeind pe pămînt Biseri-ca Sa, a binevoit să rămînă în Ea, fiind Capul Bisericii, însufleţitorul şi conducătorul Ei. Aici este Hristos, în Biserica noastră Ortodoxă, şi în oricare alta nu se află El. Şi nici nu-L căuta în altă parte că n-ai să-L găseşti. De aceea, dacă cineva va veni din vreo comunitate neortodoxă şi-ţi va spune: la noi este Hristos, nu-l crede. Dacă vei auzi de la cineva: la noi este o adunare apostolească şi la noi este Hristos, nu-l crede. Biserica Apostolească este Biserica Ortodoxă. Şi doar aici este Hristos".

Învăţăturile Sfintilor Părinţi

? ? ?

Despre atitudinea faţă de Romano-Catolici şi Protestanţi

• Sfîntul Grigore Palama (1296-1359), spune cato-licilor: „Noi nu vă vom primi pe voi în comunitatea noastră atît timp cît veţi susţine că Duhul Sfînt purcede şi de la Fiul".

• Sfîntul Feodosie de la Pecerska (1074): „Cu mulţimea ereziilor, latinii toată lumea au întinat-o. Nu este viaţă veşnică în credinţa latinilor".

• Cuviosul Maxim Grecul (1480-1556): „Eu în scrierile mele condamn toate ereziile latinilor şi orice hulă iudaică şi păgînă".

Află mai mult

In ce constă esenţa creştinismului?

Creştinismul în întregime se cuprinde într-un singur cuvînt — Hristos. Ce înseamnă aceasta? Aceasta este jertfa pe care a săvîrşit-o Domnul pentru neamul omenesc. Aceasta este luarea asupra sa a întregii fiinţe umane, cu toată stricăciunea sa, cu toată schimonosirea care a venit asupra lui Adam, iar apoi a trecut asupra tuturor urmaşilor lui în urma ruperii lui de Dumnezeu. Hristos a devenit pentru noi blestem şi păcat (2 Cor. 5, 21). În aceasta constă esenţa fiinţială prin care se deosebeşte creştinismul de toate celelalte religii.

În alte religii, întemeietorul este un simplu propăvăduitor al unei învăţături noi sau vechi şi demult uitate. Din acest motiv, pentru toate celalte religii fondatorul lor nu are o însemnătate absolută aşa precum o are Domnul Iisus Hristos în creştinism. În celelalte religii, fondatorul este învăţător, propovăduitor care vesteşte calea mîntuirii. Doar atît. Învăţătorul nu este decît o trîmbiţă a lui Dumnezeu, esenţa este învăţătura pe care el o vesteşte.

De aceea, fondatorii celorlalte religii se află întotdeauna pe planul doi faţă de învăţătura pe care o aduc. Esenţa religiei nu depinde de dînsul, el poate fi uşor în-locuit de un alt învăţător. Religia n-o să sufere nici o schimbare dacă va fi predicată de alt învăţător sau proroc. De exemplu, budismul ar fi existat dacă s-ar fi demonstrat că în locul lui Buddha ar fi fost alt învăţător. Islamul ar fi existat dacă în locul lui Mohamed ar fi fost alt proroc. Aceasta se referă la toate celelalte religii, deoarece rolul învăţătorilor consta în învăţătura pe care o propuneau oamenilor. Vestirea noii învăţături - iată misiunea acestor profeţi.

Iar creştinismul putea oare să fie întemeiat, spre exemplu, de Sfîntul Ioan Botezătorul? El putea să ne predice învăţătura morală, unele adevăruri de credinţă, dar nu avea să fie punctul cel mai important - Jertfa Domnului! Creştinismul nu poate exista fără Jertfa de pe Cruce a Dumnezeului-Om Iisus Hristos.

Acum putem înţelege de ce tot focul criticii ateiste a fostîndreptat pentru a şterge, a nimici, a înlătura orice amintire despre Domnul Iisus Hristos şi chiar negarea lui ca persoană istorică reală care a trăit pe pămînt! Dacă El nu ar fi existat, dacă nu ar fi fost Acela, Care a pătimit pentru noi, Care a luat asupra Sa moartea pe Cruce — creştinismul s-ar fi surpat imediat. Ideologii ateişti

au înţeles aceasta foarte bine. Aşadar, dacă definim esenţa creştinismului nu doar printr-un singur cuvînt — Hristos - atunci esenţa creştinismului constă în Crucea Domnului Hristos şi În-vierea Sa, prin care omenirea a obţinut, în sfîrşit, posibilitatea renaşterii, restabilirii în om a chipului lui Dumnezeu care a fost stricat prin cădere în păcat. Noi nu putem să ne facem părtaşi ai lui Dumnezeu prin esenţa fiinţei noastre, fiindcă nu poate ceea ce este întinat, stricat, să fie părtaş dumnezeirii. Pentru a ne uni cu Dumnezeu pentru înfăptuirea Dumnezeieştii omeniri, e necesar să se restabilească natura umană. Iisus Hristos a restabilit în Sine fiinţa umană dîndu-i această posibilitate fiecărui om.

Un alt aspect important al creştinismului este adevărata con-stituţie duhovnicească a omului. Şi aici creştinismul propune ceea ce-l deosebeşte esenţial de alte religii. În primul rînd, învăţătura despre Dumnezeu, în al doilea rînd, înţelegerea sensului şi a scopului duhovnicesc în viaţa omului, apoi învăţătura despre Înviere şi multe altele.

Deci, în primul rînd, ceea ce este caracteristic numai creştinismului este învăţătura că Dumnezeu este Iubire. Celelalte religii au atins punctul culminant recunoscînd că divinitatea este bună, milostivă, dreaptă, şi nu mai mult. Creştinismul mărturiseşte ceva mai deosebit: Dumnezeu este Iubire şi numai Iubire. Din păcate, această înţelegere a lui Dumnezeu pe care o propune creştinismul cu greu îşi găseşte loc în conştiinţa şi sufletul omului. Dumnezeu-Iubire nicidecum nu poate fi acceptat de mentalitatea „omului vechi". Cu atît mai mult că imaginea Dumnezeului-Judecător se întîlneşte în Evanghelie, în epistolele Apostolilor şi în scrierile Sfinţilor Părinţi. Dar să vedem care este specificul întrebuinţării acestui chip?

El are un rol exclusiv didactico-pastoral şi se adresează, după cuvîntul

Sfîntului Ioan Gură de Aur „oamenilor cu simţ împietrit". Atunci cînd se refereau la descrierea fiinţei lui Dumnezeu, foloseau cu totul alte cuvinte. Se afirmă că Dumnezeu este Iubire şi doar Iubire. În El nu se află mînie, suferinţă, răzbunare, pedeapsă. Acest

atribut al Lui este superior şi aceasta o mărturiseşte Sfînta Tradiţie. Sfîntul Antonie cel Mare afirmă: „Dumnezeu este Bun, nepărtinitor şi neschimbător. Dacă cineva nu poate înţelege cum Dumnezeu fiind aşa, totuşi se bucură de cei drepţi şi se întoarce de la păcătoşi, iar cînd aceştia se pocăiesc, Dumnezeu Îşi arată mila Sa către ei, atunci la toate acestea vom spune: Dumnezeu nu Se bucură şi nu Se mînie fiindcă bucuria şi mînia sînt patimi. Nu este raţional să ne gîndim că lui Dumnezeu Îi este bine sau rău din cauza oamenilor. Dumnezeu este Bun şi lucrează doar binele. Nimănui nu-i face nici un rău şi este întotdeauna Acelaşi. Iar noi, cînd sîntem buni, intrăm în comuniune cu Dumnezeu, fiind asemănători cu El; iar cînd sîntem răi, ne îndepărtăm de Dumnezeu, neavînd nimic comun cu El. Făcînd fapte bune, noi sîntem ai Domnului, iar făcînd păcate ne dezlipim de Dînsul. Aceasta se întîmplă nu pentru că Dumnezeu este rău, ci pentru că păcatele nu-I permit lui Dumnezeu să lumineze în sufletele noastre".

De aceea, a spune: „Dumnezeu Îşi întoarce faţa de la cei răi" este la fel cum ai spune: „Soarele îşi ascunde faţa de la cei orbi".

Prof. A. I. Osipov

Bibliografie

1. Ilpeno4o6HbiH HycTHH IlonoBH[1]!, *YIpaeoaiaeHan Lfepnoe'b u 9nyMe-HU3M,* MoCKBa, 2006.

2. *OcyjicdeHue epecu 9KyMmu3Ma. Bcenpaeocjiamoe Coeew/mue 1948 zoda,* /KHTOMHP, 2002.

8. H. B. BaciiAheB, *Haiua eepa. TJpaeoaiaeue uMUpoet>tepenuzim,* MocKBa, KOB-

9. Preotul Ioan Mihălcescu, *"Scrierile Părinţilor Apostolici dimpreună cu Aşezămintele şi Canoanele Apostolice",* Chişinău, 1928.

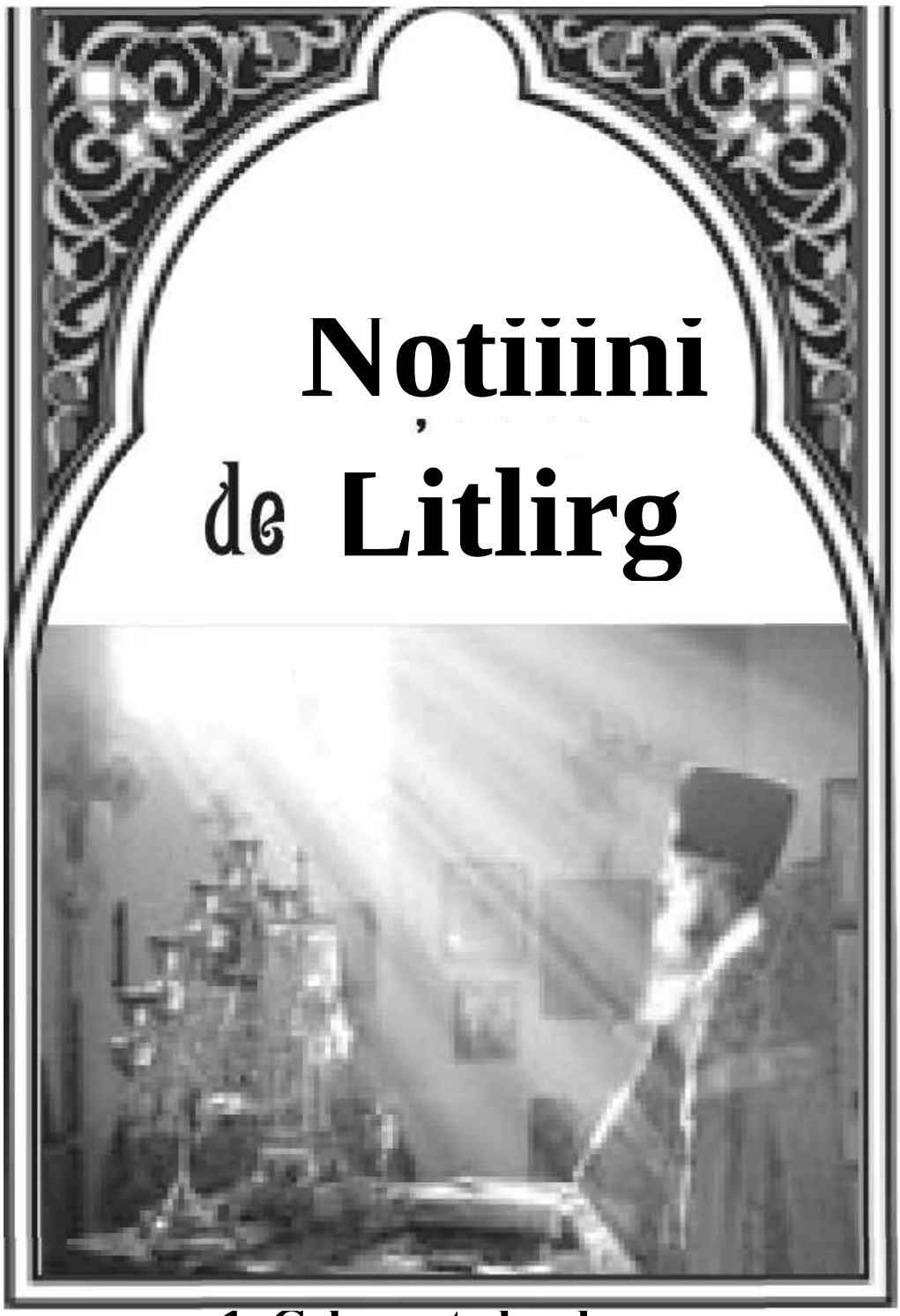

1. Cele şapte laude

Liturgica este o disciplină a Teologiei care studiază cultul, adică ritualurile Bisericii creştine.

În Biserica creştină veche, cuvîntul Liturgică avea un înţeles mai larg, şi anume: studierea serviciului divin, precum şi originea, istoria, evoluţia, legile şi principiile de dezvoltare ale cultului.

Mîntuitorul Iisus Hristos ne porunceşte să ne rugăm atunci cînd sîntem ispitiţi: „Privegheaţi şi vă rugaţi ca să nu intraţi în ispită. Căci duhul este osîrduitor, iar trupul neputincios" (Matei 26, 41).

Sfinţii Ierarhi Vasile cel Mare şi Ioan Gură de Aur, frescă, Serbia.

Aşadar, din Sfînta Scriptură omul află că trebuie să se unească cu Dumnezeu pentru a putea dobîndi mîntuirea,iar prin rugăciune această unire devine posibilă.

Pe lîngă rugăciunea particulară (individuală) pe care o face omul singur, există rugăciunea comună (de obşte) făcută de mai mulţi credincioşi, în Biserică. Rugăciunile săvîrşite în Biserică de către slujitorii ei, episcopi şi preoţi, se numesc *slujbe.* Alături de sfinţiţii slujitori se roagă şi credincioşii. Însuşi Iisus Hristos ne spune: „Unde sînt doi sau trei, adunaţi în numele Meu, acolo sînt şi Eu în mijlocul lor" (Matei 18, 20).

Cuvîntul lui Dumnezeu cuprins în Sfînta Scriptură, atît în Vechiul Testament, cît şi în Noul Testament, este folosit în viaţa credincioşilor, în citirile biblice, la ceas de rugăciune, acasă, dar mai ales în Sfînta Biserică.

Cele şapte laude Bisericeşti sînt slujbe sfinte care se săvîrşesc în toate zilele, fără deosebire. Ele se numesc *Laude,* deoarece

prin ele Îl lăudăm pe Dumnezeu. Laudele pregătesc pe creştin pentru Sfînta Liturghie, cea mai importantă slujbă a Bisericii, alcătuind un şirag de rugăciuni prin care creştinii intră în legătură cu Mîntuitorul Iisus Hristos.

Numărul celor şapte laude se întemeiază pe Psalmul 118, ver-setul 164, care spune: „De şapte ori Te-am lăudat pentru judecăţile dreptăţii Tale."

„Dumnezeul meu eşti Tu şi Te voi lăuda; Dumnezeul meu eşti Tu şi Te voi înălţa. Te voi lăuda că m-ai auzit şi ai fost mie spre mîntuire. Lăudaţi pe Domnul că este bun, că în veac este mila Lui" (Psalmii 117, 28-29).

Cele şapte laude bisericeşti sînt:

1. *Vecernia* este slujba de seară a bisericii noastre şi ne aminteşte de facerea lumii, de căderea omului în păcat, de vremea dinainte de venirea Mîntuitorului şi de purtarea de grijă a lui Dumnezeu faţă de creaţia Sa, prin citirea psalmului 103.

2. *Pavecerniţa* este slujba de la începutul nopţii, cuprinde rugăciuni de mulţumire lui Dumnezeu pentru ajutorul dat, pentru iertarea păcatelor şi prin care Îi cerem ocrotire şi somn uşor în timpul nopţii.

3. *Miezonoptica* este slujba de la miezul nopţii şi se săvîrşeşte mai ales în mănăstiri ca o împlinire a cuvîntului Mîntuitorului care zice: „Privegheaţi, deci, că nu ştiţi în care zi vine Domnul vostru" (Matei 24,42).

4. *Utrenia* cu *Ceasul întîi* aminteşte de vestea pe care îngerul a dat-o femeilor mironosiţe despre Învierea Domnului. Prin această slujbă I se aduce laudă Domnului Iisus Hristos şi se citesc rugăciuni de mulţumire şi iertare

către Dumnezeu. În Biserica Ortodoxă, slujba Utreniei se săvîrşeşte înainte de a începe Sfînta Liturghie.

5. *Ceasul al III-lea* (ora 9 dimineaţa) cuprinde psalmi şi rugăciuni care amintesc de prinderea lui Iisus şi de răstignirea Sa. Aceste rugăciuni pomenesc şi de momentul pogorîrii Sfîntului Duh peste Sfinţii Apostoli în ziua Rusaliilor.

6.

7. Ceasul al VI-lea (ora 12) ne aminteşte de răstignirea Mîntuitorului pe cruce. Prin aceste rugăciuni Îi mulţumim Domnului pentru că ne-a adus mîntuirea.

8. *Ceasul al IX-lea* se săvîrşeşte după-amiază (în jurul orei 15) şi ne aminteşte de momentul în care Mîntuitorul Şi-a dat duhul, fiind răstignit pe cruce.

În lumea greco-romană, în care s-a dezvoltat creştinismul, se utiliza un mod specific de împărţire a zilei, în patru grupe (numite ceasuri):

- ceasul I (de la ora 6 la ora 9);
- ceasul al III-lea (de la ora 9 la ora 12);
- ceasul al VI-lea (de la ora 12 la ora 15);
- ceasul al IX-lea (de la ora 15 la ora 18).

Pentru că nu toţi creştinii pot urma această rînduială, în bisericile din parohie nu se săvîrşesc toate laudele. Ele se săvîrşesc doar în Mănăstiri.

Dicţionar

Cult religios - închinarea şi cinstirea lui Dumnezeu prin rugăciuni şi cîntări sfinte.

Slujbă - rînduieli sau formulare de rugăciuni adresate lui Dumnezeu prin care credincioşii aduc laudă, cinstire şi mulţumire lui Dumnezeu şi prin care cer harul şi ajutorul Său.

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Stabileşte felurile rugăciunii.

După numărul persoanelor care se roagă:

rugăciune .....se roagă o singură persoană

rugăciune .....se roagă mai multe persoane

2. Completează spaţiile punctate folosind cuvintele din paranteză (Miezonoptica, Pavecerniţa, Vecernia, Utrenia).

• Slujba care se începe la miezul nopţii se numeşte .....

• ..... este slujba de seară a bisericii.

• Slujba de la începutul nopţii se numeşte .....

• Slujba ce se săvîrşeşte înainte de a începe Sfînta Liturghie se numeşte .....

3. Numeşte ceasurile bisericeşti şi explică sensul fiecărui ceas.

Bibliografie

1. Boldea Florin, *Religie creştin-ortodoxă, clasa a V-a,* Deva, Corvin, 2003.
2. *Credinţa Ortodoxă,* Trinitas, Iaşi, 1996.

2. Sfinţirea vieţii creştine şi a naturii înconjurătoare: Ierurgiile

Atunci cînd Adam şi Eva au mîncat din fructul oprit, încălcînd porunca lui Dumnezeu, ei au fost izgoniţi din rai şi blestemaţi să-şi cîştige existenţa prin sudoare şi prin suferinţă. Tot atunci, pămîntul cu tot ce exista aici - adică tot ceea ce Dumnezeu dăruise omului din iubire - au pierdut binecuvîntarea dumnezeiască, fiind şi ele blestemate de păcatul strămoşesc.

Însă, la plinirea vremii, pentru a izbăvi întreaga zidire din robia păcatului, Dumnezeu L-a trimis pe Fiul Său Cel Unul-Născut, Domnul şi Mîntuitorul nostru Iisus Hristos. Prin jertfa Sa de pe cruce El i-a împăcat pe oameni cu Dumnezeu, curăţin-du-i de păcatul strămoşesc şi dăruindu-le astfel mîntuirea; după Înălţarea Sa la cer, în ziua Cincizecimii, El a trimis Duhul Sfînt asupra Apostolilor şi a întemeiat în acel moment Biserica.

Deciîn Biserică, credincioşii din toate timpurile şi de pretutindeni Îl vor găsi pe Duhul Sfînt, Cel Care îi izbăveşte din păcat, îi sfinţeşte şi îi întăreşte împotriva răului care este lucrare a vrăjmaşului.

Ierurgiile sînt acele slujbe oficiate de preoţi sau de episcopi, care au menirea de a scoate credincioşii, natura şi lucrurile care îi înconjoară de sub puterea vrăjmaşului şi de a-i sfinţi, a-i curăţi şi a-i binecuvînta prin pogorîrea asupra lor a harului şi a puterii dumnezeieşti. Harul dumnezeiesc nu lucrează însă decît prin credinţa creştinilor.

Toate binecuvîntările şi sfinţirile de care se bucură creştinul în timpul vieţii se numesc ierurgii, fie că se sfinţesc biserici, cimitire, case, cruci, troiţe, icoane sau fîntîni, vase de cult, haine ce se dau de pomană, apă, grîu, pîine, alimente etc. Unele ierurgii se săvîrşesc în biserică, altele - în afara bisericii, dar toate au ca scop chemarea Duhului Sfînt de către preoţi şi credincioşi asupra tuturor lucrurilor de care omul are nevoie în viaţa de toate zilele.

Biserica săvîrşeşte ierurgii, pentru că Mîntuitorul Însuşi a dat Apostolilor puterea şi porunca de a sfinţi oamenii şi natura. Prin aceste slujbe ale Bisericii Ortodoxe, de sfinţire a materiei, se evidenţiază legătura creştinilor cu întreaga creaţie. Omul se binecuvîntează prin atingerea materiei sfinte, după cum, prin atingerea de hainele Mîntuitorului sau ale Apostolilor se vindecau bolile trupului.

Ierurgiile au o acţiune binefăcătoare asupra vieţii religioase, sînt condiţionate de starea morală a celor care participă la ele şi se adresează întregii creaţii.

Există diferite tipuri de ierurgii:

- referitoare la oameni: rugăciunea la 40 de zile după naştere, rugăciunea la opt zile după cununie,Te-Deum-ul, slujba înmormîntării şi parastasele, rugăciunile pentru bolnavi, rugăciunile de alungare a duhurilor rele etc;
- referitoare la lucruri şi natură: sfinţirea apei (agheasma mare şi mică), sfinţirea bisericii, sfinţirea casei, sfinţirea roadelor pămîntului, procesiunile şi rugăciunile pentru ploaie etc. Tot ierurgii se numesc şi rugăciunile oficiate

la aniversarea marilor păstori ai bisericii: mitropoliţi, episcopi sau patriarhi.

Sfinţirea apei este de două feluri: mică şi mare, fiecare săvîrşindu-se după un anumit tipic şi în diferite momente ale anului liturgic.

Agheasma mică sau sfeştania se întrebuinţează în special pentru sfinţirea caselor şi se sfinţeşte la fiecare început de lună sau în cadrul anumitor slujbe.

Agheasma mare se sfinţeşte doar de două ori pe an: în ajunul şi în ziua Botezului Domnului (5/18 şi 6/19 ianuarie). Agheasma mare se întrebuinţează pentru: vindecarea bolilor sufleteşti şi

trupeşti, sfinţirea bisericilor şi a obiectelor de cult, sfinţirea case-lor, a izvoarelor, a grădinilor etc. Agheasma se ia pe nemîncate.

La praznicul de 40 de zile

Pe pomană, lumînarea Licăreşte ca o stea. Pregătită e cărarea Pentru măiculiţa mea.

Nu pleca-va singurică Ci cu Sfînta rugăciune, Ce-o închină şi-o ridică Rudele cu plecăciune.

Rugăciunea se desprinde, Mintea caută proptire. Inimioara se deschide, Ca să-I dăruie iubire.

O mireasmă de tămîie, Ruga mea la ceruri duce, Ca sămînţa să învie În pămîntul de sub Cruce.

Tatiana Doibani

Dicţionar

Tipic - ansamblul rînduielilor, formelor şi formule-lor verbale consfintite de Biserică, înscrise în cărţile de cult şi respectate de toţi clericii şi mirenii.

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Răspunde la întrebări:
   - Ce sînt ierurgiile?
   - Cine oficiază ierurgiile?
   - Ce ierurgii s-au oficiat în familia ta?

2. Argumentează fraza: „Păcatele oamenilor se răsfrîng asupra naturii".
3. Enumeră trei ierurgii şi explică semnificaţia lor.
4. Povesteşte, pe scurt, conţinutul slujbei unei ierurgii la care ai participat.

Bibliografie

1. Boldea Florin, *Religie creştin-ortodoxă,* manual pentru clasa a V-a, Deva, Editura Corvin, 2003, p. 29-31.
2. *Credinţa Ortodoxă,* Trinitas, Iaşi, 1996.

3. Sfintele Taine

Importanţa Sfintelor Taine pentru viaţa moral-creştină este multiplă. Ele înnoiesc forţele morale prin revărsarea Harului divin. Prin Har, sfinţenia lui Dumnezeu sălăşluieşte în noi şi intrăm în comuniune cu Binele Absolut. Aceasta are ca urmare naşterea noastră din nou: din robii păcatului devenim fii ai lui Dumnezeu. Ceea ce înainte de venirea Domnului Hristos era imposibil, în Hristos Iisus devine posibil. Nu poţi cere unui pom pădureţ să dea roade bune, dar după ce l-ai altoit poţi pretinde aceasta.

Prin Sfintele Taine, credincioşii se unesc cu Domnul Iisus Hristos şi trăiesc împreună cu El în viaţa cea adevărată (In. 15,1- 6). Ei primesc în biserică harul Sfîntului Duh, absolut necesar pentru dobîndirea mîntuirii.

1. Taina Sfîntului Botez

Începutul vieţii de creştin este reprezentat de Botez. Botezul este taina naşterii din nou. Prin întreita afundare în apă, în numele Sfintei Treimi, omul moare şi renaşte spiritual în Hristos. Prin Botez sîntem altoiţi în butucul viei care este Hristos şi devenim mlădiţă, ce se hrăneşte din sevele vieţii Lui dumnezeieşti. Creştinul este curăţat de păcat şi înnoit, umplut de sfintenia lui Hristos. Cel botezat este îmbrăcat cu Hristos: cîţi în Hristos v-aţi botezat, în Hristos v-aţi îmbrăcat (Gal. 3,27). Prin declaraţia lepădării de satana, prin declaraţia de unire

cu Hristos şi prin mărturisirea credinţei, omul devine, din robul satanei, robul lui Dumnezeu.

Taina Sfîntului Botez.

Cel botezat nu mai este cel de dinaintea botezului, acum forţele lui morale au fost înnoite şi înălţate.

2. Taina Mirungerii

Dacă Botezul reprezintă începutul existenţei spirituale reale a omului născut din apă şi din Duh (Ioan 3, 5), ungerea cu Sfîntul Mir îi conferă întărire şi elan pentru desăvîrşirea în credinţă. Mirungerea este taina creşterii în viaţa spirituală. Prin ea, cei botezaţi primesc da-rurile Duhului Sfînt, ca să poată duce cu succes lupta mîntuirii.

Săvîrşită imediat după Botez, primirea darului Sfîntului Duh, prin mirungere, reface real ceea ce s-a întîmplat cu pri-mii creştini în ziua Cincizecimii. Asemeni Sfinţilor Apostoli, care, imediat ce s-a coborît Duhul Sfînt peste ei, au devenit mărturisitori ai lui Hristos, căci se simţeau îmbrăcaţi cu putere de sus, aşa şi cei care au fost miruiţi, trebuie să devină făcători de bine şi să înfrîngă ispitele păcatului. Această putere a mirungerii s-a vădit în mod desăvîrşit în viaţa sfinţilor.

Mirul Îl simbolizează pe Hristos Însuşi: mir vărsat este nume-le tău (Cîntarea Cîntărilor 1, 2), este semn şi pecete a lui Hristos. Noul botezat devine, prin ungerea cu Sfîntul Mir, creştin adevărat şi deplin, un uns al Domnului.

3. Sfînta Taină a Euharistiei

După Taina Botezului şi a Mirungerii, urmează Taina Euharistiei. Prin împărtăşirea cu Trupul şi Sîngele Domnului, creştinul intră în comuniune cu

Mîntuitorul. În Taina Împărtăşaniei, Hristos se dăruieşte în mod deplin fiecărui creştin. Pentru că Tatăl, Fiul şi Sfîntul Duh sînt una, credincioşii primesc prin împărtăşire Duhul Cel ceresc.

Sfînta Euharistie este Taina vieţii celei noi, este dătătoarea celor mai înalte forţe morale, oferindu-ne astfel posibilitatea unei vieţi morale creştine desăvîrşite. Acum creştinul poate spune cu Apostolul Pavel: „Nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăieşte în mine" (Galateni 2, 20). Dacă „Hristos este în noi şi noi sîntem în El", această unire cu Hristos trebuie să se vădească în toată fiinţa noastră. Să avem cugetarea lui Hristos, smerenia, răbdarea, bunătatea, dragostea Lui cea nemărginită, sfinţenia lui cea neajunsă. Acum simţim imboldul de a fi imitatori ai lui Hristos: „Fiţi desăvîrşiţi precum şi Tatăl vostru cel din ceruri desăvîrşit este" (Matei, 5, 48).

4. Sfînta Taină a Pocăinţei

Sfînta Taină a Pocăinţei.

Pe parcursul vieţii creştine ulterioare, Euharistia urmează după Taina Mărturisirii, întrucît întăreşte permanent opţiunea pentru Hristos a omului care s-a îndepărtat de El prin păcat. Pocăinţa se aseamănă cu Botezul prin faptul că presupune reînnoirea sufletească, reînvierea omului îmbrăcat în lumina lui Hristos.

În viaţa pămîntească n-a existat şi nu există credincios fără de păcat. Păcatele ne despart de Dumnezeu şi sînt boli ale sufletului. Dar şi multe boli trupeşti îşi au rădăcina tot în păcate. De aceea, Dumnezeu a înfiinţat Taina Pocăinţei pentru vindecarea sufletului, prin purificarea lui de orice păcat, şi Taina Sfîntului Maslu pentru însănătoşi-rea trupului, dar şi a sufletului.

În Taina Pocăinţei se împărtăşeşte harul iertării păcatelor săvîrşite după Botez tuturor celor ce se căiesc şi se mărturisesc sincer preotului. Prin ea credinciosul se împacă din nou cu Dumnezeu. Aşa cum un fiu, care a greşit faţă de tatăl său suferă pentru că l-a supărat, tot aşa şi fiecare creştin, ca fiu al lui Dumnezeu, trebuie să fie îndurerat de supărarea ce a adus-o Tatălui Ceresc. Este durerea fiului despărţit de iubirea tatălui. Aceasta naşte un regret profund; ca urmare, răscoleşte toată fiinţa creştinului şi-l face să urască păcatul. Deci motivul adevărat al căinţei trebuie să fie iubirea.

Din căinţă izvorăşte dorinţa de a-ţi mărturisi păcatele, care stau ca o povară pe suflet. Mărturisirea trebuie să pornească din inimă smerită şi

îndurerată, să fie sinceră, clară şi deplină, ca o oglindă nemincinoasă a stării noastre morale în faţa lui Dumnezeu.

5. *Taina Sfîntului Maslu*

Această taină împărtăşeşte Harul tămăduirii trupeşti şi sufleteşti. Ea se face pentru cei bolnavi, după cum spune apostolul Iacob: „De este cineva bolnav între voi să cheme preoţii bisericii şi să se roage pentru dînsul, ungîndu-l cu untdelemn în numele Domnului. Şi rugăciunea credinţei va mîntui pe cel bolnav şi-l va ridica pe el Domnul. Şi de va fi făcut păcate i se vor ierta lui" (Iacob 5, 14-15).

Prin puterea Duhului Sfînt, preoţii continuă în Biserică slujirea pe care Însuşi Iisus Hristos a încredinţat-o Apostolilor Săi: "Şi ieşind, ei (cei 12) propovăduiau să se pocăiască. Şi scoteau mulţi demoni şi ungeau cu undelemn pe mulţi bolnavi şi-i vindecau" (Marcu 6,12-13).

ina Sfîntului Maslu.

6. Taina Preoţiei

Prin Taina Preoţiei, cel ales este consacrat să devină preot al Dumnezeului Celui viu. În desfăşurarea ritualului Hirotoniei, prin punerea mîinilor episcopului pe capul celui care va deveni preot şi prin rugăciunea de invocare a Duhului Sfînt, se primeşte harul pentru misiunea spedfică de a propovădui, a sfinţi şi a conduce pe creştini spre mîntuire. Prin hirotonie se instituie cele trei trepte ierarhice: diaconul, preotul şi episcopul.

Taina Preoţiei.

Preotul este mijlocitor între Dumnezeu şi credincioşi. Preotul se cade a fi, pe cît este posibil, la înălţimea chemării de care l-a în-vrednicit Dumnezeu. El nu este oricare creştin. El este „lumina" din lumina lui Hristos, care trebuie să lumineze tuturor.

7. Taina Nunţii (Cununiei)

Taina Nunţii sfinţeşte şi înalţă legătura naturală a căsătoriei, fiind un simbol al unirii duhovniceşti dintre Hristos şi Biserică (Ef.5,25-27). Prin Taina Cununiei, cei doi miri primesc harul lui Dumnezeu. Iubirea faţă de soţ şi naşterea de copii devin astfel expresie a iubirii faţă de Dumnezeu. Ea îi uneşte pe soţ şi soţie într-un singur duh, într-un singur trup, cununia le dă mirilor unitate harică, unitate în Hristos. Cînd Hristos este unitatea lor - atunci ea devine de nedezlegat, rezistă tuturor încercărilor şi prin

ina Cununiei.

încercări se întăreşte. Aceasta le dă imbold să se sprijine reci-proc pe calea desăvîrşirii morale. Taina Nunţii se află la teme-lia virtuţiilor familiei creştine.

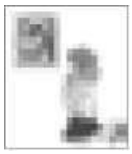

Rugăciune către Domnul Iisus Hristos

„Lumină lină a sfintei slave, a Tatălui Ceresc, Celui fără de moarte. A Sfîntului, Fericitului, Iisuse Hristoase, venind la apusul soarelui văzînd lumina cea de seară. Lăudăm pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfîntul Duh - Dumnezeu. Vrednic eşti în toată vremea a fi lăudat de glasuri cuvioase. Fiul lui Dumnezeu, Cel ce dai viaţă, pentru aceasta, lumea Te măreşte" (din slujba *Vecerniei).*

Lectură

Despre Sfînta Impărtăşanie

Hristos a găsit pe om că era îndobitocit la fel cu do-bitoacele. De aceea Hristos a fost aşezat în iesle în felul unei hrane şi a unei mîncări, pentru ca noi să ne schim-băm viaţa noastră animalică şi să ne întoarcem la conştiinţa şi la

înţelegerea cuvenită omului. Şi noi, aceia care eram dobitoace cu sufletul, venind la masa noastră, la iesle, nu mai aflăm în iesle iarbă, ci Pîinea cea din ceruri, Trupul dătător de viaţă.

Sfîntul Chiril al Ierusalimului

Să aducă iarăşi la viaţă pe cei ce au murit din cauza păcatelor este doar în puterea Împărtăşaniei. Fiindcă omul căzut nu se poate ridica prin puteri omeneşti. Căci prin păcat noi ne batem joc de Dumnezeu, după cum este scris: „Prin călcarea Legii necinsteşti pe Dumnezeu", iar pentru ca o greşeală să se poată îndrepta, se cere o lucrare mai sus de puterea omenească.

După făgăduinţa Domnului, tocmai prin Împărtăşanie rămîne Hristos întru noi şi noi în El. Cît de fericiţi trebuie să fim că-L putem primi şi că ne-am făcut sălaşul Lui! Dacă Însuşi

Domnul Iisus Hristos ne umple sufletul, străbătîndu-ne din toate părţile, atunci ce-ar mai putea veni bun peste noi sau ce ni s-ar mai putea adăuga? El opreşte săgeţile viclene care sînt azvîrlite din afară asupra noastră, adăpostindu-ne de orice atac ar veni, din orice parte, pentru că El este scăparea noastră.

Sf. Nicolae Cabasila

Dicţionar

Sfîntul Mir - untdelemn pregătit cu 38 de aromate şi cu vin curat. Este sfinţit de către Patriarh împreună cu Sinodul episcopilor dintr-o Biserică autocefală, la Sfînta Liturghie din Joia Mare. Creştinii sînt unşi doar o singură dată în viaţă cu Sfîntul Mir. Se mai foloseşte la sfinţirea bisericilor şi a antimiselor.

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Defineşte Sfintele Taine.
2. Argumentează necesitatea Sfintelor Taine pentru mîntuirea omului.

3. Stabileşte corespondenţa dintre elementele din coloanele A şi B prin trasarea unei săgeţi:

A	B
Sfînta Taină a Botezului	sfinţeşte căsătoria
Sfînta Taină a Mirungerii	tămăduirea trupului
Sfînta Taină a Euharistiei	primeşte harul preoţiei
Sfînta Taină a Pocăinţei	întărire şi elan în credinţă
Sfînta Taină a Preoţiei	începutul vieţii de creştin
Sfînta Taină a Nunţii	comuniune cu Mîntuitorul
Taina Sfîntului Maslu	iertarea păcatelor

Bibliografie

1. Boldea Florin, *Religie creştin-ortodoxă,* Manual pentru clasa a V-a, Deva, Editura Corvin, 2003, p. 29-31.
2. *Credinţa Ortodoxă,* Trinitas, Iaşi, 1996.
3. Nicolae (Mladin) Mitropolitul Ardealului, *Studii de Teologie Morală,* Sibiu, 1969.
4. Nicolae Cabasila, *Despre viaţa în Hristos,* Bucureşti, 1997.
5.

4. Pregătirea morală a credinciosului pentru participarea la viaţa cultică

Timpul petrecerii la sfintele slujbe este un timp sfînt, consacrat lui Dumnezeu, în vederea înălţării sufleteşti a omului.

Participarea la Sfînta Liturghie

Pentru viaţa creştină, participarea la Sfînta Liturghie este foarte importantă şi presupune respectarea de către credincios a anumitor cerinţe: merge la Sfînta Liturghie fără să mănînce, aduce daruri (prescură, vin, lumînări, tămîie, ulei pentru candele etc.), participă la întreaga slujbă, stă în picioare sau în genunchi, în funcţie de momentele slujbei, urmăreşte slujba

cu atenţie şi se împărtăşeşte.

Sfînta Liturghie este cea mai importantă slujbă a Bisericii, iar participarea deplină a credincioşilor implică în mod necesar împărtăşirea acestora, precedată de spovedanie.

Spovedania - pregătire şi etape

Spovedania reprezintă un eveniment deosebit în vederea înnoirii sufleteşti şi sporirii virtuţilor. Păcatul nu semnifică numai faptele rele pe care le-a făcut omul, ci şi binele pe care nu l-a făcut. Simpla înşiruire a păcatelor, fără părere de rău şi fără dorinţa de îndreptare, nu are valoare şi nici importanţă pentru mîntuire.

Pregătirea pentru spovedanie presupune reflecţia asupra propriei conştiinţe, pentru a nu uita păcate nemărturisite, un program intens de rugăciune din care să nu lipsească psalmii de pocăinţă şi Canonul de pocăinţă către Domnul Iisus Hristos (din Ceaslov), citirea Sfintei Scripturi şi a cărţilor duhovniceşti. Pregătirii şi participării la spovedanie i se pot opune ispite, precum tendinţa de a minimaliza propriile păcate sau atitudinea de respingere a rolului duhovnicului.

Etapele care se parcurg pentru primirea acestei Taine sînt:

1. Conştientizarea stării de păcat şi hotărîrea de a începe o viaţă nouă;
2. Mărturisirea propriu-zisă a păcatelor;
3. Primirea canonului;
4. Rugăciunea de dezlegare.

Prin Taina Mărturisirii, creştinul primeşte iertarea păcate-lor şi este reintegrat în Biserică.

Spovedania la un duhovnic este necesară, deoarece orice păcat reprezintă o îndepărtare de Dumnezeu, iar împăcarea cu El nu se poate face decît prin mărturisirea păcatelor, cu toată umilinţa: „Fiilor duhovniceşti, supuneţi-vă preoţilor; şi toţi, unii faţă de alţii, îmbrăcaţi-vă întru smerenie, pentru că Dumnezeu celor mîndri le stă împotrivă, iar celor smeriţi le dă har. Deci, smeriţi-vă sub mîna cea tare a lui Dumnezeu, ca El să vă înalţe la timpul cuvenit" (I Petru 5, 5-6).

Spovedania poate fi incompletă atunci cînd cel care se spovedeşte ascunde cu bună ştiinţă anumite păcate sau le mărturiseşte parţial. Biserica recomandă spovedania cel puţin în cele patru posturi de peste an.

Frecvenţa spovedaniei depinde de fiecare credincios în par-te. Cu cît oamenii se spovedesc mai des, cu atît se diminuează obişnuinţa de a păcătui, se redobîndeşte starea de har şi creşte disponibilitatea de a face fapte bune. Cu toate acestea, participarea la slujbele religioase nu trebuie să devină un automatism. Acesta dăunează trăirii religioase autentice şi nu are efecte depline pentru mîntuire, aşa cum se susţine atît în Vechiul Testament: „Poporul acesta se apropie de Mine cu gura şi cu buzele Mă cinstesc, dar cu inima este departe" (Isaia 29, 13), cît şi în Noul Testament - „Nu oricine Îmi zice: Doamne, Doamne, va intra în Împărăţia Cerurilor, ci cel ce face voia Tatălui Meu Celui din ceruri" (Matei 7, 21).

Pregătirea trupească şi sufletească pentru împărtăşire

Împărtăşirea credincioşilor este unul din momentele principale ale slujbei şi nu trebuie să fie nici o Sfîntă Liturghie la care să nu se împărtăşească cel puţin un credincios. Întrucît primi-rea Sfintei Împărtăşanii are o deosebită importanţă atît pentru suflet, cît şi pentru trup, pregătirea pentru împărtăşire priveşte sufletul şi trupul, în aceeaşi măsură.

Astfel, cel care se pregăteşte pentru împărtăşire trebuie să se împace cu cei cărora le-a greşit şi cu cei care i-au greşit, după spovedanie trebuie să se roage (Canonul dinainte de împărtăşire şi alte rugăciuni), să respecte posturile rînduite de Biserică şi să facă fapte de milostenie. În ziua în care se împărtăşeşte cu Trupul şi Sîngele Domnului, înainte de acest moment, creştinul nu mănîncă şi nu bea nimic, deoarece primeşte pîinea cea cerească şi paharul vieţii (din Sfînta Liturghie), faţă de care nici o mîncare şi nici o băutură nu este mai de preţ.

Creştinul este atenţionat înainte de împărtăşire prin cuvintele Sfintei Liturghii: *Să luăm aminte, Sfintele Sfinţilor,* că numai cel care s-a străduit să-şi lumineze sufletul poate să primească Trupul şi Sîngele lui Hristos, altfel osîndă îşi mănîncă şi bea, nesocotind Trupul Domnului. „De aceea, mulţi dintre voi sînt neputincioşi şi bolnavi şi mulţi au murit" (I Corinteni 11, 29-30). Sfîntul Ioan Gură de Aur îi aseamănă cu Iuda pe cei care se împărtăşesc fără pregătire necesară.

Participarea la slujbele Bisericii are ca scop principal con-ducerea creştinului spre mîntuire. Creştinul are datoria de a participa la Sfînta Liturghie, de a contribui la asigurarea celor necesare cultului public (materii şi obiecte folosite în cult, construirea şi îngrijirea locaşului de cult, a cimitirelor, a troiţelor etc.) şi de a se implica în viaţa socială a parohiei.

Viaţa religioasă a creştinului nu trebuie să se rezume doar la participarea la sfintele slujbe. Întreaga existenţă a omului trebuie să fie Liturghia de după Liturghie - implicarea deplină în acţiunile Biserici şi punerea în practică a învăţăturii creştine în relaţia cu semenii, trăirea în comuniune cu Hristos şi potrivit voii Sale.

Psalmii de pocăinţă: 6, 31, 37, 50, 101, 129, 142.

Spovedania adevărată trebuie:

- să fie făcută de bunăvoie şi din toată inima;
- să fie completă şi să nu ascundă vreunul din păcatele săvîrşite;
- să fie sinceră:
- să fie însoţită de părerea de rău pentru cele făcute.

Cum să ne comportăm la spovedanie şi la împărtăşanie?

Participarea credincioşilor la spovedanie şi la împărtăşanie presupune un anumit comportament:

- închinarea la icoane în momentul intrării în biserică:
- aşezarea în genunchi în locul indicat de preot, împreună cu cei care doresc să se spovedească, pentru citirea de către acesta a rugăciunilor de la începutul Tainei

Mărturisirii;

- îngenuncherea înaintea icoanei Mîntuitorului, în faţa căreia se face mărturisirea;
- mărturisirea la duhovnic a păcatelor săvîrşite;
- primirea dezlegării din partea preotului, urmată de semnul Sfintei Cruci şi de sărutarea crucii de pe epitrahilul preotului;
- îngenuncherea în faţa altarului (cu o lumînare aprinsă, în unele comunităţi) în momentul din Sfînta Liturghie în care preotul rosteşte: *Cufrică de Dumnezeu, cu credinţă şi cu dragoste să vă apropiaţi;*
- rostirea rugăciunii de dinainte de împărtăşanie: *Cred, Doamne, şi mărturisesc...,* urmată de semnul Sfintei Cruci;
- apropierea de sfîntul potir;
- aşezarea procovăţului sub bărbie, pentru a evita căderea pe jos a Sfintei Împărtăşanii;
- rostirea numelui de botez în momentul în care preotul spune: Se împărtăşeşte robul lui Dumnezeu *(N)* cu cinstitul Trup şi Sînge al Domnului...;
-
- luarea anafurei, însoţită de semnul Sfintei Cruci;
- rostirea rugăciunii de mulţumire, după primirea Sfintei Euharistii.

Creştinul trebuie să participe la întreaga Liturghie, în cadrul căreia urmează să se împărtăşească. După primirea împărtăşaniei, aşteaptă încheierea Liturghiei.

Golind

Vieţii mele păcătoase Pline de blestem Steaua Ta luci, Hristoase, Ca la Betleem.

Nu ca magii te cinstirăm Împărat slăvit, Ci ca şi iudeii, Doamne, Te-am nesocotit.

N-am adus atunci nici aur, Nici tămîie, ştii. Că eram plecaţi prin lume Veseli şi zurlii.

N-am venit nici după asta, Cînd am auzit Că ne-ai căutat, Hristoase, Şi nu ne-ai găsit.

N-am venit nici cînd coroană Îţi puneau, de spini, Că eram plecaţi, Hristoase, Veseli prin străini.

Ce vei face astăzi, Doamne, Bunule, cu noi?

C-am venit să-ţi cerem milă Flămînziţi şi goi.

C-am aflat că Te vei naşte Iar şi neîncetat, Pentru fiecare-n parte Care-a-ntîrziat.

Ieromonahul Savatie Baştovoi

Golind

În coliba-ntunecoasă
Din carne şi os lucrată,
A intrat Hristos deodată.
Nu făclie ce se stinge,
Nu icoană ce se frînge,
Ci El Însuşi, Trup şi Sînge,
Preschimbat pentru făptură
Într-o scumpă picătură,
Dulcea cuminecătură.
Coliba cum L-a primit
S-a făcut cer strălucit
Pe bolta de mărginit
Iar în ea soare şi stele
Cu arhangheli printre ele.
În mijloc tron luminos
Şi, pe el, Domnul Hristos,
Care mult Se bucura
Duhul Sfînt S-alătura
Şi acolo rămînea
Şi acum şi pururea.
Şi noi, Doamne, ne-am sculat
Colibele am curăţat
Uşi, ferestre, toate-s noi,

Doamne, intră şi la noi.
Trup, tu dormi? Somnul te paşte?
Suflete, scoal' şi cunoaşte
Luminos Prunc ce Se naşte
Din palatul Treimii
În peştera inimii
Dar Pruncul cine mi-I?
E Hristosul Dumnezeu
Coborît în pieptul meu.
Maica Sfîntă-n braţe ţină-L
Sfîntul Duh cu drag alină-L.
Eu nu dorm, trupul, lin spune,
Ci-ncleştat de-o grea minune
Stau în multă rugăciune.
Să mă mişc nu se cuvine,
Ci cu harul care vine
Raiul tot se află-n mine.

Vasile Voiculescu

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Argumentează importanţa şi necesitatea mărturisirii

păcatelor, pentru viaţa individuală şi socială a creştinilor.

2. Interpretează următorul text, evidenţiind diferenţa dintre participarea autentică la viaţa cultică şi manifestarea automatismului şi a mimetismului în cadrul acesteia.

„Căci nu a cădea în genunchi şi a lua chipul celor aflaţi în rugăciune, în vreme ce cugetarea rătăceşte în afară, e fapta bine plăcută Scripturii, ci predarea întregului sufletîmpreună cu trupul rugăciunii, o dată cu lepădarea oricărei nepăsări a gîndurilor şi a oricărui cuget nedrept" (Sf. Grigorie de Nyssa, Despre rînduiala cea după Dumnezeu şi despre nevoinţa cea adevărată).

3. Analizează relaţia dintre Taina Spovedaniei şi Taina Euharistiei, ca etape parcurse de creştini în scopul mîntuirii.

4. Organizează o discuţie despre modul în care te implici în viaţa cultică a parohiei voastre.

5.

6. Identifică elemente de pocăinţă în poezia *Colind* (autor Ieromonahul Savatie Baştovoi).

7. Elaborează un eseu pe tema pregătirii creştinului pentru participarea la viaţa cultică, pornind de la mesajul religios al poeziei *Colind,* de Vasile Voiculescu.

8.

5. Principalele materii folosite în cultul ortodox

Cultul ortodox sau rînduiala slujbelor religioase ortodoxe reprezintă, aşa cum am văzut, modalitatea prin care Biserica prin slujitorii ei (preoţii) se roagă lui Dumnezeu în numele tuturor credincioşilor. Aşadar, slujba este alcătuită în primulrînd din cuvinte: de laudă, de mulţumire sau de cerere către Dumnezeu.

Dar rugăciunea din Biserică nu se rezumă doar la cuvinte (aşa cum marea parte a creştinilor se roagă în taină la casele lor). Ea este însoţită de anumite gesturi şi mişcări ale preoţilor care se numesc acte liturgice. Aceste acte liturgice, la rîndul lor, nu se pot desfăşura fără existenţa unor obiecte şi a unor materii necesare în exprimarea sentimentului religios; pîinea, vinul, apa, untdelemnul, tămîia şi lumînările sînt mijloace prin care credincioşii îşi manifestă evlavia şi dragostea faţă de Dumnezeu.

Pîinea este hrana de care omul nu se poate lipsi cît timp trăieşte („Pîinea noastră cea de toate zilele dă-ne-o nouă astăzi" (Matei 6, 11), spun creştinii în rugăciunea *Tatăl nostru).* Pentru că omul se trudeşte cel mai mult ca să-şi dobîndească pîinea cea spre fiinţă, Mîntuitorul a ales această materie pentru

a fi preschimbată în Prea Cinstit Trupul Său, în Taina Sfintei Euharistii (Împărtăşanii). Pîinea din grîu ne hrăneşte trupul în timpul vieţii trecătoare, iar Pîinea din Trupul Mîntuitorului ne hrăneşte sufletul spre viaţa de veci. Şi aşa cum omul se trudeşte pentru hrana trupească, trebuie să se trudească şi pentru hrana duhovnicească (Împărtăşania) prin post, spovedanie, căinţă, rugăciune. Pîinea adusă ca dar de către credincioşi are formă de prescuri. Acestea se dau credincioşilor, la sfîrşitul Liturghiei, sub formă de anaforă.

Vinul este un aliment curat şi întăritor pentru slăbiciunile trupului; în timpul Sfintei Liturghii el se transformă în cinstitul Sînge al Mîntuitorului. Hristos Însuşi S-a asemănat cu viţa: „Eu sînt viţa, voi sînteţi mlădiţele".

Stropirea cu agheasmă.

Apa, fără de care omul nu poate trăi, simbolizează curăţirea şi purificarea. Ea a fost sfinţită o dată pentru totdeauna, la Botezul Mîntuitorului în apa Iordanului. Aghiasma sau apa sfintită este foarte folosită în cultul ortodox (botezuri, sfinţiri). Apa caldă care se toarnă în Sfîntul Potir ne aminteşte de apa care a curs din coasta Mîntuitorului cînd a fost împuns cu suliţa pe cruce.

Tămîia este o aromă obţinută din răşina unor arbori, care prin ardere împrăştie o mireasmă foarte plăcută. Atunci cînd însoţeşte rugăciunea sau actele de cult, ea simbolizează prinosul şi jertfa adusă de credincioşi lui Dumnezeu. Aşa cum fumul de tămîie se ridică spre cer, ca dar adus lui Dumnezeu, tot astfel rugăciunea creştinului este ca o tămîie curat mirositoare. Psalmistul spune: „Să se îndrepteze rugăciunea mea ca tămîia înaintea Ta; ridicarea mîinilor mele, jertfa de seară" (Psalmul 140, 2). Magii au adus Pruncului din Bethleem aur, tămîie şi smirnă (o tămîie mai concentrată şi mai mirositoare). Vasul în care se arde tămîia se numeşte cadelniţă.

Untdelemnul este un produs vegetal pe care omul îl foloseşte şi în alimentaţie, în tămăduirea unor răni şi în candele pentru iluminare. El este folosit la Botez, la Sfîntul Maslu şi intră în componenţa Sfîntului Mir.

Lumînările din ceară curată (făcută de albine din polenul florilor) sînt în biserică simbolul luminii spirituale a lui Dumnezeu, cea care ne dă viaţă şi ne luminează în toate căile noastre. Ea exprimă bucuria, perfecţiunea, fericirea veşnică: „Că la Tine este izvorul vieţii, în lumina Ta vom vedea lumina" (Psalmul 135, 9). Mîntuitorul Însuşi ne spune: „Eu sînt Lumina lumii. Cel care vine după Mine nu va umbla în întuneric, ci va avea lumina vie-ţii" (Ioan 8, 12).

Învăţăturile Sfintilor Părinţi

În Prescură, făina este corpul, dospeala este sufle-tul, sarea este mintea, iar apa este duhul".

Sfîntul Ioan Hrisostom

Lectură

„Aducînd la biserică smerite daruri omeneşti, pîine şi vin - mîncarea şi băutura noastră pămîntească - noi săvîrşim, chiar fără să gîndim, cea mai veche lucrare sfîntă tradiţională din primele zile ale istoriei omenirii, noi aducem jertfă lui Dumnezeu".

Alexandre Schmemann, Euharistia

Lumînările

Cum ard, par flori de flăcări, iar sfeşnicele par
Pioase mîini ce-nalţă buchete spre altar.
Le tremură văpaia şi fîlfîie pe zid
Ca nişte aripi care se-nchid şi se deschid.
Te caută, O, Doamne, al arderilor zbor
Ard inimile noastre în flăcările lor,
Şi-n stropii calzi de ceară, ce picură pe jos
Sînt lacrimile noastre pe-altarul tău prinos.

Nichifor Crainic (1889-1972)

Dicţionar

Litie - slujbă specială prin care se cere mijlocirea sfinţilor pentru a primi de la Dumnezeu bunurile pămînteşti cele de trebuinţă vieţii de fiecare zi.

Prescură - pîine din aluat dospit, în formă de cruce, sfin-ţită şi binecuvîntată în biserică, din care se pregăteşte Sfînta Taină a Euharistiei.

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Bazîndu-te pe cunoştinţele anterioare, arată în care pil-dă rostită de Mîntuitorul Iisus Hristos, untdelemnul avea un scop tămăduitor şi care este semnificaţia lui în pilda respectivă.

2. Stabileşte corespondenţa dintre elementele din coloanele **A** şi **B:**

Coloana A	**Coloana B**
Pîinea şi vinul	vas pentru arderea tămîiei
Tămîia	semn al luminii
Lumînările	se foloseşte în candele
Cadelniţă	Sfînta Euharistie
Untdelemnul	**simbolul rugăciunii**

Bibliografie

1. Boldea Florin, *Religie creştin-ortodoxă,* Manual pentru clasa a V-a, Deva, Editura Corvin, 2003, p. 29-31.

2. Antologia poeziei religioase româneşti, Bucureşti, 1992, p. 153.

6. Natura - darul lui Dumnezeu pentru oameni

Plantele, pomii roditori, arborii şi florile au fost făcute de Creator pentru folosul omului şi al animalelor.

Foloasele aduse de ele sînt aşa de mari încît fără acestea nu am putea trăi; iar atunci cînd Dumnezeu nu trimite ploaie la timp, ca ele să crească şi să rodească, sîntem ameninţaţi cu foametea şi cu moartea.

Cerealele, legumele şi fructele ne servesc ca hrană.

Iarba, fînul, trifoiul, lucerna, ovăzul, orezul şi celelalte plan-te furajere nutresc şi îngraşă vitele. Unele legume - de pildă cartoful, sfecla, ridichea, morcovul, ceapa, prazul ş.a. - se cultivă pentru hrana oamenilor. Din unele dintre ele - cum este sfecla de zahăr - se obţine un suc dulce care se întăreşte prin fabricare, dîndune zahărul cel atît de hrănitor şi căutat în gospodărie; dudul, viţa-de-vie, mărul, părul, prunul, caisul, cire-şul, orzul, porumbul, pe lîngă fructele atît de gustoase, ne dau băuturile răcoritoare şi întăritoare.

Inul, cînepa, urzica, numite plante textile, folosesc la confecţionarea îmbrăcămintei.

Măslinul, nucul, floarea soarelui, inul, dovleacul, migdalul, alu-nul, curmalul sînt plante oleagenoase care ne dau seminţele lor, din care se scoate uleiul atît de folositor în hrană şi în industrie.

Există şi diferite plante şi flori medicinale, din al căror suc se obţin tincturi şi ceaiuri atît de căutate pentru întărirea şi protejarea corpului de boli.

Arborii forestieri - fagul, stejarul, bradul, frasinul, ulmul,

salcîmul, teiul, plopul, salcia, castanul, arinul, mesteacănul etc., - constituie în acelaşi timp un element foarte necesar pentru încălzirea locuinţelor, o materie primă mult preţuită în industria construcţiilor (şi nu numai), precum şi sursa din care se fabrică hîrtia pe care o folosim la citit şi la scris.

Florile lor umplu aerul de miresme plăcute şi ne desfată ochiul privindu-le sau împodobindu-ne casele.

Din cupa florilor, care ocroteşte seminţele, albinele culeg sucul cel dulce pe care-l transformă în miere, şi praful cel galben, numit polen, pe care îl duc în stup şi îl transformă în ceară. Pe aceasta omul o foloseşte la fabricarea lumînărilor care se aduc la biserică şi ard în sfeşnice, înaintea icoanelor şi pe morminte-le celor răposaţi, ca un prinos de recunoştinţă şi mulţumire al făpturilor către Creatorul lor.

Lumînarea de ceară curată o ţinem aprinsă în mînă în ziua Învierii, cînd ne împărtăşim cu Sfintele Taine şi cînd ne dăm obştescul sfîrşit în mîna lui Dumnezeu.

Şi, astfel, de la cel mai mic fir de iarbă şi pînă la falnicul stejar, fiecare plantă, este creată pentru om; iar el, ca stăpîn al făpturilor, are datoria:

Mai întîi de a-I mulţumi şi a-L binecuvînta pe Creator, în numele tuturor creaturilor necuvîntătoare, pentru toate aceste binefaceri.

În al doilea rînd, de a le îngriji, a le uda atunci cînd n-au ploaie îndeajuns, a le curăţa de mărăcini, buruieni, omizi şi alte insecte vătămătoare, a le altoi şi a le îmbunătăţi soiurile, să nu le rupă crengile şi florile, în timpul verii, iar în timpul iernii să fie ocrotite şi adăpostite de vifor şi de frig. Se cuvine să fie iubi-te întocmai ca nişte fiinţe vii, căci nimic în lumea aceasta minu-nată şi frumoasă nu se poate obţine fără muncă şi osteneală.

Toate păsările şi animalele au fost create tot pentru om. Unele dintre ele sînt folositoare (mai ales cele domestice), alte-le îl vatămă pe om.

La început toate au fost bune şi blînde, dar ca o pedeapsă

pentru păcatul de neascultare al omului, făpturile au pierdut din bunătatea lor şi binecuvîntarea lui Dumnezeu.

Cu toate acestea există un mare număr de fiinţe vii, care aduc cel mai mare folos omului pe pămînt, făcîndu-i traiul mai uşor şi anume: calul, asinul, boul, cămila, renul, catîrul, care ajută omul la muncă; vaca, oaia, capra, îi dau laptele lor; boul, vaca, oaia, mielul, porcul, iepurele, cerbul, căprioara şi multe altele care îi dau carnea lor pentru hrană, părul şi pielea pen-tru îmbrăcăminte şi încălţăminte; găinile, curcile, raţele, gîşte-le, porumbeii ne dau carnea şi ouăle.

Peştii de tot felul, scoicile, racii îl hrănesc pe om cu carnea lor. Viermii de mătase îi dau cel mai fin fir pentru cele mai frumoase stofe, din care se fac rochii, haine trainice şi frumoase, veşminte pentru biserici etc.

Mai mult, păsările cîntătoare fac viaţa omului mai plăcută prin cîntecele lor şi apără recolta de insectele vătămătoare, nimicindu-le cînd acestea îşi fac apariţia pe pomi şi prin livezi.

Chiar şi cîinele şi pisica, care trăiesc pe lîngă casa omului, îi aduc folos: cîinele este prietenul credincios care-l păzeşte pe om de răufăcători, iar pisica stîrpeşte şoarecii şi şobolanii, care rod şi distrug toate lucrurile dacă nu sînt stîrpiţi la timp.

Din cele enumerate vedem că Creatorul i-a supus omului o mulţime de animale şi păsări care îi sînt de folos.

Pe unele dintre acestea omul le sacrifică, pentru a fi folosite în alimentaţie, iar pe altele (unele animale sălbatice, păsări răpitoare, insecte dăunătoare), pentru a nu produce pagube.

Şi animalele se omoară între ele: astfel, lupul omoară mielul, ca să-l mănînce; ulii, vulturii, corbii omoară şoarecii şi păsările mici, iepurii şi peştii.

La rîndul lor, peştii şi păsările omoară muştele, viermişorii, fluturii, omizile, peştii mai mici doar pentru a se hrăni.

Nu este îngăduit şi nu ştim pentru ce unii copii îşi fac o plăcere din a lovi fără motiv animalele. Unii copii prind muştele şi fluturii, le smulg aripile, este de neînţeles de ce caută cuiburile

păsărilor, smulgîndu-le puişorii şi stricîndu-le culcuşul, nepăsîn-du-le cîtuşi de puţin că mamele lor, cînd vin să le aducă de mîncare, găsesc casa risipită şi puii răpiţi!

De asemenea, unii oameni lovesc vitele de la jug, caii din ham şi celelalte animale de muncă, adăugînd înjurături la loviturile cu biciul, iar pe cele din pădure - animale şi păsări - le vînează uneori fără milă şi fac din aceasta cel mai plăcut sport, deşi nu au nevoie de carnea lor.

Datoria noastră este de a le îngriji, de a le proteja şi a le iubi, pentru că Bunul Dumnezeu le-a lăsat pe pămînt ca să ne fie şi servitori, şi prieteni, care ne aduc cel mai mare folos.

În slujbele Bisericii Ortodoxe (mai ales în ectenia mare) se cuprind o serie de cereri prin care, printre altele, Îi cerem lui Dumnezeu şi lucrurile pămînteşti de care avem nevoie. După fiecare cerere, ne rugăm lui Dumnezeu să ne miluiască.

Învăţăturile Sfintilor Părinţi

Cartea mea este întreaga creaţie. Cartea asta e deschisă înaintea mea şi, cînd vreau, pot să citesc în ea Cuvîntul lui Dumnezeu.

Sfîntul Antonie cel Mare

întru slava Ziditorului

(fragment)

O, mare eşti, Tu, Doamne! Se miră ochii mei, De firea cea văzută Cu armonia ei!

Pe cele trecătoare Aşa le-mpodobeşti! Dar cît mai minunate Vor fi cele cereşti!

De-ar înţelege mintea Podoaba cea de Sus, Te-ar pomeni de-a pururi, Stăpînul meu - Iisus!

Sfîntul Ioan Iacob Hozevitul

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Completează propoziţiile cu cuvintele din text: Omul ca stăpîn al făpturilor, are datoria:

a) ----------

b) ----------

2. Scrie o compunere pe tema: „Universul — casa omului".

Bibliografie

Sfîntul Ioan Iacob Hozevitul, *Hrană duhovnicească,* Bucureşti, 1993.

7. Respectul faţă de cele sfinte

Sfînta Scriptură învaţă că Dumnezeu este Sfînt: Sfînt este Domnul,

Dumnezeul nostru! (Psalm 98, 10). Prin cuvîntul lui Dumnezeu, ea îi cheamă pe toţi oamenii la o viaţă de sfinţenie: „Fiţi, dar, voi desăvîrşiţi, precum Tatăl vostru Cel ceresc desăvîrşit este (Matei 5, 48). Astfel, persoanele, obiectele, timpul şi spaţiul sînt sfinte, de-oarece Dumnezeu Însuşi a revărsat harul divin peste ele.

Omul participă la sfinţenia lui Dumnezeu şi astfel viaţa lui are valoare religioasă. Prin urmare, el are datoria să respecte valorile religioase ca elemente esenţiale ale vieţii spirituale şi să cinstească creaţia, ca dar al lui Dumnezeu. Prin respectul faţă de valorile religioase, lumea aceasta, în întregul ei, dobîndeşte sens şi devine un spaţiu în care omul este chemat să-L caute pe Dumnezeu. Fără ajutorul divin şi fără efortul personal, nu există participare la cele sfinte şi mîntuirea sufletească.

Persoanele sfinte

În toată istoria religiei au existat persoane special pregătite sufleteşte şi trupeşte pentru a fi slujitori ai lui Dumnezeu.

Încă din Vechiul Testament, Dumnezeu a poruncit să fie alese anumite persoane care să înalţe rugăciuni şi să aducă jertfe de mulţumire la Cortul Sfînt, apoi la Templu. Dumnezeu l-a ales pe Aaron ca să fie primul slujitor şi a poruncit ca din neamul său să fie aleşi cei care îi vor urma la slujire.

În Noul Testament, Mîntuitorul Iisus Hristos a dat un nou sens persoanei şi slujirii lui Dumnezeu. El a ales 12 Apostoli pe care i-a întărit cu putere divină şi i-a investit cu Duh Sfînt, pentru a fi vrednici de această înaltă chemare (Ioan 20, 21-23). Aceştia, la rîndul lor, au ales episcopi, preoţi şi diaconi, în localităţile unde au întemeiat comunităţi creştine, şi le-au transmis

> , 3 '3

această putere divină, după porunca Mîntuitorului: în dar aţi luat, în dar să daţi (Matei 10, 8). Aşadar, orice slujitor al sfintelor altare, fiind luat dintre oameni, este pus pentru oameni, spre cele către Dumnezeu, ca să aducă daruri şi jertfe pentru păcate, pentru că nimeni nu-şi ia singur cinstea aceasta.

Creştinii au obligaţia să cinstească cu evlavie persoanele alese de Dumnezeu, chemate la slujirea Bisericii, deoarece El este Cel Care cheamă, alege şi sfinţeşte pentru ca toţi să fie una (Ioan 17, 21).

Obiectele sfinte

Întrucît harul lui Dumnezeu se revarsă cu bogăţie peste întreaga creaţie, tot ceea ce este consacrat Domnului devine sfinţit şi sfînt.

În Vechiul Testament, poporul evreu respecta cu sfinţenie chivotul Domnului (chivotul Legii), iar cel care, nefiind preot, se atingea de el, era pedepsit cu moartea (II Regi 6, 6-7).

În Biserică, cele mai importante dintre obiecte sînt cele legate de Sfînta Euharistie: sfîntul disc, sfîntul potir, sfîntul antimis, sfîntul chivot, steluţa, copia, linguriţa. Alături de acestea, la sfintele slujbe se mai folosesc cădelniţa, miruitorul, cununiile etc.

Timpul mîntuirii

Pentru omul preocupat de viaţa religioasă, timpul are o semnifica-ţie deosebită: Învaţă-ne să socotim bine zilele noastre (Psalmi 89, 14).

Timpul a fost creat de către Dumnezeu, pentru ca oamenii să-şi poată cîştiga mîntuirea şi să fie permanent în legătură cu El. Prin întruparea Fiului lui Dumnezeu şi prin pogorîrea Duhu-lui Sfînt, timpul dobîndeşte o valoare religioasă deosebită. Astfel, anii se numără de la naşterea Mîntuitorului şi ei sînt numiţi anii Domnului, anii mîntuirii (Luca 4,19).

Viaţa creştinului autentic are o dimensiune eclesială, în care sînt cuprinse sărbători, posturi, privegheri, pomeniri ale răposaţilor etc. Calendarul religios consemnează aceste sărbători şi evenimente, punînd la îndemîna omului religios posibilitatea de a retrăi şi de a reactualiza momentele cele mai importante din istoria mîntuirii neamului omenesc.

Prin participarea activă la sărbătorile religioase, omul devi-ne contemporan cu persoanele sărbătorite, trăieşte evenimentele din viaţa Mîntuitorului şi a sfinţilor, avînd astfel posibilitatea să-şi însuşească modelele de viaţă oferite de aceştia.

Prin momentele sfinte, viaţa religioasă a omului se integrea-ză în timpul liturgic, apropiindu-se progresiv de Dumnezeu şi participînd astfel la harul Duhului Sfînt.

Spaţiul liturgic

Dumnezeu Şi-a făcut cunoscută dorinţa de a fi în mijlocul po-porului Său (Levitic 26, 12), mai întîi în imagine şi simbol, în Vechiul Testament, apoi în chip vădit, prin venirea Fiului Său în lume. Cuvintele Mîntuitorului: *iată, Eu cu voi sînt în toate zilele, pînă la sfîrşitul veacului (Matei 28, 20) şi unde sînt doi sau trei, adunaţi în numele Meu, acolo sînt şi Eu în mijlocul lor* (Matei 18, 20) se referă la prezenţa reală a Domnului în mijlocul credincioşilor.

Această prezenţă a lui Dumezeu i-a determinat pe creştini să ridice locaşuri de închinăciune, de întîlnire şi de comunicare cu El, care însă nu-L circumscriu, El fiind mai presus de timp şi de spaţiu, ci îi ajută să-L simtă aproape. Omul a simţit dorinţa de a înfrumuseţa bisericile cu diferite obiecte şi simboluri adecvate măreţiei dumnezeieşti, pentru ca viaţa creştină să fie *precum în cer şi pe pămînt* (Matei 6, 10).

Altarul este spaţiul sfînt în care se află sfînta masă (simbol al sfîntului mormînt) şi scaunul arhieresc simbol al prezenţei lui Hristos (Arhiereul Cel veşnic). Aceasta conferă locaşului de cult atmosfera sacră, care dă credinciosului sentimentul prezenţei lui Dumnezeu în mijlocul poporului Său.

Pentru a înţelege adevărata semnificaţie a vieţii religioase, creştinul trebuie, prin credinţă şi cu ajutorul harului divin să ajungă la o autentică înţelegere a necesităţii cinstirii celor sfinte, ca prim pas spre dobîndirea mîntuirii sufletului.

Lectură

Dumnezeu a poruncit lui Moise să facă „un chivot din lemn ce nu putrezeşte, acoperit pe dinăuntru şi pe din afară cu aur curat" (Ieşire 25, 10-11), care să poarte în sine legea scrisă pe table. Chivotul este chi-pul şi icoana lui Hristos. Căci privind modul întrupării Unu-ia-Născutului, vom vedea pe Cuvîntul lui Dumnezeu şi Tatăl, sălăşluit ca într-un chivot în templul luat din Fecioara Maria. Lemnele lui nu putrezeau, şi el era împodobit cu aurul cel mai curat şi mai cercat, pe dinăuntru şi pe dinafară. Căci trupul lui Hristos a fost nestricăcios, fiind păstrat în nestricăciune.

Sf. Chiril al Alexandriei, *Închinarea şi slujirea în Duh şi adevăr*

Dicţionar

Antimis - obiect liturgic din pînză, pe care este reprezentată punerea Domnului în mormînt şi care stă permanent pe sfînta masă. Conţine părticele de sfinte moaşte şi are semnătura episcopului care l-a sfinţit.

Chivotul Domnului - cutie făcută de evrei din lemn poleit cu aur, care avea pe capac doi heruvimi din aur. În el se păstrau cele două table ale Legii, toiagul lui Aaron şi un vas cu mană din pustie.

Cortul sfînt - locaş de cult folosit de evrei, din timpul lui Moise pînă la zidirea templului de către Solomon.

cult - orice act religios care îl pune pe om în legătură cu Dumnezeu.

Mană - hrană cerească primită de evrei în drumul din Egipt spre Canaan.

Templu - locaş de cult în care se aduc jertfe şi se oficiază ceremonii religioase. Templul din Ierusalim a fost principalul centru religios al evreilor şi unicul loc în care aceştia aduceau jertfe.

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Explică rolul pe care îl are respectul faţă de preot, în relaţia ta cu Dumnezeu.
2. Identifică elemente specifice vieţii religioase în succesiunea evenimentelor pe care le trăieşti:
   a. într-o zi obişnuită;
   b. într-o zi de sărbătoare.
3. Dă exemple de comportamente adecvate şi neadecvate manifestate în biserică şi susţine afirmatiile cu argumente.
4. Arătă asemănările şi deosebirile dintre cortul sfînt şi biserică, pe baza textelor din Sfînta Scriptură (Ieşire 25-30 şi Evrei 9).

8. Adorarea luî Dumnezeu

Adorarea este cultul suprem adus lui Dumnezeu şi este specifică atît în Vechiul Testament, cît şi în Noul Testament. În actul de adorare, creştinul se adresează lui Dumnezeu, ca unei Persoane iubitoare. Acest aspect deosebeşte adorarea de idolatrie. Creştinii au refuzat să aducă jertfe idolilor sau împăratului, invocînd nu

numai inconsistenţa jertfelor, ci şi caracterul lor ido-latru: „au schimbat slava lui Dumnezeu Celui nestricăcios cu asemănarea chipului omului celui stricăcios şi al păsărilor şi al celor cu patru picioare şi al tîrîtoarelor" (Romani 1, 23).

Sfînta Euharistie se bucură de acelaşi cult de adorare, deoarece ea este Însuşi Trupul şi Sîngele Domnului Iisus Hristos-Cuvîntul lui Dumnezeu înomenit.

Modalităţi de cinstire a lui Dumnezeu

Cinstirea lui Dumnezeu se poate face în mod direct, prin adorarea Lui, şi în mod indirect, prin cinstirea sfinţilor: *Lăudaţi pe Domnul întru sfinţii Lui* (Psalmi 150, 1). Prin cinstirea pe care o aduc îngerilor şi sfinţilor, creştinii Îl adoră pe Dumnezeu, *Care este minunat întru sfinţii Lui* (Psalmi 67, 36). Cinstea adusă lor nu este adorare, ci venerare sau cinstire.

Maicii Domnului, în calitatea ei de Născătoare de Dumnezeu, I se aduce un cult de supravenerare. În Ortodoxie există şi o cinstire a sfintelor icoane, a sfintelor moaşte şi a Sfintei Cruci.

Există mai multe posibilităţi de exprimare a cinstirii lui Dumnezeu în viaţa creştinului:

- cuvîntul;
- cinstirea sărbătorilor;
- participarea la oficierea slujbelor religioase;
- invocarea numelui sfinţilor spre mijlocire şi spre ajutor;
- zidirea de biserici cu hramul praznicilor împărăteşti sau al sfinţilor;
- cinstirea icoanelor, a moaştelor;
- adoptarea numelor de sfinţi ca nume de botez de către credincioşi;
- aducerea de ofrande la biserică.

Forme de cinstire a lui Dumnezeu

Omul a fost creat ca unitate suflet-trup, de aceea în cinstirea lui Dumnezeu el participă atît cu sufletul, cît şi cu trupul. Astfel, adorarea lui Dumnezeu îmbracă în Ortodoxie mai multe forme, în funcţie de felul în care se manifestă: cunoaştere şi trăire a virtuţilor teologice, acte de prosternare, aducere de

ofrande, meditaţie, respect faţă de puterea şi măreţia Lui şi a lumii create de El, rugăciuni de invocare şi doxologii etc.

În Ortodoxie, cinstirea lui Dumnezeu se face atît în mod particular, cît şi public, folosindu-se cuvîntul, gestul şi darul oferit din iubire. Aceste forme de cinstire nu se exclud, nu se contrazic, ci se completează.

Cuvîntul

Mijoacele prin care omul intră în comuniune cu Dumnezeu sînt: rugăciunea rostită sau cîntată, mărturisirea credinţei şi lecturile din Sfînta Scriptură, din scrierile Sfinţilor Părinţi şi scriitorilor bisericeşti, din cuvintele părinţilor duhovniceşti contemporani etc.

Gestul

Gesturile sau actele de cinstire sînt: închinările, îngenuncherile, metaniile, binecuvîntările făcute de preot, pelerinaje-le, procesiunile.

Darul oferit din iubire

Creştinul oferă lui Dumnezeu diferite obiecte sau lucruri din natură (pîine, vin, apă, untdelemn, roade ale pămîntului, lumînări, flori, tămîie) care nu sînt altceva decît darul Lui, sînt darul Dăruitorului: *ale Tale dintru ale Tale, Ţie Îţi aducem de toate şi pentru toate.*

Combinate, cuvîntul, gestul şi darul oferit din iubire formează ritualuri sau acte de cult şi intră în alcătuirea slujbelor bisericeşti. Gesturile sau mişcările liturgice însoţesc cuvintele şi cîntările, exprimînd şi accentuînd ideile şi sentimentele din conţinutul acestora.

Rugăciunea - formă de cinstire a lui Dumnezeu, în cadrul cultului divin

În cadrul cultului ortodox, cea mai importantă formă de cinstire a lui Dumnezeu este rugăciunea care poate fi particulară sau publică. Prin aceasta se cultivă sentimentul unităţii Bisericii şi se întăreşte convingerea că mîntuirea este posibilă

numai în relaţia cu Dumnezeu şi în comuniune cu semenii. Prin rugăciune, creştinii se adresează nu numai Prea Sfintei Treimi, Tatălui, şi Fiului, şi Sfîntului Duh, ci şi Maicii Domnu-lui, sfinţilor îngeri şi sfinţilor ca mijlocitori către Dumnezeu. Textele rugăciunilor sînt luate din Sfînta Scriptură sau sînt inspirate din aceasta.

Întreaga viaţă a omului trebuie să fie un dar adus lui Dumnezeu din iubire, aşa cum se cîntă la slujbele Bisericii: *Pe noi înşine şi unii pe alţii şi toată viaţa noastră lui Hristos-Dumnezeu să o dăm.* Creştinii înşişi trebuie să se afle într-o stare de jertfă spirituală, să înfăţişeze trupurile lor ca pe o jertfă vie, sfîntă, bine plăcută lui Dumnezeu, ca închinarea lor cea duhovnicească, să nu se potrivească cu acest veac, ci să se schimbe prin înnoirea minţii, ca să dobîndească care este voia lui Dumnezeu, ce este bun şi plăcut şi desăvîrşit (Roman 12, 1-2).

Felurile rugăciunii:

1. După subiectul ei:

- particulară;
- publică.

2. După conţinut:

- de laudă;
- de mulţumire;
- de cerere.

Păcate împotriva lui Dumnezeu

Păcatele împotriva lui Dumnezeu sînt: erezia, apostazia, superstiţiile, ocultismul, fanatismul religios, ura faţă de Dumnezeu, lenea sufletească, egoismul.

Alături de aceasta, o gravitate la fel de mare o au diverse practici, precum: idolatria, prezice-rea viitorului, spiritismul, vrăjitoria, blasfemia sau necinstirea lui Dumnezeu, sacrilegiul.

Dicţionar

Adorare - atitudine profund religioasă, însoţită de un ritual, prin care se exprimă respectul infinit faţă de Dumnezeu. *Apostazie* - lepădare în mod public de credinţa în Dumnezeu.

Doxologie - rugăciune de laudă sub formă imnologică adusă lui Dumnezeu.

Erezie - învăţătură despre Dumnezeu, contrară adevărului descoperit în Sfînta Scriptură.

Idoli - obiecte sau imagini considerate divinităţi.

Idolatrie - adorare a idolilor. În esenţa ei, nu este iubire faţă de o divinitate personală, ci frică faţă de o forţă malefică ce ar putea acţiona în viaţa omului.

Ocultism - practici magice utilizate de pretinşi „iniţiaţi" înîncercarea de a comunica cu forţe spirituale.

Prosterna - a se închina pînă la pămînt în semn de veneraţie, de su-punere.

Sacrilegiu - profanare a lucrurilor sfinte sau care trebuie respectate.

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Comentează textul de maijos, analizînd valoarea creştină a cinstirii lui Dumnezeu, cu sufletul şi trupul: „Dacă într-un pom este viaţă, această viaţă se exteriori-zează. Pomul se acoperă cu frunze, cu flori şi, în sfîrşit, cu fructe, tot astfel şi cinstirea lăuntrică de Dumnezeu, cea adevărată, vie, reală, este unită cu cinstirea de Dumnezeu cea din afară" *(P.S. Iustinian Chira, Grădina deflori duhovniceşti).*

2. Descrie, după participarea la o slujbă religioasă, modul în care se îmbină cuvîntul, gestul şi darul oferit din iubire în cinstirea lui Dumnezeu.

3. Organizează o discuţie pornind de la necesitatea manifestărilor de credinţă pentru viaţa unui creştin: cunoaşte învăţătura de credinţă, se roagă, îşi examinează conştiinţa şi se spovedeşte, se împărtăşeşte cu Trupul şi Sîngele Domnului, citeşte Sfînta Scriptură şi cărţile religioase, face fapte bune, duce o viaţă de pocăinţă.

4. Argumentează de ce anumite practici (ghicitul, spiritismul etc.) sînt considerate păcate împotriva lui Dumnezeu.

5.

9. Preacinstirea Maicii Domnului

Credinţa adevărată în Dumnezeu este strîns legată de întruparea Mîntuitorului Iisus Hristos, Care S-a născut în chip supranatural din Fecioara Maria. Acest adevăr este cuprins în Simbolul de credin-ţă: *Carepentru noi, oamenii, şipentru a noastră mîntuire S-a pogorît din ceruri şi S-a întrupat de la Duhul Sfînt şi din Fecioara Maria şi S-afăcut Om.* De aceea, după Dumnezeu, cea mai mare cinstire se aduce Maicii Domnului, care L-a născut trupeşte pe Fiul lui Dumnezeu, aşa cum i-a vestit îngerul: Duhul Sfînt Se va pogorî peste Tine şi puterea Celui Preaînalt Te va umbri; pentru aceea şi Sfîntul Care Se va naşte din Tine, Fiul lui Dumnezeu se va chema (Luca 1, 35).

Rolul Maicii Domnului în întruparea Mîntuitorului

Bunăvestirea, prezentată în paginile Evangheliei, este momentul în care Maica Domnului acceptă pogorîrea în pîntecele ei preacurat a Fiului lui Dumnezeu: *Iată roaba Domnului. Fie mie după cuvîntul tău!* (Luca 1, 38). Naşterea şi pregătirea printr-o viaţă curată a unei Fecioare a fost o condiţie pentru întruparea Mîntuitorului. Iubirea Fecioarei Maria faţă de Dumnezeu şi viaţa trăită după poruncile Lui au făcut ca ea să fie cea aleasă dintre femei. Maica Domnului s-a născut cu păcatul strămoşesc, ca orice om, dar, prin fapte bune săvîrşite cu ajutorul harului divin, a ajuns să fie cea plină de har (Luca 1, 28).

Pururea Fecioria Maicii Domnului

Domnul Iisus Hristos a fost Singurul Fiu pe care L-a născut Maica Domnului, Unul-Născut, iar cei care apar cu titlul de fraţii Lui (Matei 12, 46) sînt rude ale Mîntuitorului. Maica Domnului a fost Fecioară înainte de naştere, în timpul naşterii şi după naştere. Ea nu a născut un om, ci pe Dumnezeu-Omul; de aceea, zămislirea şi naşterea rămîn taine. Sfîntul Evanghelist Luca şi toţi creştinii o numesc *Născătoare de Dumnezeu* (Luca 1, 43). Aşa cum Fiul este nedespărţit de Tatăl, tot astfel este nedes-părţit şi de Maica Sa. Locul ei este alături de Fiul său, *îmbrăcată în haină aurită şi prea înfrumuseţată* (Psalmi 44, 11).

Maica Domnului - mama şi mijlocitoarea creştinilor

Maica Domnului a avut un rol esenţial în viaţa Domnului Iisus Hristos. La

nunta din Cana Galileii, L-a rugat pe Fiul său ca să ajute familia rămasă fără vin. Mîntuitorul i-a ascultat rugămintea şi a făcut prima Sa minune (Ioan 2,1-11). De pe cruce, înain-te de a muri, Mîntuitorul a încredinţat-o Apostolului Ioan pe mama Lui, spunîndu-i: *Femeie, iatăfiul tău!* (Ioan 19, 26). Acesta este momentul în care, asemenea lui Ioan, toţi oamenii i-au fost încredinţaţi ca fii, iar ea a devenit mamă a tuturor creştinilor.

Biserica Ortodoxă o consideră mijlocitoare, ajutătoare a oa-menilor, rugăciunile ei fiind ascultate de Fiul, pentru că *mult poate rugăciunea stăruitoare a dreptului* (Iacob 5,16).

Preacinstirea Maicii Domnului în Sfînta Scriptură şi în Sfînta Tradiţie

Sfînta Scriptură oferă foarte multe dovezi pentru preacinstirea Maicii Domnului:

- În Cartea Facerii se face prima referire mesianică la Femeia a cărei sămînţă va zdrobi capul şarpelui: *Duşmănie voi pune*

între tine şi între femeie, între sămînţa ta şi sămînţa ei; aceasta îţi va zdrobi capul, iar tu îi vei înţepa călcîiul (Facere 3,15);

- profeţia de la Isaia vorbeşte despre naşterea lui Emanuil dintr-o fecioară: *Iată, Fecioara va lua în pîntece şi va naşte fiu şi vor chema numele lui Emanuil* (Isaia 7, 14);

- Prea Sfînta Treime a cinstit-o, aşa cum reiese din cuvintele Arhanghelului Gavriil, la Bunavestire: *Duhul Sfînt Se va pogorî peste Tine şi puterea Celui Preaînalt Te va umbri; pentru aceea şi Sfîntul Care Se va naşte din Tine, Fiul lui Dumnezeu se va chema* (Luca 1,35);

- Maica Domnului însăşi a profeţit că va fi cinstită de către toţi oamenii: *iată, de acum mă vor ferici toate neamurile. Că mi-a făcut mie mărire Cel Puternic şi sfînt este numele Lui* (Luca 1, 48-49);

- Arhanghelul Gavriil a cinstit-o prin închinăciune şi cuvintele: *Bucură-te, ceea ce eşti plină de har, Domnul este cu tine. Binecuvîntată eşti tu între femei* **(Luca** 1,28);

- Sfînta Elisabeta a numit-o „Maica Domnului": *Binecuvîntată eşti Tu între femei şi binecuvîntat este rodul pîntecelui Tău. Şi de unde mie aceasta, ca să vină la mine Maica Domnului meu?* (Luca 1,42-43);

- o femeie din popor, la un moment dat, a cinstit-o prin cuvintele adresate Mîntuitorului: *Fericit este pîntecele care Te-a purtat şi fericiţi sînt sînii pe care i-ai supt!* **(Luca 11,27).**

Cinstirea Maicii Domnului este susţinută şi de Sfînta Tradiţie:

- Cum, dar, să nu fie Născătoare de Dumnezeu Aceea care a născut din Ea pe Dumnezeu întrupat? În adevăr, este în sensul propriu şi real Născătoare de Dumnezeu, Doamnă care stăpîneşte toate făpturile, roabă şi maică a Creatorului. După cum atunci cînd a fost zămislit Cuvîntul, a păstrat Fecioară pe aceea care a zămislit, tot astfel şi atunci cînd a fost născut, a păzit nevătămată fedoria ei, trecînd numai prin Ea şi păstrînd-o încuiată.

Sf. Ioan Damaschin, Dogmatica

- Sînt ale Aceluiaşi şi Unic Hristos atît minunile, cît şi Patimile, şi ale Aceluiaşi sînt cele două naşteri, cea netrupească

dinainte de veci din Tatăl şi cea în timp săvîrşită din Maica Sa Fecioara, trupeşte, pentru noi. De aceea, foarte mult şi cu adevărat propriu, o mărturisim pe Ea Născătoare de Dumnezeu, ca pe una ce a născut pe Dumnezeu Cuvîntul Care S-a născut dinainte de toţi vecii din Tatăl, iar în timpurile din urmă S-a întrupat din Ea.

Sf. Maxim Mărturisitorul, Viaţa Maicii Domnului

Sărbători în cinstea Maicii Domnului

Cinstirea pe care o datorăm Maicii Domnului se numeşte supravenerare, sau preacinstire. Ei i se cuvine această preacinstire pentru că este Mama lui Iisus, Maica Dumnezeului nos-tru.

Sărbătorile închinate Maicii Domnului sînt:

1. Naşterea Maicii Domnului - 8/21 septembrie;
2. Intrarea în biserică a Maicii Domnului - 21 noiembrie/4 decembrie;
3. Soborul Maicii Domnului - 26 decembrie/8 ianuarie;
4. Bunăvestirea - 25 martie/7 aprilie;
5. Adormirea Maicii Domnului - 15/28 august.

În afară de sărbători şi zile închinate Sfintei Fecioare Maria, fiecare slujbă cuprinde şi multe rugăciuni adresate ei. Icoana Maicii Domnului este nelipsită din Biserici şi din casele credin-cioşilor creştini ortodocşi.

Învăţăturile Sfintilor Părinţi

Pe Dînsa (Maica Domnului) a ales-o Dumnezeu, mai înainte decît toată zidirea, pentru ca să-i fie locaş veşnic, după cum grăieşte David: „Aceasta este odihna mea în vecii vecilor şi întrînsa voi locui, pentru că am ales-o pe ea". Aleasă este, cu adevărat, ca soarele, pentru că este încununată cu toate razele darurilor dumnezeieşti şi mai vîrtos între celelalte lumini ale cerului (...) Aleasă este, pentru că este

Fecioară mai înainte de naştere, Fecioară în naştere, Fecioară şi după naştere şi este o adîncime a bunătăţilor şi o icoană însufleţită a frumuseţilor celor cereşti. Este o grădină încuiată din care a ieşit floarea cea nevestejită, şi fîntînă pecetluită, din care a curs izvorul vieţii, Hristos".

Sf. Antim Ivireanul

Lectură

După Înălţarea la cer a Domnului Iisus Hristos, Maica Domnului a rămas în grija Apostolului Ioan, iar cînd el lipsea, Ea locuia în casa părinţilor lui ce se afla în preajma muntelui Eleon. Pentru Apostoli, dar şi pentru toţi creştinii, Maica Domnului era mîngîietoare şi povăţuitoa-re. Cinstirea ei de către creştini era atît de mare, încît aceştia s-au

străduit să păstreze în amintire tot ce ştiau despre viaţa Născătoarei de Dumnezeu şi chiar ne-au transmis cum era chi-pul Ei.

După mărturiile Sfîntului Dionisie Areopagitul (- 3 octom-brie 96.d. Hr.) şi al Sfîntului Ignatie Teoforul (- 20 decembrie 107 d. Hr.), Sfîntul Ambrozie al Mediolanului a descris în lucra-rea sa "Despre Fecioare" cum era chipul Maicii Domnului: „Ea era Fecioară nu numai cu trupul, dar avea şi un suflet fecioresc, inimă smerită, atentă în cuvinte, vorbea puţin, citea multe cărţi, iubitoare de muncă. Se străduia pe nimeni să nu ofenseze, pe toţi să-i ajute, pe cei vîrstnici îi respecta, nu invidia pe nimeni, evita lauda de sine, era iubitoare de virtuţi. În privirea Ei nu era nimic ce să-ţi trezească frica, păşea liniştit, vocea era calmă. Înfăţişarea exterioară oglindea frumuseţea sufletului, întruchi-parea curăţiei. În toate zilele postea, dormea puţin. Din casă ieşea doar la biserică fiind însoţită de cei apropiaţi".

Istoricul Nichifor Calist scrie: „Maica Domnului avea statură mijlocie, părul auriu, ochii de culoarea măslinului, faţa nici ovală şi nici lunguiaţă, degetele lungi. Îmbrăcămintea simplă, smerită. Într-un cuvînt, în toate acţiunile Ei se observa un har deosebit".

Dicţionar

A mîntui - 1. actul în care, prin întruparea, moartea şi învierea Lui, Domnul Iisus Hristos îl restabileşte pe om în starea de comuniune cu Dumnezeu; 2. a izbăvi, a salva dintr-o primejdie.

Fraţii Domnului - traducere a cuvîntului ebraic *ah,* care înseamnă nu numai fraţi, în înţelesul propriu, ci şi rude apropiate, în special verişori, înţeles păstrat la unii orientali pînă astăzi. Avraam îl numea „fra-te" pe nepotul său Lot. "Fraţii" lui Iisus sînt rude apropiate, veri. *Patimă* - suferinţă profundă, traumatică.

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Identificăîn versurile de maijos elementele de cinstire a Maicii Domnului:

„Rugămu-ne-ndurărilor Luceafărului mărilor, Din valul ce ne bîntuie Înalţă-ne,
ne mîntuie, Privirea-ţi adorată Asupră-ne coboară, O, Maică, Precurată
Şi pururea Fecioară, Marie".

Mihai Eminescu, Rugăciune

2. Pornind de la citatul de mai jos, comentează afirmaţiile: „Maica Domnului este modelul de viaţă pentru femeile creştine". „Orice mamă rămîne mamă pentru veşnicie, nu se desparte de copilul ei de cînd îl naşte. Şi nu se desparte de el nici cînd moare, îl ţine în inima ei, îl are în inima ei. Maica Domnului este locaş al Preasfintei Treimi şi nu numai pentru vremea cînd a avut pe Domnul Hristos în pîntecele Ei, ci L-a avut şi în inima Ei. Şi unde este Domnul Hristos de faţă, e şi Tatăl de faţă, acolo e şi Duhul Sfînt de faţă".

Arhim. Teofil Părăian

3. Descrie principalele sărbători ale Maicii Domnului din calendarul ortodox, urmărind aspectele: semnificaţie, ritualuri corespunzătoare, particularităţi regionale ale sărbătorii etc.

10. Sărbători in cinstea Sfintilor

Biserica cinsteşte pe Sfinţi prin-tr-un cult închinat lor. Această cinstire, îşi are temei în faptul că Biserica de pe pământ este în legătură organică cu aceea din cer şi că aceeaşi iubire leagă pe cei de pe pământ cu cei din cer, în Hristos.

Sfîntul Serafim de Sarov.

Sfîntul, prin autodăruirea sa lui Hristos, prin comuniunea sa cu El şi prin Hristos cu toţi oamenii, restaurează în mod deplin umanitatea sa. În sfînt nu există nimic grosolan, nimicjosnic, afectat, nimic nesincer. În el se actualizează în grad culminant delicateţea, sfiala, atenţie faţă de semeni. El sesizează stările de suflet ale celorlalţi şi se fereşte de tot ce le-ar contrazice. Din el iradiază continuu un duh de dăruire, de jertfire faţă de toţi, un duh care încălzeşte pe ceilalţi.

În sfînt se simte puterea lui Dumnezeu, din sfînt iradiază linişte şi pace, el a îndeplinit porunca lui Dumnezeu: „Fiţi sfinţi, precum Eu, Dumnezeul vostru, Sfînt sînt".

Cinstea deosebită o au Sfinţii pentru viaţa lor sfîntă şi pen-tru credinţa lor dreaptă. Ei sînt în legătură cu Dumnezeu, în urma prieteniei lor cu Hristos, dar şi cu noi, oamenii, în urma dragostei nemuritoare şi a unirii tainice care este între mem-brii Bisericii (vii şi adormiţi), care formează o singură familie.

Sfinţilor ne rugăm nu ca lui Dumnezeu, ci ca unor persoane bine-plăcute lui Dumnezeu.

Ei sînt aleşii şi trăitorii Evangheliei lui Hristos.

Sfintii nu sînt sărbătoriţi în ziua în care s-au născut, ci în ziua în care ei au trecut la viaţa veşnică pentru că în acea zi sufletul lor a ajuns alături de Dumnezeu unde au primit cununa sfinteniei şi a biruinţei.

Sfinţii sînt preamăriţi de Dumnezeu: *„Şi slavape care Tu mi-ai dat-o, le-am dat-o lor, ca să fie una, precum Noi una sîntem"* (Ioan 17, 22). De aceea noi le aducem o cinstire deosebită. Avem slujbe, cîntări şi sărbători, în amintirea lor, îi chemăm în ajutorul nostru, ca şi ei să se roage pentru noi lui Dumnezeu, iar rugăciunile lor au foarte mare putere.

Cultul Sfinţilor reprezintă cinstea deosebită ce o aducem sfinţilor din cer. Cinstirea Sfinţilor se numeşte venerare (cinstire), cultul Sfintei Fecioare Maria, supravenerare (preacinstire), iar cinstirea sau cultul adus lui Dumnezeu, adorare sau închinare.

Sfinţilor li se cuvine un cult deosebit deoarece:

• Au fost slugi credincioase lui Dumnezeu şi au trăit o viaţă sfîntă;

• Se roagă lui Dumnezeu pentru noi: „Şi cînd a luat cartea, cele patru fiinţe şi cei douăzeci şi patru de bătrîni au căzut înaintea Mielului, avînd fiecare alăută şi cupe de aur pline cu tămîie care sînt rugăciunile Sfinţilor"

(Apocalipsa 5, 8).

• Vor judeca lumea: „Au nu ştiţi că Sfinţii vor judeca lumea?" (I Corinteni 6, 2), împreună cu Domnul Iisus Hristos;

• Sfintii întotdeauna au avut în biserică un cult deosebit şi vieţile lor pilduitoare au fost scrise şi citite cu multă cinste.

Îi cinstim pe toţi Sfinţii Bisericii în prima Duminică după Rusalii („Duminica tuturor Sfinţilor").

Biserica cinsteşte şi Sfintele moaşte (Rămăşiţele pământeşti ale Sfinţilor), pentru nestricăciunea în care rămîn şi pentru minunile care se fac prin ele.

Prin cinstirea Sfinţilor noi nu micşorăm cinstirea (adorarea) care se cuvine numai lui Dumnezeu, pentru că Însuşi Dumnezeu le-a dat lor cinstire şi ne-a poruncit şi nouă să-i cinstim. Cinstea ce o dăm Sfinţilor trece tot asupra lui Dumnezeu: „Cel ce vă ascultă pe voi, pe mine Mă ascultă, şi cel ce se leapădă de voi, de Mine se leapădă; iar cine se leapădă de Mine se leapădă

de Cel ce m-a trimis pe Mine" (Luca 10,16); „Şi slava pe care Tu mi-ai dat-o, le-am dat-o lor, ca să fie una, precum şi Noi una sîntem" (Ioan 17, 22).

Trecerea unei persoane decedate, cu o viaţă morală conformă învăţăturii lui Hristos, în rîndul sfintilor se numeşte *canonizare.*

Condiţiile fundamentale pentru canonizarea unui sfînt sînt:

• Mărturisirea credinţei ortodoxe chiar pînă la jertfă.
• Viaţă plină de virtuţi.
• Darul de a face minuni.
• Neputrezirea trupului.
• Venerarea îndelungată înainte de canonizare.

Sfat pentru viaţă

Într-o zi de sărbătoare închinată unui sfînt, creştinii trebuie:

• Să participe la Sfînta Liturghie.
• Să-i pomenească pe cei adormiţi, care poartă numele sfîntului respectiv.
• Să înalţe rugăciuni sfinţilor sărbătoriţi pentru a-i ajuta să urmeze şi ei calea sfinţeniei pe care au urmat-o sfinţii.
• Creştinii care poartă numele sfinţilor respectivi îşi sărbătoresc ziua onomastică şi se Împărtăşesc.

Lectură

Gum pot sfinţii să ne vadă?

Cum pot sfinţii să ne vadă? Cum pot să cunoască trebuinţele noastre, să asculte rugăciunile noastre? Să facem o comparaţie: imaginează-ţi că eşti încrustat pe soare şi unit cu el. Soarele luminează prin razele sale tot pământul, luminează pînă în cea mai mică părticică a sa. În aceste raze vezi pământul, însă tu eşti atît de mic în raport cu soarele, că nu reprezinţi decît o rază, iar soarele are o infinitate de raze. Astfel

unită cu soarele, această rază ia parte la luminarea lumii întregi, prin soare. Tot aşa sufletul sfînt, unit cu Dumnezeu - Soarele său spiritual, în lumina Lui ce luminează tot Universul, cunoaş-te pe toţi oamenii care se roagă, precum şi nevoile acestora.

Sfîntul Ioan de Kronştadt

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Răspunde la întrebări:
   - De ce îi cinstim pe sfinţi?
   - Cum se numeşte cinstirea pe care o acordăm sfinţilor?
   - Ce este canonizarea?
   - Care sînt criteriile de canonizare a unui sfînt?
   - Ce trebuie să facem în ziua sărbătoririi unui sfînt?

2. Comentează sensul următoarei afirmaţii:

„Dacă iubim pe sfinţi, să-i imităm! Sfinţii mucenici au urmat lui Hristos pînă la vărsare de sînge, au suferit cele mai cumplite chi-nuri. Dar ei nu sînt singuri. După ei, izvorul sfinţeniei nu a secat. Deci, în grădina Domnului nu sînt numai trandafirii martirilor, ci şi crinii fecioarelor, iedera soţilor, violetele văduvelor. Să învăţăm dar de la aceşti sfinţi cum, fără a înfrunta suferinţele martiriului, un creştin trebuie să imite pe Hristos" *(Fericitul Augustin).*

3. Realizează o compunere pe tema: „Ziua mea onomastică".

4. Organizează vizite şi excursii la mănăstiri şi biserici care adăpostesc sfinte moaşte. Discutaţiîn cadrul grupului despre impresiile acumulate în urma acestor activităţi.

Bibliografie

1. Boldea Florin, *Religie creştin-ortodoxă,* ClasaaVII-a, Editura Corvin, 2003, p. 17-20.

2. Sfîntul Ioan de Kronştadt, *Viaţa mea în Hristos,* Sibiu, 1995, p. 30.

3.

11. Sărbătorile Sfintilor îngeri si ale Sfintei Cruci

Un cult de venerare sau cinstire datorăm şi Sfinţilor îngeri, şi Sfin-tei Cruci. Biserica a fixat anumite zile de sărbătoare în cinstea lor.

Îngerii sînt duhuri, fiinţe spirituale, fără trup, înzestrate cu minte, voinţă şi putere. Ei au fost creaţi de Dumnezeu înainte de a fi lumea. Sînt trimişi de Dumnezeu, vestitori ai voii şi poruncilor divine, slujitori ai mîntuirii oamenilor, ocrotitori şi ajutători ai omului. Îngerii constituie idealul de perfecţiune şi puritate şi sînt reprezentaţi în icoane ca nişte tineri cu aripi. Numărul îngerilor este foarte mare. Fiecare om şi fiecare popor are îngerul lui păzitor; în timpul Liturghiei, preotul cere de la Dumnezeu să ne dăruiască „înger de pace, credincios, îndreptător şi păzitor al sufletelor şi al trupurilor noastre".

Temeiurile cinstirii sfinţilor îngeri:

- Sînt slujitorii lui Dumnezeu;

• Sînt mijlocitori între Dumnezeu şi oameni;
• Sînt împreună-rugători cu noi către Dumnezeu;
• Sînt păzitorii noştri.

Biserica ortodoxă a închinat îngerilor sărbători speciale: Sfinţilor Arhangheli Mihail şi Gavriil la 8/21 noiembrie.

Sărbători mai mici ale îngerilor sînt la 8 aprilie/26 martie şi 6/19 septembrie, de asemenea a fost consacrată o zi de pomenire săptămînală, ziua de luni. Alte forme de cinstire sînt slujbele şi rugăciunile speciale adresate îngerilor, Biserici cu hramul Sfin-ţilor arhangheli, ca şi numele purtate de credincioşi: Anghel, Anghelina, Mihail, Gavriil, Serafim etc.

Gultul Sfintei Gruci în creştinism

Sfînta Cruce este instrumentul binecuvîntat al răscumpărării obşteşti şi individuale a oamenilor. Obiect de tortură şi de groază pentru păgîni, ca şi pentru evrei, Crucea a fost sfinţită

prin sîngele dumnezeiesc scurs pe ea şi a devenit instrument de mîntuire, obiect de cinstire, semn distinctiv şi pricină de laudă pentru creştini. *„Cuvîntul cruce este sminteală pentru iudei, nebunie pentru păgîni, dar pentru noi (creştinii) mîntuire",* spune Apostolul Pavel (I Corinteni 1, 18 -23). Iar în altă parte, acelaşi apostol, spune: *"mie să nu-mi fie a mă lăuda decît numai în Crucea Domnului nostru Iisus Hristos"* (Galateni 6, 14).

Sinodul VII Ecumenic (Niceea 787), completat apoi de sino-dul local din Constantinopol de la 869, formulează oficial doc-trina exactă a Bisericii în ceea ce priveşte cultul Sfintei Cruci şi al sfintelor icoane precizînd că cinstirea acordată icoanelor trebuie să fie asemenea celei date Sfintei Evanghelii şi Sfintei Cruci.

Gîndul la cruce ne face pe de o parte, să ne ruşinăm şi să ne căim de păcatele noastre şi să luptăm împotriva lor, îmbrăţişînd şi noi Crucea cum a îmbrăţişat-o Hristos, pe de altă parte să ne înduioşăm de iubirea Lui, care ne-a mîntuit prin Cruce şi să o cinstim. Mîntuitorul ne îndeamnă: „Oricine voieşte să vină după Mine să se lepede de sine, să-şi ia Crucea şi să-Mi urmeze Mie" (Marcu 8, 34), iar Sfîntul Apostol Pavel ne spune: „Căci cuvîntul Crucii, pentru cei ce pier, este nebunie, iar pentru noi, cei ce ne mîntuim, este puterea lui Dumnezeu" (I Corinteni 1, 18).

Crucea poate avea mai multe înţelesuri:

1. *material* - obiectul, altarul pe care S-a jertfit Fiul lui Dumnezeu pentru mîntuirea noastră;
2. *spiritual* - greutăţile şi suferinţele pe care fiecare om trebuie să le poarte în viaţă;
3. *simbolic* - semnul Sfintei Cruci pe care creştinii îl fac cu mîna dreaptă.

Temeiurile cinstirii Sfintei Cruci

1. Sfînta Cruce este Altarul de jertfă a Mîntuitorului Iisus Hristos.
2. Semnul biruinţei asupra morţii.
3. Semn şi simbol al creştinilor.
4.

Modalităţi de cinstire

• Post miercurea şi vinerea şi în zilele de sărbătoare închinate Sfintei Cruci.

• Rugăciuni.

• Cîntări.

• Avînd-o la piept, în case.

• Însemnîndu-ne corect.

• Se aşează în biserici, pe vasele de cult, pe veşminte, în case, troiţe la răspîntii de drumuri.

Înălţarea Sfintei Cruci.

Crucea este arma de luptă şi steagul de biruinţă al creştinilor dreptcredincioşi. De aceea, noi creştinii cinstim Sfînta Cruce. Ea nu se cinsteşte numai în inimă, ci şi în afară, pentru că aşa pretinde legea iubirii. Mama care îşi iubeşte copiii nu ţine închisă iubirea aceasta numai în inimă, ci o revarsă şi o arată şi în afară, prin îmbrăţişare şi sărutare.

Sărbătorile rînduite Sfintei Cruci sînt:

1. Înălţarea Sfintei Cruci - 27/14 septembrie, cu Duminicile dinainte şi după înălţarea Sfintei Cruci.

2. Duminica a treia din Postul Mare, a Sfintei Cruci.

3. Scoaterea lemnului Sfintei Cruci 1/14 august. Această sărbătoare este închinată unei eliberări miraculoase a Constantinopolului prin puterea Sfintei Cruci, din robia sarazinilor (turcilor), în urma unei procesiuni cu Sfînta Cruce în jurul oraşului.

4. Avem două zile pe săptămînă consacrate cinstirii speciale şi permanente a Sfintei Cruci: miercurea şi vinerea.

5.

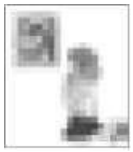

Rugăciune

Crucea, izvor de tămăduire, uşa Tainelor, arma păcii, veselia sufletului meu! (din *Acatistul Sfintei Cruci).*
Crucii Tale ne închinăm, Stăpîne, şi Sfîntă Învierea Ta o slăvim!

Învăţăturile Sfintilor Părinţi

Calea lui Hristos este Crucea de fiecare zi. Nimeni nu s-a urcat vreodată la cer prin comoditate.

Sfîntul Isaac Sirul

Mîntuitorul a ales Crucea, fiindcă astfel se moare cu mîinile întinse. El S-a sfîrşit, îmbrăţişîndu-ne pe noi.

Sfîntul Atanasie cel Mare

Prin cruce ne despărţim cei credincioşi de cei necredincioşi şi ne cunoaştem. Prin urmare, acest lemn pe care Hristos S-a adus jertfă trebuie cinstit pentru că s-a sfinţit prin atingerea cu Trupul şi Sîngele Lui. Ne

închinăm deci semnului cinstitei şi de viaţă făcătoarei cruci, chiar dacă este făcut din altă materie. Noi nu cinstim materia, ci semnul, ca simbol al lui Hristos. Prin urmare trebuie să ne închinăm semnului lui Hristos. Aco-lo unde va fi semnul, acolo va fi şi El.

Sfîntul Ioan Damaschin, Dogmatica

Lectură

Sabia şi coroana

Demult un mare împărat a vrut să încerce înţelepciunea copilului său, moştenitorul tronului, şi a aşezat pe o masă coroana şi sabia lui. Chemîndu-şi fiul, i-a cerut să se gîndească bine şi să aleagă ce îi este mai de folos în viaţă. Băiatul a ales sabia.

- De ce tocmai sabia?, l-a întrebat regele.
- Pentru că prin sabie, pot cîştiga şi pot păstra coroana.
- Aşa este, fiul meu, ai făcut o alegere bună. Însă ţine minte: la fel este şi calea pe care trebuie s-o urmeze fiecare om, fie el rege sau ţăran de rînd: Calea Crucii, a jertfei, a dăruirii de sine. Crucea este singura armă pe care o poţi folosi în viaţă, în războiul de toată vremea, războiul cu diavolul, cu ispitele, cu neputinţa şi cu tine însuţi. Credinţa înseamnă luptă. Tu ai sabia prin care poţi cuceri şi păstra coroana, însă Crucea o avem cu toţii şi numai prin ea putem primi şi păstra Cerul în sufletele noastre. Să nu uiţi asta, fiul meu!

Află mai mult

învăţătura ortodoxă despre Sfînta Cruce şi cinstirea ei

■*£■ <SJ'"*H- ■3J'

Creştinul dreptmăritor vede şi cinsteşte în Sfînta Cruce:

• jertfa Fiului lui Dumnezeu „Care S-a făcut om pentru noi oamenii şi pentru a noastră mîntuire...";

• lemnul crucii pe care s-a răstignit Domnul, deci altarul Său dejertfă;

• semnul crucii, semn al „Fiului Omului" şi al creştinului în acelaşi timp, cu care însemnîndu-ne ca şi cu o pecete, arătăm participarea noastră la jertfa sfinţitoare a lui Hristos.

În cele ce urmează, vom prezenta fiecare dintre cele trei înţelesuri ale Sfintei Cruci: şi cel duhovnicesc, şi cel de altar, şi cel de semn dumnezeiesc.

înţelesul duhovnicesc al Grucii

Crucea este iubire; mai profund, e iubirea dumnezeiască faţă de noi. E o profundă legătură între iubirea dumnezeiască şi cruce. Aici, în extrema umilire şi suferinţă a crucii s-a descoperit negrăita iubire şi slavă a Fiului lui Dumnezeu devenit om. S-a descoperit acea Iubire care iubeşte şi de pe cruce, se roagă pentru iertarea, şi chiar mîntuirea celor ce-L răstignesc. Iubire care rămîne neschimbată, iubire a Tatălui Ceresc, care face să „răsară

soarele peste cei răi şi peste cei buni şi trimite ploaie peste cei drepţi şi peste cei păcătoşi" (Matei 5, 45); care ramîne aceeaşi în orice situaţie, chiar şi atunci cînd e răstignită. Iubire care nu încetează nici chiar în moarte, pentru că „iubirea

e mai tare ca moartea". Este iubire a lui Dumnezeu, a unei conştiinţe nelimitate, libere şi care se dăruieşte numai, care nu cere nimic pentru sine, pentru că nu are nevoie de nimic, aşa cum numai Dumnezeu este şi poate fi. Dar e şi iubire umană desco-perită prin om. Şi de aceea aici, în acest „exemplar" divin-uman Hristos Iisus Domnul, a învins radical şi definitiv egocentrismul, sursa păcatului, a răului. Aceasta o arată mai ales crucea.

Cunoşteau şi cei din vechime iubirea, aşa cum o cunoaştem şi mulţi dintre noi. Era vorba însă de iubirea-dorinţă, eros; iu-bire care-şi caută o împlinire dincolo de sine, în altul, şi poartă prin aceasta, în ea un anumit egoism, se gustă atunci pe sine. Păcatul nu e învins aici în rădăcina lui. Pentru aceasta, Iisus le spune ucenicilor: „Aşa să vă iubiţi unii pe alţii, cum v-am iubit Eu pe voi" (Ioan 4, 12). Fiul este trimis de Tatăl să des-copere această iubire dumnezeiască, care este dăruire de sine pentru împlinirea, pentru salvarea celuilalt, care este numai slujire. „Fiul omului, spune Iisus, n-a venit să I Se slujească, ci ca să slujească El şi să-şi dea viaţa răscumpărare pentru mulţi" (Matei 20, 28). Aceasta e calitatea dumnezeiască, nouă, a iubirii şi pe care o descoperă crucea. Această slujire prin cruce a Domnului este mîntuitoare. Sfîntul Apostol Petru spune: „El a purtat păcatele noastre în trupul Său pe lemn" (I Petru II, 4). El, fără de păcat, poartă, suferă pentru păcate. Crucea e calea şi uşa spre noua viaţă. De aceea Biserica o preamăreşte: „Bucură-te, cruce, vistierul vieţii; bucură-te, cruce, vasul luminii; bucură-te cruce, uşa tainelor...!".

În timpul răstignirii, Domnul era supus ultimei ispitiri: „Dacă eşti Fiul lui Dumnezeu, coboară-Te de pe cruce" (Ma-tei 27, 42-43). Dar, „tocmai pentru aceasta nu Se coboară de pe cruce, pentru că este Fiul lui Dumnezeu", tîlcuieşte Sfîntul Ioan Gură de Aur. El pentru cruce a venit! Şi „a învia e cu mult mai mult decît a Se coborî de pe cruce". Crucea ca „pom al vieţii" poartă şi odrăsleşte viaţa. Iar învierea vesteşte o nouă dimineaţă, „a opta zi" a creaţiei.

Sfinţita cruce - altarul de jertfă a Mîntuitorului

Mai ales în taina crucii, altarul e legat inseparabil de jertfă. Iar cinstirea adusă altarului-crucii duce la cinstirea Darului suprem, Fiul lui Dumnezeu, care s-a jertfit pe acest altar, şi pe care, cum arată Sfîntul Pavel, l-a instituit Dumnezeu Însuşi. Căci „avem Arhiereu slujitor altarului şi cortului celui adevărat, pe care l-a înfipt Dumnezeu şi nu omul" (Evrei 7, 1-2). Se descoperă astfel o atît de adîncă unitate între Hristos şi cruce, - altarul Său. Hristos este nedespărţit de crucea Sa. Pentru care Apostolul va şi spune: „Am judecat să nu ştiu între voi altceva decît pe Iisus Hristos şi pe Acela răstignit" (I Corinteni II, 2).

Sectanţii îşi zic: totuşi crucea este obiectul pe care a fost răstignit Domnul nostru Iisus Hristos; obiect de ocară, tortură, pe care erau osîndiţi îndeosebi sclavii. De aceea, în Vechiul Testament se socotea un blestem a fi răstignit pe cruce: „Blestemat este înaintea Domnului tot cel spînzurat pe lemn" (Deuteronom 21, 23). Cum să cinstim, să venerăm atunci „instrumentul de chin" al Mîntuitorului, se întreabă sectanţii.

Ce trebuie să răspundem noi?

Mai întîi trebuie de observat că în întreg Noul Testament nu găsim nici un loc în care crucea să fie în vreun fel dispreţuită, fie de Mîntuitorul, fie de Sfinţii Apostoli. Dimpotrivă, Mîntuitorul, cum arătăm, după Sfîntul Pavel „n-a ţinut seama de ocara ei". Şi nu numai că nu S-a ruşinat de ea, ci a luat-o asupra Sa, a făcut din ea altar dumnezeiesc; S-a înălţat pe ea

ca jertfă. Şi nu silit, ci de bunăvoie: „Tatăl Mă iubeşte fiindcă Eu Îmi pun viaţa Mea... Nimeni nu o ia de la Mine. Putere am Eu ca să o pun şi putere am iarăşi să o iau" (Ioan 20, 18). Astfel Domnul, potrivit Proniei dumnezeieşti, a acceptat liber crucea aşa cum era, hulită, blestemată. A acceptat-o pentru El, pentru a ne atrage şi pe noi la Sine prin Ea şi implicit la cinstirea Ei, cum ne şi spune: „Cînd mă voi înălţa de pe pămînt pe mulţi îi voi trage la Mine. Iar aceasta o zicea arătînd cu ce moarte avea să moară" (Ioan 12, 32-33).

Aducem aici spre pildă, cuvîntul viguros al Sfîntului Ioan Hrisostom, care o întemeiază pe fundalul divin al iubirii şi zice: „Pentru aceasta Îl numesc Împărat pe Hristos, pentru că-L văd răstignit. A se jertfi pentru cei conduşi este fapta unui împărat". Ne apare astfel atît de clar: crucea, instrument de osîndă odini-oară, devine în Hristos mijloc al mîntuirii şi înălţării noastre.

Semnul crucii, semn al Fiului Omului şi al

creştinismului

Jertfă şi altar de jertfă, crucea este în acelaşi timp „semnul lui Hristos" şi al creştinismului. Este, după Sfînta Scriptură: „Semnul Fiului Omului". „Atunci se va arăta pe cer semnul Fiului Omului", spune Mîntuitorul Însuşi (Matei 24, 30).

Tîlcuind împreună cuvintele profetice ale Domnului: „Soarele se va întuneca şi luna nu va mai da lumina ei, iar stelele vor cădea. Şi atunci se va arăta pe cer Semnul Fiului Omului" (Matei 24, 29-30), Sfîntul Ioan Gură de Aur observă cu adîncă profunzime: „Vezi cît de mare este puterea semnului crucii?... Crucea este mai strălucitoare şi decît soarele şi decît luna... Şi să nu te minu-nezi că Domnul vine purtînd crucea! După cum a făcut cu Toma arătîndu-i semnul cuielor şi rănile... tot astfel şi atunci va arăta rănile şi crucea, ca să arate că Acesta a fost Cel răstignit".

Biserica a văzutîn acest semn crucea Domnului. Către această înţelegere ne conduc mărturisirile Sfintei Scripturi. Aşa, de

pildă, „semnele" săvîrşite de Moise prin toiagul lui (Ieşire 4. 8-18), care e o preînchipuire a crucii. Sau semnul din viziunea lui Iezechiel, cînd proorocul aude: „...Treci prin mijlocul cetăţii, prin Ierusalim, şi însemnează cu semnul crucii (litera *„tau"* în alfabetul vechi grec avea exact forma crucii), pe frunte, pe oamenii care gem şi care plîng din cauza multor ticăloşii care se săvîrşesc în mijlocul lor" (Iezechiel 9, 4).

În Noul Testament, de asemenea, dreptul Simeon, întîm-pinînd pe Iisus în templu, rosteşte către Maica Lui, Prea Sfînta Fecioară: „Acesta este pus ca un semn care va stîrni împotrivire" (Luca 11, 34). „Semnul de împotrivire", adică ceea ce va numi Sfîntul Pavel: „sminteala crucii".

Semn al „Fiului Omului", crucea este, desigur, şi semn al creştinului. Ea, revelînd iubirea lui Hristos, trebuie să reveleze şi iubirea noastră ca chemare şi răspuns. Este semnul schim-bului de iubire între Dumnezeu şi noi. Hristos nu se ruşinează de crucea Sa, pentru că ne-a mîntuit prin ea, ne-a iertat păcatele, ne-a arătat astfel cea mai înaltă iubire a Sa faţă de noi, dar prin aceasta ne-a şi cîştigat-o pe a noastră. De aceea în Sfintele Evanghelii se vorbeşte deopotrivă de „Crucea lui Iisus" şi de crucea celui ce-L urmează pe Iisus. Crucea este semnul şi locul în care ne întîlnim cu Iisus.

Purtînd şi numele lui Hristos, creştinul se însemnează cu semnul crucii ca şi cu o pecete a lui Hristos.

Preot. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Răspunde la întrebări:
   - Care este temeiul cinstirii sfinţilor îngeri?
   - Care este temeiul cinstirii Sfintei Cruci?
   - La ce Sinod Ecumenic s-a stabilit cinstirea Sfintei Cruci?
2. Enumeră sărbătorile sfinţilor îngeri.
3. Enumeră sărbătorile Sfintei Cruci.
4. Numeşte modalităţile de cinstire a Sfinţilor îngeri.
5. Numeşte modalităţi de cinstire a Sfintei Cruci.

6.

12. Temeiul cinstirii sfintelor icoane

Blîndul Păstor, mozaic, sec. al IV-lea.

Existenţa icoanei ca obiect de cult se fundamentează pe: întruparea Fiului lui Dumnezeu şi nevoia omului de cunoaştere a mesajului dumnezeiesc.

Dumnezeu nu poate fi reprezentat în fiinţa Sa divină, fiindcă este duh (Ioan 4, 24), ci în modul în care S-a arătat oamenilor prin Fiul Său: Acesta este chipul (icoană) lui Dumnezeu Ce-lui nevăzut (Coloseni 1,15). Întrucît temeiul cinstirii icoanelor este realitatea întrupării Mîntuitorului, cei care nu acceptă cinstirea lor resping întruparea reală a Mîntuitorului: mulţi amăgitori au ieşit în lume, care nu mărturisesc că Iisus Hristos a venit în trup; acesta este amăgitorul şi antihristul (II Ioan 1, 7). Spre deosebire de icoană, în Sfînta Euharistie nu există chipul lui Hristos, ci Hristos Însuşi, Trup şi Sînge, care se oferă spre împărtăşire.

Reprezentările iconografice au la bază nevoia omului de concret şi de cunoaştere a lui Dumnezeu, Care S-a făcut cunoscut omului. Contemplarea vizuală, mărturisirea orală sau mesajul scris contribuie în egală măsură la cunoaşterea revelaţiei divine. În faţa icoanei, care este o prezenţă harică, omul trăieşte întîlnirea cu Domnul Iisus Hristos, Care, astfel, nu rămîne un simplu subiect de artă.

Ginstirea icoanelor nu este idolatrie

Icoanele nu sînt cinstite în mod idolatru, material, substanţial, ca „dumnezei", ci reprezintă persoana sfîntă al cărei nume trebuie indicat pe icoană. Icoanele trebuie să fie sfinţite şi, primind harul lui Dumnezeu, ele devin astfel prezenţe harice. Cinstirea acestora nu se concentrează nicidecum spre materialul din care sînt făcute, ci spre persoana reprezentată.

Icoana Maicii Domnului din Kazan.

În vechime (perioada Vechiului Testament) păgînii îşi ciopleau statui pe care le numeau idoli şi despre care credeau că sînt chiar „dumnezei". Prin porunca a doua dată lui Moise, Dumnezeu a cerut oamenilor să nu se închine la idoli. Însă tot Dumnezeu a dat poruncă lui Moise să ridice cortul sfînt şi să cinstească altarul, chivotul Legii, sfeşnicul cu şapte braţe, heruvimii de aur (Ie-şire 20-40). Toate aceste lucruri erau socotite obiecte sfinte, iar cei care nu le arătau cinstea cuvenită puteau fi pedepsiţi chiar cu moartea.

Cultul icoanelor în Biserica Ortodoxă

Icoanele sînt un produs exclusiv al Bisericii Creştine şi fac parte din patrimoniul eclezial universal.

Primele icoane păstrate sînt cele descoperite în catacom-be şi reprezintă chipul Mîntuitorului, chipuri de sfinţi sau aspecte din viaţa lor. Tradiţia atribuie Sfîntului Evanghelist Luca patru icoane reprezentînd-o pe Maica Domnului.

Atitudinea Bisericii faţă de cultul icoanelor s-a definitivat şi s-a nuanţat de-a lungul unei îndelungate perioade de timp, în decursul istoriei Bisericii. Teologia icoanei a fost sistemati-zată în forma ei clasică de către Sfîntul Ioan Damaschin (sec. al VIII-lea). Sinodul al VI-lea Ecumenic de la Niceea (787) a declarat iconoclasmul drept erezie şi a formulat învăţătura ortodoxă despre reprezentarea iconografică a Mîntuitorului, a Maicii Domnului, a îngerilor şi a sfinţilor. În prima duminică din Postul Mare, numită Duminica Ortodoxiei, se sărbăto-reşte restabilirea definitivă a cultului icoanelor.

Icoana în viaţa creştinului

În istoria Bisericii apar menţionate icoane care sînt făcătoare de minuni, pentru că Dumnezeu le-a ales ca mijloace de manifestare a iubirii Sale, pentru credinţa foarte mare a celor care le cinstesc sau pentru că au fost pictate de către sfinţi. Aceste icoane făcătoare de minuni au o importantă semnificaţie pentru evlavia ortodoxă.

Icoanele au un rol deosebit de important în viaţa liturgică, în realizarea misiunii şi a educaţiei religioase. Redînd în imagini şi simboluri aspecte din Sfînta Scriptură şi din viaţa Bisericii, icoana este o fereastră spre Absolut, care orientează pe credincios spre comuniunea cu Dumnezeu. Icoana împărtăşeşte puterea nevăzută a lui Dumnezeu, prin mijlocirea celui reprezentat în ea şi prin cinstirea ei este cinstit cel reprezentat. Icoana este un mijloc de trezire, de menţinere şi de întărire a vieţii religioase, iar cinstirea ei îndeamnă la fapte bune şi la practicarea virtuţilor creştine.

„De pictor depinde numai aspectul tehnic al lucrării, dar întregul ei plan, dispoziţia şi compoziţia sa aparţin şi depind de Sfinţii Părinţi într-un chip foarte limpede" (Hotărîrea Si-nodului al VII-lea Ecumenic, Niceea, 787).

Idei esenţiale

De cîte ori ei (sfinţii şi îngerii) ni se fac văzuţi prin închipuirea în icoane, de atîtea ori se vor îndemna cei ce privesc la ele să pomenească şi să iubească pe cei închipuiţi pe dînsele şi să-i cinstească cu sărutare şi cu închinare respectuoasă, nu cu adevărată închinăciune dumnezeiască, care se cuvine numai Unicei Fiinţe dumnezeieşti, ci cu cinstire după acel mod, după care se dă cinstitei Cruci şi prin tămîiere şi prin aprinderea de lumînări, precum era pioasa datină veche. Căci cinstirea care se dă chipului trece la prototip şi cel ce se închină icoanei se închină fiinţei celei închipuite pe ea" (Hotărîrea Sinodului al VII-lea Ecumenic, Niceea, 787).

Argumente biblice

- Să facem om după chipul şi asemănarea Noas-tră (Facere 1, 26).
- Templul lui Solomon era împodobit cu obiecte şi lucruri sfinţite (Regi. 6, 12-30).
- Întruparea Domnului Iisus Hristos Care S-a făcut om şi icoana Tatălui (Evrei 1, 2-3).
- Cel ce Mă vede pe Mine, vede pe Cel ce M-a trimis pe Mine (Ioan 12, 45).

Află mai mult

Gum să interpretăm o icoană

1. Prezentarea datelor generale referitoare la icoa-na aleasă pentru analiză: ce persoană sau eveniment biblic reprezintă, semnificaţia acestora, perioada în care a început să fie pictată, variante existente în iconografie pe aceeaşi temă, regiunea în care a fost pictată etc.
2. Observarea şi analiza globală a icoanei de către elevi, pe baza criteriilor indicate de către profesor.

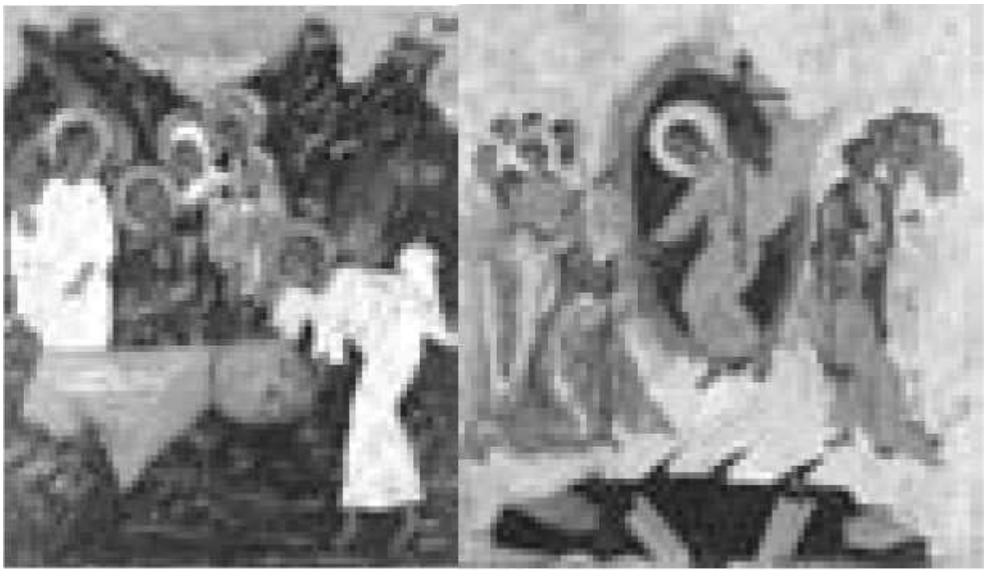

Femeile Mironosiţe, icoană, sec. al XVIII-lea, Rusia.

Pogorîrea la iad, icoană, sec. al XVII-lea, Rusia.

3. Identificarea, pe baza conversaţiei în grup, a elemen-telor definitorii ale icoanei: respectarea canoanelor picturii bisericeşti, a învăţăturii de credinţă a Bisericii şi a aspectelor consemnate în Sfînta Scriptură şi în Sfînta Tradiţie.

Cu ajutorul profesorului, analizaţi icoana Coborîrii Domnului în iad, una dintre icoanele Învierii, pornind de la datele de mai jos.

Învierea Domnului a fost reprezentată în Ortodoxie prin două tipuri de icoane:

1. Icoana Femeilor purtătoare de mir venite la mormînt.
2. Icoana Coborîrii Domnului Iisus Hristos la iad. Icoana coborîrii Domnului Iisus Hristos în iad a început să fie pictată începînd cu secolul al VIII-lea.

„Ţîşnind ca o lumină, Hristos apare în icoană ca Domn al Vieţii şi al Luminii. Învingător al prăpastiei morţii, trupul Său înviat este însufleţit de Dumnezeul-Treime. Sfărîmînd porţile iadului întinse sub formă de cruce deasupra hăului, Hristos le calcă în picioare şi-l prinde cu putere pe Adam pe care-l smulge din întunericul morţii. De aici strînsa legătu-ră între silueta lui Hristos Cel înviat şi cea a lui Adam pe care o ia cu Sine în propria Înviere. Cu Adam, toată omenirea ce-l moşteneşte este răscumpărată. Sleit de puteri, dat fiindcă este trezit din somnul morţii, Adam Îl priveşte bucuros, dar obosit, pe Eliberatorul Său. El întinde cealaltă mînă, rămasă liberă, într-o mişcare de întîmpinare şi totodată de rugăciune. Tot în prim plan, Eva îngenuncheată îşi ridică cu sfială mîinile acoperite de poala veşmîntului ei. În spatele ei se află Moise ţinînd în mîini tablele Legii, cei drepţi din Vechiul Testament şi cîţiva profeţi dintre cei care au prorocit despre venirea Mîntuitorului. La stînga, îmbrăcaţi în veşminte cu însemne regale, se află David şi Solomon într-o poziţie de întîmpinare şi rugăciune; în spatele lor se găseşte Ioan Botezătorul, Înaintemergătorul, trimis în iad ca să anunţe venirea Domnului Vieţii. El arată cu mîna pe Hristos Care adesea este înfatişat ţinînd în mînă Sfînta Cruce, arma de biruinţă. Cuie şi zăvoare sînt împrăştiate deasupra prăpastiei întunecate a iadului a cărui intrare este scoasă în evidenţă de munţii foarte apropiaţi unii de alţii. Avînd un trup duhovnicesc, transfigurat, Hristos scapă legilor lumii, precum şi legii gravitaţiei, marcată de stricăciune şi moarte".

M. Queton, *Icoana fereastră spre absolut*

„Icoana femeilor purtătoare de mir venite la mormînt" cel mai adesea vedem doi îngeri înveşmîntaţi în alb, unul la cap, altul la picioare. Aceştia spun femeilor: Nu mai e aici; a înviat! Ei le arată mormîntul gol cu giulgiurile mortuare, acestea avînd chiar forma scutecelor copilului pe care-L vedem în Icoana Naşterii".

Paul Evdochimov, *Arta icoanei - o teologie a frumuseţii*

Află mai mult

Sfîntul Antim Ivireanul a fost adus de la Constantinopol de

Sfîntul Voievod Martir Constantin Brîncoveanu. Este socotit cel mai de seamă mitro-

Sfîntul Antim Ivireanul.

polit al Ţării Româneşti (1708-1716) din toate timpurile, pentru introducerea completă şi definită a limbii române în sfintele slujbe. Cea mai valoroasă operă literară a lui este lucrarea de predici, Didahii. El a fost primul mare orator care a înlocuit cazania cu predica vie, referitoare la viaţa de toate zilele. Sfîrşitul său este legat de începutul domniilor fanariote în Ţara Românească. Biserica Ortodoxă Română l-a canonizat şi este sărbătorit la 27 septembrie.

Sfîntul Ioan Damaschin (~749) a trăit în timpul împăraţilor iconoclaşti Leon Isaurul şi fiul său Constantin Copronimul. A fost dat la şcolile vremii de către tatăl său, un înalt demnitar din Siria, iar după moartea acestuia, Ioan a ocupat aceeaşi funcţie, pînă în momentul în care i s-a cerut să renunţe la credinţa creştină. Şi-a împărţit averea şi s-a retras în Mănăstirea Sfîntul Sava din Palestina, apoi în Ierusalim, unde a fost hirotonit preot. A fost apărător al cinstirii icoanelor. Opera lui teologică este foarte variată şi bogată, din care reiese atît erudiţia sa, cît şi smerenia care i-a caracterizat întreaga viaţă.

Cuviosul Ioan Damaschin.

Dicţionar

Canoane - norme şi reguli privind viaţa morală, cultul, organizarea bisericească etc. instituite de Sfinţii Apostoli, de Sinoadele Ecumenice şi locale, de Părinţii Bisericii. *Iconoclasm* - erezie apărută la începutul secolului al VIII-lea care susţinea că icoana este idol.

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Următoarea afirmaţie exprimă esenţa teologiei icoanei. Comentează pe scurtîn ce constă aceasta.

„Dacă nu te închini icoanei, nu te închini nici Fiului lui Dumnezeu, Care este icoana vie a nevăzutului Dumnezeu şi chip

cu totul asemenea Lui".

Sf. Ioan Damaschin, Dogmatica

2. Identifică, cu ajutorul profesorului, pe baza analizei unor icoane, elementele specifice care le dau acestora identitate.

3. Comentează metaforele:

- Icoana - fereastră spre Absolut.
- Icoana - punctul de întîlnire dintre istorie şi eternitate.

4. Realizează, cu ajutorul profesorului, o comparaţie între icoana Înălţării Domnului şi un tablou religios pe aceeaşi temă.

Evaluare

1. Identifică elemente ale vieţii religioase în locurile în care îţi desfăşori activitatea: locuinţa, sala de clasă, alte spaţii.

2. Analizează semnificaţia pe care o are în viaţa creştinului rugăciunea în biserică şi în viaţa cotidiană, din punct de vedere al:

- tipului de rugăciune;
- conţinutului rugăciunii;
- rolului rugăciunii etc.

3. Elaborează o compunere în care să descrii modalităţile prin care participarea fiecărei persoane la viaţa creştină influentează viaţa comunităţii.

4. Prezintă şi argumentează diferenţa de semnificaţie a cinstirii lui Dumnezeu, a Maicii Domnului, a sfinţilor, a Sfintei Cruci, a sfintelor icoane şi a sfintelor moaşte.

5.

5. Analizează diverse forme de necinstire a obiectelor sfinte în lumea modernă (de exemplu, purtarea crucii în ureche ca obiect de podoabă, tatuajul cu motive religioase etc.).

6. Identifică în fiecare dintre următoarele rugăciuni elemente de cinstire a persoanelor sfinte:

- Miluieşte-ne pe noi, Doamne, miluieşte-ne pe noi că nepricepîndu-ne de nici un răspuns, această rugăciune aducem Ţie, ca unui Stăpîn, noi, păcătoşii robii Tăi, miluieşte-ne pe noi.
- Doamne, miluieşte-ne pe noi că întru Tine am nădăjduit; nu Te mînia pe noi foarte, nici nu pomeni fărădelegile noastre, ci caută spre noi ca un milostiv şi ne izbăveşte de vrăjmaşii noştri, că Tu eşti Dumnezeul nostru şi noi sîntem poporul Tău, toţi sîntem lucrul mîinilor Tale şi numele Tău Îl chemăm.
- Uşa milostivirii deschide-ne-o nouă, binecuvîntată Născătoare de Dumnezeu, ca să nu pierim cei ce nădăjduim în tine, ci să ne mîntuim prin tine din nevoi, că tu eşti mîntuirea neamului creştinesc.
-

LitiirgMa - viata în Hristos

1. Sfinta Liturghie - generalităţi*

Cea mai aleasă şi mai înaltă slujbă prin care membrii Bisericii Îl cinstesc, Îl slăvesc şi Îi mulţumesc lui Dumnezeu este Sfînta Liturghie.

Ea a fost întemeiată de Însuşi Mîntuitorul, cînd la Cina cea de Taină, a luat pîinea, şi, binecuvîntînd-o, a frînt-o şi le-a dat ucenicilor, zicînd: „Luaţi, mîncaţi, Acesta este Trupul Meu", apoi luînd paharul şi mulţumind, le-a dat zicînd: „Beţi dintru Acesta toţi, Acesta este Sîngele Meu, al Legii celei noi, care pentru mulţi se varsă spre iertarea păcatelor. La sfîrşit le-a adăugat porunca: „Aceasta să o faceţi spre pomenirea Mea" (Luca 22, 19-20). Aşadar, Sfinţii Apostoli au primit împuterni-cirea de a săvîrşi din nou

această jertfă. Apostolii, la rîndul lor, au transmis acest har preoţilor şi arhiereilor.

Sfînta Liturghie este pentru noi cea mai scumpă slujbă la care putem participa, aici, pe pămînt pentru că ea e o repetare, o reactualizare a jertfei prin care Iisus Hristos ne-a dăruit tuturor mîntuirea. La fiecare Sfîntă Liturghie, noi ne întîlnim cu Domnul Iisus în mod real, adică Îl avem pe Hristos printre noi sub forma pîinii şi vinului ce se transformă, în timpul cîntării *„Pe Tine Te lăudăm",* în Trupul şi în Sîngele Său. La nici o altă slujbă omul nu-L poate primi pe Dumnezeu întreg şi viu, ca la Sfînta Liturghie, prin Sfînta Împărtăşanie. De aceea, în jurul Sfintei Liturghii se concentrează viaţa Bisericii.

Şi cum fără Sfînta Împărtăşanie nimeni nu se poate mîntui, oricîte fapte bune sau rugăciuni ar face în viaţa sa, participarea la Sfînta Liturghie nu este doar un dar nepreţuit făcut de Dumnezeu oamenilor, ci şi o datorie pentru fiecare creştin, de a fi alături de Dumnezeu, de Sfinţi şi Heruvimi, de Maica Domnului, care sînt prezenţi în Biserică.

Sfînta Liturghie repetă şi simbolizează întreaga viaţă şi activita-te a Mîntuitorului pe pămînt: naşterea, predicarea Evangheliei, răstignirea şi punerea în mormînt, Învierea şi Înălţarea la Cer.

În Biserica Ortodoxă se slujesc trei Sfinte Liturghii: a Sfîntului Vasile cel Mare (doar de 10 ori pe an), a Sfîntului Grigore Dialogul (doar în Postul Mare) şi a Sfîntului Ioan Gură de Aur (în tot restul anului şi de cîteva ori în Postul Mare).

Lectură

Un slujitor adevărat al Sfintei Liturghii

Sfîntul Ioan Serghiev din Kronştadt s-a născut la 19 octombrie 1829 în sătucul Sura, Arhanghelsc. Tatăl, Ilia Mihailovici, descindea dintr-o familie de preoţi din tată în fiu, de peste 350 de ani. Iernile, el obişnuia să citească mereu întregii familii din Scriptură şi din „Vieţile Sfinţilor". Mama era un exemplu de devotament şi rugăciune fierbinte. Ea va trăi pînă la adînci bătrîneţi fiind martora celebrităţii fiului ei, care o vizita şi consulta mereu cu respect şi veneraţie. Tînărul copil va creşte sub inspiraţia slujbelor bisericeşti din biserica satului. La vîrsta de nouă ani începe studiile la şcoala parohială din Arhanghelsc, iar în 1851 este absolvent al seminarului din Arhanghelsc, ca şef de promoţie.

Pe baza notelor bune este trimis cu o bursă la Academia Teologică din Sankt Petersburg pe care o va absolvi în 1855, cu titlul de magis-tru. Se căsătoreşte cu Elizaveta Constantinovna, fiica protoiereului Nesviţki din Kronştadt. În 1855 este hirotonit preot pe seama paro-hiei Sfîntul Andrei din Kronştadt- portul militar al Sankt Petersbur-gului — unde va sluji vreme de 53 de ani. Liturghia zilnică, predarea religiei în şcoală, milostenia şi caritatea activă faţă de cei săraci vor ocupa de acum neobosit, zi şi noapte, viaţa părintelui Ioan.

Centrul vieţii părintelui Ioan era săvîrşirea slujbelor dum-nezeieşti şi mai

cu seamă a Sfintei Liturghii. Mii de pelerini vor începe să vină în Kronştadt pentru mărturisire şi împărtăşire, sute de telegrame de mulţumire şi de cerere pentru rugăciune soseau zilnic şi, mai cu seamă, în Postul Mare. Sfînta Liturghie, părintele Ioan o celebra cu cutremur mare, cu rugăciuni şi lacrimi, dar în acelaşi timp sobru şi plin de măreţie. Zilnic se

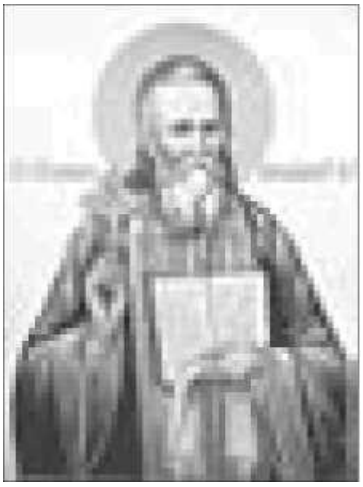

împărtăşeau între 300- 500 de credincioşi, iar în Postul Mare cîteva mii pe zi. Sfîntul Siluan Athonitul (+1938), martor la o Liturghie săvîrşită de Sfîntul Ioan din Kronştadt, scrie: „Pe părintele Ioan l-am văzut în Kronştadt. Slujea Sfînta Liturghie. Am fost mişcat de puterea rugăciunii lui, şi pînă astăzi, deşi s-au scurs aproape 40 de ani de atunci, n-am mai văzut pe nimeni slujind ca el. Norodul îl iubea şi toţi stăteau cu frica lui Dumnezeu. Şi nu e de mirare: Duhul Sfînt atrage la Sine inima oamenilor. Am văzut cît norod năvălea după el, ca la un foc, pentru a-i primi binecuvîntarea, iar după ce o primeau, se bucurau pentru că Duhul Sfînt este plăcut şi dă sufletului pace şi desfătare".

Cuvînt din Sfînta Scriptură

„Adevărat, adevărat zic vouă, dacă nu veţi mînca Tru-pul Fiului Omului şi nu veţi bea Sîngele Lui, nu veţi avea viaţă în voi" (Ioan 6, 53).

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Răspunde la întrebări:
   - Cînd şi de către Cine a fost întemeiată Sfînta Liturghie?
   - Cine poate săvîrşi Sfînta Liturghie? • Unde poate fi săvîrşită Sfînta Liturghie?
2. Argumentează de ce Sfînta Liturghie este considerată cea mai importantă slujbă bisericească.
3. Numeşte cîte Liturghii se săvîrşesc în Biserica Ortodoxă şi de către cine au fost alcătuite.

Bibliografie

1. Sfîntul Ioan din Kronştadt, *Liturghia: Cerul pe pămînt,* Sibiu 1996, p. 18-34.
2. Camelia Muha, *Religie creştin-ortodoxă,* Editura „Sf. Mina", 2001, p. 27-28.
3.

2. Despre dumnezeiasca Liturghie

Ce poate fi mai măreţ, mai mişcător, mai de-viaţă-făcător pe pămînt decît slujirea Liturghiei? Aici se închipuie şi se săvîrşe-te cea mai mare Taină a iubirii lui Dumnezeu faţă de neamul omenesc — unirea lui Dumnezeu cu

oamenii, taina înnoirii şi îndumnezeirii omenirii, taina unirii oamenilor cu Dumnezeu prin împărtăşirea cu Trupul şi Sîngele Lui.

Este cu adevărat o slujire cerească a lui Dumnezeu pe pămînt; este o fericire, pace şi bucurie pentru suflet; împreunează într-o singură unire cerul şi pămîntul, pe îngeri şi pe oameni, îi înveseleşte pe toţi întru nădejdea învierii şi nemuririi. Oare de ce se arată atît de nepăsători oamenii faţă de Liturghie? Din să-răcia judecăţii, din puţina credinţă şi din necredinţă, şi din pri-cina patimilor acestei vieţi. De ce oare iubesc mai mult teatrul decît biserica? Deoarece omul se vede acolo ca într-o oglindă, se distrează, rămîne încîntat de sine, adeseori chiar de propriile sale vicii, le aplaudă, le aprobă. Pentru Liturghie, însă omul rămîne în majoritatea cazurilor nepregătit, nevrednic de a trăi viaţa ei, de a-i pătrunde măreţia şi rosturile ei mîntuitoare, de a se înduhovnici şi a se îndumnezei. Sînt însă şi oameni pentru care Liturghia este totul în această lume.

Dreptmăritori creştini! Cînd vă rugaţi în timpul Liturghiei, şi mai ales atunci cînd aduceţi la altar prescuri, pentru a se scoate din ele părticele pentru sănătate şi mîntuire şi pentru odihna sufletelor unor răposaţi, intraţi în comuniune, la proscomidie şi Liturghie, cu Domnul, cu Maica Domnului, cu Ioan Botezătorul, cu proorocii, apostolii, mucenicii, cuvioşii şi cu toţi sfinţii! O, Liturghie universală, a-toată-lumea! O, Liturghie cu adevărat dumnezeiască şi îndumnezeitoare a omului, cerească, şi care faci pe oameni din pămînteşti cereşti!

Liturghia începe cu cuvintele: *Binecuvîntată este Împărăţia Tatălui şi a Fiului şi a Sfîntului Duh.* Cine vine în locaşul bisericii lui Dumnezeu este ca şi cum ar veni în Împărăţia lui Dumnezeu şi se cuvine să-I aducă Acestuia mai întîi pocăinţă pentru păcatele sale, fiindcă în Împărăţia lui Dumnezeu nu intră ni-mic spurcat sau necurat.

Cea mai înaltă distincţie a creştinului şi cu deosebire a preotului este să-L aibă pe Dumnezeu în inimă. El este viaţa noastră, slava noastră, podoaba şi bună-întocmirea noastră. El este haina noastră de lumină, nestricăcioasă.

Liturghia este un rezumat al întregii Evanghelii, închipuirea vieţii pămînteşti a lui Hristos, repetare a Jertfei Sale de pe Golgota — a morţii Sale pentru păcatele noastre, pomenirea Învierii Sale şi a Înălţării la cer. La Liturghie trebuie să ne ducem cu cea mai mare evlavie şi să stăm cu înţelegere şi cu cele mai cucernice sentimente, lăsînd deoparte toată grija cea lumească.

Dispreţuieşte, creştinule, desfătările trupeşti dacă vrei să guşti din dulceaţa dumnezeiască, veşnică, sfîntă, altminteri nu vei putea gusta dulceaţa lui Dumnezeu.

Sfîntul Ioan din Kronştadt

În ceruri Mielul se Jertfeşte

În ceruri Mielul se Jertfeşte Întinsă-I crucea pe pămînt
Hristos pe ea Se pironeşte Să scoată viaţa din mormînt.

Suspină inima-mi şi plînge Se varsă Sîngele-I-n altar Şi
Trupu-I-n fărîmituri se frînge Ca să transforme Jertfa-n

dar.

Se sfarmă cercul de mistere Lumina Mare vine jos Şi pe icoană, în tăcere, Se-ncheagă Chipul cel Frumos.

Pe buze-i gustul mîntuirii

În piept un dor ce arde firea Şi iar la poarta nemuririi Părinte Sfinte-Ti cer iubirea.

Şi iar setos ca altădată,
Îţi cer un strop din viaţă plină,
O picătură luminată
De marea Dragoste Divină.

Tatiana Doibani

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Răspunde la întrebări:
• De ce Liturghia este numită *o slujire cerească a lui Dumnezeu pe pământ?*
• Cum trebuie să ne pregătim sufletul pentru a participa la Sfînta Liturghie?
2. Argumentează ce înseamnă să-L avem pe Dumnezeu în inimă.
3. Scrie o mică compunere despre importanţa Sfintei Liturghii în viaţa creştinului.

Bibliografie

1. Sfîntul Ioan din Kronştadt, *Liturghia: Cerulpepământ,* Sibiu, 1996, p. 18-34.
2. Camelia Muha, *Religie creştin-ortodoxă,* Editura „Sf. Mina", 2001, p. 27-28.

3. Proscomidia - momente şi semnificaţii

Sfînta Liturghie propriu-zisă este precedată de o parte introductivă numită Proscomidie. Aceasta se săvîrşeşte de către preot în tăcere şi în taină, dimineaţa în Sfîntul Altar. În timpul acestei slujbe preotul pregăteşte cinstitele daruri (pîinea şi vinul), adică jertfa nesîngeroasă, care după sfinţire se preface în Sfînta Împărtăşanie.

Pentru Proscomidie se întrebuinţează cinci prescuri mari în-

La Proscomidie.

tru amintirea minunii săturării a cinci mii de oameni cu cinci pîini. Dar pentru Sfînta Împărtăşanie se foloseşte o singură prescură din acestea cinci, numită Agneţ (Mielul). Rugîndu-se, preotul scoate din prima prescură un cub (pe care se află imprimat un pătrat, în interiorul căruia sînt imprimate iniţialele IS, HR, NI, CA, care înseamnă Iisus

Hristos biruieşte) şi-l aşează pe o farfurie din metal numită Sfîntul Disc. Acest cub de pîine cu pecete se numeşte Sfîntul Agneţ şi Îl reprezintă pe Mîntuitorul nostru Iisus Hristos (pîinea se va preface în Trupul Domnului).

Din a doua prescură preotul scoate o părticică (miridă) în cinstea Născătoarei de Dumnezeu şi o pune de-a dreapta Agneţului pe Sfîntul Disc. Din a treia prescură preotul scoate nouă miride în cinstea sfinţilor şi a cetelor îngereşti: Ioan Botezătorul, proorocilor, apostolilor, episcopilor, mucenicilor, cuvioşilor, doctorilor fără de argint, drepţilor Ioachim şi Ana şi a sfîntului a cărui Liturghie s-a săvîrşit. Toate aceste miride se pun de partea stîngă a Agneţului. Din prescura a patra se scot miride pentru pomenirea celor vii şi se pun mai jos de Agneţ, pe Discos. Din prescura a cincea se scot miride pentru pomenirea celor adormiţi (morţilor) şi se pun mai jos pe Discos. În sfîrşit se scot părticele din prescurile mici date de către credincioşi şi concomitent se pomenesc cei vii şi morţi pentru care au fost aduse prescurile.

Preotul toarnă în potir, care este un pahar metalic cu picior, vin amestecat cu puţină apă (vinul se va preface în Sîngele Mîntuitorului). Apoi preotul acoperă discul cu un acoperămînt şi potirul cu alt acoperămînt şi le lasă la proscomidiar (o măsuţă sau o nişă în perete).

Trebuie să ştim că Proscomidia este o recapitulare a întregii vieţi şi activităţi a Mîntuitorului nostru Iisus Hristos: naşterea, jertfa de pe Cruce şi îngroparea Mîntuitorului.

Despre semnificaţia Proscomidiei ne vorbeşte Sfîntul Ioan de Kronştadt: „Măreţia, sfinţenia, puterea de-viaţă-făcătoare a Jertfei Domnului Hristos ni se dezvăluie din cuprinsul Proscomidiei. Aici aşezată de-a dreapta Agneţului sub forma unei părticele scoase din prescură, stă Împărăteasa cerului şi a pămîntului, după Ea se aşează în ordinea cuvenită sfinţii, şi credincioşii vii şi morţi. Aceasta înseamnă că Jertfa se aduce pentru toţi şi pentru toate! Ea a mîntuit pe mulţi de păcate, multe suflete le-a înnoit, le-a sfinţit, le-a întărit în lupta cu păcatul! Cîte suflete le-a făcut cereşti, nemuritoare! Ce iubire nemăsurată faţă de o mulţime infinită de oameni vii şi morţi! Minunată Jertfă! Cu adevărat o Jertfă dumnezeiască!"

După săvîrşirea Proscomidiei urmează Liturghia propriu-zisă la care participă toţi credincioşii din biserică, începerea ei fiind anunţată de sunetul clopotelor. Ea se desfăşoară sub forma unui permanent dialog între altar (preot) şi credincioşii care, prin răspunsurile lor, întăresc rugăciunile preotului.

Lectură

Eliberat prin Sfînta Liturghie

Un ostaş, frate cu un preot, stătea rănit pe cîmpul de luptă şi a fost luat prizonier.

Fratele preot îl căuta printre trupurile celor morţi în război şi aflînd pe alt

ostaş care semăna cu el, crezînd că e fratele, l-a îngropat cu cinste şi i-a făcut pomenire, slujind pentru el Sfînta Liturghie. Şi a arătat Domnul o minune: ostaşul, fiind în robie, ca să nu fugă, a fost legat şi pus în lanţuri de fier, dar toate legăturile şi lanţul au căzut de pe el. Stăpînul său l-a în-trebat ce sînt toate acestea. Iar ostaşul a răspuns: „Mi se pare că fratele meu, fiind preot şi socotind că sînt mort, face pentru

mine Sfînta Liturghie, şi de aş fi fost eu acum în lumea cealaltă, aş fi fost eliberat de chinuri". Stăpînul văzînd că ostaşul nu poate fi legat cu nici un fel de legătură, i-a dat drumul în ţara lui, ca să-i trimită de acolo preţul răscumpărării sale.

Ajuns acasă, ostaşul a povestit fratelui său preot şi celorlalţi membri ai familiei toată întîmplarea. Toţi au înţeles că pome-nirile Sfintelor Liturghii pot să ajute mult la mîntuirea sufletu-lui şi a trupului.

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Răspunde la întrebări:
   - Ce este Proscomidia?
   - Ce este şi pe Cine reprezintă Agneţul?
   - Ce sînt miridele?
   - Cîte prescuri mari se folosesc la Proscomidie? 2. Povesteşte despre semnificaţia Proscomidiei.

Bibliografie:

1. Sfîntul Ioan din Kronştadt, *Liturghia: Cerulpepămînt,* Sibiu, 1996, p. 18-34.
2. Camelia Muha, *Religie creştin-ortodoxă,* Editura „Sf. Mina", 2001, p. 27-28.

4. Liturghia Catehumenilor-momente şi semnificaţii

Prima parte a Sfintei Liturghii se numeşte *Liturghia Catehumenilor* sau a celor chemaţi la Botez, deoarece în primele veacuri creştine mulţi participanţi nu erau botezaţi, însă doreau să cunoască credinţa şi să se boteze. Nefiind botezaţi, ei n-aveau dreptul de a se împărtăşi şi deci nu aveau voie să participe la întreaga Liturghie.

Momentele principale sînt:

• *Binecuvîntarea de început:* preotul deschide Uşile Împărăteşti, apoi zice: *"Binecuvîntată este Împărăţia Tatălui, şi a Fiului, şi a Sfîntului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor".*

Credincioşii răspund: *Amin!* Care înseamnă Aşa este sau Aşa să fie.

Liturghia începe cu slăvirea lui Dumnezeu Sfînta Treime, deoarece se cuvine să-L slăvim pe Creatorul a toată lumea. Noi alcătuim Împărăţia lui Dumnezeu, Împărăţia Domnului Hristos, adică Biserica cea vie.

• *Ectenia mare.* Un şir de rugăciuni pentru toată creaţia lui Dumnezeu: pentru pace şi bunăstare, pentru înţelegere şi unitate între oameni şi între Biserici, pentru roadele pămîntului şi pentru întreaga natură, pentru cei bolnavi, pentru cei aflaţi în călătorie etc.

După fiecare cerere, strana şi credincioşii zic cu umilinţă: *Doamne miluieşte!* În traducere cuvînt cu cuvînt din limba grea-că *"Doamne miluieşte"* înseamnă: *Doamne, unge-mă cu unt-de-lemnul vindecării, mîntuirii; Doamne, vindecă-mă de păcate şi fă-mă sănătos".*

• *Antifoanele I, II,* şi III sînt nişte imne, cîntări care vestesc slava şi lauda ce I Se cuvin lui Dumnezeu.

Primul Antifon (Psalmul 102): *"Binecuvîntează suflete al meu pe Domnul şi toate cele dinlăuntrul meu, numele cel Sfînt al Lui"* este strigătul sufletului către Dumnezeu pentru toate binefacerile Lui. Cel de-al doilea Antifon (Psalmul 145) este un îndemn adresat nouă, pămîntenilor, să nu nădăjduim spre cele lumeşti, întru care nu este mîntuire, ci să nădăjduim în Dumnezeu.

Antifonul al treilea îl constituie Fericirile, adică partea esenţi-ală a primei cuvîntări rostite de Mîntuitorul mulţimii, anume a predicii de pe munte (Matei, capitolele 5, 6, şi 7).

• *Vohodul mic* - Ieşirea preotului din Altar cu Sfînta Evanghelie Îl reprezintă pe Mîntuitorul nostru Iisus Hristos, Care a venit în lume şi a adus lumina cea adevărată a credinţei şi cunoştinţei. Acum credincioşii cîntă: „Veniţi să ne închinăm şi să cădem la Hristos, Mîntuieşte-ne pe noi Fiul lui Dumnezeu, Cel ce ai Înviat din morţi, pe noi cei ce-Ţi cîntăm: Aliluia!"; apoi se cîntă: „Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi".

• *Citirea Apostolului* de către citeţ. Cartea Apostolul cuprinde fapte, sfaturi, îndemnuri sfinte, învăţături din scrierile Sfinţilor Apostoli.

• *Citirea Sfintei Evanghelii* numai de către preot sau diacon. Evanghelia cuprinde faptele şi învăţăturile Domnului nostru Iisus Hristos.

• *Rugăciuni speciale pentru cei chemaţi la botez* (catehumeni) şiîndemnul să iasă din biserică: „Cei chemaţi ieşiţi..." Catehumenii nu au voie să rămînă în biserică mai departe, deoarece nefiind botezaţi nu pot să se împărtăşească cu Sfintele Taine. După acest moment urmează Liturghia credincioşilor, a celor botezaţi.

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Răspunde la întrebări:

• Ce este Liturghia catehumenilor?
• Numeşte cele mai importante momente din Liturghia Catehumenilor.
• Care este semnificaţia vohodului mic?
2. Completează propoziţiile:
Ectenia mare este .....
Antifoanele sînt....
3. Explică de ce catehumenii nu au voie să rămînă la Liturghia Credincioşilor.

Bibliografie

1. Sfîntul Ioan din Kronştadt, *Liturghia: Cerul pe pămînt,* Sibiu, 1996, p.18-34.
2. Camelia Muha, *Religie creştin-ortodoxă,* Editura „Sf. Mina", 2001, p. 30-31.
3. *Sfînta Liturghie pe înţelesul tuturor,* Chişinău, 2003.
4.

5. Liturghia Credincioşilor -momente şi semnificaţii

Partea a doua a Liturghiei se numeşte Liturghia Credincioşilor (a celor botezaţi) şi cuprinde:

• *Rugăciunea credincioşilor („Cîţi sîntem credincioşi, iară şi iară cu pace Domnului să ne rugăm".)*

• *Cîntarea imnului numit „Heruvic".* Acest imn are deja un sens mistic, pe care îl exprimă însuşi textul lui: noi închipuim acum, în mod tainic pe Heruvimii din ceruri, deoarece ne pregătim ca şi ei să primim pe *„Împăratul tuturor",* Care va apărea la Vohod, în mijlocul nostru sub forma Cinstitelor Daruri şi Căruia Îi cîntăm *"Aliluia",* de aceea sîntem îndemnaţi să *„lepădăm toată grija cea lumească",* pentru ca să-L întîmpinăm cu cinstea cuvenită.

• *Vohodul mare.* La sfîrşitul Heruvicului, preotul ia discul şi potirul cu cinstitele daruri, iese cu ele în mijlocul bisericii pe amvon şi se roagă cu voce tare pentru toţi credincioşii, zicînd de fiecare dată: *„Să-i pomenească Domnul Dumnezeu întru Împărăţia Sa".* Pomenirile pe care preoţii le fac acum în mijlocul bisericii, sînt după pilda şi asemănarea tîlharului celui răstignit de-a dreapta Mîntuitorului: *„Pomeneşte-mă, Doamne, cînd vei veni întru Împărăţia Ta!"* (Luca 23, 42). Sfîntul Ioan din Kronştadt, scrie: „Pentru ce se face Vohodul mare la Liturghie? Pentru aducerea aminte de drumul Mîntuitorului spre crucea de pe Golgota, dincolo de porţile cetăţii; pentru aducerea aminte a răstignirii Sale pe Cruce, a coborîrii Lui de pe Cruce de către Iosif şi Nicodim. Fiecare secundă se cere urmărită aici cu văzul, cu auzul, cu mintea, cu inima; fiecare cuvînt, fiecare gest, nimic să nu fie neglijat, să nu treacă neobservat sau să rămînă fără atenţie şi învăţătură. Da, Liturghia cere un suflet iubitor de înţelepciune, curăţit şi dezlegat de grijile şi patimile lumeşti. De ce te gîndeşti la fleacuri atunci cînd stai la această cerească şi dumnezeiască Liturghie? De ce sufletul tău e preocupat de coafuri, de podoabe aurite, de calcule lumeşti? Înfăţişează-ţi în acest timp lui Dumnezeu sufletul împodobit cu credinţă, cu dreaptă înţelepciune, blîndeţe, smerenie, milostivire".

• *Crezul.* Creştinii cîntă Simbolul credinţei.

• *Mila Păcii.* Preotul cheamă credincioşii la înţelepciune *(„Să stăm bine, să stăm cu frică, să luăm aminte, Sfînta Jertfă cu pace să o aducem",* iar

credincioşii răspund: *„Mila păcii, jertfa laudei").* Apoi preotul îndeamnă credincioşii: *„Sus să avem inimile!"* La chemarea lui poporul răspunde: *„Avem către Domnul".* Sfîntul Ioan din Kronştadt ne avertizează: „Dacă în aceste minute, ale celei mai măreţe dintre minunile milei dumnezeişti, nu avem „sus inimile" înseamnă că sîntem nesimţitori şi fără minte. În acel timp ni se cere să ne predăm în chip desăvîrşit Domnului nostru Iisus Hristos, Preacuratei Sale Maici cu deplină credinţă şi încredere, cu inimă curată, cu ură faţă de păcat".

• Amintind de Cina cea de Taină, preotul rosteşte cu voce tare cuvintele pe care Le-a rostit atunci Mîntuitorul. Arătînd cu mîna dreaptă spre sfîntul Agneţ, zice: *„Luaţi, mîncaţi, Acesta este Trupul Meu care se frînge pentru voi spre iertarea păcatelor".* Apoi, arătînd cu mîna spre Sfîntul Potir, zice: *"Beţi dintru Acesta toţi, Acesta este Sîngele Meu, al Legii celei noi, carepentru voi şipentru mulţi se varsă spre iertarea păcatelor".* „Cine poate pricepe pe deplin marea binefacere dată nouă de Domnul Iisus Hristos în Taina Împărtăşaniei? Nimeni, nici chiar mintea îngerească, fiindcă această binefacere este infinită şi necuprinsă ca Însuşi Dumnezeu, ca însăşi bunătatea, înţelepciunea şi atotputernicia Sa. Ce iubire ni se arată nouă păcătoşilor prin Liturghie! Ce apropiere a lui Dumnezeu de noi! Iată-L aici, pe sfîntul prestol, în fiecare zi. Ce noroc, ce fericire pentru firea noastră care primeşte întru sine Dumnezeirea şi omenitatea lui Iisus Hristos şi se uneşte cu El! Înăuntrul nostru e curăţia, sfinţirea, izbăvirea de păcate şi vrăjmaşi, pacea, libertatea, viaţa şi nemurirea noastră. O, cîte daruri cereşti ni se dau de la Dumnezeu prin Liturghie! Dar cum se arată a fi creştinii faţă de ea? Cei

•

mai mulţi se poartă cu neatenţie şi cu indiferenţă. Se împărtă-şesc foarte rar. Iată de ce s-au înmulţit păcatele şi nenorociri-le!", exclamă Sfîntul Ioan din Kronştadt.

• Părintele ridică de pe Sfînta Masă discul şi potirul §i, privind spre cer, zice: *„Ale Tale, dintru ale Tale, Ţie îţi aducem de toate şipentru toate":* darurile aduse Lui Dumnzeu sînt din darurile pe care El ni le-a dăruit nouă, pentru că Dumnezeu face să crească grîul şi strugurii din care se pregătesc apoi pîinea şi vinul.

Credincioşii îngenunchează şi se roagă: *„Pe Tine Te lăudăm, Pe Tine Te binecuvîntăm, Ţie îţi mulţumim, Doamne, şi ne rugăm Ţie, Dumnezeul nostru",* iar preotul invocă în taină pogorîrea Sfîntului Duh pentru a preface Darurile în Cinstit Trupul şi Sîngele Domnului (Rugăciunea numită *Epicleză,* se rosteşte de trei ori).

În timpul cîntării „Pe *Tine Te lăudăm",* întreaga Biserică, toţi credincioşii trebuie să se roage împreună cu preotul ca Tatăl Ceresc să trimită Duhul Său Cel Sfînt asupra noastră şi a Darurilor şi să citească în gînd rugăciunea: „Doamne, Cel ce ai trimis pe Preasfîntul Tău Duh în ceasul al treilea Apostolilor Tăi, pe Acela Bunule, nu-L lua de la noi ci ni-L înnoieşte nouă, celor ce ne rugăm Ţie; inimă curată zideşte întru mine, Dumnezeule şi duh drept înnoieşte întru cele dinăuntru ale mele; nu mă lepăda de la faţa Ta şi Duhul Tău Cel Sfînt nu-L lua de la mine". În acest timp nici un suflet nu trebuie să rămînă rece, ci să se înflăcăreze de iubire pentru Domnul;

sufletele noastre să fie asemeni unor făclii aprinse, asemenea fumului de tămîie ce se înalţă: fiindcă în aceste minute se săvîrşeşte înfricoşătoarea taină a prefacerii prin Duhul lui Dumnezeu a pîinii şi vinului în Preacuratul Trup şi Sînge ale lui Iisus Hristos, iar pe Sfînta Masă se arată Dumnezeu în trup.

Acest moment este foarte important pentru că acum Duhul Sfînt se pogoară asupra darurilor de pîine şi vin, prefăcîndu-le în Trupul şi Sîngele lui Hristos.

• *Pomenirea sfinţilor,* a celor vii şi a celor adormiţi (în taină din pomelnic), a Născătoarei de Dumnezeu şi pururea Fecioara Maria, cînd credincioşii cîntă: „Cuvine-se cu adevărat să te fericim, Născătoare de Dumnezeu..." (Axionul).

• Un alt moment important este rostirea rugăciunii *„Tatăl nostru".*

• Apoi un eveniment deosebit este *împărtăşirea cu Trupul şi Sîngele Mîntuitorului Iisus Hristos.*

• *Imne şi rugăciuni de mulţumire.*

Preotul zice: „cu pace să ieşim", anunţînd sfîrşitul Liturghiei. Credincioşii cîntă: „Fie numele Domnului binecuvîntat de acum şi pînă în veac", iar preotul binecuvîntează: „Binecuvîntarea Domnului să fie peste voi toţi, cu al Său Har şi cu a Sa iubire de oameni, totdeauna, acum şi pururea şi în vecii vecilor".

• *Împărţirea anafurei.*

Anafura sînt bucăţele de pîine tăiate din prescurile întrebuinţate la Proscomidie şi binecuvîntate de preot, care se împart credincioşilor din biserică la sfîrşitul Liturghiei. Ea se întrebuinţează pe nemîncate.

Cuvînt din Sfînta Scriptură

„Cel ce mănîncă Trupul Meu şi bea Sîngele Meu are viaţă veşnică şi Eu îl voi învia în ziua de apoi"(Ioan 6, 54).

Lectură

Efectul Sfîntei Impărtăşanii

Efectul Sfintei Împărtăşanii se răsfrînge asupra întregului univers. Ea are o influenţă benefică nu numai asupra omenirii, ci şi asupra naturii, asupra creaţiei însufleţite şi neînsufleţite. Doamne, cît de puţin ne gîndim noi la aceasta! În rugăciunile ce se citesc la Sfînta Liturghie, găsim cuvintele: „Izbăveşte fiecare oraş şi ţară de foamete, distrugeri, cutremur, potop, foc şi sabie..."

După cum vedem, Sfînta Euharistie se răsfrînge peste tot şi toate: şi timp frumos, şi ploaie la bună vreme şi roada pămîntului, şi călătorie fără primejdie, şi ajutor celor ce înoată pe mare - toate acestea îşi iau putere din Sfînta Împărtăşa-nie (Euharistie), de la Domnul, pe Care-L avem în Sfintele Taine: El este aici cu noi, El este cu cei care s-au împărtăşit. Mai mult, putem afirma cu certitudine: lu-mea va exista doar atîta timp cît se va săvîrşi pe pămînt Sfînta Liturghie, iar cînd ea va înceta „atunci temeliile pămîntului se vor clătina, luna nu-şi va mai da lumina ei, soarele se va stinge". Universul va fi distrus. De ce? Deoarece Însuşi Iisus Hris-tos înainte de Înălţarea Sa la cer, le-a zis ucenicilor: „Datu-Mi-s-a toată puterea, în cer şi pe pămînt" (Matei 28, 18). Iar Iisus, puterea Sa Şi-o înfăptuieşte prin Duhul Sfînt. Harul Duhului Sfînt există şi lucrează cel mai mult prin Trupul şi Sîngele Domnului Iisus Hristos, prin Sfînta Împărtăşanie. Aici este Însuşi Domnul Iisus Hristos! Şi cît timp El va fi cu noi şi în noi, avem Păzitorul Universului. Iar atunci cînd omenirea se va lepăda de Hristos, se va distruge totul. Va surveni haosul. Va veni sfîrşitul lumii.

Mitropolitul Veniamin (Fedcencov)

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Răspunde la întrebări:
   - Cu ce cuvinte începe Liturghia credincioşilor?
   - Ce este imnul Heruvic şi care este semnificaţia lui?
   -
   - **Cînd are loc prefacerea darurilor de pîine şi vin în Trupul şi Sîngele Domnului Hristos?**
   - **Ce este anafura?**

2. Scrie o compunere în care să evidenţiezi rolul Sfintei Liturghii pentru omenire.

Bibliografie

1. Sfîntul Ioan din Kronştadt, *Liturghia: Cerul pe pămînt,* **Sibiu, 1996, p. 18-34.**

2. Camelia Muha, *Religie creştin-ortodoxă,* **Editura „Sf. Mina", 2001, p. 30-31.**

3. *Sfînta Liturghie pe înţelesul tuturor,* **Chişinău, 2003.**

4. MHTponoAHT BeHiiaMHH (Oe^eHKOB), *O 6ozoaijHceHuu TJpaeoaiamou* **M., 2001.**

5.

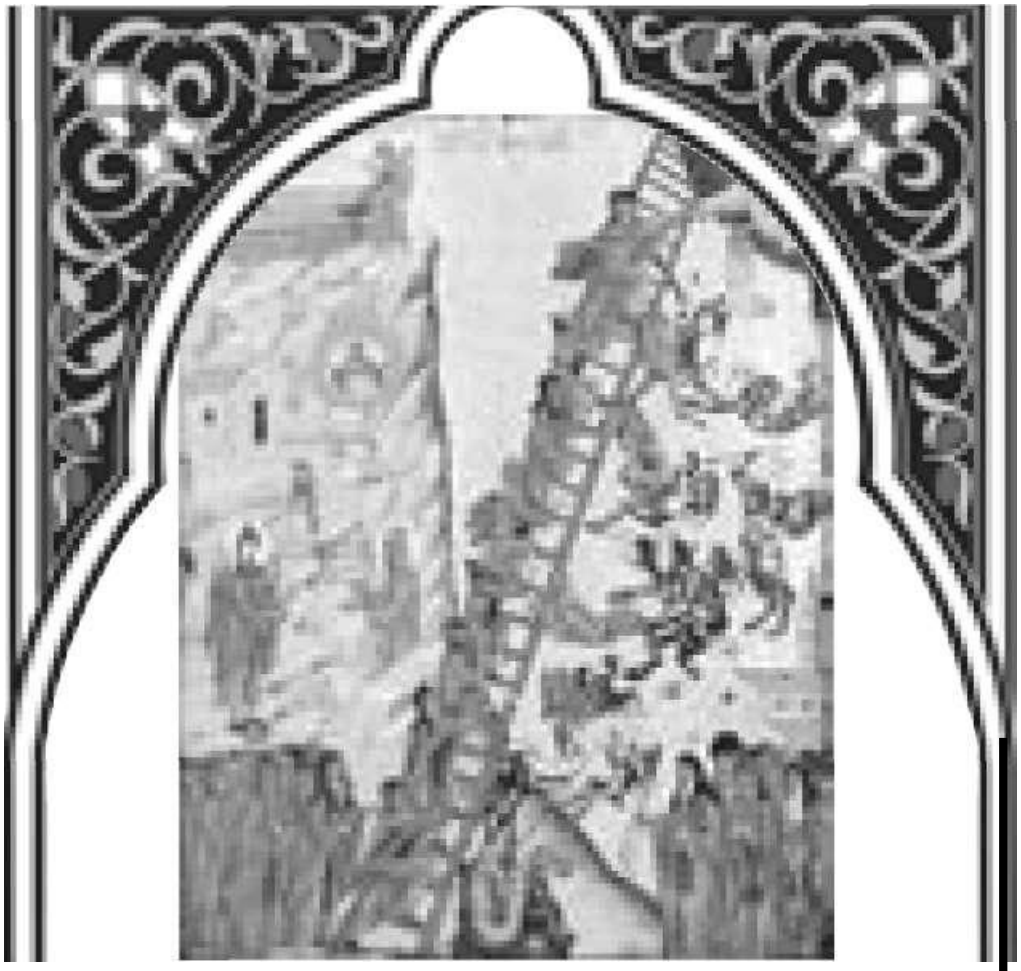

Viaţa Grestină diipă FiloGalie

1. Morala creştină - generalităţi

Gondiţie a vieţii morale

Omul nu este propriul său pricinuitor sau propria sa cauză, ci îşi are

„existenţa împrumutată", ne spune Sfîntul Maxim Mărturisitorul. Adevărul acesta este fundamental pentru cunoaşterea de sine a omului, iar conştientizarea lui constituie condiţia sau premisa corectei dezvoltări a vieţii sale morale.

Crearea omului „după chipul lui Dumnezeu" este temeiul desăvîrşirii sale „după asemănarea" cu Dumnezeu. Dar aceasta nu-i este impusă omului de către Dumnezeu, ci este lăsată la libera alegere. Dumnezeu respectă libertatea omului şi nu trece peste voia lui.

Binele şi răul

Dumnezeu este bun şi Izvorul a tot binele. Răul este nega-rea binelui. Însă binele pare a fi în lume mai slab decît răul. Pare că este marginalizat şi că cedează, în vreme ce răul pare că domină şi triumfă. Biserica are cunoştinţa puterii răului în lume, dar nu-i recunoaşte acestuia puterea ca absolută. După învăţătura Bisericii, răul nu este un principiu ontologic, ci moral. Răul nu există de unul singur, ci pretutindeni şi întot-deauna se înfăţişează, parazitar, pe trupul binelui, măcinîn-du-l pe acesta.

Deşi răul nu izvorăşte dintr-un principiu ontologic, provoa-că stări ontologice denaturate. Răul abate fiinţele către starea împotriva firii. Astfel, problemele morale, cărora el le dă naş-tere, dobîndesc dimensiuni ontologice. Îndreptarea morală a omului presupune înnoirea sau restaurarea lui ontologică.

Problema moralei

Ca problemă a moralei este prezentată corecta îndrumare a voinţei, adică a liberului arbitru al omului. Stricăciunea este

boala omului, iar moartea — înrobirea lui de către păcat. Prin păcat, care lucrează ca „bold al morţii", omul se face rob al „trupului morţii" şi rămîne continuu într-o stare de sciziune sau fărîmiţare lăuntrică şi confuzie.

Puterea moralei creştine

Morala creştină nu are ca scop cunoaşterea sau impunerea anumitor canoane sau principii morale, ci reluarea legăturii omului cu izvorul bunătăţii şi al vieţii, cu Dumnezeu. Comuni-unea cu Dumnezeu îl înnoieşte pe om şi reface raporturile sale corecte cu aproapele şi cu mediul. Morala creştină este morala harului şi a vieţii noi celei în Hristos.

Gunoaşterea binelui

Întrucît binele se identifică cu Dumnezeu, cunoaşterea lui se identifică cu cunoaşterea lui Dumnezeu.

Dumnezeu este Iubire. Iar descoperirea Lui în lume este dezvăluire a iubirii Sale. Cel ce iubeşte cunoaşte pe Dumnezeu. Iar cel ce răspunde iubirii lui Dumnezeu ţine poruncile Lui. Respectarea poruncilor lui Dumnezeu este părtăşie de viaţă dumnezeiască. Cu cît Îl cunoaşte omul mai mult pe Dumne-

zeu, cu atît mai mult Îl iubeşte. Dumnezeu se uneşte cu omul şi omul cu Dumnezeu.

O mai deplină cunoaştere a lui Dumnezeu îi vine omului din cunoaşterea de sine. Luînd seama la sine însuşi, omul con-stată nemărginita înţelepciune a lui Dumnezeu. Desigur, omul se află în stare de cădere. Iubirea de sine şi patimile îi întunecă mintea. Dar chiar şi în starea aceasta, înrudirea lui cu Dumne-zeu nu dispare cu totul.

Măreţia omului

Înrudirea dintre om şi Dumnezeu nu desfiinţează deosebi-rea fundamentală dintre ei. Dumnezeu este necreat, pe cînd

omul este creat. Dumnezeu este prin Sine bun, pe cînd omul se face bun prin participarea la bunătatea dumnezeiască. Măreţia omului constă în scopul creaţiei sale. El provine din nefiinţă. Însă dragostea lui Dumnezeu l-a chemat să se desăvîrşească în calitatea lui de persoană „după chipul şi asemănarea" Sa. În om se recapi-tulează întreaga lume. El este chemat să cuprindă în persoana lui întreaga creaţie şi să săvîrşească înălţarea ei la Dumnezeu.

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Argumentează fraza: „Omul îşi are existenţa împrumutată".
2. Defineşte ce este binele şi ce este răul.
3. Numeşte scopul moralei creştine.

2. Conştiinţa

Omul are nemijlocită cunoaş-tere interioară a lui însuşi prin conştiinţa sa, care îi este înnăs-cută. Conştiinţa omului îi ex-primă fiinţa, dar şi legătura cu Dumnezeu şi cu semenii.

Mintea omului influentează directstareaconştiinţeilui. Cînd este curată, atunci şi conştiinţa este curată. În acest caz, omul se mişcă spre bine şi se abate de la rău. Dar cînd mintea omului este întunecată de păcate, atunci conştiinţa i se întunecă şi i se tulbură, mustrîndu-l.

Mustrarea de conştiinţă

Mustrarea de conştiinţă este percepută în Vechiul Testa-ment în principal ca urmare a împotrivirii omului faţă de Dumnezeu şi de voia Lui.

Conştiinţa îl judecă pe om în conformitate cu voia lui Dum-nezeu, care există înlăuntrul lui ca lege morală înnăscută şi lu-crează ca învăţător sau judecător al lui. Conştiinţa funcţionează independent de voinţa omului şi exercită control asupra ei. Ur-mează omului pretutindeni, chiar şi cînd acesta o evită sau simte repulsie faţă de ea. Îi aprobă faptele, prin încuviinţare lăuntrică şi pace, sau le dezaprobă, prin remuşcări şi tulburare.

Cînd omul nu dă ascultare glasului conştiinţei şi încearcă în diverse moduri să o reducă la tăcere, aceasta treptat „se toceş-te", amorţeşte sau chiar se împietreşte.

Conştiinţa desăvîrşită

Pentru buna funcţionare a conştiinţei este nevoie de neînce-tată supraveghere şi autocritică. E nevoie de cercetarea voii lui Dumnezeu şi de ţinerea poruncilor Lui. Prin aceasta conştiinţa devine extrem de subtilă, eliberîndu-se din rătăcirea ce i-o pro-voacă iubirea egoistă de sine.

Conştiinţa pervertită

Cînd omul nu se îngrijeşte de cultivarea conştiinţei lui şi se predă răului şi păcatului, apare conştiinţa pervertită. Aceasta nu doar că nu mai distinge răul de bine, dar chiar ajunge să considere răul drept bine. Aşa se întîmplă cu oamenii care în-cuviinţează homosexualitatea, avortul, drogurile, desfrînarea sub toate aspectele ei. Conştiinţa pervertită este mai rea decît cea împietrită, ajungînd cu timpul să slujească cultului răului (de exemplu, secta satanistă).

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Ce este conştiinţa omului?
2. Ce este mustrarea de conştiinţă?
3. Caracterizează conştiinţa desăvîrşită. 4. Caracterizează conştiinţa pervertită.
4.

3. Răul şi patimile

Natura răului

Răul nu există ca principiu ontologic, ci apare în mod se-cundar, prin părăsirea binelui. Dar părăsirea binelui presupu-ne liber arbitru sau voie liberă. Şi doar fiindcă există fiinţe cu libertate de alegere, devine posibilă părăsirea binelui şi apariţia răului: „căci în afara liberei alegeri, nu există rău, de sine stă-tător". Nici diavolul nu a fost rău dintru început, ci a ajuns aşa îndepărtîndu-se de Dumnezeu prin libera sa alegere.

Răul şi omul

Omul nu este iniţiatorul răului, adică „începătorul" răului, ci victimă a începătorului răului care este diavolul. Aceasta o învaţă Sfînta Scriptură şi o

adevereşte viaţa de zi cu zi. Nimeni nu alege răul ca rău. Ci îl alege întrucît este înşelat de înfăţişa-rea bună sub care inevitabil se prezintă. Cu toate acestea, fieca-re trebuie să se considere pe sine însuşi ca începător al răutăţii ce există înăuntrul său. Şi luptîndu-se cu răutatea ce o constată în sine însuşi, combate răutatea în rădăcina ei.

Răul obştesc

Răul obştesc sau social se sprijină şi el pe persoana umană. Nu există societate sănătoasă formată din persoane bolnave. Nici societatea nu se tămăduieşte cîtă vreme rămîn bolnave persoanele care o alcătuiesc.

Iubirea-de-sine, care naşte toate relele, creează şi răul ob-ştesc. Din cauza ei oamenii devin „nearmonizaţi şi nealipiţi, şi neconvieţuitori". Cînd este îndepărtată iubirea-de-sine a per-soanelor, atunci automat se restrînge şi răul obştesc.

Patimile

Patimile nu aparţin firii omului, ci reprezintă stări împotriva firii. Ca şi în cazul răului, nici ele nu-şi au existenţă proprie, ci

apar prin alterarea sănătăţii sufleteşti. Sînt boli ale sufletului. Cînd însă zăbovesc înlăuntrul omului, devin o a doua natură a lui şi nu se mai îndepărtează de la el. Chiar şi cînd omul se po-căieşte şi primeşte harul lui Dumnezeu, nu se izbăveşte dintr-o dată de patimile lui, ci îi trebuie timp pentru aceasta.

Cauza patimilor

Cauza primordială a patimilor nu sînt simţămintele sau do-rinţele, ci ignorarea sau necunoaşterea lui Dumnezeu. Aceasta întunecă mintea omului şi o face să rămînă ţintuită în simţuri.

Mama patimilor este iubirea-de-sine. Există, desigur, şi buna iubire-de-sine, adică iubirea corectă pe care o are omul faţă de sine însuşi, care este indispensabilă sporirii şi desăvîrşirii lui. Dar iubirea-de-sine care coincide cu iubirea împătimită şi ne-raţională faţă de trup, îl ţintuieşte pe om în robia patimilor. De aceea viaţa duhovnicească începe cu lupta împotriva pati-milor.

Patimile nu reprezintă acelaşi lucru cu păcatele. Patimile sînt stări păcătoase ale sufletului, care sînt generate de păcate.

Cele trei patimi principale care apar din iubirea-de-sine şi le nasc pe toate celelalte sînt: *lăcomia pîntecelui, iubirea de argint* (de bogăţie, de avuţii) şi *slava deşartă.*

Urmările patimilor

Patimile îl deformează pe om şi îl ţintuiesc în rău. Îl înstrăi-nează de virtute şi îi zădărnicesc asemănarea cu Dumnezeu. Îi distrug viaţa şi fac să se şteargă însuşirea lui de a fi persoană (spre exemplu: alcoolismul, drogurile, desfrîul etc.).

Combaterea patimilor şi desăvîrşirea

Răul se încuibează în om prin patimi. Iar lupta împotriva lui nu este cu putinţă decît numai prin lupta contra patimilor. Această luptă constituie lucrarea de căpătîi a credincioşilor.

În vreme ce naşterea patimilor începe în mintea omului şi se

încheie în voia lui, lupta împotriva lor urmează exact calea in-versă. Începe cu voinţa şi sfîrşeşte cu mintea. Începe cu supune-rea voii omului voii lui Dumnezeu şi cu ţinerea poruncilor care luminează mintea omenească.

Analizînd conceptul de înţeles pătimaş, Sfîntul Maxim Mărtu-risitorul notează: „Altceva este obiectul, altceva înţelesul lui şi alt-ceva patima. Obiectul este, de pildă, bărbat, femeie, aur, vin ş.a. Înţelesul (chipul) este amintirea simplă a ceva din cele de mai sus. Iar patima este iubirea neraţională sau ura fără judecată a ceva din cele de mai înainte. Nu trebuie ca omul să lupte împotriva lucrurilor sau a înţelesurilor lor, ci împotriva patimilor".

Responsabilitatea personală

Experienţa mărturiseşte că omul distinge lesne răul care se află în ceilalţi şi în general în societate, dar anevoie recunoaşte răul ce se încuibează în el însuşi. Răul care este legat de liberul arbitru se combate prin însuşi liberul arbitru. Omul e dator să simtă responsabilitatea sa personală pentru prezenţa răului în lume şi să-l combată. Deplina combatere a răului se face prin supunerea totală a omului faţă de bine, adică faţă de Dumne-zeu. Oricare altă înfruntare a lui este greşită.

Viaţa fiecărui om este legată organic de întreaga lume. Şi orice este necesar lumii, trebuie să se realizeze în omul concret. Libertatea, pacea, dreptatea, negarea violenţei, eliminarea urii trebuie să devină ţeluri personale; doar astfel vor putea fi mai apoi izbînzi ale întregii omeniri. Fiecare om, ca membru al umanităţii, participă la răul sau la binele care există în jurul lui. Şi cînd le săvîrşeşte, el însuşi îngreuiază, sau respectiv, uşu-rează întreaga omenire.

Smerenia — leac împotriva patimilor

Mediul propice al apariţiei şi dezvoltării patimilor este mîn-dria. Ea l-a rupt pe om de Dumnezeu şi l-a dus în robia diavo-lului.

În lupta contra patimilor nu există nimic mai puternic decît smerenia. Prin ea omul se întoarce la ordinea rînduită de Dumne-zeu. Cu cît mai mult se smereşte omul, cu atît mai mult este înălţat de către Dumnezeu. Cu cît omul înaintează în cunoaşterea de sine, cu atît înaintează şi în smerenie.

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Cum ia naştere răul?
2. Argumentează fraza: „Omul nu este iniţiatorul răului, ci victimă a începătorului răului".

3. Numeşte patima care este considerată mama tuturor relelor.
4. Scrie o compunere pe tema „Smerenia — scară spre cer".

4. Rugăciunea

Mulţi consideră rugăciunea de prisos sau nepotrivită omului eman-cipat al vremii noastre. Această păre-re este greşită.

Rugăciunea reprezintă o necesita-te ontologică a fiinţei noastre. Omul ca făptură „după chipul lui Dumne-zeu", există, îşi păstrează valoarea sa şi se împlineşte doar în legătură cu Cel al Cărui chip este.

Rugăciunea este raportarea omu-lui la Dumnezeu, comuniunea şi uni-rea cu El.

Rugăciunea - model a creştinului este *Rugăciunea domnească.* Prin ea Dumnezeu este chemat ca Tată al tuturor: „Tatăl nostru Care eşti în ceruri".

Folosul rugăciunii este enorm. Ceea ce este pentru ochii tru-peşti lumina soarelui, aceea este rugăciunea pentru ochii su-fletului. Prin ea Îl cunoaşte omul mai bine pe Dumnezeu şi se face părtaş vieţii dumnezeieşti. Precum floarea-soarelui, întor-cîndu-se către soare, este hrănită şi însufleţită de el, tot aşa şi omul, întorcîndu-se către Dumnezeu prin rugăciune, este hră-nit şi însufleţit duhovniceşte de către El. După Sfîntul Ioan de Kronştadt, „rugăciunea este o necontenită recunoştinţă faţă de Domnul". Cele ce le are omul nu îi aparţin propriu-zis lui, ci lui Dumnezeu. Cînd nu uită că Dumnezeu este Cel ce i le-a dat, ci le primeşte cu recunoştinţă, atunci cu adevărat devin ale lui. Şi, pe de altă parte, slăvindu-L pe Dumnezeu, participă el însuşi la slava şi fericirea Lui.

Pentru a rodi, rugăciunea are nevoie de smerita-cugetare, simplitate şi încredere în Dumnezeu. Modul de a cugeta al co-pilului, manifestat în special, prin simplitate şi încredere în pă-rintele său, trebuie să caracterizeze rugăciunea credinciosului.

Împlinirea cererilor

Omul nu este în stare să cunoască totdeauna ce îi este cu adevărat de folos. De aceea trebuie să lase totdeauna judecata şi hotărîrea finală pe seama lui Dumnezeu Celui Atotcunoscă-tor. Cînd credinciosul se încredinţează voii lui Dumnezeu, se desăvîrşeşte şi se maturizează duhovniceşte. Cînd însă stăruie în voia sa, se chinuie şi se pierde.

Trebuinţele omului nu sînt doar materiale, ci şi duhovni-ceşti. Cele duhovniceşti sînt mai importante decît cele mate-riale. Trebuie să căutăm mai întîi Împărăţia lui Dumnezeu şi celelalte se vor adăuga nouă.

Rugăciunea pentru ceilalţi

Creştinul nu se roagă doar pentru sine, ci şi pentru semenii săi, vii sau adormiţi în Domnul. Ca mădulare ale Trupului lui Hristos, credincioşii sînt organic legaţi împreună. Adevăratul creştin priveşte situaţiile în care se află ceilalţi ca pe ale sale. Astfel participă la viaţa celorlalţi şi împarte cu ei durerea şi pro-blemele lor.

Legătura cea întru Hristos a credincioşilor nu este desfiinţată

de moarte. Cei adormiţi în Domnul, ca şi cei vii, aparţin trupului Bisericii şi nu încetează să-şi păstreze unitatea lor în Hristos. Cei adormiţi au nevoie de rugăciunile celor vii. Iar cei vii au trebuinţă de rugăciunile celor adormiţi, mai ales ale acelora care au bineplă-cut lui Dumnezeu şi au îndrăznire înaintea Lui.

Rugăciunea neîncetată

Credinciosul care Îl iubeşte pe Dumnezeu, se gîndeşte neîn-cetat la El. Se bucură de rugă-ciune şi nu vrea să o sfîrşească.

Hristos îi îndeamnă pe uce-nicii Săi să se roage necontenit şi stăruitor. Iar Sfîntul Apostol Pavel îi sfătuieşte pe credincioşi să se roage neîncetat. Aceasta o dictează şi adevărata dragoste faţă de Dumnezeu. Sfîntul Vasi-le cel Mare observă că întreaga viaţă a credinciosului este vre-me de rugăciune. Sfîntul Grigore Teologul, notează: „Trebuie să pomenim pe Dumnezeu mai des decît respirăm".

Cînd omul este stăpînit de iubirea lui Dumnezeu, simte rugă-ciunea ca o respiraţie. Precum respiraţia este o funcţie biologi-că, tot aşa şi rugăciunea devine funcţie duhovnicească.

Lectură

„Că trebuie nu în silabe să împlinim rugăciunea, ci mai mult în fapte de virtute întinse pe tot parcursul vieţii să plinim puterea rugăciunii. Apostolul Pavel, zice: „ori de mîncaţi, ori de beţi, ori altceva de faceţi, toate spre slava lui Dumnezeu să le faceţi". Şezînd la masă, roagă-te, aducînd pîinea, mulţumeşte Celui ce ţi-a dat-o. Că-maşa îmbrăcînd-o, mulţumeşte Celui ce ţi-a dat-o; cu haina înfăşurîndu-te, sporeşte-ţi dragostea de Dumnezeu, Care ne-a dăruit acoperăminte potrivit iernii şi verii. Cînd ridici ochii la cer şi priveşti frumuseţea stelelor, roagă-te Stăpînului celor vă-zute, şi închină-te lui Dumnezeu, preabunului meşter a toate, Cel ce toate cu înţelepciune le-a făcut".

Sfîntul Vasile cel Mare, *Omilie la muceniţa Iulita*

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Argumentează fraza: „Rugăciunea este o necontenită recunoştinţă faţă de Domnul".
2. Numeşte virtuţile necesare pentru ca rugăciunea să aducă roadă.
3. Explică necesitatea rugăciunii pentru cei vii şi pentru cei morţi.
4. Argumentează necesitatea rugăciunii neîncetate.

5. Ascultarea

Societatea contemporană cultivă şi propune duhul autonomiei. Idealul ei este omul autonom, care nu ascul-tă de nimeni şi încearcă să se reali-zeze împlinindu-şi voia lui sau chiar impunînd-o pe aceasta şi celorlalţi. Biserica, dimpotrivă, cultivă şi pro-pune duhul ascultării. Creştinii sînt „fiii ascultării" (I Petru 1, 14). Neas-cultarea, care şi-a avut obîrşia în mîn-drie, l-a înstrăinat pe om de Dumne-zeu, l-a făcut egocentric şi l-a robit păcatului. Dimpotrivă, ascultarea, îl eliberează pe om de robia păcatului şi îl repune în legătură cu Dumnezeu.

Ascultarea este legată de credinţă, nădejde şi iubire. Ascul-tarea poate fi considerată forma absolută a iubirii. Doar din dragoste de Dumnezeu credinciosul are puterea de-a alege voia lui Dumnezeu şi nu pe a sa.

Disciplina şi ascultarea

Trebuie să notăm că ascultarea din viaţa creştină nu este acelaşi lucru cu disciplina de tip militar, ci se deosebeşte radical de ea. Ascultarea are conţinut duhovnicesc, pe cînd disciplina are unul social sau lumesc. Ascultarea presupune totdeauna liberul consim-ţămînt al omului, pe cînd disciplina poate fi impusă şi cu forţa.

Ascultarea şi libertatea

Condiţia dezvoltării ascultării este libertatea. Fără ea ascul-tarea este robie. Dar şi fără ascultare libertatea este libertinism; este supunere faţă de voia individuală, care împarte şi fărîmi-ţează firea omenească. Libertatea adevărată este libertatea as-cultării. Credinciosul alege liber ascultarea de Dumnezeu.

Neascultarea şi moartea

Pricinuitor al morţii nu este Dumnezeu, ci omul, care din voia sa a părăsit Izvorul vieţii, pe Dumnezeu. Dumnezeu nu l-a pedepsit pe om în chip de răzbunare, ci l-a lăsat să cunoască urmările neascultării. Astfel, în vreme ce,

părtaş de bunătatea lui Dumnezeu, omul era liber faţă de puterea răului, după cădere s-a supus acestei stăpîniri. Omul căderii acţionează sub legătura stricăciunii şi a morţii.

Condiţia restaurării omului

Ascultarea de Dumnezeu constituie condiţia restaurării spiri-tuale a omului. Prin aceasta i se vindecă voinţa proprie şi i se ar-monizează cu voia dumnezeiască. Desigur acest fapt este anevo-ios, mai ales pentru omul societăţii contemporane. Dar, totodată, este cel mai important pentru vindecarea şi restaurarea lui.

Calea ascultării este calea smereniei. Prin ascultarea de voia lui Dumnezeu omul se întoarce la ordinea dumnezeiască, pe care o părăsise prin păcat. Prin ea, omul se plăsmuieşte „după chipul lui Dumnezeu" şi devine părtaş al vieţii veşnice.

Cînd Adam n-a ascultat de Dumnezeu şi a mîncat din pomul oprit, atunci s-a introdus stricăciune în fiinţa omenească. Stri-căciunea aceasta s-a transmis la toţi urmaşii, făcîndu-i păcătoşi. Firea căzută a omului se împotriveşte voii lui Dumnezeu. Cînd se leapădă însă de voia individuală şi se supune voii dumneze-ieşti, devine părtaş vieţii dumnezeieşti, vieţii veşnice.

În timp ce, prin neascultare de Dumnezeu, în lume a venit păca-tul şi moartea, prin ascultare sînt aduse în lume sfinţenia şi viaţa.

Autocritica şi sfatul părintelui duhovnicesc

În încercarea de a se justifica pe sine însuşi, omul recurge adesea la criterii greşite. În modul acesta îşi poate toci con-ştiinţa şi chiar perverti, astfel încît să creadă că se comportă corect, cînd de fapt greşeşte sau chiar săvîrşeşte fărădelege. De aceea, pe lîngă neîncetata autocritică, omul are nevoie şi de sfatul celorlalţi creştini. În special are nevoie de sfatul unui părinte duhovnicesc.

Credinciosul este chemat să cerceteze neîncetat „care este voia lui Dumnezeu, ce este bun şi bineplăcut şi desăvîrşit" (Romani 12, 2).

Tradiţia ortodoxă îi acordă părintelui duhovnicesc o impor-tanţă deosebită. Prin ascultarea de părintele duhovnicesc este combătută voia individuală păcătoasă şi este cultivată asculta-rea de Dumnezeu. Astfel omul se eliberează de duhul egois-mului şi se deschide iubirii lui Dumnezeu şi a aproapelui.

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Argumentează frazele: a) „Neascultarea l-a înstrăinat pe om de Dumnezeu, l-a făcut egocentric şi l-a robit pă-catului". b) „Ascultarea este forma absolută a iubirii".
2. Explică diferenţa dintre disciplina militară şi ascultare.
3. Explică legătura dintre neascultare şi moarte.
4. Numeşte care este condiţia restaurării omului.
5. Care este rolul părintelui duhovnicesc?

6.

6. Ţinerea poruncilor dumnezeieşti

Ascultarea de Dumnezeu se manifestă prin ţinerea porun-cilor Lui. Acestea arată voia lui Dumnezeu, descoperă exis-tenţa Lui, reprezintă proiecţia vieţii dumnezeieşti pe pămînt. Poruncile lui Dumnezeu sînt porunci ale libertăţii.

Aceasta înseamnă că:

1. Ţinerea lor nu este impusă cu forţa, ci rămîne la libera alegere a omului.

2. Prin ţinerea lor, omul este adus la libertate. Libertatea de care omul are nevoie pentru a ţine poruncile

lui Dumnezeu nu este doar libertatea de alegere, ci şi liberta-tea faţă de păcat. Însă omul este un rob al păcatului şi nu are tăria de a ţine poruncile lui Dumnezeu. Numai credinciosul le poate ţine, fiindcă prin botez dobîndeşte libertatea faţă de stăpînirea răului.

Creştinul nu este dator doar să cunoască poruncile dum-nezeieşti, ci şi să le aplice în practică. Cunoaşterea teoretică a poruncilor, fără credinţa în Dumnezeu şi fără practicarea lor nu îl mîntuieşte pe om.

Opinia conform căreia poruncile lui Dumnezeu nu pot fi ţinute este nefondată. Dumnezeu nu cere lucruri imposibile. Dar nici omul nu poate ţine poruncile dumnezeieşti doar cu puterile sale. Însă prin credinţa în Hristos şi prin harul Sfîntu-lui Duh, îşi biruieşte neputinţele, se depăşeşte pe sine însuşi şi este ridicat la viaţa dumnezeiască.

Poruncile lui Dumnezeu nu sînt simple norme morale, ci lu-crări dumnezeieşti. În fiecare poruncă este ascuns Dumnezeu Însuşi. De aceea şi ţinerea lor este întîlnire şi comuniune cu Dumnezeu.

Credinciosul desăvîrşit ţine poruncile spre slava lui Dumne-zeu. În felul acesta îşi exprimă recunoştinţa faţă de El.

Părtăşia la viaţa veşnică

Poruncile lui Dumnezeu cultivă virtuţile şi îl îndreaptă pe om spre sfinţenie. Sînt lucrări ale lui Dumnezeu care vin să se unească cu lucrările omului şi să-l sprijine în viaţa duhovni-cească. Prin ţinerea poruncilor creştinul biruieşte frica morţii şi participă la viaţa veşnică.

Ţinerea poruncilor are un caracter pozitiv şi constructiv. Nu urmăreşte negarea sau desconsiderarea vieţii cotidiene, ci dimpotrivă, afirmarea şi valorificarea ei reală. Toate cîte Dum-nezeu le porunceşte omului sînt „viaţă şi aducătoare ale vieţii veşnice", spune Sfîntul Simeon Noul Teolog.

Creştinul este chemat să trăiască în lume ca biruitor al strică-ciunii şi al morţii, care îl limitează pe om şi îl ţin prizonier al lumii. Eliberarea de lume nu înseamnă părăsire a lumii, ci regăsirea re-laţiilor corecte cu ea. Prin ţinerea poruncilor lui Dumnezeu se so-luţionează automat nenumărate probleme care chinuiesc lumea.

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Explică de ce poruncile lui Dumnezeu sînt porunci ale libertăţii.

2. Argumentează frazele: a) „În fiecare poruncă este ascuns Dumnezeu Însuşi". b) „Poruncile sînt viaţă şi aducătoare a vieţii veşnice".

3. Care este importanţa poruncilor dumnezeieşti?

4. Scrie o compunere pe tema: „Respectarea poruncilor divine — soluţionarea problemelor sociale".

7. Libertatea

Morala creştină este direct legată de libertate. Iar aceasta se întîmplă pentru că:

1. Presupune libertatea omului;
2. Îl duce pe om la libertate.

Ca să-şi găsească libertatea, omul se apropie de Dumnezeu; se supune voii Lui; se face robul Lui. Creştinul primeşte libertatea de la Hristos. Şi o primeşte ca unul ce s-a făcut părtaş morţii şi învie-rii Lui prin Botez. Libertatea cea în Hristos nu este samavolnicie, ci nemărginită desăvîrşire în iubire şi adevăr. Nu există libertate individuală, după cum nu există nici mîntuire individuală. Iisus Hristos identifică libertatea omului cu cunoaşterea adevărului: „Şi veţi cunoaşte adevărul. Iar adevărul vă va face liberi" (Ioan 8, 32). Libertatea care nu se interesează de adevărul dumnezeiesc, degenerează. De aceea, pentru ca omul să cunoască adevărul şi să trăiască adevărul, trebuie să ţină poruncile dumnezeieşti. Acestea păzesc hotarul libertăţii ce ni s-a dat. Abaterea către păcat este su-punere faţă de stricăciune şi moarte. Patimile îl robesc şi îl distrug pe om. Lupta împotriva patimilor este lupta pentru libertate. Bi-serica este spaţiul dezvoltării adevăratei libertăţi. În afara ei nu există libertate reală, aşa cum nu există nici mîntuire reală.

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Numeşte diferenţa dintre libertatea în Hristos şi samavolnicie.

2. Argumentează frazele: a) „Lupta împotriva patimilor este lupta pentru libertate". b) „Libertatea care nu se interesează de adevărul dumnezeiesc degenerează".

8. Căsătoria şi viaţa familială

Dumnezeu l-a creat pe om - „bărbat şi femeie". Unirea dintre bărbat şi femeie constituie o mare taină. Însuşi Mîntuitorul a zis: „Pentru aceasta va lăsa omul pe tatăl său şi pe mama sa şi se va lipi de femeia sa şi vor fi amîndoi un trup" (Matei 19, 4-6). Unirea aceas-ta se realizează prin Taina Cununiei. Taina Nunţii este taina unirii iubitoare şi a dăruirii reciproce.

Această dăruire de sine nu are doar caracterul bucuriei, d şi al jertfei, pe care omul şi-o asumă de bună voie. Angajarea de voie şi pe viaţă în cadrul căsătoriei constituie cea mai bună condiţie a dezvoltării iubirii adevărate şi a reciprocei dă-

ruiri totale de sine a soţilor. Iar plinătatea acestei autoangajări este adusă tainic prin Taina Cununiei. Dimpotrivă, întreţinerea de relaţii trupeşti înainte de cununie, nu pregăteşte, d batjocoreşte nunta. De aceea Biserica califică aceste relaţii ca desfrînare.

Prin Taina Cununiei, bărbatul şi femeia nu sînt un bărbat oarecare şi o femeie oarecare, ci persoane unice şi irepetabile care formează un cuplu, un trup.

Naşterea de prunci

O urmare firească a căsătoriei este dobîndirea de urmaşi. Naş-terea de prunci constituie rod al unirii soţilor şi expresie a parti-cipării lor la lucrarea creatoare a lui Dumnezeu. Prin naşterea de prunci, omul devine şi el dătător de viaţă, pe care el însuşi o are în dar de la Dumnezeu. Iar prin împiedicarea naşterii de prunci omul intervine negativ în lucrarea creatoare a lui Dumnezeu şi se limitează, în mod egoist, la el însuşi.

Faptul de a da naştere urmaşilor constituie - după Clement Alexandrinul - un element al chipului dumnezeiesc din om.

În cadrul căsătoriei există multe elemente care favorizează viaţa duhovnicească. Împreuna-vieţuire a soţilor, ascultarea re-ciprocă a unuia de celălalt, naşterea, îngrijirea şi creşterea co-piilor, abordarea în comun a problemelor vieţii familiei, toate acestea combat egoismul, iubirea de sine şi indiferenţa, culti-vînd totodată smerenia, afecţiunea şi răbdarea.

Biserica îi cheamă pe credincioşi să-şi mute interesul de la cele trecătoare, la cele veşnice; de la lume, la Dumnezeu. Căsă-toria îşi găseşte locul ei corect cînd este încadrată în perspectiva Împărăţiei lui Dumnezeu.

Familia constituie unitatea de bază a societăţii

Contracepţia

Structura societăţii contemporane, duhul eu-demonist, emanciparea femeii, consumismul şi diferite alte motive, în ca-

zul multor familii, fac nedorită naşterea pruncilor sau o reduc la minimum. Această minimalizare, provocată cu mijloace arti-ficiale, se realizează prin contracepţie, avort sau sterilitate.

Biserica priveşte avortul ca ucidere. În cazul sterilizării ar-tificiale a bărbatului sau a femeii, Biserica îi condamnă şi-i nu-meşte „omorîtori-de-sine" şi vrăjmaşi ai creaţiei lui Dumnezeu (Canoanele 22 şi 23 Apostolice).

Astfel, modul ireproşabil de a evita naşterea de prunciră-mîne în Biserică înfrînarea soţilor (abţinerea lor de la relaţiile trupeşti).

Raportul dintre soţi

Valoarea irepetabilă a omului, indiferent dacă este bărbat sau femeie, decurge din crearea lui „după chipul lui Dumne-zeu". Precum subliniază Sfîntul Grigore de Nyssa, „şi femeia are însuşirea de a fi făcută după chipul lui Dumnezeu ca şi bărbatul. De o cinste sînt firile, deopotrivă virtuţile. Totodată, bărbatul este caracterizat drept cap al femeii şi conducător al familiei. Sfîntul Apostol Pavel spune că supunerea femeii faţă de bărbat este impusă, pe de o parte, de ordinea creaţiei, după care femeia a provenit din bărbat şi nu bărbatul din femeie (I Corinteni 11, 8-9) şi, pe de altă parte, de slăbiciunea de care a dat dovadă femeia cedînd cea dintîi ispitei diavolu-lui: „Nu Adam a fost amăgit, ci femeia, amăgită fiind, s-a făcut călcătoare de poruncă" (I Timotei 2, 14).

Bărbatul este capul familiei precum Hristos este capul Bi-sericii (Efeseni 5, 23). Dar precum Hristos, capul Bisericii, a pătimit şi S-a jertfit pentru ea, tot aşa şi bărbatul, capul femeii, este dator să sufere şi să se jertfească pentru ea.

Înţelesul supunerii

Mulţi consideră astăzi tezele acestea învechite şi incompati-bile cu realitatea socială contemporană. Astăzi datele vieţii fa-miliale s-au modificat. Pe de altă parte, nimeni nu ştie care vor fi caracteristicile vieţii familiei în viitor şi cum vor fi percepute

structurile actuale de către generaţiile următoare. Aceasta nu schimbă însă lucrurile în esenţa lor, ci semnalează necesitatea „botezării" datelor fiecărei epoci în duhul Bisericii. Bărbatul şi femeia sînt egali înaintea lui Dumnezeu. Noţiunile a domni şi a stăpîni sînt înlocuite cu slujirea şi jertfa.

Raporturile dintre soţi sînt, aşadar, determinate de rapor-turile lor cu Hristos. Amîndoi sînt datori să se supună Lui. Aşadar, supunerea femeii faţă de bărbat este aşezată în cadrul supunerii pe care ea este datoare să o aibă faţă de Domnul. De cealaltă parte, bărbatul este chemat să-şi iubească femeia, precum Hristos Biserica.

Iubire şi supunere

Iubirea cuprinde în sine şi supunere. Iar supunerea nu este deplină şi sinceră fără iubire. Bărbatului nu îi sînt acordate anumite privilegii, ci îi sînt rînduite obligaţii speciale, care sînt mai grele decît obligaţiile femeii. Datoria de a iubi este mai mare decît datoria de a te supune.

Desfacerea căsătoriei

Înălţînd unirea dintre soţ şi soţie la nivelul lui Dumnezeu, Hristos interzice categoric desfacerea căsătoriei: „Deci ceea ce a împreunat Dumnezeu, omul să nu despartă" (Matei 19, 6). Iar Sfîntul Apostol Pavel, invocînd porunca Domnului, scrie: „Iar celor ce sînt căsătoriţi le poruncesc, nu eu, ci Domnul: femeia să nu se despartă de bărbat; iar dacă s-a despărţit, să rămînă nemăritată sau să se întoarcă la bărbatul ei; tot aşa, şi bărbatul să nu-şi lase femeia" (Corinteni 7, 10-11). Păstrarea căsătoriei este voia lui

Dumnezeu. Dimpotrivă, divorţul consti-tuie o gravă încălcare a voii Lui, care adesea duce la tragedie personală sau colectivă.

În Noul Testament aflăm doar două cauze de desfacere a căsătoriei: moartea unuia dintre soţi şi adulterul.

Femeia şi preoţia

Se vorbeşte astăzi des despre preoţia femeilor. Subiectul acesta a apărut iniţial în sînul protestantismului.

Preotesele (femeile sacerdot) erau larg cunoscute în lumea precreştină exterioară lui Israel. Existau îndeosebi în religiile grecilor şi romanilor, religii cu care a intrat direct în contact Biserica atunci cînd predica creştinismul în aceste teritorii. În întreaga literatură creştină, în care sînt înfăţişate nenumărate probleme bisericeşti, nicicînd nu s-a ivit aspectul hirotoniei de preotese. Doar erezia de tip gnostic a montaniştilor admitea femeile la treapta episcopatului şi preoţiei, lucru pe care Sfîn-tul Epifanie al Ciprului l-a numit „obicei idolatru şi treabă dia-volească". Şi nu este întîmplător că montanismul, în afară de preoţia femeilor, a păstrat şi alte elemente idolatre, fondatorul lui, Montanus, fiind iniţial preot al zeiţei Kybele. Dar şi astăzi promovarea femeilor pentru preoţie este legată cu răspîndirea concepţiilor neognostice şi neopăgîne, care caracterizează du-hul mai general al epocii noastre.

Lectură

"Voieşti să ţi se supună femeia, precum Biserica lui Hristos? Atunci poartă-i şi tu de grijă, precum Hristos Bisericii; chiar de va trebui să-ţi dai sufletul pentru ea, chiar dacă va trebui să fii tăiat de o mie de ori, orice ar trebui să rabzi şi să pătimeşti, nu da înapoi; căci chiar pătimind acestea, încă nimic n-ai făcut precum Hristos... nu prin frică şi ameninţări legînd-o de tine, ci prin dragoste şi bunăvoinţă. Căci ce fel de împreună-vieţuire este aceea cînd femeia tremură de frica bărbatului? Şi ce plăcere va avea băr-batul cînd locuieşte împreună cu femeia lui ca şi cu o roabă, şi nu ca şi cu o liberă?"

Sfîntul Ioan Gură de Aur, *Omilii la Efeseni, 20, 2*

9. Păcatul - ruperea de Dumnezeu

Din cele mai vechi timpuri şi pînă în prezent, omul se întrea-bă: de unde a apărut răul în lume? De unde invidia, ura, mînia, furturile, uciderile? De unde s-au luat bolile, suferinţa, bătrîneţea, moartea?

Mulţi au încercat să găsească un răspuns. Însă răspunsurile n-au fost depline. Unicul răspuns adevărat ni l-a descoperit nouă Cu-vîntul lui Dumnezeu Iisus Hristos.

Creatorul lumii şi Dumnezeul nostru ne-a descoperit în Sfinta Scriptură că rădăcina tuturor răutăţilor şi neputinţelor omenirii se află în păcat. Păcatul este răul cel mai mare.

În afară de păcat, răul nu există. Păcatul a dat naştere la sufe-rinţă şi

moarte.

Ce este păcatul?

Păcatul are două sensuri. Cel dintîi este încălcarea poruncilor lui Dumnezeu, după cum menţionează Sfîntul Apostol Ioan „Păcatul este fărădelege" (1 Ioan 3,4). Al doilea sens al cuvîntului păcat şi care cel mai bine îl caracterizează este îndepărtarea de Dumnezeu, trăire în afara lui Dumnezeu. Îndepărtarea de Dumnezeu duce la îmbolnăvirea sufletului şi, în cele din urmă, la moartea spirituală, pierderea vieţii veşnice.

Cum a intrat păcatul în lume?

Dumnezeu l-a creat pe om din iubire. Omul a fost creat după chipul lui Dumnezeu şi a fost înzestrat cu voinţă liberă. Astfel, omul are posibilitatea de a alege să fie cu Dumnezeu, să-L iubească pe Dumnezeu sau nu.

Primii oameni au fost creaţi nemuritori, avînd voinţă liberă şi fiind înzestraţi cu fapte bune (virtuţi).

Ce s-a întîmplat cînd Adam şi Eva au încălcat porunca lui Dumnezeu şi au mîncat din pomul oprit? Ei s-au lepădat de Dumnezeu. Prin orice păcat omul se rupe de Dumnezeu. Adam

şi Eva au pierdut Raiul, ei singuri au ieşit din Rai, deoarece Ra-iul - nu este un loc, ci înseamnă trăirea cu Dumnezeu.

La fel se întîmplă şi cu noi atunci cînd păcătuim, deoarece prin fiecare păcat noi ne lepădăm de Dumnezeu.

Domnul vrea ca toţi oamenii să fie cu El în Rai. În fiecare cli-pă Domnul bate la uşa inimii noastre şi ne roagă să-I deschidem inima să-L primim.

Deci păcatul a intrat în lume prin Adam şi Eva. Urmaşii lui Adam se nasc cu înclinaţie spre păcat. Fiecare copil născut are asupra sa pecetea păcatului. Scopul omului este ca pe parcursul întregii vieţi să lupte cu păcatul şi să aleagă să fie cu Dumnezeu.

Ava Dorotei menţionează că păcatul are două feţe. Prima faţă o alcătuieşte faptele păcătoase, iar a doua patimile păcătoase.

Patimile sînt izvorul şi pricina faptelor păcătoase, iar faptele sînt rodul şi evidenţierea patimilor.

Ce sînt patimile?

Omul, cînd se naşte în lume, are deja sămînţa tuturor patimi-lor: iubirea de sine. Din iubirea de sine izvorăsc şapte patimi.

Patimă în traducere înseamnă suferinţă. Patimile sînt bolile sufletului. Fiecare patimă este o boală. Cînd vedem un bolnav ni se face milă. La fel şi Dumnezeu este milostiv faţă de păcătoşi, care sînt bolnavi, cuprinşi de patimi. Şi dacă fiecare bolnav ca-ută să se vindece, e firesc ca sufletul bolnav să caute, de aseme-nea, vindecare.

Patima este ultima etapă de dezvoltare a păcatului. Ea se naş-te din repetare a păcatului, prinde puteri şi apoi îl robeşte pe om.

Sfinţii Părinţi enumeră opt patimi principale, care, la rîndul lor, se clasifică în mai multe tipuri.

1. Lăcomia pîntecelui (beţia, drogurile, fumatul).
2. Desfrînarea (relaţiile înainte de cununie, înşelarea conjugală, perversiunile sexuale).
3. Iubirea de arginţi (de bani, avere).
4.
5. Mînia (uciderea, avortul, eutanasia, sinuciderea).
6. Deznădejdea.
7. Lenea.
8. Mîndria.
9. Trufia.

Formarea patimii se face, de obicei, pe neobservate, fără ca omul să bănuiască. Pentru început, omul îşi îndeplineşte ce-rinţa păcătoasă care, la prima vedere, i se pare neesenţială. Dar păcatul săvîrşit se întipăreşte dejaîn suflet. Spre exemplu, omul pe nesimţite este tentat să încerce o ţigară, puţin alcool, jocuri de cărţi, desfrînare. Dacă dorinţa păcătoasă care apare în suflet nu este satisfăcută, a doua oară ea apare mai slabă, iar apoi dispare. Însă dacă de fiecare dată noi satisfacem dorin-ţele păcătoase, atunci ele se întăresc, prind rădăcini şi robesc sufletul.

Fiindcă în natura omului îşi are rădăcină iubirea de sine, multe patimi au apărut ca o pervertire a necesităţilor umane firești.

Spre exemplu, e firesc şi bine ca bărbaţii şi femeile să se iubească şi să aibă copii. Însă cînd aceste dorinţe întrec limita, atunci ele dau naştere la desfrînare.

Sufletul nostru e predispus să căute desăvîrşirea şi să se an-treneze în obţinerea virtuţilor creştine: bărbăţia, dragostea, răbdarea, însă cînd începem să căutăm slava lumii acesteia, apare invidia, dorinţa de a plăcea oamenilor, de a fi în centrul atenţiei, de a-i înjosi pe cei mai neputincioşi ca noi. La fel se întîmplă în cazul tuturor patimilor.

Învăţăturile Sfintilor Părinţi

Nu mîncarea este rea, d lăcomia pîntecelui, nu naşte-rea de prunci este rea, d desfrînarea, nu banii sînt un rău d iubirea exagerată a lor.

Sfîntul Maxim Mărturisitorul

Lectură

Păcatul este o infidelitate şi o nedreptate faţă de Dumnezeu şi semenii noştri. Păcatul a existat de cînd este omenirea, există şi va exista cît va dura omeni-rea. Indiferent de civilizaţie, ştiinţă sau tehnică, in-teriorul omului, cu păcatele sau virtuţile lui a rămas acelaşi. Păcatul înfăptuit cu 5.000 de ani în urmă este acelaşi cu cel pe care îl facem noi azi. Religia, de-a lungul mileniilor, a avut rolul acesta de a-l disciplina pe om, de a-l feri de păcat. În ace-leaşi păcate poate cădea şi un cerşetor sau muncitor, precum şi un savant sau mare demnitar. Pornirile spre a păcătui există în acelaşi fel la toţi oamenii, datorită alterării fiintei umane în urma

păcatului lui Adam. Deci, cu înclinaţie spre păcat, se naşte genealogic fiecare om muritor de pe acest pământ. Însă disciplinarea biologicului, schimbarea traiectoriei tentaţiei, ca-nalizarea energiei înmagazinate în fiinţa noastră pot fi foarte uşor controlate cu ajutorul Harului Duhului Sfînt din Sfintele Taine ale Bisericii noastre Ortodoxe. Deci numai Biserica, prin Sfintele Taine, cu ajutorul preotului, poate salva omenirea. Nici o ştiinţă sau tehnică nu poate aduce moralitatea, dimpotrivă contribuie foarte mult la depărtarea omului de Dumnezeu, de tot ceea ce este natural şi firesc. Artificialul creat de om îl or-beşte, îl duce într-un automatism stereotip, îl desfigurează şi îl robotizează. Credinţa în Dumnezeu ţine de structura intimă a persoanei umane, precum şi de fondul moral ancestral, în virtutea căruia omul năzuieşte spre bine, dreptate etc., şi cînd le realizează are mulţumire, satisfacţie de natură morală. Dia-volul care urăşte pe om foarte mult, îi falsifică această realitate şi îl manevrează cum vrea. Nici un om nu poate să spună că nu ştie ce este şi ce nu este păcat. Fiecare avem conştiinţa morală, care nu este altceva decît glasul lui Dumnezeu în om şi care ne spune întotdeauna cînd facem un lucru dacă e bine sau dacă e rău. Cel mai important este să ascultăm de această conştiinţă

morală şi Dumnezeu ne va feri de păcat. Păcatul a avut urmări grave de la începutul creaţiei. După ce Adam a încălcat porunca lui Dumnezeu, păcatul lui s-a repercutat nu doar asupra lui ca om, ci şi asupra Creaţiei. Tot aşa, păcatul familiei, casei, copiilor, gospodăriei etc., are urmări grave asupra tuturor.

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Răspunde la întrebări:
   - Ce este păcatul?
   - Cum a intrat păcatul în lume? • Ce sînt patimile?
2. Completează propoziţiile: Sămînţa tuturor patimilor este...
Patima este ultima etapă de dezvoltare a ...
3. Enumeră care sînt cele opt patimi principale.

Bibliografie

1. *Mîntuirea păcătoşilor,* Bunavestire, Bacău, 2001, p. 19-23.
2. Sfîntul Ioan Scărarul, *Scara Raiului,* Editura Amarcord, Timişoara, 2000.
3. CBHTHTeAb ®eocf>aH 3aTBopHHK, *Cmpacmu u 6ojn>6a c HUMU,* MocKBa, 2003, p. 11-20.
4. ^*imo uzpaem MHOW,* MocKBa, 2000 c. 13-20.

10. Lăcomia pîntecelui şi cum să o biruim

Lăcomia pîntecelui

Hrana este necesară pentru a menţine viaţa corpului uman. Dar de multe ori noi mîncăm nu pentru a menţine viaţa, ci din însăşi dorinţa de a ne desfăta cu bucate; iată, această dorinţă de a savura bucate gustoase se numeşte lăcomia pîntecelui.

Fiecare patimă este un idol. Din instinctul de a mînca se dezvoltă

îmbuibarea pîntecelui, lenea, pierderea timpului. Acestea toate sînt o piedică pentru viaţa sufletului.

Fiecare om are o limită necesară pentru activitatea organis-mului, de aceea atunci cînd mîncăm peste măsură dăunăm să-nătăţii. Lăcomia pîntecelui l-a izgonit pe Adam din Rai. Lăcomia pîntecelui duce la desfrînare. Sfîntul Ioan Gură de Aur spune: „Dă pîntecelui cît trebuie să primească, dar nu cît cere".

Sfîntul Grigorie Dialogul ne vorbeşte că lăcomia pîntecelui ne robeşte sufletul prin cinci mijloace:

1. Ne îndeamnă să mîncăm înainte de vreme fără nevoie sau trebuinţă.
2. Să cerem mîncăruri scumpe şi gustoase.
3. Să mîncăm şi să bem mai mult decît cere trebuinţa.
4. Să mîncăm cu poftă pe apucate şi fără saţ.
5. Să ne îngrijim pentru pregătirea mîncării făcînd multe cheltuieli şi risipă.

Creştinii care nu postesc miercurea şi vinerea şi nu ţin cele pa-tru posturi de peste an cad şi ei în păcatul lăcomiei pîntecelui.

Daunele provocate de patima lăcomiei pîntecelui

1. Bolile trupeşti.
2. Robirea minţii. Omul se gîndeşte doar la hrană şi băutură.
3. Împietrirea inimii.
4. Lenevirea, glumele, încăpăţînarea, neascultarea.

În categoria acestui păcat intră următoarele patimi: beţia, narcomania şi fumatul.

Mijloace de a birui patima

1. Postul.

Biserica Ortodoxă a rînduit două zile de post pe săptămînă: miercurea şi vinerea. În decursul anului mai sînt patru posturi şi astfel cel care posteşte îşi uşurează trupul şi îşi luminează mintea.

2. Să ne abţinem de la bucatele care îngrelează trupul.
3. Sfintii Părinţi ne sfătuie să folosim atîtea bucate cît ne-am obişnuit să ne săturăm. Să o împărţim în trei părţi, două părţi să le mîncăm şi o parte să o lăsăm.
4.

Necesitatea harului în lupta cu patimile

Fără harul lui Dumnezeu păcătosul nu poate să se ridice din mrejele patimilor. Păcatul ascunde lanţurile care îi robesc sufletul. Şi sufletul se deprinde cu păcatul şi începe să-l iubeas-că, astfel omul păcătos nici nu bănuieşte că se află în somnul morţii. Păcătosul nu se va ridica şi nu va învia pînă cînd nu-l va trezi harul.

Învăţăturile Sfintilor Părinţi

? ? ?

Lăcomia este o făţărnicie a pîntecelui care fiind um-plut strigă că se află în lipsă, iar după ce a mîncat pînă e gata să plesnească declară că-i este foame. Stăpîneş-te-ţi stomacul mai înainte de a te stăpîni el pe tine.

Sfîntul Ioan Scărarul

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Răspunde la întrebări:
   - Ce este lăcomia pîntecelui?
   - De ce fiecare patimă se aseamănă cu un idol?
   - Care sînt mijloacele de luptă împotriva lăcomiei pîntecelui?
2. Numeşte daunele provocate de patima lăcomiei pîntecelui.
3. Scrie cele cinci mijloace prin care lăcomia pîntecelui ne robeşte sufletul.
4. Alcătuieşte o compunere în care să demonstrezi dauna beţiei, a narcomaniei şi a fumatului.

Bibliografie

1. *Mîntuirea păcătoşilor,* Bunavestire, Bacău, 2001, p. 103-112.
2. Sfîntul Ioan Scărarul, *Scara Raiului,* Editura Amarcord, Timişoara, 2000, p. 291-301.
3. CBHTHTeAb ®eocf>aH 3aTBopHHK, *Cmpacmu u 6apt>6a c HUMU,* MocKBa 2003 p. 67-70.
4. ^*imo uzpaem MHOW,* MocKBa, 2000, p. 153-160.
5.

11. Castitatea împotriva desfrînării

„Nu ştiţi că trupurile voastre sînt case ale lui Dumnezeu? Şi cel ce va strica aceasta, îl va strica pe el Dumnezeu", zice Apos-tolul Pavel. Toate celelalte păcate întinează şi spurcă sufletul, iar desfrîul întinează şi trupul şi sufletul. Desfrînarea este un păcat de moarte. Cei care săvîrşesc acest păcat, greu se pot întoarce la pocăinţă. Sfîntul Apostol Pavel menţionează că toţi care săvîrşesc acest păcat nu vor moşteni Împărăţia Cerurilor. Desfrîul este o patimă foarte crîncenă care îl ispiteşte pe om toată viaţa. Cei care au căzut în acest păcat nu trebuie să dez-nădăjduiască, ei au şansa să se pocăiască, să-şi mărturisească păcatul şi să ducă în continuare o viaţă curată.

Porunca a şaptea: „Să nu fii desfrînat" condamnă păcatul infidelităţii, protejînd astfel familia. Legătura trupească între bărbat şi femeie este permisă doar în cadrul căsătoriei.

Există perversiuni sexuale. Aceste păcate sînt pedepsite as-pru de Dumnezeu.

Homosexualitatea este un păcat împotriva rînduielii lăsate de Dumnezeu prin creaţie. În Biblie se menţionează că omul a fost făcut după chipul lui Dumnezeu: „după chipul lui Dumne-zeu i-a făcut; a făcutbărbat şi femeie" (Facere 1, 27). Iar prima poruncă dată lui Adam şi Evei după facerea lor a fost: *„Creşteţi şi vă înmulţiţi, umpleţi pămîntul şi-l supuneţi"* (Facere 1, 28).

Legătura între persoanele de acelaşi sex este păcat împotri-va moralei,

familiei, împiedică perpetuarea speciei umane şi atrage mînia lui Dumnezeu. În Vechiul Testament, Dumnezeu a distrus pentru acest păcat cetăţile Sodoma şi Gomora, tri-miţînd foc din cer (Facere 19).

Mijloace pentru a birui patima desfrîului

1. *Fereşte-te de locurile în care se proclamă desfrîul:* beţii, compa-nii rele, discoteci etc.

Cu neputinţă este să mergi la moară şi să nu te umpli de

făină. Sau să ţii smoală şi să nu se lipească de mîinile tale. Şi de nu te vei păzi cu atenţie şi nu vei fugi de primejdie, degrabă vei fi biruit. Sfîntul Apostol Pavel, ne îndeamnă: „Fugi de des-frînare" (I Corinteni 6, 18).

2. *Îmbracă-te decent.*

Spre exemplu, o femeie merge pe stradă îmbrăcată în fustă scurtă sau pantaloni, bluză transparentă care evidenţiază forma corpului. Orice bărbat care o priveşte, involuntar, o doreşte (dia-volul desfrînării îl ameţeşte) şi astfel păcătuieşte în inima lui cu ea. Pentru a sublinia gravitatea acestui păcat, Însuşi Domnul Iisus Hristos a spus: *„Dacă vezi ofemeie şi o doreşti în inima ta, ai şi păcătuit cu ea"* (Matei 5, 28). Această femeie poate să provoace involuntar şi inconştient pe mulţi bărbaţi care o privesc. Indecenţa este mo-tivul a zeci şi sute de păcate; ea poate răni suflete.

Trebuie să ne ferim cu toată fiinţa noastră de desfrînare de-oarece Domnul Iisus Hristos Şi-a vărsat Sîngele Său pentru fiecare om ca să fie curat cu trupul şi cu sufletul.

Bărbaţii trebuie, de asemenea, să dea dovadă de un com-portament cuviincios şi să nu ispitească pe nimeni.

3. *Păzeşte-ţi privirea.*

Să nu priveşti filme amorale, pornografice, să nu citeşti romane în care se proclamă desfrîul.

Sfinţii Părinţi ne sfătuiesc să păzim simţurile: auzul, pipăitul, mi-rosul şi mai ales vederea. Căci ochii sînt un liman în care intră toate deşertăciunile. Precum este cu neputinţă să ţii pe pieptul tău cărbuni aprinşi şi să nu te arzi, aşa este cu neputinţă să locuieşti împreună cu persoane de sex opus, să priveşti feţe frumoase, să asculţi cuvinte măgulitoare şi să nu te aprinzi de patima desfrînării. Sfinţii Părinţi ne sfătuiesc ca primul sărut între cei îndrăgostiţi să fie după ce s-au cununat şi astfel ei vor fi salvaţi de multe păcate, iar familia va fi bi-necuvîntată de Dumnezeu şi nici un rău nu se va apropia de ei.

4. *Fereşte-te de lăcomia pîntecelui.*

Să nu mănînci şi să nu bei mult, fiindcă patima desfrîului se aprinde din mîncare peste măsură şi din beţii. Postul şi rugă-

ciunea sînt leacuri folositoare împotriva acestei patimi. La fel procedau Sfinţii Părinţi ducînd o viaţă aspră în pustie. Cine dă trupului său plăceri şi odihnă, întăreşte pe vrăjmaşul lui şi-i dă arme să-l omoare.

5. *Alungă din minte orice gînd pătimaş* şi dorinţă de a-ţi satisfa-ce plăcerile trupului.

Pentru că mai bine este să stingi focul cînd abia se aprinde, decît atunci

cînd se va întinde şi va cuprinde toată pădurea. Cu mai pu-ţină osteneală se dezrădăcinează un copac de curînd sădit, decît cel înrădăcinat, mai uşor te opui vrăjmaşului tău la uşă unde este locul strîmt, decît atunci cînd îl laşi să intre înăuntru şi să stăpînească casa ta. Gîndul desfrîului este slab ca un vlăstar de iarbă şi de-i vom sta împotrivă din clipa în care va pune diavolul în inima noastră, lesne îl strivim; iar de-l primim cu plăcere şi dulceaţă şi rămînem într-însul, se întăreşte ca fierul şi vom depune multă trudă pentru a-l birui. De se va întîmpla să te întăreşti în acest urît gînd în inima ta, te vei afla în primejdia de a aluneca. În acest caz aleargă de-grabă la rugăciune şi cu mare glas strigă către Stăpînul, cerîndu-I ajutor, precum fac cei ce sînt pe valurile mării, înconjuraţi de mare furtună. Şi zi psalmii aceştia din Sfînta Scriptură: *„Dumnezeule spre ajutorul meu ia aminte, Doamne, ca să-mi ajuţi mie, grăbeşte". „Să nu dai lafiarele nevăzute, sufletul ce se mărturiseşte ţie".* Şi: *„Nu ne ducepe noi în ispită".* Aminteşte-ţi cîte a suferit Domnul, cîte a răbdat ca să omoa-re acest păcat, pe care te îndeamnă să-l faci ucigaşul de oameni, diavolul. Şi roagă pe Pururea Fecioara Stăpînă şi pe alţi Sfinţi, să-ţi ajute să biruieşti acest război. Şi de se află duhovnicul tău aproape, sau alt om virtuos, aleargă şi-i spune să-ţi dea vreun ajutor; şi să nu te leneveşti, fiindcă în lenevie este toată primejdia.

5. *Străduie-te săfii înfrînat.*

Înfrînarea (puritatea, castitatea, nevinovăţia, fecioria) este participarea la natura îngerească. Înfrînat este cel care a înde-părtat de la sine iubirea senzuală prin iubirea de Dumnezeu. Spre a fi pur, feciorelnic nu este suficient să păstrăm doar tru-pul neîntinat, ci şi sufletul.

Cuvînt din Sfînta Scriptură

„Nu ştiţi, oare, că voi sînteţi templu al lui Dum-nezeu şi că Duhul lui Dumnezeu locuieşte în voi? De va strica cineva templul lui Dumnezeu, îl va strica Dum-nezeu pe el, pentru că sfînt este templul lui Dumnezeu, care sînteţi voi" (I Corinteni 3, 16-17).

„Căci voia lui Dmnezeu aceasta este: sfinţirea voastră; să vă feriţi de desfrînare, ca să ştie fiecare din voi să-şi stăpînească va-sul său în sfinţenie şi în cinste, nu în patima poftei, cum fac nea-murile care nu cunosc pe Dumnezeu. Căci Dumnezeu nu ne-a chemat la necurăţie, ci la sfinţire" (I Tesaloniceni 4, 3-5, 7).

Sfat pentru viaţă

Nimic nu-i înfrumuseţează pe tineri aşa de mult precum fecioria (castitatea).

Tinerii trebuie să se păstreze neîntinaţi pînă la cu-nunie.

Pe cît de departe este cerul de pămînt, pe atît este mai înaltă căsătoria faţă de desfrîu.

Învăţăturile Sfintilor Părinţi

Dacă un împărat vrea să cucerească un oraş, atunci îi taie orice

posibilitate de aprovizionare cu hrană, iar cetăţenii, fiind strîmtoraţi de foame se supun. Ace-laşi lucru se întîmplă şi cu dorinţele noastre trupeşti; dacă omul îşi va petrece viaţa în post şi înfrînare, dorinţele pătimaşe se istovesc în sufletul lui.

Sfîntul Ioan Colov

Fecioria face mai ales ca sufletul să fie mireasa cerescului Mire - Hristos, iar trupul - Templu al Duhului Sfînt.

Lectură

Fecioria - stare îngerească

Nevinovăţia, fecioria este pentru suflet o comoară de mare preţ. Sfintii au înţeles acest adevăr şi de ace-ea au ales mai bine să moară decît să-şi piardă nevinovăţia.

Sfînta Efrasia fiind creştină, a fost prinsă şi adusă în faţa guvernatorului păgîn. Ei i s-a impus să aducă jertfă idolilor. Zadarnice au fost toate eforturile, deoarece Efrasia a rămas neclintită în credinţa sa. Guvernatorul s-a mîniat şi a poruncit ca sfînta fecioară să fie căsătorită cu cel mai desfrînat ostaş pă-gîn. Ostaşul a luat-o şi a dus-o în casa sa. Sfînta s-a rugat mult, apoi cînd a venit soţul nelegiuit, i-a zis: „Trebuie să-ţi deschid o taină. Eu sînt vrăjitoare şi cunosc toate ierburile şi ce pute-re au. Tu fiind ostaş, viaţa-ţi este în primejdie. Ascultă taina: eu cunosc o plantă pe care dacă o vei avea la tine, vei fi păzit de toate nenorocirile. Planta trebuie să ţi-o aducă o fecioară". Atunci ostaşul a luat-o pe Efrasia cu el în grădină şi ea a rupt o plantă la întîmplare şi i-a dat-o lui. „Dar de unde voi şti că este adevărat ceea ce spui tu?", a întrebat-o ostaşul. Efrasia i-a zis: „Dacă vrei să te încredinţezi, uite eu o să pun planta la gîtul meu, iar tu loveşte cu sabia şi vei vedea că nu-mi vei face nici un rău". Ostaşul a lovit cu sabia şi capul Sfintei Efrasia a căzut la picioarele lui. Atunci el a înţeles că Efrasia a hotărît mai bine să moară decît să-şi piardă nevinovăţia.

Sfinţii Hrizant şi Daria

Sfîntul Hrizant, fiul unui negustor roman, de tînăr iubea tot ce-i frumos. Aflînd despre credinţa creştină a îndrăgit-o şi s-a botezat. Tatăl, care era păgîn, auzind aceasta s-a mîniat şi a poruncit ca tînărul să fie întemniţat. Hrizant a suportat cu bu-curie temniţa, antrenîndu-se în post şi rugăciune. Atunci tatăl a hotărît ca să-l răzvrătească pe fiul său. A găsit o domnişoară,

pe nume Daria, care se închina zeiţei Venera şi i-a spus că datoria ei este să-l răzvrătească pe Hrizant şi în caz de va reuşi, o să se căsătorească cu fiul său. Zadarnice au fost toate eforturile Dariei. Îngrădindu-se cu semnul Sfintei Cruci, Hrizant a rezistat tuturor ispitelor şi în cele din urmă i-a spus Dariei: „Mă mir eu văzînd cum tu, o domnişoară tînără, îţi depui toate eforturile, toată frumuseţea ca să mă seduci pe mine şi să-mi pierzi sufletul. Mai bine te-ai îngriji cum să-I placi lui Dumnezeu". Şi încetul cu încetul, Hrizant i-a descoperit Dariei că el este creştin şi că Dumnezeu este Creatorul cerului şi al pămîntului; idolii sînt doar nişte păpuşi moarte. I-a povestit cum a venit Fiul lui Dumnezeu pe pămînt şi S-a jertfit ca să răscumpere lumea din păcate. Auzind toate acestea, Dariei i se făcu ruşine de comportamentul său şi a hotărît să se încreştineze. Hrizant şi Daria au recurs la un şiretlic: ei i-au spus tatălui că vor să se căsătorească, dar s-au sfătuit că toată viaţa să trăiască în feciorie, ca sora cu fratele. Astfel, după ce au oficiat nunta, s-au retras la casa lor şi au dus o viaţă plăcută lui Dumnezeu.

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Argumentează de ce păcatul desfrîului este considerat foarte grav?
2. Enumeră care sînt mijloacele pentru a birui desfrîul. Argumentează-le.
3. Identifică consecinţele pe care le poate avea încălcarea poruncii a 7-a pentru viaţa omului.
4. Scrie o compunere pe tema: „Trupul omului - Templu al Duhului Sfînt".
5.

Bibliografie

1. AAeKceii Mopo3, *Ypouu /ţo6pomojim6un,* CaHKT-IleTepGypr, 2004.
2. K. B. 3opiiH, *„^imo manoe uacjiedcmeeHHau nopua",* MocKBa, 2006.
3. *Mîntuirea păcătoşilor,* Bunavestire, Bacău, 2001.
4. Sfîntul Ioan Scărarul, *Scara Raiului,* Editura Amarcord, Timişoara, 2000.
5. CBHTHTeAb ®eocf>aH 3aTBopHHK, *Cmpaemu u 6oţ/b6a c HUMU,* MocKBa, 2003.
6. *^imo uzpaem MHOW?,* MocKBa, 2000.
7. *npaeocjiaeuaH IJepKoet o deecmee u iţejiOMyăpuu,* MocKBa, 2006, p. 76-78.
8.

12. Blîndeţea împotriva mîniei

Despre mînie

Mînia este pofta de răzbunare. Din ea se nasc multe greşeli: urgia, strigarea, ocara, bătaia.

Sfîntul Ioan Casian spune că pînă cînd nu vom birui mînia, nu vom fi în stare să deosebim binele de rău, să dăm un sfat bun, să menţinem adevărul. Sfînta Scriptură ne spu-ne: „Mînia pierde pe cei înţelepţi" (Proverbe 15, 1).

Iisus Hristos, Păstorul cel Bun.

Cînd această patimă a izgonit raţiunea şi a pus stăpînire pe suflet, face din om o adevărată fiară. Ce este otrava în animalele veninoase aceea este mînia în oamenii cuprinşi de ea. Mînia este dorinţa de a face rău celui care te-a supărat. Ea izvorăşte din iubirea de sine, preţuirea de sine, părerea de bine exagerată despre sine, jelirea de sine.

Noi considerăm că nu sîntem stăpîniţi de mînie, însă e sufid-ent să analizăm o zi din viaţa noastră şi vom observa cît de des cădem în mrejele mîniei. Spre exemplu: ne deranjează deştep-tătorul care sună, timpul ploios de afară, ne supărăm pe şoferul

care ne-a stropit cu noroi, pe cerşetorul care întîmplător s-a ni-merit alături de noi în troleibuz, ne mîniem pe ascensorul care nu funcţionează şi sîntem nevoiţi să ne urcăm la etajul 9 pe scări... Această stare de nemulţumire este fiica mîniei. *Mînia este de treifeluri:*

1. Mînia care arde înăuntrul sufletului - Supărarea.

2. Mînia care se manifestă prin cuvinte sau în fapte. Ea este vădită atunci cînd răspundem brutal celor care ne-au supărat.

3. Mînia care ţine minte răul. Aceasta este cea mai periculoasă, deoarece Dumnezeu ne-a poruncit să iertăm pe aproapele nostru ori de cîte ori ne va greşi. Se întîmplă că-ţi aminteşti de o supărare care a avut loc cu un an în urmă şi în suflet apare mînie faţă de cel care te-a supărat. Un model desăvîrşit de a ierta pe cei care ne fac rău ni l-a lăsat Domnul Iisus. El, fiind răstignit pe Cruce, se ruga Tatălui Ceresc pentru cei care-L răstigneau, zicînd: *„Tată, iartă-i că nu ştiu cefac!".* Domnul ne-a poruncit să-i iertăm pe cei ce ne fac rău şi să ne rugăm pentru ei.

Cum să biruim mînia?

1. Prin blîndeţe. Oamenii blînzi sînt creştini adevăraţi şi model de comportament civilizat. Dacă ai biruit mînia să ştii că nici o patimă nu mai are putere asupra ta.

2. Prin tăcere. Sfîntul Ioan Scărarul, spune: „Începutul nemînierii este tăcerea gurii atunci cînd în inimă eşti supărat". Adică să tăcem cînd cineva ne ofensează, să nu răspundem cu cuvinte brutale, să spunem în gînd o rugăciune ca Dumnezeu să ne ferească de acest păcat şi să-l înţelepţească pe cel care ne ofensează.

3. Să nu ţinem în minte răul. Să nu-l urîm pe cel care ne-a supărat şi să nu dorim să ne răzbunăm. Să ne amintim cuvintele Domnului Iisus: „Cum doreşti să procedeze aproapele cu tine aşa procedează şi tu cu alţii".

4. Să spunem în gînd rugăciunea „Tatăl nostru" şi să meditǎm la cuvintele „Şi ne iartă nouă greşelile noastre precum şi noi iertăm greşiţilor noştri".

5.

Învăţăturile Sfintilor Părinţi

Duhul Sfînt e pacea sufletului.
Mînia este tulburarea sufletului.
Duhul Sfînt şi mînia nu pot sălăşlui împreună.

Lectură

Cerşetorul nerecunoscător

O dată un cerşetor se apropie de Preafericitul Pa-triarh al Alexandriei, Ioan cel Milostiv, (~ 619), ce-rîndu-i ceva de mîncare.

Acela porunci pe dată să se dea ceva cerşetorului. Însă banii primiţi nu-l mulţumiră pe cerşetor. Vezi bine, socotea că pri-mise prea puţin... Atunci îşi deschise gura slobodă şi prinse a-l ocărî în faţă pe prea bunul ierarh.

Mare era ocara! Auzindu-l toţi fură cuprinşi de mînie şi silă, voind chiar să-l lovească pe nelegiuit, să-l prindă şi să-l dea afară din locul unde sta.

Însă cu totul altfel înfrunta ocara smeritul patriarh! Privin-du-l blînd şi fără tulburare pe cerşetor, nu avea pe chip nici urmă de mînie, de parcă n-ar fi simţit ocara defel. Şi cu obiş-nuita-i blîndeţe, spuse:

- Lăsaţi-l în pace, fraţilor! Eu, prin faptele mele, de şaizeci de ani îl ocărăsc pe Dumnezeu şi iată că încă mă mai îngăduie! Aşadar cum n-aş putea eu să rabd puţina ocară a acestui om?

Smeritul şi generosul sfînt nu cunoştea nici exagerata „sen-sibilitate", care e cu totul egoistă şi bolnăvicioasă, şi nici dorin-ţa de răzbunare; ci ştia să facă bine chiar şi celor care îl ocărau. Astfel procedă şi în cazul nerecunoscătorului cerşetor, porun-cind astfel:

- Mai daţi-i nişte bani şi-apoi sloboziţi-l să meargă în pace!

Mînia

Suflete, de ai mînie, Dacă lesne te iuţeşti De trei fericiri, Ticăloase, te lipseşti!

Nu vei moşteni pămîntul Fericiţilor de sus! Celor blînzi le este partea După cum Domnul a spus.

- Vino, fire mînioasă Ca să vezi pe mielul blînd Cum se junghie pe Cruce, Toate pentru noi răbdînd.

Deci primeşte cu blîndeţe De la oameni cîte vin, Ca să moşteneşti pămîntul Celor blînzi în veci. AMIN.

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Răspunde la întrebări:
   - Ce este mînia?
   - De cîte feluri este mînia? • Cum putem birui mînia?
2. Argumentează de ce Duhul Sfînt şi mînia nu pot sălăşlui împreună.

Bibliografie

1. *Mîntuirea păcătoşilor,* Bunavestire, Bacău, 2001.
2. Sfîntul Ioan Scărarul, *Scara Raiului,* Editura Amarcord, Timişoara, 2000.
3. CBHTHTeAb ®eocf>aH 3aTBopHHK, *Cmpacmu u 6opt>6a c HUMU,* MocKBa, 2003.
4. ^imo uzpaem MHOW?, MocKBa, 2000.
5.

13. Să spunem NU uciderii

Viaţa este bunul cel mai de preţ dăruit omului de Dumne-zeu, iar crima este un mare păcat pentru că i se ia omului po-sibilitatea de a se pocăi şi de a dobîndi Împărăţia Cerurilor. A lua viaţa cuiva este un păcat strigător la cer, pedepsit aspru de Dumnezeu: ucigaşii nu vor moşteni Împărăţia lui Dumnezeu (Galateni 5, 21).

Mîntuitorul spune că şi cel care îşi urăşte aproapele este vrednic de aceeaşi osîndă (Matei 5, 22). Asemenea ucigaşi-lor sînt şi cei care îi determină pe semeni să rupă legătura cu Dumnezeu şi-i îndeamnă să ducă o viaţă de păcat: să fumeze, să se drogheze, să fie desfrînaţi etc.

Foarte grele păcate sînt şi sinuciderea, avortul şi eutanasia.

sinuciderea este un păcat, întrucît omul hotărăşte în mod arbitrar momentul propriei morţi. Însă singurul Stăpîn al vie-ţii şi al morţii este Dumnezeu, de aceea omul nu trebuie să comită acest păcat.

eutanasia este o formă de ucidere intenţionată a unei per-soane grav bolnave, pentru a-i curma suferinţa.

Avortul este o formă de ucidere, cu consecinţe grave atît pentru copilul nenăscut, cît şi pentru cei care sînt implicaţi în săvîrşirea lui. Copilul, chiar înainte de naştere, este considerat o fiinţă uma-nă deplină, deoarece Dumnezeu îi dăruieşte sufletul în momentul zămislirii. Copilului avortat i se ia dreptul de a se naşte şi de a primi Botezul - condiţie necesară pentru mîntuire (Ioan 3, 5).

Lectură

Păcatul avortului

Pentru ce se căsătoresc oamenii? Pentru a înde-plini trei scopuri: să înmulţească neamul omenesc, să se ajute reciproc, să stîrpească patimile desfrînării. Deci doi tineri cînd se căsătoresc, dacă încalcă unul dintre cele trei

scopuri, fac un mare păcat. Unul dintre cele trei scopuri care se încalcă foarte des este cel al înmulţirii oamenilor, al procreării. Nu lasă mersul normal al vieţii, ci îşi programează cîţi copii să-şi nască, după bunul lor plac. Lasă un copil sau doi să se nască şi restul îi aruncă la canal. Cea mai oribilă crimă este avortul - cînd mama îşi omoară propriul copil. Nici animalele nu fac aşa ceva, dimpotrivă nasc cîţi pui le dă Dumnezeu şi îi iubesc foarte mult. Toate păcatele se pot ierta, spun Sfinţii Părinţi, dar păcatul acesta al avortului, al crimei asupra unui suflet nevinovat poate fi iertat doar cu preţul unor osteneli, nevoinţe, al unei pocăinţe care pot dura viaţa întreagă. Sîngele acelui prunc nevinovat strigă din pămînt. Acei prunci avortaţi plîng înaintea lui Dumnezeu şi cer răzbunarea sîngelui vărsat de mamă. Cel mai mare bine care îl poţi face în viaţă, ca om căsătorit, este să dai viaţă mai departe. Oricît ai posti, oricît te-ai ruga, oricît ai da de pomană, oricîtă nevoinţă ai face în viaţă, nu este mai mare lucru ca atunci cînd dai viaţă unui om. Toţi Sfintii din ceruri cu toţi îngerii se bucură cînd se naşte un copil. Doar mama poate să facă această minune, ea este unicul laborator ce poate da naştere fiinţei umane. Dacă refuză a da naştere, a da viaţă, refuză ea însăşi a avea viaţă veşnică. Majoritatea femeilor, foarte comod justifică faptul că nu nasc copii mai mulţi datorită contextului în care trăiesc: că nu au cu ce să-i hrănească şi să-i crească. Însă aceasta este o mare cursă pe care le-o întinde satana. Trebuie să fim conştienţi că Dumnezeu niciodată nu va da voie să se nască un copil fără a avea asigurată bucăţica lui de pîine. Este un mers firesc şi natural al lucrurilor să se întîmple aşa. Atunci cînd nu avem credinţă în Dumnezeu se produce nefirescul, nenatu-ralul. Atunci cînd cineva avortează nu are credinţă în Bunul Dumnezeu, în faptul că El este deasupra şi va ocroti acel copil; fără credinţa în Dumnezeu se ajunge la păcatul pruncuciderii, adică al avortului. Dacă se va întîmpla ca cineva să facă acest cumplit păcat, trebuie neapărat *să se mărturisească* şi *să se pocă-iască,* să se străduiască *să nu-l maifacă. Bunul Dumnezeu aşteaptă căinţa omului şi bucurie este în cer pentru un suflet care se căieşte.*

Avort la 8 săptămîni.

Jurnalul unui copil nenăscut

Săptămîna 1 (28 octombrie)

Astăzi a început prima mea zi de viaţă. Părinţii mei nu ştiu, dar eu deja exist. Voi fi fetiţă, voi avea părul blond şi ochii al-baştri. Deja este stabilit totul, chiar şi faptul că voi iubi florile. Săptămîna 2 (4 noiembrie)

Unii susţin că eu nu sînt încă o persoană reală, că numai mama există. Dar eu exist şi sînt o persoană reală, tot aşa cum o fărîmitură de pîine este totuşi o pîine adevărată. Mama exis-tă. La fel şi eu exist. Săptămîna 3 (11 noiembrie)

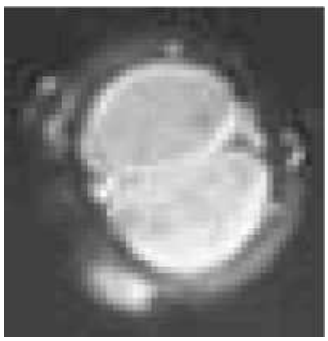

Acum tocmai a început să mi se des-chidă guriţa. Gîndiţi-vă, peste apro-ximativ un an de zile voi rîde, iar mai tîrziu voi vorbi. Ştiu care va fi primul cuvînt pe care-l voi spune: MAMA.

Săptămîna 4 (18 noiembrie)

Azi a început să-mi bată inima de una *30 de ore de la concepere.* singură. De acum încolo ea va bate tic-tac, tic-tac pentru tot restul vieţii, fără ca vreodată să se opreas-că pentru a se odihni! Oare mami aude bătaia inimii mele? Săptămîna 5 (25 noiembrie)

Cresc cîte puţin în fiecare zi. Încep să mi se formeze mîinile

şi picioarele. Dar trebuie să mai aştept mult timp pînă cînd aceste picioruşe mă vor înălţa spre braţele mamei şi pînă cînd aceste mînuţe vor putea culege flori şi îl vor putea îmbrăţişa pe tata. Săptămîna 6 (2 decembrie)

La mîini încep să mi se formeze degeţe-lele. Aşa mici! Cu ele voi putea mîngîia pă-rul mamei, voi putea ţine stiloul la şcoală, voi putea face semnul crucii la rugăciune. Săptămîna 7 (9 decembrie)

Abia astăzi doctorul i-a spus mamei că eu exist, aici, sub inima ei. Oh, cît de fe-ricită trebuie să fie! Eşti fericită, mami? Săptămîna 8 (16 decembrie)

Mami şi tati probabil se gîndesc ce nume să-mi pună. Dar ei nici măcar nu ştiu că sînt fetiţă. Vreau să mă cheme Lucia, căci mă voi naşte în ziua prăznuirii Sfintei Mu-ceniţe Lucia. Mă simt mare deja. Săptămîna 9 (23 decembrie)

Îmi creşte părul. Este moale, străluci-tor şi mătăsos. Mă întreb cum este oare părul mamei? Săptămîna 10 (30 decembrie)

Acum aproape că văd. În jurul meu este întuneric. Cînd mami mă va scoate în lume, în jur vor fi pretutindeni soare şi flori. Dar mai mult decît orice, vreau s-o văd pe mami. Cum arăţi, mami? Săptămîna 11

(7 ianuarie, Biserica sărbătoreşte Naş-terea Domnului Iisus Hristos).

Embrion la 6 săptămîni.

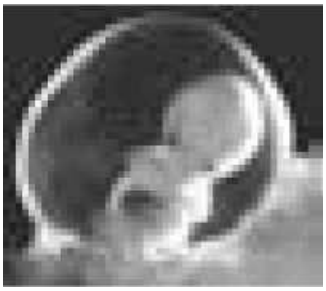

Embrion la 7 săptămîni.

Embrion la 9 săptămîni.

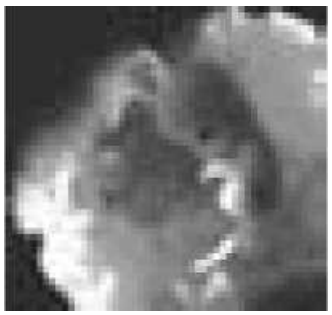

Embrion la 11 săptămîni.

Astăzi Pruncul Iisus vine în lume pentru ocrotirea şi mîntu-irea mea şi a tuturor oamenilor. Deşi nu m-am născut, El ştie de mine, căci mi-a dat sufletîncă de la zămislire. Vreau să-I mul-ţumesc că vin pe lume şi să-I aduc laudă toată viaţa mea.

Săptămîna 12

(11 Ianuarie, Biserica îi pomeneşte pe cei 14.000 de prunci ucişi din porunca lui Irod).

Astăzi mama m-a ucis. Este oare ea Irodiada???

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Răspunde la întrebări:

• Care sînt păcatele ce ţin de ucidere?

• De ce a lua viaţa cuiva se consideră o crimă? • Aminteşte-ţi: care poruncă interzice uciderea?

2. Argumentează fraza: „Avortul este crimă nepedepsită de legile civile, dar care este pedepsită de Dumnezeu".

3. Realizează o compunere pe tema: „Mama - izvor de viaţă pe pămînt".

Bibliografie

1. Dorin Opriş, *Religie creştin-ortodoxă,* Manual pentru clasa a X-a. ClujNapoca, 2002, p. 33-34.

2. CBHTHTeAb ®eocf>aH 3aTBopHHK, *Cmpacmu u 6opt>6a c HUMU,* MocKBa, 2003.

14. Viaţa creştină după Filocalie

Iubirea aproapelui este necesară pentru mîntuirea sufletului nostru

Filocalia sau Dragostea pentru frumos este o culegere de texte, istorioare şi povestiri culese din viaţa sfinţilor părinţi. Autorii Filocaliei sînt înţelepţii, filozofii, creştinii şi sfinţii care au avut o dragoste mare pentru oameni, au cunoscut adîncul sufletului omenesc. În scrierile lor întîlnim răspunsuri la întrebările: cum să luptăm cu neajunsurile noastre, ce atitudine trebuie să avem faţă de boli şi suferinţe, cum să dobîndim vir-tuţiile creştine - într-un cuvînt, cum să ducem o viaţă plăcută lui Dumnezeu şi să dobîndim veşnicia.

Trebuie să ne învăţăm să trăim aşa cum ne-a poruncit Dum-nezeu. Cu regret, mulţi dintre contemporanii noştri nu înde-plinesc poruncile lui Dumnezeu şi nici nu le cunosc. Mulţi nu pot să deosebească binele de rău. Dar aşa cum există legi ale lumii materiale, la fel există şi legile lumii spirituale, cine nu le îndeplineşte atrage asupra sa şi asupra familiei sale moarte trupească şi sufletească.

Pentru a păstra viaţa pe planeta noastră şi a o face mai bună urmează multe să schimbăm: trebuie să schimbăm atitudinea oamenilor faţă de Dumnezeu, unii faţă de alţii şi faţă de mediul înconjurător. Noi nu vom putea transforma întreaga omenire. Dar putem să ne schimbăm pe noi înşine spre bine şi atunci lumea din jurul nostru va deveni mai luminoasă şi mai bună. Cu cît mai mulţi oameni vor iubi binele, frumosul, cu atît va fi mai fericită societatea noastră.

Viaţa conform conştiinţei

Cuvîntul conştiinţă înseamnă cunoştinţa despre bine şi rău. Conştiinţa dintru început a fost sădită în sufletul omului de către Dumnezeu. Ea este glasul lui Dumnezeu ce răsună în om. Dacă toţi oamenii vor proceda după cum le spune conştiinţa, atunci întreaga lume şi societatea va fi mai bună. Omul, însă, avînd voinţă liberă, de multe ori alege să trăiască nu după cum îi dictează conştiinţa, ci după cum îi dictează patimile şi dorinţele păcătoase.

Cînd omul procedează împotriva conştiinţei, îi este ruşine, nu se simte bine. Această stare ne vorbeşte despre faptul că omul a încălcat voia lui Dumnezeu, a făcut un păcat, le-a per-mis demonilor să intre în suflet. Dacă omul nu se pocăieşte şi continuă să greşească, atunci glasul conştiinţei răsună în suflet tot mai încet, iar apoi tace. Aceasta înseamnă că omul şi-a ucis

conştiinţa. În popor se spune despre astfel de oameni: lipsiţi de conştiinţă, fără ruşine.

Sfîntul Avva Dorotei enumeră trei aspecte de păzire a con-ştiinţei:

1. Păzirea conştiinţei faţă de Dumnezeu (să trăim după poruncile Lui).
2. Păzirea conştiinţei faţă de aproapele (să nu facem nici un rău faţă de alţi oameni nici cu cuvîntul, nici cu fapta, nici cu gîndul.)
3. Păzirea conştiinţei faţă de lucrurile înconjurătoare (să nu le aruncăm fără folos, să nu le lăsăm să se altereze).

Omul care vrea să-şi păstreze conştiinţa curată întotdeauna trebuie să-şi analizeze comportamentul său.

Sfat pentru viaţă

Nu te mînia pe cei care te supără, nu avea patima de a observa neajunsurile altora şi de a judeca faptele lor; fiecare va da răspuns înaintea lui Dumnezeu pentru faptele sale, fiecare are conştiinţa sa care-l mustră. Stră-duieşte-te să-ţi vezi păcatele proprii şi să te corectezi.

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Răspunde la întrebări:
   - Ce este conştiinţa?
   - De ce se întîmplă să încălcăm glasul conştiinţei?
   - Ce trebuie să facem ca să păzim conştiinţa?

2. Analizează-ţi conştiinţa. Răspunde sincer la întrebările: Cum îţi păzeşti conştiinţa faţă de Dumnezeu, faţă de aproapele, făţă de sine, faţă de mediu?

A. Faţă de Dumnezeu:

- Îl iubesc pe Dumnezeu din toată inima?
- Îmi amintesc permanent de El?
- Trăiesc conform poruncilor dumnezeieşti?
- Îi mulţumesc Domnului pentru toate binefacerile Lui?

B. Faţă de aproapele:

- Iubesc pe aproapele ca pe mine însumi?
- Profit pe seama altora?
- N-am supărat pe cineva? N-am furat?
- N-am fost invidios? N-am înjosit pe cineva?

C. Faţă de sine:

- Îmi păstrez curăţenia sufletului şi a trupului?
- Ce iubesc mai mult: să dau sau să iau?
- Mă consider mai bun decît alţii?
- Sînt autocritic sau încerc să învinuiesc pe alţii de nenorocirile mele?

D. Faţă de mediu:

- Păstrez cu acurateţe lucrurile mele?
- Am lăsat să se strice, din neglijenţă, să se altereze lucrurile ce-mi aparţin?
- Sînt egoist, zgîrcit cînd e vorba să împart ceva cu aproapele?
- Am patima agonisirii lucrurilor ce nu-mi trebuiesc?
- Chinui animalele şi păsările?
- Rup copacii, florile?
- Ocrotesc natura?

Bibliografie

1. AAeKceii Mopo3, *yponu /ţoâpomojiwâuu,* CaHKT-IleTepGypr, 2004.
2. CBHTHTeAb ®eocf>aH 3aTBopHHK, *Cmpacmu u 6opt>6a c HUMU*, MocKBa, 2003.
3. *XpucmuaucKau OKmwb no doâpomojiwâuw,* /ţapt, MocKBa, 2005.

15. învaţă-te să ierţi

Supărarea este o trăsătură neplăcută a caracterului. Supăra-rea, de obicei, se naşte din iubirea de sine şi mîndrie, adică ea apare atunci cînd tu te crezi a fi mai destoinic şi că meriţi mai multă atenţie şi laudă decît ţi-o oferă cei din jur.

Supărăciosul nici nu observă că este înclinat şi el să îi ofense-ze pe cei din jurul său: prin cuvinte, aluzii, tonul vorbirii, prin faptele sale. Deoarece ofensa pe care ai făcut-o aproapelui, mai devreme sau mai tîrziu se va întoarce asupra ta, după cum ne spune şi Mîntuitorul Iisus: „cu ce măsură veţi măsura, cu ace-

eaşi vi se va măsura" (Luca 6, 38); „Şi precum voiţi să vă facă vouă oamenii, făceţi-le şi voi asemenea" (Luca 6, 31).

Cînd cineva te ofensează este o încercare pentru tine. Vei fi în stare să o birui? Înţelepciunea constă în a nu te supăra. Să ierţi imediat, să te bucuri în suflet, să nu te mînii, să te rogi în taină: „Doamne, iartă-ne". Domnul ne spune în Evanghelie: *„De veţi ierta oamenilor greşelile lor, ierta-va şi vouă Tatăl vostru Cel ceresc. Iar de nu veţi ierta oamenilor greşelile lor, nici Tatăl vostru nu vă va ierta greşalele voastre"* (Matei 6, 14-15).

Ce sfat uşor pentru a-ţi salva sufletul! Ţi se iartă păcatele dacă ierţi şi tu pe aproapele. Totul depinde de tine. Sfîntul Ioan Gură de Aur, menţionează: „Noi trebuie să iertăm pe aproape-le nu doar prin cuvinte, ci din toată inima". Trebuie să înţelegi că cel care îţi face vreun rău, mai întîi lui îşi face rău, pentru că de la dînsul se îndepărtează Duhul Sfînt şi demonii pot uşor să se apropie de sufletul lui. Din acest motiv nu trebuie să ne supărăm pe el, ci să ne fie milă, să ne rugăm ca Dumnezeu să-i lumineze mintea şi să-l îndemne spre pocăinţă.

Învăţăturile Sfintilor Părinţi

? ? ?

Zadarnice sînt rugăciunile omului, care ţine în ini-mă răutate asupra aproapelui şi dorinţa de a se răz-buna.

Cine nu are numele de om iubitor de pace, acela nu poate fi al lui Dumnezeu.

Sfat pentru viaţă

Iertarea celor care ne-au supărat este cea mai mare virtute. Porunca iertării aproapelui este mama tutu-ror poruncilor. Şi numai dacă o respectăm pe ea pu-tem spune că-L iubim pe Dumnezeu din toată inima, iar pe aproapele ca pe noi înşine. În iertarea duşmanilor con-stă adevărata cunoaştere a lui Dumnezeu. Iisus Hristos fiind

pe Cruce, se ruga Tatălui Ceresc pentru cei care Îl răstigneau, zicînd: „Părinte, iartă-le lor că nu ştiu ce fac" (Luca 23, 34).

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Răspunde la întrebări:
   - Care sînt patimile ce provoacă supărarea?
   - De ce trebuie să-l iertăm pe aproapele?

2. Pornind de la citatele următoare alcătuiţi cinci îndemnuri pe care ar trebui să le respecte orice creştin:

- Scrieţi binefacerile primite pe aramă, iar ofensele - pe apă.
- Cu oamenii să te împaci iar cu păcatele să te cerţi.
- Fii aspru cu tine însuţi, iar cu alţii fii îngăduitor.
- Să suferi ocara în tăcere e o faptă mai slăvită decît să birui printrun răspuns.
- Iertarea vrăjmaşului este semnul unui suflet mare, nu slab.

3. Realizează o compunere pe tema: „Unde nu e pace, acolo nu e Dumnezeu" *(Fericitul Augustin).*

Bibliografie

4. AAeKceii Mopo3, *yponu /ţoâpomojiwâuu,* CaHKT-IleTepGypr, 2004.
5. CBHTHTeAb ®eoc[>aH 3aTBopHHK, *Cmpacmu u 6opt6a c HUMU,* MocKBa, 2003.
6. *XpucmuaHCKan JKmwb no do6pomoji w6uw,* /ţapt, MocKBa, 2005.
7.

Ortodoxia si problenjele tinerilor

1. Tinerii şi preocupările lor

Copilăria şi tinereţea în Sfînta Scriptură

Vîrsta copilăriei şi a tinereţii sînt prezentate în Sfînta Scriptură ca etape importante în efortul către desăvîrşire al fiecărui om. Caracteristicile specifice acestor vîrste - puritatea sufletească, inocenţa, smerenia, capacitatea de învăţare şi perfecţionare - sînt transpuse în modele pentru viaţa omului, care dau posibilitatea cunoaşterii învăţăturii de credinţă şi uşurează drumul către mîntuire.

Iisus Hristos — Emanuel, icoană.

Deşi Sfintele Evanghelii nu au ca scop prezentarea biogra-fiei Mîntuitorului, se fac referiri la copilul Iisus şi la preocupările Lui. La doar doisprezece ani, Elîi uimeşte pe învăţătorii de Lege în templul din Ierusalim cu răspunsurile pe care le dădea şi cu întrebările pe care le punea (Luca 2, 46-47). În relaţia cu Maica Dom-nului şi cu Dreptul Iosif era supus (Luca 2, 51) şi sporea cu înţe-lepciunea şi cu vîrsta şi cu harul la Dumnezeu (Luca 2, 52). După moartea lui Iosif, Domnul Iisus Hristos a practicat meseria de teslar în Nazaret (Marcu 6, 3), pînă la ieşirea la propovăduire, la vîrsta de 30 de ani.

Prin faptele şi învăţăturile Sale, Iisus Hristos nu i-a avut în ve-dere doar pe adulţi. El a binecuvîntat copiii, a apreciat dărnicia copilului care avea cinci pîini şi doi peşti, primindu-i darul şi înmulţindu-l pentru toţi cei prezenţi. A făcut minuni asupra tinerilor şi a răspuns întrebărilor acestora, dîndu-i ca exemplu de virtute pentru adulţi: Adevărat zic vouă: *De nu vă veţi întoarce şi nu veţi fi precum pruncii, nu veţi intra în împărăţia cerurilor* (Matei 18, 3).

Rolul modelelor în f ormarea personalităţii religios-morale a tineretului

Pentru creştini, Domnul Iisus Hristos - Dumnezeu adevărat şi om adevărat - este modelul suprem de sfinţenie: învăţaţi-vă de la Mine, că sînt blînd şi smerit cu inima şi veţi găsi odihnă sufletelor voastre (Matei 11. 29).

În drumul către desăvîrşire, fiecare tînăr are nevoie de modele. În familie, în şcoală sau în comunitate, tinerii caută modele de com-portament ca repere în formarea personalităţii lor morale. Alegerea modelelor trebuie să aibă drept criteriu valorile creştine şi practica-rea învăţăturii creştine în viaţa personală şi relaţia cu semenii.

Formarea personalităţii religios-morale a tinerilor începe în perioada copilărieiîn familie, se dezvoltă cu ajutorul şcolii şi al Bi-sericii şi continuă

pe tot parcursul vieţii, prin ascultarea cuvîntu-lui lui Dumnezeu la slujbele Bisericii, prin citirea Sfintei Scripturi şi a cărţilor duhovniceşti, prin manifestarea atitudinilor şi com-portamentelor creştine. În societate, Biserica are rolul de a clădi şi consolida comuniunea şi de a spori armonia dintre semeni.

Viaţa socială are o semnificaţie deosebită pentru tineri. Nu-mai în relaţie cu ceilalţi, aceştia se pot forma în spiritul învă-ţăturii creştine, pot înţelege semnificaţia iubirii aproapelui, îşi pot manifesta propria libertate, îşi pot cunoaşte responsabilită-ţile şi, prin aceasta, pot înainta în viaţa religioasă.

Valorile specifice creştinismului, transformate în principii morale şi norme de comportament în societate, nu au semnifi-caţie în sine, ci numai prin raportare la scopul urmărit - dob-îndirea harului lui Dumnezeu. Practicate pentru ele însele, pot conduce la comportamente şi atitudini specifice fariseismului.

Preocupările tinerilor în conformitate cu învăţătura creştină

Preocupările tinerilor în societatea de astăzi sînt foarte diverse.

Modalităţile de petrecere a timpului liber, diversitatea mij-loacelor de informare, alegerea prietenilor constituie pentru tineri prilejuri de descoperire a unor modele şi valori diferi-te, de cele mai multe ori contradictorii cu învăţătura creştină. Apare astfel riscul nerespectării poruncilor lui Dumnezeu şi al căderii în păcat.

În acest context, cunoaşterea, trăirea şi practicarea valorilor creştine este condiţie a unei vieţi echilibrate, în împăcare cu sine, cu semenii şi cu Dumnezeu. Pentru aceasta, tinerii trebu-ie să înţeleagă corect libertatea proprie, să respecte libertatea celorlalţi şi să-şi asume responsabilitatea pentru faptele lor.

Activităţile pe care le pot desfăşura tinerii în familie, în şcoală sau comunitate, în conformitate cu învăţătura creştină, sînt diverse:

Participarea la slujbe, pelerinaje şi excursii la mănăstiri, partici-parea la cercuri de religie organizate în şcoli, participarea la coruri bisericeşti, activitatea în organizaţii creştine de tineret, participarea la activităţi desfăşurate în comun în parohia din care fac parte, participarea la sărbătorile şi tradiţiile religioase ale localităţii etc.

Viaţa religioasă a tinerilor nu presupune invocarea iubirii lui Dumnezeu numai în situaţii dificile, ci trebuie să constituie un urcuş continuu către desăvîrşire, prin credinţă şi iubire.

Lectură

Falsele „modele"

Prin model înţelegem persoana care (prin valoare şi calităţi) poate servi ca exemplu în viaţă. Din lipsa unei educaţii creştin-ortodoxe, cei mai mulţi dintre tineri nu-şi mai îndreaptă privirile spre Mîntuitorul Hristos

Lumina lumii (Ioan 9, 5), Calea, Adevărul şi Viaţa (Ioan 14, 6), spre Maica

Domnului sau spre sfinţii Bisericii. Aceste adevărate modele pentru întreaga omenire sînt înlocuite, din pricina perverti-rii, cu diverşi idoli - false modele, în mare parte, persoane pătimaşe, lipsite de minima moralitate. Starurile au calităţi, însă atmosfera în care mulţi trăiesc (desfrîul, adulterul, alcoo-lismul, drogurile etc.) nu-i fac vrednici de a fi modele.

Idolii muzicii rock sînt văzuţi ca nişte zei. Lor li se dedi-că aproape tot timpul liber, fanii ascultînd la nesfîrşit muzica idolilor. Ei nu scapă nici o informaţie referitoare la formaţiile şi liderii rock; sînt dispuşi deseori să facă mari sacrificii finan-ciare pentru a intra în posesia unei casete rare, a unui poster, insigne sau tricou cu chipul idolului sau al trupei idolatrizate.

Idolii rockului influenţează mult tineretul, ei dirijează chiar îmbrăcămintea şi tunsoarea. Printre liderii rock întîlnim bărbaţi care par femei, datorită machiajului şi frizurii; unii dintre ei îşi vopsesc chiar şi feţele; tatuajul şi cerceii sînt la modă.

Dacă la început aminteam de modelul Hristos-Dumnezeu, trebuie precizat că unele trupe nu adoptă un chip dumneze-iesc sau omenesc, ci animalic. Mai ales la vîrsta adolescenţei, ti-nerii sînt tentaţi să imite comportamentul pe care-l descoperă la persoana idolatrizată.

Imitînd idolul şi comportamentul său imoral, se ajunge la o obişnuinţă, la o familiarizare cu răul, cu păcatul. Obişnu-inţa duce la patimă, la atrofierea simţului care-i spune „acest lucru nu e firesc, acest lucru e păcat sau pervers". Repetarea la nesfîrşit duce la crearea unor mentalităţi contrare moralei creştine şi uneori contrare bunului simţ. Un veteran al muzicii rock, Keith Richard (chitarist la Rolling Stones), afirma: „Ştiu ce înseamnă să manevrezi mase întregi de oameni - cum făcea Adolf Hitler. Cînd sute de oameni sînt ca unul singur, devin un mecanism. Este fascinant şi totodată înfiorător".

Răspunderea idolilor este enormă. Ei trebuie să conştientize-ze gravitatea manipulării, a consecinţelor faptelor şi cuvintelor lor. Sfînta Scriptură numeşte această influenţă negativă, această

manipulare sminteală. Ea este influenţa rea făcută aproapelui prin cuvinte şi fapte nelegiuite prin care aproapele este atras spre păcat. Din nefericire, idolii acestor vremuri nu smintesc *doar pe unul din aceştia mici* (Marcu 9, 42), ci milioane de tineri. *Ei vin în haine de oi, iar pe dinăuntru sînt lupi răpitori. După roadele lor îi veţi cunoaşte* (Matei 7, 15-16). Iar roadele idolilor, faptele lor sînt necredinţa, drogurile, alcoolismul, violenţa, homosexuali-tatea, libertatea sexuală, urmate uneori de moartea prematură. Nu-s doi-trei sinucigaşi între staruri, ci zeci.

Laurenţiu Dumitru, *Tinerii pe calea întrebărilor*

Sfat pentru viaţă

Drumul care duce la virtute este la început ane-voios, greu de străbătut, plin de sudoare şi durere şi cu urcuş. Din pricina asta nu

poate oricine pune piciorul pe el, pentru că merge drept în sus, şi nici nu poate să ajungă cu uşurinţă în vîrf cel care a pus piciorul pe el. Dar cel ajuns sus poate să vadă că drumul este neted şi frumos, că este uşor şi lesnicios de mers pe el şi mai plăcut decît celălalt drum care duce la viciu, pe care fiecare îl poate lua îndată, ce-i este la îndemînă".

Hesiod, *Lucrări şi zile*

„Dumnezeu n-are nevoie de postul nostru. Nici măcar de rugăciunea noastră nu are nevoie. Dumnezeu este desăvîrşit, nu-i lipseşte nimic şi nu poate avea nevoie de nimic din ceea ce I-am putea oferi noi, făpturile Sale. N-avem ce să-I dăruim, dar, ne spune Sfîntul Ioan Gură de Aur, El vrea să-I aducem jertfa noastră în folosul propriei mîntuiri".

Tito Colliander, *Calea asceţilor*

Dicţionar

Fariseism - atitudine a omului lipsit de sinceritate, prefă-cut, ipocrit.
Teslar - dulgher, tîmplar.

Tinereţe - numită şi adolescenţă, reprezintă perioada de viaţă care ţine din copilărie pînă la vîrsta adultă, corespunzătoare unei etape a dezvoltării fizice, psihice şi psihologice şi unui anumit statut social. În această perioadă apar conflicte motivaţionale şi afective, iar integrarea culturală şi socială a omului sînt foarte importante.

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Dă exemplu de activităţi organizate în familie, în şcoală sau în comunitate, în conformitate cu învăţătura creştină, la care ai participat. Descrie propriile comportamente şi trăiri pe care le-ai manifestat în aceste situaţii.
2. Explică de ce simpla cunoaştere a învăţăturii creştine, fără punerea în practică a acesteia, nu este suficientă pentru viaţa tinerilor creştini.
3. Identifică şiîn Sfînta Scriptură, cu ajutorul profesorului, fragmentele referitoare la tineri şi descrie rolul care li se atribuie acestora.

Bibliografie

1. *Religie. Cultul Ortodox,* Manual pentru clasa a IX-a.
2. Laurenţiu Dumitru, *Tineriipe calea întrebărilor.*

2. Muzica în viaţa tinerilor

Creştinismul - religie a vieţii şi a bucuriei

Creştinismul este o religie a vieţii şi a bucuriei. Sfînta Scrip-tură oferă exemple de manifestări de bucurie, la unele partici-pînd chiar Mîntuitorul, de exemplu, la Nunta din Cana Gali-leii (Ioan 2. 1-11). Din punct de vedere al învăţăturii creştine, bucuria în sine nu constituie un păcat, ci manifestările păcă-toase, care pot apărea uneori într-un context în care oamenii îşi exprimă

bucuria, constituie o încălcare a voinţei divine.

Distracţiile şi moralitatea lor

Moralitatea diferitelor forme de distracţie trebuie judecată în raport cu urmările sau consecinţele acesteia, care se pot identifica imediat sau în timp. Pentru a nu fi considerate păcate, aceste mo-dalităţi distractive trebuie să se desfăşoare în conformitate cu învă-ţătura creştină: să nu încalce poruncile lui Dumnezeu, să exprime comuniunea cu semenii, să respecte perioadele de post şi rugăciu-ne, să răspundă simultan nevoilor trupului şi sufletului.

Muzica şi rolul ei în cultul divin

Din cele mai vechi timpuri, muzica a fost considerată ca fiind de origine divi-nă şi avînd atît un rol cultic, cît şi unul pedagogic. De asemenea, muzica avea şi rol formativ, de iniţiere, prin ex-primarea sentimentelor şi a trăirilor estetice.

În Biserica Ortodoxă, muzica ia forma cîntării în care cuvîntul are un rol esenţial. În cadrul sfintelor slujbe nu se admite folosirea instrumentelor muzicale.

Cîntarea bisericească nu este un simplu mijloc muzical care înfrumuseţează slujba religioasă, ci modalitate de expri-mare a comuniunii, de participare activă a tuturor credincioşi-lor la rugăciune. Prin cîntarea bisericească, unită şi armonizată cu cea a îngerilor, credincioşii înalţă imn de slavă lui Dumnezeu, ascultă Cuvîntul Lui şi, astfel, dau răspuns chemării spre viaţa religioasă. Cîntarea este o cale prin care omul primeşte harul divin şi cunoaşte pe Dumnezeu: *Cînta-voi Domnului în viaţa mea, cînta-voi Dumnezeului meu cît voi fi. Plăcute să-I fie Lui cuvintele mele, iar eu mă voi veseli de Domnul* (Psalmi 103, 34-35).

Cîntările religioase sînt expresie a credinţei şi reprezintă o for-mă de teologie practică, de comuniune spirituală cu Dumnezeu.

Rolul muzicii în viaţa tinerilor

În viaţa socială, muzica este o modalitate de exprimare a sentimentelor şi a ideilor şi poate avea un rol important în for-marea personalităţii tinerilor.

Valorile promovate prin muzică pot fi conştientizate sau nu de către ascultători şi determină trăiri, atitudini şi comportamente care pot fi conforme cu în-văţătura creştină sau opuse acesteia. Aceste efecte depind atît de genul căruia îi aparţine muzica ascultată, cît şi de persona-litatea fiecăruia: *orice pom bun face roade bune, iar pomul rău face roade rele. Nu poate pomul bun să facă roade rele, nici pomul rău să facă roade bune. De aceea, după roadele lor îi vei cunoaşte* (Matei 7, 17-18,20).

Fiecare gen de muzică constituie expresia unui anumit con-text social, cultural, economic şi religios, promovînd valori specifice acestuia.

Criteriile care stau la baza alegerii unui anumit gen de mu-zică sînt diverse: tipul de educaţie, specificul grupului de prie-teni, moda în muzică etc. Deseori, alegerea genului de muzică determină şi imitarea unui stil de comportament, de îmbrăcă-minte sau de relaţionare cu ceilalţi.

Toate aceste aspecte pot să contravină modelului de viaţă creştină. Violenţa exprimării, a imaginilor şi a sunetelor poate conduce la agresivitate în relaţionarea cu ceilalţi şi la dezechi-libru în relaţia cu sine. De aceea, ascultarea muzicii de către tineri trebuie să se realizeze în mod responsabil şi conştient, prin cunoaşterea posibilelor consecinţe asupra propriei per-sonalităţi.

În învăţătura creştină, bucuria este însoţită de responsabilitatea faptelor proprii: *Bucură-te, omule, cît eşti tînăr şi inima ta să fie veselă în zilele tinereţii tale şi după ce-ţi arată ochii tăi, dar să ştii că, pentru toate acestea, Dumnezeu te va aduce lajudecata Sa* **(Eclesiast 11,9).**

Învăţăturile Sfintilor Părinţi

9 9 9

„Cînd Duhul Sfînt văzu cît de greu era a conduce pe oameni la virtute şi de cîte ori se abătuse de la calea cea dreaptă, din cauza înclinării lor naturale spre plăceri, ce făcu? El adaugă la cuvintele profetice melodia, pentru ca, atraşi de ritmul cîntării, să-I înalţe toţi cu căldură imnurile sfin-te. Căci nimic pe lume nu deşteaptă atît de mult sufletul, dîndu-i aripi, eliberîndu-l de piedicile din lume şi desfăcîndu-l de cele tru-peşti, făcîndu-l să nu-i pese de toate lucrurile ce ţin de viaţa pămîn-tească, ca o melodie şi cîntare divină, adaptată ritmului".

Sfîntul Ioan Gură de Aur, *Omilii*

Dicţionar

Imitaţie - încercare de a reproduce, conştient sau inconşti-ent, comportamente observate la alte persoane. *socializare* - proces de transmitere şi asimilare a atitudinilor, a valorilor şi a modelelor de conduită specifice unui grup sau unei comunităţi, în vederea integrării sociale a unei persoane.

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Realizează o audiţie de cîntări religioase. Precizează situaţiile în care sînt cîntate acestea şi descrie propriile trăiri sufleteşti din timpul audiţiei.

2. Compară modalităţile în care este utilizată muzica în Biserica Ortodoxă şi în alte confesiuni existente în localitatea ta.
3. În cadrul unei discuţii prezintă genurile muzicale pe care le asculţi şi argumentează opţiunea ta.
4. Analizează versurile cîntecelor pe care le asculţi. Care este mesajul transmis? Spre ce te îndeamnă?
5.

3. Consumul de alcool

Textele biblice prezintă multiple şi variate consecinţe ale con-sumului exagerat de alcool: Dumnezeu i-a pedepsit pe cei care chefuiau, prin mîinile lui Samson, surpînd palatul peste cei care mîncau şi se veseleau (Judecători 16, 23-30); fiii lui Iov au fost striviţiîn casaîn care petreceau (Iov 1,18-19); la petrecerea dată de Irod tetrarhul s-a instaurat o mare întristare în inima lui (Marcu 6, 26) pentru promisiunea făcută, care a condus la tăie-rea capului Înaintemergătorului Ioan; beţivii sînt atenţionaţi că nu vor intra în Împărăţia lui Dumnezeu (I Corinteni 6, 10).

Beţia este considerată un păcat pentru că poate atrage după sine alte păcate: desfrîul, violenţa, defăimarea aproapelui, ne-păsarea faţă de cele sfinte, sinuciderea.

Âlcoolismul la adolescenţi

Alcoolismul este extrem de periculos pentru copii şi adoles-cenţi. Consumul de alcool perturbă procesele de maturizare neuronală. Va avea de suferit intelectul, memoria, gîndirea.

Adolescenţii se îmbată uşor, starea lor degradîndu-se rapid, ajun-gînd chiar pînă la comă. Organismul adolescentului este încă fragil şi sub influenţa alcoolului se dezvoltă rapid un întreg „buchet" de maladii. Ciroza hepatică, gastrita, bolile de inimă, psihoza alcooli-că, atrofia glandelor sexuale — iată ce îl aşteaptă pe alcoolic.

Pseudotratamentele

Ţineţi minte: tratamentele prin hipnoză, sugestie, codare şi toate acţiunile de acest fel asupra trupului şi asupra sufletului sînt lucru demonic.

Sfînta Evanghelie spune că pentru vindecare este neapărată ne-voie de pocăinţă din partea celui suferind, spre iertarea păcatelor. Despre pocăinţă „pseudovindecătorii" nu spun nici o vorbă.

Pentru vrăjmaşul sufletelor noastre, adică pentru diavol, nu are importanţă, în ultimă instanţă, dacă omul bea ori nu. Im-portant este alt lucru: „Cui îi cere omul ajutor - lui Dumnezeu sau Satanei?"

Prin metodele oculte, de hipnoză, sugestie, păcatul rămîne în suflet nepocăit. Chiar dacă aparent omul se vindecă totuşi rămîne în suflet patima beţiei şi de aici apar desele depresii, irascibilitatea, psihozele.

Gum să luptăm contra beţiei?

Doar prin credinţă şi răbdare, doar prin pocăinţă şi prin mi-lostivirea lui Dumnezeu se poate vindeca alcoolicul cu adevărat. Altă cale nu există. E nevoie de pocăinţă, de lupta cu păcatele şi patimile, de multă rugăciune.

Un mare ajutor în lupta cu beţia îl are mărturisirea, recu-noaşterea păcatului şi dorinţa sinceră de a lepăda beţia.

Sfinţii Părinţi recomandă ca fiecare zi să se înceapă cu rugă-ciune, apoi să se ia prescură şi agheasmă.

Cînd apare dorinţa de a consuma e bine să fie stinsă cu gîndul că Domnul atît de mult ne iubeşte şi aşteaptă să lăsăm păcatul şi să ne salvăm sufletele.

În fiecare zi trebuie să citim cîteva capitole din Noul Testament.

Un mare ajutor în lupta cu păcatul îl primim prin Sfînta Îm-părtăşanie. Dar pentru această Taină trebuie să ne pregătim cuviincios: să postim cîteva zile, să ne mărturisim sincer şi să primim binecuvîntarea preotului de a ne împărtăşi.

Un ajutor în lupta cu beţia este şi rugăciunea către icoana Maicii Domnului „Potirul Nesecat".

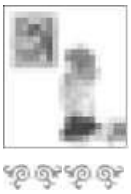

Troparul

Veniţi, dreptslăvitorilor creştini, la dumnezeiescul şi minunatul chip al Prea Sfintei Născătoare de Dum-nezeu, care satură inimile celor credincioşi din Poti-

rul Nesecat al milostivirii sale şi arată minuni poporului celui binecinstitor. Acestea văzînd şi auzind, cu duhul prăznuind, cu căldură să-i grăim: Stăpînă Prea milostivă, tămăduieşte nepu-tinţele şi patimile noastre, rugînd pe Fiul Tău, Hristos, Dum-nezeul nostru, să mîntuiască sufletele noastre!

Rugăciune

(fragment)

O, Preamilostivă Stăpînă! Sub acoperămîntul Tău alergăm acum: rugăciunile noastre nu le trece cu vederea, ci cu milostivire auzi-ne pe noi, soţiile, copiii, mamele celor ce sînt ţinuţi de grea-ua boală a beţiei şi din această pricină cad de la Maica lor, Biserica lui Hristos, şi de la mîntuire, şi îi tămăduieşte pe dînşii.

Cuvînt din Sfînta Scriptură

Nici hoţii, nici lacomii, nici beţivii... Împărăţia lui Dumnezeu nu vor moşteni (I Cor. 6, 10). Să umblăm cuviincios, ca ziua: nu în ospeţe şi în beţii, nu în desfrînări şi în fapte de ruşine (Rom. 13, 13).

Vinul şi femeile strică pe cei înţelepţi (Sirah 19, 2).

Beţivul şi desfrînatul sărăcesc (Pilde 23, 21).

La vin nu te faci viteaz, că pe mulţi i-a pierdut vinul (Sirah 31, 29).

Învăţăturile Sfintilor Părinţi

„Ce altceva sînt beţivii, decît idoli ai neamurilor? Au ochi dar nu văd, auurechi, dar nuaud (Ps. 113,13-15). Mîinile le-au paralizat, picioarele sînt ca şi moarte. Cine este cauza acestor rele? Cine ne-a dat să bem otrava nebuniei? Omule, ai făcut din banchet cîmp de luptă, scoţi de aici pe tineri ţinîndu-i de mînă ca pe răniţii de război. I-ai chemat la masă ca prieteni dar îi expediezi ca morţi, după ce le-ai stins viaţa cu vin" (Sfîntul Ioan Gură de Aur, *Omilii).*

„Beţia este mama tuturor faptelor de ruşine, sora iubirii de patimi şi naufragiul curăţiei" (Fericitul Augustin, *Confesiuni).*

Lectură

Preasfînta Născătoare de Dumnezeu m-a izbăvit

„Aveam un necaz mare. După războiul din Afga-nistan, fiul meu a băut 14 ani şi nu era nici botezat. M-am rugat pentru el cînd am înţeles că numai asta poate să-1 izbăvească. Dar... ce rugătoare mai sînt şi eu!...

Cu doi ani în urmă am citit în calendarul ortodox că în mă-năstirea dumneavoastră există icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului „Potirul Nesecat". În mine a încolţit nădej-dea şi am mers la mănăstire. Acolo am dat un sărindar şi am lăsat numele spre pomenire pentru un an de zile. Am cumpă-rat o icoană a Maicii Domnului „Potirul Nesecat" şi un acatist al ei, am luat agheasmă. Cu binecuvîntarea părintelui nostru, în Postul Mare am citit zilnic acatistul. Cu rugăciunile Maicii Sale, Domnul mi-a făcut bine fiul. Acesta a primit botezul şi s-a vindecat de boală..."

N. Estonia *din cartea „Icoana Maicii Domnului „Potirul Nesecat"*

Află mai mult

Sflntul Vasile cel Mare „Despre beţie"

Beţia, demon de bună voie, băgat în suflete de către plăcere, beţia, mamă a păcatului, vrăjmaşa virtuţii, face fricos pe cel viteaz, desfrînat pe cel înfrînat, nu ştie de dreptate, ucide chibzuinţa. După cum apa stinge focul, tot aşa şi vinul ne-măsurat întunecă mintea.

Prin ce te deosebeşti de animale, omule? Nu prin darul ra-ţiunii, primit de la Ziditorul tău, prin care ai ajuns stăpînul şi domnul întregii zidiri? Cel care prin beţie se lipseşte pe el de

raţiune „s-a alăturat dobitoacelor celor fără de minte şi s-a asemănat lor" (Psalmi 48, 12). Dar, mai bine spus, eu aş zice că beţivii sînt mai fără de minte chiar decît dobitoacele. Toate animalele cu patru picioare, chiar fiarele, au rînduite pornirile lor spre împreunare; dar cei cu sufletul stăpînit de beţie şi cu trupul plin de fierbinţeală nefirească sînt aţîţaţi spre împreunări necurate şi ruşinoase şi spre plăceri în orice timp şi în orice ceas. Beţia nu-i ia omului numai judecata, ci îi schimbă şi simţurile şi-l face pe cel ce se îmbată mai rău decît orice dobitoc. Care vită îşi vatămă atît vederea şi auzul cum şi le vatămă beţivul? Nu-i aşa că nu-şi mai cunosc cunoscuţii? Nu aleargă adeseori la străini ca la nişte prieteni? Nu sar de multe ori peste umbre ca peste nişte şanţuri şi prăpăstii? Urechile lor sînt pline de sunetele şi zgomotele unei mări învălurate; li se pare că pămîntul se ridică drept înaintea lor şi că munţii li se învîrt în jur. Uneori rîd fără să se poată opri, alteori se bocesc şi plîng nemîngîiaţi. Sînt cînd viteji şi cutezători, cînd fricoşi şi sfioşi. Somnul le este greu, împovărător şi înăbuşitor, cu adevărat în apropierea morţii; iar stările de veghe, mai nesimţitoare decît visurile. Vis le este viaţa; n-au cămaşă pe ei, n-au nici ce mînca a doua zi, dar la beţie o fac pe împăraţii, pe generalii, zidesc oraşe, împart bani. Vinul clocoteşte în inima lor şi le umple capul cu astfel de năluciri şi cu atîta amăgire. Alţi beţivi cad în stări sufleteşti potrivnice: sînt deznădăjduiţi, trişti, îndureraţi, plîngăreţi, temători şi sperioşi. Acelaşi vin dă naştere la diferite stări sufleteşti, după felul diferit al trupului; pe cei în care vinul face ca sîngele să se răspîndească

S

în tot trupul şi să le înflorească obrazul, îi face veseli, prietenoşi şi voioşi; dar pe cei pe care vinul îi apasă sub povara lui, strîngîndu-le şi presîndu-le sîngele, îi face trişti şi amărîţi. Pentru ce trebuie să mai vorbesc de mulţimea celorlalte porniri pătimaşe: caracter nesuferit, pornire spre mînie, plîngerea soartei, iuţeala sufletului, strigătul, scandalul, uşurinţa de a fi înşelat, mînia nestăpînită?

Privelişte vrednică de milă în ochii creştinilor ca un bărbat în floarea vîrstei, cu trupul plin de putere, de frunte în mijlocul os-taşilor, să fie dus pe braţe acasă pentru că nu poate să stea drept şi nici nu poate să meargă pe picioarele lui. Bărbatul, care se cădea să fie înfricoşător duşmanilor, ajunge de rîsul copiilor din piaţă. A fost doborît fără sabie, a fost ucis fără să fi avut duşman în faţă. Bărbatul înarmat, în cei mai înfloritori ani ai vieţii, ajuns

pradă vinului, este gata să sufere de la vrăjmaşi tot ce vor aceia. Beţia, distrugere a gîndurilor, istovire a puterii, îmbătrînire înainte de vreme, moarte în scurtă vreme. Ce altceva sînt beţivii decît nişte idoli ai păgînilor, că „ochi au, dar nu văd; urechi au, dar nu aud" (Psalmi 113, 13). Mîinile au amorţit, picioarele au murit.

Uită-te la nenorocitul tău stomac! Vezi cît e de mare vasul care primeşte băutura! Are numai mărimea unui pahar! Nu te uita la vasul din care torni vinul în pahare, ca să-1 goleşti oda-tă, ci la stomacul tău, că e plin demult! De aceea, „vai de cei ce se scoală dimineaţa şi umblă după sicheră, de cei care petrec pînă seara şi-şi cheltuiesc toată ziua în beţie; nu mai au timp să caute la lucrurile Domnului şi lucrurile mîinilor Lui nu le socotesc. Vinul îi arde pe ei" (Isaia 5, 12-13); că fierbinţeala vi-nului, ajunsă în trup, este scînteie pentru săgeţile cele înfocate ale vrăjmaşului. Vinul îneacă raţiunea şi mintea; şi, ca un roi de albine, aţîţă patimile şi plăcerile. Care trăsură, fără vizitiu, trasă de mînji este purtată cu atîta neorînduială? Care corabie, lipsită de cîrmaci şi purtată la întîmplare de valuri, nu este mai în mare siguranţă decît un beţiv?

Postul să tămăduiască beţia! Psalmii - cîntecele ruşinoase! Lacri-ma să fie leacul rîsului! În loc de dans, să se încovoaie genunchiul!

În loc de bătutul din palme, să se lovească pieptul! În locul podoa-bei hainelor, smerenia! Dar, peste toate, milostenia să te răscumpe-re de păcat (Daniel 4, 24). „Răscumpărarea bărbatului este bogăţia lui" (Proverbe 13, 8.). Fă-ţi tovarăşi ai rugăciunii tale pe mulţi din oropsiţii soartei şi va fi alungat de la tine orice gînd de desfrînare!

Bibliografie

1. Avdeev D.A., *Cînd sufletul este bolnav. Unpsihiatru ortodox despre bolilepsihi-ce, alcoolism, narcomanie, fumat,* Editura Sofia, Bucureşti, 2005, p. 161-200.

4. Pericolul drogurilor

Potrivit definiţiei date de Organizaţia Mondială a Sănătăţii, „narcomania reprezintă starea de intoxicaţie periodică sau cro-nică, vătămătoare pentru om şi pentru societate, produsă de consumul narcoticelor (de provenienţă naturală sau chimică)". Condiţiile a căror întrunire este necesară pentru a considera pe cineva narcoman sînt următoarele:

- atracţia de neînvins faţă de narcotice;
- mărirea dozei;
- dependenţa fizică şi psihică de narcotice.

Problema narcomaniei are multe aspecte. Ea este şi moral-religioasă, şi medicală, şi socială, şi juridică.

Gonsumul drogurilor - păcat împotriva trupului şi al vieţii

Dumnezeu i-a dat omului trupul pentru a fi slujitor şi, întru-cît nimeni vreodată nu şi-a urît trupul său (Efeseni 5, 29), fieca-re are datoria de a se îngriji de sănătatea şi de integritatea lui.

În Biserica Ortodoxă, lipsaîngrijirii propriului trup este asimila-tă păcatului sinuciderii, considerat păcat împotriva Duhului Sfînt.

Omul acţionează împotriva propriului trup atunci cînd con-sumă substanţe cu acţiune nocivă asupra sănătăţii acestuia. Con-

sumul de droguri ori consumul frecvent sau în cantităţi mari de alcool, tutun, cafea etc. determină obişnuinţa, apoi dependenţa şi provoacă sinuciderea lentă a organismului uman. Astfel, este încălcată porunca lui Dumnezeu: Să nu ucizi! (Ieşirea 20. 13).

Urmările consumului de substanţe nocive

Omul consumator de asemenea substanţe trăieşte stări inte-rioare cu urmări negative asupra sa şi asupra celor din jur.

Urmările asupra propriei persoane se manifestă atît asupra trupului, cît şi asupra sufletului. Pentru organism, consumul de substanţe nocive provoacă dezechilibru afectiv, pierderea autocontrolului, diminuează puterea de muncă, puterea de concentrare a atenţiei, rezistenţa organismului, determină apariţia insomniilor şi a oboselii. Tulburările apărute în plan fizic nu rămîn fără consecinţe în plan spiritual, deoarece omul se îndepărtează de Dumnezeu şi de semeni.

Urmările asupra celor din jur constau în tulburări de comuni-care, violenţă, acte de deviere comportamentală, pînă la situaţii de delincvenţă.

Ca fiinţă socială, omul trăieşte într-un mediu în care valorilor economice li se acordă o deosebită importanţă, iar producerea unor asemenea substanţe constituie sursa obţinerii unor beneficii. De aceea, în acest context, se promovează acţiuni (reclame, campa-nii publicitare etc.) care să conducă la crearea unor comportamen-te de consumare a băuturilor alcoolice, a tutunului, a drogurilor.

Pentru creştini, o condiţie a manifestării unor comporta-mente sociale conştiente este cunoaşterea consecinţelor con-sumului substanţelor nocive şi a mecanismelor economice ale societăţii, care pot să încurajeze consumul acestora.

Acţionînd împotriva sa şi a semenilor prin consumul de substanţe nocive, omul, creat după chipul lui Dumnezeu, încalcă voia Lui.

Toate acestea duc la limitarea libertăţii proprii, la distruge-rea comuniunii cu semenii şi constituie piedici majore în efor-tul către desăvîrşire.

Există trei etape în capcana drogurilor: distracţia, amăgirea şi moartea. Iluzia folosirii drogului începe cu primul stadiu: distracţia. Acum omul e încîntat că a experimentat ceva nou în viaţă. Amăgirea e următoarea etapă, în care cade consuma-torul drogurilor. De acum spirala descendentă a dependenţei a început: el cade treptat într-o stare psihică depresivă, pînă cînd ajunge la dependenţă. În acest moment, consumatorul a devenit robul

obişnuinţei şi al dependenţei trupeşti.

El este apoi tiranizat continuu de drog pînă cînd întreaga fiinţă i se vlăguieşte sau pînă la moarte.

Din cele prezentate observăm că, făcînd experienţa primei doze de drog, tînărul devine ostatic al acestui viciu, rob al aces-tei patimi. De acum înainte el va umbla cu turbare în căutarea următoarei doze, fără de care nu mai poate trăi, astfel deve-nind şi un fidel cumpărător pe piaţa narco-business-ului. Nar-comanii devin şi un focar vulcanic al criminalităţii, căci avînd nevoie de bani grei pentru procurarea unei doze de drog, ei sînt gata să comită orice infracţiune. Totodată, narcomanii de-vin şi un focar nestăvilit de răspîndire a HIV-SIDA.

Însă cea mai mare tragedie a acestor tineri este că, pierindu-le voinţa, se stinge în ei chipul lui Dumnezeu şi ei merg spre prăpastia numită „moartea a doua", moartea sufletului, pier-derea vieţii veşnice.

De ce tinerii aleg drogul?

Cauza principală a consumului de narcotice este lipsa du-hovniciei, păcatele şi patimile. Iar alături de acestea se află demonii care îndeamnă oamenii spre narcotice."Nemăsurată este ura diavolului faţă de neamul omenesc", scrie Episcopul Varnava (Beliaev) „pe care îl aruncă nu în raiul ce i-l promite, ci în iad, încă de aici de pe pămînt - şi mari sînt rătăcirile şi nechibzuinţa oamenilor care, pentru această amăgire, plătesc cu propriile chinuri de nedescris şi cu lepădarea cu bună voie de fericirea veşnică şi adevărată!".

De regulă, tinerii adolescenţi, decepţionaţi de valorile socie-tăţii, nemaiavînd nici o încredere în oameni, dar mai ales nici o credinţă sau idee de Dumnezeu, despre care nimeni nu le-a vor-bit vreodată, încearcă să-şi provoace singuri senzaţia de fericire şi apelează la drog. Drogul este o pseudofericire, o evadare din realitate, o prăbuşire în abis. Voinţa narcomanului moare şi el se stinge, fiecare doză fiind încă un pas spre moarte.

Ştim că Dumnezeu l-a creat pe om să fie fericit, însă din mo-ment ce oamenii au ales păcatul şi au încălcat porunca lui Dum-nezeu, ei au pierdut fericirea, au pierdut raiul. De atunci omul umblă în căutarea fericirii sale pierdute. Din păcate, omul caută fericirea doar în bunurile pămînteşti. Deviza omului contempo-ran este: „O viaţă avem să trăim şi să ne desfătăm în plăcerile şi patimile ei". Aceasta este o părere greşită, deoarece omul a fost creat pentru a trăi veşnic, fericit în rai. Viaţa pămîntească ne este dată ca să o dobîndim pe cea cerească. Părintele Visarion de la Clocociov, explică foarte bine acest adevăr, zicînd: „Toată lumea vrea binele, adică un fel de rai. Dar pămîntul este un mic iad, pentru că ce rost avea să-l scoată Dumnezeu pe Adam din rai şi să-l pună în alt rai?! Toţi oamenii, buni şi răi, împăraţi şi săraci, sfinţi şi păcătoşi, trebuie să ofteze pentru că toţi au de dus o cruce pe faţa pămîntului. Dar Dumnezeu dă în aşa fel crucea omului, ca el să o poată duce".

Consumul de narcotice aduce vătămări foarte puternice: suferă grav creierul şi tot sistemul nervos, imunitatea scade, ficatul e distrus, inima slăbeşte. Nu există organ sau sistem din organismul narcomanului care să rămînă neafectat. Aproxi-mativ 80% dintre ei sînt infectaţi cu virusul hepatitei B. De la începerea consumului de substanţe narcotice, narcomanul mai trăieşte în medie şapte-opt ani, rareori 10-12, însă aceasta nu este viaţă, ci mai degrabă un chin.

Medicii-narcologi consideră că omul nu devine narcoman atunci cînd ia seringa în mînă, ci atunci cînd se hotărăşte să facă acest lucru. Narcoman este oricine se hotărăşte să încerce

drogul. Cine dintre pacienţii clinicilor narcologice au crezut că vor deveni dependenţi? Nimeni. Toţi au vrut „numai să încer-ce". Şi după ce au încercat o dată, au vrut să încerce şi a doua oară... ş.a.m.d.

Gum să rupem lanţurile drogurilor?

Narcomania este o boală la baza căreia se află păcatul conşti-ent al consumului de substanţe narcotice. Domnul iartă păca-tele celor care se pocăiesc cu sinceritate. Păcatele se vindecă în spitalul duhovnicesc, care este Biserica lui Hristos, prin Taina Spovedaniei. Altă cale de vindecare nu există. Medicii, prepa-ratele medicamentoase sînt doar un auxiliar, adeseori necesar şi eficace, dar nu mai mult. Doctorul trupului şi al sufletului este Dumnezeu, la El trebuie să alergăm.

Un ajutor de mare preţ în lupta contra drogurilor este agheasma, prescura, care trebuie consumate în fiecare zi pe nemîncate. Cel mai mare ajutor este Sfînta Împărtăşanie. În această Taină ne unim cu Domnul Hristos şi primim ajutor în lupta contra patimilor.

Află mai mult

„Cauza fundamentală a fugii multora dintre con-temporanii noştri în împărăţia iluziilor alcoolice şi narcotice este pustietatea duhovnicească, pierderea sensului vieţii, diluarea principiilor morale".

(Din „Bazele concepţiei sociale a Bisericii Ortodoxe Ruse")

Lectură

A zis din nou „mamă"

Exemplu de ajutor al Sfîntului Ioan Rusul Într-un sătuc de munte din apropierea oraşului Arta (Grecia) locuia Athanasios, fiul Dimitriei P. Acesta îşi pier-

duse de timpuriu tatăl. Mama a vrut ca copilul ei să înveţe carte şi l-a trimis la Arta. În iunie 1976, dupăîncheierea anului şcolar, fiul nu s-a mai întors în sat. Mama a plecat la Arta şi de la vecinii locuinţei pe care o închiriase

pentru fiul ei a aflat tot adevărul: copilul ei se droga. După întoarcerea în sat, mama s-a rugat zi şi noapte, cerînd ajutorul lui Dumnezeu. Şi iată că după patru zile fiul i s-a întors acasă-neîngrijit la înfăţişare, cu privirea înrăită. În loc de „bună ziua" a auzit atît: "Hei, ştiu că ai bani. Dă-i încoace că mă grăbesc". Mama a încercat să spună ceva, dar a primit o lovitură în spate. Luînd banii fiul a dispă-rut. După ce cheltuia venea din nou. Aşa a durat opt ani de zile. În deznădejdea sa, nefericita mamă a primit de la vecină următorul sfat: „mergi la moaştele Sfîntului Ioan din insula Evva (Eubeea). Este făcător de minuni. Roagă-l: el o să audă durerea ta, o să te ajute în durerea ta".

Mama s-a dus, a ascultat slujba ce s-a făcut înaintea moaştelor, după care biata femeie a strigat: "Dă-mi înapoi fiul, Sfinte Ioane! Găseşte-l, luminează-i mintea! Fă-l să-mi spună, caînainte, mamă".

Cînd s-a întors acasă fiul o aştepta. Primele cuvinte pe care le-a spus au fost: "Mamă, eu m-am întors, tu ai vrut asta. Acum o să locuiesc în această casă - casa tatălui meu. Doar ieri am înţeles că m-am purtat ca un criminal faţă de tine şi faţă de mine însumi".

Mama n-a fost în stare să-şi ţină lacrimile, apoi a zis: "Bine ai venit, copilul meu. Mîine dimineaţă merg să-i mulţumesc celui care te-a găsit şi te-a adus acasă".

(din cartea „Noi minuni ale Sfintului Ioan Rusul" alcătuită de protoiereul Ioan Vernezos, Grecia, 1997).

Află mai mult

Narcomania este o patimă

Consumul oricărui drog determină la început de-pendenţa psihică, iar apoi şi dependenţa fizică. Datorită consumului frecvent apare o atracţie de neînvins către preparatul narcotic, numită patimă.

În literatura Sfintilor Părinţi multe locuri sînt consacrate de-scrierii patimilor. Iată cuvintele lui Avva Dorotei din învăţături ziditoare de suflet:

„[...] Sufletul la început se tulbură, apoi naşte păcatul... Am dăruit voinţa noastră şi am primit păcatul... fericit este acela care încă de la început nu primeşte deloc cele ce se nasc din el, adică gîndurile viclene şi nu le face loc să crească în el, nici să ducă răul la faptă; ci, imediat, cît ele sînt încă mici şi înainte ca ele să se înrădăcineze şi să se ridice împotriva lui, le ia şi le sfărîmă de piatră".

Sau: „Trebuie să ştiţi şi faptul că sufletul are uneori înclinaţia spre o anumită patimă şi, dacă numai o singură dată cade în lucrarea acestei patimi, imediat se află în primejdia de a cădea în obişnuinţă. [...] Credeţi-mă, fraţilor, că dacă cineva are chiar şi numai o patimă transformată în obişnuinţă, acela este supus chinului şi dacă un altul săvîrşeşte zece fapte bune şi are un singur obicei rău, această singură faptă, care ia naştere din obiceiul cel rău întrece cele zece fapte bune.

Vulturul, dacă este aproape tot în afara plasei, dar i s-a încur-cat în ea o singură gheară, pentru o nimica toată îi slăbeşte toată puterea lui; nu este el,

oare, în plasă atunci cînd îi este prinsă o singură gheară, chiar dacă se află aproape tot în afara plasei?"

Preotul Mihail Truhanov în cartea *Despre izvoarele credinţei creştine,* scrie: „Patima nu se poate sătura. Ea îl obligă pe om să muncească pentru satisfacerea ei pînă cînd îl înghite de tot şi îl omoară. A birui patimile fără ajutorul direct al lui Dumnezeu este imposibil.

Diavolul, care stîrneşte patima..., temîndu-se ca cei cuprinşi de ea să nu se îndrepte către Dumnezeu, se străduieşte să-i con-vingă pe cei înrobiţi de patima beţiei (a narcomaniei, fumatu-lui) că pot fi izbăviţi de patimă în urma tratamentului. Totuşi, amintindu-ne că toate acţiunile fiecărui diavol sînt îndreptate spre pieirea omului, trebuie să ţinem cont aici şi de viclenia lui: o dată cu îndepărtarea din om a duhului beţiei (al narcomaniei,

fumatului), chipurile, datorită tratamentului medicamentos, în el va intra diavolul altei patimi, mult mai dăunătoare (va intra diavolul mîndriei, al mîniei sau al desfrîului...).

Şi atunci pentru om cea din urmă patimă va fi mai amarnică decît prima. Tocmai de aceea omul înrobit de o anumită patimă nu trebuie să se lase amăgit de gîndul că se poate izbăvi de ea doar cu ajutorul medicinei.

Căci patima - ca necurăţie duhovnicească - poate fi curăţită şi îndepărtată numai prin sfinţenie duhovnicească; şi numai alergînd la Dumnezeu se poate elibera omul de toate patimi-le... Diavolul poate fi alungat din om, după cuvîntul lui Hris-tos, cu post şi rugăciune. Şi de aceea, cînd unul dintre părinţi se roagă lui Dumnezeu pentru cel ce se află sub tratament, este posibil ca bolnavul să primească izbăvirea de patimă, să zicem, prin acţiunea medicamentelor.

Atunci cînd cel care a urmat tratamentul în condiţiile spitalului este slobozit de patima beţiei (a narcomaniei), întotdeauna trebu-ie să mărturisească faptul că izbăvirea lui de unirea drăcească nu s-a săvîrşit nicidecum prin intervenţia medicamentelor, ci prin puterea rugăciunilor părinţilor, ale preoţilor sau ale întregii Bi-serici; căci luarea în stăpînire de către diavol a omului cuprins de o anumită patimă niciodată nu poate fi îndepărtată de om nici prin şedinţele de hipnoză, nici prin mijloace materiale (tratament medicamentos), ci numai prin harul Sfîntului Duh, care lucrează prin rugăciune, prin semnul crucii, prin însuşi Numele Domnului nostru Iisus Hristos şi prin tainele Bisericii".

Tocmai acest lucru l-a avut în vedere şi părintele Anatolie Berestov cînd a spus că numai durerea trebuie îndepărtată prin mijloacele medicale pentru ca apoi să începem a lucra duhovniceşte. Fiecare bolnav şi toate rudele lui trebuie să înţe-leagă că procesul de reabilitare al celui dependent de droguri este începutul vieţii lui duhovniceşti, al vieţii lui bisericeşti şi al participării lui la tainele Bisericii Ortodoxe.

Gum a devenit narcomania o boală a societăţii

Narcomania este boală, crimă, patimă, nenorocire. Narcoma-nia este suferinţa trupului, a sufletului şi a duhului. Cu alte cu-vinte, este încă o

ispitire a omenirii. Şi cea mai mare primejdie a ei constă în faptul că, împreună cu adulţii, tot mai des devin predispuşi la ea şi copiii. A treia şi a patra generaţie de necredin-cioşi strîng roadele educaţiei ateiste. Narcomania este un viciu care creşte pe pămîntul lipsit de duhovnicie. Acest lucru este însă reversul acelei medalii care se numeşte progres material.

Datorită propagandei ateiste, forţele răului au atins ceea ce nu reuşiseră să atingă de la facerea lumii. L-au convins pe om de ideea că ele nu există deloc. Iar dacă nu există diavol, înseamnă că nu există ispite, nici păcat. Dacă nu există păcat, înseamnă că omul poate face orice. Apelurile zilnice prin mijloacele actu-ale de informare în masă pentru a încerca ceva necunoscut şi nou îi întăresc omului această convingere. „Viaţa ţi se dă numai o dată..." „În viaţă trebuie să încerci totul..." - iată aforismele zilelor noastre. „Încearcă - şi-ţi va plăcea". „Dacă ai încercat o dată, vei vrea şi a doua oară". Acestea sînt cuvintele pe care oa-menii le aud în fiecare zi la televizor. „Încearcă o nouă gumă de mestecat, un nou produs cosmetic, noile ţigări..." Dar de ce să nu încerci „noile" narcotice? Ele continuă, logic, şirul lucrurilor noi pe care omul încă nu le-a încercat. Cu atît mai mult cu cît literatura modernă, cinematograful, presa, dezbătînd problema narcomaniei, practic nu resping legăturile cu ea.

Libertatea cuvîntului a permis ca în ţara noastră să se vorbeas-că deschis despre viciu şi, în acelaşi timp, să i se facă reclamă.

Semnele acţiunii drogurilor

Le enumerăm pe cele mai evidente dintre ele, pentru ca părin-ţii şi profesorii să le deosebească în comportamentul copiilor:

• Copilul devine ascuns, fără să-şi înrăutăţească relaţiile cu părinţii. Deseori rămîne pînă tîrziu la plimbări şi nu răspunde

la întrebările despre locurile în care a fost. Trebuie să ne în-dreptăm atenţia către comportamentul lui mai ales atunci cînd începe să mintă fără să aibă dovezi clare. De exemplu, spune că a fost la un prieten, care locuieşte de mult în alt oraş.

• Pe fondul pierderii interesului pentru învăţătură şi alte atracţii se amplifică interesele financiare, pe care încearcă să le satisfacă prin orice mijloc, inclusiv prin golirea portmoneurilor părinţilor şi prin extragerea din casă a lucrurilor care nu îi aparţin.

• Fără motiv întemeiat i se schimbă brusc starea sufletească: ba este nemăsurat de vorbăreţ şi vesel, ba arată istovit şi este apatic, palid. Părinţii trebuie să fie cu ochii în patru mai ales atunci cînd copiilor le dispare pofta de mîncare. Trebuie să vadă dacă copilul nu mănîncă nimic toată ziua, iar noaptea mănîncă tot ce există în frigider sau dacă adolescentul refuză să mănînce cîteva zile la rînd, iar apoi începe brusc să mănînce normal, de parcă nu ar fi bolnav.

• O dată cu consumul de droguri, unui copil, care mai înainte nu s-a distins prin nici un talent, i se poate dezvolta o dorinţă neaşteptată de creaţie. Dintr-o dată începe să-l apuce dorinţa de a desena, de a scrie sau de a

compune muzică, lipsindu-i, evident, interesul pentru roadele activităţii sale („roadele" de obicei sînt mai mult nişte mîzgăleli, o înşirare de cuvinte fără sens sau o gamă nedesluşită de sunete).

• Principalul semn distinctiv al narcomanilor îl constituie starea pupilelor. Pupilele dilatate şi pupilele înguste care nu reacţionează la lumină sînt semnul evident al consumului de droguri.

• Părinţii trebuie să fie cu ochii în patru atunci cînd apar obiecte străine în casă: seringi, ţigări ieftine, timbre care nu seamănă cu cele poştale, diferite feluri de cornete din bancnote răsucite, forme de lamele de sticlă făcute din foiţe de metal, tăbliţe cu desene fără sens, diferite feluri de prafuri, plante fărîmiţate, dizolvanţi, tuburi cu lipici şi altele. Dacă copilul se aseamănă adesea cu un beţiv (dacă vorbeşte prelungind cuvin-

•

tele, dacă se leagănă în timpul mersului, dacă fuge de întîlniri-le cu cei maturi) şi, în acelaşi timp, nu miroase a alcool, atunci este momentul să vă interesaţi mai serios de situaţia lui.

„în cartierul meu se droghează mai toţi băieţii"

Mărturisirile unui toxicoman. Luptătorul cu moartea albă

Are 19 ani abia împliniţi şi îl cheamă Sorin. A acceptat ime-diat să stea de vorbă cu mine.

Stăm de vorbă în clubul secţiei de toxico-dependenţi din Iaşi. Sorin, îmbrăcat modern, cu un tricou şi o şapcă pe cap, fumează ţigară după ţigară (unul dintre efectele secundare ale dopării).

Este din Bucureşti, din cartierul Sălăjan; înţeleg că provine dintr-o familie modestă (mama este vînzătoare, iar tatăl - lăcă-tuş). La 16 ani şi-a făcut prima injecţie cu heroină. Curiozitate, anturaj, teribilism?... Din toate cîte ceva.

„În cartierul meu se droghează mai toţi băieţii. Unii o fac numai o dată, de curiozitate, alţii fumează droguri mai slabe, dar sîntem destui care luăm heroină şi ajungem dependenţi. Eu aveam nişte prieteni care traficau heroină, o vindeau prin cartier. De multe ori preparau bilele de heroină chiar la mine acasă, cînd părinţii erau la serviciu. Uite-aşa stăteau pachețele-le pe masă, dar nu m-a tentat niciodată. Pînă într-o zi cînd un prieten a insistat: hai mă, ia şi tu, să vezi măcar cum e. Două ore m-am gîndit dacă să o fac sau nu. Eram şi foarte curios şi nici nu aş fi vrut să se spună despre mine că sînt laş. Apoi mi-am zis: să văd cum e. Aşa am început. A doua oară mi-am spus: o mai fac acum o dată şi apoi în vară, la mare, pentru ultima dată. Aşa îmi propusesem. Aiurea. Cînd am ajuns la mare, eram de mult dependent".

În trei ani, zece cure de dezintoxicare

O dată cu primele doze de heroină, viaţa lui Sorin a devenit un coşmar: acela de a nu fi descoperit, dar şi de a nu rămîne

fără droguri. Pentru cele cîteva clipe de reverie bolnavă, un toxicoman este în stare să dea totul. Încetul cu încetul, pentru el nu mai există nimic altceva

decît drogul, iar viaţa sa se orga-nizează exclusiv în jurul acestuia.

„Am început să-mi fac zilnic heroină, apoi de mai multe ori pe zi. Toţi banii îi dădeam pe drog. Nu mai cumpăram nimic, nu mai voiam nimic. Nenorocul meu a fost că, spre deosebire de alţii, eu puteam lua şi pe datorie. Am dus-o aşa pînă în vară, cînd mi-am dat seama că nu mai puteam continua în halul acela. Părinţii încă nu aflaseră, dar m-a prins dirigintele meu. A vrut să le spună părinţilor, dar l-am implorat să nu o facă, nu avea rost, mai ales că mama e bolnavă de hipertensiune, i-am promis că mă duc singur la dezintoxicare. M-a înţeles şi m-a crezut.

Într-adevăr, în vară m-am dus singur la dezintoxicare, la Spitalul Obregia. Practic, am făcut un tratament cu metadonă, timp de două săptămîni. Dar ce folos? La nici cîteva zile n-am mai putut suporta. Am zis să mai iau o dată heroină, o singură dată şi gata. Şi aşa am luat-o de la capăt".

Mamă, ai grijă, mamă, te rog nu mai face...

Pentru un toxicoman nu există „o singură dată şi gata". Aceas-tă amînare îi amăgeşte pe mulţi şi îi face să se reîntoarcă la drog. În cei trei ani de cînd se droghează, Sorin a urmat nu mai puţin de 10 dezintoxicări, recăzînd de fiecare dată... Nu e vorba numai de lipsa voinţei (el este un luptător, fie şi pentru că de fiecare dată s-a internat singur), ci de faptul că după tratament se reîntorcea în acelaşi mediu infestat şi plin de traficanti la orice colţ de stra-dă, între aceiaşi „prieteni" care-i oferiseră prima seringă. Sorin spunea că în clinica bucureşteană de dezintoxicare, seringile cu drog erau strecurate printre gratiile geamurilor chiar de către traficanţi. E imposibil de învins în asemenea condiţii.

Sorin a continuat să se drogheze cu heroină, care se găseş-te din belşug într-un cartier ca Sălăjan. Nemaiavînd bani de droguri, a început să fure din casă sume tot mai mari, apoi

obiecte. A sfîrşit prin a fura bijuteriile de aur ale mamei şi atunci a fost prins. A trebuit să mărturisească totul, dar din acel moment viaţa sa a luat o altă întorsătură. Mărturisirea l-a eliberat pe jumătate, dar mai ales a avut de cîştigat înţelegerea şi ajutorul familiei.

Bietul tata suferă mult. Înainte vreme era un tip înalt, spor-tiv, avea o sută de kile; acum are vreo şaptezeci, aşa a slăbit. Maică-mea a trebuit să se lase de serviciu, ca să poată sta cu mine. Nu-i vorba că mă supraveghea, ci eu voiam să fiu cu ea, cel puţin în perioada curelor de dezintoxicare. Cîte n-am mai vorbit şi cu ea... De cînd a aflat, ea altă grijă nu a mai avut. Dar nu m-a oprit niciodată să ies din casă sau chestii din astea. Îmi spunea: „Mamă, ai grijă, mamă, te rog nu mai face, mamă, vezi cu cine te întîlneşti...". Apoi mă încerca din cînd în cînd cu cîte-o bere. Auzise şi ea că cei care se droghează cu heroină nu tolerează alcoolul, le e rău. Aşa este. Îmi spunea: „Sorine, mamă, hai să bem o bere", îi spuneam: „Nu, mamă, mie ia-mi un suc...". Atunci înţelegea şi începea să plîngă.

Dar ce n-au făcut pentru mine? Au cumpărat pînă şi o casă într-o localitate pe Valea Prahovei, ca să mă ţină departe de Bucureşti, de anturaj.

Prin unele cartiere, heroina se găseşte mai uşor decît pîinea

Am discutat mult cu Sorin despre viaţa şi anturajul toxico-manilor. Mi-a făcut o mărturisire cutremurătoare, pe care am crezut-o cu greu: în cartierul său, nouă din zece tineri se dro-ghează. Heroina — spune el — se găseşte mai uşor decît pîinea. Traficanţii stau prin scările blocurilor, pe la colţuri de stradă sau prin parcuri. Sorin a cunoscut bine lumea lor, întrucît o vreme i-a ascuns pe mulţi chiar în casa sa.

„De i-ar aduna măcar pe toţi vînzătorii - spune Sorin, care însă nu e de acord cu închiderea consumatorilor. Noi sîntem de fapt nişte victime, ar trebui să fim ajutaţi, nu închişi".

În replică, traficanţii au început să se „specializeze". Acum au oamenii lor — uneori la a doua sau chiar a treia mînă - care plasează marfa. Aceştia sînt, de regulă, consumatori care nu mai au bani pentru droguri şi atunci acceptă să se transforme în vînzători pentru a-şi primi porţia zilnică, plus o oarecare stipendie. Ei cad în plasa poliţiştilor, iar cei mari scapă.

„E numai vina poliţiei că lasă atîta libertate trafi-canţilor"

Deşi are numai trei ani de cînd e în lumea drogurilor, Sorin a învăţat tot „alfabetul" ei. Ar recunoaşte un toxicoman dintr-o mie, după ochi, după privire, după starea de agitaţie sau, dim-potrivă, de moleşeală. Dar, mai ales, îi poţi recunoaşte, spune Sorin, după sticlele de apă pe care le cară după ei, întrucît dopajul duce la o deshidratare severă. De multe ori poţi vedea astfel de inşi clătinîndu-se prin scările blocurilor sau mergînd pe străzi ca nişte automate, cu privirea înceţoşată, strîngînd la piept cîte o sticlă mare de apă sau de suc.

Mi-a dat de înţeles că a văzut multe în acest timp şi a insistat pe faptul că toxicomanii nu trebuie demonizaţi, dispreţuiţi sau priviţi ca nişte „ciudaţi", ci ca nişte oameni bolnavi, care au căzut în capcana acestui viciu, din care trebuie ajutaţi să iasă. Ei înşişi suferă mult, îşi urăsc boala şi adeseori îşi mărturisesc între ei dorinţa de a scăpa, de a redeveni normali.

L-am întrebat pe Sorin ce l-a impresionat cel mai mult în an-turajul toxicomanilor. Mi-a povestit cîteva lucruri zguduitoare.

„M-au impresionat copiii care se droghează. Am văzut foar-te mulţi copii care se droghează. Eu am început prin clasa a XI-a, dar acum văd puştani care încep de prin clasa a VII-a sau a VIII-a. Nu pot să-i înţeleg. Probabil pentru că traficanţii s-au înmulţit, au început să pătrundă şi în şcoli, să caute piaţă. Dar n-o să mă credeţi dacă vă spun că în cartier la mine este şi o fată de nouă ani şi jumătate care se droghează. Nu e un „copil al străzii", cum se spune, ci e chiar dintr-o familie bine

situată, are foarte mulţi bani... Pe părinţii ei îi văd rar, nu ştiu ce învîrt, ce fac, cum de nu-şi dau seama ce face copilul lor sau cum de nu le spune nimeni. Dar şi acum parcă ameţesc cînd îmi amintesc de fetiţa lor cum se droghează prin scările de bloc... Asta m-a impresionat foarte mult.

Foarte, foarte mulţi tineri iau droguri. E numai vina poliţiei că lasă atîta libertate traficanţilor.

Dar cel mai tare m-a impresionat moartea unui prieten stră-in. El tocmai venise de la Paris, unde avea familie şi doi copii; nu avea mai mult de 35 de ani. Eram la un amic şi tocmai ne pregăteam să ne injectăm heroină. Prietenul meu a văzut şi mi-a zis: hai să încerce şi el. A scos 20 de dolari şi a cumpărat marfă pentru toţi. Lui nu i-am preparat decît un sfert dintr-o porţie normală, dar imediat cum şi-a făcut-o, tipul a murit, în faţa noastră. N-am inţeles de ce, nu ştiu ce s-a întîmplat... Era să o încurcăm tare de tot. A venit poliţia, a luat amprente de peste tot, dar n-a avut ce ne face, încă nu apăruse legea cea nouă, care-i pedepseşte şi pe consumatori. Dar eu am rămas şocat: cum a murit omul acela dintr-o prostie..."

M-am hotărît să-mi fac cel mai frumos cadou, chiar de ziua mea

A cerut să fie adus în spitalul de la Iaşi, departe de anturajul bucureştean. Aproape a terminat tratamentul şi este cît se poate de ferm cu sine însuşi. O simt din privirea lui, din cuvintele lui.

„Mîine trebuie să iau ultima doză de metadonă. Apoi, stau o zi-două să văd cum mă simt şi, dacă mă simt bine, gata, plec. Dar nu mă mai întorc în Bucureşti. Mă duc pe Valea Prahovei, voi sta acolo cîţiva ani, împreună cu mama. Mama mi-a găsit ceva de lucru, într-o echipă de faianţari. Vreau să lucrez, indiferent de cît cîştig... Nu e cine ştie ce, dar vreau să fac ceva, să-mi găsesc o acti-vitate. Sînt tînăr, vreau să mă însor, vreau şi eu să-mi fac o situaţie, o familie. Nu mai pot nici ai mei să mă ţină aşa.

Mă rog şi la Dumnezeu; sînt credincios. Am încercat să merg

şi pe la biserici, prin Bucureşti. Am şi iconiţe în rezervă.

Acum sînt foarte hotărît, cum n-am mai fost niciodată. Alţii abia aşteaptă să iasă din spital ca să o ia de la capăt, dar eu m-am săturat. Uite, acum pot vorbi despre droguri şi injecţii fără să le mai doresc, aşa cum simţeam altădată.

Ştiu că nu am de ales. Ori mă las, ori mor. Dar nu vreau să mor. Aşa îmi spune şi mama: că viaţa e atît de frumoasă, că am atîtea de văzut, că pot să călătoresc, să umblu, să-mi fac o familie, să văd atîtea. De ce să mor?"

Un reportaj de Ioan-Florin Florescu, Mărturisiri. Relatările narcomanilor, din cartea lui S. Baimuhametov, *Visuri de aur*.

Eram o fată bună. Învăţam bine. Primul an de şcoală sani-tară l-am terminat cu menţiune şi după aceea m-am hotărît să lucrez în vacanţă ca infirmieră. Vă daţi seama, tatăl meu locuia separat, salariul mamei nu ajungea, iar la cincisprezece ani trebuia să îmi iau îmbrăcăminte; mă uitam la ceilalţi, la cei bogaţi, la străini...

În salonul meu se afla un bolnav, un adult, care avea vreo treizeci de ani, era vorbăreţ şi se purta foarte frumos cu mine. Iar eu eram o infirmieră model, îndemînatică şi mi se încre-dinţase să fac chiar şi injecţii. Odată am mers la el cu injecţia, iar el mi-a spus: „Lasă, mi-o fac eu singur". Şi şi-a făcut injecţia singur. Iar apoi a început să-mi ceară să-i aduc doză dublă. Şi, m-am gîndit eu, omului îi era greu, trebuia să-i uşurez durerea. Însă după

aceea am luat seama: toţi prietenii care veneau la el, erau cam murdari, cam nespălaţi. Acum ştiu acest lucru şi pot să deosebesc de la un kilometru un narcoman după înfăţişare, după neglijenţa lui, după miros. Mai ales pe aceia care prepară. Casa unde sînt oameni care prepară o recunosc după miros. Însă pe atunci nu ştiam nimic şi l-am întrebat pe bolnav de ce are asemenea prieteni, căci erau cam nespălaţi. Iar el a crezut că eu înţelegeam totul, că şi eu mă drogam şi a spus: „Tu, probabil, eşti prietenă numai cu aceia care stau pe sticlă...". Atunci m-am

mirat: ce însemna aceasta? El mi-a explicat: însemna acei oa-meni care aveau posibilitatea să-şi procure drogul curat, produs în fabrică, în fiole. Însă ei îl preparau singuri din orice ticăloşie chimică. Şi mi-a povestit totul şi mi-a propus să mă droghez. Mie mi s-a părut atît de interesant încît m-am drogat. Am ajuns acasă, m-am drogat iarăşi. Şi aşa m-am obişnuit.

După aceea, cunoscutul meu s-a externat, mi-a dat telefon, m-a invitat la el şi mi-a făcut cunoştinţă cu prietenii lui. Toţi aceştia erau amabili, binevoitori, iar cînd îmi dădeau să fumez, îmi aduceau bricheta ca să nu îmi lungesc gîtul singură, aşa, ca girafa. Printre cei de şaisprezece ani nici nu se punea problema că eu eram fată şi că faţă de mine trebuia să se poarte deosebit. Însă aici erau oameni maturi, de treizeci şi patruzeci de ani, iar cu mine, o fetiţă, se pur-tau ca şi cu o egală de-a lor, ca şi cu o adultă: îmi acordau atenţie, îmi făceau complimente. Era atît de măgulitor încît mi se învîrtea capul. După aceea am început să mă uit la colegii mei de şcoală ca la nişte mucoşi... Mă uitam la ei cu atîta superioritate...

Proasta de mine, abia acum înţeleg că ei mă foloseau, de aceea se dădeau bine pe lîngă mine. Abia mai tîrziu am început să înţeleg că acolo, în lumea aceea, nimic nu se face aşa, pur şi simplu, nimeni nu mişcă nici măcar un deget pentru altcine-va dacă nu are un interes cu acel om, dacă nu vrea să obţină ceva de la el. Nu există nimic din ceea ce se obişnuieşte între oameni. Nici o idee despre prietenie, ajutor, nu există nimic omenesc. Şi, în acelaşi timp, toţi arată ca o grămadă. Un ase-menea lucru este imposibil de închipuit: într-un apartament, aproape o lună, locuiesc oameni care nu sînt legaţi unul de celălalt prin nimic şi care sînt gata în orice minut să vîndă, să împartă, să se distrugă unul pe altul.

Pe drept vă spun: aproape în fiecare lună fac acest lucru. Acest lucru se numeşte dependenţă. Se întîmplă ca unii să depindă timp de cinci-zece zile. Iar nouă ni se întîmpla timp de cîte o lună. Ne încuiam într-un apartament, ne făceam rezerve de drog şi nimeni de acolo nu-şi mişca piciorul nicăieri. Apoi ieşeam pe stradă, dar

nu puteam merge, căci ne dezvăţaserăm să mergem. Pe stradă era soare, oamenii erau în haine subţiri, iar noi eram în haine groase şi cu căciuli. Sau se întîmpla astfel: ieşeam din casă, se producea o schimbare de vreme şi plecam în cămaşă de noapte şi în halat - şi mă întorceam la fel, însă pe timp de iarnă, pe zăpadă...

Iar a merge prin oraş, pe stradă - era cumplit. Narcomanii se tem de orice. Dacă pe stradă vreun om se apropie întîmplă-tor de un narcoman şi îi cere,

să zicem, un foc să-şi aprindă ţigara, acesta transpiră de frică. Dar, mai ales, la vederea unui poliţist... Şi mulţi narcomani pot fi recunoscuţi dintr-o dată, deoarece întorc capul în toate părţile...

Sveta K., 22 ani, Sankt-Petersburg

Curtea în care am locuit şi în care a crescut fiul meu era plină de copii. Şi aproape toţi aveau un an. Douăzeci şi trei de băieţei şi fetiţe - toţi de aceeaşi vîrstă!

Însă lucrurile au luat o aşa întorsătură, încît cu timpul ne-am mutat în alt apartament şi în curtea noastră veche am ajuns după mulţi-mulţi ani. Se înţelege, am început să întreb despre prietenii mei, despre prietenii fiului meu.

Cu prietenii mei totul era în ordine - trăiau şi lucrau. Însă cu cei de vîrsta fiului meu - nu, în sensul strict al cuvîntului - nu mai erau în viaţă. Din douăzeci şi trei de băieţei şi fetiţe numai trei ajunseseră la optsprezece ani!

Toţi ceilalţi - douăzeci de tineri - în adolescenţă fuseseră do-borîţi de narcotice. Narcomania în adolescenţă distruge orga-nismul încă de la începutul formării lui. În cadrul organizaţiei noastre am făcut cercetări şi am stabilit că acela care începe să folosească droguri la vîrstă fragedă rezistă în medie şapte ani de viaţă. Iar mai departe - moarte.

Şi în toţi aceşti ani m-a chinuit în mod obsedant un gînd în-fricoşător: nu este, oare, soarta băieţaşilor din curtea noastră prototipul viitorului poporului?

Vladimir Lozovoi, medic psihoterapeut, Ecaterinburg

Dicţionar

Delincvenţă - comportament care intră în contradicţie cu le-gea şi este sancţionat prin lege.

Devianţă - conduită sau manifestare care încalcă normele şi re-gulile scrise sau nescrise ale unei societăţi sau ale unui grup.

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Explică de ce consumul de droguri, alcool, tutun etc. determină încălcărea libertăţii proprii.

2. Descrie care sînt consecinţele consumului de substanţe nocive asupra relaţiei cu semenii. Poţi utiliza următorul text:

„Saule, nelegiuirea ta este nelegiuirea lui Cain. Ai ucis pe fratele tău; ai ucis un om. L-ai ucis pe cînd el pica de boală. Da' şi tu picai de be-ţie. Erai beat. Ai făcut două păcate deodată: te-ai îmbătat şi ai ucis".

Gala Galaction, *Papucii lui Mahmud*

3. Organizează o discuţie care să evidenţieze modul în care presa, radioul, televiziunea, INTERNET-ul încurajează sau descurajează con-sumul de substanţe nocive.

Bibliografie

1. Avdeev D. A., *Cînd sufletul este bolnav. Un psihiatru ortodox despre bolilepsihice, alcoolism, narcomanie, fumat*, Editura Sofia, Bucureşti, 2005, p. 161-200.

2. Laurenţiu Dumitru, *Tinerii pe calea întrebărilor,* Editura Ecumeniţa, Galaţi, 2004.'

3. Danion Vasile, *Lanţurile drogurilor,* Editura Ecumeniţa, Galaţi, 2004.

5. Despre păcatul fumatului

Din istoria răspîndirii acestui păcat

...Cînd în ziua de 12 octombrie a anului 1492, Columb a coborît pe ţărmul insulei San Salvador, el şi însoţitorii săi au rămas uimiţi de o privelişte nemaivăzută: locuitorii cu piele ro-şie ai insulei scoteau fum pe gură şi pe nas!... De fapt, indienii ţineau o sărbătoare religioasă, la care fumau o iarbă (frunza ei uscată şi răsucită — rudă a ţigării de astăzi — se numea la ei

„tabaco", de unde şi actuala denumire) pînă ce îşi pierdeau cu totul judecata; în starea aceasta intrau în comunicare cu demo-nii şi după aceea povesteau că le vorbeşte „marele spirit".

După ce marinarii noştri au ajuns în patrie, cei ce şopteau în urechile indienilor le-au şoptit şi lor să facă cunoştinţă pu-blicului european cu noua „plăcere".

Şi iată că în toată Europa şi chiar în Asia a început, cu „bine-voitoarea asistenţă" şi tainica insuflare a dracilor, o adevărată febră a fumatului. Nimic din măsurile luate de cîrmuire şi de cler pentru curmarea acestui rău n-a putut să ajute!

Despre daunele aduse de fumat sănătăţii

Despre nocivitatea fumatului s-a vorbit şi s-a scris mult. Ca medic, voi aminti doar că tutunul conţine în jurul a treizeci de substanţe vătămătoare pentru sănătate. Cea mai periculoasă dintre acestea este considerată alcaloidul numit nicotină, în rîndul fumătorilor sînt deosebit de răspîndite afecţiunile bron-hopulmonare. Cea mai cumplită consecinţă a fumatului este, de altfel, cancerul de plămîni. Fumul de tutun conţine sub-stanţe cancerigene, cum ar fi benzopirenul şi derivaţii săi.

Fumători sînt mulţi. Printre ei găsim reprezentate toate ca-tegoriile de vîrstă, de la copii pînă la bătrîni. Fumează băieţi şi fete, fumează femei, fumează chiar şi unele gravide...

Potrivit unui studiu, vîrsta începerii fumatului a coborît pînă la 10 ani la băieţi şi 12 ani la fete. Dureroasă realitate...

S-a spus că asupra organismului copilului fumatul are o acţiune deosebit de nocivă. Pe lîngă toate celelalte, la adolescentul fumă-tor se formează un complex de devieri neuropsihice. Sînt afectate atenţia, memoria, somnul, dispoziţia suferă salturi bruşte.

La fumători se dezvoltă sindromul nicotinic. Este vorba de aceeaşi dependenţă ca la alcool şi la narcotice, doar că mai pu-ţin dăunătoare pentru sănătate. Deşi, la drept vorbind, riscul cancerului pulmonar nu preajustifică anumite păreri conform cărora această patimă este inofensivă.

Trebuie să amintim şi faptul că, potrivit noii clasificări a bo-lilor, intrate în vigoare în anul 1899, dependenţa de tutun a fost recunoscută oficial ca

boală. Iar noi adăugăm — care ţine de păcat, fiindcă fumatul este un fel de satisfacere a poftelor, un fel de a dobîndi plăcere bolnăvicioasă. Bine a zis cine a zis că a fuma înseamnă a tămîia pe draci.

Episcopul Varnava (Beliaev)

Gum se poate scăpa de fumat

Este neapărată nevoie ca omul să vrea din răsputeri să scape de acest năravpăcătos, ce duce la pierzare. Trebuie să se pocăiască de acest păcat şi să se spovedească cu frîngere de inimă.

Cereţi şi se va da vouă, căutaţi şi veţi afla, bateţi şi se va deschide vouă, că tot cel ce cere primeşte (Mtatei 7, 7), ne spune Domnul.

„Dar pentru a cere cu atîta tărie şi sinceritate izbăvirea de necazul sufletesc, de năravurile şi împătimirile pierzătoare, este neapărată nevoie să le vedem în noi, să cugetăm şi să ne dăm seama de toată vătămarea pe care o aduc şi de toată greutatea păcatului de a urma lor. Numai atunci vor fi sincere dorinţa şi rugăciunea; în plus, propria silinţă este o condiţie indispensabi-lă a primirii ajutorului de la Dumnezeu.

Domnul ajută doar pe cei care caută din răsputeri ajutorul Lui şi nu se lasă de bunăvoie pradă patimilor. Rea este nădăj-duirea în sine, nechibzuită şi nefolositoare; dar şi a nădăjdui că Dumnezeu te va ajuta dacă rămîi de bunăvoie în păcat şi cedezi cu bună ştiinţă deprinderilor păcătoase este un lucru jignitor pentru Domnul".

Învăţăturile Sfintilor Părinţi

Despre fumat

„Omul a pervertit plăcerile simţurilor. Pentru mi-ros şi gust a descoperit şi trage în piept aproape tot timpul un fum acru şi puturos, „tămîindu-l" astfel mereu pe diavol, cu acest fum strică aerul din locuinţa sa şi din afara ei, şi, mai întîi de toate, se îmbibă cu această putoare el însuşi: fu-mul înghiţit mereu acţionează nu doar asupra sănătăţii fizice, ci şi asupra subţirimii simţirii inimii, împărtăşindu-i caracterul trupesc, grosolănia, împătimirea simţurilor".

Sfintul Ioan din Kronştadt

„Tutunul slăbănogeşte sufletul, înmulţeşte şi întăreşte pa-timile, întunecă raţiunea şi distruge sănătatea, pricinuind o moarte înceată. Mînia şi întristarea sînt urmările îmbolnăvirii sufletului prin fumat".

Cuviosul Ambrozie de la Optina

Lectură

Domnul ajută

„Alexei Stepanovici Maiorov, locuitor al Sankt-Pe-tersburgului, se împătimise foarte tare de fumat, şi simţea că acesta îi vatămă

sănătatea. Cînd sfaturile pri-etenilor au rămas lipsite de rezultat, s-a adresatîn scris Stareţului Ambrozie de la Optina, cerîndu-i sfatul în vederea renunţării la această patimă. Ca răspuns la cerere, Stareţul i-a trimis lui Maio-rov o scrisoare, datată 12 octombrie 1888, în care îi spunea urmă-toarele: „Scrieţi că nu puteţi să vă lăsaţi de fumat. Ceea ce este cu neputinţă la om, este cu putinţă cu ajutorul lui Dumnezeu; tre-buie doar să luaţi hotărîrea neclintită de a vă lăsa, dîndu-vă sea-ma de vătămarea pe care fumatul o aduce sufletului şi trupului, întrucît slăbeşte sufletul, înmulţeşte şi întăreşte patimile, întunecă raţiunea şi distruge sănătatea, pricinuind o moarte înceată. Mînia şi întristarea sînt urmările îmbolnăvirii sufletului prin fumat.

Vă sfătuiesc ca împotriva acestei patimi să folosiţi o doctorie duhovnicească:

• spovediţi-vă amănunţit toate păcatele pe care le-aţi săvîrşit în toată viaţa dumneavoastră, începînd de la şapte ani;

• împărtăşiţi-vă cu Sfintele Taine;

• citiţi zilnic, cîte un capitol sau mai multe din Evanghelie; iar cînd va năvăli mîhnirea, citiţi din nou, pînă ce va trece; iarăşi va năvăli - iarăşi citiţi din Evanghelie;

• faceţi cînd sînteţi singur cîte 33 de metanii mari, întru pomenirea vieţii pămînteşti a Mîntuitorului şi a Sfintei Treimi.

Primind scrisoarea, Alexei Stepanovici a citit-o, după care a vrut să fumeze o ţigară (după cum arăta chiar el într-o însemnare scrisă cu propria mînă), dar a simţit deodată o durere de cap puternică, precum şi silă faţă de fumul de tutun, aşa că noaptea aceea n-a mai fumat. În ziua următoare şi-a aprins ţigară de patru ori — maşinal, din obişnuinţă, dar nu putea să înghită fumul din pricina puternicei dureri de cap. Şi astfel s-a lăsat de fumat cu uşurinţă — asta în timp ce doi ani încercase să se lase de fumat fără s-o poată face şi cu toate că, deşi se îmbolnăvise, fuma cîte 75 de ţigări pe zi. „Iată că, tocmai cînd începusem să simt că sînt bolnav şi să îmi recunosc neputinţa de a dezrădăcina această patimă, m-am adresat", scrie Maiorov, „la sfatul unor oameni buni, Stareţului Ambrozie, cu pocăinţă sinceră, cerîndu-i să se roage pentru mine. După aceea, cînd am mers la el ca să îi mulţumesc mai bine, s-a atins cu toiagul de capul meu, şi de atunci nu mai simt nici o durere în cap".

(Din colecţia de scrisori a Stareţului Ambrozie. Serghiev Posad, 1908)

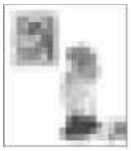

Troparul Cuviosului Ambrozie de la Optina, glas 5

Ca la un izvor de tămăduiri alergăm la tine, Ambrozie, părintele nostru, că tu în calea mîntuirii fără de rătăcire călăuzeşti, cu ale tale rugăciuni de nevoi şi de necazuri ne păzeşti, în bolile trupeşti şi sufleteşti ne mîngîi, iar mai vîrtos

la smerenie, răbdare şi dragoste ne înveţi. Roagă pe Iubitorul de oameni Hristos şi pe Apărătoarea cea osîrdnică să se mîntuiască sufletele noastre.

Condac, glas 2

Legămîntul Mai-Marelui păstorilor plinind, harul stăreţiei ai moştenit, frîngîndu-ţi inima pentru toţi cei ce cu credinţă alergau la tine. Pentru aceasta, şi noi, copiii tăi, cu dragoste strigăm ţie: Părinte sfinte Ambrozie, roagă pe Hristos Dumnezeu să se mîn-tuiască sufletele noastre.

învăţătura Sfîntului Siluan al Athonului

În anul 1905, Sfîntul Siluan Athonitul a petrecut cîteva luni în Rusia, mergînd deseori pe la mănăstiri. O dată, călătorind în tren, s-a aşezat lîngă un negustor, care cu un gest prietenesc şi-a deschis în faţa lui portţigaretul de argint, îmbiindu-l cu o ţigară.

Părintele Siluan a mulţumit pentru propunere, însă a refuzat să ia ţigara. Negustorul a zis: „Părinte, nu cumva refuzaţi, deoa-rece credeţi că e păcat? Dar fumatul ajută adeseori în viaţa activă; e bine să mai înlături încordarea muncii şi să te odihneşti cîteva clipe. Cînd fumezi, este mai uşor să porţi o discuţie de afaceri sau prietenească. Şi, în general, după felul cum merg lucrurile în via-ţă..." în continuare, încercînd să-l convingă pe părintele Siluan să ia o ţigară, a vorbit cu însufleţire în apărarea fumatului.

Atunci părintele Siluan i-a zis: „Domnule, înainte de a vă aprinde ţigara, rugaţi-vă puţin: spuneţi doar *Tatăl nostru"*. Ne-gustorul a răspuns: „Păi, nu prea merge să te rogi înainte de fumat". Părintele Siluan aîncheiat: **„Deci, orice lucru înainte de care nu merge rugăciunea, mai bine să nu-l facem".**

Recomandări psihologice celor care vor să lepede fumatul:

1. Obiceiurile noastre nocive sînt legate în mare măsură de nervozitate, de anxietate, de suprasolicitarea psihoemoţională. Nu uitaţi acest lucru.

2. Străduiţi-vă să fumaţi mai puţine ţigări, să ţineţi socoteala zilnică a tuturor ţigărilor fumate, ca în fiecare zi să încercaţi să fumaţi mai puţin decît în ziua precedentă.

3. Stabiliţi care au fost cele mai „importante" ţigări ale zilei, analizaţi motivele psihologice şi situaţionale pentru care le-aţi fumat, încercaţi să opuneţi stresurilor ceva mai puţin nociv.

4. În fiecare dimineaţă străduiţi-vă să amînaţi cît mai mult momentul fumării primei ţigări.

5. Dacă vi s-a făcut poftă de fumat, nu scoateţi imediat ţigara din pachet, n-o atingeţi timp de cîteva minute. În acest răstimp, ocupaţi-vă mîinile, faceţi cîteva exerciţii fizice, respiraţi mai adînc. Nu fumaţi pe stomacul gol.

6. Din timp în timp faceţi întreruperi („Nu fumez pînă luni", „Nu fumez pînă la sfîrşitul lunii").

7. Dacă v-aţi lăsat de fumat cu totul, amintiţi-vă că o vreme (două-trei săptămîni) poate apărea un disconfort de tipul sindromului de abstinenţă, întrucît organismul a fost lipsit de o substanţă care a penetrat în profunzimea

proceselor metabolice.

Trecerea peste „sindromul de abstinenţă" din primele zile sau săptămîni de la încetarea fumatului este uşurată de tran-chilizante uşoare, cum ar fi extractul de valeriană, ceaiurile sedative ş.a.

Se poate recomanda clătirea gurii cu soluţie de bicarbonat de sodiu (o linguriţă de ceai la o jumătate de cană de apă), cu soluţie diluată de permanganat de potasiu sau cu ceai de muşeţel. În pri-mele şapte-zece zile de la abandonarea fumatului, clătirea trebuie făcută la fiecare trei-patru ore.

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

- Povesteşte de la cine au învăţat europenii păcatul fumatului.
- Argumentează fraza: „Orice lucru înainte de care nu merge rugăciunea, mai bine să nu-l facem".
- Care sînt daunele aduse de fumat sănătăţii?

6. Minuni sfinte şi false minuni

Alături de credinţa ortodoxă stau alte credinţe şi alături de minunile Bisericii stau pseudominuni, iar în faţa lor tinerii şi nu numai ei, încearcă să înţeleagă fenomenul.

Întrebările celor aflati în faţa amalgamului de credinţe şi manifestări inexplicabile ce suprapun învăţătura Biseircii, vă-desc confuzia în care se află, necesitînd astfel un răspuns şi o orientare implicită, adecvată. Credinciosul are nevoie de dis-cernămînt pentru a şti de la cine vine minunea: de la Dumne-zeu ori de la diavol. Sfînta Scriptură relatează că există minuni şi false minuni, atenţionînd ca omul să nu se lase înşelat.

Cînd dispare credinţa, locul ei îl ocupă superstiţia. Cînd omul Îl pierde pe Dumnezeu din inima sa, golul care se for-mează cere să fie umplut, şi omul îşi găseşte acele surogate pe care le oferă lumea înconjurătoare, iată de ce în epoca noastră şi-au găsit o largă răspîndire curente ale ştiinţelor oculte. Prin-tre falsele minuni remarcăm următoarele: hipnoza, fenome-nul poltergeisc, telepatia, bioenergetica, fenomenul O.Z.N.

Adevăratele minuni trebuie să îndeplinească următoarele condiţii:

- Să fie vrednice de numele lui Dumnezeu.
- Să nu contrazică Sfînta Scriptură şi Sfînta Tradiţie.
- Să urmărească mîntuirea sufletelor omeneşti, iar nu profitul bănesc.
- Să aducă spor şi folos vieţii sufleteşti, iar nu păcatului şi morţii.
- Prin cine s-a săvîrşit minunea să vorbească numai adevărul şi să ducă o viaţă fără pată, să nu urmărească interese personale.

Lectură

Capcanele ştiinţelor oculte

Sîntem creştini de două mii de ani. Totuşi, în ul-timul timp, remarcăm o tendinţă a oamenilor spre

ocultism, în toate formele lui de manifestare: spiritism, magie, ghicitul în cafea, tîlcuire a viselor, preziceri de tot felul (inclu-siv horoscopul).

Dacă răsfoim ziarele şi revistele, observăm anunţuri ale ma-gilor, care susţin că posedă puteri supranaturale şi vindecă ori-ce boală, ba mai mult, dezleagă şi cununiile! Iată cursa ideală în care cad fetele fricoase, ca nu cumva să rămînă nemăritate!

Intelectualii sînt captaţi şi ei în plasa ocultismului, dar printr-o momeală adecvată nivelului lor cultural: ştiinţele oculte. Eşti considerat „modern", deştept, cult dacă studiezi extrasensorica, bioenergetica, ufologia, teosofia, învăţătura despre karma, pa-rapsihologia. Cum să explicăm faptul că într-un secol al progre-sului ştiinţific sînt atît de răspîndite şi devin actuale practicile păgîne care îşi au obîrşia în ritualurile triburilor primitive?

Cu adevărat, omul fără Dumnezeu se îndobitoceşte! Despre ce fel de dezvoltare intelectuală poate fi vorba atunci cînd sursa in-spiraţiei devine şamanismul? E foarte trist că nici măcar nu vrem să recunoaştem acest adevăr. Sfintii Părinţi afirmă că atunci cînd dispare credinţa, locul ei este preluat de superstiţie.

Omul este creat după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu (şi nu a maimuţei), iată de ce „neliniştit este sufletul său pînă nu se va odihni în Domnul" (Fericitul Augustin, *Confesiuni, I).* Iar atunci cînd Îl pierde pe Dumnezeu, mai bine zis cînd Îl scoate din inimă, sufletul nu suportă hăul, golul, deoarece ră-mîne tendinţa firească de a se îndrepta spre cineva. Şi atunci această lipsă este acoperită cu superstiţii şi ocultism.

Pe necredincioşi îi putem compara cu un om care a flămînzit timp îndelungat şi atunci cînd găseşte hrană, mănîncă fără a ţine cont dacă e alterată sau dacă-i otrăvită. Tinerii frecven-tează cercurile oculte mai mult din curiozitate. De fapt, în-totdeauna misteriosul, tainicul, necunoscutul a avut o putere seducătoare. Dorinţa omului de a cunoaşte şi de a experimen-ta totul, şi binele şi răul, este o particularitate moştenită de la strămoşii Adam şi Eva. Dumnezeu le-a interzis să mănînce din

pomul cunoştinţei binelui şi răului, pentru ca ei să nu ameste-ce bucuria binelui cu ceea ce duce la opusul acesteia. Porunca, spune Sfîntul Grigorie de Nyssa, era o lege de viaţă care cerea omului să nu moară şi care îl invita să trăiască în ambianţa bi-nelui şi să rămînă în afara răului. Primii oameni n-au ascultat de Dumnezeu şi, în consecinţă, au devenit muritori. Tot aşa, cei care folosesc droguri au dorit, din curiozitate, să „guste" din senzaţii puternice, devenind în urma acestor „experimente" victime neputincioase şi fără voinţă. La fel şi cei care vor să pă-trundă în sferele supranaturalului, o pot sfîrşi tragic. Căci răul este bălţat, adică se prezintă totdeauna printr-o iluzie înşelătoa-re, înfăţişîndu-se sub masca binelui, în experienţă însă se arată altceva: cunoaşterea lui, intrarea în contact cu el este începutul şi fundamentul stricăciunii şi al morţii.

Se cunosc cazuri cînd cei care au intrat în legături cu du-hurile necurate au avut de suferit dereglări de ordin psiholo-gic: dereglări emoţionale, senzaţii de frică, depresii. Unii chiar s-au sinucis. De aceea şi Dumnezeu i-a poruncit lui Moise: *„Să nu fie la tine nimeni care să aibă meşteşugul de ghicitor, de cititor*

în stele, de vestitor al viitorului, de vrăjitor, descîntător, nimeni care cheamă duhurile sau dau cu ghiocul, nimeni care să întrebe pe mor-ţi, căci oricine face aceste lucruri este urîciune înaintea Domnului" (Deuteronom 18, 10). Apoi arată şi pedeapsa: *"Dacă un bărbat sau o femeie se îndeletniceşte cu ghicire să fie pedepsiţi cu moartea, să-i ucideţi cupietre"* (Levitic 20, 27). Cum se schimbă conştiinţa oamenilor: ceea ce condamnă Dumnezeu este acceptat cu acla-maţii de contemporanii noştri. Mulţi creştini nici nu cunosc faptul că a recurge la ajutorul vrăjitorilor este un păcat grav, iar cei care au făcut-o, şase ani nu trebuie să se împărtăşească *(Canonul Sfîntului Vasile cel Mare).*

E cazul ca creştinii să înţeleagă că la biserică se vine nu doar atunci cînd botezi, cununi sau înmormîntezi pe cineva. Biseri-ca este Casa lui Dumnezeu, Trupul Tainic al lui Hristos şi are puterea de a-l sfinţi, vindeca şi de a-l feri pe om de tot răul. Nu

avem ce căuta ajutor în afara Bisericii. Ea este corabia mîntui-rii. Fără dînsa ne vom îneca în valurile păcatelor, aşa cum s-au înecat toţi care nu se aflau în corabia lui Noe.

Pentru bolnavi se săvîrşeşte Taina Sfîntului Maslu, despre care aminteşte Apostolul Iacov în epistola sa: *„Este cineva bolnav între voi, să cheme preoţii bisericeşti să se roage pentru el, ungîndu-l cu undelemn, în numele Domnului"* (Iacov 5,14). Vedeţi, aposto-lii nu ne-au poruncit să alergăm la ghicitori sau să practicăm yoga. Taina Sfîntului Maslu este precedată de mărturisirea păcatelor, deoarece boala este mai mult o consecinţă a păcatelor.

Împotriva duhurilor necurate în cărţile de rugăciune este inclus psalmul 90 şi Acatistul Sfîntului Ciprian. Iar condiţia supremă care îl va proteja pe om de toate influenţele rele este mărturisirea cît mai frecventă şi împărtăşirea cu Sfîntul Trup şi Sînge al Domnului Iisus Hristos. Căci tocmai prin Sfînta Îm-părtăşanie rămîne Hristos în noi şi noi întru El. Or, dacă Hristos rămîne întru noi, ce ne mai lipseşte sau de ce bunătăţi am mai avea nevoie? Cine ar mai putea să ne facă vreun rău? El opreşte săgeţile viclene care sînt azvîrlite spre noi, adăpostin-du-ne de orice atac venit din afara noastră, pentru că El este Scăparea noastră şi Izbăvitorul nostru, în vecii vecilor, Amin!

Află mai mult

Nu fiţi părtaşi la lucrările întunericului

Tu, Doamne, acoperă-mă de oamenii gîlcevitori, de draci şi de patimile trupeşti şi de toate lucrurile necuvioase.

Din rugăciunile Sfîntului Ioan Gură de Aur

Anii de ateism şi de prigoană împotriva Ortodoxiei nu au trecut fără să lase urme. Aproape două generaţii au crescut fără să ştie de Dumnezeu şi de Sfînta Lui Biserică. Astăzi trăim vremuri foarte grele. Spre marea noastră durere, vidul duhov-

nicesc al unei părţi (deloc mici) dintre contemporanii noştri se umple cu

învăţături mincinoase, cu erezii, cu secte de tot felul, cu practici oculte.

Cu ajutorul acestor surogate, unii se străduiesc să dobîn-deascâ mîntuirea, alţii vor vindecare de boli, alţii sînt victime ale amăgirii, ale manipulării psihologice sau ale propriei igno-ranţe religioase.

Oamenii care nu au credinţa cea adevărată sînt pîndiţi de su-perstiţii, de tot felul de pseudovalori (magie, ocultism ş.a.m.d.). Se găsesc şi „îndrumători spirituali" gata să „vindece"sufletele şi trupurile celor în suferinţă. Reclamele şi anunţurile din pre-să ale acestora vorbesc despre „efecte" stupefiante. De exem-plu: „în numai două şedinţe vindec hipertensiunea, astmul, cancerul, diabetul..." şi în continuare sînt enumerate zeci de boli obligate să dispară după ce nu ştiu care bioenergetician sau mag dă de cîteva ori din mîini.

Pentru aceste personalităţi „extraordinare" nu există diferen-ţe între ameliorarea neînsemnată şi de scurtă vreme, care apare în virtutea unor anumite legi psihofiziologice, însănătoşire şi în-şelare duhovnicească. Oamenii sînt atraşi într-un „joc", în care n-au nici o şansă de cîştig.

În cartea sa intitulată „Despre bine şi rău", scriitorul ortodox N. D. Guriev îşi pune sieşi şi ne pune tuturor întrebări difidle: „Nu cumva aceştia sînt cei veniţi «în numele lor», în care vor cre-de şi deja cred cei care pier? Nu cumva deosebirea dintre ei şi Antihrist este doar aceea că Antihrist va încerca să-i înşele şi pe cei aleşi, în vreme ce aceştia îi înşeală pe „cei de rînd"?" Grele întrebări. Răspunsuri la ele ne va da Domnul.

Nu pot să nu vorbesc despre victimele sectelor totalitare, în care oamenii îşi pierd sufletul. Numele „conducătorilor" aces-tor secte sînt cunoscute. Unii dintre ei se află sub urmărire pe-nală (liderii „Frăţiei albe", ai sectei Aum Senrike); alţii fondea-ză în adîncul taigalei comunităţi izolate şi mutilează oamenii, aducîndu-i la epuizare sau nebunie (secta lui Vissarion). Sînt

şi unii care se ascund sub masca aparentei culturi şi educa-ţii. Rezultatele activităţii sus-pomeniţilor sectanţi şi a celorlalţi de acelaşi fel sînt pentru majoritatea discipolilor lor aceleaşi: degradare duhovnicească, tulburări psihice, pagube materiale şi subminarea sănătăţii. Din păcate, nu este deloc simplu de smuls din această beznă un suflet rătăcit. Cîteodată, totul se sfîrşeşte într-un mod cît se poate de tragic.

În calitate de creştin şi de medic, declar fără ezitare că oame-nii atraşi în secte sau deveniţi victime ale acţiunilor oculte sufe-ră deseori crize psihologice, cunosc o stare de disconfort psihic foarte accentuat, iar uneori se şi îmbolnăvesc psihic. Iar faptul că multora dintre ei (mai ales celor botezaţi întru Ortodoxie) în-cep să li se întîmple lucruri necurate, aceasta poate fi pedeapsă sau învăţătură de minte de la Dumnezeu pentru apostazie.

În cartea sa intitulată „Numărul fiarei", preotul şi profe-sorul neuropatolog Pr. Anatolii (Berestov) descrie amănunţit sindromurile aşa-numitei „boli oculte", în rîndul cărora găsim: sindromul fobie, sindromul psihotic, sindromuri psihosoma-tice, precum şi tulburări imunologice, care fac ca organismul victimei în urma influentelor oculte să fie vulnerabil faţă de multe boli (răceli dese, otite, pneumonii ş.a.). Deosebit de pro-nunţată este

tendinţa spre apariţia şi dezvoltarea maladiilor oncologice. Ocultismul e însoţit adeseori şi de droguri, şi de desfrîu, şi de alte păcate foarte grele.

Dacă cel afectat avea tulburări psihice, „tratamentele" ocul-tiste i le accentuează. Şi cîte necazuri nu le aduc celor apropiaţi rătăciţii! Se destramă familii, se duce pe apa sîmbetei averea agonisită cu multă trudă: iată roadele reale ale ocultismului şi sectelor. Voi da doar cîteva exemple.

La consultaţie s-a prezentat I., 32 de ani, militar. Soţia lui, care fusese botezată întru Ortodoxie, a trecut în secta „marto-rilor lui Iehova". Tot timpul liber şi-1 dăruieşte sectei. Evită comunicarea cu apropiaţii care nu îi împărtăşesc credinţa. Îl ceartă mereu pe I., se enervează din orice. În ultimul timp s-a

închis în sine, nu vorbeşte zile întregi cu cei din familie, tensi-onînd atmosfera. Nu o dată a încercat să-şi convingă soţul să treacă la secta ei. Toate încercările lui de a-i dovedi nocivitatea „martorilor lui Iehova" s-au izbit din partea ei de o rezistenţă îndîrjită. Încearcă să-i „predice" şi copilului.

M., 25 de ani, botezată. A fost în secta „Frăţia albă". Potrivit propriilor ei cuvinte, se purta ca o îndrăcită. Era agresivă, în-căpăţînată, se enerva din orice. Şi-a donat sectei toată averea. Mama ei a cerut ajutorul unei mănăstiri de femei, cerînd să se roage acolo pentru fiica cea rătăcită. M. povesteşte că, în timp ce călătorea spre Moscova la o adunare a sectei (pe atunci era deja unul dintre liderii regionali ai „Frăţiei albe"), a avut sentimentul că i-a căzut un văl de pe ochi, şi totul i s-a luminat în cap. S-a întors imediat acasă şi a încetat activitatea sectară. Este convinsă că s-a izbăvit cu rugăciunile maicii stareţe şi ale surorilor mănăstirii.

K., femeie de vîrstă mijlocie care, din fericire, a făcut pocă-inţă pentru activităţile ei oculte, povestea că de-a lungul anilor a studiat intens fenomenele oculte, extinzînd preocupările sale şi asupra membrilor familiei. A trecut prin „iniţierea de Sham-bala" (înaltă magie), a absolvit cursuri de bioenergoterapie, a chemat spirite, a văzut OZN-uri, s-a tratat cu apă „energizată", a ghicit la zoroastrieni şi încă multe altele. Rezultatul: la soţul şi la fiul ei se manifestă grave tulburări psihice. Poate că aceştia erau oricum predispuşi la apariţia acestor tulburări, dar, după afirmaţiile lui K., legătura dintre ocultism şi necazurile lor fa-miliale a fost evidentă.

Din scrisoarea lui V., 30 de ani: „...Apartenenţa la secta sci-entologică s-a reflectat extrem de negativ asupra relaţiilor mele cu cei din jur, şi în primul rînd cu cei apropiaţi. Gîndirea mea a început să dobîndească o formă „corectă", ca la o maşină de calcul, să se americanizeze... Existenţa mea se transformase în-tr-un autentic haos şi coşmar. Cel mai dificil pentru mine a fost să văd că boala mea e molipsitoare. Tuturor celor care aveau

de-a face cu mine le creştea tensiunea, începeau să le apară fenomene negative şi tot felul de tulburări..."

Au avut loc teleşedinţele lui Kaşpirovski, lui Ciumak şi ale al-tor „vindecători". Cîţi oameni n-au suferit?! Cîte suflete au fost atrase în acest „joc" cumplit, în care nu există şanse de cîştig?

Bioenergoterapeuţii şi alţi „vindecători" ocultişti folosesc în practica lor stări speciale de conştiinţă. Mai mult decît atît: ei consideră că stările acestea sînt o condiţie indispensabilă a suc-cesului terapiei. Studiind activitatea cerebrală la oameni aflaţi în stare de meditaţie (hipnoză, auto-hipnoză), părintele Ana-tolie (Berestov) şi academicianul neurofiziolog S. V. Krapivin au ajuns la concluzia următoare: „Se presupune că starea de meditaţie are o influenţă benefică asupra organismului uman, întrucît este însoţită de scăderea ritmului respirator şi cardiac, a nivelului de lactat din plasma sanguină, de miorelaxare. Se consideră, de asemenea, că starea aceasta neobişnuită este cea mai bună odihnă. Totuşi, la un examen amănunţit al electroen-cefalogramelor se vede clar că nu este vorba de nici o odihnă, ci de o stare cu totul aparte şi stranie a creierului: o mobilizare periculoasă a tuturor resurselor cerebrale, a tuturor puterilor fiziologice ale creierului".

Aşadar, prin starea aceasta aparte de conştiinţă, cînd „porţile" sufletului sînt deschise, hipnotizatorul sau ocultistul devine un „canal" al puterilor întunecate, slujind Satanei. Iată de ce Biserica Ortodoxă defineşte hipnoza ca pe o „slujire conştientă a răului", o numeşte fenomen „distructiv pentru om", subliniind faptul că în hipnoză sînt folosite puterile întunecate ale demonilor *(Jurnal Moskovskoi Patriarhii,* 12, 1989)

Dicţionar

Diguri - construcţie de piatră făcută pentru a izola anu-mite porţiuni de teren, a corecta albia unui curs de rîu, a reduce forţa valurilor.

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. De ce lumea modernă este fascinată de falsele minuni (vedenii, vindecări, magie) şi rămîne dezinteresată faţă de minunile săvîrşite de Domnul Iisus?
2. Reflectează asupra următorului verset: „Se vor scula prooroci mincinoşi şi vă vor da semne mari şi chiar minuni, ca să amăgească de va fi cu putinţă şi pe cei aleşi" (Matei 24, 24).
3. Explică diferenţa dintre o minune şi o falsă minune.
4. Elaborează un eseu avînd ca temă "Sfînta Lumină de la Mormîntul Domnului".

7. Mass-media în viaţa tinerilor

Omul - fiinţă care comunică

Dumnezeu l-a înzestrat pe om cu posibilitatea de a comunica cu El şi cu semenii, pentru a-şi putea împlini menirea pentru care a fost creat - cea adevărată, care aduce viaţa veşnică: *Şi aceasta este viaţa veşnică: Să Te cunoască pe Tine, singurul Dumne-zeu adevărat, şi pe Iisus Hristos pe Care L-ai trimis* (Ioan 17, 3).

Cunoaşterea lui Dumnezeu presupune credinţa în El, iar credinţa este din auzire, iar auzirea, prin cuvîntul lui Hristos (Romani 10, 17). Domnul Iisus Hristos S-a adresat mulţimilor de oameni în repetate rînduri. Cuvintele Lui erau duh şi viaţă (Ioan 6, 63) şi aveau un impact foarte puternic asupra celor

care Îl ascultau (Ioan 7, 46). Apostolii au fost trimişi în lume ca să continue propovăduirea cuvîntului lui Dumnezeu la toate popoarele.

Pentru a ajunge la cunoaşterea lui Dumnezeu, omul trebuie să cunoască creaţia şi voia Lui.

Comunicarea omului cu semenii s-a realizat încă din cele mai vechi timpuri prin cuvîntul rostit, apoi prin cel scris. Progresul ştiinţei şi al tehnicii a determinat apariţia unor noi mijloace de transmitere a informaţiilor, numite generic mass-media. Primul mijloc de acest tip a fost tiparul, apărut în secolul al XV-lea.

Dezvoltarea mijloacelor tehnice şi electronice în secolul al XX-lea a amplificat dimensiunile fenomenului mass-media, favori-zînd obţinerea, stocarea şi transmiterea informaţiilor.

Presa scrisă, cinematografia, radiodifuziunea, televiziunea şi calculatorul au devenit cele mai utilizate modalităţi de informare. Prin intermediul acestora, oamenii au acces la noutăţi din cele mai diferite domenii şi zone geografice, fără un efort prea mare de că-utare a informaţiilor.

Deşi au caracteristici diferite - aparatură specifică, public dife-rit, moduri diferite de prezentare a informaţiilor, aceasta îşi asumă scopuri identice. La nivel social, funcţiile mijloacelor de comunica-re sînt: de informare a oamenilor cu privire la diferite evenimente şi fapte, de interpretare a acestora, de exprimare a opiniilor unor persoane sau ale unor grupuri, de analiză critică a unor comporta-mente, de divertisment şi petrecere a timpului liber.

În plan social, accesul la informaţie a dobîndit importanţă în toate domeniile de activitate, apărînd astfel nevoia de a fi reglementat şi garantat prin lege.

În raport cu informaţiile transmise, oamenii sînt liberi să le accepte sau să le refuze.

Publicitatea. Promovată prin intermediul tuturor mijloace-lor de informare, în condiţiile economiei de piaţă, publicitatea are ca scop atît informarea oamenilor cu privire la calităţile unor bunuri şi servicii, cît şi influenţarea lor, astfel încît ei să devină cumpărători sau consumatori ai acestora. În unele ca-zuri, prin publicitate, se pot crea false trebuinţe şi pot fi mani-pulaţi oamenii în opţiunile pe care le fac.

Griterii de selectare a informaţiei

Întrucît cantitatea de informaţie este foarte mare şi puternic diversificată, propunînd şi promovînd valori, atitudini şi com-portamente diferite, creştinul trebuie să dispună de voinţă şi de criterii de selectare şi de utilizare a acestora. Astfel, el trebu-

ie să depăşească satisfacţia produsă de caracterul surprinzător al ştirilor şi să se preocupe de semnificaţia şi de importanţa faptelor şi a evenimentelor prezentate.

Învăţătura creştină este sursa unor asemenea criterii de selecţie, prelucrare

şi evaluare a informaţiilor. Biserica nu interzice tineri-lor accesul la informare, ci încearcă să le dezvolte spiritul critic şi capacitatea de discernămînt: „Să citiţi scrierile autorilor profani, aşa cum fac albinele; acelea nici nu se duc fără nici o alegere la toa-te florile, nici nu încearcă să aducă tot ce găsesc în florile peste care se aşează, ci iau cît le trebuie pentru lucrul lor, iar restul îl lasă cu plăcere. Şi după cum atunci cînd culegem flori de trandafir dăm la o parte spinii, tot aşa şi cu nişte scrieri ca acestea; să culegem atît cît este de folos şi să ne ferim de ce este vătămător.

Sf. Vasile cel Mare, *Omilii către tineri*

„Sînt scriitori care nu se sfiesc a-şi pune talentul ce l-au pri-mit de la Dumnezeu, în slujba răului şi, prin stilul frumos, prin arta admirabilă a scrisului, sînt în stare să glorifice păcatul, murdăria, imoralitatea".

T. Toth, *Cele zece porunci*

Învăţăturile Sfintilor Părinţi

„Cei ce clevetesc, nedreptăţesc trei categorii de oa-meni: pe ei înşişi, pentru că mint; pe ascultători, pentru că şi pe ei îi amăgesc, înşelîndu-i, şi pe cei ce sînt clevetiţi, fiincă nedreptăţesc renumele şi cinstirea lor cea bună".

Sf. Vasile cel Mare, *Omilii*

Lectură

Mass-media contemporană

Mass-media zilelor noastre a lăsat rolul educativ şi pro-movează desfrîul, muzica deşănţată, astrologia, vrăjitoria, fenomenele paranormale, sincretismul religios. Azi prostul gust şi vulgaritatea au devenit sinonime cu „libertatea de expresie!"

„Asta cere publicul" se spune deseori, însă se uită că gus-turile se pot şi educa. Noi trebuie să fim atenţi şi să vedem ce alegem din noianul de informaţie.

Hristos şi îndemnul la lectură

Faptul că avem astăzi Biblia, Cuvîntul lui Dumnezeu, e o dovadă incontestabilă că Scripturile au fost scrise pentru a fi citite, pentru a crede şi, mai ales, pentru a fi trăite, adică puse în practică, după cum afirmă Evanghelia: „Iar acestea s-au scris, ca să credeţi că Iisus este Hristosul, Fiul lui Dumnezeu şi, crezînd, să aveţi viaţă în numele Lui" (Ioan 20, 31).

Mîntuitorul Hristos recomandă lectura Scripturilor vechi ca unele ce vorbesc despre El: „Cercetaţi Scripturile, că socotiţi că în ele aveţi viaţă veşnică. Şi acelea sînt care mărturisesc despre Mine" (Ioan 5, 39).

Ortodoxia nu te vrea prost, neinstruit, ignorant. Părintele N. Steinhard spune: „Nicăieri şi niciodată nu ne-a cerut Hris-tos să fim proşti. Ne cheamă să fim buni, blînzi, smeriţi cu ini-ma, dar nu tîmpiţi".

Sfinţii Părinţi vorbesc şi ei despre lectură şi cartea bună. Car-tea ne poate

duce la mîntuire, ca pe Fericitul Augustin, care s-a convertit citind Sfînta Scriptură la auzul minunat al îndem-nului: „ia şi citeşte". Dar tot cartea ne poate prăbuşi în infern. Tradiţia Ortodoxă accentuează necesitatea unui îndrumător în lectura Scripturii. Fără îndrumător putem să rătăcim, după cum ne spune şi Domnul Hristos: "Vă rătăciţi, neştiind Scrip-turile, nici puterea lui Dumnezeu" (Matei 22, 29).

Chiar dacă nu zugrăveşte viaţa în Hristos, o carte poate fi bună dacă nu contravine moralei creştine. Pentru lectura ar-tistică există o preîntîmpinare: să nu fie vătămătoare din punct de vedere sufletesc. Cartea bună e cea care laudă virtutea, nu viciul, nu păcatul; cartea bună e cea care înnobilează omul, ea trebuie să instruiască şi să educe.

Lecturi duhovniceşti recomandate tinerilor

În primul rînd recomandăm Sfînta Scriptură, îndeosebi Noul Testament. Apostolul Petru Îi spune Mîntuitorului: „Doamne, la cine ne vom duce? Tu ai cuvintele vieţii veşnice" (Ioan 6, 68).

Din Scrierile Sfinţilor Părinţi, recomandăm pe Sfîntul Ioan Gură de Aur, Sfîntul Efrem Sirul. Merită citiţi Sfintii ierarhi Teo-fan Zăvorîtul şi Ignatie Breanceaninov, Sfîntul Siluan Athonitul, părintele Serafim Rose, cuviosul Paisie Aghioritul. Recoman-dăm tinerilor, în special, Fericitul Augustin „Confesiunile", pe Sfîntul Nicolae Velimirovici „Răspunsuri la întrebări ale lumii de astăzi".

Laurenţiu Dumitru, *Tineriipe calea întrebărilor*

Dicţionar

Mass-media - totalitate a mijloacelor şi modalităţilor teh-nice moderne de informare a maselor: presa scrisă, radi-oul, televiziunea, internetul şi alte miloace de stocare şi transmitere a informaţiei (discuri, casete audio şi video, CD-uri etc.)

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Identifică avantajele şi dezavantajele transmiterii slujbelor religioase ale Bisericii Ortodoxe prin mass-media.
2. Dă exemple de emisiuni radio şi televiziune şi de publicaţii care promovează pseudovalori în raport cu învăţătu-ra creştină.
3. Organizează o discuţie privind rolul educativ al diferitelor mij-loace de informare.

Bibliografie

1. Laurenţiu Dumitru, *Tinerii pe calea întrebărilor,* Editura Egumeniţa, Galaţi, 2004.'
2. *Religie, Cultul ortodox,* Manual pentru clasa a IX-a.
3.

8. Tinerii şi viaţa intimă

Trupul omului - templu al Duhului Sfînt

Conform învăţăturii Sfintei Scripturi, Dumnezeu a creat pe om după chipul Său: bărbat şi femeie a făcut şi i-a binecuvîntat şi le-a pus numele: Om, în ziua în care i-a făcut (Facere 5,2). Creatorul a întipărit în fiecare chemarea la iubire şi comuni-une, pentru ca unirea dintre ei să fie deplină şi pentru toată viaţa, pentru a se ajuta unul pe celălalt pe drumul desăvîrşirii personale şi pentru a perpetua viaţa pe pămînt. Încă din rai, Adam şi Eva au primit de la Dumnezeu porunca: Creşteţi şi vă înmulţiţi şi umpleţi pămîntul şi-l supuneţi (Facere 1,28).

Păcatul originar a destrămat unitatea trupului cu sufletul, iar regăsirea echilibrului dintre acestea este o necesitate în efortul către mîntuire. Întruparea şi jertfa Domnului Iisus Hristos re-dau trupului semnificaţia iniţială: Iisus Hristos a venit în trup (I Ioan 4,2), care devine, astfel, capabil de nemurire. Omul a primit porunca curăţeniei trupeşti şi sufleteşti: *Să nufii desfrî-nat!* (Ieşire 20,14).

Semnificatia dată în creştinism vieţii intime are la bază învăţă-tura despre trup. În Sfînta Scriptură, trupul nu este considerat mormînt al sufletului (Platon) ca în filosofia antică, ci omul este unitate tainică între trup şi suflet. Trupul este templu al Duhu-lui Sfînt (I Corinteni 6,19), simbol al misterului creştin creaţie - întrupare - mîntuire. Ca parte a naturii umane, trupul, asemenea sufletului, este destinat îndumnezeirii.

Căsătoria - condiţie pentru viaţa intimă

Prin faptele şi învăţătura Sa, Mîntuitorul Iisus Hristos a re-construit sensul original al căsătoriei şi a proclamat importan-ţa fidelităţii, iar prin participarea la nunta din Cana Galileii, a ridicat nunta la rang de Sfîntă Taină.

Viaţa conjugală presupune şi asceză. Abstinenţa conjugală

este o condiţie care trebuie respectată de către toţi creştinii în zilele de post, în duminici şi sărbători şi în pregătirea pentru primirea Sfintei Împărtăşanii.

Regulile Bisericii referitoare la viaţa intimă a celor căsătoriţi au valoare de lege generală, dar se aplică diferenţiat, în funcţie de situaţiile concrete.

Abaterile de la regulă sînt acceptate numai în situaţii extre-me şi trebuie urmate de căinţă şi rugăciune pentru iertarea păcatelor.

Fidelitatea este considerată condiţie a căsniciei. Biserica Or-todoxă acceptă divorţul pentru motive întemeiate, iartă şi bi-necuvintează căsătoria a doua şi a treia, nu ca pe o normalitate, ci ca pe o dispensă, un remediu în caz de eşec, o şansă ultimă. Slujba de cununie pentru aceste cazuri are o dimensiune de pocăinţă şi este mai sobră. Nu este acceptată căsătoria a patra oară, care este socotită desfrînare: "O primă căsătorie se face în conformitate deplină cu regula; o a doua este tolerată; o a treia îngăduită, dar considerată nefastă; o căsătorie ulterioară ţine de moravurile porcilor".

Sf. Grigore de Nazianz

Viaţa intimă în afara căsătoriei

Adulterul ca faptă, cuvînt sau gînd este considerat ca fiind un mare păcat, care distruge legătura conjugală (Matei 5, 27-28).

De asemenea, Biserica, pe baza învăţăturii Sfintei Scripturi, consideră relaţiile intime anterioare căsătoriei ca fiind păcate capitale, deoarece îl îndepărtează de viaţa veşnică (Galateni 5, 19-21) pe omul care nu manifestă părerea de rău, nu se spove-deşte şi nu duce o viaţă de pocăinţă.

Viaţa intimă în afara căsătoriei determină săvîrşirea altor păcate.

Avortul este asimilat cu omuciderea şi este considerat un păcat împotriva vieţii, ferm condamnat de Sfînta Scriptură.

De obicei, aceste păcate sînt precedate şi încurajate de anu-

mite prilejuri care duc la păcat: lipsa unei vieţi religioase au-tentice, lipsa de educaţie în privinţa păcatului, influenţa nega-tivă dată de anturaj, alegerea greşită a modelelor de viaţă etc.

Educaţia tinerilor privind viaţa intimă

Învăţătura creştină arată că viaţa intimă a omului este firească, ţine de natura sa, că i-a fost dată acestuia de Creator şi că nu de-vine păcat dacă se respectă poruncile divine. Fidelitatea - curăţia sufletului şi a trupului - este condiţia unei căsnicii fericite şi în comuniune cu Dumnezeu, pentru că ceea ce a împreunat Dum-nezeu, omul să nu despartă (Matei 19, 6). Omul are ca responsa-bilitate grija faţă de propriul trup, ca dar al lui Dumnezeu, însă grija de trup să nu fie făcută spre pofte (Romani 13, 14).

Educaţia tinerilor privind viaţa intimă trebuie fundamen-tată pe cunoaşterea noţiunilor elementare despre acest aspect al vieţii şi pe cunoaşterea învăţăturii creştine despre natura relaţiilor dintre bărbat şi femeie.

Regulile vieţii creştine referitoare la viaţa intimă nu trebuie considerate mituri şi prejudecăţi tradiţionale, ci modalităţi de manifestare a grijii faţă de sine şi faţă de semeni şi căi de resta-bilire a unităţii trup-suflet şi a comuniunii cu Dumnezeu. Din punct de vedere creştin, educaţia tinerilor pentru viaţa intimă are în vedere, în primul rînd, descoperirea semnificaţiei cas-titătii, a respectului pentru persoana celuilalt şi a disciplinării sentimentelor şi instinctelor.

În scopul creării armoniei interioare şi cu semenii a tineri-lor, Biserica, şcoala şi familia constituie medii în care aceştia se pot informa, pot găsi sprijin, înţelegere şi modele morale.

Sfat pentru viaţă

Lumina duhovnicească sînt poruncile dumnezeieşti: „Făclie picioarelor mele legea ta, şi lumina cărărilor mele" (Psalmi 118; 105). Poruncile lui Hristos sînt „cuvintele vieţii veşnice", iar nu percepte morale exterioare.

„Toate îndatoririle religioase, atît de amănunţite şi atît de puţin înţelese, pe care le prescrie Biserica, sînt diguri necesare împotriva furtunilor iscate

de duhul cel rău".

Balzac, *Comedia umană*

„Iată fiilor, prin punerea mîinilor pe Sfînta Evanghelie şi pe Sfînta Cruce, aţi săvîrşit jurămînt înaintea sfîntului Altar că veţi păzi legătura dragostei neîntreruptă, dreaptă şi cinstită, şi că nu vă veţi abate de la datoriile voastre nici unul, nici altul, urmînd ce este plăcut lui Dumnezeu şi oamenilor".

(din slujba Tainei Nunţii)

Cuvînt din Sfînta Scriptură

„Prin ce îşi va îndrepta tînărul calea sa? Prin păzirea cuvintelor Tale" (Psalm 118, 9).

„Din tinereţile tale alege învăţătura şi pînă la cărunteţile tale vei afla înţelepciune. Ca şi cel ce ară şi seamănă, apropie-te de ea şi aşteaptă roadele ei cele bune. Căci cu lucrarea ei puţin te vei osteni şi curînd vei mînca roadele ei" (Sirah 6, 18-20).

„Oricine săvîrşeşte păcatul este rob păcatului" (Ioan 8, 34).

„Nimeni să nu dispreţuiască tinereţile tale, ci fă-te pildă cre-dincioşilor cu cuvîntul, cu purtarea, cu dragostea, cu duhul, cu credinţa, cu curăţia" (I Timotei 4, 12).

„Fugi de poftele tinereţilor şi urmează dreptatea, credinţa, dragostea, pacea cu cei ce cheamă pe Domnul din inimă cura-tă" (II Timotei 2, 22).

Învăţăturile Sfintilor Părinţi

? ? ?

„Fumul alungă albinele, iar băutura fără măsură alungă darurile duhovniceşti".

Sf. Vasile cel Mare, *Omilii*

„Omul cade în amăgire, fie din lipsă de experienţă, fie din mîndrie. Dacă cădem din lipsă de experienţă, Domnul ne va

vindeca repede; dacă cădem din mîndrie, sufletul va suferi pînă cînd va fi învăţat smerenia şi atunci Domnul îl va tămădui".

Cuv. Siluan Athonitul, *Între iadul deznădejdii şi bucuria smereniei*

„Armonia cea dumnezeiască şi muzicală nu este aceea care cuprinde anumite cuvinte care ar putea înveseli auzul, ci aceea care domoleşte şi îmblînzeşte duhurile cele rele, care nu lasă sufletele cele bune de a fi ispitite".

Sf. Vasile cel Mare, *Comentariu la psalmi*

Sfat pentru viaţă

În legătură cu deşănţata propagandă prin mass-media a informaţiilor privitor la curvie şi la desfrîu sub toate aspectele, Biserica Ortodoxă este nevoită să amintească băieţilor şi fetelor despre nevoia de a-şi păzi nevinovăţia şi fecioria ca pe „sfînta sfintelor" a personalită-ţii lor, ca pe lumina ochilor, pînă la intrarea în căsătoria legiti-mă. Legătura trupească nelegiuită, în afara căsătoriei, este păcat împotriva

poruncii a şaptea, care spune: "Nu fi desfrînat"! Proverb: „Păzeşte-ţi cinstea din tinereţe!"

Lectură

Dumnezeu nu ne porunceşte să ne junghiem fiii, nici să ne omorîm pe noi înşine, chiar dacă la nevoie sîntem datori să ne jertfim şi viaţa pentru cinstea nu-melui Lui, ci ne spune: „Omorîţi mădularele voastre cele de pe pămînt: curvia, necurăţia, patima, pofta cea rea şi lăcomia, care este închinare la idoli" (Coloseni 3, 5). Într-un cuvînt, ne porunceşte să murim păcatului, lumii şi trupului şi să viem Lui, adică să-I slujim Lui, să facem, să grăim şi să cu-getăm cele plăcute Lui.

Sfîntul Tihon din Zadonsk

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Enumeră păcatele care ţin de viaţa intimă a omului şi consecinţele acestora, din punct de vedere al învăţăturii creştine.
2. Prezintă semnificaţia nunţii ca fiind:
   - Sfînta Taină a Bisericii;
   - eveniment în viaţa creştinului;
   - manifestare socială.
3. Analizează consecinţele pe care păcatul trupesc le are asupra relaţiei credinciosului cu Dumnezeu, pornind de la următorul citat. „Dacă ai gînduri în legătură cu lumea aceasta, înseamnă că lumea trăieşte în tine şi nu Hristos; dacă preocupările pe care le ai sînt preocupări care privesc mai mult trupul, atunci trupul trăieşte în tine şi nu Hristos".

Sf. Ioan Scărarul, *Scara*

4. Iniţiază o discuţie care să evidenţieze modul în care consecinţele în plan personal şi social ale imoralităţii (prostituţia, bolile, crima, scăderea moralităţii sociale) afectează viaţa omului.

9. SIDA - între frica de păcat şi frica de moarte

Problema maladiilor sexual-transmisibile, HIV/SIDA, a nar-comaniei, este una dureroasă, dar e necesar să prezentăm ti-neretului toate aspectele şi consecinţele ei.

S-a stabilit că HIV/SIDA ameninţă în primul rînd „categoriile de risc". Acestea sîntîn număr de trei: homosexualii, narcomanii şi desfrînaţii (adică cei care au relaţii sexuale în afara căsătoriei).

În Republica Moldova, primul caz al acestei infecţii a fost de-pistat în anul 1987. Pînă în prezent sînt înregistraţi 2000 de bol-navi purtători ai infecţiei. În Marea Britanie, în următorii cinci ani se aşteaptă o explozie: fiecare al cincilea va fi infectat de HIV/ SIDA, în SUA, la New-York, fiecare al zecelea este infectat.

Propagarea sexului protejat a devenit sursa cea mai mare de

infectare cu HIV/SIDA în SUA. Unii medici susţin că prezer-vativele pot să te protejeze 30%, alţii 60%. Prezervativele sînt confecţionate dintr-un material — latex, ai cărui pori sînt mai mari decît virusul SIDA de 50 de ori. Astfel, virusul trece liber în ambele părţi. Toate acestea l-au determinat pe preşedintele Americii să ia alte hotărîri. Astfel: în anul 1996, la 22 august, preşedintele Americii, Bill Clinton, a promulgat o lege ca în şcoală să nu să se mai vorbească despre sex, educaţie sexuală, nici să nu să se mai răspîndească prezervative şi contraceptive. Anual se alocă 50 de mii de dolari pentru a propaga fecioria, castitatea pînă la căsătorie. La fel au procedat şi în ce priveşte combaterea narcomaniei. Dacă la început se discuta cu elevii despre dauna drogurilor, iar apoi s-a ajuns să se distribuie gratis seringi sterile narcomanilor, văzînd că este inutil şi nu stopează creşterea numărului narcomanilor şi al celor infectaţi cu HIV/ SIDA, preşedintele G. W. Bush, la rîndul său, a promulgat legi aspre: spre exemplu, dacă în maşină s-a găsit cel puţin o sămîn-ţă de cînepă, automobilul este confiscat, iar proprietarul este arestat. Poliţiştii, însoţiţi de cîini, au dreptul să intre în orice şcoală, fără a preveni despre această acţiune şi să percheziţio-neze elevii. Practica demonstrează că astfel de metode sînt cele mai eficiente.

Profilaxia HIV/SIDA oferită de creştinism

Omul este înzestrat cu voinţă liberă şi spre deosebire de ani-male trebuie să aibă puterea de a se abţine (a se înfrîna). Abţine-rea este un atribut al voinţei umane şi omul trebuie să-şi contro-leze emoţiile, sentimentele şi pornirile trupului. Dumnezeu ne-a poruncit prin porunca a şaptea: „Nu fi desfrînat". Deci copiii trebuie să se nască din dragostea părinţilor, care au întemeiat o familie şi au cerut binecuvîntarea Domnului în Taina Cununiei. Copiii nu trebuie să se nască din „sex-ul" unor „parteneri" după cum se obişnuieşte să se vorbească astăzi.

În lupta cu patimile, creştinul se poate înarma cu postul şi rugăciunea. Acestea sînt două aripi prin care omul se poate lu-mina şi înălţa la cer. Prin post şi rugăciune pornirile, dorinţele şi patimile cele rele se topesc, se sting. Creştinul primeşte putere şi ajutor în lupta contra patimilor în Sfînta Biserică. Biserica oferă Sfintele Taine prin care omul se îndumnezeieşte, se puri-fică, se uneşte cu Dumnezeu, iar legăturile păcătoase se rup şi se depărtează de la el.

Lectură

Ostatici ai degradării morale

Maladia HIV/SIDA este cel mai mare monstru cu care se confruntă omenirea. Cîte inimi şi suflete a distrus HIV/ SIDA! Noi îi încurajăm prezenţa prin nepăsarea şi necredin-ţa noastră în Dumnezeu. Atraşi de pseudovalorile modernită-ţii, uităm de lucrurile sfinte. Lipsa fricii şi respectului faţă de Dumnezeu dau o libertate dubioasă tinerilor.

Maladia HIV/SIDA este expresia mîniei lui Dumnezeu asu-pra noastră şi asupra păcatelor noastre. Ne putem izbăvi de ea prin credinţă, prin revenirea la lucrurile sfinte, pure.

Oare noi, tinerii, nu ne dorim o viaţă frumoasă şi fără de probleme? Oare nu ne dorim o viaţă sănătoasă şi fericită? Hai-deţi atunci să creăm o lume axată pe credinţa în Dumnezeu, dragoste, toleranţă, bunătate! Să contenim pasul îndreptat spre degradarea morală prin alcool, tutun, relaţii dubioase! Să ne păstrăm virginitatea şi să înţelegem care este menirea noastră pe pămînt. Să cădem către Dumnezeu şi să spunem: „Doamne, iartă-mă, ajută-mă să fac voia Ta!"

(Din creaţia elevilor participanţi la concursul: „Prin credinţă vom învinge SIDA", organizat de Asociaţia Naţională pentru Sănătatea Familiei „Castitas", preşedinte Arcadie Covaliov, medic dermato-venerolog).

Vom învinge HIV/SIDA prin credinţă şi dragoste către Dumnezeu!

Uşa spre credinţă

La poarta unui Sfînt Lăcaş Stătea cerşind cu umilinţă, Nu un pribeag şi nevoiaş, Ci un băiat fără credinţă.

Cerşea nu bani pentru avere Şi nici pîinică de mîncare Cerşea o zi fără durere, O lună — să mai stea sub soare.

Cerşea aripi de rîndunică -La casa mamei lui să zboare, Să-i spună scurt: „Stai fără frică -Pe-al tău fecior nimic nu-l doare".

Cerşea o vînă de izvor, Spre-un drag mormînt ce-şi ţine calea: „Tăicuţă-al meu, nu vreau să mor Poţi să mă aperi dumitale?"

Cerşea cuvinte luminoase Pentru-o uitată Cosînzeană Pe care - mîndru o schimbase: „Mă ierţi, mă ierţi, scumpă Ileană?"

Cerşea şi cerul azuriu, Şi-un verde cîmp cu floricele: „O, Doamne, tare-aş vrea să fiu Copil ce-aleargă printre ele".

Şi-atunci, ca lacrima uşoară, Obrazul supt ce i-l brăzda

Porni încet, încet să zboare, Fiind chemat de Cineva.
Deschise uşa spre credinţă, Intră uimit şi cu sfială - Sărmana palidă fiinţă Căzută din desfrîu, în boală.
„O, Doamne, ştii că mă topesc Şi asta cred c-am meritat, Dar dacă nu am să trăiesc Te rog atît: să fiu iertat".
Apoi ieşi din cel lăcaş, De-acum puternică fiinţă: „Frumoase urme ca să laşi E necesar să ai credinţă"!

Nadina Ciocan, Lozova, Străşeni, Premiul Mare,

Judeţul Chişinău, 2001

A crede înseamnă a învinge

Credinţa este încrederea neclintită în lucrurile nădăjduite.

Precum pomul îşi îndreaptă rădăcinile în pămînt, absorbind substanţe vitale, aşa şi credinţa îşi îndreaptă rădăcinile în vre-murile îndepărtate, oferind omului o şansă de a deveni mai lu-cid, mai bun, pentru a schimba lumea. Prin credinţă, strămoşii noştri au cucerit împărăţii, au făcut dreptate, au căpătat făgă-duinţe, au stins puterea focului, au scăpat de ascuţişul sabiei, s-au vindecat de boli.

HIV/SIDA - regina maladiilor moderne. HIV/SIDA e mala-dia ce ia de mîini mii de tineri care ar putea sluji societăţii.

Ce pot face eu astăzi pentru a schimba atitudinea tinerilor pentru scopul stabilit în viaţă? Cu ajutorul credinţei, ce repre-zintă temelia succesului, putem convinge tinerii de astăzi să aleagă frumosul şi binele, dragostea şi respectul, trezirea la o viaţă nouă plină de sens.

A crede înseamnă a trăi ziua de azi, dar şi cea de mîine -veşnicia sufletului.

Ludmila Platon, clasa a IX-a, Liceul „O. Ghibu", Premiul I, judeţul Chişinău, 2003.

Află mai mult

Rezultatele unui studiu

Iată rezultatele unui studiu interesant, realizat de departamentele de poliţie şi de educaţie a popula-ţiei din oraşul Fullerton, statul California (S.U.A.), în martie 1988:

Principalele probleme din şcoală în 1940:

1. Elevii vorbesc în timpul orelor.
2. Mestecă gumă.
3. Fac gălăgie.
4. Aleargă pe coridoare.
5. Nu respectă ordinea la rînduri.
6. Se îmbracă în mod neregulamentar.
7. Se ceartă în clasă.

Principalele probleme din şcoală în 1988:

1. Consumul de droguri.
2. Consumul de alcool.
3. Graviditatea.
4. Sinuciderile.
5. Violurile.
6. Tîlhăriile.
7. Bătăile.

Comentariile sînt de prisos. Trebuie subliniat în mod special faptul că

aceste înfricoşătoare metamorfoze au avut loc în mai puţin de 50 de ani, în timpul dezvoltării vertiginoase în S.U.A. a materialismului. Credem că acest rezultat este firesc în orice societate bazată pe concepţii materialiste. Sînt deja mai mult

de 10 ani de cînd modul proamerican de viaţă ne este băgat pe gît nouă şi copiilor noştri. La ce va duce asta? Prognoza care se întrevede nu este prea mîngîietoare.

În mass-media — violenţă şi sexualitate. Activitatea sectanţi-lor „de toate culorile" este orientată spre subminarea valorilor duhovniceşti ale naţiei.

Copiii sînt viitorul nostru! Cum va fi acest viitor?

Nu vă lăsaţi cumpăraţi

Cuvînt către adolescenţi după diferite publicaţii ortodoxe

Dragi părinţi, copii şi tineri! Jugul sub care sînteţi acum este cu mult mai cumplit decît cel turcesc, pe care l-au suferit stră-moşii noştri. Turcii au vîndut ca robi pe pieţele Asiei şi Europei mii de compatrioţi de-ai noştri. Acum fetele noastre nu mai sînt duse în robie de turci, ci de aşa numita „cultură de masă". Aceasta dobîndeşte rezultate mai cumplite decît focul şi sabia. Adolescenţii încep să nu mai dea nici doi bani pentru fecio-ria şi curăţia date de Dumnezeu şi fireşti pentru orice om. Şi băieţii şi fetele se spurcă cu tutun şi înjurături. Cinismul, ne-ruşinarea, desfrîul, cruzimea, narcomania de toate felurile au devenit fenomene de masă între adolescenţi. Copiii sînt pro-vocaţi la păcat prin cultura păcatului, pentru ca noua genera-ţie să fie transformată în dobitoace incapabile de întemeierea unei familii normale, de efort creator, productiv, de apărarea Patriei.

A te lua după „toată lumea" înseamnă pentru adolescenţi ceea ce însemna pentru cei din secolul al XIV-lea a fi luaţi robi de sălbaticii Hoardei pentru a fi vînduţi pe piaţa sclavilor. NU VĂ LĂSAŢI CUMPĂRAŢI!

Copii! Duşmanii ţării noastre şi duşmanii Ortodoxiei vor să distrugă poporul nostru nu cu armele, ci cu desfrîul, cu por-nografia, cu drogurile, cu tutunul şi cu vodca.

Nu vă lăsaţi! Nu puneţi mîna pe josnicele reviste finanţate

din străinătate şi pe toate celelalte scîrboşenii ce urmăresc un singur scop: să-i lipsească pe viitorii miri şi pe viitoarele mirese de căsătoria întemeiată pe dragoste şi credincioşie, transfor-mîndu-i în „parteneri" şi „partenere". Nu priviţi filmele şi re-clamele desfrînate, pline de scene de dezmăţ şi violenţă. Ţineţi minte: cine priveşte cu plăcere o scenă unde se proclamă vre-un păcat de moarte se face părtaş la el şi trebuie mărturisit.

Copii! Numai Credinţa, Biserica şi dragostea faţă de Patrie vă pot da orientarea corectă în viaţă. Aceasta a fost orientarea după care s-au călăuzit toţi oamenii mari ai ţării noastre: toată cultura şi statalitatea autentică s-au clădit la noi pe credinţa ortodoxă.

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

- Care sînt categoriile de risc ameninţate de HIV/SIDA?
- Cum crezi: de ce propagarea sexului protejat a devenit sursa cea mai mare de infectare cu HIV/SIDAîn SUA?
- Argumentează fraza: „SIDA a venit din iad". Eşti de acord cu această afirmaţie?
- Care este profilaxia HIV/SIDA oferită de creştinism?
- Scrie o compunere pe tema: „Ce pot face eu pentru ca tinerii să devină mai buni?"

10. Cataclismele naturale -Consecinţe ale păcatelor oamenilor

Toate unităţile de măsură şi de greutate ale cosmosului au fost acordate la sfinţenia umană. Cînd omul foloseşte greşit libertatea sa şi refuză să fie sfînt, instrumentul dumnezeiesc al cosmosului se dezacordează şi apare o criză care se propagă la toate nivelurile vieţii. Cu alte cuvinte, îmbolnăvirea pămîntu-lui (cutremure, uragane şi alte cataclisme) nu înseamnă altceva decît urmări ale păcatelor umane care se răsfrîng şi asupra

cosmosului în întregime. Desigur că orice pedeapsă Dumnezeu o trimite cu un singur scop: ca oamenii să se pocăiască, să lepede păcatul şi să progreseze în bine, în sfinţenie: „Iar dacă cel rău se întoarce de la nelegiuirile sale pe care le-a făcut şi păzeşte toate Legile Mele şi face ceea ce e bun şi drept, el va trăi şi nu va muri. Nu se vor pomeni deloc nelegiuirile pe care el le va fi făcut, ci va trăi pentru dreptatea pe care va fi făcut-o. Oare voiesc Eu moartea păcătosului, zice Domnul Dumnezeu — şi nu mai degrabă să se întoarcă şi să fie viu?" (Iezechiel 18, 20-23).

Sfîntul Ioan de Kronştadt exclamă: „Ne-am lepădat de Dum-nezeu - şi Dumnezeu S-a lepădat de noi. Am nesocotit voia lui Dumnezeu şi trăim după bunul nostru plac - şi curînd se va vedea unde ne va duce această voie a noastră". Apostolul Pavel ne avertizează: „Iar dacă vă muşcaţi unul pre altul şi vă mîncaţi, vedeţi să nu vă nimiciţi voi între voi" (Galateni 5, 15). Ce acope-rire să mai aşteptaţi de la cer cînd voi singuri v-aţi abătut de la Dumnezeu? Dacă nu ne vom pocăi şi nu ne vom îndrepta, pînă la urmă Dumnezeu ne va părăsi. „Iată vi se va lăsa casa voastră pustie" (Matei 23, 38), ne previne Domnul. Să nu fie! Pe pămîn-tul nostru se mai află încă drepţi, aleşi ai lui Dumnezeu".

Iubirea lui Dumnezeu nu poate îndura descompunerea şi moartea sufletului, a fiilor Săi, iubirea niciodată nu e nesimţi-toare, ci ne povăţuieşte (pedepseşte), îndreaptă ceea ce poate fi îndreptat, iar cele ce nu pot fi îndreptate se pierd singure în orbirea lor.

Măreţia unui popor stă în acei reprezentanţi ai săi „purtă-tori de cruce" care nu L-au trădat pe Hristos. Ei sînt chezăşia,

că Domnul se va îndura de poporul bolnav duhovniceşte şi prin pocăinţă îl va aduce către o nouă slavă.

Mai degrabă decît încetarea nenorocirilor, noi trebuie să ce-rem de la Dumnezeu curăţirea sufletului poporului de necin-ste şi luminarea minţii.

Cuvînt din Sfînta Scriptură

„Eu, Domnul Dumnezeul tău, sînt un Dumne-zeu zelos, Care pedepsesc copii pentru vina pă-rinţilor care Mă urăsc pe Mine, pînă la al treilea şi al patrulea neam" (Ieşire 20, 5).

„Că iată toate sufletele sînt ale Mele; cum este al Meu sufletul tatălui, tot aşa şi sufletul fiului; sufletul care a greşit va muri" (Ie-zechiel 18, 4).

Învăţăturile Sfintilor Părinţi

„Lumea se află în stare de somnolenţă, doarme în somnul păcatului. Domnul o trezeşte prin războaie, mo-lime, incendii, uragane şi cutremure devastatoare, prin inundaţii, secetă şi foame".

Sfîntul Ioan din Kronştadt Lectură

Ziua mîniei lui Dumnezeu

În zilele noastre, catastrofa gigantică provocată de uraganul „Katrine" a dus la distrugerea totală a oraşului New-Orleans. S-a remarcat o stranie coincidenţă: New-Orleans a fost şters de pe faţa pămîntului la ora 6 dimineaţa înaintea unei pa-rade a homosexualilor. Potopul s-a năpustit asupra oraşului exact în ziua în care urmau să defileze nu mai puţin de 125.000 de so-domiţi. De remarcat că, criminalitatea în acest oraş depăşea media americanăde 10 ori, scrie ziarul „Houston Chronicle". New-Orleans arătă de parcă ar fi trecut prin apocalipsă: pe jumătate ars, pe ju-

mătate inundat, infectat, mohorît şi scufundat într-o tăcere sinistră. Specialiştii afirmă că acesta nu este ultimul uragan. Nivelul golfului Mexic a crescut cu un metru. Viteza uraganelor s-a mărit cu 50%. Potrivit opiniei specialiştilor în anii următori astfel de catastrofe vor lovi întregul litoral răsăritean al Americii, inclusiv New York-ul.

A doua oară în acelaşi an un uragan atlantic a zădărnicit sărbăto-rirea popularului carnaval al sodomiţilor. În Florida, pe data de 19 octombrie ar fi trebuit să aibă loc carnavalul „Fantasy Fest". Timp de zece zile natura umană decăzută urma să se manifeste în cea mai cruntă goliciune-parada

nudiştilor, alegerile „reginei drogurilor" şi alte asemenea nelegiuiri care au fost măturate de uraganul Wilma.

În Biblie întîlnim deseori prevestiri ale judecăţilor lui Dum-nezeu asupra unui popor sau altul, asupra unui oraş sau altul. Aşa de pildă au fost pedepsite străvechile oraşe Sodoma şi Go-mora, asupra cărora s-a abătut mînia lui Dumnezeu. „Zis-a deci Domnul: Strigarea Sodomei şi a Gomorei e mare şi păcatul lor cumplit de greu" (Facere 19, 13).

Adevărurile relatate în Biblie au fost adeseori confirmate de sa-vanţi. Spre exemplu, în 1959, pe data de 3 martie, o expediţie de scafandri a descoperit pe fundul Mării Moarte oraşele biblice Sodoma şi Gomora dispărute aproximativ în anul 1900 înainte de Hristos. Au fost găsite drumuri pavate de 3 metri lăţime, de aseme-nea ruinele unor ziduri antice.

Află mai mult

Despre starea omenirii contemporane

Proorocul Isaia a prezis că atunci cînd va veni Domnul să nimicească pămîntul „Mîndria omului va fi pogorîtă şi semeţia celor muritori va fi smerită; în ziua ceea numai Domnul va fi înalt... Nu mai nădăjduiţi în omul cel muritor, în nările căruia nu este decît o suflare! Oare ce putere are el?" (Isaia 2. 17; 22).

În vremurile de demult, de nenumărate ori, Domnul S-a ridicat să distrugă pămîntul din cauză că în locul Dumnezeului Celui Viu

erau veneraţi oamenii. S-a ridicat Dumnezeu şi în zilele noastre ca să lovească pămîntul în mînia Sa dreaptă, să smerească mîndria ome-nească, să înjosească înălţarea trufaşă a omului.

Dumnezeu Se ridică asupra oamenilor ca răspuns la răscoala pe care omenirea a pornit-o împotriva lui Dumnezeu. Popoarele ere-tice din vremea noastră L-au aşezat pe Domnul Hristos pe ultimul loc la masa acestei lumi, ca pe ultimul cerşetor, pe cînd la locurile de cinste ale mesei i-au aşezat pe oamenii lor mari: politicieni, scriitori, filosofi, oameni de ştiinţă, bancheri şi chiar pe turişti şi sportivi. Pri-virile popoarelor eretice au fostîndreptate spre „aceste personalităţi remarcabile", spre aceşti zei moderni, în timp ce pe Hristos, Birui-torul morţii, puţin L-au luat în seamă.

O astfel de răsculare împotriva Dumnezeului a popoarelor Creştine prin Botez, dar căzute apoiîn eres, nu avea cum să nu fie urmată de scu-larea Dumnezeului celui defăimat împotriva oamenilor şi a popoarelor ce lucrau fărădelegea. A urmat şi va urma mînia lui Dumnezeu încît: „oa-menii vor intra în scorburile stîncilor, de frica Domnului şi de strălucirea slavei Lui, cînd va veni El ca să lovească pămîntul" (Isaia 2, 19).

Popoarele fiind amăgite de ereziile luterane şi catolice, au vrut să se facă înţelepte fără Hristos. Şi ne-au socotit pe noi, popoarele orto-doxe, ca fiind neînţelepte şi inculte. Însă tocmai prin această atitudi-ne, s-au adeverit cuvintele Apostolului Pavel asupra lor: „Pentru că, cunoscînd pe Dumnezeu, nu L-au slăvit ca pe Dumnezeu... ci s-au rătăcit în gîndurile lor şi inima lor cea nesocotită s-a întunecat. Zi-cînd că sînt înţelepţi au ajuns nebuni" (Romani 1, 21-22). Au ajuns nebuni deoarece au respins înţelepciunea cea după Hristos, înţe-lepciunea

îmbrăcată în chipul smereniei, iubirii, şi s-au luat după filosofiile păgîne, după învăţătura mîndriei şi a răutăţii.

„Şi au schimbat slava lui Dumnezeu Celui nestricăcios cu asemăna-rea chipului omului celui stricăcios... şi s-au închinat şi au slujit făp-turiiîn locul Făcătorului" (Romani 1, 25). Adică au luat slava care se cuvenea doar Domnului Hristos şi cu ea au înfăşurat pe oamenii mu-ritori. Prin cultură ei înţeleg venerarea făpturii în locul Creatorului. Numeroase cărţi se editează anual în care sînt proslăvite „personali-tăţile remarcabile" şi spre lauda culturii zilnic sînt scoase de sub tipar

mii de ziare, slujind astfel slavei deşarte şi laudă lucrurile făcute de om cu denumirea pompoasă „cultura". Din acest motiv Dumnezeu i-a dat unor patimi de ocară (Romani 1, 26-28), ca cei care şi-au aflat plăcerile doar în cele pămînteşti şi nu în cele cereşti.

Vă întrebaţi: pot oare popoarele rătăcite să se întoarcă la adevăr? Pot. Şi aceasta se va întîmpla doar atunci cînd cei din apus vor începe să scrie anual mii de cărţi spre slava lui Hristos, Dumnezeul nostru. Cînd miile de ziare zilnic vor proslăvi virtuţiile creştine. Cînd va avea loc această transformare, atunci popoarele eretice din Apus se vor înfăţişa înaintea lui Dumnezeu curăţate, pline de mireasmă cerească.

Atunci şi noi, ortodocşii ne vom bucura că fraţii noştri s-au întors din înşelăciune la adevăr.

Atunci îl vor iubi pe Hristos şi popoarele păgîne şi vor cere să fie primite în rîndul copiilor lui Hristos.

Atunci nu va mai fi răutate între popoare, nici războaie. Se va insta-ura pacea lui Hristos, care este mai presus de orice minte şi slavă.

Ţările apusene L-au respins pe Hristos

Mare fericire este pentru oameni venirea lui Dumnezeu în trup. Mare nefericire - căderea de la Dumnezeu şi întoarcerea iarăşiîn sluj-ba lui satana. Încetul cu încetul, ţările apusene L-au respins pe Hristos şi L-au scos din toate sferele şi instituţiile sociale, lăsîndu-L doar în Bi-serici. L-au respins pe Cel Care a zis după înviere: „Datu-Mi-S-a toată puterea în cer şi pe pămînt (Matei 28, 18). Oamenii în orbirea lor I-au luat lui Hristos stăpînirea şi orice influenţă pe pămînt: şi din şcoală, şi din societate, şi din stat, şi din politică, şi din artă, ştiinţă, literatură.

Dar Dumnezeu nu Se lasă batjocorit (Galateni 6,7). Atunci cînd oa-menii fiind oaspeţi la trapeza Domnului îşi pierd bunul simţ, urmează pedeapsa de la Stăpînul casei. Două preîntîmpinări destul de dureroa-se au fost primul şi al doilea război mondial. Popoarele creştinie trebuie să îngenuncheze în faţa lui Hristos, pe Care L-au batjocorit şi să-I re-întoarcă slava şi cinstea Care numai Lui I Se cuvine. La fel procedaţi şi voi, fraţi ortodocşi, dacă vreţi să vă îngrădiţi de războiul trei mondial, care va fi cu mult mai groaznic decît primele două.

Ge este Europa?

Este lăcomie şi raţiune. Amîndouă omeneşti: lăcomie omenească şi cunoaştere omenească. Iar aceste două sînt întruchipate în Papa şi Luther. Ce este, aşadar, Europa? Papa şi Luther. Papa european este întruchiparea lăcomiei omeneşti după putere. Luther european

- dorinţa oamenilor de a explica totul cu raţiunea. Papa ca stăpîn al lumii şi omul de ştiinţă ca stăpîn al lumii. Aceasta este Europa în miezul ei, în esenţa ei, în toată istoria ei. În trupul Europei multe secole diavolulîşi face de cap. Cine poate să-l alunge pe acest demon viclean din Europa? Nimeni, afară de Hristos.

Cîtă vreme Europa a urmat lui Hristos „Soarele dreptăţii", şi Apos-tolilor, mucenicilor, sfintilor şi nenumăraţilor Săi cuvioşi şi drepţi, ea

se asemăna cu o piaţă luminată de mii şi sute de luminători mari şi mici. Dar cînd lăcomia şi raţiunea omenească a lovit în Hristos, pre-cum două furtuni puternice, s-au stins luminătorii, şi întunericul a cuprins piaţa, precum într-o peşteră subpămînteană de cîrtiţă.

Fiecare popor şi fiecare om se gîndeşte despre sine că este cel mai înţelept şi că merită să-i aparţină toate bunurile pămînteşti. Şi cum atunci să nu fie războaie înte popoare şi între oameni? Cum să nu fie nebunie şi mînie? Cum să nu fie molime, boli, secetă, inundaţii, bube şi tuberculoză, revoluţii şi războaie? Trebuia să fie toate acestea, aşa cum trebuie să iasă puroiul dintr-o rană infectată.

În vremurile noastre s-a ridicat o nouă generaţie europeană, în-cununată de ateism şi care a respins şi pe papă şi pe Luther. Şi acum nimeni nu ascunde lăcomia şi nici nu laudă raţiunea. Lăcomia ome-nească şi raţiunea omenească în zilele noastre şi-au încheat căsătoria

- nici catolică şi nici luterană, ci vădit satanică. Europa zilelor noastre nu mai este nici papistă şi nici luterană. În toată plinătatea ei este trupească, pămîntească, materială, neavînd nici cea mai mică dorinţă de a se urca la cele cereşti: nici cu „paşaportul" infaibilităţii papale şi nici pe scara raţiunii protestante. Ea în genere nu vrea să părăsească această lume. Ea doreşte să rămînă aici, pe pămîmt. Ea nu vede lumea cealaltă, spirituală. Nu simte miresma cerească. Nu vede în vis

Îngerii şi Sfinţii. De Născătoarea de Dumnezeu nici nu vrea să audă. În ura faţă de fecioria Maicii Domnului propagă desfrîul. Toată Europa

se află în întuneric. Toţi luminătorii s-au stins. O, ce întuneric cumplit! Frate pe frate se omoară. Tatăl se leapădă de fiu, iar fiul de tată. Lupul îi este lupului prieten mai credincios decît omul îi este omului.

O, dragii mei, chiar nu vedeţi toate acestea? Cu cine vreţi să fiţi: cu Europa sau cu Hristos? Cu moartea sau cu viaţa? Să ştiţi: Europa este moarte, Hristos este Viaţa. Alegeţi Viaţa ca să trăiţi în vecii vecilor!

Fiul moşteneşte datoriile tatălui şi trebuie să le plătească. De nu le va plăti el, o va face fiul, nepotul sau strănepotul lui. Aceasta e regula peste tot în lume, în societate. Fiul moşteneşte boala tatălui său. Dacă nu se lecuieşte de ea, atunci boala va trece la fiul său, la nepotul sau la strănepotul lui, pînă la a patra spiţă.

Dar dacă fiul plăteşte datoriile tatălui atunci urmaşii vor fi fericiţi.

Oh, fraţii mei! Veacul al XVIII-lea este tatăl veacului al XIX-lea, iar secolul al XIX-lea este tatăl secolului al XX-lea. Tatăl a căzutîn datorii mari, iar fiul nu a întors datoriile d s-a înpotmolit în datorii şi mai mari, astfel toată suma datoriei a căzut pe nepot. Tatăl s-a molipsit de o boală cumplită, fiul nu şi-a vindecat boala moştenită de la tatăl, şi ea a progresat şi mai mult. Astfel boala cu o putere întreită l-a lovit pe nepot. Nepotul este secolul al XX-lea.

Secolul al XVIII-lea e caracterizat ca începutul răscoalei împotriva bisericii şi a preoţilor catolici. Secolul al XIX-lea a însemnat răzvrătirea împotriva lui Dumnezeu. Secolul al XX-lea a semnat pactul cu diavolul. Datoriile au crescut,

boala s-a înrăutăţit. Iar Domnul a spus că cercetea-ză păcatele părinţilor pînă la al treilea şi al patrulea neam. Nu vedeţi că Domnul a cercetat nepoţii din pricina păcatelor bunicilor Europei?

Secolul al XVIII-lea este secolul lui Pilat: el L-a condamnat pe Hristos la moarte. Secolul al XIX-lea este secolul lui Caiafa: el din nou L-a răstignit pe Hristos. Secolul al XX-lea - secolul sinedrionului. El este alcătuit din iuda botezaţi şi nebotezaţi. Acest sinedrion a procla-mat că Hristos a murit pe vecie şi că n-a înviat.

Dacă Europa ar fi rămas Creştină, ea ar fi lăudat pe Hristos iar nu cultura. Şi atunci popoarele asiatice şi africane ar fi înţeles valo-rile creştine şi le-ar fi apreciat. Deoarece şi aceste popoare îşi laudă credinţa lor şi cărţile religioase, unele cu Coranul, altele cu Vedele. Şi numai popoarele europene nu se laudă cu Hristos şi nici cu Evan-

ghelia, ciîn trufia lor se îngîmfă lăudîndu-se cu maşinile lor groaznice şi cu produsele ieftine, numite într-un cuvînt „cultura". Consecinţele lăudăroşeniei europene au dus la faptul că toate celalte popoare ne-creştine L-au urît pe Hristos şi învăţătura creştină.

Europa însă nu suferă din cauza aceasta. Deoarece ea prima s-a lepădat de creştinism. Neamurile Europene au ajuns în starea jalnică actuală din pricina creşterii sale greşite sub conducerea unei biserici aflate în eroare timp de 900 de ani (catolică, apoi protestantă).

La început, în primele secole creştine, nu era aşa; mai mult, Europa a fost leagănul creştinismului. Misiunea continentului eu-ropean a fost să transmită lumina lui Hristos tuturor popoarelor. Europa trebuia să păstrze credinţa creştină ca pe cea mai preţioasă comoară, ca pe lumina ochilor. Europa în afară de creştinism nu are cu ce se lăuda. Europa fără Hristos - este cel mai umil cerşetor şi cel mai fără de ruşine tîlhar al lumii acesteia.

Şcoala europeană s-a izolat de credinţa în Dumnezeu. Prin aceasta ea s-a transformat în otrăvitoare, prin aceasta vine şi moartea omeni-rii europene. Oh, fraţii mei, a respins cunoaşterea lui Dumnezeu şi s-a apucat de deşertăciunea omenească! Ce prostie şi ce întuneric!

Asupra Europei se îndeplinesc cuvintele Apostolului Pavel: „Cine v-a ademenit pe voi, să nu vă încredeţi adevărului, - pe voi, în ochii cărora a fost zugrăvit Iisus Hristos răstignit?... Atît de fără de minte sînteţi? După ce aţiînceputîn Duh, sfîrşiţi acumîn trup?" (Galateni 1, 1-3). Şi Europa cîndva a început în Duh, iar acum sfîrşeşte în trup, adică în tot ce ţine de sfera materială. Toate privirile ei sînt îndrep-tate doar asupra a două dimensiuni: lungime şi lăţime. Nu cunoaşte înălţimea. De aceea şi luptă pentru a-şi lărgi hotarele în lungime şi lăţime. Luptă pentru suprafaţă şi doar pentru suprafaţă!

Însă Dumnezeu l-a creat pe om să nu fie asemenea dobitoacelor, care au nevoie de teren mult, ci l-a creat ca prin minte să pătrundă în tainele dumnezeieşti, şi cu inima să se urce la înălţimile divine.

Protocolul judecăţii între Hristos şi Europa

Cum am putea numi Testamentul Vechi cu o denumire din zilele noas-tre? Acesta este protocoluljudecăţii dintre Dumnezeu şi poporul lui Israel.

Noi, însă, nu sîntem în Vechiul, ci în Noul Legămînt (Testament).

Dacă ar fi să dăm un nume pe potrivă istoriei ultimelor trei vea-curi, al XVIII-lea, al XIX-lea şi al XX-lea, nu s-ar putea găsi un nume mai potrivit decît „Protocolul judecăţii între Hristos şi Europa". La judecata între Hristos şi Europa lucrurile stau în felul următor:

Hristos spune Europei că este botezată în numele Lui şi de aceea trebuie să-I rămînă credincioasă Lui şi Evangheliei Sale.

La acestea, Europa învinuită răspunde:

- Toate religiile sînt la fel. Aceasta ne-au spus-o enciclopediştii francezi. Şi nu trebuie să ni se impună să credem într-un fel sau în altul. Europa, din pricina intereselor ei imperialiste, tolerează religiile ca pe nişte superstiţii populare, dar ea însăşi nu ţine de nici o credinţă. Cînd îşi va îndeplini ţelurile politice, atunci se va descotorosi îndată de aceste superstiţii populare.

Auzind acestea, Hristos o întreabă cu tristeţe:

- Cum puteţi voi, oamenii, să trăiţi doar după interese politice, adică materiale, cu lăcomie animalică pentru hrana trupească? Eu am vrut să vă fac cetăţeni ai cerului şi fii ai lui Dumnezeu, dar voi vă smunciţi din mîinile Mele, ca să vă întoaceţi şi să fiti asemeni dobitoacelor de sub jug.

La acestea Europa Îi răspunde:

- Tu eşti învechit. În locul Evangheliei Tale noi am descoperit biologia şi zoologia. Acum ştim că nu sîntem urmaşii Tăi şi ai Tatălui Tău Ceresc, ci sîntem urmaşii urangutanilor şi gorilelor - ai maimuţelor. Acum noi singuri ne desăvîrşim ca să ajungem dumnezei. Căci nu recunoaştem alţi dumnezei, afară de noi.

Iisus Hristos îi răspunde:

- Voi sînteţi mai încăpăţînaţi decît vechii evrei. Eu v-am scos pe voi din întunericul idolatriei şi v-am dat lumina cerească, iar voi vreţi iarăşi în beznă, precum şi porcii se întorc în noroi. Eu Mi-am vărsat pentru voi Sîngele. Eu v-am arătat Iubirea atunci cînd Îngerii îşi întorceau privirea, nefiind în stare să sufere duhoarea iadului care ieşea din voi. Eu Unicul am pus cuvînt pentru voi ca să vă curăţesc şi să vă sfinţesc. Nu-mi fiţi acum necredincioşi, altfel din nou o să vă întoarceţi în duhoarea puturoasă şi în întunericul nesuferit.

Europa Îi reproşează dispreţuitor:

- Pleacă de la noi. Nu Te cunoaştem. Noi păstrăm doar filosofia elină şi cultura romană. Vrem libertate. Avem universităţi. Ştiinţa - iată steaua noastră călăuzitoare. Deviza noastră este: „Libertate, egalitate, fraternitate". Raţiunea noastră este dumnezeul dumnezeilor. Noi ne lepădăm de Tine. Eşti doar o legendă veche a bunicilor noştri.

Hristos îi răspunde:

- Atunci voi pleca, dar veţi vedea. Aţi părăsit calea lui Dumnezeu şi aţi urmat calea satanică. Binecuvîntarea şi fericirea s-au luat de la voi. În mîinile Mele se află viaţa şi moartea voastră, deoarece Eu de bună voie M-am răstignit pentru voi. Eu am adus Iubirea Părintească faţă de toţi oamenii şi aveam dorinţa să-i mîntuiesc pe toţi prin iubire.

Europa Îi reproşează:

- Care iubire? Programul nostru este - ura faţă de toţi care nu sînt de acord cu noi. Iubirea Ta este doar un basm. În locul ei noi propunem naţionalismul, internaţionalismul, progresismul, evoluţionismul, scientismul şi culturalizarea. În acestea este salvarea noastră. Tu, pleacă de la noi.

Fraţii mei, procesul de judecată este terminat: Hristos a părăsit Europa, precum odinioară a părăsit ţinutul gadarenilor, cedînd ru-găminţii locuitorilor lui (Marcu 5, 1-20). Însă numai El S-a depărtat, şi imediat s-a început războiul, demonizare, urgii, nimicire. În Euro-pa s-a întors barbarismul de pînă la creştinism, acum fiind mai rău de o sută de ori. Hristos S-a îndepărtat luînd Crucea Sa şi binecuvîn-tarea. A rămas beznă şi urîciune. Iar acum hotărîţi şi voi, după cine veţi merge: după Europa care zace în întuneric sau după Hristos?

Fie ca Europa să se însemneze cu semnul Sfintei Cruci şi să se întoarcă spre Hristos. Să-şi amintească de Preasfînta Născătoare de Dumnezeu, de Apostoli - şi atunci vor cădea solzii de pe ochii ei. Şi va fi Europa la fel de frumoasă cum a fost cu o mie de ani în urmă - Europă devotată lui Hristos. Şi va fi iarăşi fericită şi noi împreu-nă cu ea. Vor cînta atunci popoarele europene într-un glas: "Sfînt, Sfînt, Sfînt, Domnul Savaot, plin este cerul şi pămîntul de mărirea Ta! Amin".

Sfîntul Nicolae Velimirovici, *Episcopul Ohridei şiJicei*

Evaluare:

1. Explică, cu ajutorul textelor următoare, de ce efortul de a se împotrivi păcatului trebuie să fie o preocupare permanentă a tinerilor?

„Oricît de hidoase şi respingătoare ar fi păcatele, deprinderea cu ele le face neînsemnate şi nule" (Fericitul Augustin, *Confesiuni).*

„Cine este biruit de lucruri mici, acela este biruit şi de lucruri mari" (Avva Isaia, *Filocalia).*

2. Pornind de la următoarele întrebări şi de la citatul dat, organizează o discuţie pe tema importanţei modelelor pentru tineri:

- V-aţi surprins vreodată imitînd comportamente şi atitudini ale celor pe care îi admiraţi?
- Cînd sînteţi în situaţii dificile, acţionaţi din proprie iniţiativă sau cereţi sfatul cuiva?
- „Tînărul nu ştie să se apere singur, să-şi apere singur ce are mai bun: propria sa tinereţe; căci chiar în el sînt unele îndemnuri, ispite, instincte care îl trimit, pur şi simplu, la maturitate. Şi totuşi în inima lui stăruie o nostalgie de calitate: el caută ucenicia, caută învăţătorul" (Constantin *Noica,Jurrmlfilozofic).*

3. Citeşte la alegere, unul dintre textele biblice indicate. Ce fel de modele de moralitate şi credinţă oferă tinerii despre care se vorbeşte în ele?

- Facerea 39 — acceptarea închisorii de către Iosif în Egipt;
- I Regi 18, 1-4; 19, 1-7; 20, 12-14 - prietenia lui Ionatan, fiul regelui Saul, cu David;
- Matei 19, 16-22 - preocuparea tînărului bogat pentru mîntuirea sufletului;
- Ioan 19, 26-27 - devotamentul celui mai tînăr dintre Apostoli, Sf. Ioan Evanghelistul, unicul care nu L-a părăsit pe Mîntuitorul atunci cînd a fost răstignit;
- II Timotei 1, 4-9 — lăudarea credinţei lui Timotei, Episcopul Efesului de către Apostolul Pavel.

4. Identifică şi compară, din perspectiva învăţăturii creştine, avantajele şi dezavantajele prezentării informaţiilor din mass-media.

5. Propune un program zilnic în care să se realizeze un echilibru între muncă, activităţi religioase, odihnă, petrecerea timpului liber şi dezvoltarea personalităţii proprii.

Bibliografie

1. *Sfîrşitul se apropie,* Centrul de Misiune „Sfîntul Ioan Maximovici", 2006.

2. Sfîntul Nicolae Velimirovici, Episcopul Ohridei şi Jicei, *Prin fereastra temniţei,* Bucureşti, 2007.

3.

Sfîrșitul lumii și viața viitoare

1. Despre viaţa viitoare

Întreaga Evanghelie este o mărturie despre om şi mîntuirea lui, despre Iisus Hristos, Dumnezeu-Om. Firea umană este creată după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu, şi de aceea este o fiinţă veşnică, nemuritoare, creată pentru o viaţă veşni-că. Iisus Hristos se comportă cu omul ca faţă de o fiinţă nemuritoare, dar pe care a stricat-o moartea, supunînd-o morţii şi stricăciunii. De aceea Domnul vine să salveze firea umană, s-o vindece, să-i redea veşnicia. În-treaga Evanghelie se reduce la preocuparea cum să-i garanteze omului nemurirea şi viaţa veşnică. Putem spune că Evanghelia este o carte despre viaţa veşnică a omului, care începe aici pe pămînt şi continuă în cealaltă lume. Viaţa pămîntească este te-melia pe care se zideşte viaţa veşnică. Într-adevăr, toate acţiunile creştinului trebuie să fie orientate pentru a dobîndi învierea şi viaţa veşnică. Evanghelia este vestea bună pentru om nu numai în această lume, ci şi în viaţa după moarte.

Moartea este despărţirea tainică a sufletului de trup. Trupul prin aceasta îşi pierde puterea vieţii şi începe să se descom-pună, iar sufletul continuă să trăiască fără trup deoarece este nemuritor.

Judecata particulară

Este firesc ca Dumnezeu - Creatorul, Mîntuitorul şi Sfinţito-rul - în acelaşi timp să fie şi Judecătorul. Deoarece fiind Creator, El ne-a dat viaţă; fiind Mîntuitor, ne-a salvat de diavol, moarte şi păcat. Fiind Sfinţitor, El ne-a dăruit prin Biserică toate mij-

loacele pentru sfinţirea noastră şi îndumnezeire, adică Sfintele Taine. Fiind Judecătorul, El ne vajudeca şi ne va răsplăti după cum am folosit noi viaţa pe care ne-a dat-o, cum ne-am folosit de mijloacele Bisericii pentru a ne mîntui.

În Sfînta Scriptură se spune că Judecata de pe urmă a lumii va fi făcută de Domnul Iisus Hristos, deoarece El este Mîntu-itorul lumii. Această Judecată va avea loc la a doua venire a Domnului Iisus. El va veni să judece viii şi morţii, această ju-decată se numeşte *Judecata de Apoi* şi va fi definitivă.

Dar mai este o *Judecată Particulară* care are loc imediat ce sufletul iese din corp. La această Judecată, Domnul îi dă sufle-tului conform faptelor făcute fericire temporară nedeplină sau chinuri temporare nedepline. Dumnezeu ţine cont de faptul cum a fost starea morală a sufletului în momentul morţii, şi cu ce a intrat el în veşnicie.

La Judecata Particulară este judecat doar sufletul unei per-soane, pe cînd la Judecata de Apoi este judecat sufletul şi tru-pul împreună.

Adevărul fundamental descoperit de Dumnezeu constă în faptul că în Biserică noi toţi aparţinem Domnului Iisus Hristos şi prin El - fiecare

aparţinem unul altuia: „Căci nimeni dintre noi nu trăieşte pentru sine şi nimeni nu moare pentru sine. Căci dacă trăim, pentru Domnul trăim, şi dacă murim, pentru Domnul murim. Deci şi dacă trăim, şi dacă murim, ai Domnului sîntem. Căci pentru aceasta a murit şi a înviat Hristos, ca să stăpînească şi peste morţi şi peste vii" (Romani 14, 7-9). Deci şi noi, cei vii pe pămînt şi morţii în lumea cealaltă, formăm un tot întreg, un singur Trup - Biserica Domnului Iisus Hristos. De aceea, mare putere are rugăciunea pentru cei răposaţi. O dată, Sfîntul Macarie Alexandrinul l-a întrebat pe îngerul ce-l însoţea în pustie: „Cînd preoţii se roagă şi fac slujbe de pome-nire a răposaţilor în ziua a treia, a noua, şi a patruzecea - ce importanţă au ele pentru cel nou răposat?" Îngerul i-a răspuns: „Dumnezeu n-ar fi lăsat să se facă în Biserica Sa ceva care n-are

sens. Astfel, pomenirile din ziua a treia îi aduc sufletului mare mîngîiere, deoarece timp de două zile sufletul se află pe pămînt lîngă trupul său. În ziua a treia sufletul este înălţat la ceruri să se închine Domnului. Apoi i se permite sufletului timp de şase zile să vadă locaşurile raiului şi frumuseţea lui. După aceasta el este adus din nou de către îngeri să se închine Domnului. De aceea mare mîngîiere sînt pentru suflet pomenirile din ziua a noua. Apoi, Dumnezeu porunceşte îngerilor să ducă sufletul în iad ca să vadă chinurile de acolo. Timp de patruzeci de zile sufletul călăto-reşte prin iad şi tremură de frică să nu fie şi el osîndit la chinurile veşnice. În ziua a patruzecea sufletul este adus iarăşi în faţa lui Dumnezeu şi atunci Domnul hotărăşte soarta lui după faptele pe care le-a făcut în viaţa pămîntească. Iată de ce foarte bine face Biserica că se roagă pentru suflet în a patruzecea zi".

Zilele de pomenire a morţilor în Biserica Ortodoxă ne îm-prospătează şi întăresc conştiinţa că noi şi creştinii noştri ră-posaţi sîntem înrudiţi, sîntem un organism viu neîmpărţit, o singură Biserică vie.

Zile comune de pomenire a morţilor:

a. Sîmbăta morţilor dinaintea Postului Mare.

b. Sîmbăta morţilor dinaintea Pogorîrii Sfîntului Duh.

c. Sîmbăta morţilor dinainte de praznicul Sfîntului Dimitrie Izvorîtorul de Mir.

d. În afară de aceste zile, fiecare sîmbătă este închinată pomenirii morţilor precum arată slujbele sîmbetelor (în cărţile Octoih şi Triod).

e. Există şi zile speciale de pomenire a morţilor. Ele sînt săvîrşite de familie pentru cei răposaţi ai săi.

Sfat pentru viaţă

Datoriile noastre în zilele de pomenire a morţilor:

- Să ne rugăm la biserică şi la cimitir.
- Să facem milostenie pentru sufletele celor răposaţi.
-

Învăţăturile Sfintilor Părinţi

Moartea nu este altceva decît un somn de lungă durată.

Sfîntul Ioan Gură de Aur

Ce sînt mormintele noastre? - Cîmpul lui Dumne-zeu unde se aruncă trupurile ca nişte seminţe din care într-un chip necunoscut de noi - va creşte odată un trup nou, nemu-ritor, aşa cum dintr-o sămînţă mică putrezită răsare în chip minunat un spic frumos.

Sfîntul Filaret, Mitropolitul Moscovei

Lectură

Graniul vorbitor

Odată, Sfîntul Macarie Egipteanul a găsit în pus-tie un craniu de om. Cînd Sfîntul l-a atins cu toiagul său, craniul a început să vorbească. Atunci Sfîntul l-a întrebat:

- Cine eşti tu? Craniul i-a răspuns:

- Eu am fost un mare slujitor al idolilor, iar tu eşti Sfîntul Macarie şi cînd te rogi pentru noi, simţim o mare mîngîiere.

- Şi în ce stare vă aflaţi acum?, a întrebat sfîntul. Craniul i-a răspuns:

- Cît de mare e distanţa dintre cer şi pămînt, aşa de mare este flacăra focului în care noi ne aflăm. Însă cu toate acestea noi nu ne vedem unul pe altul. Iar atunci cînd tu te rogi pentru noi păgînii, ne vedem puţin unul pe altul şi aceasta ne este o mare mîngîiere. Afară de noi mai sînt şi alţi păcătoşi, care suferă şi mai cumplite chinuri.

- Cine sînt aceştia?, a întrebat sfîntul.

- Aceştia sînt cei care L-au cunoscut pe Dumnezeul cel Adevărat, dar L-au uitat pe El şi poruncile Lui. Starea lor aici este mult mai cumplită decît a noastră, deoarece noi fiind păgîni

-

nici nu L-am cunoscut pe Dumnezeu, iar aceia L-au cunoscut şi apoi L-au uitat.

După aceasta, Sfîntul Macarie a luat craniul şi l-a îngropat.

Sfat duhovnicesc

Un singur an sau jumătate, O lună, poate, ţi-a rămas Sau numai ziua cea de astăzi, Ba, poate, chiar numai un ceas.

Pe cît de tainic se arată Hotarul vieţii pe pămînt, Cu-atît mai mult să-ţi pară drumul Ce duce pînă la mormînt.

Să nu mai cauţi la plăcerea Prietenilor trecători, Căci ei nu pot să te ajute Atunci cînd va fi să mori.

Prieteni buni să ai doar postul Şi „Rugăciunea lui Iisus"; Cu postul scapi de focul veşnic Şi ruga te înalţă sus.

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Răspunde la întrebări:
   - Ce se întîmplă cu sufletul după ce se desparte de trup?
   - Cînd are loc Judecata Particulară?
- Care este importanţa slujbelor de pomenire a sufletului celui ră-posat în a treia, a noua şi a patruzecea zi?

2. Enumeră zilele comune de pomenire a morţilor.
3. Argumentează fraza: „Viaţa pămîntească este temelia pe care se zideşte viaţa veşnică".
4.

Bibliografie

1. Sfîntul Nicolae Velimirovici, *Credinţa Sfinţilor. Catehismul Bisericii Ortodoxe,* Sofia, Bucureşti, 2004, p. 176-177.
2. ripeno^oGHbiH HycTHH *(YlonoBiiH),/ţozMamuKa TJpaeoaiaeHou LţepKeu.dcxamojiozun*, MocKBa, 2005.
3. *Credinţa Ortodoxă,* Trinitas, Iaşi, 1996.
4. C. ycneHCKHii, *Kamexmuc,* CBHTo-TpoHiţKaH CepraeBa AaBpa, 1995, p. 168-169.

2. Sfîrşitul lumii şi al istoriei omeneşti

Prin toate transformările şi schimbările ce au loc, întreaga cre-aţie se grăbeşte spre sfîrşitul său. Prin fiecare zi şi noapte oamenii, şi cu ei toată făptura, se apropie de ultima zi în care se va sfîrşi taina acestei lumi şi istoria ei. Ultima zi din istoria omenirii se mai numeşte şi *Ziua cea Mare a Judecăţii de Apoi,* în această zi va fi a Doua Venire a Domnului Iisus pe pămînt să judece viii şi morţii.

Cu toate că în Sfînta Scriptură găsim numeroase referiri la sfîr-şitul lumii, totuşi nu este indicat timpul cînd se va sfîrşi viaţa. Cînd ucenicii L-au întrebat pe Iisus Hristos cînd va fi sfîrşitul lumii, El le-a răspuns: „De ziua şi de ceasul acela nimeni nu ştie, nici înge-rii din ceruri, nici Fiul, ci numai Tatăl" (Matei 24, 36). Din marea iubire de oameni, Dumnezeu nu ne-a descoperit aceasta, ca oa-menii zi şi noapte să se pregătească, să se sfinţească a§teptîndu-L în orice clipă pe Judecătorul viilor şi morţilor. Însuşi Mîntuitorul le-a spus apostolilor: „Privegheaţi deci, că nu ştiţi în care zi vine Domnul vostru" (Matei 24, 42).

Însă chiar dacă Mîntuitorul nu ne-a indicat ziua şi anul cînd va veni sfîrşitul lumii, totuşi ne-a lăsat numeroase mărturii după care să ne orientăm, nişte semne care vor vesti că se apropie Ziua Judecăţii. Iată aceste semne:

- Evanghelia se va propovădui la toate popoarele;
- Israelitenii vor crede în Domnul Iisus Hristos şi-L vor primi ca Mîntuitor;
- Se va arăta în lume antihrist.
-
- Calamităţi mari în natură şi boli incurabile la oameni, răz-boaie,

revoluţii, foamete, cutremure, semne mari în cer.

Evanghelia se va propovădui, dar totodată se va înmulţi şi se va răspîndi răul sub toate formele lui. Pentru a împiedica Evanghelia, răufăcătorii îşi vor mobiliza toate puterile, toată ura o vor îndrepta spre creştini ca să răzvrătească chiar şi pe cei aleşi. Ei vor reuşi să mascheze răul sub forma binelui, vor înmulţi fărădelegile la maximum, vor huli tot ce este sfînt şi se vor împotrivi adevărului descoperit de Domnul Hristos. Taina răului pe mulţi îi va pierde, îi va scoate din minţi, îi va robi. Despre aceşti oameni, ne avertizează Apostolul Pavel în episto-la sa, zicînd: „În zilele de pe urmă vor veni zile grele. Că vor fi oamenii iubitori de sine, iubitori de arginţi, lăudăroşi, trufaşi, hulitori, neascultători de părinţi, nemulţumitori, fără cucerni-cie. Lipsiţi de dragoste, neînduplecaţi, clevetitori, neînfrînaţi, cruzi, neiubitori de bine. Trădători, necuviincioşi, îngîmfaţi, iubitori de desfătări mai mult decît iubitori de Dumnezeu" (II Timotei 3, 1-4).

Învăţăturile Sfintilor Părinţi

Judecata e deja la uşă. Dar chiar de n-ar fi aşa de aproape tot n-ar trebui să fim fără grijă. Sfîrşitul vieţii fiecăruia are aceeaşi putere pentru cel chemat la viaţa viitoare ca şi sfîrşitul lumii.

Toate bunătăţile de care se bucură omul în lumea aceasta nu sînt decît mici picături din nesfîrşitul izvor de bucurii pe care le gustă drepţii în cer.

Între slava de acum şi cea viitoare este aceeaşi deosebire ca şi între vis şi realitate. Pe cît lumina soarelui e mai bună decît lumina lămpii, pe atît sau chiar mai mult, viaţa viitoare e mai bună decît cea de acum.

Sfîntul Ioan Gură de Aur

Turnul Babel

(din vremea noastră) (Fragment)

Mintea omului de astăzi Umblă după născociri Care pregătesc pierzarea Necăjitei omeniri.

Goana după stăpînire Şi nesaţul de averi Izgoneşte iarăşi pacea Care ne zîmbise ieri.

Lumea vrea ca să-şi croiască Viaţă fără Dumnezeu, De aceea cu grăbire Face născociri mereu.

Omul îşi găteşte iarăşi „Turnul Babel" pe pămînt, Vrînd să strice temelia „Sfîntului Aşezămînt".

De Sfîntul Ioan Iacob Hozevitul

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Răspunde la întrebări:
   - Ce este Judecata de Apoi?
   - De ce Dumnezeu n-a descoperit oamenilor cînd va fi sfîrşitul lumii?
2. Enumeră semnele care vestesc sfîrşitul lumii.

3. Argumentează fraza: „Pentru Dumnezeu e mai uşor să adune praful omenesc, risipit pe faţa pămîntului, decît pentru noi să adunăm hainele noastre, împrăştiate prin odaie" *(Iacob, Arhiepiscopul Novgorodului).*
4.

Bibliografie

1. *Grădina deflori duhovniceşti,* Editura Bunavestire, Bacău 2001, p. 318-320.
2. ripeno^oGHbiH HycTHH *(YlonoBiiH),/ţozMamuKa TJpaeocjiaeuou LJepKeu. dcxamojiozun,* MocKBa, 2005, p. 69-73.
3. Sfîntul Nicolae Velimirovici, *Credinţa Sfinţilor. Catehismul Bisericii Ortodoxe,* Sofia, Bucureşti, 2004.
4. *Credinţa Ortodoxă,* Trinitas, Iaşi, 1996.
5. Sfîntul Ioan Iacob Hozevitul, *Hrană duhovnicească,* Bucureşti, 2004, p. 204.

3. Timpul şi semnele Celei de-a Doua Veniri pe pământ a Domnului Iisus Hristos

Gum să deosebim învăţătura Domnului de cea antihristică?

Toate duhurile din lume se împart în două categorii: duhuri ce sînt de la Dumnezeu şi duhuri care sînt de la diavol. De la Dumnezeu - cele care mărturisesc că Iisus Hristos este Dumne-zeu Cuvîntul Întrupat, Domnul şi Mîntuitorul; iar de la diavol - toate cele care nu recunosc aceasta. Iată în ce constă filosofia diavolească: să nu-L recunoască pe Dumnezeu în lume, să nege prezenţa Lui şi puterea de mîntuire pe care o are asupra lumii, să nege venirea în Trup a Lui, să spună cu glas tare că Dum-nezeu nu este în lume nici în om, că e fără judecată credinţa că Dumnezeu a venit în Trup în lume şi că dumnezeirea poate locui în om; să afirme că omul în întregime este fără Dumnezeu, că el e o fiinţă în care nu este Dumnezeu şi nimic dumnezeiesc, nemuritor; că omul este supus doar morţii şi stricăciunii, că el aparţine lumii animale şi aproape cu nimic nu se deosebeşte de ele, de aceea ea afirmă că omul trebuie să trăiască asemenea necuvîntătoarelor, să se supună aceloraşi legi fiziologice ca şi strămoşii de la care au provenit (de la maimuţe antropoide).

Aceasta este esenţa filozofiei antihriste care se străduiesc cu orice preţ să-L înlocuiască pe Hristos, să-I ocupe locul Lui în lume şi în om.

Despre deosebirea duhurilor a scris Sfîntul Ioan Teologul: „Iubiţilor, nu daţi crezare oricărui duh, ci cercaţi duhurile dacă sînt de la Dumnezeu, fiindcă mulţi prooroci mincinoşi au ieşit în lume. În aceasta să cunoaşteţi duhul lui Dumnzeu: orice duh care mărturiseşte că Iisus Hristos a venit în trup este de la Dumnezeu. Şi orice duh care nu mărturiseşte pe Iisus Hristos, nu este de la Dumnezeu, ci este duhul lui antihrist, care aţi auzit că vine şi acum este chiar în lume" (I Ioan 4, 1 - 3).

Oricare personalitate sau învăţătură, sau ideologie din lume, care neagă

faptul că Iisus Hristos este Dumnezeu şi Om, negînd şi Biserica Lui, provine de la antihrist. În mod direct sau indirect, antihrist este „creatorul" oricărei teorii sau ideo-logii ce se năpustesc asupra Personalităţii Domnului Hristos. În esenţă, toate învăţăturile pot fi împărţite în două categorii: cele care sînt de la Hristos şi cele care sînt de la antihrist. Viaţa omului pe pămînt este dată cu un singur scop: să aleagă cu cine vrea să fie — cu Iisus Hristos sau împotriva lui Hristos. Căci fiecare dintre noi este sau iubitor de Hristos sau îl iubeşte pe diavol — a treia variantă nu există.

Luceferii ştiinţei

(Fragment)

Învăţaţii cei de astăzi Tot se străduiesc mereu Ca deplin să dovedească Că „nu este Dumnezeu".

Cu progresele ştiinţei Ca şi mîndrul „Lucifer", Dînşii vor să se înalţe Astăzi mai presus de cer.

Cîte le ajunge capul
Se grăbesc să născocească
Ca să fabrice „viaţă"
Şi pe moarte s-o oprească.

Orice unelteşti, atee, Viaţă nu vei fabrica, Iar de răfuiala morţii Nicidecum nu vei scăpa.

Toate cele născocite, Cînd ajungi lîngă mormînt, N-au valoare nici ca pleava Care se aruncă-n vînt!

Dacă nu cunoşti-n viaţă, Pe Mîntuitorul tău, Vei cunoaşte după moarte Tirania „celui rău"!

De Sfîntul Ioan Iacob Hozevitul

Lectură

Ce faci, nepriceputule creştin, oricare vei fi tu, care şezi şi spui basme şi minciuni? Hristos a venit în lume şi a pierdut basmele şi minciunile şi tu le înnoieşti iarăşi pe acelea pe care le-a stricat Hristos?! Hristos te-a izbăvit de minciuni şi tu iarăşi slujeşti acestora? Hristos te-a adus la adevăr şi te-a născut a doua oară cu cuvîntul adevărului, după cum scrie Apostolul Iacov: *„după voia Sa ne-a născut prin cuvîntul adevărului"* (Iacob 1, 18) şi tu te întorci iarăşi la înşelăciune? Hristos te-a adus la minunata lumină a Dumnezeirii Sale şi tu iubeşti întunericul şi bîrfele oamenilor nebuni? Hristos ţi-a arătat drumul cel drept şi nerătăcit al mîntuirii şi tu voieşti să alergi la basmele care te duc la înşelăciune şi pierzare? Vai de nerecunoştinţa ta!

Aşadar, una din două trebuie să faci: dacă crezi că Hristos, Învăţătorul, Începătorul şi Săvîrşitorul mîntuirii tale este Ade-

vărul, precum Însuşi a zis: *„Eu sînt Calea, Adevărul şi Viaţa"* (Ioan 14, 6),

trebuie să nu pomeneşti niciodată basme, poveşti şi minciuni, nici să le gîndeşti, nici să le citeşti vreodată, ci întotdeauna să grăieşti cuvinte adevărate şi dumnezeieşti. Pe cele dumnezeieşti să le gîndeşti, să le citeşti, precum ne porun-ceşte Sfîntul Apostol Pavel: *„Cîte sînt adevărate, cîte sînt de cinste, cîte sînt drepte, cîte sînt curate, cîte sînt vrednice de iubit, cîte sînt cu nume bun, orice virtute şi orice laudă, la acestea să vă fie gîndul"* (Filipeni 4, 8).

Iar dacă nu crezi că Hristos este Singurul Adevăr, atunci nici nu eşti creştin, nici nu se cuvine a te mai numi cu numele lui Hristos!

Sfîntul Nicodim Aghioritul

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Răspunde la întrebări:

- **Cîte feluri de duhuri sînt în lume?**
- **Care sînt duhurile ce vin de la Dumnezeu?**
- **Care sînt duhurile ce vin de la potrivnicul lui Dumnezeu?**

2. Argumentează în ce constă filozofia antihristică.

3. Scrie o compunere pe tema: „Omul — fiinţă nemuritoare".

Bibliografie

1. *Cele mai frumoase 153 de istorisiri adunate de la Sfinţii Părinţi,* **Sofia, Bucureşti, 2002, p.** 8.

2. ripeno^oGHbiH HycTHH^IlonoBHM), *npaeocjiaeuau LJepKoet u anyMe-HU3M,* IIOAOMHHK, MoCKBa, 2006, p. 46-48.

4. Taina fărădelegii

Sfîntul Apostol Pavel în epistola sa descrie foarte amănunţit cum va lucra taina fărădelegii la sfîrşitul lumii: „Să nu vă amă-gească nimeni, cu nici un chip... cum că ziua Domnului a şi so-sit... căci ziua Domnului nu va sosi pînă ce mai întîi nu va veni lepădarea de credinţă şi nu se va da pe faţă omul nelegiuirii, fiul pierzării, potrivnicul, care se înalţă mai presus de tot ce se

numeşte Dumnezeu, sau se cinsteşte cu închinare, aşa încît să se aşeze el în templul lui Dumnezeu, dîndu-se pe sine drept dumnezeu... Pentru că taina fărădelegii se şi lucrează, pînă cînd cel care o împiedică acum va fi dat la o parte. Şi atunci se va arăta cel fără de lege, pe care Domnul Iisus îl va ucide cu suflarea gurii Sale şi-l va nimici cu strălucirea venirii Sale" (II Tesaloniceni 2, 3-10).

Sfîntul Ignatie Breanceaninov, spune: „Pe parcursul între-gii istorii a Bisericii Creştine activează şi taina fărădelegii care se opune Bisericii şi se străduie să cucerească cît mai mulţi oameni, să-i depărteze de la mîntuirea pe care a adus-o lumii Fiul lui Dumnezeu, Iisus Hristos. Cu toate că vinovatul este diavolul, totuşi el lucrează prin oameni, prin „fiii neascultării", care şi sînt făcătorii a toate relelor de pe pămînt. Taina fărăde-legii creşte cu atît, cu cît slăbeşte credinţa şi cu cît creştinii nu-i stau împotrivă. Ea va atinge apogeul în ultima epocă, cînd va veni în lume antihrist".

Sfintii Părinţi consideră că venirea lui antihrist va fi atunci cînd omenirea

se va lepăda de Dumnezeu şi de Fiul Său Iisus Hristos - apostazia.

Apostazia este ultima etapă de dezvoltare a tainei fărădelegii.

În sfînta Scriptură se menţionează trei forme de apostazie:

1. Lepădarea de învăţătura adevărată a Evangheliei şi de morala creştină;
2. Lepădarea de monarhie, a puterii întemeiate de Dumnezeu;
3. Lepădarea de Biserica Ortodoxă - Adevărata Biserică a lui Dumnezeu.

Cînd vor fi în lume aceste trei forme de apostazie, atunci venirea lui antihrist va fi inevitabilă.

Sfintii Părinţi descriu decăderea morală care va domni în acele timpuri:

1. *Desfrîul.* Deoarece se va stîrpi ruşinea faţă de păcate, oa-menii se vor îneca în fărădelegi şi va fi desfrînare cum n-a mai fostpe pămînt. Virtuţile: castitatea, înfrînarea, simplitatea, ne-

vinovăţia, fecioria - vor dispărea şi va domni peste tot desfrîul sub toate formele lui. Se vor strădui să răzvrătească la aceste păcate chiar şi pe copii.

2. *Ura.* Iubirea dintre oameni va dispărea. Relaţiile dintre oameni vor fi pline de ură, duşmănie, făţărnicie, nedreptate, laşitate. Chiar şi în familii va fi la fel: „Şi va da frate pe frate la moarte şi tată pe copil şi copiii se vor răzvrăti împotriva părinţilor şi-i vor ucide" (Marcu 13, 12).

3. *Progresul tehnico-ştiinţific.*

Sfîntul Ignatie Breanceaninov menţionează că unul din semnele ce premerg sfîşitului lumii va fi: „dezvoltarea materi-ală nemaipomenită, oamenii Îl vor uita pe Dumnezeu, vor uita cerul şi viaţa veşnică, toată atenţia lor va fi asupra bunătăţilor materiale de parcă ar fi nemuritori, toată grija lor va fi în do-bîndirea celor materiale şi pieritoare, dar de suflet nici nu-şi vor mai aduce aminte.

Toate aceste păcate îi vor lipsi pe oameni de darurile Duhu-lui Sfînt pe care L-au primit la Botez şi inima lor se va învîrto-şa. Atunci oamenii nu vor mai avea remuşcări de conştiinţă şi Evanghelia va fi dată uitării". Analizînd starea oamenilor din ultima vreme, Sfîntul Ignatie Breanceaninov, ajunge la con-cluzia: „Antihrist va fi plodul, rodul, care, în mod firesc se va naşte din omenirea păcătoasă şi degradată".

Sfîrşitul lumii depinde de starea morală a omenirii. Dacă oa-menii se vor pocăi de fărădelegile făcute, se vor mărturisi, se vor sfinţi, atunci va mai fi viaţă pe pămînt. Domnul vrea ca oamenii să se mîntuiască, dar atunci cînd aproape toţi vor alege răul, va veni sfîrşitul. Sfîntul Siluan Athonitul susţine că un păcat, fie cît de mic, se răsfrînge asupra lumii. Dacă în Sodoma şi Gomora s-ar fi găsit măcar zece oameni drepţi, ele ar fi existat pînă acum. Dar în aceste oraşe cu o populaţie de mii de oameni nu s-au găsit nici zece oa-meni drepţi, de aceea ele au fost nimicite de pe faţa pămîntului.

O mare importanţă pentru soarta lumii are rugăciunea Bi-sericii. Lumea există datorită rugăciunii Bisericii. Misiunea Bi-

sericii - să pregătească sfinţi pentru Împărăţia lui Dumnezeu şi oameni curaţi, plăcuţi lui Dumnezeu. Cînd pămîntul nu va mai fi în stare să rodească oameni sfinţi, atunci şi va veni sfîrşitul.

Învăţăturile Sfintilor Părinţi

? ? ?

Lumea se îngrozeşte de incendiatori, de tîlhari, de ucigaşi, de otrăvitori, dar cît de groaznic este omul care răspîndeşte pretutindeni molima păcatului, ră-peşte de la fraţii săi viaţa veşnică, îi duce în robia dia-volului, îi aruncă în iad?

Să nu crezi că nu eşti ucigaş, dacă l-ai povăţuit pe aproapele tău spre păcat. Tu corupi sufletul şi răpeşti ceea ce aparţine veşniciei.

Fericitul Augustin

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Răspunde la întrebări:
   - Ce este taina fărădelegii şi împotriva cui lucrează ea?
   - Care sînt cele trei forme de apostazie?
2. Descrie decăderea morală care va domniîn timpurile de pe urmă.
3. Argumentează fraza: „Cînd pămîntul nu va mai fi în stare să rodească oameni sfinţi, atunci şi va veni sfîrşitul lumii".
4. Realizează o compunere în care să propui o soluţie pentru omenire cum să păstreze viaţa pe pămînt.

Bibliografie

1. ripeno^oGHbra HycrHH *(TIOIIOBIIH), /ţozMamuKa TJpaeocjiaeuou Lţepueu. dcxamojiozun,* MocKBa, 2005.
2. *Credinţa Ortodoxă,* Trinitas, Iaşi, 1996;
3. *Cnoeo o Kouuuue MUpa, Mocuea,* 2005, p. 63-70
4.

5. Potrivnicul lui Dumnezeu

Toată puterea răului sub toate aspectele lui posibile se va în-truchipa în antihrist, potrivnicul lui Dumnezeu şi al creştinilor. El se va opune lui Hristos. Va fi întruchiparea răului şi a min-ciunii şi se va naşte dintr-o femeie desfrînată. Hristos a adus lumii Evanghelia, antihrist va aduce antievanghelie (Contra Evangheliei) şi se va strădui să-L alunge pe Hristos din sufle-tele oamenilor. Iisus Hristos este Dumnezeu, iar în antihrist va sălăşlui diavolul. El se va răscula împotriva lui Dumnezeu, va fi om avînd trup şi suflet, dar în el va locui puterea răului. El va putea într-un mod genial să înfăţişeze răul sub masca binelui. Va desfiinţa toate poruncile lui Dumnezeu şi va instaura fărăde-legile, iar păcatele vor triumfa. Iisus Hristos a fost recunoscut fiind Mesia la intrarea triumfală în Ierusalim. La fel şi antihrist va dori să intre cu toată slava în Ierusalim şi în Templu, care în acel timp va fi reconstruit. Proorocul Daniel a vestit acest eveni-ment cu mii de ani în urmă, deci reconstruirea Templului din Ierusalim este încă un semn al venirii lui antihrist. În prezent în locul Templului este construită o moschee.

Antihrist va deţine în mîinile sale o putere întreită: 1) învă-ţător al întregii omeniri; 2) monarh absolut, universal asupra tuturor popoarelor; 3) mai marele preoţilor asupra tuturor religiilor, cerînd să fie venerat ca un dumnezeu. Astfel toată puterea va fi concentrată în mîinile lui, fiind un fel de „preşe-dinte" al întregii omeniri.

El va fi un mare vrăjitor şi mag, va face multe minuni false. Sfîntul Chiril al Ierusalimului, spune: „Antihrist fiind tatăl min-ciunii, va face false minuni, ducînd în eroare omenirea. Astfel, populaţia va vedea cum învia morţii însă în realitate morţii nu vor învia; vor vedea cum şchiopii merg iar orbii văd, însă aceasta va fi o înşălăciune, căci în realitate nu-i va vindeca". Iar Sfîntul Ipolit al Romei, adaugă: „Antihrist va face false minuni şi semne. Va înşela oamenii şi ei vor vedea cum munţii se mută din loc, ziua

se schimbă în noapte, cum merge pe apă fără să-şi ude picioarele. Dar toate acestea vor fi înşelăciune". El va arăta oamenilor pre-cum că zboară, va coborî foc din cer şi multe altele. Sfintii Părinţi susţin că toate aceste minuni nu se vor petrece în realitate ci va lucra cu puterea hipnozei şi astfel oamenii vor vedea ceea ce de fapt nu este în realitate.

Împotriva înşelăciunilor lui antihrist va fi rugăciunea creştini-lor. Cei care vor duce o viaţă creştină adevărată, vor fi iluminaţi de Duhul Sfînt şi ei uşor vor descoperi amăgirea vrăjmaşului. Cuviosul Paisie Aghioritul, afirmă: „în timpul lui antihrist, cînd el va vorbi oamenilor, iar oricare creştin în acest moment se va ruga lui Dumnezeu, vor vedea cum antihrist va începe să tremure. Creştinii deţin o putere înfricoşătoare contra vrăjmaşilor".

Cu o ură nemaipomenită se va năpusti asupra Bisericii lui Hristos şi a slujitorilor Ei. Antihrist se va numi pe sine dum-nezeu şi îi va ucide pe toţi cei care nu vor dori să i se închine lui. El va porunci să se pună în fiecare locaş sfînt portretele şi statuile lui, iar oamenii vor fi impuşi să i se închine lui ca unui dumnezeu. Din porunca lui vor fi distruse Sfintele Scripturi, se va interzice săvîrşirea Sfintei Liturghii, iar preoţii şi toţi cre-dincioşii vor fi prigoniţi. Dar Sfînta Liturghie nu va înceta, ea se va săvîrşi în catacombe, pe ascuns.

Oamenii care se vor închina lui antihrist şi vor recunoaşte puterea lui asupra lor, vor primi pecetea lui „pe mîna dreaptă sau pe frunte. Încît nimeni să nu poată cumpăra sau vinde, decît numai cel ce are semnul, adică numele fiarei, sau nu-mărul numelui fiarei... şi numărul ei este şase sute şaizeci şi şase" (Apocalipsa 13, 16-18). Credincioşii care nu vor dori să primească semnul fiarei vor fi prigoniţi şi nimiciţi, însă o parte dintre ei se vor ascunde în locuri pustii. Sfinţii Părinţi afirmă că Însuşi Dumnezeu îi va ajuta pe cei care cred în El, astfel ei se vor sătura cu puţină pîine şi apă, pe cînd cei care au primit pecetea vor mînca de şapte ori mai mult şi nu se vor sătura. În acele zile va veni pe pămînt o foamete mare, şi doar cei care

vor crede în Dumnezeu vor avea puteri să supravieţuiască. Antihrist va domni în lume timp de trei ani şi jumătate.

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Răspunde la întrebări:
   - Cine este potrivnicul lui Dumnezeu?
   - Ce va face antihrist cînd va veni la putere?
2. Argumentează fraza: „Creştinii deţin o putere înfricoşătoare îm-potriva lui antihrist".

Bibliografie

1. *Cnoeo o Kouuuue mupa,* MocKBa, 2005.
2. ripeno^oGHbiH HycTHH (IlonoBHM), */ţozMamuKa TJpaeoaiaeHou LJepueu. dcxamojiozun,* MocKBa, 2005.

6. A Doua venire a Domnului Iisus Hristos

Pentru creştini vor veni zile grele în timpul lui antihrist, dar nu trebuie de temut, deoarece creştinii Îl au în ajutor pe Iisus Hristos, Dumnezeu şi Om, care a biruit puterea iadului. Pe anti-hrist îl va ucide Iisus Hristos cînd va veni cu slavă a Doua oară.

Cînd activitatea răufăcătoare a lui antihrist va atinge apogeul, atunci va veni Binele Suprem, Domnul Iisus Hristos cu slavă şi putere. Atunci va fi cel mai însemnat eveniment din istoria lumii: întîlnirea Binelui Absolutîn Persoana Dumnezeului Iisus Hristos cu răul absolut în persoana lui antihrist. Între ei nici nu va fi luptă deoarece Iisus Hristos doar prin prezenţa Sa îl va uci-de pe antihrist: „Domnul Iisus îl va nimici cu suflarea gurii Sale şi-l va nimici cu strălucirea venirii Sale"(II Tesaloniceni, 2, 8).

Înainte de venirea Domnului pe cer va apărea „semnul Fiu-lui Omului" - Cinstita Cruce. Tîlcuind cuvintele profetice ale Domnului: „Soarele se va întuneca şi luna nu va mai da lumi-na ei, iar stelele vor cădea. Şi atunci se va arăta pe cer Semnul

Fiului Omului" (Matei 24, 29-30), Sfîntul Ioan Gură de Aur observă cu adîncă profunzime: „Vezi cît de mare este puterea semnului crucii?... Crucea este mai strălucitoare şi decît soare-le şi decît luna... Şi să nu te minunezi că Domnul vine purtînd crucea! Dupa cum a făcut cu Toma arătîndu-i semnul cuielor şi rănile... tot astfel şi atunci va arăta rănile şi crucea, ca să ne încredinţăm că Acesta a fost Cel răstignit".

Şi atunci toţi oamenii vor recunoaşte în Cruce Semnul lui Hristos şi vor plînge. Drepţii vor plînge de bucurie că iată în sfîrşit a venit Domnul şi n-a rămas zadarnică nădejdea lor, iar necredincioşii vor plînge de durere şi deznădejde că n-au cre-zut în mîntuirea adusă de Domnul prin Cruce.

Imediat după apariţia pe cer a Crucii, va veni Domnul Ii-sus Hristos după cum scrie în Sfînta Evanghelie: *„şi vor vedea pe Fiul Omului venind pe norii cerului, cu putere şi cu slavă multă"* (Matei 24, 30). Toţi oamenii Îl vor vedea pe Acel Iisus, care a venit odinioară în chipul unui mic Prunc, iar acum în slavă în-conjurat de mii de îngeri. Îl vor vedea pe Acel Iisus despre care îngerii le-au spus apostolilor pe cînd El Se înălţa la cer: *„Acest Iisus care S-a înălţat de la voi la cer, astfel va şi veni, precum L-aţi văzut mergînd la cer"* (Faptele Apostolilor 1, 11). Atunci toţi vor vedea şi vor înţelege că Iisus Hristos este Dumnezeu şi om, vor înţelege chiar şi cei care L-au condamnat la moarte şi cei care n-au crezut în dumnezeirea Lui (spre exemplu, arienii, martorii lui Iehova, alte secte şi religii). Toţi pămîntenii vor vedea clar că: „Dumnezeu L-a preaînălţat şi I-a dăruit Lui nume, care este mai presus de orice nume; Ca întru numele lui Iisus tot genunchiul să se ple-ce, al celor cereşti şi al celor pămînteşti şi al celor dedesubt. Şi să mărturisească toată

limba că Domn este Iisus Hristos, întru slava lui Dumnezeu-Tatăl" (Filipeni 2, 9-11).

Sfîntul Dimitrie al Rostovului, afirmă: „După nimicirea lui antihrist, oamenilor rămaşi în viaţă, Domnul le va mai da 45 de zile pentru pocăinţă, după cum vedem în prezicerile pro-orocului Daniel, în care se spune că antihrist va domni 1290

de zile, iar apoi, a mai adăugat: „Fericit cel care va răbda şi va ajunge 1335 de zile", adică după antihrist şi pînă la Judecată vor mai fi 45 de zile. Sfinţii Părinţi tîlcuiesc acest pasaj, zicînd că în acest răstimp pe cer va străluci Semnul Sfintei Cruci, che-mînd astfel oamenii rămaşi la pocăinţă.

Învăţăturile Sfintilor Părinţi

Cunoşti semnele lui antihrist, ţine-le minte nu nu-mai pentru tine, ci spune-le cu dărnicie şi altora.

Sfîntul Chiril al Ierusalimului

Lectură

Despre puterea Crucii lui Hristos, Sfîntul Atanasie zice: „A cui moarte a mai scos vreodată diavolii afară şi a băgat spaima în ei? Căci unde se cheamă Numele lui Hristos, diavolii sînt scoşi afară. Oare cine a mai vindecat patimile cele sufleteşti ale oamenilor pînă într-acolo încît femeile desfrînate au ajuns să ducă o viaţă sfîntă, crimi-nalii de meserie să arunce junghierele lor, iar fricoşii să se facă viteji ca nişte lei? Oare nu le-a lucrat toate acestea Credinţa în Hristos? Oare nu puterea Semnului Crucii Sale? Şi care alt semn i-a mai încredinţat atît de tare pe oameni despre nemurire dacă nu Crucea lui Hristos şi Învierea Trupului Lui? Moartea Celui Nevinovat şi Crucea Iubitorului de oameni au adus o biruinţă mai mare şi mai durabilă decît toate împărăţiile cele pămînteşti cu milioanele lor de soldaţi. Căci dintre toate aceste armate pă-mînteşti, care a fost în stare, de-a lungul istoriei, să biruiască măcar un diavol? Nici una! Numai singura pomenire a Nume-lui Celui Răstignit este puternică să pună pe fugă legiuni întregi de diavoli! O, de-ar şti toţi creştinii ce comoară au în Numele lui Hristos, şi ce armă puternică au ei în Sfîntă Crucea Lui!"

Sfîntul Nicolae Velimirovici, *Episcopul Ohridei şi Jicei*

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Răspunde la întrebări:
   - Cum va fi a Doua Venire a Domnului Iisus Hristos?
   - Cum va fi nimicit antihrist?
2. Argumentează fraza: Domnul Iisus îl va nimici pe antihrist cu suflarea gurii Sale şi-l va nimici cu strălucirea venirii Sale.
3. Scrie o compunere pe tema: „Sfînta Cruce - Semnul Domnului Iisus Hristos".

Bibliografie

1. *Cnoeo o Kouuuue MUpa,* MocKBa, 2005.
2. ripeno^oGHbiH HycTHH (IlonoBHM), */ţozMamuna TJpaeocjiaeuou IJepKeu. dcxamojiozun,* MocKBa, 2005.
3. Sfîntul Nicolae Velimirovici, *Proloage de la Ohrida,* vol I, Editura Egumeniţa, 2005.

7. jnvierea morţilor

Învierea morţilor va avea loc la a Doua Venire a Domnului Iisus Hristos. Despre acest eveniment mărturiseşte Însuşi Mîn-tuitorul: „Nu vă miraţi de aceasta; că vine ceasul în care toţi cei din morminte vor auzi glasul Lui. Şi vor ieşi cei care au făcut cele bune spre învierea vieţii iar cei ce au făcut cele rele spre învierea osîndirii" (Ioan 5, 28-29). La Înviere trupurile oamenilor de-cedaţi se vor uni din nou cu sufletele lor şi vor deveni duhov-niceşti şi nemuritori. Despre aceasta vorbeşte Sfîntul Apostol Pavel, zicînd: „Aşa este învierea morţilor: se seamănă (trupul) întru stricăciune, înviază întru nestricăciune... se seamănă trup firesc, înviază trup duhovnicesc...căci trebuie ca acest trup stri-căcios să se îmbrace în nestricăciune şi acest (trup) muritor să se îmbrace în nemurire" (I Corinteni 15, 42, 44, 53).

Învierea morţilor este învăţătura creştină fundamentală despre viaţa de veci şi despre sensul vieţii fiintei umane. Înviind din morţi, Iisus Hristos Dumnezeu şi Om, Care este Începutul unei umani-tăţi noi, a răsădit în fimta umană sămînţa Învierii: „Hristos a Înviat

din morţi, fiind începătură (a învierii) celor adormiţi. Că de vreme ce printr-un om a venit moartea (prin Adam), tot printr-un om şi învierea morţilor. Şi precum în Adam toţi mor, aşa şi în Hristos toţi vor învia" (I Corinteni 15, 20-22), scrie Apostolul Pavel. De aici rezultă adevărul: Hristos a Înviat! Noi toţi vom învia!

Sfîntul Efrem Sirul ne descoperă adevărul dumnezeiesc: „La înviere toţi vor lua un trup ce corespunde faptelor pe care le-au făcut în viaţă. Trupurile drepţilor vor străluci de şapte ori mai puternic decît soarele; iar trupurile celor păcătoşi vor fi negre şi vor răspîndi în jur un miros neplăcut; astfel trupul fiecăruia va arăta ce fapte a făcut în viaţă, căci faptele pe care le-am făcut au rămas imprimate pe trupurile noastre şi le purtăm cu noi în viaţa aceasta şi în viaţa viitoare".

Ultima zi din istoria omenirii va fi şi ultima zi pentru întreaga creaţie, deoarece păcatele oamenilor au făcut ca şi natura să sufere şi să fie supusă morţii şi stricăciunii. Însă la începutul lumii, natura a fost creată pentru a fi veşnică. Căderea oamenilor a însemnat şi căderea naturii, blestemul asupra oamenilor s-a răsfrînt şi asupra naturii. Învierea va însemna sfîrşitul morţii nu doar în fiinta uma-nă ci şi în natură. Sfîntul Chiril al Ierusalimului, menţionează: „Va veni din cer Domnul nostru Iisus Hristos la sfîrşitul acestei lumi, deoarece păcatele s-au înmulţit fără număr şi s-au răspîndit pe în-treg pămîntul. Vom muri nu doar noi, oamenii, ci şi stelele îşi vor înceta existenţa, şi tot universul. Va veni Domnul şi va fi un pămînt nou şi un cer nou". Sfîntul Ambrozie spune: „În Hristos lumea a înviat: în El a înviat şi cerul; În El a înviat pămîntul!"

Universul nu va fi distrus definitiv, ci se va schimba într-o făp-tură nouă. Sfîrşitul lumii va fi însoţit de cutremure îngrozitoare, întreg universul se va scutura, deoarece răul care locuieşte în el (din pricina păcatelor oamenilor) nu va dori să iasă şi se va lupta ca în veci să rămînă acolo. Suferinţele îi vor cuprinde pe oameni din toate părţile; moartea se va năpusti asupra a tot ce-i viu, răul îşi va începe ultimul dans chiar în inima naturii şi ea se va cutremura şi se va clătina; soarele se va întuneca, luna nu-şi va mai da lumina ei,

stelele vor cădea de pe cer, şi însuşi puterile cerului se vor zgudui (Matei 24, 29), pe pămînt va fi spaimă, marea se va tulbura, iar oamenii vor muri de frică (Luca 21, 25), cerul va fi ca o carte care se face sul şi toţi munţii şi toate insulele se vor mişca din locurile lor (Apocalipsa 6, 14). Sfîntul Apostol Petru, meditînd la Venirea a Doua a Domnului Iisus Hristos şi la schimbările ce vor surve-ni în natură, afirmă: „Iar ziua Domnului va veni ca un fur, cînd cerurile vor pieri cu vuiet mare, stihiile arzînd, se vor desface, şi pămîntul şi lucrurile de pe el se vor mistui" (II Petru 3, 10). Din acest incendiu universal în care se va mistui tot răul, va răsări un pământ nou şi un cer nou în care nu va mai fi nedreptate, nici răutate, nici păcate, nici boală.

Învăţăturile Sfintilor Părinţi

Crearea lumii este mai greu de înţeles decît Învie-rea, căci nu e acelaşi lucru să aprinzi o lumînare stin-să, ori să produci un foc care n-a existat niciodată, nu e acelaşi lucru să restabileşti o casă dărîmată sau să creezi una ce n-a existat niciodată. Aici este cel puţin materialul gata, iar acolo n-a existat nici materialul.

Sfîntul Ioan Gură de Aur

Paza sufletului

(fragment)

Singur lucrul meu din lume Este mîntuirea mea: Dacă eu nu văd de dînsa, Cine altul va vedea?

Trup şi suflet dimpreună De la Domnul mi s-a dat, Deci, eu singur voi da seamă Pentru cele ce-am lucrat.

Azi cînd cuget vremea morţii Înainte mi se-arată Cum atunci se va deschide Pentru mine judecata!

Glasul îngereştii trîmbiţi Va suna din „patru" părţi Şi pe trupul meu acesta Îl va ridica din morţi!

Sufletul atunci cu trupul Nemurire va lua, Dar nu ştiu: pentru pierzare, Sau spre fericirea mea.

Dumnezeu cu Sfînta Cruce Va veni atunci pe nor Întru toată Slava Sfîntă Ca un drept Judecător...

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Răspunde la întrebări:
   - Cînd va avea loc învierea morţilor?
   - Ce spune Apostolul Pavel despre învierea morţilor?
   - Cum vor fi trupurile drepţilor şi a păcătoşilor după Înviere?
   - Ce schimbări vor surveni în natură la sfîrşitul lumii?
2. Argumentează de ce învierea morţilor este învăţătura creştină fundamentală despre viaţa de veci.
3. Scrie o compunere pe tema "Învierea Domnului Iisus Hristos garanţie a învierii noastre".

Bibliografie

1. *Cnoeo o Kouuuue mupa,* MocKBa, 2005.
2. ripeno^oGHbiH HycTHH *(YlonoBiiH),/ţozMamuKa TJpaeoaiaeHou IJepKeu. dcxamojiozun,* MocKBa, 2005.
3. Sfîntul Ioan Iacob Hozevitul, *Hrană duhovnicească,* Bucureşti, 2004.
4.

8. Judecata de Apoi şi Viaţa Veşnică

În timpul Celei de-a Doua Veniri, Domnul Iisus Hristos va săvîrşi Judecata Universală şi Definitivă. Această Judecată va cuprinde pe toţi oamenii din toate timpurile: nici un om nu va putea scăpa de ea. Apostolul Pavel, menţionează: „Pentru că noi toţi trebuie să ne înfăţişăm înaintea scaunului de judecată al lui Hristos, ca să ia fiecare după cele ce a făcut prin trup, ori bine, ori rău" (II Corinteni 5, 10).

La Judecata Finală, Domnul Iisus Hristos va răsplăti fiecăruia după faptele făcute. El ştie inimile oamenilor şi se va lua în consi-deraţie totul pînă în cele mai mici amănunte. Cine în această lume a iubit răul, s-a supus răului, a făcut răul cu trupul şi sufletul, acela şi în viaţa viitoare va moşteni partea unde este răul - iadul.

Toţi vom da răspuns nu numai pentru faptele făcute, ci şi pen-tru gîndurile ascunse, şi pentru dorinţele păcătoase, şi pentru cuvintele urîte. Însuşi Mîntuitorul, ne-a spus: „Vă spun că pentru orice cuvînt deşert, pe care-l vor rosti, oamenii vor da socoteală în ziuajudecăţii"(Matei 12, 36).

Din motivul că la Judecata Înfricoşătoare nimic nu va fi ascuns ci totul se va descoperi şi se va vedea ca în palmă, oamenii vor simţi şi vor înţelege în sfîrşit toată dreptatea lui Dumnezeu şi mila Lui faţă de ei.

Frica şi groaza îi va cuprinde pe necredincioşi, deoarece în acest moment ei vor conştientiza că Acesta este cu Adevărat Fiul lui Dumnezeu şi El într-adevăr S-a Răstignit pentru ca să elibe-reze omenirea de moarte. Conştiinţa îi va mustra că ei nu L-au primit pe Dumnezeu şi n-au crezutîn Jertfa Lui. Vor conştientiza că Evanghelia Mîntuitorului Iisus Hristos este cu adevărat unicul sens al vieţii pe pămînt, iar Numele lui este Unicul Nume din Univers care-i poate salva pe oameni de moartea veşnică, de îm-părăţia răului, a iadului. Atunci oricine care nu a crezut în Dom-nul Iisus Hristos că este Dumnezeu şi Mîntuitor, va înţelege că singur s-a condamnat la chinurile

veşnice.

Dumnezeu le va spune drepţilor: „Veniţi, binecuvîntaţii Ta-tălui Meu, moşteniţi împărăţia cea pregătită vouă de la întеme-ierea lumii" (Matei 25, 34). Iar celor necredincioşi le va zice: „Duceţi-vă de la Mine blestemaţilor, în focul cel veşnic, care este gătit diavolilor şi îngerilor lui" (Matei 25, 41).

După Judecată toată drama ce a avut loc pe pămînt va lua sfîrşit. Tot ce este potrivnic lui Dumnezeu, ce este antihristic va fi izgonit în iad. Iisus are puterea să-i nimicească pe duşmanii Săi.

După Judecata de Apoi va fi viaţa veşnică. Pentru cei drepţi va fi o veşnicie fericită, iar pentru cei păcătoşi o veşnicie în chinuri.

Viaţa veşnică fericită constă în faptul că vom fi veşnic cu Domnul-Izvorul tuturor bunătăţilor.

Viaţa veşnică a celor credincioşi va consta în veşnica slujire lui Dumnezeu, o Liturghie veşnică cerească, o împărtăşire veş-nică cu Domnul Iisus Hristos, Care şi este Viaţa veşnică.

Învăţăturile Sfintilor Părinţi

Adu-ţi aminte de Împărăţia Cerurilor pentru ca amintirea ei să te atragă puţin cîte puţin spre căuta-rea ei.

Avva Isaia

Lectură

Pe noi ne aşteaptă o altă lume unde totul va fi altfel. Dacă dintr-o temniţă întunecoasă şi strîmtă ne-ar scoate cineva într-o cameră luminată, iar de acolo în palate mai largi decît lumea pe care o locuim şi mai strălucitoare decît soarele care ne luminează, - atunci am pu-tea înţelege mai bine cele trei locaşuri, hotărîte pentru om. Aceste locuri sînt: uterul mamei, lumea aceasta şi cerul care ne aşteaptă. În prima locuinţă petrecem nouă luni, în cea de a

doua 60-70 ani (mai mult sau mai puţin, cîţi ani de viaţă îi dă Domnul), iar în cea de a treia dobîndim adevărata viaţă pen-tru că intrăm în veşnicie.

Sfîntul Ioan Gură de Aur

Aplicaţii, evaluare şi autoevaluare

1. Răspunde la întrebări:
   - Cînd va avea loc Judecata de Apoi?
   - De ce frica şi groaza îi va cuprinde pe păcătoşi la Înfricoşata Judecată?
   - Ce cuvinte le va spune Dumnezeu drepţilor la Judecată?
   - Ce cuvinte le va spune Dumnezeu necredincioşilor la Judecată? 2. Argumentează fraza: „Viaţa veşnică a credincioşilor este o Liturghie veşnică cerească".

Bibliografie

1. *Cnoeo o Kouuuue mupa,* MocKBa, 2005.
2. ripeno^oGHbiH HycTHH *(YlonoBiiH),/ţozMamuKa TJpaeoaiaeHou IJepKeu. dcxamojiozun,* MocKBa, 2005.
3. *Grădina de flori duhovniceşti,* Editura Bunavestire, Bacău, 2001, p. 320-321.
4.

Viaţa şi înYăţătflra Doinniillri nostm Iisus Hristos

Vestea despre naşterea lui Ioan Botezătoral

Luca 1, 5-25

Acum 2000 de ani, în îndepărtata Palestină trăia preotul Zaharia şi soţia sa Elizabeta — o familie de oameni evlavioşi care întotdeauna îndeplineau po-runcile lui Dumnezeu. Ajunşi, însă, la anii bătrîneţii, nu aveau copii, fapt pentru care sufe-reau mult. Dar nu-şi pierdeau speranţa, rugîndu-se fierbinte la Dumnezeu să le dăruiască un copilaş.

Într-o zi, pe cînd Zaharia slujea în templul Domnului, i s-a arătat Arhanghelul Gavriil şi i-a vestit că rugăciunea lor a fost auzită şi soţia sa Elizabe-ta va naşte, în curînd, un fiu pe care îl vor numi Ioan. El va fi mare înaintea Domnului, pe mulţi îi va întoarce spre Dumnezeu şi va pregăti poporul pen-tru întîmpinarea Mîntuitorului. Dar Zaharia a pus la îndoială cuvintele Arhanghelului, deoarece ei erau deja bătrîni şi nu mai puteau avea copii. Pentru îndoiala sa, Zaharia a fost pedepsit. Arhanghelul i-a spus: „Nu vei putea vorbi pînă nu se vor împli-ni cuvintele mele". Într-adevăr, cînd Zaharia a ieşit înaintea po-porului, nu a putut spune nimic şi de aceea explica prin gesturi. Şi toţi au înţeles că preotul Zaharia a avut în templu o vedenie.

Cinci luni de zile Elizabeta a ascuns de oameni că aşteaptă un copil şi se bucura nespus de mult că degrabă vecinii nu-i vor mai nesocoti, pe dînsa şi pe Zaharia, pentru că nu aveau copii.

În vremurile străvechi, sfinţii lui Dumnezeu, prorocii, prezi-ceau că Dumnezeu Mîntuitorul va veni pe pămînt să-i mîntuias-că pe oameni. Dar înainte de întruparea Mîntuitorului, trebuia să se nască Profetul şi Înaintemergătorul Lui, ca să-i pregătească pe oameni de întîlnirea cu Domnul. Dumnezeu i-a înştiinţat pe oameni despre venirea lui Ioan Botezătorul prin profetul Său, Maleahi: „Iată, vă trimit pe Îngerul Meu, şi el va pregăti calea înaintea Mea". Cuvîntul „Înger" sau „trimis" se referă la Ioan Botezătorul. Şi alţi proroci, cu mult înainte de venirea în lume a lui Hristos, profeţeau că El Se va naşte din Fecioară, arătau locul şi timpul naşterii Lui, vorbeau despre suferinţele Lui pe Cruce şi despre Învierea Sa.

Ei învăţau oamenii adevărata cre-dinţă, chemîndu-i la pocăinţă, credinţă în Domnul şi iubire faţă de aproapele.

Bunavestire

Luca 1, 26-38

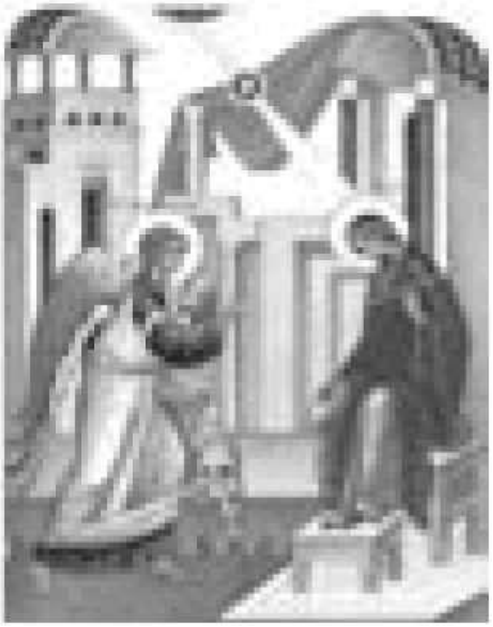

Arhanghelul Gavriil a fost trimis de către Dumnezeu în oraşul galileian Nazaret, la şase luni după ce i s-a arătat lui Zaharia. În acel oraş locuia Fecioara Maria şi bătrînul Iosif, cu care era logodită. Îngerul a apărut înaintea Fecioarei Maria şi a salutat-o: „Bucură-te, cea plină de har, Domnul este cu tine; binecuvîntată eşti tu între femei", spunîndu-i apoi marea şi fericita veste că Domnul a ales-o să devină Mama Fiului lui Dumnezeu, Mîntuitorul lumii: „Vei naşte Fiu şi-I vei pune numele Iisus. El va fi mare şi Se va chema Fiul Celui Preaînalt şi-I va da Domnul Dumnezeu tronul lui David şi Împărăţia Sa nu va avea sfîrşit". Nedumerită, Maria nu putea să înţeleagă cum se va întîmpla acest lucru, deoarece, pentru nu-mele Domnului, ea hotărîse să-şi păstreze fecioria şi să nu se că-sătorească niciodată. Dar Îngerul i-a vestit că Fiul lui Dumnezeu se va zămisli în chip minunat: „Duhul Sfînt Se va pogorî peste tine şi puterea Celui Preaînalt te va umbri, de aceea şi Sfîntul Care Se va naşte din tine, Fiul lui Dumnezeu Se va chema". În-gerul i-a mai spus că iată şi bătrîna ei rudă Elizabeta, pe care toţi o considerau stearpă, va naşte un fiu, căci la Dumnezeu nimic nu este cu neputinţă. Preasfînta Fecioară a răspuns cu smerenie şi hotărîre: „Iată roaba lui Dumnezeu, să-mi fie după cuvîntul tău". Primind această mare veste, Maria s-a grăbit s-o viziteze pe Elizabeta, ruda sa, care locuia în alt oraş.

întîlnirea Mariei cu Elizabeta

Luca 1, 35-56

Preasfînta Fecioară, intrînd în casa lui Zaharia, a salutat-o pe Elizabeta, iar aceasta, au-zind cuvintele de salut, s-a um-plut de Duhul Sfînt şi a săltat pruncul în pîntecele ei. Prin Duhul Sfînt, i-a fost descoperit că Maria poartă în pîntece pe Fiul lui Dumnezeu. Elizabeta s-a bucurat şi a exclamat: „Bi-necuvîntată eşti între femei şi binecuvîntat este rodul pînte-celui tău! Şi de unde să-mi fie mie aceasta ca să vină la mine Maica Domnului meu?" În răs-punsul său, Fecioara Maria L-a

slăvit pe Dumnezeu printr-o cîntare minunată: „Măreşte, su-flete al meu, pe Domnul şi s-a bucurat duhul meu de Dum-nezeu Mîntuitorul meu. Pentru că a căutat la smerenia roabei Sale şi iată de acum mă vor ferici toate neamurile". Ea Îl slăvea pe Dumnezeu pentru că El a îndeplinit făgăduinţa dată lui Avraam: Hristos Cel mult aşteptat de tot Israelul S-a pogorît pe pămînt. Domnul a dăruit milă poporului Său, pe cei smeriţi i-a înălţat, iar pe cei mîndri i-a înjosit. Fecioara Maria a stat la Elizabeta vreo trei luni, după care s-a întors în Nazaret.

Naşterea lui Ioan Botezătorul

Luca 1, 57 - 80

Curînd, Elizabeta a născut un fiu. Rudele şi vecinii, aflînd minunea, se bucurau împreună cu ea, mulţumind Domnului pentru marea Sa milă. În a opta zi după naşterea pruncului, toţi s-au adunat să-i pună numele şi să săvîrşească, după ve-chiul obicei, ritualul de circumcizie. La început s-au gîndit să-l numească ca pe tatăl său, Zaharia, Elizabeta însă a zis să-i pună numele Ioan. Toţi s-au mirat, deoarece nimeni din neamul lor nu purta acest nume. Atunci l-au întrebat prin gesturi pe tatăl pruncului cum să-i pună numele. Zaharia a cerut o tăbliţă pe care a scris: „Ioan să fie numele lui" şi îndată i s-a dezlegat lim-ba şi s-a umplut de Duhul Sfînt, prezicînd venirea apropiată a Mîntuitorului. Despre prunc zicea că se va numi prorocul lui Dumnezeu şi va fi Înaintemergătorul Lui.

Ioan a venit pe lume ca să pregătească oamenii pentru întîlni-rea cu Domnul, să-i cheme la pocăinţă, să-i curăţe şi să-i împace cu Dumnezeu.

Ioan creştea şi se întărea cu duhul, trăind în pustiu pînă la arătarea sa poporului israelian.

Vestea cea bună adusă lui Iosif

Matei 1, 19-24

Încă înainte de a se căsători, Iosif a aflat că Maria este însăr-cinată. Iosif era un om evlavios, milostiv şi bun, şi s-a gîndit să lase pe Maria să plece în taină, ca, în felul acesta, s-o ferească de ruşine şi pedeapsă. Dar, în ziua în care i-au venit aceste gînduri, i s-a arătat în vis Îngerul Domnului care i-a spus să nu-i fie frică să aducă în casa sa pe Preasfînta Fecioară, căci Copilul pe Care Îl poartă în pîntece este de la Duhul Sfînt. Îngerul i-a vestit bătrînului Iosif: "Ea va naşte un Fiu, pe Care Îl vei numi Iisus, pentru că va mîntui oamenii Săi de păcatele lor". În traducere din ebraică, numele „Iisus" înseamnă „Mîntuitor". Trezindu-se din somn, Iosif a procedat aşa cum i-a poruncit Îngerul.

Naşterea Domnului

Luca 2, 1-7

În acele zile, Împăratul roman August a dat un ordin să se numere oamenii din toate provinciile stăpînite de el, ce vîrstă au, ce meserii şi cîţi dintre ei sîntbuni de soldaţi. Fiecare trebu-ia să se înregistreze în oraşul străbunilor săi. Şi deoarece Iosif şi Fecioara Maria proveneau din neamul împăratului David, au plecat din Nazaret la Bethleem (oraşul lui David), situat la vreo zece verste de Ierusalim. Au ajuns seara, pe înnoptate. În Bethleem s-a adunat multă lume şi în hoteluri nu mai erau locuri. Nimeni nu dorea să-i primească în casa sa. De aceea, Maria şi bătrînul Iosif au fost nevoiţi să înnopteze într-o peş-teră de la marginea oraşului, unde păstorii îşi adăposteau pe timp friguros animalele. Peştera era liberă. Iosif şi Maria erau atît de obosiţi, încît s-au bucurat şi de acest adăpost, hotărînd să înnopteze chiar acolo. Între timp, Mariei i-a sosit ceasul să nască. După miezul nopţii, Ea a născut un Fiu, pe Mîntuito-rul Cel făgăduit - Domnul nostru Iisus Hristos. După ce L-a

înfăşat, L-a culcat în ieslea în care erau puşi mieii nou-năs-cuţi. În felul acesta s-a împli-nit profeţia despre Naşterea Fiului lui Dumnezeu la Be-thleem.

În noaptea Naşterii lui Iisus, păstorilor care-şi păş-teau turmele în apropierea Bethleemului, li s-a arătat Îngerul Domnului, care le-a adus vestea minunată despre Naşterea Mîntuitorului lu-mii. Pe neaşteptate a apărut împreună cu îngerul o nu-meroasă oaste cerească ce-L preamăreau pe Dumnezeu, cîntînd: „Slavă Întru Cei de sus lui Dumnezeu, şi pe pămînt pace, între oameni bunăvoire" (Lăudaţi-L pe Domnul Preaînalt! Acuma pe pămînt este pace, pentru că Dumnezeu i-a iertat pe oameni, S-a împăcat cu ei. Dumnezeu a arătat oamenilor cît de mult îi iubeşte, trimiţîn-du-le lor pe Fiul Său preaiubit").

Cînd îngerii au dispărut, păstorii şi-au spus „Să mergem la Bethleem şi să vedem ce s-a întîmplat acolo, ce ne-a vestit nouă Dumnezeu". Şi, grăbindu-se, au ajuns la Bethleem unde i-au găsit pe dreptul Iosif, pe Preacurata Maică şi pe Dumnezeies-cul Prunc, culcat în iesle.

Păstorii au îngenuncheat şi I s-au închinat. Ei au povestit ce li se vestise despre Prunc. Iosif îi asculta cu multă pietate pe păs-tori, iar Preacurata Maică aşeza în inima ei fiecare cuvînt auzit.

Păstorii s-au înapoiat la turmele lor, slăvindu-L pe Dumne-zeu pentru tot ce văzuseră şi auziseră.

Inchinarea magilor

Matei 2, 1-12

Curînd, după Naşterea lui Iisus, la Ierusalim au sosit craii de la răsărit care-i întrebau pe toţi: „Unde e Regele Iudeilor Care S-a născut? Noi I-am văzut steaua la răsărit şi am venit să ne închinăm Lui".

Auzind una ca asta, regele Irod care era atunci cîrmuitorul ţării, a fost cuprins de nelinişte şi întreg Ierusalimul împreună cu el.

Irod se gîndea: „Acest rege îmi va lua împărăţia şi mă va alunga". Iar locuitorii se temeau, zicînd: „Vor începe să se lup-te doi regi: Adevăratul Rege cu Irod şi atunci vai de noi: ne vor distruge casele, ne vor prăda averile, ne vor bate pe noi şi pe familiile noastre".

Irod a chemat imediat cărturarii, înţelepţii şi arhiereii iudei şi i-a întrebat: „Unde trebuie să Se nască Hristos?" Iar ei i-au răspuns: „În Bethleemul

Iudeii, deoarece aşa stă scris la pro-fetul Miheea".

Regele a chemat în taină pe magi la el şi i-a trimis la Bethle-em, zicîndu-le:" Duceţi-vă, aflaţi totul despre Prunc, iar cînd Îl veţi găsi, să-mi spuneţi şi mie. Vreau şi eu să mă închin Lui".

Magii au pornit la drum, iar steaua pe care o vedeau la Ră-sărit, mergea înaintea lor, călăuzindu-i. Ajungînd în Bethleem, steaua se opri deasupra casei unde locuia Pruncul, Maria şi Iosif.

Magii s-au bucurat nespus de mult, au intrat în casă şi s-au închinat Pruncului Iisus ca unui Dumnezeu, Împărat şi Om. Ei I-au adus în dar tămîie, aur şi smirnă.

Magii s-au îndreptat spre ţara lor şi, în drum spre Ierusalim, au vrut să treacă pe la Irod, ca să-i povestească ce au văzut şi ce au auzit în Bethleem. Dar noaptea, în vis, li s-a arătat un înger care le-a spus să nu treacă pe la Irod, ci să se întoarcă acasă pe un alt drum.

întîmpinarea Pruncului Iisus la Templu

Luca 2, 23-38

Pe atunci iudeii aveau o lege, potrivit căreia, fiecare fiu întîi-născut, în a patru-zecea zi de la naştere trebu-ia adus la templu şi închinat Domnului. Acest ritual pre-vedea aducerea unei jertfe: cei bogaţi aduceau un mieluţ, iar cei săraci — doi porumbei tineri sau o pereche de tur-turele. Cînd a sosit timpul ca Pruncul să fie închinat Dom-nului, Iosif şi Fecioara Maria au venit cu El la Templul din Ierusalim.

Aici ei au fost întîmpinaţi de un om evlavios şi cucer-nic, pe nume Simeon. Sfîntul Duh îi prezise că nu va muri pînă cînd nu-L va vedea pe Hristos Mîntuitorul. El a luat Pruncul în braţe şi a spus: „Acum slobozeşte pe robul Tău, Stăpîne, după cuvîntul Tău, în pace, deoarece L-am văzut pe Mîntuitorul pe care L-ai trimis pentru mîntuirea tuturor oamenilor: lumină pentru luminarea neamurilor şi slavă poporului Israel". Io-sif şi Preacurata Fecioară au rămas uimiţi de cuvintele lui Si-meon. El, însă, i-a binecuvîntat, iar Maicii Domnului i-a spus: „Despre acest Prunc se va vorbi mult în popor. Unii vor crede în El şi se vor mîntui, iar alţii Îl vor respinge şi vor pieri. Iar inima Ta ca şi cu o sabie se va străpunge". Prin aceste cuvinte el a prezis durerile cumplite pe care avea să le îndure Maica Domnului în timpul suferinţelor şi Răstignirii Domnului.

Acolo se afla şi proorociţa Ana, care ajunsese la adînci bă-

trîneţi. După ce a trăit cu soţul său şapte ani, ea a rămas văduvă şi de atunci nu mai părăsise templul, slujindu-I lui Dumnezeu în post şi rugăciune. Ea s-a apropiat de Iosif şi Maria şi a început să-L slăvească pe Domnul născut.

După ce au împlinit cele prescrise de lege, Iosif şi Fecioara Maria cu Pruncul s-au întors acasă.

Fuga în Egipt Irod ucide pruncîi din Befhleem

Matei 2, 16-23

Magii erau în drum spre ţara lor, cînd Îngerul Domnu-lui i s-a arătat lui Iosif în vis şi i-a spus: „Scoală-te, ia Pruncul şi pe Mama Lui şi fugi în Egipt, şi stai acolo pînă îţi voi spune să te întorci, căci Irod vrea să-L ucidă pe Prunc". Iosif a făcut aşa cum i-a poruncit Domnul. S-a ridicat îndată şi, împreu-nă cu Maria şi Iisus, au plecat noaptea în Egipt[6], unde au ră-mas pînă la moartea lui Irod.

Cînd Irod a înţeles că magii l-au păcălit şi că nu se vor mai întoarce la el, s-a făcut foc de mînie. Neştiind cum să-L găsească pe Pruncul Hristos, a poruncit să fie ucişi toţi băieţeii pînă la doi ani, din Bethleem. El spera că printre copiii ucişi se va afla şi Hristos. Aşa s-au îm-plinit cele spuse de Domnul prin prorocul Său Ieremia: „Glas în Rama s-a auzit, plîngere şi tînguire multă. Rahela, strămoa-şa poporului israelian, îşi deplînge copiii care au murit". Plîn-gere şi tînguire au cuprins Bethleemul. Mamele îndurerate

încercau să-şi smulgă copiii din mîinile călăilor lui Irod, care îi ucideau fără milă.

După moartea regelui Irod, Îngerul Domnului i s-a arătat din nou în vis lui Iosif şi i-a poruncit să se întoarcă pe pămîntul lui Israel. Şi aceasta a prezis profetul: „Din Egipt L-am chemat pe Fiul Meu". Atunci, Iosif, împreună cu Iisus şi Fecioara Maria, a pornit spre ţara lui. Dar, aflînd că în Iudeea domneşte Arhelau, fiul lui Irod, la fel de rău şi crîncen ca şi tatăl său, s-au temut să se ducă într-acolo. În vis, dreptul Iosif a primit îndrumare de la Dumnezeu să se ducă în oraşul Nazaret. Aşa s-a împlinit proro-cirea că Fiul

lui Dumnezeu se va numi Nazarineanul.

Gopilul Iisus la templu

Luca 2, 40-51

Iisus creştea şi se întărea cu duhul, umplîndu-Se de înţelepciune şi harul lui Dumne-zeu era asupra Lui. Dreptul Iosif şi Preasfînta Fecioară Ma-ria mergeau în fiecare an de Paşti la Ierusalim. Cînd Iisus a împlinit doisprezece ani, L-au luat cu ei la sărbătoarea din Ierusalim. Au sărbătorit, s-au rugat lui Dumnezeu şi s-au în-tors, împreună cu alţi pelerini, la Nazaret. Dar Copilul Iisus a rămas în templu. Spre seară, Iosif şi Maria au observat lip-sa Lui şi au început să-L caute printre rude şi prieteni, dar negăsindu-L, s-au întors îngrijo-raţi la Ierusalim.

Abia după trei zile L-au găsit pe Iisus. El şedea în templu printre învăţători şi discuta cu ei despre Dumnezeu şi porunci-le Lui. Cărturarii Îi adresau întrebări, iar El le răspundea. Cei prezenţi se minunau de înţelepciunea lui Iisus. Preasfînta Fe-cioară s-a apropiat de El şi L-a întrebat: „ Fiule, de ce ai proce-dat aşa? Ne-am îngrijorat şi Te-am căutat atîta timp!", iar Iisus a răspuns: „De ce era să Mă căutaţi? Oare nu ştiaţi că trebuie să fiu în cele ale Tatălui Meu?" Ei n-au înţeles atunci cuvintele Lui, dar Maria le-a păstrat în inima ei. După aceea, Iisus S-a întors la Nazaret şi îl ajuta pe Iosif la tîmplărie. Iisus a fost un copil bun, deştept şi ascultător, purtîndu-Se bine şi respectuos, de aceea oamenii şi Dumnezeu Îl iubeau nespus de mult.

Predica lui Ioan Botezătorul

Matei 3, 1-12

Atunci cînd Ioan, fiul dreptcredincioşilor Zaharia şi Elizabe-ta, a împlinit treizeci de ani, Dumnezeu i-a poruncit să vestească poporului despre venirea în lume a Mîntuitorului şi să-i pregă-tească pe oameni pentru întîlnirea cu El.

Din copilărie, Ioan a trăit în deşertul Iordanului, petrecîndu-şi timpul în post şi rugăciuni, hrănindu-se cu lăcuste, plante şi miere de albine sălbatice. Ioan purta haine din lînă de cămilă şi se încingea la brîu cu o curea din piele.

La chemarea Domnului, Ioan a început a predica în împreju-rimile Iordanului: „Pocăiţi-vă, pentru că s-a apropiat Împărăţia Cerului!",

„Amintiţi-vă de păcatele voastre, pocăiţi-vă că aţi trăit pînă acum în păcat, plîngeţi acum pentru că n-aţi ascultat de Dumnezeu, n-aţi iubit aproapele, cereţi de la Milostivul Dum-nezeu iertare şi îndreptaţi-vă. Nu trebuie să rămîneţi aşa păcă-toşi, pentru că a venit Hristos".

Din toate colţurile ţării, poporul se aduna, mărturisindu-şi păcatele şi Ioan îi boteza în rîul Iordan. Pe toţi care veneau la dînsul Ioan îi îndruma să-şi îndrepte viaţa: să-şi împartă cu cei săraci hainele şi hrana. Vameşii erau sfătuiţi să nu ia de la oa-

meni în plus, ci numai cît se cuvine. Ostaşii - să nu supere pe nimeni şi să se mulţumească cu puţinul pe care-l au. Multe alte lucruri bune îi învăţa Ioan pe oameni, propovăduindu-le po-runcile lui Dumnezeu.

Mulţi credeau că anume Ioan ar fi Hristos, Cel aşteptat de toţi. Însă, Ioan le spunea acestora: „Vine în urma mea Cel ce este mai mare decît mine, Căruia nu sînt vrednic, plecîndu-mă, să-I dez-leg cureaua încălţămintei. Eu v-am botezat cu apă, El, însă, vă va boteza cu Duh Sfînt". Aşa spunea Ioan despre Iisus Hristos.

Botezul Domnului

Matei 3, 11-17; Marcu 1, 9-11; Luca 3, 21-23; Ioan 1, 29-34

Într-o zi Ioan L-a văzut pe Domnul Iisus, Care venea spre el şi a zis: „Iată Mielul lui Dumnezeu[9] Care ia asupra Sa păcatul lumii". Iisus avea treizeci de ani cînd a venit din Galileea la Iordan ca să fie botezat. Iar Ioan căuta să-L oprească pe Iisus. „Eu, zicea el, trebuie să fiu botezat de Tine şi Tu vii la mine?"

Domnul i-a răspuns: „Aşa se cuvine să împlinim toată dreptatea", ceea ce însemna că, în acest fel se împlinea voia lui Dumnezeu.

Pe cînd Iisus ieşea din apă, după botez, cerul s-a deschis şi Ioan a văzut Duhul Sfînt Care, în chip de porumbel, S-a pogorît asu-pra lui Iisus şi a auzit din cer vocea lui Dumnezeu Tatăl, zicînd: „Acesta este Fiul Meu Cel iubit, întru Care am binevoit".

Aceasta a fost prima revelaţie făcută lumii despre Sfînta Trei-me, că este un Singur Dumnezeu în trei Persoane: Tatăl, Fiul şi Sfîntul Duh.

Ioan Botezătorul a spus poporului venit la Iordan: „Cel Care m-a trimis să botez cu apă, mi-a zis: „Acela peste Care vei vedea Duhul pogorîndu-Se şi oprindu-Se, este Cel ce botează cu Duh Sfînt" (adică Hristos). Şi eu am văzut aceasta şi mărturisesc că Iisus este Fiul lui Dumnezeu".

Postul de patruzeci de zile

Matei 4, 1-11; Marcu 1, 12-13; Luca 4, 1-13

Îndată după botez, Duhul Sfînt L-a dus pe Iisus în pustiul Ierihonului. În acest pustiu, Hristos S-a aflat patruzeci de zile, timp în care a postit şi S-a rugat. Aici Iisus S-a aflat pentru ca să învingă ispitele diavolului şi să-i înveţe pe oameni să-Şi în-vingă păcatele şi slăbiciunile. Iisus a postit şi, în cele din urmă, a simţit că Îi este foame. Ispititorul (diavolul) s-a apropiat şi I-a spus:

- Dacă Tu eşti Fiul lui Dumnezeu, prefă aceste pietre în pîini.

Iisus, însă, i-a răspuns:

- Nu numai cu pîine se hrăneşte omul, ci şi cu cuvîntul lui Dumnezeu (aceasta înseamnă că trebuie să te gîndeşti în primul rînd la săturarea sufletului, abia după asta la cea a trupului: Dumnezeu, Care a creat lumea doar prin Cuvîntul Său, îl poate cu uşurinţă întreţine pe om şi în pustiu).

Apoi, diavolul Îl aduce pe Iisus în oraşul sfînt Ierusalim, Îl urcă pe acoperişul templului şi zice:

- Dacă eşti Fiul lui Dumnezeu, aruncă-Tejos, căci scris este: „Îngerilor Săi va porunci, pentru Tine, ca să Te păzească. Şi Te vor ridica pe mîini ca nu cumva să loveşti de piatră piciorul Tău".

- Tot acolo mai stă scris, i-a răspuns Iisus, „să nu ispiteşti pe Domnul Dumnezeul tău" (adică nu cere minuni de la Dumnezeu).

Atunci, diavolul, L-a urcat pe un munte înalt. I-a arătat în-tr-o clipă toate împărăţiile lumii şi I-a zis:

- A Ta va fi stăpînirea şi slava acestor împărăţii, căci mi-au fost

date mie şi eu le voi da cui voiesc. Şi dacă Te vei închina mie, toate vor fi ale Tale.

Iar Iisus i-a răspuns:

- Mergiînapoia Mea, satano, căci scris este: „Domnului Dumnezeului tău să te închini şi numai Lui Unuia să-I slujeşti".

Învins, diavolul fugi de la Iisus, iar Îngerii lui Dumnezeu s-au apropiat de El şi Îl slujeau.

Primii ucenici ai lui Hristos

Matei 4, 12-22; Marcu 13-19; Ioan 1, 40-51

Revenind din pustiu, Domnul S-a întors la Ioan în valea Ior-danului, care stătea pe mal împreună cu doi dintre ucenicii săi şi, văzîndu-L pe Iisus, le-a zis: „Iată Mielul lui Dumnezeu". Auzind acestea, ambii ucenici au mers după Iisus la El acasă. Întreaga zi L-au ascultat vorbind despre Dumnezeu şi Împărăţia Ceru-rilor. Aceşti ucenici ai lui Ioan Botezătorul erau Andrei şi Ioan. Andrei s-a dus la fratele său, Simon, zicîndu-i: „L-am găsit pe Hristos!", şi au pornit împreună la Iisus. Văzîndu-l pe Simon, Hristos i-a zis: „Simone, de acum înainte te vei numi Petru".

A doua zi, mergînd spre Galileea, Iisus l-a întîlnit pe Filip şi i-a spus: „Urmează-Mă" (adică, fii ucenicul Meu). Iar Filip, găsindu-l pe Natanael,

prietenul său, i-a spus:

- Noi L-am găsit pe Cel despre Care au scris Moise şi profeţii, pe Iisus, fiul lui Iosif din Nazaret.

- Din Nazaret? - se mină Natanael. Oare poate fi ceva bun în Nazaret? l-a întrebat cu suspiciune acesta.

- Vino şi vezi, - a răspuns Filip.

Cînd s-a apropiat Natanael de Iisus, Acesta a spus despre el:

- Iată cu adevărat israelian în care nu este viclenie. Atunci Natanael, mirat, L-a întrebat:

- De unde mă cunoşti?

- Înainte de a te chema Filip, îi răspunse Iisus, te-am văzut sub smochin.

- Învăţătorule, Tu eşti Fiul lui Dumnezeu, Tu eşti Regele lui Israel - a exclamat Natanael, surprins că Iisus ştie despre el ceea ce nu se putea vedea, nici auzi.

- Pentru că ţi-am spus că te-am văzut sub smochin, crezi? Lucruri mai mari decît acestea vei vedea, - i-a răspuns Iisus. De acum, veţi vedea cerul deschizîndu-se şi pe Îngerii lui Dumnezeu, înălţîndu-se şi coborîndu-se peste Fiul Omului.

Prima minune a lui Iisus în oraşul Cana Galileii

Ioan2, 1-11

În oraşul Cana din Galileea era nuntă. La această căsătorie a fost invitat şi Iisus, împreu-nă cu Preacurata Sa Mamă şi cu ucenicii Săi. Pe cînd oaspeţii şedeau la masă, Fecioara Maria a observat că gazdele nu mai aveau vin. I S-a făcut milă de mire şi mireasă şi, pentru a-i salva de ruşine, Ea L-a rugat pe Fiul Său să le ajute. „Faceţi ce vă va spune El", le-a zis ea slugilor.

Alături se aflau şase vase mari de piatră pentru spălarea înainte de masă. Iisus a poruncit să fie umplute cu apă. Şi deodată s-a întîmplat o minune - apa s-a prefăcut în vin. „Iar acum, a zis Iisus, luaţi vin şi duceţi-l nunului". Nunul nu ştia despre cele întîmplate, fiindcă doar slugile şi ucenicii lui Iisus fuseseră martorii minunii. Cînd acesta a gustat vinul care se prefăcuse din apă, l-a chemat pe mire şi i-a zis: „De obicei oaspeţii se servesc cu cel mai bun vin la început, iar spre sfîrşit, li se aduce din cel mai slab, pe cînd tu ai păstrat vinul cel bun pentru sfîrşit".

Astfel în Cana Galileii, Iisus a pus începutul minunilor Sale şi a arătat puterea Sa Dumnezeiască, iar ucenicii Lui au crezut şi mai mult în El.

Alungarea vînzătorilor din templu

Ioan 2, 13-23

Paştile iudeilor se apropia şi Domnul Iisus Hristos a venit la Ierusalim. În curtea templului era zarvă şi dezordine. Lumea adunată de pretutindeni se îmbulzea, cumpărînd ori vînzînd animale pentru jertfă, schimbînd bani.

Iisus a făcut un bici din fu-nii şi a alungat toţi negustorii cu oile şi vitele lor, iar mesele zarafilor le-a răsturnat, împrăş-tiindu-le banii. Vînzătorilor de porumbei le-a spus:

- Duceţi-i de aici. Nu faceţi Casa Tatălui Meu casă de negustorie!

Atunci iudeii L-au întrebat:

- Ce minune poţi face ca să dovedeşti că ai dreptul să porunceşti acestea?
- Dărîmaţi templul acesta şi în trei zile îl voi ridica, - le-a răspuns Iisus.

Iudeii s-au mirat şi nu L-au crezut:

- Templul acesta a fost zidit în 46 de ani şi Tu îl vei ridica în trei zile?

Domnul, însă, vorbea despre Trupul Său ca Biserică. El preves-tea că iudeii Îl vor ucide, iar El va învia din morţi în a treia zi.

Sărbătoarea Paştilui la Ierusalim a durat cîteva zile. În acest răstimp, Domnul Iisus Hristos a făcut multe minuni şi mulţi au crezut în El.

Convorbirea lui Iisus cu Nicodim

Ioan 3, 1-21

Printre oamenii care au văzut minunile săvîrşite de Iisus a fost şi fariseul Nicodim. Acesta a crezut că Iisus este trimisul lui Dumnezeu şi vroia să ştie cum să se mîntuiască şi să facă voia lui Dumnezeu. Într-o noapte, Nicodim a venit, în taină, la Iisus să vorbească cu El. În această discuţie, Iisus i-a spus că de nu se va naşte cineva de sus, nu va putea să vadă Împărăţia lui Dumnezeu. Nicodim s-a mirat: „Cum poate omul să se nască a doua oară, fiind bătrîn?" Însă Hristos nu i-a vorbit despre naş-terea din părinţi pămînteşti, ci despre naşterea spirituală care are loc prin botez. Cînd Duhul Sfînt pogoară peste om, acesta devine curat şi fără de păcat, ca un prunc. Pentru a te mîntui, trebuie să crezi în Fiul lui Dumnezeu, să te botezi şi să devii un adevărat creştin.

Mîntuitorul i-a vorbit lui Nicodim despre moartea Sa pe cruce pentru

mîntuirea oamenilor. Aşa cum proorocul Moise a ridicat un şarpe de aramă pe lemn în pustiu ca să privească la el israeliţii şi, în chip minunat, să se tămăduiască de muşcă-turile şerpilor veninoşi, aşa şi Fiul lui Dumnezeu va fi ridicat pe lemnul crucii, ca, oricine va crede în El, să fie mîntuit şi să aibă viaţă veşnică. Dumnezeu Tatăl atît de mult iubeşte oame-nii, încît pentru mîntuirea lor, a dat pe Fiul Său Unul-născut suferinţei şi morţii.

De atunci, Nicodim a devenit în taină ucenicul lui Hristos. După răstignirea lui Iisus, el îşi mărturisea deschis credinţa în Hristos şi, împreună cu Iosif din Arimateia, au înmormîntat Trupul lui Iisus.

Iisus şi samarineanca

Ioan 4, *1-42*

Iisus Hristos, părăsind Iudeea, a pornit din nou spre Galileea. Drumul trecea prin Samaria. Apropiindu-Se de oraşul Sihar, Iisus S-a aşezat lîngă o fîntînă să Se odihnească, iar ucenicii Lui au plecat în oraş să cumpere merinde. În acest timp, o femeie samarineancă venea la fîntînă după apă. Ostenit cum era, Iisus a rugat-o pe femeie:

- Dă-Mi să beau! Femeia, văzînd că este iudeu şi ştiind că iudeii îi urăsc pe samariteni, s-a mirat şi a zis:

- Tu, Care eşti iudeu, ceri să bei de la mine, care sînt o samarineancă?

- Dacă ai şti Cine vorbeşte cu tine, i-a răspuns Iisus, tu ai fi cerut de la El şi ţi-ar fi dat apă vie. Cine va bea din apa pe care i-o voi da-o Eu, nu va mai înseta în veac, căci apa aceasta este izvor de viaţă veşnică.

Pe atunci, oamenii numeau apă vie, apa de izvor de la fundul fîntînii, de aceea, samarineanca a rămas nedumerită de felul cum Iisus ar scoate această apă:

- Doamne, nici găleată nu ai şi fîntîna e adîncă, de unde dar ai lua apa cea vie?

Samarineanca n-a înţeles că Domnul Iisus Hristos nu i-a vorbit despre apa simplă, ci despre Harul Său, despre puterea Dumnezeiască, care îl mîntuieşte pe om de moarte şi care este izvorul vieţii veşnice.

Pentru a trezi în femeie sentimentul de pocăinţă pentru pă-catele ei, dar şi pentru a o aduce la credinţă şi a-i deschide ini-ma pentru a cunoaşte adevărurile duhovniceşti, Iisus Hristos i-a spus ce păcate are.

- Doamne, văd că eşti Profet! - a exclamat cutremurată samarineanca. Explică-mi, de ce părinţii noştri s-au închinat pe acest munte, iar voi ziceţi

că Ierusalimul este locul unde trebuie să ne închinăm?

Iisus i-a răspuns că poţi să te rogi Domnului oriunde. Impor-tant este ca rugăciunea să vină din inimă curată.

- Ştim că atunci cînd va veni Mesia, Care Se cheamă Hristos, ne va vesti toate, continuă samarineanca.

La care Iisus i-a răspuns:

- Eu sînt Mesia.

Atunci, femeia, lăsîndu-şi găleata, s-a dus în oraş şi a chemat oamenii: „Veniţi şi vedeţi un om care mi-a spus toate cîte am făcut. Nu cumva Acesta este Hristos?" Samaritenii, auzind cu-vintele femeii, au ieşit din oraş şi veneau spre El. Mulţi din-tre samariteni au crezut în Hristos şi-L rugau să mai rămînă în oraşul lor. Iisus a mai rămas la ei două zile, învăţîndu-i multe lucruri minunate. Aceştia îi spuneau femeii: „Credem nu numai pentru că ne-ai spus tu, ci ne-am convins noi înşine că El este cu adevărat Hristos, Mîntuitorul lumii".

Din Samaria, Iisus Şi-a continuat drumul spre Galileea.

Iisus vindecă fiul unui slujitor regesc

Ioan 4, 43-54

Ajungînd în Galileea, Domnul Iisus Hristos a popositîn ora-şul Cana, unde făcuse cîndva o minune, prefăcînd apa în vin. În apropiere de Cana se mai afla un orăşel, Capernaum. Aici locuia o slugă regească, a cărui fiu era grav bolnav. Auzind că Iisus S-a întors în Galileea, nenorocitul părinte s-a grăbit să-I ceară ajutorul. Sluga regească a venit în Cana şi L-a căutat pes-

te tot pînă L-a găsit. La rugămintea bietului părinte, Hristos a zis:

- Voi nu credeţi pînă nu vedeţi semne şi minuni.

Dar sărmana slugă, îngrijorată pentru viaţa fiului bolnav, a început să-L roage şi mai fierbinte:

- Doamne, vino înainte de a muri copilul meu!
- Du-te acasă, copilul tău este sănătos, i-a răspuns Iisus. Omul a crezut în ceea ce i-a spus Hristos şi s-a întors împă-

cat la Capernaum. În drum spre casă şi-a întîlnit slugile care i-au spus că fiul lui s-a însănătoşit.

- La ce oră i s-a făcut bine? - a întrebat tatăl.
- Ieri, în ceasul al şaptelea l-au lăsat frigurile - i-au răspuns ei. Fericit, tatăl copilului a înţeles că minunea s-a întîmplat

atunci cînd Iisus i-a spus: „Fiul tău este sănătos". Aşa au crezut în Iisus Hristos slujitorul regesc şi toţi cei ai casei. Aceasta a fost a doua minune făcută de Mîntuitorul în Galileea.

Pescuitul minunat

Luca 5, *1-10*

Într-una din zile, Iisus predica pe malul mării Galileii. În jurul Lui s-a

adunat să asculte cuvîntul lui Dumnezeu o mul-ţime atît de mare, încît Îl înghesuiau chiar şi pe Iisus. Nu de-parte de ţărm El a zărit două bărci, lîngă care pescarii spălau mrejele. Domnul a urcat în una din ele, în cea a lui Simon Petru, şi l-a rugat să se depărteze puţin de mal. Stînd în barcă, Domnul învăţa poporul. Iar cînd a sfîrşit, l-a rugat pe Simon să îndepărteze barca mai în larg şi să arunce mrejele. Petru i-a răspuns:

- Învăţătorule, toată noaptea ne-am ostenit şi nimic n-am prins, dar Te voi asculta şi voi arunca mrejele.

Pescarii au aruncat mrejele şi au prins atît de mult peşte, încît li se rupeau mrejele de greutate. De aceea, a trebuit să cheme în ajutor pescarii din cealaltă barcă. Şi după ce au scos

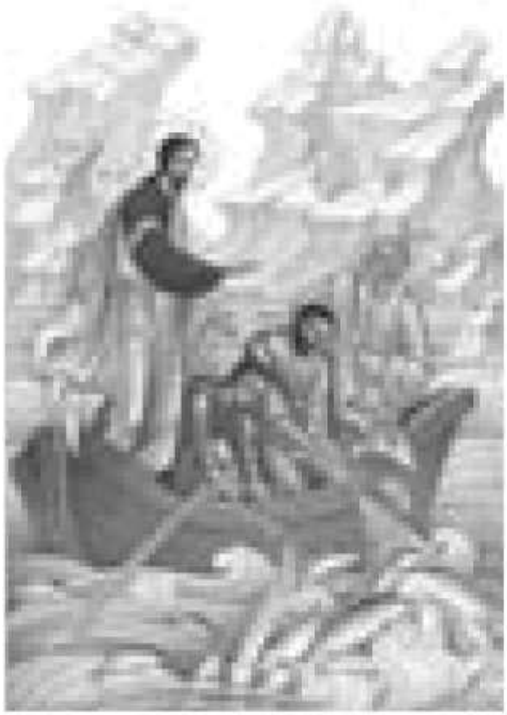

mrejele, au umplut ambele bărci cu peşte. Văzînd această minune, Simon Petru a căzut speriat la picioarele lui Iisus, zicînd: „Ieşi de la mine, Doamne, că sînt om păcătos!" Iar Iisus l-a liniştit pe Simon Petru, zicîndu-i: „Nu te teme, de acum înainte vei pescui oameni pentru Împărăţia Cerurilor". Domnul avea în vedere că Petru va deveni un predicator al Evangheliei, va salva oamenii din adîncul păcatelor şi-i va aduce la Dumnezeu. După pescuirea minunată, Andrei, Simon, Iacov şi Ioan au lăsat pescuitul, familiile şi averile lor, urmîndu-L pe Iisus, de Care nu s-au mai despărţit.

Vindecarea demonizatului

Marcu 1, 21-28; Luca 4, 31-37

Iisus Hristos a stat o perioadă în oraşul galileian Caperna-um. Sîmbăta mergea la sinagogă, unde se rugau iudeii şi învăţa poporul. Toţi se minunau de învăţătura Lui, pentru că explica altfel decît cărturarii, care tîlcuiau Scriptura după mintea lor. Cuvîntul Lui avea o deosebită putere.

Într-o zi, a venit la sinagogă un om, stăpînit de duh necurat. Văzîndu-L pe Iisus, a strigat cu glas tare:

- Ce ai cu noi, Iisuse Nazarinene, ai venit să ne pierzi (pe demoni)? Ştiu cine eşti: Sfîntul lui Dumnezeu.

Dar Iisus i-a zis demonului:

- Taci şi ieşi din el.

Atunci, demonul, scoţînd un răcnet, l-a zguduit pe om şi a ieşit din el. Cei care au văzut, s-au speriat şi se întrebau unii pe alţii: ce învăţătură nouă este aceasta, că şi duhurile necurate I se supun?

În scurt timp, vestea despre Iisus s-a răspîndit în toată Ga-lileea.

Vindecarea soacrei lui Petru şi a altor bolnavi

Matei 8, 14-15; Marcu 1, 29-31; Luca 4, 38-41

Cînd au ajuns Domnul cu Ioan şi Iacov acasă la Simon Petru, soacra acestuia zăcea de friguri. Petru I-a spus Învăţătorului său despre aceasta şi L-a rugat s-o ajute. Iisus S-a apropiat de soacra ucenicului, i-a luat mîinile într-ale Sale şi ea s-a vindecat îndată, aşa încît a putut să-I slujească chiar în aceeaşi zi.

Seara, la asfintitul soarelui, mulţi bolnavi şi demonizaţi din oraş erau aduşi la El, de credeai că s-a adunat tot oraşul în casa lui Simon Petru. Iisus Îşi punea mîinile pe fiecare dintre ei şi-i vindeca. Pe unii îi tămăduia de bolile lor, iar din alţii scotea demoni, încît aceştia strigau: „Tu eşti Fiul lui Dumnezeu!" El îi certa, însă, şi nu-i lăsa să vorbească.

Trezindu-Se de dimineaţă, Iisus a plecat de la Petru şi S-a retras într-un loc pustiu să Se roage. Simon şi alţi ucenici L-au găsit pe Iisus şi I-au spus că mulţimile Îl caută. Dar Domnul le-a răspuns: „Trebuie să predic Împărăţia lui Dumnezeu şi în alte cetăţi, deoarece pentru aceasta am fost trimis". Iisus a mers prin toată Galileea, predicînd în sinagogi, vindecînd şi izgonind demoni.

Într-o zi, a venit la El un lepros care a căzut în genunchi şi I-a zis: „Doamne, dacă vrei, poţi să mă cureţi!" Domnul a în-tins mîna, l-a atins pe lepros şi i-a spus: „Voiesc să fii curăţat".

Lepra a dispărut imediat, corpul lui devenind curat. Iisus i-a poruncit să nu vorbească nimănui despre cele întîmplate, ci să se arate preotului şi să aducă o jertfă pentru curăţirea sa, după cum a rînduit Moise. Dar acesta a povestit tuturor des-pre vindecarea sa minunată. După aceea, Iisus nu mai putea veni deschis în oraş, ci rămînea în locuri pustii, iar oamenii veneau la El de pretutindeni.

Vindecarea slăbănogului din Capernaum

Matei 9, 1-8; Marcu 2, 1-12; Luca 5, 17-26

Peste cîteva zile, Hristos S-a întors la Capernaum şi a intrat într-o casă. Curînd, s-a adunat o mulţime atît de mare, încît nu se mai putea intra pe uşă şi lumea sta în curte. În acest timp, iată că s-au apropiat patru bărbaţi, aducînd într-un pat un om care era slăbănog. Din pricina mulţimii, au urcat pe acoperiş şi, scoţîndu-l, au coborît patul în mijlocul casei, exact la picioarele lui Iisus Hristos. Văzîndu-le credinţa, a zis: „Omule, iertate îţi sînt păcatele tale!", iar cărturarii şi fariseii care erau şi ei acolo, au început a cîrti:

„Acesta huleşte! Cine poate să ierte păcatele decît Unul Dumnezeu?" Iisus însă, cunoscîndu-le gîndurile, le-a răspuns: „Să ştiţi că Fiul Omului are pe pămînt putere să ierte păcatele". Drept confirmare a celor spuse, i-a poruncit slăbănogului: „Scoală-te, ia patul tău şi mergi la casa ta!"

Slăbănogul s-a ridicat îndată înaintea lor, şi-a luat patul şi a plecat acasă, slăvindu-L pe Dumnezeu. Astfel, săvîrşind un lucru anevoios pentru oameni - vindecarea slăbănogului, Iisus a arătat că poate face şi lucruri mai simple - să ierte păcatele oamenilor. Groaza i-a cuprins pe toţi cei care au văzut această minune. Lumea Îl slăvea pe Dumnezeu şi, înfricoşată zicea: „Am văzut astăzi lucruri minunate!"

Ghemarea lui Matei vameşul

Matei 9, 9-13; Marcu 2, 13-17; Luca 5, 27-32

Ieşind din casa unde a fost vindecat slăbănogul, Iisus a văzut un vameş pe nume Levi, zis şi Matei, şi i-a spus: „Vino după Mine!"

Acesta, lăsînd toate, s-a ridicat şi a pornit după Hristos. Cu-rînd Matei a făcut la el acasă un ospăţ mare pentru Iisus şi uce-nicii Lui, la care au venit şi mulţi vameşi, prieteni ai lui Matei. Cărturarii şi fariseii, nemulţumiţi, murmurau către ucenicii lui Iisus, reproşîndu-le:

- De ce mîncaţi şi beţi împreună cu vameşii şi păcătoşii?
- N-au nevoie de doctor cei sănătoşi, dar cei bolnavi, le-a răspuns Iisus. N-am venit să chem la pocăinţă pe drepţi, ci pe păcătoşi.

Domnul Iisus Hristos îi învăţa că Dumnezeu nu respinge pe nimeni, oricît de păcătos ar fi, unica condiţie fiind pocăinţa şi îndreptarea. Dumnezeu îi iubeşte pe păcătoşii care se căiesc şi se smeresc şi Se întoarce de la drepţii orgolioşi şi plini de sine.

Vindecarea slăbănogului de la scăldătoarea Vitezda

Ioan 5, 1-47

În anul următor, de sărbătoarea Paştilui, Iisus a venit din nou la Ierusalim, unde lîngă poarta Oilor, se afla o scăldătoare, numi-tă în evreieşte Vitezda, ceea ce în traducere înseamnă „casa mi-losteniei". Acolo zăcea o mulţime de bolnavi, aşteptînd mişcarea apei, căci un Înger al Domnului cobora din cînd în cînd în scăldă-toare şi tulbura apa. Şi cine reuşea să intre întîi, după tulburarea apei, se vindeca de orice boală ar fi suferit. Alături de alţi bolnavi, se afla un om care zăcea de treizeci şi opt de ani. Iisus, văzîndu-l şi ştiind că acesta suferea de multă vreme, l-a întrebat:

- Vrei să fii sănătos?
- Da, Doamne, dar nu am om ca să mă arunce în scăldătoare
-

cînd se tulbură apa, că pînă vin eu, altul se coboară înaintea mea -, i-a răspuns bolnavul. Atunci, Iisus i-a zis:

- Scoală-te, ia-ţi patul tău şi umblă!

Slăbănogul s-a vindecat imediat, şi-a luat patul şi a plecat. Acestea s-au petrecut în zi de sîmbătă. Să nu uităm că legea iudeilor interzicea în această zi chiar şi cele mai necesare acti-vităţi. De aceea, au zis iudeii către cel vindecat:

- Este zi de sîmbătă şi nu-ţi este îngăduit să-ţi iei patul.
- Cel ce m-a vindecat, mi-a zis: ia-ţi patul şi umblă -, le-a răspuns omul.

Iudeii, însă, s-au interesat cine este Cel Care l-a vindecat. Iar fericitul bolnav nu le putea răspunde, pentru că Iisus S-a pier-dut în mulţime. Peste puţin timp, Domnul l-a întîlnit pe slăbă-nogul vindecat la templu şi i-a zis:

- Iată că te-ai făcut sănătos. De acum să nu mai păcătuieşti, ca să nu-ţi fie şi mai rău.

Atunci, omul vindecat de Iisus a plecat şi le-a povestit iudeilor că Cel care l-a însănătoşit este Iisus.

Iudeii au început a-L prigoni pe Iisus, punîndu-şi în gînd să-L omoare pentru vindecările făcute în ziua de odihnă.

Mîntuitorul îi învăţa pe oameni că tot ce face este după voia Tatălui Său Ceresc. Cine nu-L cinsteşte pe Fiul, nu-L cinsteşte nici pe Tatăl. De atunci, iudeii căutau şi mai mult să-L omoare, nu numai pentru că dezlega sîmbăta, dar şi pentru că zicea că Dumnezeu este Tatăl Său, numindu-Se pe Sine Fiu al lui Dum-nezeu, adică deopotrivă cu Dumnezeu.

Discuţia despre ziua de sîmbătă

Marcu 2, 23-28; 3, 1-5

Într-o sîmbătă, Iisus trecea pe lîngă un lan de grîu, iar ucenicii Săi, flămînzi, rupeau spice, le frecau în palme şi mîncau boabele. Fariseii, văzîndu-i, I-au spus lui Iisus:

- De ce faceţi ce nu se cade a face sîmbăta? Şi Iisus le-a răspuns:
- Oare n-aţi citit ce-a făcut David cînd a flămînzit el şi cei ce erau cu dînsul? El a intrat în templul lui Dumnezeu şi a luat pîinile punerii înainte pe care aveau voie să le mănînce numai preoţii, şi i-a hrănit pe însoţitorii săi. Sîmbăta este făcută pentru om şi nu omul pentru sîmbătă.

Într-o altă sîmbătă, Iisus a intrat din nou în sinagogă şi învăţa poporul. În acea zi, venise şi un om a cărui mînă dreaptă era usca-tă. Fariseii şi cărturarii Îl urmăreau pe Iisus de va vindeca bolnavi sîmbăta, ca să-L învinuiască. Iisus, însă, cunoscîndu-le gîndurile, i-a întrebat:

- Vă întreb pe voi, ce se cade a face sîmbăta? A face bine sau a face rău? A salva un suflet sau a-l pierde? Care dintre voi, avînd o oaie, dacă în zi de sîmbătă cade în groapă, nu o va scoate? Cu cît este mai bun omul decît o oaie?

Ei tăceau. Mîhnit de împietrirea inimilor lor, Iisus i-a zis bolna-vului să întindă mîna. Omul şi-a întins mîna şi aceasta s-a vindecat. Văzînd acestea, fariseii, ieşind din sinagogă s-au sfătuit cum să-L piardă pe Iisus. Mîntuitorul însă cunoştea acestea şi S-a retras îm-preună cu ucenicii Săi. În urma lor mergea multă lume ca să ascul-te învăţăturile Domnului şi ca să fie vindecată. Iisus predica, făcea minuni, adesea în zi de sîmbătă. Prin aceasta, Mîntuitorul le arăta oamenilor că

faptele de milostenie trebuie să fie făcute în orice zi, chiar şi sîmbăta.

Âlegerea celor doisprezece Apostoli

Matei 10, 1-4; Marcu 3, 13-19; Luca 6, 12-16; Ioan 1, 35-51

În timpul zilei, dumnezeiescul Învăţător se afla în mijlocul poporului, iar noaptea Se retrăgea ca să Se roage. Lui Iisus îi plăcea să petreacă timpul în munţi, departe de forfota lu-meascâ, acolo unde pământul se unea cu cerul. Cerul presărat cu stele pare atît de aproape, încît te inspiră să-I mulţumeşti

Creatorului pentru această lume minunată.

Odată, după o noapte petrecută în rugăciune, Iisus Şi-a chemat ucenicii numeroşi care Îl urmau şi a ales dintre ei doi-sprezece. El i-a numit Apostoli, adică trimişi, pentru că hotă-rîse să-i trimită să predice Evanghelia. Iată cine erau aceştia: Simon, numit Petru şi fratele său Andrei; Iacov şi fratele său Ioan, Filip, Natanael numit şi Bartolomeu; Toma, Matei vame-şul, Iacov al lui Alfeu, Simon numit Zilotul, Iuda al lui Iacov şi Iuda Iscariotul, care a devenit trădător.

Predica de pe munte Fericirile

Matei 5, 3-48; 6, 1-8; Luca 6, 20-49

Într-una din zile, Iisus, împreună cu ucenicii Săi, S-a ridicat pe un munte nu prea înalt. În jur, ca de obicei, se adunase multă lume ca să-L asculte ori să se vindece. Şi Iisus a început a învăţa poporul:

- Fericiţi cei săraci cu duhul, căci a lor este Împărăţia Cerurilor (ceea ce înseamnă că fericiţi sînt cei smeriţi, care nu se mîndresc cu faptele lor, nu se consideră mai presus decît alţii, ci dimpotri-vă, se văd a fi cei mai păcătoşi şi mai nedemni dintre oameni, cei care sînt conştienţi de sărăcia lor spirituală. Anume aceşti oameni vor moşteni Împărăţia lui Dumnezeu).

Fericiţi cei ce plîng, că aceia se vor mîngîia (adică, fericiţi sînt cei care plîng aici, pe pământ, pentru păcatele lor. Ei vor fi iertaţi de Dumnezeu şi vor avea în ceruri bucurie veşnică).

Fericiţi cei blînzi, că aceia vor moşteni pământul (adică, fericiţi sînt în această viaţă, dar şi în cea din veacul viitor, cei care îndu-ră cu smerenie, toate necazurile, nenorocirile şi durerile).

Fericiţi cei ce flămînzesc şi însetează de dreptate, că aceia se vor sătura (adică fericiţi sînt cei care doresc şi caută adevărul Dumne-zeiesc, pe aceştia Domnul îi va îndestula).

Fericiţi cei milostivi, că aceia vor fi miluiţi.

Fericiţi cei curaţi cu inima, pentru că aceia vor vedea pe Dumnezeu.

Fericiţi făcătorii de pace, pentru că aceia fiii lui Dumnezeu se vor numi.

Fericiţi cei prigoniţi pentru dreptate, că a lor este Împărăţia Cerurilor.

Fericiţi veţi fi voi cînd vă vor ocărî şi vă vor prigoni şi vor zice tot cuvîntul rău împotriva voastră, minţind din cauza Mea. Bucuraţi-vă şi veseliţi, pentru că plata voastră multă este în Ceruri.

Voi sînteţi sarea pămîntului. Voi sînteţi lumina lumii. Fie ca lumina virtuţilor voastre să lumineze înaintea oamenilor, ca ei văzînd faptele voastre cele bune, să-L slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri!

Adresîndu-Se poporului, Domnul a continuat:

Cel ce va încălca măcar una dintre aceste porunci şi va învă-ţa greşit pe oameni - foarte mic se va chema în Împărăţia Ce-rurilor, iar cel ce va ţine poruncile şi va învăţa şi pe alţii, acesta mare va fi în Împărăţia Cerurilor.

Despre iubirea tuturor oamenilor

Matei 5, *21-23;* 5, *43-48*

Poruncile Domnului nostru Iisus Hristos sînt mult mai mă-reţe şi desăvîrşite decît cele propovăduite de către prorocii din vechime. Iisus învăţa nu numai să nu faci rău prin fapte, dar şi gîndurile şi sentimentele tale să-ţi fie întotdeauna curate. El

ne-a lăsat o poruncă nouă şi mare - iubirea pentru oameni, chiar şi pentru duşmani.

- Prorocii ziceau: „Să nu ucizi! Iar cine va ucide, vrednic va fi de osîndă". Eu, vă spun însă, îşi învăţa Iisus poporul, că vrednic este de osîndă oricine se mînie pe fratele său. Aţi auzit că s-a zis celor de demult: „Să iubeşti pe aproapele tău şi să urăşti pe vrăjmaşul tău". Iar Eu vă zic vouă: iubiţi pe vrăjmaşii voştri, binecuvîntaţi-i pe cei care vă blestemă, faceţi bine celor ce vă urăsc şi rugaţi-vă pentru cei care vă vatămă şi vă prigonesc - atunci veţi fi fiii Tatălui vostru Celui din Ceruri, pentru că Dumnezeu face să răsară soarele peste cei drepţi şi peste cei nedrepţi.

Dar dacă voi veţi iubi numai pe cei ce vă iubesc, ce răsplată veţi avea? Şi dacă îmbrăţişaţi numai pe fraţii voştri, ce faceţi mai mult? Oare nu fac şi păgînii acelaşi lucru?

Fiţi, dar, desăvîrşiţi, precum Tatăl vostru Cel ceresc desăvîrşit este.

Despre milostenie

Matei 6, 1-4

- Luaţi aminte, să nu faceţi milostenie înaintea oamenilor ca să fiti văzuţi de ei şi să vă laude, altfel nu veţi lua răsplată de la Tatăl Cel ceresc. Şi atunci cînd faci milostenie nu trîmbiţa despre aceasta, cum fac făţarnicii, tu, însă, fă milostenie în taină, să nu ştie stînga ta ce face dreapta. Nu te mîndri că ai făcut un bine şi străduieşte-te să nu-ţi aminteşti despre aceasta. Şi atunci, Domnul, Care vede cele tainice ale tale, te va răsplăti. Fiţi milostivi aşa cum este milostiv Tatăl vostru Cel din ceruri!

Despre rugăciune

Matei 6, 5-13

- Cînd vă rugaţi, nu fiţi ca făţarnicii, cărora le place să se roage în văzul oamenilor, ca aceştia, văzîndu-i rugîndu-se, să-i laude. Adevărat vă spun vouă: ei îşi iau deja plata. Tu, însă, cînd te rogi, intră

în cămara ta şi, închizînd uşa, roagă-te Tatălui Ceresc în ascuns, iar El care vede rugăciunea ta în taină, îţi va da ceea ce ai cerut. Cînd vă rugaţi, nu spuneţi multe, ca păgînii, care cred că pentru vorbă-ria lor multă vor fi auziţi de Dumnezeu. Căci, Tatăl vostru ştie de ce aveţi nevoie, înainte de a cere voi. Rugaţi-vă deci aşa:

Tatăl nostru Carele eşti în ceruri, sfinţească-Se numele Tău! Vie Împărăţia Ta, facă-se voia Ta, precum în cer, aşa şi pe pă-mînt. Pîinea noastră cea de toate zilele dă-ne-o nouă astăzi şi ne iartă nouă greşelile noastre, precum şi noi iertăm greşiţilor noştri, şi nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăveşte de cel vi-clean. Căci a Ta este Împărăţia, puterea şi slava în veci. Amin!

Iisus spunea că Dumnezeu aude rugăciunea fiecărui om. Iar dacă nu primim imediat cele cerute, să nu ne întristăm, ci să ne rugăm în continuare cu mai multă rîvnă: „Cereţi şi vi se va da, căutaţi şi veţi găsi, bateţi şi vi se va deschide". Dumnezeu este Tatăl nostru Cel iubitor care ne dă tot binele cerut de la El.

Despre nejudecarea aproapelui

Matei 7, 1-2

- Nu judecaţi şi nu veţi fi judecaţi. Cu judecata cu care veţi judeca, cu aceea vă vor judeca şi pe voi. Dacă nu ţi-ai îndreptat propriile-ţi cusururi, nu încerca să le îndrepţi pe ale altora. Dacă vei fi milostiv şi îngăduitor faţă de oameni, atunci şi Dumnezeu va fi milostiv cu tine. Iertaţi şi vi se va ierta, căci dacă veţi ierta păcatele oamenilor, atunci şi Tatăl Cel ceresc vă va ierta păcatele voastre, iar dacă nu le veţi ierta, nici Dumnezeu nu vă va ierta. Aşa

în toate: faceţi aproapelui ceea ce aţi vrea să vă facă vouă.

Despre bogăţia pămîntească şi cea cerească

Matei 6, 19-34

- Nu adunaţi comori pe pămînt, unde molia şi rugina le strică şi unde hoţii le sapă şi le fură. Ci adunaţi-vă comori în

cer, tindeţi spre veşnicele bunuri spirituale, care sînt nestrică-cioase. Căci, unde este comoara ta, acolo va fi şi inima ta. Aşa cum nu poţi sluji în acelaşi timp la doi stăpîni, tot aşa nu poţi să slujeşti şi lui Dumnezeu şi mamonei - bogăţiei pămînteşti.

- Nu vă îngrijiţi pentru ce veţi mînca ori veţi bea, sau cu ce vă veţi îmbrăca. Priviţi la păsările cerului care nu seamănă, nici nu seceră, nici nu adună în jitniţe şi Tatăl vostru Cel ceresc le hrăneşte. Oare nu este omul mai de preţ decît acestea? Sau priviţi la crinii de cîmp cum cresc de frumoşi: nu se ostenesc, nu torc. Nici împăratul Solomon, în toată mărirea lui, nu s-a îmbrăcat ca o floare dintre acestea. Iar dacă iarba cîmpului, care astăzi este şi mîine se aruncă în cuptor, Dumnezeu o îmbracă aşa, cum oare nu va avea grijă de voi, puţin credincioşilor?

Aşadar, nu vă îgrijoraţi pentru ziua de mîine: ce veţi mîn-ca, ce veţi bea ori ce veţi îmbrăca, pentru că Tatăl vostru Cel din ceruri ştie de ce aveţi nevoie. Căutaţi mai întîi Împărăţia lui Dumnezeu şi dreptatea Lui, iar celelalte - se vor adăuga vouă.

Despre împlinirea poruncilor lui Dumnezeu

Matei 7, 21-28

- Nu oricine îmi zice: „Doamne! Doamne!" va intraîn Împărăţia Cerurilor, ci numai cel ce face voia Tatălui Meu.

De aceea, oricine ascultă cuvintele Mele şi le împlineşte este asemenea unui om înţelept care şi-a zidit casa pe stîncă. Cînd a căzut ploaia şi rîurile s-au revărsat, casa a rezistat. Iar cel ce aude cuvintele Mele şi nu le împlineşte, se aseamănă cu un om nechibzuit care şi-a ridicat casa pe nisip şi, atunci cînd rîul s-a revărsat şi au bătut vînturile, ea s-a risipit.

Noi trebuie să-I slujim şi să facem voia lui Dumnezeu nu numai cu cuvîntul, dar şi cu fapta.

Vindecarea slugii sutaşului

Matei 8, 5-13; Luca 7, 1-10

Iisus s-a îndreptat spre Capernaum, după predica de pe munte. În acest oraş locuia un sutaş roman, a cărui slugă era grav bolnavă. Auzind despre Iisus şi despre minunile Lui, su-taşul a trimis la El pe mai-marii iudei să-L roage ca să vină să-i salveze sluga. Ajungînd la Iisus Hristos, ei au început a-L ruga: „Este vrednic să-l ajuţi. El ne iubeşte şi ne-a ridicat o sinago-gă".

Iisus a pornit spre sutaş, însoţit de trimişii acestuia, dar cînd au ajuns aproape de casă, prietenii sutaşului L-au întîm-pinat şi I-au transmis cuvintele sutaşului: „Doamne, nu Te os-teni, căci nu sînt vrednic să intri sub acoperişul casei mele. De aceea, nici pe mine nu m-am considerat vrednic să vin la Tine. Ci spune numai cu cuvîntul şi se va vindeca sluga mea. Că şi eu sînt om pus sub stăpînire, avînd ostaşi în subordonarea mea, şi dacă-i spun vreunuia - du-te, el se duce; şi celuilalt - vino şi el vine; şi slugii mele: fă aceasta şi ea face". Auzind acestea, Iisus s-a minunat şi a zis mulţimii ce venea după El: „La nimeni în Israel n-am găsit atîta credinţă".

În felul acesta, Domnul l-a lăudat pe sutaş pentru că, deşi era păgîn, a crezut că Iisus este Dumnezeu, Care poate numai prin cuvînt conduce creaturile Sale: să vindece, bunăoară, ne-putinţele omeneşti.

Iar cînd trimişii au ajuns acasă, sluga era deja sănătoasă.

învierea tînărului din Nain

Luca 7, 11-16

Părăsind Capernaumul, Domnul a pornit spre oraşul Nain, în-soţit de ucenici şi multă lume. Apropiindu-se de poarta oraşului, au văzut o procesiune funerară - murise singurul copil al unei văduve. Iisus a văzut văduva şi I s-a făcut milă de ea şi i-a zis: „Nu plînge!" Apoi, S-a apropiat de sicriu şi S-a atins de copil, porun-

cindu-i: „Tinere, îţi zic ţie, scoală-te!" Şi mortul a înviat imedi-at, s-a ridicat şi a început a vorbi. Mare frică i-a cuprins pe toţi. Lumea Îl slăvea pe Dumnezeu şi zicea: „Profet mare S-a ridicat dintre noi şi Dumnezeu a cercetat poporul Său".

Ungerea lui Iisus de către femeia păcătoasă

Luca 7, 37-50

Un fariseu, pe nume Simon, L-a invitat într-o zi pe Iisus la prînz. În acel oraş, trăia o femeie căreia îi mersese vestea că este păcătoasă. Aflînd că Iisus şade la masă în casa fariseului, ea a venit acolo, aducînd un vas cu mir. Căzînd în genunchi la picioarele lui Iisus, ea, plîngînd, I le-a udat cu lacrimi, I le-a şters cu părul şi I le-a uns cu mir. Văzînd acestea, fariseul s-a gîndit: „Dacă El ar fi profet, ar şti că femeia ce se atinge de El este păcătoasă".

Cunoscînd gîndurile fariseului, Iisus i s-a adresat lui Simon şi i-a spus următoarea parabolă:

- Un om, care dădea bani cu împrumut, avea doi datornici. Unul îi datora cinci sute de dinari, celălalt cincizeci. Dar, fiindcă ei nu-şi puteau plăti datoriile, el i-a iertat pe amîndoi. Spune, care dintre aceştia îl va iubi mai mult?
- Cred că cel căruia i-a iertat o sumă mai mare, a răspuns Simon.
- Ai judecat drept, a zis Domnul şi a continuat: O vezi pe această femeie? Eu am venit în casa ta şi tu nu Mi-ai spălat picioarele nici măcar cu apă, ea

Mi le-a spălat însă cu lacrimile ei. Tu nu M-ai salutat nici cu un sărut, ea însă, de cînd a sosit, nu încetează să-Mi sărute picioarele. Tu nu Mi-ai uns capul nici măcar cu untdelemn, ea însă Mi-a uns picioarele cu mir scump. De aceea pentru marea ei iubire, i se iartă multe păcate. Celui care iubeşte puţin, i se iartă puţin.

Adresîndu-Se femeii, Mîntuitorul a zis:

- Iertate îţi sînt păcatele. Credinţa ta te-a mîntuit, mergi în pace.

Pilda semănătorului

Matei 13, 3-9; 18-23

Iisus Hristos, însoţit de cei doisprezece ucenici ai Săi, umbla prin oraşe şi sate, predicînd şi vestind Împărăţia lui Dumne-zeu. Şi nişte femei li s-au alăturat, pe care Iisus le-a vindecat de diferite boli ori duhuri rele. Printre acestea se afla Maria Mag-dalena, din care Iisus izgonise şapte demoni, Ioana, Susana şi multe altele. Ele îşi slujeau dumnezeiescul Învăţător cu multă dăruire şi zel.

Într-una din zile, Iisus Hristos predica pe malul mării Gali-leii, înconjurat, ca de obicei, de o mulţime de oameni. Fiind în-ghesuit de popor, a urcat într-o barcă şi, îndepărtîndu-Se puţin de la mal, continua să-i înveţe prin pilde.

„Iată a ieşit semănătorul să semene. Şi pe cînd semăna, une-le seminţe au căzut lîngă drum şi au venit păsările şi le-au ciugulit. Altele au căzut pe loc pietros şi au răsărit curînd, de-oarece acolo solul nu era adînc. Dar cînd s-a ivit soarele, s-au ofilit de arşiţă şi, neavînd rădăcină, s-au uscat. Altele au căzut printre spini, dar spinii au crescut şi le-au înăbuşit. Altele au căzut pe sol bun şi au dat rod: una de o sută, alta de şaizeci, alta de treizeci de ori mai mult decît s-a semănat".

Mai tîrziu, rămînînd doar cu ucenicii Săi, Iisus le-a lămurit astfel tîlcul acestei parabole. Seminţa este cuvîntul lui Dumnezeu, semă-nătorul este cel care îl predică, iar solul este sufletul, inima omului.

Seminţa căzută lîngă drum este cuvîntul lui Dumnezeu căzut în inima unui om care îl aude, dar nu-l primeşte. La acesta vine curînd diavolul şi-i fură ceea ce i s-a semănatîn inimă. Iar semin-ţa căzută pe loc pietros este omul care primeşte cu bucurie cuvîn-tul lui Dumnezeu, dar nu este statornic. De aceea, în vremuri de prigonire a creştinilor, se leapădă uşor de Hristos şi de credinţă.

Seminţa căzută între spini este cuvîntul Domnului intrat în sufletul omului, însă grijile pentru bogăţii şi bunăstarea pă-mîntească îl înăbuşă şi ea nu dă rod. Solul bun sînt cei care pri-

mesc cuvîntul auzit şi-l păstrează în inima lor bună şi curată, urmînd în viaţă poruncile Domnului. Asemenea oameni aduc multe roade bune, fiecare pe măsura sa: cine de treizeci de ori mai mult, cine de şaizeci, cine însutit.

Pilda despre grîu şi neghină

Matei 13, 24-30

Iisus a mai spus poporului ce-L asculta o pildă despre Îm-părăţia lui Dumnezeu şi sfîrşitul lumii.

„Un om şi-a semănat ogorul cu grîu. Noaptea, însă, pe cînd dormea, a venit duşmanul lui şi a semănat peste grîu neghi-nă. Împreună cu grîul a răsărit şi neghina. Slugile au venit la stăpîn şi i-au zis: „Stăpîne, de unde-i oare neghina, tu ai semănat doar grîu curat?" Iar el le-a răspuns: „Un om vrăj-maş a făcut aceasta". Atunci, slugile i-au propus să plivească neghina. Stăpînul însă le-a interzis pentru că, smulgînd ne-ghina, să nu scoată vreun fir de grîu. „Lăsaţi să crească îm-preună şi grîul şi neghina pînă la seceriş şi atunci voi porunci secerătorilor: Strîngeţi întîi neghina şi legaţi-o în snopi ca s-o ardem, iar grîul adunaţi-l în hambarul meu".

Încheind povestirea, Iisus le-a tîlcuit ucenicilor această pil-dă: „Cel ce seamănă seminţa cea bună este Fiul Omului - Ii-sus Hristos. Ogorul este lumea întreagă. Seminţa cea bună sînt fiii lui Dumnezeu, cei care au primit învăţătura Domnu-lui, iar neghina - fiii diavolului, oamenii răi şi necinstiţi. Se-cerişul este sfîrşitul lumii, iar secerătorii - îngerii. La sfîrşitul veacului, Domnul va trimite pe îngerii Săi care-i vor aduna pe cei ce au făcut numai rău şi-i vor arunca în foc (adică în iad), acolo va fi plîngerea şi scrîşnirea dinţilor. Iar drepţii, vor străluci ca soarele în Împărăţia lui Dumnezeu".

Alte pilde despre Impărăţia Cerurilor

Matei 13, 31-52

Iisus Hristos compara, de asemenea, Împărăţia Cerurilor cu un grăunte de muştar, pe care omul îl seamănă în ţarina sa. Această seminţă este cea mai mică dintre toate seminţele, dar, crescînd, devine un copac mare în ale cărui ramuri se adăpostesc păsările. Împărăţia Cerurilor nu se va deschide deodată şi nu atunci cînd vor aştepta oamenii, ci treptat şi pe neobservate, la fel cum creşte o seminţă de muştar. Şi cînd va veni Împărăţia Cerurilor, va cuprinde întreaga lume, iar sufletele drepţilor îşi vor găsi pacea, precum păsările în co-roana pomilor.

Acelaşi înţeles îl are şi o altă pildă în care Împărăţia Ceru-rilor este comparată cu aluatul, pe care o femeie îl pune la dospit. Plămădeala, deşi mică, are putere mare şi face aluatul să crească.

Hristos a mai comparat Împărăţia Cerurilor cu o perlă preţioasă pe care neguţătorul văzînd-o a cumpărat-o, vînzîn-du-şi tot avutul şi pe toate celelalte ale sale. Dobîndirea Îm-părăţiei lui Dumnezeu este scopul suprem al oricărui creştin. Pentru aceasta, el trebuie să fie gata a jertfi orice bunăstare pămîntească şi chiar viaţa. Nimeni nu poate spune despre Împărăţia lui Dumnezeu: este aici ori acolo, pentru că ea se deschide în interiorul omului, dacă acesta urmează poruncile Domnului.

După cuvîntul lui Hristos, la venirea Împărăţiei lui Dum-nezeu se va întîmpla ceea ce se întîmplă cînd pescarii prind în năvod peşti de soiuri diferite, pe cei de soi bun îi aleg, iar restul îi aruncă. Aşa se va întîmpla şi la sfîrşitul veacului: vor veni Îngerii şi vor separa pe oamenii răi de cei buni şi-i vor arunca pe păcătoşi în cuptorul încins, unde va fi mare plîngere.

Iisus linişteşte furtuna de pe mare

Luca 8, 22-25

Într-una din zile, Iisus şi ucenicii Săi treceau marea Galileii ca să ajungă pe celălalt ţărm. Pe neaşteptate, s-a ridicat o fur-tună năprasnică, încît valurile umpleau barca cu apă. În acest timp, Mîntuitorul dormea. Ucenicii, cuprinşi de groază, L-au trezit şi L-au rugat: „Doamne, salvează-ne, căci pierim!" Iisus S-a ridicat, a poruncit vîntului să înceteze, mării să se liniştească şi marea s-a potolit, vîntul a încetat. Atunci Iisus i-a mustrat pe ucenici, zicîndu-le: „De ce vă este frică, puţin credincioşilor?" Iar ei, îngroziţi şi uimiţi, se întrebau unii pe alţii: „Cine este Acesta că şi vînturile şi marea ascultă de El?"

Vindecarea demonizatului din ţinutul Gherghesenilor

Luca 8, 26-39

Iisus şi ucenicii au trecut marea Galileii, ajungînd în ţinutul Gherghesenilor, unde i-a întîmpinat un demonizat care trăia în morminte şi speria oamenii. Zi şi noapte striga şi se izbea de pietre. Oamenii au încercat să-l pună în lanţuri, dar el le rupea şi fugea în pustiu, astfel încît nimeni nu-l putea îmblînzi.

Zărindu-L pe Domnul de departe, a alergat la El, I s-a închi-nat şi a strigat:

- Ce ai cu mine, Iisuse, Fiul lui Dumnezeu? Te rog nu mă chinui.

Domnul l-a întrebat pe demonizat:

- Care îţi este numele?
- Legiune, a răspuns demonizatul, căci mulţi demoni intraseră în el.

Iisus a poruncit duhurilor necurate să iasă din acest om. Nu departe de ei era o turmă mare de porci, care păştea pe munte. Demonii L-au rugat pe Iisus să nu-i trimită în adînc, ci

să le îngăduie să intre în porci şi Domnul le-a îngăduit. Ieşind demonii din om, au intrat în animale, care s-au aruncat de pe ţărm în mare şi s-au înecat.

Văzînd păstorii ce s-a întîmplat, au alergat în oraş să po-vestească tuturor. Iar cînd a venit lumea din oraş şi l-au văzut pe demonizat în toate minţile, s-au speriat foarte tare şi L-au rugat pe Iisus să plece de la ei. Omul vindecat Îl ruga pe Iisus să-l ia cu Sine, dar Iisus i-a spus să se întoarcă acasă şi să poves-tească tuturor cît bine i-a făcut Dumnezeu. Omul umbla prin ţinutul Gherghesenilor şi povestea tuturor despre minunata lui vindecare.

Invierea fiicei lui Iair

Luca 8, 41-56

Cînd Iisus S-a întors în Capernaum, la El a venit o mulţime de oameni. A venit şi unul dintre conducătorii ora-şului, mai-marele sinagogii, pe nume Iair. Acesta a căzut la picioarele lui Hristos şi a zis cu disperare:

- Unica mea fiică e pe moarte, vino şi-Ţi pune mîinile pe ea ca să nu moară.

Văzînd credinţa lui, Iisus a pornit la el acasă. Dar, pe drum au întîlnit nişte oameni, care i-au spus lui Iair că fata muri-se deja. Iisus, însă, adresîndu-se către Iair, i-a spus:

- Nu te teme, crede numai şi fiica ta va trăi.

Ajungînd la casa demnitarului, au văzut multă tulburare şi lume care plîngea şi se tînguia. Şi intrînd, le-a zis:

- De ce vă tulburaţi şi plîngeţi? Copila n-a murit, d doarme.

Iar unii din mulţime chiar au început să rîdă de El. Iisus i-a scos pe toţi afară şi a luat cu Sine numai pe tatăl copilei, pe mama ei şi pe ucenicii Petru, Ioan şi Iacov. Şi luînd copila de mînă, i-a zis: „Copilă, scoală-te!"

Fata îndată s-a sculat şi a început să meargă. Iisus i-a dăruit nu numai viaţă, dar şi sănătate. Toţi au rămas uimiţi de această minu-ne. Iisus le-a poruncit să nu povestească nimănui ce s-a întîmplat şi le-a zis să-i dea copilei de mîncare. Dar vestea despre această mare minune s-a răspîndit în scurt timp în toate împrejurimile.

Vindecarea a doi orbi

Matei 9, 27-34

Într-o zi, după Iisus mergeau pe drum doi orbi, care strigau:

- Iisuse, Fiul lui David, miluieşte-ne!

Iisus a intrat în casă, dar orbii nu se lăsau, veneau după El şi-L rugau să-i vindece.

- Credeţi că vă pot vindeca? - i-a întrebat Iisus pe sărmanii orbi.
- Da, Doamne, credem! - I-au răspuns ei. Atunci, Iisus S-a atins de ochii lor şi a zis:
- Fie vouă după credinţa voastră.

Ochii orbilor s-au deschis îndată şi ei au început să vadă. Domnul le-a interzis să spună cuiva despre aceasta, dar orbii vindecaţi, bucuroşi, au povestit despre această minune tuturor.

Iisus e din nou la Nazaret

Călătorind şi predicînd prin Palestina, Iisus S-a întors în ora-şul Său natal, Nazaret. Într-o sîmbătă, învăţa poporul în sina-gogă, iar cei adunaţi se mirau şi ziceau: „De unde are atîta înţe-lepciune şi cum de face aşa minuni? Oare nu este El tîmplarul, Fiul Mariei şi fratele lui Iacov, şi al lui Iosi, şi al lui Iuda, şi al lui Simon? Şi nu sînt oare surorile Lui aici la noi? De unde are toate

acestea?" Şi le-a spus Iisus: „Pretutindeni profeţii sînt respectaţi, numai în patria lor nu sînt primiţi şi rudele nu-i ascultă".

Iisus n-a putut face multe minuni în Nazaret din cauza ne-credinţei locuitorilor, dar a vindecat cîţiva bolnavi, punîndu-Şi mîinile pe ei.

Iisus îi trimite pe Apostoli să predice

Matei 10, 1-20

Într-o zi, Iisus Hristos a chemat pe cei doisprezece uce-nicii ai Săi şi i-a trimis în popor să predice, poruncindu-le: „Mergeţi în tot pămîntul Israelului şi predicaţi, zicînd că s-a apropiat Împărăţia Cerurilor. Tămăduiţi pe cei bolnavi, în-viaţi pe cei morţi, curăţiţi pe cei leproşi, izgoniţi demonii. În dar aţi primit această putere, în dar să slujiţi oamenilor.

Nu vă luaţi nimic la drum, nici aur, nici traiste, nici haine, nici toiag. Intrînd în casă, salutaţi-o zicînd: „Pace casei aces-teia". Şi dacă stăpînii vor fi vrednici, pacea Domnului va veni în casa aceea, iar dacă nu, vouă vi se va întoarce. Cine vă va primi pe voi, pe Mine Mă va primi, iar cine Mă primeşte pe Mine, pe Tatăl Ceresc Îl primeşte, Cel Care M-a trimis.

Vă trimit ca pe nişte oi în mijlocul lupilor. Aşadar, fiţi în-ţelepţi ca şerpii şi nevinovaţi ca porumbeii. Să ştiţi că veţi fi urîţi pentru numele Meu, iar cel ce va îndura toate încercă-rile se va mîntui. Oricine îşi va mărturisi credinţa în Mine înaintea oamenilor voi mărturisi şi Eu credinţa lui înaintea Tatălui. Iar cine se va lepăda de Mine înaintea oamenilor şi Eu Mă voi lepăda de el înaintea Tatălui Meu, Care este în ceruri".

Apostolii au pornit şi au predicat cuvîntul lui Dumnezeu. Ei izgoneau demonii din oameni, pe mulţi bolnavi îi ungeau cu ulei şi îi vindecau.

Tăierea capului lui Ioan Botezătorul

Matei 14, 1-12; Marcu 6, 17-29; Luca 9, 7-9

În timp ce Domnul Iisus Hristos şi ucenicii Săi predicau prin oraşe şi sate, Ioan Botezătorul a fost aruncat în temniţă. Regele Irod Antipa a poruncit ca Ioan să fie întemniţat, deoarece acesta îl mustra pe rege pentru că s-a căsătorit cu soţia lui Filip, fratele său. Irodiada îl ura pe Ioan şi se gîndea cum să-l omoare, nu putea însă s-o facă, deoarece Irod se temea de Ioan şi-i plăcea să discute cu el, considerîndu-l un om cuvios.

Cu ocazia zilei sale de naştere, Irod a făcut un ospăţ mare. La ospăţ fiica Irodiadei, Salomeia, a dansat pentru oaspeţi şi i-a încîntat pe toţi cu dansul ei.

Însuşi regele, cuprins de admiraţie, i-a făgăduit cu jurămînt:

- Cere de la mine orice vrei, că-ţi voi da chiar şi jumătate de împărăţie.

Salomeia a întrebat-o pe maică-sa ce să ceară, iar ea i-a răspuns:

- Capul lui Ioan Botezătorul. Copila s-a întors la rege şi i-a spus:

- Vreau să-mi dai aici pe tipsie capul lui Ioan Botezătorul. Irod s-a întristat, dar n-a îndrăznit s-o refuze, deoarece jurase faţă de oaspeţi să-i dea orice doreşte. Irod a poruncit călăului să-i aducă capul lui Ioan. Călăul a mers în temniţă, a tăiat capul pro-rocului şi l-a adus copilei pe tipsie, iar aceasta l-a dat mamei sale. Ucenicii lui Ioan Botezătorul au venit şi au luat trupul lui şi l-au înmormîntat, apoi s-au dus să-i dea de ştire lui Iisus. Aflînd despre moartea mucenicească a lui Ioan, Domnul s-a întristat foarte tare şi s-a retras într-un loc pustiu să se roage.

Iisus satură cinci mii de oameni

Întorşi de la propovăduire, Apostolii iarăşi s-au adunat în jurul Domnului şi I-au povestit ce-au văzut şi cum au învăţat poporul. Atunci, ei au urcat în corabie şi s-au îndreptat spre un loc mai liniştit, în apropiere de oraşul Betsaida, ca să se odihnească puţin. Mulţimea, însă, aflînd, a ve-nit după El pe jos, de-a lun-gul litoralului. Văzînd atîta lume, Iisus a ieşit din cora-bie şi I S-a făcut milă de ei, pentru că arătau ca o turmă fără păstor. Iisus a stat cu cei adunaţi, vorbind despre Împărăţia lui Dumnezeu şi vindecînd toţi bolnavii.

Spre seară, ucenicii au ve-nit la El şi I-au spus:

- Dă drumul oamenilor să se ducă în localităţile din apropiere să-şi cumpere de mîncare.

El însă le-a răspuns:

- Nu trebuie să se ducă nicăieri, daţi-le voi de mîncare.

- Doamne, nu avem decît cinci pîini şi doi peşti, au zis ucenicii, dar oameni sînt vreo cinci mii.

Atunci, Iisus le-a spus:

- Aduceţi-Mi-le aici.

Şi poruncind mulţimii să se aşeze pe iarbă, a luat cele cinci pîini şi doi peşti, a privit la cer, binecuvîntîndu-le şi, frîngînd, a dat ucenicilor pîinile să le împartă mulţimii. Pîinile şi peştii s-au înmulţit, astfel încît au mîncat toţi

şi s-au săturat, şi au mai umplut cu fărîmături şi resturi de pîine încă vreo douăspreze-ce coşuri.

Peste puţin timp, Domnul iarăşi a săturat, în chip minunat, mulţimea, de data aceasta erau patru mii de oameni, şapte pîini şi puţin peşte. Iar martorii acestor minuni exclamau: „Cu

adevărat este Profetul Care trebuia să vină în lume!"

Iisus a aflat că poporul Îl vrea rege şi S-a retras pe munte să Se roage, iar ucenicilor le-a poruncit să plece pe mare, la Capernaum.

Iisus merge pe apă

Matei 14, 22-23; Marcu 6, 45-42; Ioan 6, 15-21

Ucenicii au coborît la mare, au urcat în barcă şi s-au îndrep-tat spre celălalt ţărm. Pe cînd se îndepărtau de ţărm, a început o furtună şi s-au ridicat nişte valuri, de umpleau barca cu apă. Iisus, văzîndu-Şi ucenicii în pericol, S-a pornit spre ei pe apă. Iar cînd S-a apropiat de ei, aceştia s-au speriat, crezînd că este o nălucă şi, de frică, au început a striga. Domnul, însă, a vorbit cu ei şi i-a liniştit:

- Nu vă temeţi, Eu sînt! Atunci, Petru, bucuros, a zis:
- Doamne, dacă eşti Tu, porunceşte să vin la Tine pe apă.
- Vino, i-a răspuns Iisus.

Petru a ieşit din barcă, a mers pe apă şi s-a apropiat de Iisus, dar speriindu-se de valurile mării, a început să se afunde.

- Doamne, a strigat el, scapă-mă!

Iisus, întinzîndu-i mîna, l-a apucat şi i-a zis:

- Puţin credinciosule, pentru ce te-ai îndoit?

După ce Iisus şi Petru au urcat în barcă, furtuna s-a potolit. Ucenicii I s-au închinat lui Iisus Hristos şi au zis:

- Cu adevărat Tu eşti Fiul lui Dumnezeu!

Vindecarea fiicei canaaneencei

Matei 15, 21-28; Marcu 7, 25-30

Părăsind Galileea, Iisus Hristos a plecat în Fenicia, o ţară păgînă, şi s-a oprit în apropiere de oraşele Tir şi Sidon.

Aici trăia o femeie păgînă, care avea o fiică demonizată. Au-

zind că Iisus a venit prin părţile lor, femeia I-a ieşit în întîmpi-nare, a căzut la picioarele Lui şi-L ruga să-i vindece fiica:

- Milostiveşte-Te, Doamne, Fiul lui David! - L-a rugat ea cu glas tare, fiica mea este rău chinuită de demoni.

Iisus, însă, încercîndu-i credinţa, a trecut, în tăcere, pe lîngă ea. Femeia mergea în urma Lui şi nu înceta să-L roage. Atunci, înşişi ucenicii s-au apropiat de Iisus şi L-au rugat:

- Ajut-o, că strigă în urma noastră!
- Nu sînt trimis decît la oile cele pierdute ale casei lui Israel, le-a răspuns

Iisus.

Iar ea, venind, I s-a închinat şi a zis:

- Doamne, ajută-mă! El i-a răspuns însă:

- Nu este bine să iei pîinea copiilor şi s-o dai cîinilor.

Iisus i-a numit pe iudeii care urmau Legea Domnului - co-pii, iar pe păgîni - cîini.

- Da, Doamne, dar şi cîinii mănîncă din fărîmăturile ce cad de la masa stăpînilor lor, a spus canaaneeanca.

Auzind acestea, Iisus i-a răspuns:

- O, femeie, mare este credinţa ta, facă-ţi-se după cum voieşti. Întorcîndu-se acasă, femeia şi-a găsit fiica sănătoasă.

Mărturisirea lui Petru
Gea dintîi vestire a Patimilor, morţii şi Invierii Domnului

Marcu 8, 27-31

Părăsind Fenicia, Iisus, însoţit de ucenicii Săi, S-a îndreptat spre ţinuturile Cezareii lui Filip. Pe drum, i-a întrebat pe ucenici:

- Cine zic oamenii că sînt Eu, Fiul Omului? Ei I-au răspuns:

- Unii că ai fi Ioan Botezătorul, alţii - Ilie, iar o parte - că ai fi unul dintre prooroci.

- Dar voi cine ziceţi că sînt?

- Tu eşti Hristosul, Fiul lui Dumnezeu Celui viu! - a exclamat Petru.

Iisus, adresîndu-i-Se lui, i-a spus:

- Fericit eşti, Simone! Pentru că nu un om ţi-a descoperit acestea, ci Tatăl Meu. Şi Eu îţi zic ţie: tu eşti Petru şi pe această piatră voi zidi Biserica Mea şi nici o putere a iadului nu o va birui. Şi îţi voi da cheile Împărăţiei Cerurilor.

De atunci, Domnul Iisus a început să dezvăluie ucenicilor Săi că El trebuie să meargă la Ierusalim şi să pătimească mul-te de la mai-marii iudeilor şi că va fi ucis şi că în a treia zi va învia.

Iisus le spunea ucenicilor Săi şi poporului ce-L asculta că, cel ce vrea să-L urmeze, trebuie să-şi poarte crucea cu răbda-re, adică să îndure nenumărate suferinţe şi prigoniri pentru credinţă. Cine îşi va da viaţa pentru Hristos, acela va moşteni viaţa veşnică. Omul nu va avea nici un folos dacă va cîştiga toa-te comorile acestei lumi, dar îşi va pierde sufletul. „Cel ce se va ruşina de Mine şi de cuvintele Mele, de acela Fiul Omului se va ruşina cînd va veni întru slava Tatălui Său cu Sfinţii Îngeri".

Schimbarea la Faţă a Domnului

Matei 17, 1-9; Marcu 9, 1-9; Luca 9, 28-36

Cu puţin timp înainte de patimile Sale, Iisus l-a luat pe Pe-tru, pe Iacov şi pe Ioan şi s-au ridicat pe un munte să se roage. În timp ce se rugau, Domnul

S-a schimbat la faţă înaintea lor: faţa Îi strălucea ca soarele, îmbrăcămintea I s-a făcut albă ca lumina, iar alături de El s-au arătat vechii proroci Moise şi Ilie. Ei vorbeau cu Iisus despre patimile ce-L aşteptau. Ucenicii, văzîndu-L pe Iisus în slava lui Dumnezeu, au fost cuprinşi de un sentiment nemaitrăit de ei vreodată, de o fericire ca în rai. Petru ar fi vrut ca această fericire să nu se mai sfîrşească, de aceea I-a zis lui Iisus: „Doamne, cît este de bine să fim aici! La-

să-ne să facem trei colibe: Ţie una, lui Moise una şi lui Ilie una". De bucurie, Petru nu-şi dădea seama ce spune.

Deodată, pe munte s-a lăsat un nor luminos şi i-a umbrit, iar din nor s-a auzit un glas: „Acesta este Fiul Meu Cel iu-bit, de El să ascultaţi!" Ucenicii s-au speriat şi au căzut cu faţa la pămînt, iar Iisus S-a apropi-at de ei şi le-a zis: „Sculaţi-vă şi nu vă temeţi".

Ridicîndu-se, ucenicii n-au mai văzut pe nimeni, decît nu-mai pe Iisus singur. Cînd au coborît de pe munte, Iisus le-a interzis să povestească ce au văzut pînă va învia El din morţi.

învăţătură despre smerenie

Matei 18, 1-3

Călătorind prin Galileea, Iisus Hristos a venit în Caperna-um. Poposind într-o casă, i-a întrebat pe ucenicii Săi despre ce discutau aceştia în drum. Ucenicii tăceau şi nu îndrăzneau să recunoască că tot drumul s-au certat cine va fi mai mare în Împărăţia lui Dumnezeu. Atunci, Iisus le-a spus: „Cine din-tre voi vrea să fie primul, acela să fie ultimul şi slugă tuturor". După aceea, a chemat la Sine un prunc, l-a pus în mijlocul lor şi a zis: „Adevărat vă zic, de nu veţi fi precum copiii, nu veţi intra în Împărăţia Cerurilor. Iar cine se va smeri pe sine şi va fi ca pruncul acesta ascultător, bun şi blînd, acela este mai mare în Împărăţia Cerurilor".

Povaţă despre iertarea greşiţilor

Matei 18, 21 - 34

Într-o zi Apostolul Petru, Îl întrebă pe Iisus: „Doamne, de cîte ori să-l iert pe fratele meu dacă îmi va greşi? Poate de şapte ori?" La care Iisus i-a

răspuns: „Nu de şapte ori, ci de şaptezeci de ori cîte şapte!"

Ca să înţeleagă Petru şi alţi ucenici că Dumnezeu nu primeşte oamenii care nu iartă greşelile apropiaţilor lor, Iisus le-a spus următoarea pildă:

„Un rege a chemat la sine pe sluga care îi era datoare cu zece mii de talanţi şi i-a cerut să-i întoarcă datoria. Sluga, însă, nu avea de unde să-i întoarcă banii. Atunci, regele a poruncit să fie vîndut el, femeia lui, copiii şi toată averea ca să achite datoria. Iar sluga, căzînd în genunchi, i se închina şi zicea: „Doamne, mai aşteaptă puţin şi-ţi voi plăti tot". Regele s-a mi-lostivit de el şi i-a iertat datoria. Ieşind de la rege, sluga a întîl-nit un tovarăş de-al său care-i datora acestuia o sută de dinari. Şi, punînd mîna pe el, a prins a-l sugruma, zicînd: „Plăteşte-mi ce-mi datorezi!" Datornicul a căzut la picioarele lui şi-l ruga: „Mai aşteaptă puţin şi-ţi voi întoarce datoria!" Sluga aceea era crudă şi nemiloasă, de aceea a întemniţat datornicul pînă se va răsplăti. Celelalte slugi, văzînd cele întîmplate, s-au întristat şi i-au povestit regelui cele întîmplate. Atunci, regele a chemat nemiloasa sa slugă şi i-a zis cu mînie: „Slugă vicleană, ţi-am iertat datoria fiindcă m-ai rugat, nu trebuia oare să-l ierţi şi tu pe tovarăşul tău?" Supărat, regele a poruncit ca sluga să fie aruncată în temniţă, pînă nu-i va întoarce datoria.

Tot aşa şi Tatăl Meu Ceresc vă va face vouă dacă nu veţi ierta din tot sufletul şi din toată inima păcatele şi greşelile apropia-ţilor voştri", a încheiat Iisus.

Pilda samarineanului milostiv

Luca 10, 25 - 37

Un iudeu, cunoscător şi învăţător de lege, ispitindu-L pe Iisus, L-a întrebat:

- Învăţătorule, ce să fac ca să moştenesc viaţa cea veşnică?

Iar Iisus i-a răspuns:

- Ce este scris despre aceasta în Lege?

- Să iubeşti pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima, din tot sufletul, din toată puterea ta şi din tot cugetul tău, şi pe aproapele tău - ca pe tine însuţi - i-a răspuns învăţătorul de lege.

- Drept ai răspuns, a încuviinţat Iisus, fă aceasta şi vei moşteni viaţa veşnică.

Însă, învăţătorul de lege, voind să se îndreptăţească, L-a mai întrebat pe Iisus:

- Cine este aproapele meu?

La care Iisus i-a răspuns, povestindu-i această pildă: Odată, un om se întorcea de la Ierusalim la Ierihon, dar pe drum, asupra lui au năvălit nişte tîlhari care, după ce l-au rănit şi l-au dezbrăcat, au plecat, lăsîndu-l aproape mort. Din întîmplare, un preot mergea pe acelaşi drum şi l-a văzut, dar a trecut pe alături. De asemenea un levit, trecînd pe acolo, l-a privit şi a plecat mai departe. În acea zi s-a întîmplat să treacă şi un samarinean, care, văzîndu-l, i s-a făcut milă de el. S-a apropiat de cel rănit, i-a legat rănile, l-a urcat pe măgarul său

şi l-a dus la o casă de oaspeţi. A doua zi, înainte de plecare, i-a dat gazdei doi dinari şi a rugat-o să aibă grijă de rănit, iar dacă va cheltui cu el mai mult, îi va răsplăti la întoarcere.

- Cum crezi, cine dintre aceştia trei a fost aproapele celui jefuit de tîlhari? - l-a întrebat Iisus pe legiuitor.

- Cel care a făcut milă cu el - a răspuns învăţătorul de lege. Iar Iisus i-a zis:

- Mergi şi fă şi tu asemenea!

Prin această pildă, Domnul nostru Iisus Hristos ne învaţă că orice om care are nevoie de ajutorul nostru este aproapele nostru. Noi trebuie să le ajutăm oamenilor aflaţi la necaz, dacă voim să moştenim Împărăţia Cerurilor.

Hristos în casa Martei şi Mariei

Luca 10,38- 42

Călătorind prin Iudeea, Iisus, împreună cu ucenicii, a ajuns în Betania, unde trăiau prietenii Săi - Marta, Maria şi fratele lor, Lazăr. Iisus a intrat în casă şi a început a învăţa gazdele. Maria s-a aşezat la picioarele lui Iisus şi asculta dumnezeieştile Lui învăţături. Marta, însă, se îngrijea de masă. Ea s-a supărat că soră-sa n-o ajuta, şi I-a reproşat lui Iisus:

- Doamne, oare nu vezi că soră-mea m-a lăsat singură să gătesc? Spune-i să mă ajute!

Dar Iisus i-a răspuns:

- Marto, Marto, te îngrijeşti de multe, dar se cere doar un lucru care trebuie cu adevărat. Maria însă a ales partea cea bună - cuvîntul mîntuitor, pe care nimeni nu i-l va lua!

Aşa Domnul ne luminează mintea că grija pentru mîntuirea sufletului este mai importantă decît celelalte.

Pilda despre smochinul fără rod

Luca 13, 6-9

Într-o zi, lui Iisus I s-a povestit o întîmplare despre locuito-rii Galileii, care din porunca guvernatorului roman, Pilat, au fost ucişi în templu, chiar în momentul cînd aceştia aduceau jertfă. Sîngele oamenilor s-a amestecat cu cel al animalelor de jertfă.

Auzind acestea, Mîntuitorul a spus: „Să nu credeţi că aceşti oameni au

fost cei mai păcătoşi dintre locuitorii Galileii. Dar, dacă nu vă veţi pocăi, veţi pieri şi voi". Şi le-a povestit urmă-toarea pildă.

În via unui om creştea un smochin. Cînd veni timpul roa-dei, stăpînul s-a dus să strîngă smochinele, dar nu găsi în pom nimic. Atunci, i-a spus vierului:

- Al treilea an vin să strîng smochine şi nu găsesc nimic, taie smochinul acesta, să nu ocupe locul degeaba.

Dar vierul i-a răspuns:

- Stăpîne, mai lasă smochinul un an. Îi voi săpa pămîntul împrejur, îl voi îngrăşa. Dacă şi de data aceasta nu va da rod, îl voi tăia.

Tîlcul acestei parabole este că Dumnezeu, asemeni stăpînu-lui viei, nu se grăbeşte să pedepsească oamenii pentru viaţa lor păcătoasă, ci aşteaptă cu răbdare de la noi pocăinţă şi fapte bune - roadele pocăinţei.

Parabolele despre oaia rătăcită şi despre drahma pierdută

Luca 15, 3 - 10

Păcătoşii şi vameşii mergeau adesea în urma lui Iisus Hris-tos, împărţind cu Dînsul masa şi ascultînd cu plăcere învăţătu-rile Lui. Fariseii şi cărturarii, în schimb, Îl condamnau pe Iisus

pentru că El nu-i respingea pe păcătoşi.

Atunci, Iisus le-a povestit următoarele pilde despre iubirea Dumnezeiască faţă de omul căzut: „Care dintre voi, avînd o sută de oi, dacă pierde una, nu lasă pe cele nouăzeci şi nouă şi se duce după cea pierdută? Iar dacă o găseşte, o pune pe umerii săi şi, întorcîndu-se bucuros acasă, cheamă prietenii şi vecinii, spunîndu-le: „Bucuraţi-vă cu mine, că am găsit oaia cea pierdută!" Aşa şi în cer, va fi mult mai multă bucurie pen-tru un păcătos care se pocăieşte, decît pentru nouăzeci şi nouă de drepţi, care n-au nevoie de pocăinţă.

Sau care femeie, avînd zece drahme, dacă pierde una, nu o va căuta? Iar cînd o va găsi, va chema toate vecinele şi priete-nele ca să se bucure împreună cu ea. La fel şi Îngerii din ceruri se bucură pentru fiecare păcătos care se căieşte".

Parabola despre fiul risipitor

Luca 15,11- 32

Continuînd săînveţe poporul, Iisus a mai spus o pildă din care vedem cît de mult îi iubeşte Dumnezeu pe oameni, chiar şi pe cei mai mari păcătoşi. El este gata să-i ierte şi să primească pe fiecare, care se apropie cu căinţă sinceră pentru păcatele săvîrşite.

Un om avea doi fii. Într-o, zi cel mai mic i-a zis tatălui: „Tată, dă-mi partea din avere ce mi se cuvine". El hotărîse să înceapă o viaţă

independentă.

Tatăl a împărţit averea între fii. Mezinul şi-a luat partea şi a părăsit casa părintească, plecînd într-o ţară îndepărtată. Acolo a început a petrece în desfătări şi plăceri, aşa încît a risipit repede toată averea. Cînd acea ţară a fost lovită de o mare foamete, el a început a duce lipsuri. Ca să nu moară de foame, s-a angajat să pască porcii unui băştinaş şi era bucuros să-şi îndestuleze pîntece-le măcar cu roşcovele pe care le mîncau porcii, dar nimeni nu i le dădea. În cele din urmă îşi aminti de tatăl său, zicînd: „Cîţi argaţi are tatăl meu şi toţi sîntîndestulaţi cu pîine, iar eu pier aici de foa-

me. Mă voi duce la tatăl meu şi-i voi spune: „Tată, am greşit înaintea cerului şi înaintea ta şi nu mai sînt vrednic să mă numesc fiul tău, primeş-te-mă ca pe unul din argaţii tăi". Fiul risipitor a lăsat ţara de pribegie şi s-a întors la ta-tăl său.

Era încă departe cînd ta-tăl l-a văzut şi i s-a făcut milă de el. A alergat în întîmpina-rea lui, l-a cuprins şi l-a să-rutat. Iar fiul îi spuse: „Tată, am greşit înaintea cerului şi înaintea ta şi nu mai sînt vrednic să mă numesc fiul tău". Tatăl a poruncit slugilor să-i dea haina şi încălţămintea cea mai bună, să-i pună pe deget un inel preţios şi să taie viţelul cel gras ca să facă ospăţ mare. „Căci acest fiu al meu mort era şi a înviat, zicea tatăl, pierdut era şi s-a găsit".

Între timp, s-a întors de la cîmp fiul mai mare, a auzit cîntă-ri şi veselie în casă. El a chemat pe o slugă şi a întrebat-o ce se întîmplă. „Fratele tău s-a întors şi tatăl tău a înjunghiat viţelul cel mai gras pentru că fiul i s-a întors viu şi sănătos" - i-a răspuns sluga. Fiul mai mare s-a supărat şi nu voia să intre în casă. Tatăl îl ruga, iar el i-a răspuns: „De atîţia ani îţi slujesc şi niciodată n-am încălcat porunca ta, şi mie niciodată nu mi-ai dat un ied ca să mă veselesc cu prietenii mei. Dar cînd a venit acest fiu al tău, care ţi-a risipit averea, ai înjunghiat pentru el viţelul cel mai gras". Tatăl, însă, i-a răspuns: „Fiule, tu întotdeauna eşti cu mine şi toate ale mele, ale tale sînt. Trebuie să te veseleşti şi tu că fratele tău mort era şi a înviat, pierdut era şi s-a găsit".

Dumnezeu este Tatăl nostru Cel iubitor şi Se bucură de fiecare

păcătos care se pocăieşte. Această parabolă conţine şi un reproş adresat fariseilor înfumuraţi. Aceştia, asemeni fratelui mai mare, îi urau pe păcătoşii care-L urmau pe Hristos.

Vindecarea celor zece leproşi

Luca 17, 11 - 19

Într-o zi Iisus a ajuns într-o localitate, situată între Galileea şi Samaria. Acolo I-au ieşit înainte zece leproşi. Această boală contagioasă le acoperea corpul cu răni înspăimîntătoare. Ei nu îndrăzneau să se apropie de Iisus, de aceea strigau din depăr-tare: „Iisuse, Învăţătorule, fie-ţi milă de noi!" Domnul, văzîn-du-i şi făcîndu-I-Se milă de ei, le-a zis: „Duceţi-vă şi arătaţi-vă preoţilor". Dar, pe cînd se duceau s-au şi vindecat. Şi numai unul dintre ei s-a întors să-I mulţumească lui Iisus, acesta fiind samarinean. Venind la Iisus, a căzut la picioarele Lui, mulţu-mindu-I şi slăvindu-L cu glas tare pe Dumnezeu. Atunci, Iisus i-a zis: „Oare nu zece s-au curăţit? De ce numai unul, şi acela de alt neam, s-a întors să-L slăvească pe Dumnezeu? Deci, i-a zis: „Scoală-te şi du-te, credinţa ta te-a mîntuit!"

Să-I mulţumim întotdeauna lui Dumnezeu pentru mila Sa şi să nu uităm că nerecunoştinţa este un mare păcat.

Parabola despre vameş şi fariseu

Luca 18, 10 - 14

Adresîndu-Se fariseilor, care se considerau drepţi şi-i judecau pe alţii, Domnul Iisus Hristos le-a povestit următoarea pildă.

Doi oameni au intrat în templu să se roage. Unul era fari-seu, iar altul - vameş.

Rugîndu-se Domnului, fariseul zicea aşa: „Dumnezeule, îţi mulţumesc că nu sînt ca ceilalţi oameni jefuitori, nedrepţi sau ca acest vameş. Postesc de două ori pe săptămînă şi dau pentru biserică a zecea parte din cîştig". Fariseul nu doar că se ruga cu

trufie, ci îi mai şi judeca pe apropiaţii lui.

Iar vameşul, stînd de o parte, nu îndrăznea să-şi ridice nici ochii către cer, ci numai se bătea cu pumnii în piept şi zicea: „Dumnezeule, milostiv fii mie păcătosul!"

„Zic vouă, a încheiat Iisus povestirea, vameşul s-a întors aca-să mai îndreptat decît fariseul. Căci oricine se înalţă pe sine, se va smeri şi cel ce se smereşte, va fi înălţat".

Domnul îi iubeşte pe cei smeriţi şi se întoarce de la cei tru-faşi şi plini de sine.

Hristos binecuvîntează copiii

Matei 18, 1 - 5; Marcu 9, 36 - 37; Luca 18, 15-17

Iisus Hristos iubea foarte mult copiii pentru simplita-tea, neprihănirea şi credinţa lor. De multe ori, copiii erau arătaţi drept exemplu pen-tru cei maturi, care urmau să fie tot atît de buni şi ne-vinovaţi, precum sînt copiii. Părinţii îşi aduceau copiii la Iisus pentru a fi binecuvîn-taţi. Ucenicii, însă, încercînd să evite îmbulzeala şi zarva, nu le permiteau copiilor să se apropie de El. Cînd Iisus a observat aceasta, S-a supărat şi le-a zis ucenicilor: „Lăsaţi co-piii să vină la Mine! Nu-i opriţi, căci unii ca aceştia moştenesc Împărăţia lui Dumnezeu. Adevărat vă zic: cine nu va primi Împărăţia lui Dumnezeu ca un copil, nu va intra în ea!". Adică, cine nu va crede sincer ca un copil, şi nu va respecta poruncile lui Dumnezeu, nu va intra în Împărăţia Cerurilor. Şi îmbrăţi-şînd copiii, a pus mîinile peste ei şi i-a binecuvîntat.

Despre tînărul bogat

Matei 19, 16 - 26; Marcu 10, 17 - 31; Luca 18, 18 - 30

Un tînăr bogat s-a apropiat de Iisus, a căzut în genunchi şi a zis:

- Bunule Învăţător, ce să fac ca să moştenesc viaţa de veci?

- Urmează poruncile lui Dumnezeu: să nu săvîrşeşti adulter, să nu minţi, să nu ucizi, să nu furi, cinsteşte pe tatăl tău şi pe mama ta, iubeşte-ţi aproapele ca pe tine însuţi, i-a răspuns Iisus.

- Învăţătorule, toate acestea le-am urmat din copilărie, ce trebuie să mai fac? - l-a întrebat tînărul.

- Dacă voieşti să ajungi la desăvîrşire duhovnicească - i-a spus Iisus - vinde-ţi averea şi împarte banii la săraci, apoi, vino şi urmează-Mă, îndurînd toate greutăţile şi durerile, şi vei avea o comoară în ceruri.

Auzind acestea, tînărul s-a întristat şi s-a îndepărtat, pen-tru că era foarte bogat şi nu vroia să se despartă de averea sa. Atunci, Iisus, adresîndu-Se ucenicilor Săi, a zis:

- Greu vor intra în Împărăţia Cerurilor cei care-şi iubesc bogăţiile. Mai uşor va trece cămila prin urechile acului, decît bogatul, căruia nu-i pasă de apropiaţii săi, va intra în Împărăţia lui Dumnezeu.

Dar Petru L-a întrebat pe Iisus:

- Noi am lăsat totul şi Te-am urmat. Cu noi, oare, ce va fi?

- Adevărat grăiesc vouă, a răspuns Iisus, voi, cei ce M-aţi urmat, cînd Fiul Omului va şedea pe tronul slavei Sale, veţi şedea şi voi pe douăsprezece tronuri, judecînd cele douăsprezece seminţii ale lui Israel. Şi oricine a lăsat, pentru numele Meu, case sau fraţi, sau tată, sau mamă, sau femeie, sau copii,

sau ţarine, va lua înapoi însutit şi va moşteni viaţa veşnică.

-

Pocăinţa lui Zaheu

Luca 19, 1-10

Pe cînd Iisus trecea cu ucenicii prin Ierihon, un om pe nume Zaheu, mai-marele vameşilor, dorea mult să-L vadă. Zaheu era mic de statură şi din această cauză, nu-L putea vedea pe Iisus, Care întotdeauna era înconjurat de mulţime. Atunci, acest om bogat şi cunoscut în tot oraşul, a fugit înainte, a urcat într-un copac, care era în drumul pe unde trebuia să treacă Iisus, ca să-L vadă. Mîntuitorul, văzîndu-l pe Zaheu, i-a zis: „Zaheu, coboară-te degrabă, căci astăzi voi fi la tine în casă". Zaheu a coborît în grabă şi, cu multă bucurie, L-a găzduit pe Iisus.

Locuitorii Ierihonului se revoltau că Iisus, fiind înconjurat de o mulţime de admiratori, a ales să intre în casa unui vameş păcătos. Privirea milostivă şi cuvîntul blînd ale Mîntuitorului, l-au schim-bat pe Zaheu. Acesta a zis către Iisus: „Doamne, iată jumătate din averea mea o dau săracilor şi dacă am năpăstuit pe cineva, îi în-torc de patru ori mai mult!" Iisus i-a răspuns: „Astăzi această casă a fost mîntuită, căci şi acesta este fiul lui Avraam, pentru că Fiul Omului a venit să caute şi să mîntuiască pe cel pierdut".

Invierea lui Lazăr

Ioan 11, 1-45

În casa surorilor Marta şi Maria din Betania s-a întîmplat o ne-norocire. Fratele lor, Lazăr, s-a îmbolnăvit grav. Surorile au trimis la Iisus să-L anunţe că Lazăr, pe care îl iubea foarte mult, este bol-nav. Primind această veste, Iisus a zis: „Această boală nu va fi spre moartea lui Lazăr, ci, prin ea, Fiul lui Dumnezeu Se va slăvi". Iisus a mai rămas două zile în locul unde se afla, după care le-a spus uce-nicilor Săi: „Să mergem iarăşi în Iudeea, prietenul nostru, Lazăr, a adormit şi Eu Mă duc să-l trezesc".

Ucenicii credeau că Lazăr a adormit cu somn obişnuit: „Doam-

ne, dacă a adormit, se va trezi!", I-au răspuns ei Învăţătorului.

Atunci Iisus le-a spus că Lazăr a murit deja. Şi a pornit la drum, îndreptîndu-se spre Iudeea.

Atunci cînd Iisus a ajuns în Betania, Lazăr fusese înmormîn-tat deja de patru zile. Conform tradiţiei, trupul lui a fost uns cu miresme, înfăşurat în pînză de in şi pus într-o peşteră, a cărei intrare era astupată cu o piatră mare. Betania se afla în apropie-re de Ierusalim şi în casa lui La-zăr se adunase multă lume, ca să aline durerea Martei şi a Mariei. Auzind că vine Iisus, Marta I-a ieşit în întîmpinare, zicîndu-I:

- Doamne, dacă ai fi fost aici, fratele meu n-ar fi murit. Dar şi acum ştiu că, orice vei cere de la Dumnezeu, Îţi va da.

- Fratele tău va învia - i-a spus Iisus Martei.

- Ştiu că va învia atunci cînd vor învia toţi morţii, - a răspuns Marta, - în ziua cea de apoi.

- Eu sînt Învierea şi Viaţa, cel ce crede în Mine, chiar de va muri, va învia. Crezi aceasta?

- Da, Doamne, eu cred că Tu eşti Hristosul, Fiul lui Dumnezeu, Care a venit în lume! - a zis ea.

Apoi, a plecat şi, în taină, a chemat-o pe Maria. Auzind Maria că Iisus este la ei, s-a grăbit să-L întîmpine. Iudeii au crezut că a plecat la mormînt, să-l plîngă pe Lazăr, şi au pornit după ea.

Maria s-a apropiat de Iisus, a îngenuncheat şi I-a zis:

- Doamne, dacă ai fi fost aici, nu murea fratele meu. Văzînd durerea surorilor lui Lazăr şi plînsul, suferinţa oamenilor, Iisus a lăcrimat şi El.

- Iată cît de mult l-a iubit pe Lazăr, ziceau iudeii.

Iisus S-a apropiat de peştera unde odihnea răposatul şi a poruncit să fie ridicată piatra.

- Doamne, s-a adresat către El Marta, deja miroase, căci este a patra zi de cînd l-am înmormîntat.

- Nu ţi-am spus că dacă vei crede, vei vedea slava lui Dumnezeu? - a întrebat-o Iisus.

După ce au ridicat piatra de la intrarea în peşteră, Iisus a ridicat ochii spre cer şi a zis: „Părinte, Îţi mulţumesc că M-ai ascultat. Eu ştiam că întotdeauna Mă asculţi, dar pentru mul-ţimea care stă în jur am zis, ca să creadă că Tu M-ai trimis". Şi, zicînd acestea, a strigat: „Lazăre, vino afară!"

O mare minune s-a întîmplat în acel moment. Lazăr care murise, legat la mîini şi la picioare cu fîşii de pînze, a ieşit din mormînt. Mulţi iudei, văzînd

această minune, au crezut în Ii-sus. Dar alţii au povestit despre cele întîmplate arhiereilor şi fariseilor. Aceştia s-au mîniat şi, în acelaşi timp, s-au speriat că, în curînd, toţi vor crede în Hristos, fiindcă El făcea multe minuni. Atunci, arhiereii şi fariseii au convocat sinedriul, ho-tărînd să-L ucidă pe Iisus. Aflînd despre aceasta, Domnul Iisus S-a retras din Iudeea în oraşul Efraim, unde a stat un timp împreună cu ucenicii Săi.

Gina din Betania

***Matei 26, 6-13; Marcu 14, 3 - 9; Ioan 12, 1** - 8*

Cu şase zile înainte de ziua Paştilui, Iisus Hristos a venit din nou în Betania, unde îl înviase pe Lazăr. Gazdele au pregătit cina la care era şi Lazăr, iar Marta îi servea la masă. Maria a luat un vas cu mir scump, I-a uns picioarele lui Iisus, ştergîn-du-I-Le cu părul său. Toată casa s-a umplut de aroma acestui ulei scump. Atunci, unul dintre ucenicii lui Iisus, Iuda Iscarioteanul, care avea să-L trădeze, a zis: „S-ar fi putut vinde acest mir cu 300 de dinari, iar banii să-i împărţim săracilor". Iuda nu spunea acestea din grijă faţă de săraci, ci pentru că era hoţ.

El avea punga cu donaţii şi lua de multe ori de acolo bani. Iar Iisus i-a răspuns: „N-o supăraţi, ea a făcut un lucru bun pentru Mine - M-a pregătit pentru îngropare. Săracii îi aveţi întotdeau-na alături, pe cînd Eu nu sînt întotdeauna. Adevărat vă spun: oriunde va fi predicată Evanghelia, în toată lumea, se va spune şi ce a făcut ea".

Mulţi iudei, aflînd că Iisus este în casa lui Lazăr, au venit să-L vadă şi pe El şi pe Lazăr cel înviat din morţi.

Arhiereii şi-au pus în gînd să-l ucidă şi pe Lazăr, pentru că minu-nea făcută cu el i-a convins pe mulţi să creadă în Iisus Hristos.

Intrarea Domnului în Ierusalim

Matei 21, 1 - 10; Marcu 11, 1 - 11; Luca 19, 29 - 40; Ioan 12, 12 - 19

A doua zi, Domnul a plecat, împreună cu ucenicii Săi, la Ieru-salim să sărbătorească Paştile. În drum spre Ierusalim, rămînînd numai cu ucenicii, Iisus le-a povestit următoarele: „Iată, degrabă vom ajunge la Ierusalim, unde voi fi trădat şi osîndit la moarte, înjosit, bătut şi răstignit. Iar a treia zi voi învia". Ucenicii aşteptau că va veni în curînd Împărăţia lui Dumnezeu, pe care o va condu-ce Învăţătorul lor, iar ei vor sta pe cele douăsprezece tronuri. Ei nu puteau şi nici nu voiau să creadă că au mai rămas zile numărate pînă la îngrozitoarele evenimente pe care le prezicea Iisus.

Apropiindu-Se de muntele Eleon, Iisus a trimis pe doi dintre ucenici, zicîndu-le: „Mergeţi în satul din faţa voastră, acolo veţi vedea o asină şi un măgăruş. Dezlegaţi-i şi aduceţi-i la Mine. Şi dacă va zice cineva ceva, să spuneţi că-I trebuie Domnului".

Ucenicii au mers şi au făcut aşa după cum le-a spus Iisus. Ei au adus asina şi măgăruşul, şi au pus peste animale hainele lor, Iisus a încălecat măgăruşul

şi a pornit spre poarta oraşului. Aşa au spus şi prorocii: „Nu te teme, Ierusalime, iată Împăratul tău vine, călare pe mînzul asinei".

Mulţimea de oameni care a venit la sărbătoare din toate părţile

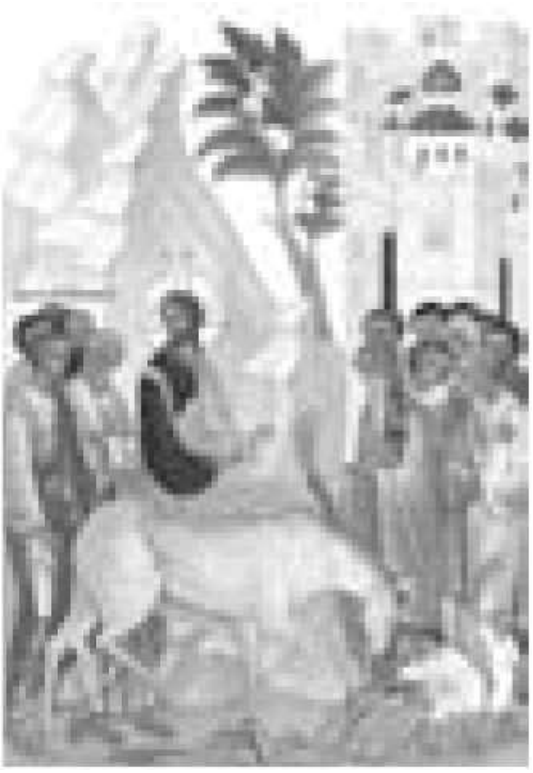

Iudeii, I-aieşitînîntîmpina-re pentru că auziseră despre învierea lui Lazăr. Unii îşi aşterneau hainele înaintea Lui, alţii Îl salutau cu bucurie, fluturînd ramuri de copaci şi strigînd: „Binecuvîntat este Cel ce vine întru numele Domnului! Osana Fiului lui David! Osana întru cei de sus!" (ceea ce înseamnă: A venit mîntuirea prin Fiul lui David, Împăratul Israelului! Mîntuirea este din ceruri!)

Fariseii, auzind aceste strigări, s-au mîniat şi au zis lui Iisus: „Învăţătorule, interzice-le să strige aşa!", la care Iisus a răspuns că dacă vor tăcea aceştia, pietrele vor începe a striga şi a-L slăvi pe Fiul lui Dumnezeu.

Iisus a intrat prin poarta oraşului şi privea cu durere la vechiul Ierusalim. El ştia că oamenii, care astăzi Îl întîlnesc cu bucurie, Îl vor respinge în curînd şi-L vor trăda, iar acest oraş frumos şi măreţ va fi distrus. Mîntuitorul a plîns şi a zis proroceşte: „Dacă ai înţele-ge măcar în ziua aceasta ce este necesar pentru pacea şi bunăstarea ta! Vor veni zile, cînd duşmanii tăi vor săpa şanţ în jurul tău şi te vor strîmtora din toate părţile, şi te vor face una cu pămîntul, şi vor omorî copiii tăi, şi nu vor lăsa piatră pe piatră, pentru că nu ai cu-noscut vremea cercetării tale şi n-ai crezut în Fiul lui Dumnezeu".

Cînd Iisus a intrat în Ierusalim, tot oraşul a început a for-foti, deoarece toţi voiau să-L vadă pe Marele Proroc şi făcător de minuni. Domnul S-a îndreptat spre templu, care, în acele zile de sărbătoare, părea o piaţă orientală zgomotoasă. Piaţa

templului era plină de negustori nesăţioşi, animale de jertfă, se auzeau tocmeli, zornăit de monede şi behăit de animale.

Mîhnit şi îndurerat, Domnul i-a dat afară pe negustori, zi-cîndu-le: „Casa Domnului este casă de rugăciune, iar voi aţi făcut din ea peşteră de tîlhari".

După alungarea negustorilor, în templu s-a făcut linişte. Mîntuitorul a început a învăţa poporul despre adevărurile dumnezeieşti, apoi a vindecat pe orbi şi şchiopi.

Arhiereii şi cărturarii căutau să-L prindă, dar nu puteau, pen-tru că poporul Îl înconjura peste tot şi-I asculta învăţătura.

Blestemarea smochinului

Matei 29, 19 - 22; Marcu 11, 20 - 26

Iisus, după intrarea în Ierusalim, s-a retras, să înnopteze în Betania, iar a doua zi, dimineaţă, a venit din nou cu uceni-cii spre oraş. Pe drum, Iisus a flămînzit şi, văzînd de departe un smochin înverzit, S-a îndreptat spre el. De obicei, roadele smochinului apar înaintea frunzelor. De aceea, Iisus spera să găsească fructe şi să-Şi potolească foamea, dar n-a găsit nimic în afară de frunze. Privind la smochin, Iisus a zis: „De acum înainte să nu mai fie rod în tine, în veac!" Şi smochinul s-a us-cat îndată. La fel, Domnul îi va pedepsi şi pe oamenii care, răi fiind, îi înşeală pe alţii, prefăcîndu-se buni. Ucenicii, văzînd cum s-a uscat smochinul, s-au mirat şi au întrebat: „Cum s-a întîmplat că smochinul s-a uscat îndată?" Iisus le-a răspuns: „Dacă veţi avea credinţă şi nu vă veţi îndoi, veţi face nu numai ce s-a făcut cu smochinul, ci şi muntelui acestuia de veţi zice: ridică-te şi aruncă-te în mare, se va face. Şi toate cîte veţi cere, rugîndu-vă cu credinţă, veţi primi".

Ei au ajuns la templul din Ierusalim, unde Iisus a învăţat poporul toată ziua, iar seara tîrziu, S-a retras din oraş.

Pilda viticultorilor

Matei 29, 33 - 46

În dimineaţa următoare, Iisus a venit din nou la templu, pen-tru a predica. Mulţimea, printre care erau şi mai-marii iudeilor, L-a înconjurat pe Iisus, iar El continua să-i înveţe prin pilde.

„Era un om care a sădit vie, a dat-o lucrătorilor s-o îngrijească, iar el a plecat pentru mai mult timp. Cînd a sosit timpul roadei, a trimis sluga la lucrători ca să ia roada. Dar lucrătorii, punînd mîna pe slugă, au bătut-o şi au trimis-o înapoi fără nimic. Atunci, stăpînul, a trimis la ei o altă slugă, aceştia au bătut-o cu pietre şi au trimis-o înapoi, fără a-i da ceva. Stăpînul a trimis şi a treia slugă, dar lucrătorii au rănit-o de moarte şi au aruncat-o peste gard. Şi alte slugi a mai trimis la ei stăpînul răbdător, dar şi pe acelea le-au bătut şi le-au omorît. În sfîrşit, stăpînul a trimis la ei pe iubitul său fiu, sperînd că se vor ruşina de el. Lucrătorii, însă văzîndu-l, au zis: „Acesta este moştenitorul, hai să-l omorîm şi să luăm noi moşteni-rea lui". Şi, punînd mîna pe el, l-au scos afară din vie şi l-au ucis".

- Deci, cînd va veni stăpînul viei, S-a adresat Iisus către popor, ce va face acestor lucrători?

- Pe aceştia răi îi va da morţii - răspunse mulţimea - iar via o va încredinţa altor lucrători, care îi vor da roada la timp.

- Să nu fie aceasta! - au strigat marii preoţi şi cărturarii, care au înţeles că Iisus vorbea despre ei. Căci atît ei cît şi înaintaşii lor au omorît mulţi profeţi, trimişi de la Dumnezeu. În cumplita lor mînie, voiau să-L prindă pe Iisus, dar s-au temut de lume, care Îl cinstea pe Iisus ca pe un profet.

Parabola nunţii fiului de împărat

Matei 22, 1 - 14

În acea zi, Iisus a mai spus mulţimii adunate o pildă. „Un împărat a făcut nuntă mare fiului său. Şi a trimis slugile să cheme oaspeţi la masă, însă invitaţii n-au voit să vină. El a

trimis din nou slugile să le spună că totul este pregătit: junca-nii îngrăşaţi au fost înjunghiaţi şi ospăţul este gata. Dar ei au neglijat invitaţia şi-şi vedeau de treabă: unul - în cîmp, altul -cu negoţul. Aşa şi mulţi dintre noi, preocupaţi de grijile acestei lumi, renunţăm la Împărăţia lui Dumnezeu. Iar unii invitaţi au prins slugile împăratului şi chiar le-au omorît. Auzind des-pre aceasta, împăratul s-a umplut de mînie şi, trimiţînd oştile sale, a nimicit ucigaşii şi a dat foc oraşului lor, iar robilor săi le-a spus: „Nunta este gata, dar cei poftiţi n-au fost vrednici. Mergeţi, deci, la răspîntiile drumurilor şi pe cîţi veţi găsi, che-maţi-i la nuntă". Şi, ieşind slugile la drumuri, i-au adunat pe toţi cîţi au găsit, şi răi şi buni, şi s-a umplut casa de oaspeţi. Iar împăratul intrînd a văzut acolo un om, care nu era îmbrăcat în haină de nuntă şi i-a zis: Prietene, de ce ai intrat aici fără haină de nuntă? Acesta însă a tăcut. Atunci, împăratul a poruncit să fie legat de mîini şi de picioare, şi aruncat în bezna de afară, căci mulţi sînt chemaţi, dar puţini - aleşi".

Mulţi sînt chemaţi în Împărăţia Cerurilor, însă demni de a in-tra se întîmplă a fi puţini. Este puţin numai să vrei să obţii viaţa veşnică, trebuie s-o mai şi meriţi, să te cureţi şi să te sfinteşti.

Fariseii II întreabă pe Iisus să plătească ori nu dajdie cezarului

Matei 22, 15 - 22; Marcu 12, 13 - 17; Luca 20, 20 - 26

Ca să-L învinuiască pe Iisus înaintea autorităţilor romane, au trimis la El pe ucenicii lor cu întrebarea dacă se cuvine să plătească iudeii dajdie Cezarului. Dacă Iisus ar fi răspuns că nu trebuie să plătească, ar fi fost considerat duşmanul Cezaru-lui şi ar fi fost judecat. Dar Domnul, văzîndu-le viclenia, le-a răspuns: „De ce Mă ispitiţi, făţarnicilor? Arătaţi-Mi banul de dajdie". Ei I-au adus un dinar.

- Spuneţi-Mi, ale cui sînt chipul acesta şi inscripţia de pe el? - i-a întrebat Iisus.

- Ale Cezarului - răspunseră ei. Atunci, Iisus le-a zis:

- Daţi, deci, Cezarului ce este a Cezarului şi lui Dumnezeu ce este a lui Dumnezeu!

Astfel n-au putut fariseii să-L prindă cu vorba. Ei s-au minu-nat de răspuns şi L-au lăsat pentru o vreme în pace.

Porunca cea mare a iubirii

Matei 22, 36 - 40

Un cărturar s-a apropiat de Domnul Iisus Hristos şi, ispitin-du-L, L-a întrebat:

- Învăţătorule, care poruncă din Lege este mai mare?

- Să iubeşti pe Domnul Dumnezeul tău cu toată inima ta, cu tot sufletul tău şi cu tot cugetul tău. Aceasta este marea şi întîia poruncă - îi răspunse Iisus. A doua este la fel ca şi aceasta: să iubeşti pe aproapele tău ca pe tine însuţi. Pe aceste două porunci se întemeiază legea şi profeţiile.

- Bine, Învăţătorule, a încuviinţat cărturarul. Tu ai spus adevărul. Unul este Dumnezeu şi nu-i altul afară de El. Şi fiecare om trebuie să-L iubească cu toate puterile sufletului său. Iar să-ţi iubeşti aproapele ca pe tine însuţi este mai mult decît arderea şi jertfele, pe care le cere Legea.

- Nu eşti departe de Împărăţia lui Dumnezeu - i-a spus Iisus.

După aceea, nimeni nu mai îndrăznea să-L întrebe.

Banul văduvei

Marcu 12, 38 - 44; Luca 21, 1-4

Chiar şi templul din Ierusalim avea o visterie - o ladă în care se adunau donaţiile pentru templu. Iisus S-a aşezat şi pri-vea cum lumea dădea bani în visterie. Bogaţii aruncau mai mult. Dar iată că s-a apropiat o văduvă săracă, aruncînd acolo

doi bani. Arătînd spre văduvă, Iisus le-a spus ucenicilor: „Ade-vărat vă spun că această văduvă a aruncat mai mult decît toţi. Toţi au aruncat la daruri din prisosul lor, aceasta însă - din sărăcia ei, căci a aruncat tot ce-i mai rămăsese pentru viaţă".

Discuţie despre sfîrşitul lumii şi a doua venire a lui Hristos

Matei 24, 1-31

În seara aceleiaşi zile, Hristos Se afla numai cu ucenicii pe muntele Eleon. El le-a povestit despre semnele sfîrşitului lumii şi a celei de-a Doua Veniri a Lui: „Feriţi-vă să nu fiţi amăgiţi de cineva, căci mulţi vor veni în numele Meu şi vor zice: „Eu sînt Hristos!", şi mulţi vor crede în aceşti mincinoşi".

Vor începe războaie şi tulburări, vor fi foamete şi molime, boli cumplite, cutremure şi semne înfricoşătoare din cer: soarele şi luna se vor întuneca, stelele vor cădea din cer. Toate acestea nu vor fi decît începutul nenorocirilor.

Pentru predicarea cuvîntului lui Dumnezeu veţi fi prigoniţi, vă vor da în judecată, vă vor arunca în temniţe, vă vor chinui şi vă vor ucide... Oamenii se vor urî unii pe alţii, fărădelegile se vor înmulţi şi iubirea multora se va răci. Frate va ucide pe frate, tatăl - pe copii. Şi voi veţi fi urîţi pentru numele Meu. Dar fără voia Domnului, nici un fir de păr nu va cădea de pe capul

vostru. Prin răbdare, vă veţi mîntui sufletele. Cel ce va îndura pînă la sfîrşit se va mîntui. Această Evanghelie va fi predica-tă în toată lumea, la toate popoarele şi atunci va fi sfîrşitul lumii.

În acea zi, toţi Îl vor vedea pe Fiul Omului, Care va veni cu putere şi slavă multă. Venirea Lui va fi asemenea fulgeru-lui care va lumina cerul de la răsărit la asfintit. El va trimite înaintea Sa pe Îngerii Săi care vor aduna toate popoarele la Judecată. Despre ziua şi ceasul acela, însă, nimeni nu ştie, nici Îngerii cereşti, nici Fiul, ci numai Tatăl Meu. Aşadar, vegheaţi şi vă rugaţi, căci nu ştiţi ceasul cînd va veni Domnul vostru".

Despre Judecata de Apoi

Matei 25, 31 - 46

Cînd Domnul Iisus Hristos va apărea în slava Sa, înconjurat de Sfinţii Săi Îngeri, atunci se vor aduna la El toate neamurile. Nu numai cei vii, dar şi morţii, înviind vor veni la Judecata lui Dum-nezeu. În acea zi, Domnul îl va întreba pe fiecare: Ai hrănit vreun flămînd? Ai dat apă unui însetat? Ai adăpostit vreun pribeag? Ai vizitat, oare, un bolnav ori un întemniţat? În acea zi, după faptele lor, Domnul îi va împărţi pe oameni în buni şi răi, aşa cum păsto-rul desparte oile de capre.

Drepţii vor primi viaţa veşnică, iar păcătoşii - chinurile veşnice.

Iisus învăţa că, slujind aproapelui nostru, Îi slujim lui Dumne-zeu Însuşi. Şi invers, refuzînd să ajutăm oamenii, Îl respingem pe Hristos Însuşi.

Pilda celor zece fecioare

Matei 25, 1-13

Iisus Hristos spunea că va veni să judece lumea atunci cînd oa-menii nu-L vor aştepta. De aceea, trebuie să fim întotdeauna gata de venirea Domnului. Pentru ca ucenicii să înţeleagă mai bine, Iisus le-a spus următoarea pildă:

„La cea de-a doua venire a Domnului se va întîmpla ceea ce s-a întîmplat cu cele zece fecioare, care au ieşit să-şi întîmpine mirele. Cinci dintre ele erau înţelepte, iar dnd - neînţelepte. Fecioare-le neînţelepte au luat candelele cu sine, dar n-au luat ulei. Cele înţelepte au luat şi candelele şi ulei. În aşteptarea mirelui care întîrzia, au aţipit şi au adormit. Iar pe la miezul nopţii, s-a auzit un strigăt: „Uite, mirele vine, ieşiţi-i în întîmpinare!" Atunci, fe-cioarele înţelepte s-au deşteptat şi au aprins candelele, iar cele neînţelepte au început a le ruga pe fecioarele înţelepte: „Daţi-ne din untdelemnul vostru, că se sting candelele noastre". Dar cele înţelepte le-au răspuns: „Dacă vă dăm, s-ar putea să nu ne ajungă

nici nouă, nici vouă. Mai bine mergeţi şi vă cumpăraţi". În timp ce fecioarele neînţelepte cumpărau untdelemn, a venit mirele şi fecioarele înţelepte au intrat împreună cu el în casă la ospăţul de nuntă, iar uşile s-au încuiat. Mai tîrziu au venit şi celelalte fecioa-re şi au început a bate în uşă şi să roage cu glas tare: „Doamne, Doamne, deschide-ne!" Iar el le-a răspuns: „Adevărat

zic vouă, nu vă cunosc".

Aşadar, vegheaţi, pentru că nu ştiţi, nici ziua, nici ora, cînd va veni Fiul Omului".

Fecioarele din această parabolă sînt sufletele oamenilor care aşteaptă întîlnirea cu Domnul. Numai sufletele sfinte, care ard de iubire către Hristos, vor moşteni viaţa veşnică. Şi dimpotrivă, sufletele întunecate de păcate, nu vor ajunge în rai.

Pilda despre talanţi

Matei 25, 15 - 30

Iisus Hristos îi atenţiona pe oameni să nu cadă în trîndăvie şi lenevire. Fiecare trebuie să muncească şi să slujească, prin talentele sale lui Dumnezeu şi oamenilor. Iată ce pildă le-a spus Iisus celor ce-L ascultau.

Fiul Omului se aseamănă cu un stăpîn bogat, care, pornind într-o ţară îndepărtată, îşi cheamă slugile şi le încredinţează averea. Unuia i-a dat cinci talanţi, altuia - doi, celuilalt - unu.

Sluga care avea cinci talanţi a investit banii într-o afacere şi a cîştigat încă cinci. Cel ce avea doi talanţi a procedat la fel şi a cîştigat alţi doi talanţi. Iar sluga care avea un talant a săpat o groapă în care a ascuns argintul stăpînului său.

La întoarcere, stăpînul a chemat slugile, cerîndu-le socotea-lă pentru banii pe care-i primiseră. Sluga care a primit cinci talanţi, i-a adus încă cinci. Stăpînul s-a bucurat şi a lăudat-o: „Bine, slugă credincioasă, în puţine ai fost credincioasă, peste multe te voi pune".

S-a apropiat şi sluga ce luase doi talanţi şi i-a spus stăpînului

său: „Doamne, doi talanţi mi-ai dat, iată alţi doi am cîştigat cu ei". „Bine, slugăbună şi credincioasă, în puţine ai fost credincio-să, peste multe te voi pune" - a lăudat-o şi pe aceasta stăpînul.

Apoi, s-a apropiat şi sluga cu un talant şi a zis: „Doamne, te-am ştiut că eşti om aspru, care seceri unde n-ai semănat şi aduni de unde n-ai împrăştiat şi, temîndu-mă, m-am dus şi am ascuns talantul tău în pămînt. Iată ai ce este al tău". „Slugă vicleană şi leneşă, ştiai că secer unde n-am semănat şi adun de unde n-am împrăştiat, i-a răspuns stăpînul, de ce n-ai dat ar-gintul meu la negustori ca eu, venind, să fi luat ce este al meu cu dobîndă. Aşadar, luaţi de la el talantul şi daţi-l celui ce are zece talanţi. Căci, celui ce are, i se va adăuga, iar celui care nu vrea să folosească ceea ce a primit, i se va lua totul". Stăpînul a poruncit slugilor: „Aruncaţi sluga netrebnică în bezna de afa-ră, acolo va fi plîngerea şi scrîşnirea dinţilor".

Trădarea lui Iuda

Matei 26, 2 - 4; 14 - 16

Cu două zile înainte de Paşti, miercuri, marii preoţi şi căr-turarii s-au adunat în curtea arhiereului Caiafa şi s-au sfătuit să-L prindă pe Iisus cu

vicleşug şi să-L ucidă. Şi au hotărît să-şi înfăptuiască planul nu în ziua sărbătorii, ca să nu tulbure po-porul, care-L cinstea pe Iisus.

Uite însă că, pe neaşteptate, vine la ei unul dintre cei doi-sprezece ucenici ai lui Hristos, Iuda Iscarioteanul, şi-i întrea-bă: „Ce îmi veţi oferi dacă Îl voi da pe mîinile voastre?" Auzind acestea, arhiereii s-au bucurat şi i-au propus treizeci de arginţi. Iuda s-a învoit, pentru această sumă, să-L trădeze pe Iisus. De atunci, căuta un prilej potrivit să-L dea în mîinile lor, aşa ca să nu vadă mulţimea.

Pregătirea pentru Gina cea de Taină

Luca 22, 7-13

A doua zi, joi, înainte de Paşti, ziua cînd se înjunghie mieii, ucenicii L-au întrebat pe Iisus: „Unde voieşti să pregătim masa de Paşti?" Domnul a spus lui Petru şi lui Ioan: „Mergeţi la Ie-rusalim şi, cînd veţi intra în cetate, veţi întîlni un om cu un ul-cior cu apă: mergeţi după el în casa în care va intra şi spuneţi-i stăpînului casei: „Învăţătorul întreabă unde este încăperea în care va sărbători Paştile cu ucenicii Săi?" El vă va arăta un foişor mare, împodobit ca de sărbătoare, acolo să pregătiţi totul".

Ucenicii au plecat şi au pregătit totul pentru serbarea Paşti-lui, aşa cum le-a poruncit Domnul.

Iisus spală picioarele ucenicilor Săi

Ioan 13, 4- 38

Iisus a venit seara, cu ucenicii Săi, în foişorul pregătit de săr-bătoare. Aşezîndu-Se la masă, El a zis: „Am voit foarte mult să mănînc cu voi acest paşte mai înainte de patima Mea, căci vă zic vouă, de acum nu-l voi mai mînca pînă cînd nu va fi desăvîrşit în Împărăţia lui Dumnezeu". După ce au mîncat mielul pascal, Domnul S-a ridicat, S-a dezbrăcat de haine şi, luînd un prosop, S-a încins cu el. După aceea, a turnat apă în vas şi a început să spele picioarele ucenicilor, şi să le şteargă cu prosopul cu care era încins. După ce a sfîrşit lucrul, care, de obicei, îl făcea ultima slugă în casă, s-a adresat către ucenici: „Voi Mă numiţi Învăţător şi Domn: este adevărat. Deci, dacă Eu, Domnul şi Învăţătorul, v-am spălat picioarele, atunci şi voi sînteţi datori să spălaţi unii altora picioarele".

Aşa Domnul a arătat tuturor un exemplu de dragoste şi sme-renie în slujirea unuia faţă de altul.

Iisus îl demască pe trădătorul Iuda

Matei 26,21-25

În timpul cinei, Iisus Hristos le-a dezvăluit ucenicilor Săi că unul dintre ei Îl va trăda. Ei s-au întristat nespus de tare şi fi-ecare se întreba: „Nu cumva sînt eu?" Trădătorul Iuda a avut îndrăzneala să-L întrebe: „Nu cumva sînt eu, Învăţătorule?" Iar, Hristos i-a răspuns: „Tu ai zis!"

Apostolul Ioan, pe care Mîntuitorul îl iubea foarte mult, se re-zemase de pieptul Învăţătorului. Petru i-a făcut semn lui Ioan să-L întrebe pe Iisus cine este trădătorul. Ioan, plecînd capul la pieptul lui Iisus, L-aîntrebat: „Doamne, cine este?" „Cel, căruia Eu, întin-gînd o bucăţică de pîine, i-o voi da", a răspuns Iisus. Şi, întingînd o bucăţică, i-a dat-o lui Iuda Iscarioteanul. După aceasta, a intrat satana în Iuda. Iar Iisus a zis: „Ceea ce vrei să faci, fă mai curînd!"

Nimeni dintre ucenici n-a înţeles ce i-a vorbit Iisus lui Iuda. Unii au crezut că El i-a poruncit să cumpere ceva pentru săr-bătoare, întrucît Iuda avea punga cu bani. Iuda, luînd bucăţi-ca de pîine, a ieşit îndată. Era noapte tîrzie.

Instituirea Tainei Sfintei Impărtăşanii

Matei 26, 26 - 29; Marcu 14, 22 -25; Luca 22, 19 - 20

Cînd trădătorul plecase, Domnul Iisus Hristos a luat pîinea, a binecuvîntat-o, a frînt-o şi, dînd ucenicilor, a zis: „Luaţi, mîn-caţi, acesta este Trupul Meu, care pentru voi se frînge spre ier-tarea păcatelor. Să faceţi aceasta întru pomenirea Mea" (Primiţi, mîncaţi: această Pîine este Trupul Meu răstignit pentru iertarea păcatelor voastre. Mîncaţi această Pîine în amintirea Mea).

Luînd paharul, a mulţumit Tatălui Ceresc şi le-a dat ucenici-lor, zicînd: „Beţi dintru acesta toţi, că acesta este Sîngele Meu, al Legii celei noi, care pentru voi şi pentru mulţi se varsă spre iertarea păcatelor. Faceţi aceasta întru pomenirea Mea" (Beţi

de aici toţi: acest vin este Sîngele Meu, pe care îl vărs pentru voi şi pentru mulţi alţi oameni, pentru a le spăla păcatele. Beţi acest pahar în amintirea Mea).

La această Cină, Apostolii s-au împărtăşit, pentru prima dată în chip tainic, cu Trupul şi Sîngele Domnului.

Ultima discuţie a lui Iisus cu ucenicii

Matei 26, 31 - 36; Ioan 16, 1-15

În discuţiile cu ucenicii, Iisus îi învăţa să împlinească poruncile, dîndu-le o nouă poruncă: „Iubiţi-vă unii pe alţii". „Să vă iubiţi unul pe altul, precum v-am iubit Eu. Prin aceasta vor cunoaşte toţi că sînteţi ucenicii Mei". El le-a mai spus că în curînd se vor despărţi: în această noapte toţi Îl vor părăsi şi, de frică, se vor împrăştia, dar după Învierea Sa, îi va întîlni în Galileea. Auzind acestea, Petru, în-crezut, I-a spus: „Doamne, împreună cu Tine sînt gata să merg şi în temniţă, şi la moarte, sufletul meu îl voi da pentru Tine!" Iar Iisus i-a zis: „Adevărat grăiesc ţie, că tu în noaptea aceasta mai înainte de a cînta de două ori cocoşul, de trei ori te vei lepăda de Mine". Dar Petru şi ceilalţi ucenid îi spuneau că pentru nimic nu-L vor părăsi.

După aceasta, Iisus a vorbit încă multe cu ei. Mîngîindu-Şi ucenicii, El le-a zis aşa: „Să nu se tulbure inimile voastre. Credeţi în Dumnezeu Tatăl şi în

Mine!" Iisus le-a descoperit unitatea Sa Dumnezeiască cu Tatăl: „Eu sînt întru Tatăl şi Tatăl este întru Mine. Eu sînt Calea, Adevărul şi Viaţa".

Calea în Împărăţia lui Dumnezeu este credinţa în Fiul lui Dumnezeu. Numai prin credinţa în Fiul, poţi ajunge la Tatăl. „Cel ce crede în Mine, va face aceleaşi lucrări pe care Eu le fac şi chiar mai multe decît acestea va face, pentru că Eu Îl voi ruga pe Tatăl", zicea Domnul.

Iisus le-a promis ucenicilor că nu-i va părăsi. Le va trimite curînd un Mîngîietor - pe Duhul Sfînt. Cînd va veni Duhul adevărului, le va aminti despre toate cîte i-a învăţat El, şi-i va îndrepta spre adevăr. Dacă Fiul lui Dumnezeu nu S-ar fi dat la

moarte, Duhul Sfînt, n-ar fi venit în lume. „Ieşit-am de la Tatăl şi am venit în lume şi iarăşi las lumea şi Mă duc la Tatăl".

Hristos a prezis, de asemenea, că, pentru credinţă, ucenicii vor fi prigoniţi şi vor îndura multe rele din partea fiilor lumii acesteia. „În lume veţi avea suferinţe, zicea El, dar, îndrăzniţi,

deoarece Eu am biruit lumea".

În comuniune cu Hristos credincioşii vor putea să îndure cu tărie toate suferinţele, necazurile şi vor învinge.

Rugăciunea din grădina Ghetsimani

Matei 26, 36 - 57; Luca 22, 39 - 53; Ioan 18, 1-12

Iisus Hristos, împreună cu unsprezece Apostoli, au plecat pe muntele Măslini-lor, în grădina Ghetsimani. Despre acest loc ştia şi Iuda, deoarece Iisus venea adeseori pe aici cu ucenicii.

Ajungînd la locul cunoscut din grădină, Iisus le-a spus Apostolilor: „Staţi aici pînă Mă voi ruga".

O negrăită tristeţe şi durere L-a cuprins pe Iisus în acel moment. Luînd cu Sine pe Petru, Iacov şi Ioan, Iisus S-a retras puţin într-o parte şi le-a zis: „Întristat este sufletul Meu pînă la moarte. Rămîneţi aici şi vegheaţi împreună cu Mine".

Nu departe de locul unde se aflau ucenicii, Iisus a căzut cu faţa la pămînt şi se ruga Tatălui Ceresc să-L izbăvească de pati-mile ce urmau: „Părintele Meu, de este cu putinţă, să treacă de la Mine paharul acesta! Dar nu precum voiesc Eu, ci precum Tu voieşti". Întorcîndu-Se la ucenici, i-a găsit dormind. „Simo-ne, s-a adresat Iisus lui Petru, n-aţi putut veghea măcar o oră?

Vegheaţi şi vă rugaţi, ca să nu cădeţi în ispită. Căci duhul este rîvnitor, iar

trupul - neputincios".

Lăsîndu-i, S-a retras a treia oară să Se roage. El Se ruga atît de aprins, încît de pe fruntea Lui au început să cadă picături de sînge. Şi I S-a arătat un Înger din cer care-L îmbărbăta. După rugăciune, le-a zis ucenicilor care dormeau: „Sculaţi-vă, să mergem. E gata! A sosit ceasul. Fiul Omului este dat în mîi-nile păcătoşilor! Iată se apropie cel ce M-a vîndut!"

Prinderea lui Iisus

Matei 26, 46 - 56; Marcu 14, 43 - 53; Ioan 18, 3-13

Pe cînd spunea Iisus aceste cuvinte, iată că dintre copaci a apărut o mulţime de oameni şi ostaşi înarmaţi, purtînd felina-re şi făclii. Iuda Iscarioteanul îi conducea la locul cunoscut. El le-a spus mai înainte: „Pe cine voi săruta, acela este Iisus. Pe El să-L luaţi". Iuda s-a apropiat de Iisus, L-a îmbrăţişat, L-a sărutat şi I-a zis:

- Bucură-Te, Învăţătorule!

Domnul l-a întrebat, cu blîndeţe, pe Iuda:

- Prietene, pentru ce ai venit aici? Cu o sărutare trădezi pe Fiul Omului?

După aceea, Iisus S-a adresat către gloată:

- Pe cine căutaţi?
- Pe Iisus Nazarineanul - I-au răspuns.
- Eu sînt! - le-a zis Iisus.

Gloata s-a retras înapoi şi a căzut cu faţa la pămînt. Cînd s-a ridicat, El a întrebat din nou:

- Pe cine căutaţi?
- Pe Iisus din Nazaret - I-au răspuns ei. Atunci, Domnul le-a zis:
- V-am spus că Eu sînt. Deci dacă Mă căutaţi, luaţi-Mă, iar pe ucenicii Mei nu-i atingeţi, lăsaţi-i să plece.

Ucenicii, văzînd ce avea să se întîmple, L-au întrebat: „Doamne,

poate să lovim cu sabia?" A început învălmăşeala. Simon Petru, do-rind să-şi apere Învăţătorul, a scos sabia şi a lovit sluga arhiereului, pe nume Malhus, tăindu-i urechea dreaptă. Dar, Iisus i-a potolit, zicînd: „Lăsaţi, destul!" Şi, atingîndu-Se de urechea slugii, l-a vin-decat, iar lui Petru i-a zis: „Pune sabia la locul ei, că toţi ce scot sabia, de sabie vor pieri. Sau crezi că nu pot să rog pe Tatăl Meu să-Mi trimită douăsprezece legiuni de Îngeri? Dar, atunci cum se vor împlini cele spuse despre Mine de profeţi în Scriptură?"

Apoi, Iisus S-a adresat mulţimii, zicînd: „Aţi ieşit cu săbii şi cu ciomege să Mă prindeţi ca pe un tîlhar. În fiecare zi şedeam în templu şi învăţam, şi n-aţi pus mîna pe Mine. Dar acum este ceasul vostru şi stăpînirea întunericului".

Ostaşii L-au luat pe Iisus, L-au legat şi L-au dus la arhiereu. Ucenicii, speriaţi, s-au împrăştiat, părăsindu-şi Învăţătorul. Şi numai Petru cu Ioan mergeau în urma mulţimii, urmărind din depărtare, ce vor face iudeii cu Iisus.

Iisus Hristos la judecata arhiereilor

Ioan 18, 13 - 24

Iisus a fost adus de ostaşi la arhiereul Anna, socrul lui Caiafa, arhiereul acelui an. Acesta L-a întrebat pe Iisus despre învăţătura Sa şi despre ucenici, sperînd să-I găsească vreo vină, dar Domnul tăcea. Atunci, Anna, batjocorindu-L, L-a trimis, legat, la arhiere-ul Caiafa. Între timp, aici se adunaseră arhiereii, bătrînii şi cărtu-rarii, ca să găsească motive de acuzare pentru care L-ar fi putut condamna la moarte pe Iisus Hristos. Veneau mulţi netrebnici şi mincinoşi, care, pentru bani, Îl învinuiau pe Iisus, toate erau însă deşarte şi fără temei pentru pedeapsa cu moartea. În sfîrşit, au apă-rut doi martori, care au declarat că au auzit cum Iisus a promis să distrugă templul Domnului şi în trei zile să-L reconstruiască. Nici aceste mărturii nu erau suficiente. La toate învinuirile, Domnul Iisus Hristos nu zicea nici un cuvînt. Arhiereul Caiafa, mînios, L-a întrebat: „De ce nu răspunzi nimic la ceea ce mărturisesc aceştia

împotrivaTa?" Dar, Iisus tăcea. Atunci, Caiafa, în culmea furiei, că nu poate dovedi vinovăţia lui Iisus, a strigat: „Te jur pe Dumnezeul cel viu, să ne spui nouă de eşti Tu Hristos, Fiul lui Dumnezeu?"

A venit momentul să mărturisească deschis că este Mesia. Dar Iisus, ştiind ce au în inima lor, le-a răspuns: „Tu ai zis. Şi vă spun încă: De acum veţi vedea pe Fiul Omului şezînd de-a dreapta pute-rii şi venind pe norii ceru-lui!" Atunci, Caiafa, în semn de nemulţumire şi îngrozire prefăcută, şi-a sfîşiat hainele, zicînd: „Huleşte! La ce ne mai trebuie martori? L-aţi auzit cum huleşte? El Se consideră Fiul lui Dumnezeu! Ce vom face cu El?" Toţi au strigat într-un glas: „Este vinovat de moarte!" Atunci cei adunaţi au început a-L scuipa pe Iisus, a-L bate cu pumnii, a-L chinui care şi cum putea. Alţii, rîzînd de El, Îi acopereau ochii şi-L loveau, între-bîndu-L: „Proroceşte, Hristoase, cine te-a lovit?" Şi multe alte ocări şi ofense Îi aduceau lui Iisus.

Toate chinurile şi batjocurile, Domnul le îndura în tăcere. Cînd au obosit să-L mai chinuie, L-au scos în curte şi L-au lăsat în paza străjerilor pînă dimineaţă.

Petru se leapădă de învăţătorul său

Matei 26, 58 - 75; Marcu 14,66- 72; Luca 22, 56 - 72; Ioan 18, 25 - 27

Apostolul Ioan îl cunoştea pe arhiereu, de aceea a putut uşor intra în curtea casei lui, unde se afla Iisus. Ioan l-a con-

dus şi pe Petru. O slugă, văzîndu-l pe Petru, l-a întrebat: „Tu eşti ucenicul lui Iisus?" „Nu" - i-a răspuns Petru, temîndu-se că va fi denunţat.

Era o noapte răcoroasă şi slugile au aprins un foc să se încăl-zească. Petru era alături, încălzindu-se şi el la foc. O altă slugă, arătînd spre el, a zis: „Şi acesta a fost cu Iisus Nazarineanul". Petru, însă, s-a lepădat şi de această dată de El, spunînd că nu-L cunoaşte pe acest Om. Şi alţi slujitori l-au recunoscut pe Petru, reproşîndu-i: „Cu adevărat şi tu eşti dintre ei, căci graiul tău te trădează". Atunci, s-a apropiat o rudă a lui Malhus, căruia Petru i-a tăiat urechea, şi a confirmat: „Şi eu te-am văzut cu El în grădina Ghetsimani". Auzind acestea, Petru a început a se jura că nu-L cunoaşte pe acest Om. Imediat după aceasta, cocoşul a cîntat a doua oară. Petru a întors capul spre Iisus şi I-a prins privirea blîndă, amintindu-şi de cuvintele pe care I le-a spus mai înainte: „Pînă va cînta cocoşul, te vei lepăda de Mine de trei ori".

Un profund regret pentru laşitatea sa a cuprins inima lui Pe-tru. Ieşind din curtea arhiereului, a început a plînge amarnic.

Iisus Hristos înaintea lui Pilat

Ioan 18,28- 40; 19,1-13

Odată cu venirea dimineţii s-a adunat sinedriul, adunarea su-premă de judecată la iudei. Hristos a fost adus aici şi supus unui nou interogatoriu:

- Tu eşti Mesia, Hristos? Iisus răspundea:
- Dacă vă voi spune, nu veţi crede, iar dacă vă voi întreba, nu-Mi veţi răspunde. De acum însă Fiul Omului va şedea de-a dreapta puterii lui Dumnezeu (adică, va împărăţi cu Tatăl).
- Aşadar, Tu eşti Fiul lui Dumnezeu? - L-au întrebat ei. Conform legilor romane, iudeii nu puteau executa o sentin-

ţă de condamnare la moarte fără acordul autorităţilor roma-

ne locale. Pe atunci, guvernatorul Iudeii era romanul Ponţiu Pilat. Membrii sinedriului L-au adus la el pe Iisus Hristos, ca acesta să sancţioneze sentinţa de condamnare la moarte, pro-nunţată de ei. Pilat le-a ieşit în întîmpinare şi i-a întrebat:

- Ce învinuire aduceţi Omului Acestuia? Iar ei au răspuns:
- Dacă Acesta n-ar fi fost un răufacător, nu ti L-am fi adus ţie. Pilat le-a răspuns:
- Atunci luaţi-L şi judecaţi-L voi după legea voastră!
- Nouă nu ne este îngăduit să omorîm pe nimeni - i-au răspuns iudeii adunaţi în curte.

După aceea, iudeii au început a-L defăima cu răutate pe Iisus, învinuindu-L că răzvrăteşte poporul, interzice să se dea dajdie cezarului şi Se numeşte pe Sine rege. Ei aşteptau ca Pi-lat să-L condamne pe Iisus ca pe un duşman

al puterii romane şi rege impostor. A te declara rege era o crimă deosebit de gra-vă împotriva cezarului roman.

- De ce nu răspunzi? - s-a mirat Pilat. Uite cîţi mărturisesc împotriva Ta!

Mîntuitorul însă tăcea. Atunci, guvernatorul a decis să afle răspunsul la învinuirea principală. A intrat împreună cu Iisus în pretoriu şi L-a întrebat din nou:

- Aşadar, Tu eşti împărat?

- Sînt Rege, i-a răspuns Iisus, dar Împărăţia Mea nu este din lumea aceasta. Eu M-am născut şi am venit în lume ca să mărturisesc adevărul. Oricine caută şi iubeşte adevărul, ascultă glasul Meu.

Pilat a înţeles că are înaintea sa un cuvios, un învăţător al poporului şi nu este periculos pentru puterea romană.

- Ce este adevărul? - L-a întrebat Pilat pe Iisus.

A cugeta despre adevăr, Pilat considera a fi o ocupaţie deşartă, de aceea, neaşteptînd răspunsul, a ieşit la iudei, declarîndu-le: „Eu nu găsesc în El nici o vină". Dar arhiereii şi bătrînii insistau asupra pedepsirii lui Iisus. Ei susţineau că Acesta răzvrăteşte po-

porul, predicîndu-Şi învăţătura în toată ţara, din Galileea pînă la Ierusalim. Auzind că Iisus este din Galileea, Pilat a hotărît să scape de acest caz neplăcut. El nu dorea să condamne la moarte un Om nevinovat şi le-a poruncit să meargă la regele Galileii, Irod, care tocmai atunci se afla în Ierusalim.

Iisus la judecata lui Irod

Luca 23, 7-71

Regele Irod Antipa, cel care l-a executat pe Ioan Botezătorul, auzise foarte multe despre Iisus Hristos şi de mult timp dorea să-L vadă. Cînd L-au adus pe Hristos legat, Irod s-a bucurat, sperînd să vadă vreo minune săvîrşită de El. I-a pus multe în-trebări, dar n-a obţinut nici un răspuns. Mai-marii iudei Îl con-damnau cu răutate pe Iisus înaintea lui Irod.

Mîniat de tăcerea Lui, regele Irod L-a batjocorit şi L-a înjosit pe Iisus. Dar, înţelegînd că Iisus nu este vinovat, a poruncit să fie îmbrăcat în haină strălucitoare şi dus înapoi la Ponţiu Pilat. Irod şi Pilat au devenit după aceea prieteni, deşi în trecut se duşmăneau.

Ultima judecată a Domnului Iisus Hristos

Marcu 15, 6-20

Aducîndu-L pe Iisus iarăşi la Pilat, arhiereii şi cărturarii au găsit curtea pretoriului plină de oameni. Pilat s-a adresat po-porului şi arhiereilor: „Aţi adus la mine pe Omul acesta ca pe un răzvrătitor al poporului, dar eu, cercetîndu-L în faţa voas-tră, n-am găsit în El nici o vină, din cele ce aduceţi împotriva Lui. Şi nici Irod n-a găsit, căci L-a trimis iarăşi la noi. Deci, pedepsindu-L, Îl voi elibera".

În Iudeea, era un obicei: de Paşti era eliberat din temniţă cîte un

condamnat şi Pilat a propus poporului să-L elibereze pe Iisus. Mai ales că şi soţia lui a trimis o slugă să-i transmită acest cuvînt: „Să nu-i faci nimic acestui Om drept, pentru că

mult am suferit azi în vis pentru El".

Dar arhiereii şi bătrînii au învăţat mulţimea să ceară elibera-rea lui Baraba, întemniţat pentru tîlhărie şi ucidere. Şi popo-rul, urmînd îndemnul mai-marilor săi, a început a striga:

- Eliberează-l pe Baraba!
- Dar ce voi face cu Iisus, ce Se cheamă Hristos? - i-a întrebat Pilat.
- Să fie răstignit!, au răspuns cu toţii.
- Dar ce rău a făcut? - i-a întrebat iarăşi guvernatorul. Nu I-am găsit nici o vină. De aceea, pedepsindu-L, Îl voi elibera.

Mulţimea înfuriată striga şi mai tare:

- Răstigneşte-L, răstigneşte-L!

Văzînd Pilat că nimic nu ajută şi că mulţimea se revoltă şi mai mult, l-a eliberat pe Baraba, iar pe Iisus a poruncit să-L biciuiască. Ostaşii L-au adus pe Iisus în pretoriu şi, dezbrăcîn-du-L de haine, I-au pus o hlamidă roşie. Împletind o cunună din spini, I-au pus-o pe cap, iar în mîna dreaptă, I-au pus o trestie în loc de sceptru regal şi îşi băteau joc de El. Îngenun-cheau înaintea Lui şi exclamau: „Bucură-Te, rege al iudeilor!" Scuipau asupra Lui şi-L băteau cu trestia peste cap. Iar după ce L-au batjocorit, L-au adus chinuit în faţa lui Pilat.

Pilat a ieşit în curte şi, voind să-L elibereze, iarăşi a zis po-porului: „Iată vi-L aduc afară ca să ştiţi că nu găsesc în El nici o vină". Cînd Domnul a ieşit afară, purtînd cununa de spini şi mantia purpurie, Pilat a arătat spre El şi a zis: „Iată Omul!" (adică: „Este un Om nevinovat!") Pilat nădăjduia că, văzîndu-L pe Iisus rănit şi însîngerat, poporul se va milostivi de El, turma înrăită însă striga necontenit:

- Răstigneşte-L, răstigneşte-L!
- Răstigniţi-L voi, le-a spus Pilat enervat, eu nu-I găsesc nici o vină.
- Potrivit legii noastre, El trebuie să moară, stăruiau iudeii. Auzind acestea, Pilat s-a întors în pretoriu şi L-a întrebat pe Iisus:
- De unde eşti Tu? (Adică eşti un om obişnuit ori Trimisul
-

lui Dumnezeu?).

Dar Iisus nu i-a răspuns nimic.

- Mie nu-mi vorbeşti? Nu ştii că am putere să Te eliberez şi am putere să Te răstignesc?

Atunci, Iisus i-a răspuns:

- N-ai avea nici o putere asupra Mea, dacă nu ţi-ar fi fost dat ţie de sus. De aceea, mai mare păcat au conducătorii iudei, cei ce M-au predat ţie.

Din acel moment, Pilat voia şi mai mult să-L elibereze. Ie-şind din pretoriu, L-a dus afară pe Iisus şi a şezut pe scaunul de judecată. Arătînd spre El, a zis mulţimii:

- Iată Regele vostru!

La care mulţimea iarăşi a strigat:

- Ia-L, ia-L, răstigneşte-L!

- Să răstignesc pe Regele vostru? - încerca să se opună Pilat.

- Nu avem alt rege decît Cezarul! - au răspuns arhiereii, dacă Îl eliberezi pe Acesta, nu eşti prieten al Cezarului! Oricine se numeşte pe sine rege, este împotriva Cezarului!

Tulburarea şi revolta mulţimii creştea. Temîndu-se că iudeii îl vor denunţa Cezarului, Pilat a cedat cererii poporului. Conform tradiţiei iudaice, s-a spălat pe mîini înaintea poporului şi a zis:

- Nevinovat sînt de sîngele acestui Om drept. Toată răspunderea pentru moartea Lui fie asupra voastră.

Tot poporul a răspuns, strigînd:

- Sîngele Lui asupra noastră şi asupra copiilor noştri! (Adică, să ne pedepsească Dumnezeu, dacă pedepsim un om nevinovat).

Atunci, Pilat a poruncit ca Iisus să fie executat prin răstignire.

Moartea lui Iuda

Matei 27, 3 -5

Îndată după condamnarea la moarte a lui Iisus de către ar-hiereii şi bătrînii poporului, Iuda trădătorul şi-a dat seama de păcatul pe care l-a săvîrşit. Îl mustra conştiinţa pentru trăda-

rea Dumnezeiescului Învăţător pentru o plată mizerabilă, şi supunerea Lui unor patimi îngrozitoare, şi unei morţi chinu-itoare.

El a venit la templu şi a întors arhiereilor cei treizeci de ar-ginţi, zicînd: „Am greşit, vînzînd sînge nevinovat, am predat morţii un Om nevinovat!" „Ce ne priveşte pe noi? Tu vei ve-dea!" - i-au răspuns cu indiferenţă lui Iuda.

Aducînd arginţii în templu, Iuda, disperat a plecat şi s-a spînzurat. Iar arhiereii, luînd banii aruncaţi, au zis: „Nu se cu-vine să-i punem în visteria templului, deoarece sînt preţ pen-tru sînge". Şi, sfătuindu-se, au cumpărat cu ei un teren pentru înmormîntarea străinilor.

Aşa s-a împlinit prezicerea lui Ieremia: „Şi au luat treizeci de arginţi, preţul celui preţuit, pe care l-au preţuit fiii lui Israel, şi i-au dat pe Ţarina Olarului, după cum mi-a spus mie Domnul". De atunci şi pînă astăzi acel loc se numeşte Ţarina Sîngelui.

Drumul spre Golgota

Matei 27, 31 - 34; Marcu 15, 20 - 29; Luca 23, 26 - 28; Ioan 19, 16-17

Ostaşii L-au dezbrăcat pe Iisus de mantia purpurie, L-au îmbrăcat cu hainele Lui şi L-au dus să-L răs-tignească. I-au pus pe umeri crucea şi-L duceau la locul pedepsei, numit locul Căpăţînii, în evreieşte Golgo-ta. Istovit de torturi, Domnul Iisus Hristos cădea de multe ori sub po-vara crucii. La ieşirea din oraş, Si-mon din Cirene, care se întorcea din cîmp, a întîlnit mulţimea care-L ducea pe Iisus la răstignire. Văzînd că Iisus nu-Şi va putea duce crucea

pînă la locul răstignirii, ostaşii L-au silit pe Simon să-I ducă crucea.

Împreună cu Hristos, erau duşi la moarte şi doi tîlhari. O numeroasă mulţime mergea spre locul de execuţie. Femeile, care-L cinsteau pe Iisus, mergeau în urma mulţimii şi Îl plîn-geau amarnic pe Suferindul nevinovat. Domnul Iisus Hristos, adresîndu-li-Se, a zis: „Fiice ale Ierusalimului, nu Mă plîngeţi pe Mine, ci pe voi plîngeţi-vă şi pe copiii voştri. Căci, iată, vin zile în care se va zice: Fericite sînt femeile fără copii. Mai bine de n-am trăi, decît să îndurăm atîtea suferinţe".

Aşa, Domnul a prezis distrugerea Ierusalimului şi risipirea po-porului iudeu, care s-a şi întîmplat curînd, după răstignirea Sa.

Răstignirea Domnului nostru Iisus Hristos

Matei 27, 35 - 38; Marcu 15, 23 - 28; Luca 23, 33 - 49; Ioan 19, 18-24

Cînd au ajuns pe Golgota, I-au propus lui Hristos să bea vin amestecat cu fiere, însă, Iisus, gustînd, nu a voit să bea.

Astfel, la ora nouă dimineaţa, L-au răstignit, bătîndu-L în cuie pe cruce. Domnul Se ruga Tatălui să-i ierte pe călăi: „Tată, iartă-le lor, că nu ştiu ce fac!"

Alături de Iisus au fost răstigniţi doi tîlhari, unul în dreapta şi altul în stînga Lui. Aşa s-a împlinit prorocirea că Mesia va fi trecut printre răufăcători. Deasupra capului lui Iisus au bătut o tăbliţă cu inscripţia „Iisus Nazarineanul, Regele iudeilor", scrisă în limbile ebraică, latină şi greacă.

Văzînd această in-scripţie, arhiereii iudeilor i-au zis lui Pilat: „Nu scrie „Regele iudeilor", ci „El zicea: Eu sînt împăratul iudeilor". Pilat, voind însă să-i supere pe iudeii nesuferiţi, le-a răspuns: „Ce-am scris, scris rămîne" şi a refuzat să mai facă schimbări în inscripţie.

Ostaşii care L-au răstignit pe Iisus Hristos, au luat hainele Lui şi le-au împărţit în patru părţi. Iar pentru cămaşa care era ţesută în întregime, au aruncat sorţi cui îi va reveni. Despre

aceasta a prorocit împăratul David în unul din psalmi: „Împăr-ţit-au hainele Mele lor şi pentru cămaşa Mea au tras la sorţi". Poporul adunat urmărea ce se întîmpla pe Golgota. Trecătorii Îl huleau şi rîdeau de El, zicînd: „Pe alţii i-a mîntuit, iar pe Sine nu Se poate mîntui! Dacă Tu eşti Fiul lui Dumnezeu, coboară de pe cruce şi vom crede!" Şi arhiereii, şi ostaşii Îl ocărau, zicînd: „Dacă eşti regele lui Israel, mîntuieşte-Te pe Tine Însuţi!"

Părea că toate puterile răului îşi triumfau biruinţa asupra Domnului. Şi unul dintre tîlharii răstigniţi alături de Iisus, îşi bătea joc de El: „Dacă eşti Tu Hristos, mîntuieşte-Te pe tine Însuţi şi pe noi!"

Blîndeţea dumnezeiască şi bunătatea cu care Domnul îndu-ra suferinţele, a impresionat şi a mişcat sufletul împietrit al celuilalt tîlhar. Şi, certîndu-şi confratele neînţelept, îi zise: „Se vede că nu te temi de Dumnezeu, deşi eşti în aceeaşi osîndă? Noi am fost osîndiţi pe drept pentru fărădelegile noastre, iar El n-a făcut nici un rău". Tîlharul ce fusese răstignit de-a dreap-ta Domnului, I-a zis, cu umilinţă, lui Iisus: „Pomeneşte-mă, Doamne, cînd vei veni în Împărăţia Ta!" Şi Iisus i-a răspuns: „Adevărat grăiesc ţie, astăzi vei fi cu Mine în rai".

Lîngă crucea Mîntuitorului, stăteau şi plîngeau oamenii cei mai devotaţi care-L iubeau: Preacurata lui Maică, Maria lui Cleopa, Apostolul Ioan şi Maria Magdalena. Iisus, privind-o pe Fecioara Maria şi pe iubitul Său ucenic, Ioan, i-a zis Ma-mei Sale: „Femeie, iată fiul tău!", apoi adresîndu-Se lui Ioan, a spus: „Iată mama ta!" Din acea zi, Fecioara Maria a rămas să trăiască în casa lui Ioan şi el i-a slujit cu dragoste ca şi mamei sale pînă la sfîrşitul zilelor ei. Chiar şi pe cruce, îndurînd cele mai crunte chinuri, Iisus n-a uitat de Maica Sa iubită.

Părea că natura însăşi era îngrozită de patimile Fiului lui Dum-nezeu. Pe la ora şase după timpul iudeilor, se făcuse, deodată, întuneric peste tot pămîntul pînă la ceasul al nouălea. În ceasul al nouălea, Iisus a strigat cu voce tare: „Dumnezeul Meu, Dumne-zeul Meu, pentru ce M-ai părăsit?"

Mîntuitorul suferea nu numai de durerea trupeas-că, ci şi de cea sufletească. El luase asupra Sa toată povara păcatelor omeneşti. Istovit de chinuri, a zis cu voce de mucenic: „Mi-e sete!" Unul dintre ostaşi a înmuiat un burete în oţet, l-a înfipt în vîrful unei trestii şi i L-a dus la gură. Atunci cînd Iisus a gustat oţetul, ştiind că a băut paharul suferinţei pînă la fund, a zis: „Săvîrşitu-s-a". Ridicînd ochii spre cer, a strigat: „Tată, în mîinile Tale Îmi dau sufletul Meu!" şi, plecîndu-Şi capul, Şi-a dat duhul.

În acel moment, catapeteasma din templul din Ierusalim s-a rupt în două de sus pînă jos, pămîntul s-a cutremurat, pietrele s-au despicat, mormintele s-au deschis şi mulţi drepţi adormiţi au înviat (după Învierea Domnului, mulţi dintre ei au intrat în Ierusalim).

Lîngă cruce stătea un sutaş roman. El a văzut moartea Mîn-tuitorului şi toate cîte au urmat. Acesta, cuprins de frică, L-a slăvit pe Dumnezeu şi a zis: „Cu adevărat acest Om a fost Fiul lui Dumnezeu", iar poporul care a venit să vadă răstignirea, ca pe o distracţie, se întorcea în oraş, văietîndu-se şi bătîndu-se în piept de frică şi groază de păcatul uciderii Domnului.

Iudeii nu lăsau trupurile răstigniţilor pe cruce pînă sîmbătă, deoarece sîmbăta pascală era pentru ei o mare şi sfîntă sărbă-toare. Ei l-au rugat pe Pilat să le permită să zdrobească fluie-rele picioarelor răstigniţilor, ca aceştia să moară mai repede şi să-i scoată de pe cruci. Pilat a acceptat şi ostaşii au zdrobit flu-

ierele picioarelor tîlharilor. Iar cînd s-au apropiat de Iisus, au văzut că Acesta murise deja. Atunci, unul dintre ostaşi, pentru ca nimeni să nu se îndoiască de moartea lui Iisus, L-a străpuns în coastă cu suliţa şi îndată a curs sînge şi apă.

Punerea în mormînt a Mîntuitorului

Matei 27,57 - 61; Marcu 15, 42 - 47; Luca 23, 50 - 56; Ioan 19,31 - 42

În aceeaşi seară, vineri, un om din Arimateia, pe nume Iosif, a îndrăznit să vină la Pilat şi să-i ceară permisiunea de a-L în-mormînta pe Iisus. Iosif era un membru de onoare al sinedri-ului, dar n-a participat la osîndirea Domnului. El era ucenicul în taină al lui Hristos, un om bun şi cinstit.

Pilat s-a mirat de moartea atît de grabnică a lui Iisus. Che-mînd sutaşul şi

convingîndu-se de moartea Lui, a poruncit să-i dea lui Iosif trupul lui Iisus. A mai venit şi un alt ucenic al lui Iisus, Nicodim, care vorbise cu El noaptea. Acesta a mai adus ulei din smirnă şi aloe ca să ungă cu el trupul Domnului îna-inte de îngropare. Ei au coborît de pe cruce trupul Domnului, L-au uns cu acest ulei înmiresmat şi L-au înfăşurat într-un giulgiu curat.

În apropiere de Golgota, se afla o grădină. În stîncă fuse-se săpat un mormînt, care aparţinea lui Iosif. Anume în acest mormînt nou a fost pus trupul lui Iisus. Apoi, au închis intra-rea cu o piatră mare şi au plecat.

După Iosif şi Nicodim, au venit şi unele femei, care Îl urmau pe Iisus încă din Galileea. Ele priveau din depărtare cum era înmormîntat Iisus Hristos.

Străjerii la mormînt

Matei 27,62 - 66

În ziua de sîmbătă, arhiereii şi fariseii au venit la Pilat şi i-au spus: „Domnule, ne-am adus aminte că mincinosul Acela a spus încă pe cînd era în viaţă ucenicilor Săi că a treia zi va învia. Deci, porunceşte ca mormîntul să fie păzit pînă a treia zi, ca nu cumva ucenicii să fure trupul Lui şi să spună poporului că a înviat". Pilat le-a răspuns: „Aveţi straja voastră, mergeţi şi păziţi cum ştiţi".

Deşi era sîmbăta pascală, aceştia au mers la mormînt, l-au pecetluit şi au pus ostaşi să-l păzească. Aşa au încălcat ei înşişi porunca despre sîmbătă.

Invierea lui Hristos

Matei 28, 1-10; Marcu 16,1- 7; Luca 24, 1-11; Ioan 20,3-9

În noaptea de sîmbătă spre duminică, Domnul nostru Iisus Hristos a înviat, adică s-a ridicat viu din mormînt, avînd un trup înnoit şi luminos. Acest eveniment a fost însoţit de un puternic cu-tremur de pămînt. Un Înger a coborît din cer. Avea faţa luminată ca un fulger, iar îmbrăcămintea - albă ca zăpada. El a dat la o parte piatra de la intrarea în mormînt, ca toţi să se convingă că Iisus nu mai este acolo, d a înviat.

Ostaşii care păzeau peştera, de frică, au căzut cu faţa la pămînt şi zăceau ca nişte morţi. Cînd şi-au revenit, au luat-o la fugă. Unii dintre ei, intrînd în Ierusalim, au povestit arhiereilor ce au văzut. Aceştia s-au adunat şi s-au sfătuit să plătească bine străjerii, ca să nu spună că Hristos a înviat. „Spuneţi tuturor că aţi adormit, iar noaptea au venit ucenicii lui Iisus şi au furat trupul Lui din mor-mînt", le-au poruncit arhiereii ostaşilor. Şi aceştia au făcut aşa cum au fost învăţaţi.

Ârătarea Domnului înviat Mariei Magdalena şi altor femei mironosiţe

Matei 28, 1 - 10; Ioan 20, 11 - 18

În ziua de duminică, înainte de răsăritul soarelui, Maria Magdalena a

pornit pe întuneric la mormîntul Domnului. Ea a văzut că piatra de la intrarea în peşteră este dată într-o parte şi mormîntul este gol. Atunci a alergat să-i spună lui Petru şi lui Ioan despre aceasta: „L-au luat pe Domnul din mormînt şi nu ştim unde L-au pus". Auzind acestea, Petru şi Ioan, s-au grăbit să vadă şi ei mormîntul, iar după ei şi Maria Magdalena. Ioan a fugit mai repede decît Petru, ajungînd primul la peşteră. El nu intrase încă înăuntru, cînd a văzut jos giulgiul cu care a fost înfăşurat trupul Mîntuitorului. Petru l-a ajuns din urmă pe Ioan şi împreună au intrat în mormînt, unde au văzut numai pînza cu care a fost acoperit capul lui Iisus. Ioan a crezut că Iisus a înviat. După aceea ucenicii s-au întors acasă.

La mormînt a rămas plîngînd doar Maria Magdalena. Ea s-a uitat în mormînt şi a văzut doi îngeri în veşminte albe, care au întrebat-o:

- Femeie, de ce plîngi?
- L-au luat pe Domnul meu şi nu ştiu unde L-au pus, - le-a răspuns ea.

Zicînd acestea, şi-a întors faţa şi L-a văzut pe Iisus, însă nu L-a recunoscut.

- Femeie de ce plîngi? Pe cine cauţi? - a întrebat-o Iisus. Iar ea, crezînd că este grădinarul, I-a zis:
- Domnule, dacă tu L-ai luat, spune-mi unde L-ai pus. Atunci i-a zis:
- Maria!

Ea L-a recunoscut şi s-a repezit spre El. Însă Iisus a oprit-o:

- Nu te atinge de Mine, căci încă nu M-am suit la Tatăl Meu. Mergi la fraţii Mei şi le spune că Mă sui la Tatăl Meu şi Tatăl vostru şi la Dumnezeul Meu şi la Dumnezeul vostru.

Maria Magdalena s-a grăbit să le transmită ucenicilor cuvintele Domnu-lui. Dar aceştia ascultînd-o, n-au crezut.

Între timp, abia luminîndu-se de ziuă, unele femei, printre care şi Maria lui Iacov, Ioana, Salomeia, au luat mir înmiresmat pen-tru a unge trupul Mîntu-itorului şi au pornit spre mormînt. Pe drum discu-tau cine le va mişca piatra de la intrare ca să poată in-tra în peşteră. Dar cînd au ajuns la mormînt, au văzut intrarea deschisă, iar pe piatră un înger şedea în haine lumi-noase. Văzînd îngerul, s-au speriat foarte tare. Iar îngerul le-a zis: „Nu vă temeţi! Ştiu că Îl căutaţi pe Iisus Cel răstignit. Nu este aici, ci a înviat. Vedeţi locul unde a zăcut Domnul. Mer-geţi repede şi spuneţi-le ucenicilor Lui că a înviat şi că Îl

vor vedea în Galileea". Femeile mironisiţe au făcut aşa cum a spus Îngerul: cu frică şi cu bucurie au plecat în grabă la ucenici. Pe cînd se aflau în drum, Iisus Însuşi le-a întîlnit, salutîndu-le: „Bucuraţi-vă!" Ele au căzut cu faţa la pămînt. „Nu vă temeţi -le-a zis Iisus - ci mergeţi la fraţii Mei şi le spuneţi să meargă în Galileea unde Mă vor vedea".

Mironosiţele au venit la ucenici şi le-au adus fericita veste că Iisus a înviat şi că ele L-au văzut. Dar nici pe ele ucenicii nu le-au crezut.

Iisus Se arată ucenicilor, în drum spre Emaus

Marcu 16, 12 - 13; Luca 24, 13 - 32

În aceeaşi primă zi a săptămînii, doi ucenici, Luca şi Cleo-pa, mergeau la Emaus, vorbind între ei despre evenimentele petrecute. În timpul discuţiei Iisus Însuşi li s-a alăturat, ei însă nu L-au recunoscut. Atunci, Iisus i-a întrebat:

- Despre ce vorbiţi şi de ce sînteţi trişti? Unul dintre ei, pe nume Cleopa, I-a răspuns:
- Oare nu ştii despre cele ce s-au întîmplat în zilele acestea în Ierusalim?
- Ce anume? - a întrebat Iisus.
- Cele întîmplate cu Iisus Nazarineanul, Care era mare profet în faptă şi în cuvînt înaintea lui Dumnezeu. Arhiereii şi mai-marii noştri L-au osîndit la moarte. Iar noi nădăjduiam că El este Mesia, Cel ce avea să izbăvească pe Israel. Iată, sînt trei zile de cînd s-au petrecut acestea. Dar şi nişte femei de-ale noastre ne-au înspăimîntat, ducîndu-se dis-de-dimineaţă şi negăsind trupul Lui, au văzut doi Îngeri, care le-au spus că Iisus e viu. Unii dintre ucenici au fost la mormînt şi s-au convins că trupul nu este acolo.

Atunci, Iisus le-a zis: „O, nepricepuţilor cu inima, cum de n-aţi văzutîn aceasta împlinirea profeţiilor?" Şi, începînd de la Moise şi toţi profeţii, le-a tîlcuit tot ce s-a spus despre Hristos în Scripturi. El le-a explicat că Hristos trebuia întîi să păti-mească, ca apoi să se proslăvească.

Vorbind aşa, au ajuns la Emaus. Domnul voia să plece mai departe, dar ei Îl reţineau, rugîndu-L să mai rămînă pentru că înserase deja. Iisus a rămas cu ei să înnopteze într-o casă. Stînd împreună la masă, luînd El pîinea, a binecuvîntat-o şi frîngînd-o, le-a dat-o lor. Atunci, ucenicilor li s-au deschis deodată ochii şi L-au recunoscut pe Domnul, dar, în acelaşi moment, Iisus S-a făcut nevăzut. Unul dintre ei a zis celuilalt: „Oare nu ardea inima în noi, atunci cînd ne vorbea pe drum şi cînd ne tîlcuia

Scripturile? Cum de nu ne-am recunoscut Învăţătorul?"

Luca şi Cleopa au decis să nu rămînă la Emaus, s-au întors repede la Ierusalim, au povestit celorlalţi ucenici tot ce s-a întîmplat cu ei.

Domnul Iisus Hristos Se arată celor zece Apostoli

Luca 24, 33 - 49; Ioan 20, 19 - 25

Apostolii ascultau povestirea lui Luca şi Cleopa cînd, deo-dată, Însuşi

Iisus a apărut în mijlocul lor şi a zis: „Pace vouă!" Ei s-au speriat, crezînd că văd un duh, deoarece nimeni nu putea intra în casă, pentru că uşile erau încuiate, de frica iu-deilor. Dar, Iisus i-a liniştit, zicîndu-le: „De ce v-aţi speriat? Vedeţi mîinile Mele, Acesta-S Eu Însumi, pipăiţi-Mă şi vedeţi, că duhul nu are carne şi oase, precum Mă vedeţi pe Mine că am". Iar ei, de bucurie, se minunau şi nu credeau. Pentru a-i convinge că El este, Iisus a cerut să I se dea ceva de mîncare. Apostolii I-au dat o bucată de peşte fript şi miere dintr-un fa-gure. Iisus a mîncat înaintea lor, apoi, a zis: „Uite, s-au împlinit cele spuse despre Mine prin profeţi".

Atunci Iisus le-a dat înţelepciunea de a înţelege Scripturile. Hristos le-a explicat de ce a trebuit să pătimească şi să moară, iar a treia zi să învie. De acum înainte, în toată lumea trebuie să se propovăduiască pocăinţa şi iertarea păcatelor în numele Lui, iar Apostolii să fie martorii acestora. Apoi iarăşi le-a spus: „Pace vouă! Precum Tatăl M-a trimis în lume, aşa vă trimit şi Eu să propovăduiţi Evangheliaîn toată lumea". Şi, zicînd aces-tea, a suflat asupra lor şi a spus: „Luaţi Duh Sfînt. Cărora veţi ierta păcatele, vor fi iertate şi cărora le veţi ţine, vor fi ţinute".

Necredinţa Apostolului Toma

Ioan 20, 26 - 31

Apostolul Toma nu a fost prezent la prima arătare a Domnu-lui în faţa ucenicilor. Cînd ei i-au povestit că L-au văzut pe Dom-

nul înviat, nu numai că n-a crezut, ci a zis: „Pînă nu voi vedea în mîinile Lui urmele cuielor şi dacă nu voi pune degetul pe aceste răni şi pe coasta Lui, nu voi crede".

În a opta zi după învierea lui Hristos, ucenicii s-au adunat din nou, de această dată şi Toma fiind cu ei. Iisus a intrat în casă ca şi prima dată, uşile fiind încuiate, a şezut în mijlocul lor şi a zis: „Pace vouă!" şi S-a adresat lui Toma: „Apropie-te, atinge-Mi rănile şi coasta, nu te mai îndoi, ci crede în învierea Mea!" Atunci, Toma, convingîndu-se că stă înaintea lui Iisus Hristos, a exclamat, cu bu-curie: „Domnul şi Dumnezeul meu!" Iisus i-a zis: „Pentru că M-ai văzut, ai crezut. Fericiţi sînt cei ce nu M-au văzut, dar au crezut!"

Domnul se arată ucenicilor la Marea Tiberiadei

Ioan21, 1-17

Iisus Hristos le-a poruncit ucenicilor să meargă în Galileea şi acolo să-L aştepte. Ajungînd în Galileea, ucenicii se ocupau cu vechea lor meserie, pescuitul pe Marea Tiberiadei.

Odată, Apostolii Petru, Toma, Natanael, Iacov, Ioan şi alţi doi au pescuit toată noaptea, dar n-au prins nimic. S-a făcut di-mineaţă şi au zis să se întoarcă la mal. Deodată, pe ţărm li se ară-tă Iisus, însă, Apostolii nu L-au recunoscut. Iisus i-a întrebat:

- Fraţilor, nu cumva aveţi ceva de mîncare?

- Nu, I-au răspuns ei.
- Aruncaţi mreaja în partea dreaptă a bărcii şi veţi prinde, le-a zis Iisus.

Ei au aruncat mreaja şi nu mai puteau s-o scoată, atît de mult peşte prinseseră. Atunci, Ioan i-a spus lui Petru: „Este Domnul!" Iar Petru, auzind că este Domnul, s-a aruncat în apă, înotînd spre mal. Ceilalţi ucenici au venit cu barca, trăgînd mreaja cu peşti. Cînd au ieşit la ţărm, au văzut un rug la care se cocea peş-te şi pîine. Hristos le-a spus să aducă peştele pe care l-au prins. Simon Petru a urcat în barcă şi a tras mreaja la ţărm plină de peşti mari: erau o sută cincizeci şi trei şi, deşi erau atîţia, mreaja

nu s-a rupt. Iisus le-a zis: „Veniţi de prînziţi".

După ce au prînzit, Iisus l-a întrebat de trei ori pe Simon Petru: „Simone, fiul lui Iona, Mă iubeşti?" Iar el, de trei ori I-a răspuns: „Da, Doamne, Tu ştii că Te iubesc". „Paşte mieluşeii Mei" - i-a spus de fiecare dată Domnul lui Petru.

Înălţarea Domnului

Marcu 16, 19 - 20; Luca 24, 50 - 53

Pe parcursul a patruzeci de zile după Învierea Sa, Domnul Iisus Hristos se ară-ta ucenicilor şi vorbea cu ei despre Împărăţia lui Dumnezeu. El le spunea despre slujirea apostolică, pentru că urmau să propovăduiască creştinismul în toată lumea. Într-o zi, pe cînd se aflau cu El pe munte în Galileea, Iisus le-a zis: „Mi-a fost dată puterea atît în ceruri, cît şi pe pămînt. Aşadar, mergeţi şi predicaţi Evanghelia tu-turor popoarelor, botezîn-du-le în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfîntului Duh. Cine va crede şi se va boteza se va mîntui, cine nu va crede se va osîndi. Cei care vor crede vor izgoni în numele Meu diavoli, vor vorbi limbi noi, vor lua în mînă fără daună şerpi şi, chiar de vor bea ceva ucigător, nu le va dăuna; vor pune mîna pe bolnavi şi aceştia se vor vindeca. Învăţaţi oamenii să urmeze tot ce v-am poruncit. Iar Eu voi fi cu voi pînă la sfîrşitul veacului".

În cea de-a patruzecea zi de la Învierea Sa, într-o discuţie cu

ucenicii, Domnul le-a poruncit: „Rămîneţi la Ierusalim. Peste cîteva zile

peste voi Se va pogorî Duhul Sfînt şi veţi primi din ceruri o mare putere pentru predicarea Evangheliei. Ioan a botezat cu apă, voi veţi boteza cu Duh Sfînt".

Apoi Iisus Hristos, împreună cu ei, a pornit spre Betania pe muntele Eleon. Şi, ridicînd mîinile, i-a binecuvîntat şi a început a Se depărta de ei, înălţîndu-se la cer. Şi un nor L-a făcut curînd nevăzut. Apostolii au rămas locului şi, uimiţi, au privit mult timp în urmă. Pe neaşteptate li s-au arătat doi Îngeri în veşminte albe şi le-au spus: „Bărbaţi ai Galileii, de ce staţi şi priviţi la cer? Iisus care tocmai S-a înălţat, va veni din nou pe pămînt în acelaşi chip în care aţi văzut că S-a înălţat la cer". Foarte bucuroşi, ucenicii s-au întors la Ierusalim, unde au stat în biserică, slăvindu-L şi binecuvîntîndu-L pe Dumnezeu.

În cea de-a cincizecea zi de la Învierea lui Hristos s-a împli-nit promisiunea, făcută de Mîntuitorul Apostolilor. Pe cînd se aflau cu toţii în foişorul din Sion, privegheau şi se rugau, asu-pra lor S-a pogorît Sfîntul Duh în chip de limbi de foc. Şi ei au început să-L slăvească pe Dumnezeu în limbi diferite, pe care nu le cunoşteau mai înainte. Acest har al cunoaşterii limbilor străine le-a fost dat, pentru ca ei să poată predica învăţătura lui Hristos tuturor popoarelor. După pogorîrea Sfîntului Duh, Apostolii au pornit la drum să vestească Evanghelia în toată lumea, iar Domnul le confirma spusele prin multe minuni.

Domnul Iisus Hristos a făcut şi alte minuni, despre care nu s-a spus în această carte. Dar, dacă am descrie totul amănunţit, lumea întreagă n-ar cuprinde cărţile ce s-ar fi scris. Evanghelia a fost scrisă pentru ca noi să credem în Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu şi, prin credinţa în El, să dobîndim viaţă veşnică.

Evanghelistul Matei

Evanghelistul Matei era va-meş, împlinitor de impozite. Pentru această îndeletnicire oamenii îl urau şi-l dispreţu-iau. Într-o zi, pe cînd aduna dajdiile, Domnul trecea pe alături, dar nu l-a condamnat pe vameş, ci l-a ales dintre mai mulţi oameni şi i-a poruncit să-L urmeze. Şi Levi Matei s-a ridicat fără a ezita şi L-a urmat pe Iisus. Şi au fost împreună în toate zilele slujirii Lui pămîn-teşti. Mai apoi Apostolul Matei a predicat cuvîntul lui Dumne-zeu în Palestina. Oamenii l-au rugat să scrie tot ce le spunea, şi aşa Apostolul a scris o Evanghelie. Din Palestina el a pornit să predice Evanghelia în alte ţări. Potrivit Tradiţiei, a ajuns şi în Etiopia. Evanghelistul Matei a ridicat

acolo o biserică şi le-a împărtăşit oamenilor cuvîntul lui Dumnezeu. Mulţi au înce-put să creadă în Hristos şi să se boteze. Guvernatorul ţării l-a acuzat pe Apostol de vrăjitorie şi a poruncit să fie executat. Au încercat să ardă trupul lui Matei în foc, dar flăcările nu-l puteau mistui. Atunci el a fost închis într-un sicriu de fier şi aruncat în mare, dar valurile aduceau sicriul înapoi la mal. Guvernatorul, uimit de aceste minuni, s-a pocăit de păcatele făcute şi s-a botezat cu numele Matei. Cu timpul, el a devenit ierarhul Bisericii din Etiopia. În felul acesta, Apostolul Matei i-a adus pe oameni la Hristos nu numai în timpul vieţii sale, ci şi după plecarea lui din viaţă.

Evanghelistul Marcu

Evanghelistul Marcu s-a născut la Ierusalim. El nu L-a însoţit ca şi ceilalţi Apostoli pe Iisus Hristos, dar a devenit martor al ultimelor zile ale vie-ţiiLuipămînteşti. Împreunăcu Apostolul Pavel şi cu ruda sa, Apostolul Varnava, au pornit în lume să predice Evanghelia. Împreună cu apostolul Petru a fost la Roma, de acolo a plecat în Egipt, unde a întemeiat Bi-serica. Pe cînd Petru se afla în închisoarea din Roma, Aposto-lul Marcu a venit acolo. Aici, la rugămintea creştinilor, el a scris o Evanghelie. Se consideră că el scria din spusele şi sub îndrumarea Apostolului Petru. De la Roma evanghelistul Marcu a plecat în Egipt, Libia, precum şi în alte ţări. În Alexandria păgînii l-au prins şi l-au torturat, silin-du-l să se lepede de Hristos. Fiind întemniţat, el a murit zicînd: „Doamne, îmi încredinţez sufletul în mîinile Tale!". Păgînii au încercat să-i ardă trupul, dar cînd au aprins focul, a răsunat un tunet şi s-a cutremurat pămîntul. Creştinii l-au înmormîntat pe mucenic, iar în sec. al IV-lea, sfintele lui moaşte au fost mutate la Veneţia şi aşezate în biserica San Marco.

Evanghelistul Luca

Evanghelistul Luca era medic şi pictor. El a trăit în Antio-hia (Siria). Auzind despre învăţătura lui Iisus, despre minu-nile Lui, a venit în Palestina. După Înălţarea Domnului el a călătorit şi a predicat cuvîntul Domnului împreună cu Apos-tolul Pavel şi a fost singurul care nu l-a părăsit, cînd acesta a

fost întemniţat în închisoarea din Roma. Tot la Roma, Luca, sub conducerea lui Pavel, a scris o Evanghelie. El a încercat să descrie amănunţit tot ce cunoştea despre Iisus Hristos şi învăţătura Lui, să arate că Domnul a venit pentru mîntuirea tuturor oamenilor de pe pămînt, nu numai a unui singur popor. Potrivit tradiţiei bisericeşti, evanghelistul Luca a pictat primele icoane ale Preasfintei Fecioare Maria şi ale Apostolilor Petru şi Pavel. În timpul persecutării creştinilor, Apostolul Luca a murit mucenicește pentru Domnul.

Evanghelistul Ioan

Evanghelistul Ioan pescuia în mare Galileii. El a devenit ucenic al lui Ioan Botezătorul, dar auzind mărturiile acestuia despre Domnul, L-a urmat pe Iisus. Printre cei trei ucenici aleşi, el a fost martorul evenimentelor din viaţa Mîntuitorului, necunoscute de alţii. Lui, ucenicului îndrăgit, Hris-tos i-a poruncit de pe cruce să aibă grijă de Preasfînta Năs-cătoare de Dumnezeu. Ioan a predicat cuvîntul lui Dumnezeu în sînul multor popoare, apoi s-a stabilit la Efes, în Asia Mică. În perioada persecutării creştinilor, Apostolul a fost exi-lat în insula Pathmos. Acolo Sfîntul Duh i-a descoperit viitorul lumii şi al Bisericii. Cînd s-a întors din exil la Efes, creştinii i-au adus trei Evanghelii şi l-au rugat să le completeze. Aposto-lul Ioan a confirmat autenticitatea celor scrise şi a scris o Evan-ghelie proprie. Pentru descoperirea în ea a unor mari adevă-ruri dumnezeieşti, Apostolul a fost numit Ioan Teologul. În ultimii ani de viaţă, bătrînul, ajuns la vîrsta de o sută de ani, nu mai era în stare să vorbească mult, repetînd aceleaşi cuvinte: „Copii, iubiţi-vă unii pe alţii!" Cînd era întrebat de ce repetă atît de des aceste cuvinte, el răspundea: „Pentru că aceasta este porunca Domnului, dacă o veţi urma, va fi de ajuns". Evanghelistul Ioan a fost singurul ucenic al lui Iisus Hristos care nu a murit cu

moarte de mucenic, ci a ajuns la adînci bătrîneţi.

PROGRAMA CURRICULARA
la dîsciplina opţională
Educaţia Creştin-Ortodoxă
Glasele a V-a - a IX-a

Clasa a V-a
OBIECTIVE DE REFERINŢĂ ŞI EXEMPLE DE ACTIVITĂŢI DE ÎNVĂŢARE

1. Cunoaşterea şi iubirea lui Dumnezeu şi a Bisericii Sale pe baza Sfintei Scripturi şi a Sfintei Tradiţii	
Obiective de referinţă	**Activităţi de învăţare**
La sfîrşitul clasei a V-a elevul vafi capabil'.	*Pe parcursul clasei Vse recomandă următoarele activităţi:*
1.1 Să conştientizeze că pe Dumnezeu îl putem cunoaşte contemplînd natura, citind Sfînta Scriptură, cărţile Sfintei Tradiţii şi în diferite împrejurări ale vieţii.	-Lecturarea şi interpretarea unor citate biblice pe această temă. -Exerciţii de identificare a modalităţilor prin care Dumnezeu Se descoperă oamenilor.
1.2 Să poată formula învăţături morale desprinse din pildele Mîntuitorului.	- Explicarea cuvîntului „pildă"; - Exerciţii de identificare a simbolurilor din fiecare pildă şi a semnificaţiei acestora; - Prezentarea unor modalităţi concrete de împlinire a învăţăturilor din fiecare pildă.
1.3 Să numească cele şapte laude.	-Explicarea pe scurt a semnificaţiei laudelor. -Frecventarea slujbelor bisericeşti în duminici şi sărbători. -Învăţarea unor cîntece religioase.
2. Formarea atitudinii creştine faţă de aproapele, societate şi mediul înconjurător	
1.1 Să demonstreze modalităţi concrete de ajutorare a aproapelui aflatîn suferinţă.	- Iniţierea de acţiuni de întrajutorare în clasă, în şcoală, în familie; - Exerciţii de identificare a unor măsuri concrete pentru îmbunătăţirea vieţii spirituale; - Organizarea unor acţiuni de caritate.
1.2 Să poată descrie o relaţie de prietenie adevărată.	- Exerciţii de definire a prieteniei; - Exerciţii de interpretare a unor proverbe sau a unor cuvinte ale Sfinţilor Părinţi despre prietenie; - Formularea unor argumente pro şi contra asupra unor situaţii concrete de prietenie.
1.3 Să numească modalităţi concrete prin care oamenii pot veni în sprijinul protecţiei mediului înconjurător.	- Exerciţii de dialog pe tema poluării mediului înconjurător; Realizarea unor pliante pentru protecţia mediului înconjurător.

		Participarea activă la sădirea pomilor.
1.4	Să cunoască slujbele de sfinţire a vieţii creştine şi a naturii înconjurătoare.	- Exerciţii de recunoaştere în imagini a ierurgiilor săvîrşite asupra credincioşilor, naturii şi a lucrurilor; - Participarea la anumite ierurgii bisericeşti: sfintireafîntînii. casei, etc.

3. Cunoaşterea rolului omului pe pământ şi formarea atitudinii **creştine faţă de sine**	
3.1 Să recunoască modalităţi în care Îl putem vesti pe Hristos altor oameni. 3.2 Să conştientizeze mesajul Mîntuitorului: "Aceasta este viaţa adevărată: Să Te cunoască pe Tine Singurul Dumnezeu Adevărat şi pe Iisus Hristos pe care L-ai trimis". 3.3 Să demonstreze priceperi de autoanaliză.	- Exerciţiu de dialog pe această temă; - Studiu de caz; - Lecturarea textelor despre răspîndirea creştinismului. - Lecturarea textelor biblice şi patristice; - Exerciţiu de dialog despre rolul omului pe pământ. - Texte-suport (selectate din Sfînta Scriptură, cugetări ale Sfinţilor Părinţi, povestiri morale). - Meditarea la faptele săvîrşite în raport cu poruncile dumnezeieşti.

Conţinuturi recomandate pentru clasa a V-a:

1. Tema: Dumnezeu Se descoperă omului.
2. Tema: Sfînta Scriptură şi Sfînta Tradiţie.
3. Tema: Crearea îngerilor.
4. Tema: Originea răului.
5. Tema: Esenţa învăţăturii creştine.
6. Tema: Dumnezeu - Omul.
7. Tema: Cele şapte laude.
8. Tema: Sfinţirea vieţii creştine şi a naturii înconjurătoare: Ierurgiile.
9. Tema: Blîndeţea împotriva mîniei.
10. Tinerii şi preocupările lor.
11. Tema: Muzica în viaţa tinerilor.
12. Vestea despre naşterea lui Ioan Botezătorul.
13. Bunavestire.
14. Întîlnirea Mariei cu Elizabeta.
15. Naşterea lui Ioan Botezătorul.
16. Vestea cea bună adusă lui Iosif.
17. Naşterea Domnului.
18. Închinarea magilor.
19. Întîmpinarea Pruncului Iisus la Templu.
20. Fuga în Egipt. Irod ucide pruncii din Bethleem.
21.
22. Copilul Iisus la templu.
23. Predica lui Ioan Botezătorul.
24. Botezul Domnului.
25. Postul de patruzeci de zile.
26. Primii ucenici ai lui Hristos.
27. Prima minune a lui Iisus în oraşul Cana Galileii.
28. Alungarea vînzătorilor din templu.
29. Convorbirea lui Iisus cu Nicodim.
30. Iisus şi samarineanca.
31. Iisus vindecă fiul unui slujitor regesc.
32. Pescuitul minunat.
33. Vindecarea demonizatului.

34. Vindecarea soacrei lui Petru şi a altor bolnavi.

Clasa a VI-a

1. Cunoaşterea şi iubirea lui Dumnezeu şi a Bisericii Sale pe baza Sfintei Scripturi şi a Sfintei Tradiţii	
Obiective de referinţă	**Activităţi de învăţare**
La sfîrşitul clasei a VI-ea elevul vafi capabil:	*Pe parcursul clasei VI se recomandă următoarele activităţi:*
1.1. Să înţeleagă că Dumnezeu din iubire a creat lumea şi-i poartă de grijă.	- Lecturarea şi explicarea textelor sfinţilor părinţi despre crearea lumii de către Dumnezeu. - Comentarea textelor biblice referitoare la purtarea de grijă a lui Dumnezeu faţă de creaţie
1.2. Să conştientizeze faptul că minunile Domnului Hristos reprezintă semne ale dumnezeirii şi ale dragostei Sale faţă de oameni.	- Exerciţii de lectură explicativă a Crezului; - Exerciţii de identificare în Crez a articolelor referitoare la Dumnezeu Tatăl, Fiul şi Duhul Sfînt.
1.1. Săanalizeze mesajul moral-religios din pildele Mîntuitorului.	- Exerciţiu de definire a noţiunii de *minune;* - Prezentarea modalităţilor manifestate a iubirii lui Dumnezeu faţă de oameni, prin minunile studiate. - Lecturarea şi povestirea pildelor biblice;
1.2. Sărespecte Duminica-sărbătoarea săptămînală a creştinilor.	- Exerciţiu de dialog. - Exerciţii de dialog despre temeiurile instituirii duminicii ca zi de odihnă; - Descrierea comportamentului unui bun creştin în zi de duminică.

2. Formarea atitudinii creştine faţă de aproapele, societate şi mediul înconjurător	
2.1. Să conştientizeze necesitatea împlinirii datoriilor creştine în familie, biserică, şcoală, societate. 2.2. Să manifeste deprinderi de soluţionare a unor situaţii-problemă în care pot fi cultivate virtuţi şi evitate păcatele.	- Exerciţii de dialog despre regulile de comportament moral-creştin; - Explicarea necesităţii împlinirii datoriilor creştine pentru dobîndirea mîntuirii. - Exerciţii de definire a virtuţilor morale respective; - Identificarea virtuţilor în viaţa personajelor biblice şi a sfinţilor; - Studiu de caz; - Exerciţiu de dialog.
3. Cunoaşterea rolului omului pe pămînt şi formarea atitudinii **creştine faţă de sine**	
3.1. Să poată defini păcatul ca boală a sufletului. 3.2. Să conştientizeze urmările păcatului în viaţa spirituală individuală, de grup şi socială.	- Lecturarea şi interpretarea unor texte cu conţinut moral-religios ce pun în evidenţă gravitatea păcatelor; - Exerciţii de definire a păcatelor. - Lecturarea textelor biblice în care se menţionează răsfrîngerea negativă a păcatelor asupra întregului popor; - Exerciţii de identificare a daunelor păcatelor contemporane: narcomania, desfrîul, beţia, furtul, omorul ş. a.

Conţinuturi recomandate pentru clasa a VI-a:

1. Tema: Despre Dumnezeu.
2. Tema: Cetele îngereşti.
3. Tema: Lumea - opera dragostei Dumnezeieşti.
4. Tema: Iisus Hristos - Dumnezeu Adevărat din Dumnezeu Adevărat.
5. Sfintele Taine.
6. Pregătirea morală a credinciosului pentru participarea la via ta cultică.
7. Tema: Principalele materii folosite în cultul ortodox. Semnificaţii şi importanţă.
8. Tema: Natura - darul lui Dumnezeu pentru oameni.
9. Tema: Lăcomia pîntecelui şi cum să o biruim.
10. Despre dauna fumatului.

11. Vindecarea slăbănogului din Capernaum.
12. Chemarea lui Matei vameşul.
13. Vindecarea slăbănogului de la scăldătoarea Vitezda.
14. Discuţia despre ziua de sîmbătă.
15. Alegerea celor doisprezece Apostoli.
16. Predica de pe munte.
17. Fericirile.
18. Despre iubirea tuturor oamenilor.
19. Despre milostenie.
20. Despre rugăciune.
21. Despre nejudecarea aproapelui.

22. Despre bogăţia pământească şi cea cerească.
23. Despre împlinirea poruncilor lui Dumnezeu.
24. Vindecarea slugii sutaşului.
25. Învierea tînărului din Nain.
26. Ungerea lui Iisus de către femeia păcătoasă.
27. Pilda semănătorului.
28. Pilda despre grîu şi neghină.
29. Alte pilde despre Împărăţia Cerurilor.
30. Iisus linişteşte furtuna de pe mare.
31. Vindecarea demonizatului din ţinutul Gherghesenilor.
32. învierea fiicei lui Iair.
33. Vindecarea a doi orbi.
34. Iisus e din nou la Nazaret.
35. Iisus îi trimite pe Apostoli să predice.
36. Tăierea capului lui Ioan Botezătorul.
37. Iisus satură cinci mii de oameni.
38. Iisus merge pe apă.
39. Vindecarea fiicei canaaneencii.
40. Mărturisirea lui Petru.
41. Cea dintîi vestire a Patimilor, morţii şi Învierii Domnului.
42. Schimbarea la Faţă a Domnului.
43. Învăţătură despre smerenie.
44. Povaţă despre iertarea greşiţilor.
45.
46. Pilda samarineanului milostiv.
47. Hristos în casa Martei şi Mariei.
48. Pilda despre smochinul fără rod.

Clasa a VII-a

1. Cunoaşterea şi iubirea lui Dumnezeu şi a Bisericii Sale pe baza Sfintei Scripturi şi a Sfintei Tradiţii	
Obiective de referinţă	**Activităţi de învăţare**
La sfîrşitul clasei VII elevul vafi capabil:	*Pe parcursul clasei VII se recomandă următoarele activităţi:*
1.1. Să explice învăţăturile de credinţă despre Sfînta Treime cuprinse în Simbolul Credinţei.	- Exerciţii de dialog despre versetele referitoare la Sfînta Treime;
1.2. Să poată descrie pe scurt situaţia Bisericii în primele veacuri creştine.	-Exerciţii de dialog pe tema" starea morală, religioasă şi socială a lumii în momentul apariţiei creştinismului"; -Povestirea textului biblic despre Pogorîrea Sfîntului Duh; -Explicareatermenului"Cincezime","Rusalii"; -Prezentarea generală despre activitatea Sfinţilor Apostoli; -Exerciţii de dialog pe tema" Cauzele şi urmările persecutării creştinilor"; -Lecturarea şi interpretarea unor citate din vieţile mucenicilor creştini.
1.3. Să numească cele nouă fericiri rostite de Domnul Iisus Hristos.	- Exerciţii de definire a fericirilor şi a răsplăţii pentru dobîndirea acestora;

1.4. Sărespecte sărbătorile bisericeşti.	-Identificarea în vieţile sfinţilor a virtuţilor menţionate în fericiri. -Participarea la slujbele Bisericii în zile de sărbătoare; - Exerciţii de dialog despre modalităţile de cinstire a sărbătorilor.

2. Formarea atitudinii creştine faţă de aproapele, societate şi mediul înconjurător	
2.1. Să numească unele învăţături morale folositoare progresului vieţii spirituale individuale, în grup, societate.	-Dialog pe tema problemelor sociale; -Lecturarea textelor evanghelice în care se cuprind învăţăturile Domnului Hristos cu referire la viaţa socială.
2.2. Să definească noţiunile: ”patimă” , “virtute” 2.3. Să manifeste deprinderi filantropice creştine. 2.4. Să cunoască cele mai elementare datorii morale faţă de cei adormiţi.	-Exerciţii de definire a noţiunii de "păcat", "virtute". - Participare la acţiuni de caritate în orfelinate, spitale şi azile. - Exerciţii de dialog despre activitatea filantropică desfăşurată de Sfîntul Vasile cel Mare. - Exerciţii de dialog pe tema nemuririi sufletului şi a semnificaţiei slujbelor pentru cei adormiţi; - Precizarea zilelor speciale de pomenire pentru cei adormiţi; - Îngrijirea unor morminte; - Participarea la slujba de pomenire a eroilor.
3. Cunoaşterea rolului omului pe pământ şi formarea atitudinii **creştine faţă de sine**	
3.1. Să conştientizeze că scopul omului pe pământ este desăvîrşirea morală. 3.2. Să cunoască mijloacele prin care omul se poate desăvîrşi: postul, rugăciunea, milostenia. 3.3. Să integreze în comportamentul propriu învăţăturile desprinse din textele studiate.	- Explicarea textului biblic în care Mîntuitorul ne îndeamnă: "Fiţi desăvîrşiţi precum şi Dumnezeu desăvîrşit este". - Lecturarea textelor biblice despre folosul spiritual al postului, rugăciunii şi a milosteniei; - Argumentarea folosirii acestor mijloace de către sfinţi. - Exerciţii de formulare a învăţăturilor morale desprinse din textele biblice. - Exerciţii de dialog pe teme mesajelor biblice şi raportarea lor la viaţa personală.

Conţinuturi recomandate pentru clasa a VII-a:

1. Tema: Dumnezeu - Sfînta Treime.
2. Numele lui Dumnezeu.
3. Tema: Iisus Hristos în viaţa creştinilor.
4. Tema: Respectul faţă de cele sfinte.
5. Tema: Adorarea lui Dumnezeu.
6. Tema: Sfînta Liturghie - generalităţi.
7. Tema: Morala creştină - generalităţi.
8. Tema: Conştiinţa.
9.
9. Tema: Păcatul - ruperea de Dumnezeu.
10. Tema: Consumul de alcool.
11. Tema: Mass-media în viaţa tinerilor.
12. Tema: Despre viaţa viitoare.
13. Tema: Sfîrşitul lumii şi al istoriei omeneşti.
14. Parabolele despre oaia rătăcită şi despre drahma pierdută.
15. Parabola despre fiul risipitor.
16. Vindecarea celor zece leproşi.
17. Parabola despre vameş şi fariseu.
18. Hristos binecuvîntează copiii.
19. Despre tînărul bogat.

20. Pocăinţa lui Zaheu.
21. Învierea lui Lazăr.
22. Cina din Betania.
23. Intrarea Domnului în Ierusalim.
24. Blestemarea smochinului.
25. Pilda viticultorilor.
26. Parabola nunţii fiului de împărat.
27. Fariseii Îl întreabă pe Iisus să plătească ori nu dajdie cezarului.
28. Porunca cea mare a iubirii.
29. Banul văduvei.
30. Discuţie despre sfîrşitul lumii şi a doua venire a lui Hristos.
31. Despre Judecata de Apoi.
32. Pilda celor zece fecioare.
33. Pilda despre talanţi.
34. Trădarea lui Iuda.
35. Pregătirea pentru Cina cea de Taină.
36.

Clasa a VIII-a

1. Cunoaşterea şi iubirea lui Dumnezeu şi a Bisericii Sale	
pe baza Sfintei Scripturi şi a Sfintei Tradiţii	
Obiective de referinţă	**Activităţi de învăţare**
La sfîrşitul clasei VIII elevul vafi capabil:	*Pe parcursul clasei VIII se recomandă următoarele activităţi:*
1.1 Să conştientizeze importanţa conlucrării omului cu Dumnezeu în vederea mîntuirii.	- Lecturi biblice. - Exerciţii de definire a noţiunii de mîntuire. - Discuţii despre importanţa faptelor bune în viaţa creştinilor. -Argumentarea biblică şi patristică a condiţiilor mîntuirii.
1.2. Să cunoască sinoadele ecumenice şi rolul lorîn formarea dreptei credinţe.	-Precizarea cauzelor desfăşurării sinoadelor ecumenice. -Stabilirea anilor şi hotărîrilor fiecărui sinod. -Exerciţii de argumentare despre rolul sinoadelor ecumenice în păstrarea dreptei credinţe.
1.3. Să conştientizeze faptul că Sfînta Liturghie este centrul cultului ortodox.	- Exerciţii de definire a Sfintei Liturghii. - Exerciţii de identificare a momentelor principale ale Sfintei Liturghii. - Audiţia şi învăţarea unor cîntări din Sfînta Liturghie. - Participarea la slujba Sfintei Liturghii.
2. Formarea atitudinii creştine faţă de aproapele, societate şi mediul înconjurător	
2.1. Să conştientizeze că sfinţenia sufletului duce la asemănarea omului cu Dumnezeu.	- Exerciţii de definire a noţiunii de sfînt, sfinţenie, chip şi asemănare; - Exerciţii de identificare a căilor care duc spre sfinţenie; - Exerciţii de identificare a virtuţilor unor sfinţi şi a modului în care au dobîndit sfinţenie.
2.2. Să conştientizeze rolul familiei creştine.	- Exerciţii de dialog despre purtarea de grijă a Domnului Hristos faţă de familie; - Lecturarea şi explicarea minunii săvîrşite de Domnul la nunta din Cana Galileii. - Lecturarea învăţăturile rostite de Mîntuitorul Hristos.

2.3. Săînţeleagă că familia este o celulă a societăţii. 2.4. Să-şi formeze deprinderi de ajutorare a prietenilor care se aflăîn dificultate.	-Lecturarea textelor biblice şi patristice despre familia creştină. - Exerciţii de dialog despre rolul iubirii lui Hristos pentru prieteni; -Exerciţii de dialog despre importanţa credinţei şi a dragostei faţă de aproapele în viaţa creştină.

3. Cunoaşterea rolului omului pe pământ şi formarea atitudinii **creştine faţă de sine**	
3.1. Săînţeleagă că scopul vieţii creştine este comuniunea deplină cu Dumnezeu şi cu semenii.	- Lecturarea textelor biblice. - Explicarea poruncii mari a iubirii lui Dumnezeu şi a semenilor. - Exerciţii de dialog despre rolul iubirii lui Dumnezeu şi a semenilorîn vederea mîntuirii.
3.2. Să integreze în comportamentul propriu învăţăturile evanghelice studiate.	- Exerciţii de formulare a învăţăturilor morale expuse în pildele evanghelice. - Interpretarea textului biblic. -Analiza comparativă a unor situaţii menţionate în textul biblic cu situaţii din viaţa de zi cu zi.
3.3. Să manifeste deprinderi de a lua măsuri concrete pentru îmbunătăţirea vieţii morale personale şi sociale.	-Exerciţii de identificare a unor sfinţi care au lăsat viaţa păcătoasă şi au ajuns la desăvîrşire morală. -Practicarea Pocăinţei pentru vindecarea spirituală.

Conţinuturi recomandate pentru clasa a VIII-a:

1. Tema Omul - Chipul şi asemănarea lui Dumnezeu.
2. Sufletul omului - comoară de mare preţ.
3. Tema: Să urmăm Domnului Hristos.
4. Tema: Persoana şi lucrarea Duhului Sfînt.
5. Tema: Harul divin mîntuitor. Raportul dintre har şi libertate.
6. Tema: Despre dumnezeiasca Liturghie.
7. Tema: Proscomidia: momente şi semnificatii.
8. Tema: Preacinstirea Maicii Domnului.
9. Tema: Sărbători în cinstea Sfintilor.
10. Tema: Cinstirea sfintelor moaşte.
11. Tema: Viaţa creştină după Filocalie.
12. Tema: Răul şi patimile.
13. Tema: Rugăciunea.
14. Tema: Ascultarea.
15. Tema: Învaţă-te să ierţi.
16. Tema: Minuni sfinte şi false minuni.
17. Tema: Cataclismele naturale - Consecinţele păcatelor.
18. Tema: Cum să deosebim învăţătura Domnului de cea antihristică.
19.
20. Tema: Taina Fărădelegii.
21. Iisus spală picioarele ucenicilor Săi.
22. Iisus îl demască pe trădătorul Iuda.
23. Instituirea Tainei Sfintei Împărtăşanii.
24. Ultima discuţie a lui Iisus cu ucenicii.
25. Rugăciunea din grădina Ghetsimani.
26. Prinderea lui Iisus.
27. Iisus Hristos la judecata arhiereilor.
28. Petru se leapădă de Învăţătorul său.
29. Iisus Hristos înaintea lui Pilat.
30. Iisus la judecata lui Irod.

31. Ultima judecată a Domnului Iisus Hristos.
32. Moartea lui Iuda.
33. Drumul spre Golgota.
34. Răstignirea Domnului nostru Iisus Hristos.
35. Punerea în mormînt a Mîntuitorului.
36. Străjerii la mormînt.
37. Învierea lui Hristos.
38. Arătarea Domnului înviat Mariei Magdalena. şi altor femei mironosiţe.
39. Iisus Se arată ucenicilor, în drum spre Emaus.
40. Domnul Iisus Hristos Se arată celor zece Apostoli.
41. Necredinţa Apostolului Toma.
42.

Clasa a IX-a

1. Cunoaşterea şi iubirea lui Dumnezeu şi a Bisericii Sale pe baza Sfintei Scripturi şi a Sfintei Tradiţii	
Obiective de referinţă	**Activităţi de învăţare**
La sfîrşitul clasei a IX-a elevul vafi capabil:	*Pe parcursul clasei IX se recomandă următoarele activităţi:*
1.1. Să explice pe scurt învăţătura creştin-ortodoxă despre Dumnezeu, om şi societate.	Exerciţii de dialog despre existenţa lui Dumnezeu. - Comentarea unor teorii ştiinţifice privind apariţia omului şi a lumii. Recunoaşterea manifestării Proniei divine (purtării de grijă) în viaţa proprie sau a altor persoane.
1.2. Să descrie evenimentele principale din Istoria Bisericii Creştine din primul mileniu.	Elaborarea unui tabel cronologic cu principalele evenimente din primul mileniu.
1.3. Să conştientizeze diferenţa între „cinstirea" sfintelor icoane, a Sfintei Cruci, a Sfinţilor şi „idolatrie".	- Exerciţii de definire a noţiunilor: sinod, schismă. - Exerciţii de definire a noţiunii: "Icoană". "Cruce", "Sfînt", "idolatrie". - Prezentarea motivelor cinstirii icoanelor, Crucii, sfinţilor. - Exerciţii de dialog despre deosebirea dintre "Icoană" şi "idol".
2. Formarea atitudinii creştine faţă de aproapele, societate şi mediul înconjurător	
2.1 Să conştientizeze relaţiile interumane în lumina învăţăturii creştine.	- Exerciţii de dialog despre respectul creştin faţă de părinţi, profesori. - Discuţii despre raporturile dintre tineri în lumina învăţăturii creştine.
2.2 Să cunoască învăţătura creştină despre muncă şi bunurile materiale.	- Identificarea textelor biblice şi patristice. - Lecturarea şi interpretarea unor texte biblice ce pun în evidenţă atitudinea creştină faţă de muncă şi bunurile materiale.
2.3 Să conştientizeze cum serbăm creştineşte o aniversare, onomastică.	- Exerciţii de dialog. - Lecturarea textelor din vieţile sfinţilor.
3. Cunoaşterea rolului omului pe pămînt şi formarea atitudinii **creştine faţă de sine**	
3.1 Să conştientizeze eternitatea sufletului.	- Exerciţii de dialog pe tema nemuririi sufletului; - Lecturarea şi interpretarea textelor textelor biblice despre starea sufletului după moarte: rai şi iad.
3.3 Să cunoască datoriile morale faţă de Dumnezeu, aproapele şi faţă de sine.	- Exerciţii de formulare a datoriilor morale din textele biblice şi a ale părinţilor Bisericii. - Argumentarea necesităţii datoriilor morale pentru mîntuirea sufletului. - Discutarea unor reguli de comportament moral-religios.

3.4 Să demonstreze un comportament creştin.	- Analiza unor situaţii concrete din viaţa de zi cu zi.

Conţinuturi recomandate pentru clasa a IX-a:

1. Tema: Argumente raţionale pentru dovedirea existenţei lui Dumnezeu.
2. Tema: Căderea în păcat a primilor oameni.
3. Tema: Viaţa în Hristos.
4. Tema: Liturghia Catehumenilor - momente şi semnificaţii.
5. Tema: Liturghia credincioşilor - momente şi semnificaţii.
6. Tema: Sărbătorile Sfinţilor îngeri şi ale Sfintei Cruci.
7. Tema: Cinstirea sfintelor icoane.
8. Ţinerea poruncilor dumnezeieşti.
9. Libertatea.
10. Căsătoria şi viaţa familială.
11. Tema: Pericolul drogurilor.
12. Tema: Castitatea împotriva desfrînării.
13. Tema: Să spunem NU! uciderii.
14. Tema: Tinerii şi viaţa intimă.
15. Tema: SIDA - între frica de păcat şi frica de moarte.
16. Tema: Potrivnicul lui Dumnezeu.
17. Tema: Învierea morţilor.
18. Tema: Judecata de Apoi şi viaţa veşnică.
19. Domnul se arată ucenicilor la Marea Tiberiadei.
20. Înălţarea Domnului.
21. Evanghelistul Matei.
22. Evanghelistul Marcu.
23. Evanghelistul Luca.
24. Evanghelistul Ioan.
25.

Bibliografie

1. Avdeev Dmitri Alexandrovici, *Cînd sufletul este bolnav. Un psihiatru ortodox despre bolile psihice, alcoolism, narcomanie, fumat*, Editura Sofia, Bucureşti 2005, p.161-200.
2. Boldea Florin, *Religie creştin-ortodoxă, clasa a V-a*, Editura Corvin, 2003.
3. Boldea Florin, *Religie creştin-ortodoxă, clasa a VII-a*, Editura Corvin, 2003.
4. Preot Prof. Dr. Ion Bria, *Dicţionar de Teologie Ortodoxă,* Bucureşti, 1994.
5. Sfîntul Ignatie Briancianinov, *Cuvînt despre om,* Editura Bunavestire, Bacău, 2001.
6. Cabasila Nicolae, *Despre viaţa în Hristos,* Bucureşti, 1997.
7. Danion Vasile, *Lanţurile drogurilor,* Editura Ecumeniţa, Galaţi, 2004.
8. Dumitru Laurenţiu, *Tinerii pe calea întrebărilor,* Editura Egumeniţa, Galaţi, 2004.
9. Sfîntul Ioan Iacob Hozevitul, *Hrană duhovnicească,* Bucureşti, 2004.
10. Arhimandritul Spiridonos Logothetis, *Răspunsuri la întrebări ale tinerilor, volumul 2,* Sofia, Bucureşti, 2004
11. Nicolae (Mladin) Mitropolitul Ardealului, *Studii de Teologie Morală,* Sibiu, 1969.
12. Protos. Nicodim Mândiţă, *Oglinda Duhovnicească,volumul I,* Editura Agapis, 1997, p. 282-283.
13. Prof. Ioan Rămureanu, *Istoria Bisericească Universală, volumul II,* Bucureşti, 1993.
14. Sfîntul Ioan Scărarul, *Scara Raiului,* Editura Amarcord, Timişoara, 2000.

15. Pr. Prof. Dr. Stăniloae Dumitru, *Teologia Dogmatică Ortodoxă, vol 1,* Bucureşti, 1996.
16. P. Svetlov, prot. Prof. Universitatea Imperială din Kiev, *Învăţătura creştină în expunere apologetică, vol. I,* Chişinău, 1935;
17. Timiş Vasile, *Religie, cultul ortodox, clasa a XI-a,* Editura Dacia Educaţional, 2004.
18. Sfîntul Nicolae Velimirovici, *Credinţa Sfinţilor Catehismul Bisericii Ortodoxe,* Sofia, Bucureşti, 2004.
19. Sfîntul Nicolae Velimirovici, *Proloage de la Ohrida, vol I,* Editura Egumeniţa, 2005.
20. Sfîntul Nicolae Velimirovici, *Prin fereastra temniţei,* Bucureşti, Predania, 2007.
21. Sfîntul Ioan din Kronştadt, *Liturghia: Cerul pe pămînt,* Sibiu, 1996, p. 39-40.
22. Sfîntul Ioan de Kronştadt, *Viaţa mea în Hristos,* Sibiu, 1995.
23. *Antologia poeziei religioase româneşti,* Editura Albatros, Bucureşti, 1992.
24. *Cele mai frumoase 153 de istorisiri adunate de la Sfinţii Părinţi,* Sofia, Bucureşti, 2002.
25. *Credinţa Ortodoxă,* Trinitas, Iaşi, 1996.
26. *Grădina de flori duhovniceşti*, Editua Bunavestire, Bacău, 2001.
27. *Mîntuirea păcătoşilor,* Bunavestire, Bacău, 2001.
28. *Învăţături creştineşti,* Bunavestire, Bacău, 2002,
29. B. B. ApxnnoB, *Bu3amnuucKue npoopouecmea o cydt,6e L(apt,zpada,* FlaAOMHHK, MocKBa, 2002.
30. A. B. Bopo/ţHHa, *Ocnoem npaeocnaenou Kynhmypm,* MocKBa, 2003.
31. GBHTHTeAb HrHarae BpHHHaHHHOB, *O Tlpaeocjiaeue O neeo3MOJKHOcmu cnaceHUR epemuKoe,* Fl3/taTeAbcrBO EIoHaeBCKOH AaBpbi.
32. H. B. BacHAbeB, *Hawa eepa. Tlpaeocjiaeue u Mupoeme peimzuu,* MocKBa, KoBHer, 2003.
33. 3aKOH BoacHÎi , GpeTeHCKHÎi MOHacTbipb, 2004.
34. GBHTHTeAb Oeo<j>aH 3aTBopHHK GTpacTH н 6орb6а с ннмн MocKBa, 2003.
35. GBHTHTeAb Gepa<j)HM 3Be3/ţHHCKHH, *Amenm,* MocKBa, 2002.
36. K. B. 3opHH, *^lmo manoe HacnedcmeeHHan nopua,* MocKBa, 2006.
37.
38. /I,HaKOH AH/ţpeîi KypaeB, *UlKonhnoe Bozocnoeue,* G - ITeTepSypr, 2000.
39. ApxHMaH/ţpHT HoaHH (KpecTHaHKHH), *Pa3MmuuieHux o 6eccMepmnou dyiue,* ncKOB, 2006.
40. KyAOM3HHa G. C, */ţee mmcnuu nem. Hcmopun npaeocnaenou xpucmuancKou ■U/epKeu,* IlaAOMHHK, 2000.
41. HryMeH MapK, *3nme dyxu u ux ejiutmue na nwdeu,* MocKBa, 2005.
42. AAeKceîi Mopo3, *YpoKu /(o6pomojito6uM,* GaHKT-lleTepSypr, 2004.
43. A. H. OcnnoB, *npaeocnaenoe noHUManue cMmcjia JKU3HU,* KneB, 2001.
44. llpeno/to6HbiH HycTHH llonoBHH. *npaeocjiaenati LJepKoet, u 9nyMeHU3M,* MoCKBa, 2006.
45. llpeno/to6HbiH HycTHH (llonoBHH), */{ozMamuKa npaeocnaenou LJepKeu. 9cxamojiozuM,* MocKBa, 2005.
46. G. ycneHCKHÎi, *Kamexu3uc,* GBHTO-TpoHiţKaH GeprneBa AaBpa, 1995.
47. MHTponoAHT BeHHaMHH (Oe/ţqeHKOB), *BceMupnmu ceemunnuK. npenodo6nmu CepacfiuM CapoecKuu,* MocKBa, 2003.
48. *Cnoeo o KOHUune Mupa,* MocKBa, 2005.
49. *npaeocnaeHan LJepKoet, o deecmee u iţejioMydpuu,* MocKBa, 2006, c. 76-78.
50. *^lmo uzpaem MHOW?,* MocKBa, 2000.
51. *XpucmuaHCKan MCU3Wb no do6pomonw6uw, /ţap-b,* MocKBa, 2005.
52.

Sumar

Cuvînt către cititori
Introducere *7*

I. Dumnezeu - Creatorul lumii

1. Dumnezeu Se descoperă omului 9
2. Sfînta Scriptură şi Sfînta Tradiţie 14
3. Despre Dumnezeu 20

4. Argumente raţionale pentru dovedirea existenţei lui Dumnezeu 23
5. Dumnezeu - Sfînta Treime 28
6. Numele lui Dumnezeu 34
8. Crearea îngerilor. 41
9. Originea răului 44
10. Cetele îngereşti 47
11. Lumea - opera dragostei Dumnezeieşti 52
12. Omul - Chipul şi asemanarea lui Dumnezeu 55
13. Sufletul omului - comoară de mare preţ 58
14. Căderea în păcat a primilor oameni 61

II. Dumnezeu - Mîntuitorul lumii

1. Esenţa învăţăturii creştine 68
2. Iisus Hristos 72
3. Iisus Hristos - Dumnezeu Adevărat din Dumnezeu Adevărat 75
4. Iisus Hristos în viaţa creştinilor. 77
5. Să urmăm Domnului Hristos 80
6. Viaţa în Hristos 82

III. Dumnezeu - Duhul Sfînt

1. Persoana şi lucrarea Duhului Sfînt 86
2. Harul divin mîntuitor. Raportul dintre har şi libertate 91
3. Biserica - mijlocitoare în sfinţirea omului 95

IV. Istoria creştinismului

1. Începutul creştinismului şi a Bisericii Ortodoxe 100
2. Lumeaîn momentul apariţiei creştinismului 104
3. Întemeierea Bisericii Creştine 109
4. Răspîndirea creştinismului prin predica Sfinţilor Apostoli şi organizareaBisericii 113

3. Persecuţiile împotriva creştinilor. 116
4. Împăraţii Constantin şi Elena şi Edictul de la Milan din 313 121
5. Răspîndirea creştinismului după Edictul de la Milan 126
6. Rolul sinoadelor ecumenice în formularea şi trăirea dreptei credinţe 129
Arianismul. Sinodul I Ecumenic 130
Sinodul al II-lea Ecumenic. Erezia lui Macedoniu 131
Sinodul al III-lea Ecumenic de la Efes. Nestorianismul 133
Sinodul al IV-lea Ecumenic. Monofizitismul 134
Sinodulal V-lea Ecumenic 135
Monotelismul. Sinodul al VI-lea Ecumenic 136
Iconoclasmul. Sinodul al VII-lea Ecumenic 138
7. Părinţii Bisericeşti 143
8. Schisma de la 1054 - dezbinarea dintre Bisericile de Apus şi Răsărit 147
9. Încercări de unire a celor două Biserici în secolele următoare 152
10. Căderea Constantinopolului sub turci - 1453 155
11. Reforma Protestantă (secolul al XVI-lea) 160
12. Culte religioase după reformă 164

13. Religia romano-catolică pînă la Conciliul II Vatican 168
14. Conciliul II Vatican şi învăţăturile lui 171
15. Protestantismul în perioada modernă şi contemporană 175
16. Ereziile - moartea sufletului 177
17. Biserica Ortodoxă - deţinătoarea adevărului 181
18. Ecumenismul - scurt istoric 185
19. Atitudinea Sfinţilor Părinţi faţă de ideologia ecumenismului 188

V. Noţiuni de liturgică

1. Cele şaptelaude 198
2. Sfinţirea vieţii creştine şi a naturii înconjurătoare: Ierurgiile 201
3. Sfintele Taine 204
4. Pregătirea morală a credinciosului pentru participarea la viaţa cultică 211
5. Principalele materii folosite în cultul ortodox 218
6. Natura - darul lui Dumnezeu pentru oameni 222
7. Respectul faţă de cele sfinte 226
8. Adorarea lui Dumnezeu 230
9. Preacinstirea Maicii Domnului 235
10.
11. Sărbători în cinstea Sfinţilor 241
12. Sărbătorile Sfinţilor îngeri şi ale Sfintei Cruci 245
13. Temeiul cinstirii sfintelor icoane 254

VI. Liturghia - viaţa în Hristos

1. Sfînta Liturghie - generalităţi 264
2. Despre dumnezeiasca Liturghie 267
3. Proscomidia - momente şi semnificaţii 269
4. Liturghia Catehumenilor - momente şi semnificaţii 272
5. Liturghia credincioşilor - momente şi semnificaţii 275

VII. Viaţa creştină după Filocalie

1. Morala creştină - generalităţi 282
2. Conştiinţa 284
3. Răul şi patimile 286
4. Rugăciunea 289
5. Ascultarea 292
6. Ţinerea poruncilor dumnezeieşti 295
7. Libertatea 296
8. Căsătoria şi viaţa familială 297
9. Păcatul - ruperea de Dumnezeu 302
10. Lăcomia pîntecelui şi cum săobiruim 306
11. Castitatea împotriva desfrînării 309
12. Blîndeţeaîmpotrivamîniei 315
13. Să spunem NU uciderii 319
14. Viaţa creştină după Filocalie 323
15. Învaţă-te să ierţi 326

VIII. Ortodoxia şi problemele tinerilor

1. Tinerii şi preocupările lor. 330
2. Muzica în viaţa tinerilor. 335
3. Consumul de alcool 339
4. Pericolul drogurilor. 345
5. Despre păcatul fumatului 363
6. Minuni sfinte şi false minuni 370
7. Mass-media în viaţa tinerilor. 378
8. Tinerii şi viaţa intimă 383
9.
9. SidA - între frica de păcat şi frica de moarte 388
10. Cataclismele naturale - Consecinţe ale păcatelor oamenilor. 395

IX. Sfîrşitul lumii şi viaţa viitoare

1. Despre viaţa viitoare 408
2. Sfîrşitul lumii şi a istoriei omeneşti 413
3. Timpul şi semnele Celei de a Doua Veniri pe pămînt a Domnului Iisus Hristos 416
4. Taina Fărădelegii 419
5. Potrivnicul lui Dumnezeu 423
6. A Doua venire a Domnului Iisus Hristos 425
7. Învierea morţilor. 428
8. Judecata de Apoi şi Viaţa Veşnică 432

X. Viaţa şi învăţătura Domnului nostru Iisus Hristos

Vestea despre naşterea lui Ioan Botezătorul 436
Bunavestire 437
Întîlnirea Mariei cu Elizabeta 438
Naşterea lui Ioan Botezătorul 439
Vestea cea bună adusă lui Iosif. 440
Naşterea Domnului 440
Închinarea magilor. 442
Întîmpinarea Pruncului Iisus la Templu 443
Fuga în Egipt. Irod ucide pruncii din Bethleem 444
Copilul Iisus la templu 445
Predica lui Ioan Botezătorul 446
Botezul Domnului 447
Postul de patruzeci de zile 448
Primii ucenici ai lui Hristos 449
Prima minune a lui Iisus în oraşul Cana Galileii 450
Alungarea vînzătorilor din templu 451
Convorbirea lui Iisus cu Nicodim 452
Iisus şi samarineanca 453
Iisus vindecă fiul unui slujitor regesc 454
Pescuitul minunat 455
Vindecarea demonizatului 456
Vindecarea soacrei lui Petru şi a altor bolnavi 457
Vindecarea slăbănogului din Capernaum 458
Chemarea lui Matei vameşul 459
Vindecarea slăbănogului de la scăldătoarea Vitezda 459
Discuţia despre ziua de sîmbătă 460
Alegerea celor doisprezece Apostoli 461
Predica de pe munte. Fericirile 462

Despre iubirea tuturor oamenilor 463
Despremilostenie 464
Despre rugăciune 464
Despre nejudecarea aproapelui 465
Despre bogăţia pământească şi cea cerească 465
Despre împlinirea poruncilor lui Dumnezeu 466
Vindecarea slugii sutaşului 467
Învierea tînărului din Nain 467
Ungerea lui Iisus de către femeia păcătoasă 468
Pilda semănătorului 469
Pilda despre grîu şi neghină 470
Alte pilde despre Împărăţia Cerurilor 471
Iisus linişteşte furtuna de pe mare 472
Vindecarea demonizatului din ţinutul Gherghesenilor. 472
Învierea fiicei lui Iair 473
Vindecarea a doi orbi 474
Iisus e din nou la Nazaret 474
Iisus îi trimite pe Apostoli să predice 475
Tăierea capului lui Ioan Botezătorul 476
Iisus satură cinci mii de oameni 476
Iisus merge pe apă 478
Vindecarea fiicei canaaneencei 478
Mărturisirea lui Petru. Cea dintîi vestire a Patimilor,
morţii şi Învierii Domnului 479
Schimbarea la Faţă a Domnului 480
Învăţătură despre smerenie 481
Povaţă despre iertarea greşiţilor 482
Pilda samarineanului milostiv. 483
Hristos în casa Martei şi Mariei 484
Pilda despre smochinul fără rod 485
Parabolele despre oaia rătăcită şi despre drahma pierdută 485
Parabola despre fiul risipitor. 486
Vindecarea celor zece leproşi 488
Parabola despre vameş şi fariseu 488
Hristos binecuvîntează copiii 489
Despre tînărulbogat 490
Pocăinţa lui Zaheu 491
Învierea lui Lazăr 491
Cina din Betania 493
Intrarea Domnuluiîn Ierusalim 494
Blestemarea smochinului 496
Pilda viticultorilor 497
Parabola nunţii fiului de împărat 497
Fariseii Îl întreabă pe Iisus să plătească ori nu dajdie cezarului 498
Porunca cea mare a iubirii 499
Banulvăduvei 499

Discuţie despre sfîrşitul lumii şi a doua venire a lui Hristos 500
Despre Judecata de Apoi 501
Pildacelor zece fecioare 501
Pildadespre talanţi 502
Trădarea lui Iuda 503
Pregătirea pentru Cina cea de Taină 504
Iisus spală picioarele ucenicilor Săi 504
Iisus îl demască pe trădătorul Iuda 505
Instituirea Tainei Sfintei Împărtăşanii 505
Ultima discuţie a lui Iisus cu ucenicii 506
Rugăciunea din grădina Ghetsimani 507
PrinderealuiIisus 508
Iisus Hristos lajudecata arhiereilor 509

Petru se leapădă de Învăţătorul său Iisus Hristos înaintea lui Pilat 510
Iisus la judecata lui Irod 513
Ultimajudecată a Domnului Iisus Hristos 513
Moartea lui Iuda 515
Drumul spre Golgota 516
Răstignirea Domnului nostru Iisus Hristos 517
Punerea în mormînt a Mîntuitorului 520
Străjeriilamormînt 521
Învierealui Hristos 521
Arătarea Domnului înviat Mariei Magdalena şi altor femei mironosiţe 522
Iisus Se arată ucenicilor, în drum spre Emaus 524
Domnul Iisus Hristos Se arată celor zece Apostoli 525
Necredinţa Apostolului Toma 525
Domnul se arată ucenicilor la Marea Tiberiadei 526
Înălţarea Domnului 527
Evanghelistul Matei 529
Evanghelistul Marcu 530
Evanghelistul Luca 530
Evanghelistul Ioan 531
XI. PROGRAMA CURRICULARĂ la disciplina opţională Educaţia Creştin-Ortodoxă Clasele a V-a - a IX-a 533
Bibliografie 547